

KATHĀ SANGRAHA
OR
Canarese Selections.
PROSE.
PART IV to VI.

C i
XIV
118

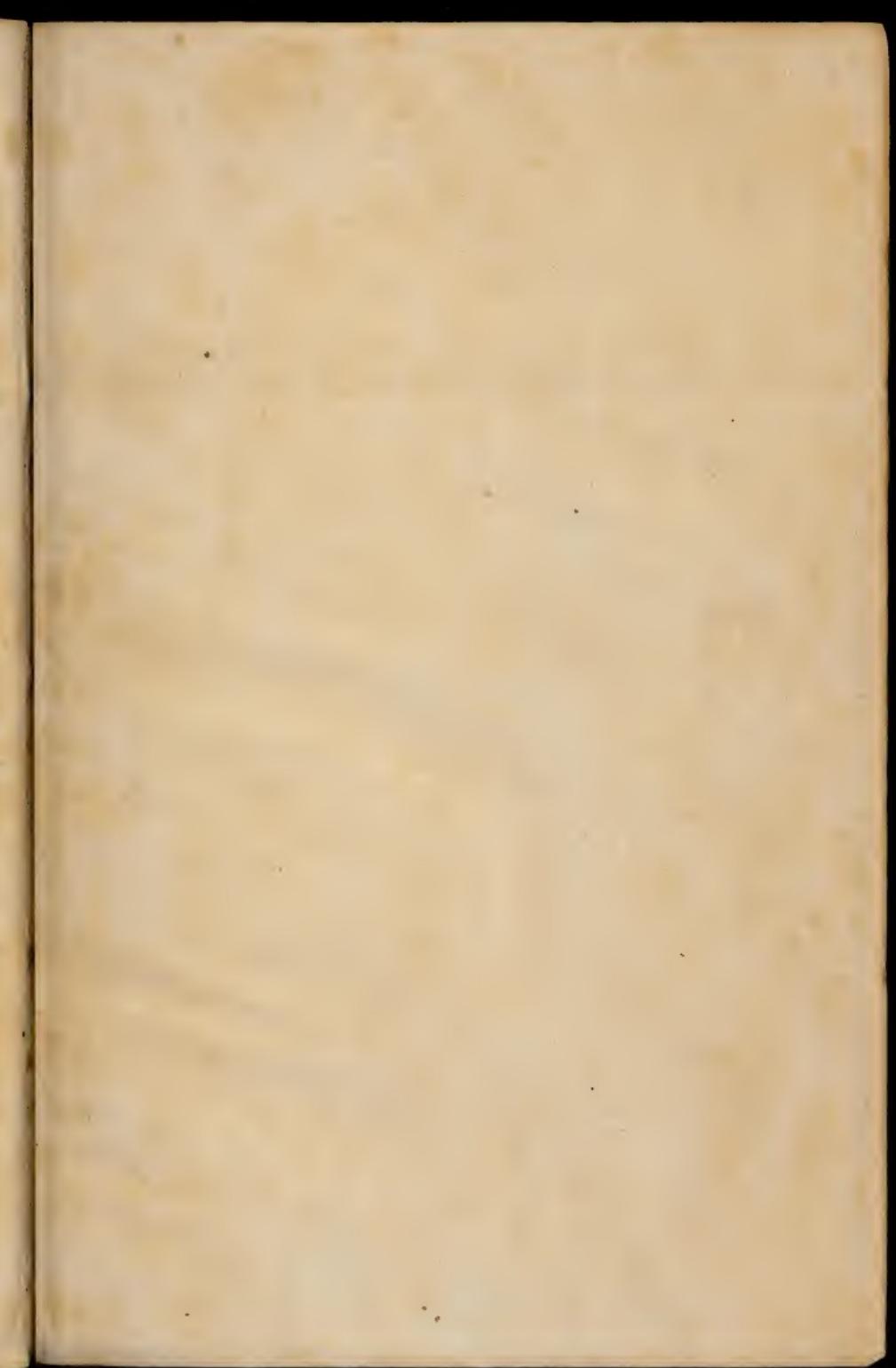
N12<529131764 021

ubtÜBINGEN

LS

CH

11

12

PR

KATHA SANGRAHA

OR

CANARESE SELECTIONS.

PROSE.

PART IV to VI.

COMPILED BY

DANIEL SANDERSON,

WESLEYAN MISSIONARY.

BANGALORE:

PRINTED BY W. W. GAUNT, AT THE WESLEYAN MISSION PRESS,

[1868.]

1870-1871

1870-1871

1870-1871

1870-1871

1870-1871

1870-1871

1870-1871

1870-1871

1870-1871

1870-1871

PREFACE TO THE FIRST EDITION.

This volume is the First of an intended Series, designed to furnish in a convenient form, all the help of this kind needed by Europeans to acquire a thorough knowledge of the Canarese language.

European students of Canarese are baffled and disheartened by the bulkiness of native works, the inconvenient form in which they are written the errors that abound in all, the immense difficulty of procuring copies and the expense of transcription; and disgusted with the revolting obscenity that taints the writings of even the best authors. It may be justly questioned whether there exists any native work, except a grammar or vocabulary, that could be published, as a whole, without a violent outrage to common decency.

It is therefore intended to publish four volumes: namely,

One of Ordinary Prose.

One of Simple Poetry.

One of More Difficult Prose.

One of the Higher styles of Poetry.

These will consist of Extracts from the best native works, and be sufficiently large to contain ample specimens of the most correct and approved styles, and to convey a tolerable idea of the best side of native literature.

* * * * *
The completion of the scheme depends upon the reception accorded to this first volume.

TOOMKOOR,

December 24th 1863.

D. S.

PREFACE TO THE SECOND EDITION.

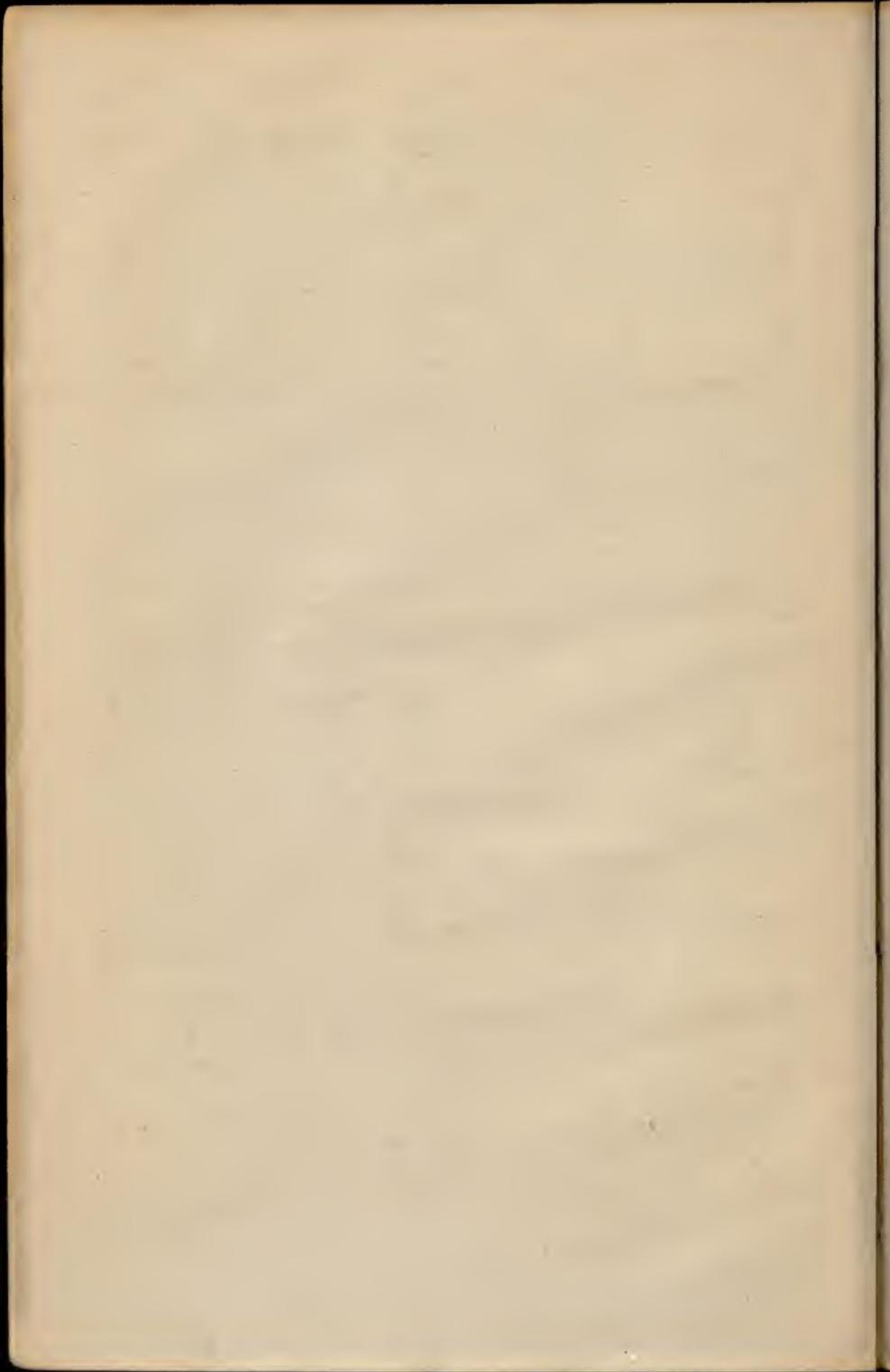
A second edition of this work has been called for during the absence of the compiler from India. The plan of the book is the same as the first edition. The corrections which appeared in the printed table of errata have been made, and also some others which have been sent from England. Many of the corrections are trifling, some important, and all tending to make the work more useful. Great care has been taken in reading the proofs and it is hoped that only few mistakes have escaped observation.

This book is the second half of the "Selections" and is issued in the present form for the convenience of first arts students, and the higher classes in schools. The first half is published separately in stiff covers, cloth; the whole is also sold in one volume in various styles of binding.

BANGALORE,

August 1868.

S. D.

CONTENTS.

PART IV.

EXTRACTS FROM THE RAMAYANA.

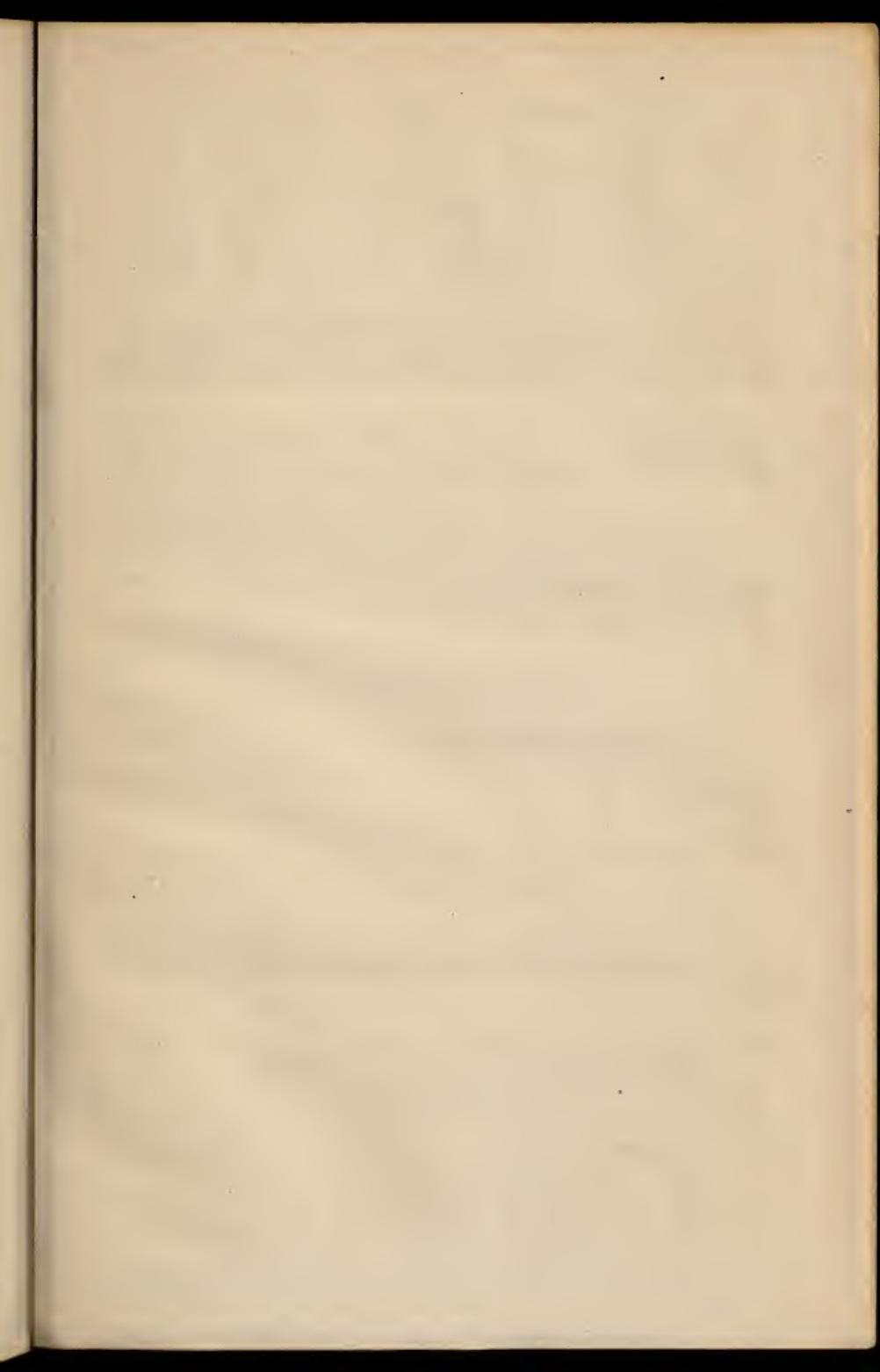
65. Ravaná's Conquest of the Universe	281
रावणोन् दिग्भू जये.		
66. Ráma's Birth, Marriage, and Banishment to the Forest	314
रामवृत्त जनन, विवाह, वनवासनग्रे कथे.		
67. Ravana seizes and Carries off Síta to Lanke	350
सीता पक्षारद कथे.		
68. Ráma obtains the help of Sugriva, the Monkey King	252
सुग्रीव नव्युद कथे.		
69. Anjanéya discovers Síta and burns the city of Lanke	365
अञ्जनेयं नृ सीतेयं नृ चंद्रु चैतामु लंका चष्टु नृमु सुष्टु दृ.		
70. The Building of the Bridge across the Sea to Lanke	388
सीता बंधनद कथे.		
71. The Battle of Lanke—Death of Kumbhakarna	408
कुम्भकोन् संकार.		
72. The Battle of Lanke—Death of Indrajitu	427
इंद्रजितु संकार.		
73. The Battle of Lanke—Death of Rávana	443
रावणोन् मरण.		
74. Ráma's Coronation	461
रामवृत्त प्रत्यभीक्ष्म.		

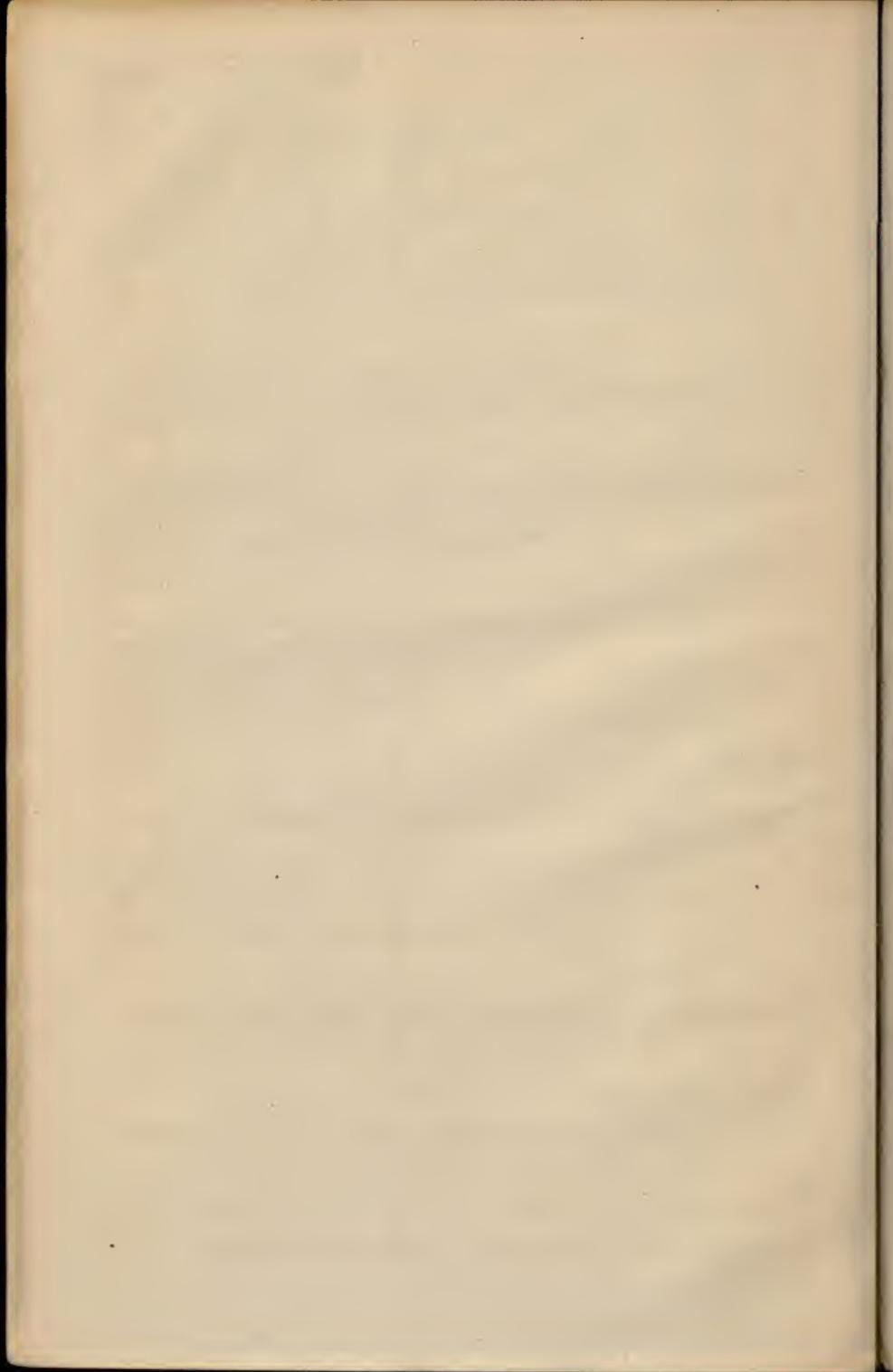
PART V.

THE TEN INCARNATIONS OF VISHNU.

75. The First or Fish Incarnation	476
वृक्ष्मवतारद कथे.		
76. The Second or Turtle Incarnation	480
कल्पवत्तारद कथे.		
77. The Third or Boar Incarnation	490
वरावतारद कथे.		
78. The Fourth or Man-lion Incarnation	465
नृसिंहावतारद कथे		
79. The Fifth or Dwarf Incarnation	508
नामनावतारद कथे.		

80. The Sixth or Parashu Ráma Incarnation	519
పరశురామావతారద కథి.	
81. The Seventh or Ráma Incarnation	529
రామావతారద కథి.	
82. The Eighth or Krishna Incarnation...	529
క్రీష్ణ వతారద కథి.	
83. The Ninth or Bouddha Incarnation	542
బుద్ధావతారద కథి.	
84. The Tenth or Horse Incarnation.....	545
కూత్స్యవతారద కథి.	
PART VI.	
Proverbs...	546
గుఫోగ్రం.	

PART IV.

Extracts from the Ramayana.

65. Ravana's Conquest of the Universe.

ఎడి. రావణం ద్వాజయ.

సనక, సనత్కుపూరు, సనందననే వోదలూద బుషిగళు లజ్జిత్తైపే
తియాద నారాయణనెన్న సేవిసుపదచ్ఛే బందానొందు దిన వ్యైకుంత
లోకచ్ఛే బందు, ఆతన బులగే హోగుత్తిరులు; బుగిలు శాపలుగార
రాద జయ విజయరు—అప్పుతే ఇల్లది హోగ కొడదెందు తడెద్దరింద,
ఆ బుషిగళు బహళ కోవదింద—భూలోకచల్ల నిష్ట రాజుసరాగి
హుట్టరి ఎందు, శాపవన్న కొడలు; ఆ జయ విజయరు హేదరి, ఆ
బుషిగళున్న బులగే బిట్టరు. అవరు బులగే హోక్కు, విష్ణువన్న సేవిసి,
తమ్మ లోకచ్ఛే హోదరు. తమ్మవాయ జయ విజయరు విష్ణు
విన బులగే హోగి, తమ్మగే బంద బుషిగళు శాపద విశారవన్న హేళ
కొందు, అళలు; విష్ణుపు అవరన్న కురితు—ఎల్పు, జయ విజయ
రిరా, మునిగళ శాపపు తప్పలారదు. ననగే స్వేహితరాగి ఏళు జన్మ
భూమియల్లి హుట్ట, తిరిగి సన్నిధానచ్ఛే బరువిరోధ? అల్లదిద్దరే
మూరు జన్మ హుట్ట, ననగే హగేగళాగిద్దు, తిరిగి నన్న బులగే బరువి
రోధ? ఈ ఎరడు విధదల్లి నిమగే ఒమ్మితవాదద్దన్న వేళ, అందను.
అవరు—ఏళు జన్మ నిష్ణాన్న బిట్టరలాడపు. నినగే హగేగళాదాగ్గు
చింతే ఇల్ల. మూరు జన్మదల్లియే తిరిగి నిన్న సన్నిధిగే బరువ హాగే
దయ మూడ బేంకెందు బేండి కోట్లు; విష్ణుపు—హాగే ఆగలి; హోగి,
ఎందు అవరిగే అప్పుతే కోట్లు, కళుహిసిదను.

ఆ మేలే అవరు వోదలనే జన్మదల్లి కశ్యప మునియు హేండతియా
ద దితి ఎంబవళ బసురినల్లి హిరణ్యక్ష హిరణ్యక్షిపు ఎంబవేసరుగాళంద
హుట్ట, విష్ణువినల్లి డగె మాడుత్తు బందరు. ఆగ విష్ణుపు వరహావ
తారవన్న మాడి, హిరణ్యక్షసన్నామై, నరసింహావతార మాడి, హిరణ్య

ಕೆಳಿಪುವನ್ನೂ ಕೊಂಡು ಹಾಕಿದನು. ಅವರು ಎರಡನೆಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ರೀತಿ ಹ್ಯಾಗಂದರೆ, ಬ್ರಹ್ಮನೆ ಮಾನಸ ಪ್ರತ್ಯಾದ ಪ್ರಲಕ್ಷ್ಯನೆಂಬ ಮುನಿಉಂಟು. ಆತನಿಗೆ ವಿಶ್ರವಸ್ಸು ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಮಾನಸಾದನು. ಅವನ ಮದುವೆಯಾದ ಹೆಂಡತೆಯ ಒಸುರಿನಲ್ಲಿ ಹೈಶ್ರವಣನು ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಮಾನಸು ಹುಟ್ಟಿ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನನ್ನು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಮೇಜ್ಜಿಸಿ, ಆತನಿಂದ ಬಡಗ ದಿಕ್ಕಿನ ಒಡೆತನ ವನ್ನೂ, ಧನಗಳಿಗೆ ಒಡೆತನವನ್ನೂ, ಕಾಮಗಾಮಿಯಾದ ಒಂದು ವಿಮಾನವನ್ನೂ ಪಡ ಕೊಂಡು, ತಿರಿಗಿ ತಂದೆಯಾದ ವಿಶ್ರವಸ್ಸುವಿನ ಒಳಗೆ ಬಂದು, ನಮಸ್ಕಾರಿಸಿ, ತಾನು ಪರವನ್ನು ಪಡ ಕೊಂಡು ಬಂದ ವಿಪರವನ್ನು ಹೇಳಿ, ತನಗೆ ವಾಸ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿರುವದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಅಪ್ಪಣಿ ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಕೊಂಡದರಿಂದ, ಆ ವಿಶ್ರವಸ್ಸು ಬಡಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು—ಹೇಳ್ಪೆ, ಮಾನೇ, ವೇದಲು ಬಡ ಹುಟ್ಟಿಗಳಾದ ಮಾಲಿ, ಸುಮಾಲಿ, ಮಾಲ್ಯವಂತನು ಎಂಬ ಮೂರು ಜನ ರಾಜ್ಯಸರು ಲವಣ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ನೂರು ಯೋಜನ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಶಿಖರಗಳುಳ್ಳ ಶ್ರಿಕಾಟಾಚಲವೆಂಬ ಬೆಟ್ಟದ ನಟ್ಟಿ ನಡುವೆ ಅಮರಾವತಿಗಿಂತ ಥಂಡವಾಡ ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣವೆಂಬ ಬಂದು ಪ್ರರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಇದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ವಿಪ್ಪಾಲು ದೇವತಿಗಳಾಗಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದದರಿಂದ, ವಿಪ್ಪಾಲಿಗೆ ಹೆದರಿ ಕೊಂಡು, ಆ ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಂಸಾರ ಸಹಿತವಾಗಿ ಇಡಿ ಹೋಗಿ, ರಸಾತಲದಲ್ಲಿ ಬೈತು ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣವು ನೀನಿರುವದಕ್ಕೆ ಬಡಳ ಚನ್ನಾಗಿ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಸುಖದಿಂದ ಇರು ಎಂದು ಅಪ್ಪಣಿಕಾಟಿಸು. ಆ ಬಳಿಕ ಹೈಶ್ರವಣನು ತನ್ನ ಬಡಗ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಯಾಜ್ಯಜನರನ್ನು ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು, ಬ್ರಹ್ಮ ಕೊಟ್ಟಿ ವಿಮಾನದ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಕೊಂಡು, ಆ ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಸುಖವಾಗಿ ಆಳ ಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ, ರಸಾತಲದಲ್ಲಿ ಬೈತು ಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಾಲಿ, ಸುಮಾಲಿ, ಮಾಲ್ಯವಂತರೆಂಬ ಮೂರು ಮಾಂದಿ ರಾಜ್ಯಸರಲ್ಲಿ ಸುಮಾಲಿ ಎಂಬವನು ತನ್ನ ಮಾನಾದ ಕ್ಯಾಕಸೆಯನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಿರುಗ ಬೇಕೆಂದು ರಸಾತಲದಿಂದ ಹೊರಟು ಬಂದು, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಭರಿಸುತ್ತಾ ಇರುವಲ್ಲಿ, ಬಂದು ದಿನ ಆ ಹೈಶ್ರವಣನು ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕೂ ಸ್ನಾನ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಏರಿ ಕೊಂಡು, ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಸೌರ್ಯನ ಹಾಗೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತೆ, ತಂದೆಯು ಬಂದು, ವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ತಿರಿಗಿ

ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದದ್ದನ್ನು ಕೆಂಡು, ಹೋಟೀ ಕಿಳಿಕ್ಕಿನಿಂದ,—ನಮ್ಮ ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಇವನಿಂದ ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡು, ತಿರಿಗ್ಗಿನಾಪು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಾ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಏನು ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು, ಸ್ಯಾಲ್ವ ಹೊತ್ತು ಆಲೋಚಿಸಿ, ಸಮಿಾಕಾದಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ಮಾರ್ಜಿಂದ ಕೈಕಸೆಯನ್ನು ಕರೆದು,—ಈ ಅಶ್ರಮದಲ್ಲಿರುವ ವಿಶ್ವವಸ್ತುಂಬ ಮಹಾ ಮುನಿಯ ಎಡಿಗೆ ನೀನು ಹೋಗಿ, ಆತನನ್ನು ವರಿಸಿ, ಆ ಮಹಾತ್ಮನಿಂದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದರೆ, ಅವರಿಂದ ತಿರಿಗಿ ನಮ್ಮ ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಶೇರ ಒಬ್ಬುದು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಕಳುಹಿಸಿದನು.

ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಂದರಿಯಾದ ಆಕೆಯು ಮುಳ್ಳೆಂದೇ ವೇಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಮುನಿಯ ಎಡಿಗೆ ಹೋಗಿ, ತಲೆಯನ್ನು ಬೋಗಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಕಾಲುಂಗುಂಟಿಂದ ನೀಲ ಮನ್ನು ಗೀರುತ್ತಾ ಇರಲು; ಆ ಮುನಿಯು ಕೈಕಸೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ತನ್ನ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇವಳು ಬಂದ ವಿಷಾರವನ್ನು ಅರಿತು, ಇವಳುನ್ನು ನೋಡಿ— ಎಲ್ಲೇ, ಕಾಂತಯೇ, ನೀನು ಬಂದದ್ದು ತಿಳಿಯಿತು. ರಾತ್ರೆಸರ ಸಂಭಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮುಳ್ಳೆಂದೆಯ ಹೋತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನೀನು ಮಕ್ಕಳ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಬಂದದರಿಂದ, ಲೋಕ ಕಂಪಕರಾದ, ಭಯಂಕರಾಕಾರರಾದ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳೂ ಒಬ್ಬಳು ಹೋಲ್ಲಿ ಮಾಳ್ಳೂ ಹುಟ್ಟುವರು ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಆಕೆಯು ಮಹಾ ದುಖ್ಯದಿಂದ ಆ ಮುನಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸಲು; ಆ ಮುನಿಯು ಕನಿಕರದಿಂದ—ಇನೆಂಬ್ಬಿಂದ ಮಗನು ಧರ್ಮಪೂರ್ವಾಗಿ, ನಮ್ಮ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ಬಳ್ಳೀ ಸಜ್ಜನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವನು; ಹೋಗು, ಎಂದು ಅಪ್ಪಣಿ ಕೊಟ್ಟದರಿಂದ, ಆ ಕೈಕಸೆಯು ಮುನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ವಾಡಿ, ಹಿಂತಿರಿಗಿ, ತಂದೆಯ ಬಳಗೆ ಬಂದು, ನಡೆದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ಸುವಾಲಿಯು ಸಂತೋಷದ ಪಟ್ಟಿ, ಆ ಮುನಿಯ ಅಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ವೋವನ್ನುಕ್ಕಳ ಹುಟ್ಟಿನ್ನು ಕಾದು ಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ, ಕೈಕಸೆಯು ಕೆಲವು ದಿವಸದ ಮೇಲೆ, ಹತ್ತು ತಲೆಯೂ ಇಷ್ಟತ್ತು ತೋಳ್ಳೂ ಇರುವ ಒಬ್ಬ ಮಾನಸನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಆಗ ಭೂವಿ ಯಲ್ಲಿಯೂ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ ಬಹುವಾಗಿ ಉತ್ತ್ವತಗಳು ಅಂಶಾದವು. ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗಿದರು. ಆಕಾಶದಿಂದ ಮೇಘಗಳು ರಕ್ತದ ಮಳೆಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಿದವು. ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ನೀಲಕ್ಕೆ ಉದುರಿದವು. ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲು ಆ ಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕವಿಯಿತು. ಆಗ ವಿಶ್ವವಸ್ತು ಅವನಿಗೆ ದಶಮು ಖನೆಂದು ನಾಮಕರಣವನ್ನು ವಾಡಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ದಿವಸ

ದಲ್ಲಿ ಈ ಲೋಕಗಳಸ್ತೇಲ್ಲಾ ಬಂದೇ ತುತ್ತುಗಿ ಸುಂಗುವ ಮತ್ತೊಬ್ಬಿ ಮಗನನ್ನು ಕೈಕೆಸೆಯು ಹೆತ್ತುಳು. ಅವನ ಕಿವಿಯ ಆನೆಯ ಕಿವಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದ್ದದರಿಂದ, ಆತನಿಗೆ ಕುಂಭಕರ್ಣನೆಂದು ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟನು. ಮತ್ತೊಂಬತ್ತಿನ್ನಿಂದ ನಿಷಿದ್ಧಿ ದಿವಸದ ಹೀಗೆ ಆ ಕೈಕೆಸೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಆಕಾರಪೂರ್ಣವನಾಗಿ, ಹುಣಿಮೇರ್ ಜಂದ್ರನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖಪೂರ್ಣವನಾಗಿ, ತಾವರೇ ಎಸಳುಗಳಹಾಗೆ ಇರುವ ಕಣ್ಣಿಳ್ಳವನಾಗಿ, ಅಗಲವಾದ ಎದೆಯಿಳ್ಳವನಾಗಿ, ದೊಡ್ಡದಾದತ್ತೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ನಿಂಳಗಳಾದ ತೋಳುಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಆನೆಗಳ ಸೋಂಡಿಲಿನ ಹಾಗಿರುವ ತೊಡೆಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಇನ್ನೊಬ್ಬಿ ಮಗನನ್ನು ಹೆತ್ತುಳು. ಆ ಮುನಿಯು ಆ ವಾಗನನ್ನು ನೋಡಿ, ಸಂತೋಽಪಂಚ ಪಟ್ಟು, ಅವನಿಗೆ ವಿಭೀಷಣನೆಂದು ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟನು. ಮತ್ತೊಂದರೇ ಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಉಗುರುಗಳುಳ್ಳ ವಿಕಾರವಾದ ಒಡಲುಳ್ಳ ಬಬ್ಬ ಹೊನ್ನು ಮಗಳನ್ನು ಹೆತ್ತುಳು. ಅವಳಿಗೆ ಮುನಿಯು ಶೋರ್ಪನಿಖಿ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟನು. ಈ ನಾಲ್ಕು ಜನರಲ್ಲಿ ದಳಮುಖ ಕುಂಭಕರ್ಣರಿಂಬವರೇ ಜಯ ವಿಜಯರ ಎರಡನೇ ಜನ್ಮದವರು.

ತರುವಾಯ ಆ ಮುನಿಯು ಮೂರು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಗೂ ಬೊಲೋಪನಯಿಸಿದನು. ಹಿರಿಂ ಮಗನಾದ ದಶಮುಖನಿಗೆ ಲೋಕದ ಜನರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಸಂಕೆಟವನನ್ನು ಕೊಡುವದೇ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಏರಡನಿಯ ಕುಂಭಕರ್ಣನೆಂಬವನಿಗೆ ಸೀಲನ ಜನರನ್ನು ಹಿಡಿ ಹಿಡಿದು, ತಿನ್ನುವದೇ ಉದ್ಯೋಗವು. ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಮ ವಿನೋದಪ್ರವೃತ್ತಿ ವಿಭೀಷಣನ ಬಗೆಗಾಯಿತು. ಹಿರಿಗೆ ಇರುವಲ್ಲಿ, ಮತ್ತೊಂದು ದಿವಸ ತಂದೆಯ ದರುಳನಕ್ಕೆ ಲಂಕೆಯಿಂದ ಬಂದು ಹೋಗುವ ವೈಶ್ರವಣನನ್ನು ಕಂಡು, ಕೈಕೆಸೆಯು ತನ್ನ ಹಿರಿಗೆ ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿ—ಎಲ್ಲೇ, ದಳಮುಖ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ, ಈ ಕುಂಬೀರನ ಹಾಗೆ ತುಂಬಿ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಯಾಪುರ್ಣವನಾದರೆ, ಸಫಲವು. ಹಾಗಾಗದಿದ್ದರೆ, ಯುಲಹದ ಮರಪು ಕಾಯಿಯಾದಂತೆ ಆಗುವದು ಎನಲು; ಆ ದಳಮುಖನು—ಎಲ್ಲೇ, ತಾಯಿಯೇ, ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರೆ, ನನ್ನನ್ನು ಗಳಿಗಳನು ಅನ್ನವಿರಿ. ಈಗ ತಪಸ್ಯನನ್ನು ವಾಡುವೆನು; ನಿವ್ಯಾ ದಯಾದಿಂದ ಸಮ್ಮಾನುತ್ತಾದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ, ಬಹು ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಈ ನಮ್ಮು ಅಣಿನಾದ ಕುಂಬೀರನ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಮಿಗಿಲಾದ ಭಾಗ್ಯವಂತನೆಂದು ಎನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವೆನು ಎಂಬದಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಸಹೋದರರೊಡನೆ ಕೊಡಿ, ಪಡುವಣ ಕಡಲ

ಧಾರ್ಡದಲ್ಲಿರುವ ಗೋಕರ್ಣವೆಂಬ ಪ್ರಾಣೀಶ್ವರಮನ್ಕೈ ಒಂದನು. ಆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರಾಸೇತ್ರೀಕ್ರಿಯೆಗಾದ ವಿಧಾನಗಳಂದಲೂ ಸೇವುಗಳಂದಲೂ ಮೂರು ಮಂದಿ ಸಹೇಯದರರು ನೀಟ್ಟಿಲಜಿತ್ತರಾಗಿ, ಕಣ್ಣಾಗಿ, ಮೂಗು, ಚಿವಿ, ನಾಲಿಗೆ, ಜರ್ಕೆಗಳೆಂಬ ಜದು ಇಂದಿಯಾಗಳನ್ನು ರೂಪು, ವಾಸನೆ, ಶಭ್ದ, ರಸ, ಸ್ವರ ಗಳೆಂಬ ಅಪ್ಯಂಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಿಡದೆ, ನಿರಾಹಾರಿಗಳಾಗಿ, ಪಕೋಡೆ ಭಾವದಿಂದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ವಾಡಿದರು. ಅವರೊಳಗೆ ದಶಮುಖನು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಭೇಳ ಗಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಟ್ಟಿಗಳ ತೊಪ್ಪೆಲುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಹೊಳೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಬೇಸಿಗೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗ್ನಿಗಳ ನಡುವೆ ನಿಂತು, ಫೋರ್ಮರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ವಾಡಿದನು. ಕುಂಭಕರ್ಣನು ಒಂದೇ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ತಪಸ್ಸನ್ನು ವಾಡಿದನು. ವಿಭೀಷಣನು ತಲೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ, ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ, ತಪಸ್ಸನ್ನು ವಾಡಿದನು.

ಮತ್ತು ದಶಮುಖನು ಒಂದೊಂದು ವರುಷದ ಕಣೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಒಂದೊಂದು ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿದು, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮವನ್ನು ವಾಡುತ್ತಾ, ಹಿಂಗೆ ಒಂಭತ್ತು ತಲೆಗಳನ್ನು ಕಡಿದು, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ವರುಷ ಹೋಮ ವಾಡಿ, ಹತ್ತನೇ ವರುಷದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತನೇ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿಯುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ವಾಡಲು, ಅವನ ಬಳಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಒಂದು—ಎಲ್ಲೆ, ಮಗನೇ, ದಶಮುಖ, ಬಹಳ ಬಳಲಿದೆ. ವರಗಳನ್ನು ಕೇಳು; ಕೊಡುವೆನು, ಎನಲು; ದಶವದನನು ಕಣ್ಣೆ ರೆದು ನೋಡಿ, ತನ್ನ ಮುತ್ತಿಜ್ಞನನ್ನು ಕಂಡು, ಆತನ ಕಾಲಿಗೆ ತನ್ನ ಹಣೆಯನ್ನು ಇಂಜಿ, ಕೈ ಮುಗಿದು ಕೊಂಡು—ಎಲ್ಲೆ, ಕರುಣಾಭವೇ, ಸುರರು, ಉರಗರು ಯಾಕ್ಕರು, ರಾಕ್ಕಿಸರು, ಗರುಡರು, ಗಂಥರ್ವರು, ಸಿದ್ಧರು, ಸಾಧ್ಯರು, ಇವರೇ ವೋದಲಾದ ದೇವ ದಾನವರಿಂದ ನನಗೆ ಸಾಧು ಉಂಟು ಗದಂತೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡು. ಉಳಿದ ಮೃಗ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ ಮನುಪ್ಯರೂ ನನಗೆ ಸಮರಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಇತ್ತುರ್ಮುಖನು—ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು, ವರ ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅವನು ಕೇಳಿದೆ, ತಾನಾಗಿ—ನೀನು ಕಡಿದು ಹೋಮ ವಾಡಿದ ತಲೆಗಳು ತಿರಿ ಹಂಟ್ಟಿಲಿ. ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಯಾರು ಕಡಿದಾಗ್ಯ ಹಂಟ್ಟಿರಲಿ, ಎಂದು ವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ವಿಭೀಷಣನು ಇದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಒಂದು—ಎಲ್ಲೆ, ಮಗನೇ, ವಿಭೀಷಣನೇ, ತಪಸ್ಸನಿಂದ ಬಹಳ ಬಳಲಿ ದೇಖುಲ್ಲಾ! ಕಂದಾ, ಕುಲ ಶಿರೋಮನಿಯೇ, ವರಗಳನ್ನು ಬೇಡಿ, ಎನಲು; ಅವನು ಮುತ್ತಾತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಗಿದು—ಎಲ್ಲೆ, ಮುತ್ತಾ

ತನೇ, ನಿನ್ನ ಪಾದವನ್ನು ನಾನು ಕಂಡೆನಲಾ! ಕೃತ ಕೃತ್ಯನಾದೆನು. ಎಲ್ಲೆ, ದೇವಾ, ನನಗೆ, ಎಂಥ ಆರ್ಥಿಕಲ್ಲಿಯೂ, ಧರ್ಮವನ್ನು ನಾನು ಬಿಡದೆ ಇರುವ ಹಾಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡು. ಮತ್ತು ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡದೆ, ನಿನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಸ್ತುನೇ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ದೇವತಾ ಮಂತ್ರಸ್ತುಗಳ ಸಂಧಾನವನ್ನು ಉವ ಸಂಘಾರವನ್ನು ಮಾಡುವ ವಿದ್ಯೆಯು ನನಗೆ ಉಭಿಸುವ ಹಾಗೆ ವರವನ್ನು ಕರು ಶಿಸ ಬೇಕು, ಎಂದು ಬೇಡಿ ಕೊಂಡನು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅವನು ಕೇಳಿದೆ ಎರಡು ವರಾಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು—ಸ್ಥಿರ ಜೀವಿಯಾಗಿರು ಎಂದು, ತಾನಾಗಿ ಮತ್ತಿಂದು ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಕುಂಭಕರ್ಣನು ಇರುವ ತಪ್ಪೇ ಹನಕ್ಕೆ, ಅತನಿಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡು ಬೇಕು ಎಂದು, ಬರುತ್ತಿರಲು; ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಬಂದು—ದೇವನೇ, ಕುಂಭಕರ್ಣನಿಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವದು ಉಂಟಿತ್ವಲ್ಲ. ಇವನು ಮಾರು ಲೋಕದವರನ್ನೆಲ್ಲ ತಿನ್ನುವವನು. ಇಂಥ ಸ್ವಭಾವಪ್ರಳ್ಬವನಿಗೆ ನೀನು ತಿರಿಗಿ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೀರೆ, ಬಂದೇ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲಾ ಹಾಳಾಗುವವು ಎಂದು, ಕೈ ಮುಗಿದು, ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳುಲು; ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರು ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಬರ ಮಾಡಿ—ಎಲ್ಲೆ, ಸರಸ್ವತಿಯೇ, ನೀನು ಈ ಕುಂಭಕರ್ಣನ ಹೈದಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಕೊಂಡು, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹಿತವಾಗುವಂತೆ ಆ ಖಳನು ವರವನ್ನು ಕೇಳಿವ ಹಾಗೆ ಮಾಡು ಎಂದು, ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಲು; ಅಪಳು ಅತನ ಹೈದಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಅವನಿಗೆ ವಿಕಲ್ಪಾದ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿದಳು. ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಕುಂಭಕರ್ಣ ಬಳಗೆ ಬಂದು—ಎಲ್ಲೆ, ಖಳ ಶಿರೋಮಣಿಯೇ, ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ನಾನು ಹೆಚ್ಚಿದೆನು. ವರಗಳನ್ನು ಬೇಡು, ಕೊಡುವನೆನು, ಎನಲು; ಆ ಕುಂಭಕರ್ಣನು—ಎಲ್ಲೆ, ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ನಾನು ಬಹು ಕಾಲ ನಿಪ್ರೇಯಸ್ತ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ವರವನ್ನು ಕರುಣೆಸೆನಲು; ಇತರ್ಯಾವನು—ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಸರಸ್ವತಿ ಸಮೇತನಾಗಿ ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಸರಸ್ವತಿಯಿಂದ ಬಿಡ್ಲುಟ್ಟ ಕುಂಭಕರ್ಣನು—ದೇವತೆಗಳ ಹೋಸದಿಂದ ತನಗೆ ಇಂಥ ಬುದ್ಧಿ ಉಂಟಾಯಿತು ಎಂದು, ತನ್ನ ದುಪಕೃತವನ್ನು ಬ್ಯಾದು ಕೊಂಡನು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಆ ಮಾರು ಮಂದಿ ಸಹೋದರರು ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರಿಂದ ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು,—ಮುಂದಿ ನಾವು ಮಾಡ ತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯವೇನೇಂದು, ಹೇಳಿ ಮಾತ್ರ ತಕ್ಕವೇಂಬ ವನದಲ್ಲಿ ಯೋಜಿಸುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆ ಬಳಿಕೆ ತನ್ನ ಮಗಳ ಮಕ್ಕಳು ಬ್ರಹ್ಮಸಿಂದ ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಸುಸ್ಥಿ ಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸುವರಾಲಿಯು ರಸಾತಲದಿಂದ ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಡಲ್ಪಿ ಮಹೋದರ, ವಜ್ರದಂಪ್ಯು, ಸುಪಾಶ್ವಿ, ಮೂರೀಜ, ಪ್ರಪಣ, ಅಕೆಂಪ, ಧಾವಾತ್ಮ, ವಿಕಟ, ಸಂಪಾತಿ, ಶುಕ್, ಸಾರಣಾರೇ ಹೊದಲಾದ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳೂ ಹೊಮ್ಮೆ ಕ್ಷುಳೂ ಮಗಳ ಮಕ್ಕಳೂ ದಾಯಾದಿಗಳೂ ಸಂಟರೂ ಇಷ್ಟುಹೊಡನೆ ದಶಮುಖನು ಇರುವ ಬಳಗೆ ಬಂದು, ದೌಹಿತ್ರಾದ ಮೂರು ಮಂದಿಯನ್ನು ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು; ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಾತಾಮಂಡಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆವನನ್ನು ವಾಡಿ, ವಿನಯಿದಿಂದ ನಿಂತು ಇರಲು; ಸುವರಾಲಿಯು ಅವರನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ, ಹರಸಿ, ದಶಮುಖನನ್ನು ನೋಡಿ,—ತಂದೆಯೇ, ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ಒಪಸ್ಸು ವಾಡಿ, ವರವನ್ನು ಪಡೆದು, ಭಯವೇಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಇದ್ದ ರಾಜ್ಯ ಸ ಸಮಾಧವನ್ನು ಹೇಳಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ, ಕಾಪಾಡಿದೆ. ಇಗೋರ್, ಈ ಮಹೋದರನು, ಈ ಪ್ರಪಣನು, ಈ ವಾರೀಜನು, ಈ ಸುಪಾಶ್ವಿಕನು, ಇವರು ಬಂದು ಇಸವು ನಿನಗೆ ಸೋಧರವಾವಂದಿರು; ಸಾಮ ದಾನೋಧಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಭರು. ಇವರೆಲ್ಲಾ ನಿನಗೆ ವಿಧೇಯರಾಗಿ ಇರುವರು. ಹೊದಲು ಉಂ ಕಾ ಪಟ್ಟವು ನಾವು ಕಟ್ಟಿದ್ದು. ಆದರೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಭಯದಿಂದ ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಲಾರದೆ, ರಸಾತಲಕ್ಕೆ ಬುಡಿಹೋದಿವೆ. ಆ ಸಮಯವನ್ನು ನೋಡಿ, ನಿನ್ನ ಬಲ ತಾಯಿಯ ಮಗನಾಡ ಕುಬೀರನು ಆ ಉಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಕೊಂಡು ಇದ್ದಾನೆ. ನೀನು ನನಗೆ ದೌಹಿತ್ರನಾದ್ವರಿಂದ, ಆತನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಿಸಿ, ಉಂಕೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಾ ವಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಉಂಕಾ ಪಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಭಾರಾ ವಾಡಿ ಕೊಂಡಿರು, ಅಂದನು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ದಶಮುಖನು—ಎಲ್ಲೇ, ಮಾತಾಮಂಡನೇ, ನೀನು ಹೇಳಿದ ವಾತು ನಿಜನೇ ಸರಿ! ಆದರೂ ಕುಬೀರನು ನನ್ನ ಅಣ್ಣನಲ್ಲವೇ? ಆತ ನನ್ನ ಹೊರಡಿಸಿ, ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ಇರುವದು ಉಚಿತವೇ? ಹೇಳು, ಎನಲು; ಸುವರಾಲಿಯು ಗಹಗಿಸಿ ನಗುತ್ತು—ಇಂಥ ವಾತು ನೀನಾಡ ಬಹುದೇ? ಸವ ತಿಗಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸ್ವಭಾವ ವೈರವು ಎಂದು, ನೀತಿ ಕಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಇದೆ. ನಿನಗೆ ಕುಬೀರನು ಹಗೆಯೇ ಹೊರ್ತು, ಅಣ್ಣನೆಂದು ಭಾವಿಸ ಬಾರದು. ಇಗೋರ್, ಈ ಸಾಮ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ. ಕರ್ಮವ ಮುನಿಗೆ ಅದಿತಿಯೂ ದಿತಿಯೂ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡರು. ಅದಿತಿಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಹುಟೆದರು; ದಿತಿಯಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಈಗ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಹ್ಯಾಗಿದೆ? ನೋಡಬಾ! ಪೂರ್ವ

ದೇವರಾದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ದೇವತೆಗಳು, ಅಗ್ರಜರೆಂದು, ಕೊಲ್ಲದೆ ಬಿಟ್ಟರೇ? ಈಗ ನೀನು ಅಣ್ಣನೆಂದು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದರೆ, ಕುಬೀರನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಂಡು ಹಾಕದೆ ಇರುವನೇ? ನಾನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಮಾಡು, ಅಂದನು. ಆಗ ಖೂಳ ನಾದ ದಶಕೆಂತನು ಆ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ ಕೊಂಡು, ಪ್ರಹಸ್ತನನ್ನು ಕರೆದು—ಎಲ್ಲೆ, ಸೋದರವಾವನೇ, ನೀನು ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನ ಬಳಗೆ ಹೋಗಿ—ನೀನು ಇರುವ ಈ ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣವು ನಮ್ಮ ಮಾತಾಪಾತರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದು. ಆದು ನನಗೆ ಸಲ್ಲ ತಕ್ಕದ್ದು. ನೀನು ಅದನ್ನು ಬಿಡು ಬೇಕು ಎಂದು, ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೇಳು ಎಂದು, ಹೇಳಿ ಕೆಳುಹಿಸಿದನು. ಪ್ರಹಸ್ತನು ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಹೋಗಿ, ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಕುಬೀರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು; ಆತನು ಅರೆ ಫೇಳಿಗೆ ಅಲೋಚಿಸಿ, ಪ್ರಹಸ್ತನನ್ನು ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟು, ಬೇಗೆ ತಂದೆಯಾದ ವಿಶ್ವವಸ್ತಿನ ಬಳಗೆ ಬಂದು, ದಶಮುಖನು ಹೇಳಿ ಕೆಳುಹಿಸಿದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಬಿಸ್ತುವಿಸಲು; ಆ ಮುನಿಯು—ಕೆಳು, ಮಾನ್ಯೇ, ಆ ದಶಕೆಂತನು ಕೆಟ್ಟವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಲಂಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತಕ್ಕ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಬಡಗ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿರು. ನಿನಗೆ ಶಿವನ ಸ್ವೇಧವು ಉಂಟಾಗುವದು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ತರುವಾಯ ಕುಬೀರನು ತಂದೆಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದು, ಪ್ರಹಸ್ತನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಮಂತ್ರಿಯೇ, ದಶಕೆಂತನು ಹೇಳಿ ಕೆಳುಹಿಸಿದ ಮಾತು ಯುಕ್ತವೇ ಸರಿ! ಇಗ್ನೇ, ನಾನು ಹೋರಿಟು ಹೋಗಿಗೆನು. ಸುಖದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಇರ ಹೇಳು ಎಂದು, ಆ ಪ್ರಹಸ್ತನನ್ನು ಕೆಳುಹಿಸಿ, ತಾನು ತನ್ನ ಪರಿವಾರ ಸವೇ ತನಾಗಿ ವಿವಾನವನ್ನೇರಿ ಕೊಂಡು, ಲಂಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕೈಲಾಸ ಪರವರ್ತಕ್ಕ ಬಂದು, ವಿಷ್ವಕರ್ಮಾನಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಅಳೆಕಾ ಪುರವೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಶಿವನ ಸ್ವೇಧವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಸುಖದಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು.

ಇತ್ತು ಆ ಪ್ರಹಸ್ತನು ದಶಮುಖನ ಬಳಗೆ ಬಂದು—ನೀನು ಹೇಳಿ ಕೆಳುಹಿಸಿದ ಮಾತುದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಬೀರನು ಹೆದರಿ, ಬುಡಿ ಹೋದನು ಎಂದು ಹೇಳಲು; ದಕ್ಷಿಣವನು ಸಂತೋಧಕೆಂದ ರಾಜ್ಯಸರ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಕೂಡಿ, ಹಿನು ವಶ್ವವರ್ತದ ಗುರೆಯನ್ನು ಸಿಂಹವು ಹೋಗುವಂತೆ, ಲಂಕೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿಸು. ಆಗ ಸುಮಾರಿ ಮಾಲ್ಯವಂತರನ್ನು ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು, ಪ್ರಹಸ್ತ ಮಾರಿಷ ಮುಂತಾದ ಮಂತ್ರಿಗಳು ದಶಮುಖನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಸ ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟು

ಭಿವೇಕೆವನ್ನು ಹಾಡಿದರು. ಆ ವೇಲೆ ದಶಮುಖನು ತನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ಶಾರ್ಪನಿಯನ್ನು ಕಾಲಕೇಯರಂಬ ಅಸುರರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಬಲಿಪ್ಪನಾದ ವಿದ್ಯು ಜ್ಯೋತಿಂಬವನಿಗೆ ಅತಿ ವಿಭವದಿಂದ ಮಾದುವೆಯನ್ನು ಹಾಡಿ ಕೊಟ್ಟು, ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಸುಖದಿಂದ ಆಳ ಕೊಂಡು ಇದ್ದನು.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ದಶಕೆಂದನು, ಬೇರೆಟೆಯಾಡ ಬೇರೆಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ಕಾಡುಗೆಳನ್ನೂ ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳನ್ನೂ ಬೇಟೆಗಾರೋಡನೆ ಕಾಡಿ ತಿರುಗುತ್ತಾ, ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಮೃಗ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾ ಬರು ತ್ತಿರಲು; ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗಳೂಡನೆ ಕಾಡಿ ಕೊಂಡು ಇರುವ ಮಾಯನೆಂಬವನನ್ನು ಕೆಂಡು,—ನೀನು ಯಾರು? ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನೀನು ಇರುವ ದಕ್ಕಿ ಕಾರಣವೇನು? ಈ ಹೆಂಗಸು ಯಾರ ಮಗಳು? ನಿನ್ನ ಉದ್ದೇಶ್ಯ ವೇನು? ಎಂದು ಕೇಳಲು; ಮಾಯನು—ಎಲ್ಲೆ, ವಿರಾಸೇ, ಕೇಳಿ. ನನ್ನನ್ನು ಮಾಯನೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ನನ್ನ ದುಖಿವನ್ನು ಯಾರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಕೊಳ್ಳಲಿ? ಆದರೂ ಹೇಳಿತ್ತೇನೆ; ಕೇಳಿ. ಅಪ್ಪರ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಳಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠಯಾದ ಹೇಮೆ ಎಂಬ ಅಪ್ಪರ ಕೆನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಲ್ಲೆಯಪ್ಪೆ? ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರಿತಿಯಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು. ಆ ಸ್ತ್ರೀಯೋಡನೆ ನಾನು ಇನ್ನಾರು ಪರಾಗಳ ಪರ್ಯಂತರಪೂ ಸುಖವಾಗಿ ಇದ್ದೆನು. ಆ ವೇಲೆ ನನ್ನ ನಿಭಾಗ್ಯತನದಿಂದ ಆಕೆಯ ವಿಯೋಗವು ಉಂಟಾಯಿತು. ಆ ಹೆಂಗಸಲ್ಲಿ ಮಾಯಾವಿ, ದುಂದುಭಿ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳೂ, ಚಂದ್ರ ವದನೆ ಯಾದ ಈ ಮಂಡೋದರಿ ಎಂಬ ಹೊಣ್ಣು ಮಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಪ್ರಿಯಾಳಾದ ಹೆಂಡತಿಯ ವಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಯಾವವನು ತಾನೇ ಬುದುಕುವನು? ನಾನು ಮೊದಲು ಆ ಹೇಮೆಯನ್ನು ಮಾದುವೆಯಾದಾಗ, ಮಾಯೆಯಿಂದ ಹೇಮೆ ಎಂಬ ಪ್ರರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಸುಖವಾಗಿದ್ದೆನು. ಈಗ ದುಖಿದಿಂದ ಆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಈ ಮಗಳನ್ನು ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು, ದೊಡ್ಡ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಒಂದು ವರಕ್ಕೆ ಈಕೆಯನ್ನು ಕೊಡ ಬೇರೆಕೆಂದು, ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಕೊಂಡು ಇದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಯಾರು? ಎಂದು ಕೇಳಲು; ದಶಮುಖನು—ಎಲ್ಲೆ, ಮಾಯನೇ, ಕೇಳಿ. ನಾನು ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಮಹಾ ಮುನಿಯ ಮಗನಾದ ವಿಶ್ವವಸ್ತಿನ ತನಯನು. ನನ್ನನ್ನು ದಶಕೆಂತನೆಂದು ಕರೆಯುವರು, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ,—ಈಗ ನನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವು ಸಿದ್ಧಿಸಿತು. ಈ ಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಷ ವರನು ದೊರಕಿದನು ಎಂದು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿ, ದಶಗ್ರಿಂಫನನ್ನು

ಕುರಿತು—ಲ್ಯಾ, ಮಹಾತ್ಮನೇ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿದ ಸಿನಗಿಂತ ಒಳ್ಳೀ ಕುಲಸ್ಥಿರು ಮತ್ತು ಯಾರುಂಟು? ಈ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ನೀನು ಮದುವೆಯಾಗು ಎಂದು ಹೇಳಲು; ದಶವದನನು—ಹಾಗೆ ಆಗಲಿ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿ ಕೊಂಡನು. ಆ ಮಯನ ಮಾಯಾ ಬಲವೆಮೈಯ್ಯೋ! ಆ ಜ್ಯೇಣದಲ್ಲಿಯೇ ಚಂದವಾದ ಮದುವೆಯ ಮಂಟಪವು ಉಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ಮಯನು ಅನೇಕ ಬ್ರಹ್ಮಾರನ್ನು ಕರಿಸಿ, ವೈದಿಕ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮವನನ್ನು ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಮಂಡೋದರಿಯನ್ನು ಮದುವೇ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟು, ಅಳಿಯನಿಗೆ ಬಲುವಳಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋರಿಟು ಹೋದನು. ಆ ಮೇಲೆ ದಶಗ್ರಿವನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು, ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದು, ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಕುಂಭಕರ್ಣನಿಗೆ ಪೂರ್ವೋಽಚನನ ಮಗಳ ಮಗಳಾದ ವಜ್ರ ಜ್ಯೋಲೆ ಎಂಬವಳಿನ್ನೂ ಕಿರೀ ತಮ್ಮನಾದ ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ಶ್ರೀಲಂಘನೆಂಬ ಗಂಧ ವರ್ಣನ ಮಗಳಾದ ಸರವೆ ಎಂಬವಳಿನ್ನೂ, ಅತಿ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಮದುವೇ ಮಾಡಿದನು.

ತರುವಾಯ ಕೆಲವು ದಿವಸದ ಮೇಲೆ, ಮಂಡೋದರಿಯು ಗಂಡು ಶಿಶುವನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ಆ ಕೂಸು ಅತ್ಯ ಧ್ಯಾನಿಯು ಗುಡುಗಿಗಿಂತ ಬಹು ದೊಡ್ಡದಾದ್ದರಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ಮೇಘನಾದಸೆಂದು, ದಶವದನನು ಹಸರನ್ನಿಟ್ಟುನು. ಕುಂಭಕರ್ಣನು ಬ್ರಹ್ಮನು ಕೊಟ್ಟ ವರದಿಂದ ನಿದ್ರಿಯ ಭಾವಪ್ರಯೋಗಿ, ದಶಕಂಧರನ ಬಳಗೆ ಬಂದು,—ನನ್ನನ್ನು ನಿದ್ರಿಯು ಬಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ನಂಗೆ ಬಂದು ಮಲಗುವ ಮನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಡು ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಆತನು ದೇವತೆಗಳ ಬಡಗಿಯಾದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನನ್ನು ಕರಿಸಿ, ಚಿನ್ನದ ಕಂಭಗಳಂದ ಕೂಡಿ ಇರುವ ನವರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಮನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಆ ಮನೆಯನ್ನು ನೇರ್ಣಿ, ಕುಂಭಕರ್ಣನು ಸಂತುಪ್ಯನಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ವರುಷ ಸುಖದಿಂದ ಮಲಿ ಕೊಂಡು ಇದ್ದನು.

ಇತ್ತು ದಶಕಂಧರನು ಶಾರ್ಯದ ಗರ್ವದಿಂದ ಮುನಿ ಜನಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾ, ದಾನವ, ದೈತ್ಯ, ಸುರ, ಸರ, ನಾಗ, ಕಿಂನರರ ಸಂದರ್ಭಿಗಳನ್ನು ಸವರುತ್ತಾ, ಕೇರೆ, ತೊರೆ, ಕಟ್ಟಿ, ಕಾಲುವೆ, ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಹೊಳೆಗಳನ್ನು ಕಡುಮತ್ತಾ, ಸೂಕ್ಷ್ಮದ ಮದ್ದಾನೆಯ ಹಾಗೆ ಪರಮತಗಳ ಶಿಖರಗಳನ್ನು ಬದೆದು, ಕೆಡಪುತ್ತಾ, ಪುರಗೇಷ್ಪರಗಳನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಯಾರೂ ಎದುರಿಲ್ಲದೆ ಮದೋನ್ನತ್ತನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಹಿಂಗಿರುವಲ್ಲಿ ಕುಬೇರನು ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ದಶಮುಖನ ದುರ್ಭುಗ್ರತನ ವನ್ನು ಕೇಳಿ—ಹಿಯೋ, ನಮ್ಮ ಕುಲವಲ್ಲಿ ಇಂಥ ದುಷ್ಪನ್ನು ಹುಟ್ಟಿದನ್ನಲ್ಲ! ಎಂದು, ಬಹಳ ವ್ಯಸನ ಪಡುತ್ತು, ಒಬ್ಬ ದೂಕನನ್ನು ಕರೆದು—ಎಲ್ಲೆ, ನೀನು ದಾಂತನನ ಬಳಗೆ ಹೊರಿ—ಇಂಥ ದುರ್ಭುಗ್ರತನವನ್ನು ಬಿಡು ಎಂದು, ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದಾಗಿ ಹೇಳು ಎಂದು ಕೆಳುಹಿಸಿದನು. ಆತನು ಬಂದು, ದಶವದನನಿಗೆ ನಮ ಸ್ವರಿಸಿ—ಎಲ್ಲೆ, ರಾಜ್ಯಸೇಂದ್ರನೇ, ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣನಾದ ಕುಬೇರನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿ ಕೆಳುಹಿಸಿರುವದನ್ನು ಕೇಳು. ಆತನು ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಅಳಕಾವತಿ ಎಂಬ ಒಂದು ಪಟ್ಟಿ ವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಹರನ ಸೈಂಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಸುಖವಾಗಿದ್ದನೇ—ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಮುನಿಗಳಿಗೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಹಿಂಗಿ ಕೇಳಿ ಮಾಡುತ್ತು ಬಂದಲ್ಲಿ, ಇದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಹಾನಿ ಬರುವದೇ ಹೊತ್ತು, ಸಾಖ್ಯವಾಗಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥಾ ದುರ್ಭುತ್ವ ವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸನ್ನುಗ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ, ಎಲ್ಲಿಗೂ ಒಳೆಯಿರುವನ್ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಸುಖವಾಗಿ ಬದುಕು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೆಳುಹಿಸಿದನು, ಎನಲು; ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ದಕಾನನನು ಕೊರ್ಪಾಟೋಪದಿಂದ ಆ ದಾತನನ್ನು ಕುರಿತು—ಮನೆಲ್ಲೋ, ತಾನು ಹರ ಸಖನಾಗಿದ್ದೇನೆಂಬ ಗ್ರಾದ ಬಲವನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸು ಎಂದು, ನಿನ್ನನ್ನು ಕೆಳುಹಿಸಿದನೇ? ದೇವತೆಗಳಂದಲೂ, ಮುನಿಗಳಂದಲೂ, ನನಗೆ ಸಾಪ್ತ ಬರುವದೇ? ಬಹಳ ಮಾತನಿಂದ ಏನು? ಅಣ್ಣನಾದರಾಗಿಲಿ. ಆತನನ್ನು ಮುಂಜಿ ಕೊಂಡು, ಆ ಹೇಳೆ ಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾಶ ಮಾಡುವೆನು. ಲೋಕ ಪೂಲಕರನ್ನು ಇಂದ್ರ ಉಂಡುತ್ತಿತ್ವರಸ್ತು ಬಡಿಯುವೆನು ಎಂದು, ರಥವನ್ನು ಏರಿ, ಬಡಗಲ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೊರಬೇಕು. ಆವನ ಸಂಗಡಲೇ ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ತೆರು, ಕಾಲಾಳಂಗಳು ಭೂಮಿ ತುಂಬುವ ಹಾಗೆ ಹೊರಟವು. ಮತ್ತು ಶುಕ ಸಾರಣ ಹೊಡಲಾದ ಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಸೇನಾಪತಿಗಳೂ ಸಂಗಡಹೊರಟಿರು. ಈ ಸೇನೆಯನ್ನು ಭೂಮಿಯೇ ಹೆತ್ತಿತ್ತೋ? ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳೇನಾದರೂ ಈದನ್ನೋ? ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ದಂಡು ಬರುತ್ತಿರಲು; ಆ ಸೇನೆಯು ಕಾಲು ಹೊಡತದಿಂದ ಎದ್ದು ಧೂಳು ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಿತು. ಹಿಂಗಿ ಸಕೆಲ ಸನ್ವಾಹದಿಂದ ಗಿರಿ, ವನ, ಪಟ್ಟು, ನದ ನದಿ, ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕಳೆದು, ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತ ತೊಪ್ಪೆಲಲ್ಲಿರುವ ಅಳಕಾವತಿಗೆ ಬಂದು, ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಬಾಗಲ ಕಾವಲುಗಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಯಾಙ್ಕನನ್ನು ದಕಾನನನು ಕರೆದು—ಎಲ್ಲೆ,

ದ್ವಾರಪಾಲಕನೇ, ನೀನು ನಿಮ್ಮ ಬಡೆಯನ ಬಳಗೆ ಹೋಗಿ—ದಕ್ಕಂತನು ಯು
ಧಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಬರ ದೇಳಿದನೆಂದು, ತಿಳಿಸೆನಲು; ಅವನು ಕುಳೀ
ರನ ಈಲಗದ ಕಾವಡಿಗೆ ಬಂದು, ಫೊಬರಿಯಿಂದ ಕ್ಯೆ ಮಾಗಿದು—ಪಳು, ಬಡೆ
ಯನೇ, ದಶಾನನಸೊಡನೆ ಕಾದು! ನಡೆ. ತೀರ್ಥ ತೀರ್ಥೆಯನ್ನ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಳೆ
ಯುವನಂತೆ. ನಮ್ಮ ಆಳುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವನಂತೆ. ಅವನ ಗರ್ವದ ನಾಡಿಗೆ
ಇನ್ನು ನಾನು ಹೇಳಲಾರೆನು. ಬೇಗ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಲು;
ಅದನ್ನು ಕೇಳ, ಕುಳೀರನು—ಹೇಳು, ಹೇಳು, ಇನ್ನೊಂದು ಸೂರಿ ದಶಾನನನ
ಆಳುತನದ ಮಾತ! ಸಮೈಕ್ಯದನೆ ಕಾಳಗವೇ? ಇವ, ಶಿವಾ! ಇದು ಕಾಲ ಗತಿ
ಯು. ಅಂತ ರಾಜ್ಯಸನ ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಆಳುಗಳನ್ನು ಕರೆ, ಎನಲು; ಯು
ಹ್ಯೆ, ಕಿಷ್ವರರ ಗುಂಪು ಕೂಡಿ, ದಶಿರನೊಡನೆ ಜಗಳಕ್ಕೆ ನಿಂತು ಕೊಂಡಿತು.

ಆಗ ರಾಜ್ಯಸರ ಬಲವು ಆ ಯಹ್ಯರ ಸೇನೆಗೆ ಎದುರಾಗಿ ನಿಂತು—ದಶಾಸ್ಯನೂ
ಧನಪತಿಯೂ ಸಹೋದರರು ಎನ್ನುತ್ತಾ, ನಾವು ಮನ್ಮಿಸಿದರೆ, ನೀವು ಇಮ್ಮಿ
ಕೊಟ್ಟಿರೇ? ಎಂದು ಯಹ್ಯ ಕಿಷ್ವರರ ಸೇನೆಯನ್ನು ಬರಸಿಲು ತಗೆಲುವ
ಹಾಗೆ ತಗಲಿ, ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿರಲು; ಯಮನು ಈಕರಿಸಿದಂತೆ ತಲೆ ಮಿದುಳಾಗಳೂ
ಮಜ್ಜ ಮಾಂಸಗಳೂ ಸರಗಳೂ ರಕ್ತಗಳೂ ಇವುಗಳಿಂದ ಆ ರಣಪ್ರ
ಸೋದುವದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಹೇಸಿಕೆಯಾಯಿತು. ಯಹ್ಯ ಬಲವು ಕಾಡ ಧ್ವರ್ಯ
ಕೆಡದೆ, ರಾಜ್ಯಸರ ಸೇನೆಯನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಕೊಂಡಿತು. ಆಗ ದಶ
ವದನನು ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ಯಹ್ಯರ ಗುಂಪಿನ ಮೇಲೆ ಸುರಿಯಲು;
ಆ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕಾಲು ಮುರಿದು, ಕ್ಯೆ ಕತ್ತಲಿಸಿ, ಕಿವಿ ಮೂಗುಗಳು ಹರಿದು,
ತೆಗೆಗಳು ಬಡೆದು, ಜೊಣವಾಗಿ, ಎಲ್ಲರು ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಬುಡಿ ಹೋ
ಗಲು; ಕುಳೀರನು ಮಾಣಿಭದ್ರನೆಂಬ ಸೇನಾಪತಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿ, ಯು
ಧಕ್ಕೆ ಬರಲು; ದಶ್ರಿಂಬನು ಕುಳೀರನ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತನು. ಮಾಣಿ
ಭದ್ರನು ಎದುರಿಗೆ ಪ್ರಾಹಸನ್ನು ಬಂದು ನಿಂತನು. ತರುವಾಯ ಮಾಣಿ
ಭದ್ರನು ಪ್ರಾಹಸನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿ, ಆತನ ಗಡೆಯ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ
ಕೊಣ್ಣಿ ಮೂಗುಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ತವನ್ನು ಕಾರುತ್ತಾ, ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ,
ಮೂಳೆ ಹೋಂದಿದನು. ದಶಮುಖನು ಬ್ರಹ್ಮನ ವರದ ಬಲದಿಂದ ಕುಳೀರ
ನನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ, ಆತನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರು ಕೊಟ್ಟು ಇದ್ದ
ವಿಮಾನವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಸಕಲ ಸೇನೆ ಸಹಿತ ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗ
ದಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಬರುತ್ತಾ, ತರವಣವೆಂಬ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸೋಡಿ, ಕ್ಯೆಲಾಸ

ಪರವರ್ತದ ಮೇಲುಗಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರಲು; ಅವನು ಏರಿ ಇದ್ದ ವಿವಾಸವು ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಡೆಯದೆ, ಕಾಲು ಮುರಿದ ಕೋಳಿಯಂತೆ ನಿಂತಿತು.

ಆಗ ದೆಶಮುಖನು—ತೇ ದೇವ ವಿವಾಸವು ನಿಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಕಾಲಗತಿಯೋ? ಇದಕ್ಕೆ ಗತಿ ಉಡುಗಿತೋ? ಎಲ್ಲೆ, ಬುದ್ಧಿಕಾಲಿಯಾದ ವಾರೀಜನೇ, ಇದರ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳು ಎಂದು ಕೇಳಲು; ಆ ವಾರೀ ಇನು—ತೇ ವಿವಾಸವು ಪ್ಯಾಶ್ರವಣನಿಗೆ ಅಲ್ಲದೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬಿಗೆ ನಡಿಯಿದೆ ಇರ ಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ,—ತೇ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮೀಂದ್ರರೇ ಮೊದಲಾದ ಸುರಿಗೂ, ಯಂತ್ರ, ರಾತ್ರಿಸ, ಕಿಷ್ನರ, ಕಿಂಪುರುಷರೆಂಬ ಕಾವುಗಾಮಿಗಳಿಗೂ ಮಹಾ ದೇವನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹೋಗಿಲು ಅಕ್ಷಯವಾಗಿರುವದು. ಹಿಮೇತ್ತು! ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ, ನೀನು ಕೇಡುವಿ ಎಂದು, ದಶವದನಸನ್ನು ಕುರಿತು ನಂದಿಕೇಳಿಸು ಹೇಳಿದನು. ದಶಕಂ ಧರನು ಶಂಕರನ ಎರಡನೇ ರೂಪಾದ ನಂದಿಕೇಳಿಸನ ಮೌಗಿನನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೋಳಿಯ ಮುಖಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿದ್ದದರಿಂದ, ಬುದ್ಧಿ ಶಾಸ್ಯನಾಗಿ, ನಸು ನಗುತ್ತಾ, ಹಾಸ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು; ನಂದಿಈರನು ನೋಂದು ಕೊಂಡು, ಬಹು ರೋಷದಿಂದ ದಶಕಂತನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಶೂಳನೇ, ನಿನ್ನ ಶೌರ್ಯಪು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವು! ನಿನ್ನನ್ನು ಕೋಲ್ಲುವದು ನನಗೆ ತುಸ ಮಾತ್ರವು. ನೀನು ಮಾಡುವ ದುರ್ಘಟತೆಗಳಿಂದ ಕುಲ ಸಹಿತ ನೀನು ಸಿಮೂಲವಾಗುವಿ. ಇದು ಸಿಜವು. ನನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ, ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದರಿಂದ, ನನ್ನಕಾರದ ಹಾಗೆ ಇರುವ ಕೋಳಿಗಳಿಂದಲೇ ನಿನಗೆ ಪರಾಜಯವು ಉಂಟಾಗಲಿ ಎಂದು, ಕಾವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆ ತರೆವಾಯ—ತೇ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತವಷ್ಟೇ ನನ್ನ ವಿವಾಸದ ಗತಿಯನ್ನು ತಡಿಯಿತು. ಇದರ ಕೊಬ್ಬನ್ನು ಮಾರಿಯುವೆನು. ಶಿವನ ಬಲುಮೇಯನ್ನು ನೋಡುವೆನು ಎಂದು, ದಶವದನಸು ವಿವಾಸದಿಂದ ಕೇಳಿಗೆ ಇಳಿದು, ಆ ಹರಾಬ್ರಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಇಪ್ಪತ್ತು ತೋಳಿಗಳಿಂದ, ಸುರಾ ಸುರರು ಕಡಲ ಕಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಮಂದರವನ್ನು ಮಹಾ ಶೈಪನಿಂದ ಬಿಗಿದ ಹಾಗೆ, ಬಿಗಿದು, ಹೇಳು ಜ್ಞಾಪು ಅಲ್ಲಾಡಲೂ, ಭೂತಳಪು ರಸಾತಲಕ್ಷ್ಯಾಳಯಲೂ, ದಿಕ್ಷಾನ ಮೂಲಿಗಳು ಬಿರಿಯಲೂ, ಕಿತ್ತು, ಎತ್ತಿದನು. ತೋಳಿಗಳ ಬಲಹು ಇನ್ನೆಮ್ಮೋಣಿ! ಬಿಳನು ಕಿಳಿಲೂ, ಆ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತವು ಪುಟ ನೆಗೆಯಿತು. ಅವನ ಆಳುತನದ ಬಿಂಕಕ್ಕೆ ಅಖಿಳ ಜನವು ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗಿತು. ಪಾರ್ವತಿಯು ಹೆಡರಿ, ಹರನನ್ನು ಅಪ್ಪಿ ಕೊಂಡಳು. ಶಿವನು—ಇದು ದಶಮುಖನ

ಜೇತ್ವೇ ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಕಾಲುಂಗುಟದಿಂದ ಮೆಟ್ಟಲು; ಆಗ ದಕ್ಷವದನನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತುವನು; ಶಿವನು ಮತ್ತಿ ಮೆಟ್ಟುವನು. ಹೀಗೆ ಆಗುವದರಿಂದ ಆ ಕೈಲಾಸವು ಭೂದೇವಿಯು ತಿರಕ್ಕಲ್ಲಾಡುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರಕಾ ಶಿಸಿತು.

ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ರಾತ್ರೆಸನ ಇಪ್ಪತ್ತು ನಿಡು ತೋಳುಗಳು ಆ ಗಿರಿಯ ಇರಿ ಬಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಕಲು, ಬೋಬ್ಬಿರಿದು, ಖಳಿನು ಖಳಿ ನೂಕಿ ಎತ್ತಿದರೆ, ಕೋಪದಿಂದ ಶಿವನು ಫಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮೆಟ್ಟಲು, ಖಳಿನ ಧೈರ್ಯವು ಕೆಟ್ಟತು. ಮನೋವ್ಯಧಿಗೆ ಮನವು ಗುರಿಯಾಯಿತು. ಬುದ್ಧಿಯು ಹಾಳಾಯಿತು. ಆಗ ನೀಳತನು ಭೂಮಿಯು ಬಿಕ್ಕನೆ ಬಿರಿಯುವ ಹಾಗೆ ಹೊಚ್ಚು ಬೋಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಕೂರಗಿ, ಶಾಗುತ್ತಿರಲು;—ಇದೇನು ಅದ್ಭುತವಾದ ಕಾಗು? ಲೋಕದ ಅವಸ್ಥನ ಸಮಯವೇ? ಎಂದು, ಮಹಾವಾಮರನಾಗ ಲೋಕಗಳು ನಡುಗಿದವು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆತನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಅವನ ಕರ್ಮವನ್ನು ಕಂಡು—ಎನ್ನೆ, ದರವದನಸೇ, ಸಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು? ಜಗದೋಡಿಯನ ಸಂಗಡ ನಿನಗೆ ಘಳವೇ? ಕಾಲರುದ್ರಸನ್ನು ಕೊಳಿ ಬದುಕುವರುಂಟೇ? ಬೇಗ ಈ ಕ್ಷರಣನ್ನು ಭಜಿಸು; ವೇದಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ದರ್ಶನ್ಯಾಸ—ಹಾಗೆ ಆಗ ಲೆಂದು, ಅನೇಕ ಸಾಮಿರ ವರದಿ ಸಾಮಾ ಗಾಂದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿ, ಶಿವನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಲು; ಕಂಕರನು ಪಾರ್ವತೀ ಸಮೀತನಾಗಿ ಬಂದು, ದಶಕಂತನನ್ನು ಮಾನ್ಯಿಸಿ— ಎಲ್ಲೆ, ವಿರಿನೆ, ನಿನ್ನ ಭಾಜ ಬಲಕ್ಕೆ ನಾನು ಮೆಚ್ಚಿದೆನು. ಮೂರು ಲೋಕ ವನ್ನು ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಬೆಳ್ಳಿಸಿದವನಾದ್ದರಿಂದ, ಇದು ಮೋದಲುಗೊಂಡು ನಿನಗೆ ರಾವಣನೆಂಬ ಹೆಸರುಂಟಾಗಲಿ; ಹೋಗು ಎಂದನು. ತರುವಾಯ ರಾವಣನು ಶಿವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿಳಿದು—ಎಲ್ಲೆ, ದೇವನೇ, ನೀನು ನನಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದರೆ, ಅಪೂರ್ವವಾದ ಒಂದು ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸ ಬೇಕೆಂದು, ಕೈ ಮುಗಿದು, ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳಲು; ಜಂಪ್ರೇತಿರನು ಜಂಪ್ರದಾಸವೆಂಬ ಒಂದು ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅಂತಧಾನವಾದನು.

ಆ ಬಳಿಕ ರಾವಣನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ, ತಿರುಗುತ್ತಾ, ಬಲಿಪ್ಪರಾದ ಅರಸು ಗಳನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೋಳನು ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಹಾಗೆ, ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾ, ಹಿಮವಕ್ಕೆರ್ವತದ ತೋಪ್ಪುಲ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬರಲು; ರತ್ನಯಂತೆ ಅತಿ ಸಾಂದರ್ಭ್ಯವಲಿಯಾದ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲು; ಆಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು,—ಎಲ್ಲೆ, ಹೆಂಗಸೇ, ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ? ಈ ವನದಲ್ಲಿ ನೀನು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾ

ಡುವದಕ್ಕೆ ಕಾರ್ತಾವೇನು? ನೀನು ಯಾರು? ಹೇಳು, ಎನಲು; ಆಕೆಯು ಈ ರಾಷಣನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರುಜಿಸಿ,—ಕೇಳು, ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಮಾನಸಾದ ಕುಶ ಧ್ವಜನೆಂಬವನು ವೇದವನ್ನು ಖಿದುತ್ತಿರುವಾಗ, ಆತನ ಬಾಯೀಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವಾದ ಕಾರ್ತಾ, ತನಗೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವೇದವತಿ ಎಂಬ ಹೇಸರಾಯಿತು. ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ತಂದೆಯು ಬಹು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನನ್ನನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿತ್ತು ಇರಲು; ಮುನಿಗಳು, ಸುರರು, ಯಾಕ್ಷಣಿ, ಕಿನ್ನರ, ಕಿಂಪುರುಪರಲ್ಲಿ ಜೆಲುವಾದವರು ನನ್ನನನ್ನು ಬೇಡಲು; ನಮ್ಮ ತಂದೆಯು—ಇವರು ಅಯೋಧ್ಯಿಜೆಯಾದ್ದರಿಂದ, ಈ ಕೆಯನ್ನು ವಿಚ್ಛಿನಿಗೆ ಕೊಡುವೆನಲ್ಲದೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬಿಗೂ ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ ವೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಶಿಂಭಾವೆಂಬ ರಾತ್ರಿಸನು ನನ್ನನನ್ನು ಬಂದು ಕೇಳಲು; ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಕೊಡದೆ ಇದ್ದರಿಂದ, ಆ ರಾತ್ರಿಸನು ಕೋಡಿಪ್ಪೆ ನಾಗಿ, ನನ್ನ ತಂದೆಯು ತಲೆಯನ್ನು ಕೆಡಿದು ಹಾಕಿ, ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಆಗ ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ಗಂಡನೋಡನೆ ಸಹಗಮನವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಆ ಮೇರೆ ಲೆ ನಾನು ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೀತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ, ತಂದೆಯ ಕೋರಿ ಕೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸ ಬೇಕೆಂದು ವಿಚ್ಛಿನ್ನನನ್ನು ಕುರಿತು ಇಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇ ಇದ್ದೇನೆ, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ರಾಷಣನು—ಹರಿ ಎಲ್ಲಿ? ನೀನೆಲ್ಲಿ? ಇಂಥ ಯೌವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿರದೆ ತಪಸ್ಸ ಮಾಡುವದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಯೌವನವು ಕಾಣಿಸಲ್ಪಿ ಬಿದ್ದ ಬೆಳ್ಳದಿಂಗಳಂತೆ ವ್ಯಾಘರಾಗಿ ಹೋಗುವದು. ನಾನು ಜಗದೀಕ ವಿರನು; ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಒಡೆಯನು. ನನ್ನನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ, ಸುಖದಲ್ಲಿ ಇರು ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಆಕೆಯು ಒಷ್ಟಿದೆ ಇದ್ದ ಕಾರ್ತಾ, ಬಲಾತ್ಮಾರದಿಂದ ಮದುವೆಯಾಗ ಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲು; ವೇದವತಿಯು ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಕೋಪದಿಂದ ಉರಿಯುತ್ತು, ಎಲ್ಲೆ,—ಮಾಡಿತ್ತುನೇ, ಇಂಥ ಪಾಪಿಪ್ರಣಾದ ನಿನ್ನನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವದು ನನಗೆ ಆಗಾಧವಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನ್ನ ತಪಸ್ಸ ನಿಪುಳುವಾಗುವದು. ಹೆಂಗಸು ಪುರುಪನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವದು ನಿಪ್ರೇಧವು. ಅದರಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಸೀತೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹಂಟ್ಟಿ, ವಿಚ್ಛಿನಿನ ಅವತಾರವಾದ ರಾಮನೆಂಬವನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ, ಆತನ ಕೈಯಿಂದ ನಿನ್ನನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸುವೆನು ಎಂದು, ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಆ ಹ್ಯಾಮೇ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು, ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳು.

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ರಾಷಣನು ಪ್ರಷ್ಟಿಕವನ್ನು ಪರಿ ಕೊಂಡು, ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತು ಬರುವಲ್ಲಿ, ಮರುತ್ತನೆಂಬ ಮಹಾ ರಾಯನು ಯಜ್ಞವನ್ನು

ವಾಡುತ್ತಿರಲು; ಆ ಯಜ್ಞ ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದನು. ಆಗ ಖಚಿನಾದ ರಾವಣನೆ ನ್ಯೂ ಕೊಂಡು, ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇದ್ದ ಇಂದ್ರನು ಅವನಿಗೆ ಹೆಚರಿ, ಸವಿಲಾ ದನು. ಯಾವನು ಕಾಗಿಯಾದನು. ವರುಣನು ಹಂಸವಾದನು. ಕುಬೇರನು ಗೋಸುಂಭೇಯಾದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ದೇವತೆಗಳೀಲ್ಲಾ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಮಾರೆಯಾದರು. ಖಮಿಗಳೀಲ್ಲಾ ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಓಡಿ ಹೋಗೇ ದರು. ಆಗ ರಾವಣನು ಮರುತ್ತು ರಾಯನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಅರಸೇ, ನೀನು ಶೂರನಾದರೆ, ನನೆಷ್ಟುಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಾ. ಇಂದ್ರಾದಿದ್ದರೆ, ಸೋತೆನು ಎಂದು ಹೇಳಿ; ಸಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವದಿಲ್ಲ, ಅನ್ನೆಲು; ಮರುತ್ತು ರಾಯನು—ಎಲ್ಲಾ, ನೀನು ಯಾರು? ಇಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಬಂದೀ? ಎಂದು ಕೇಳಲು; ರಾವಣನು—ನಾನು ಕುಬೇರನ ತವ್ಯನು; ನನ್ನನ್ನು ದರಿಸ್ಯನೆಂದು ಹೇಳಿವರು. ನಾನು ಕುಬೇರನನ್ನು ಗೆದ್ದು, ಆತನ ವಿಮಾನವನನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡು, ಲೋಕದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಂದಿ ಇದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಮಾತ್ರ ನನ್ನನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇ ಇರುವದು ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಮರುತ್ತು ರಾಯನು—ಆದರೆ ನೀನು ಶ್ರೇಷ್ಠನು! ಅಣಿನ ಸಂಗಡ ಜಗಳವಾಡಿದವನು! ಧರ್ಮದ ಹಾದಿಯ ನ್ಯೂ ತಪ್ಪೆದೆ ನಡೆಯುವವನು! ಎಂದು, ಕಟಿಕೇ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿ—ಬಳ್ಳೇ ದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿಲ್ಲು ಎಂದು, ಸನ್ನದ್ಧನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಸ್ವತಿಯ ತವ್ಯನಾದ ಸಂವರ್ತನೆಂಬ ಪುರೋಹಿತನು ಬಂದು, ತಡೆದು,—ಎಲ್ಲೆ, ರಾಯನೇ, ನೀನು ಯಜ್ಞ ದಿಕ್ಕಿತನಾಗಿದ್ದಿ. ಈ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ದುಪ್ಯಸೋಽನನೆ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದು ನಾಜ್ಯಯವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲು; ಅರಸು ಹಿಡಿದು ಇದ್ದ ಬೀಳನ್ನು ಕೇಳಿಗೆ ಇಟ್ಟು, ರಾವಣನ ಬಳಗೆ ಬಂದು—ಎಲ್ಲೆ, ವೀರನೇ, ನಿನಗೆ ನಾನು ಸೋತೆನು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆ ಮೇರೆ ರಾವಣನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಲು; ಆ ಯಜ್ಞ ಶಾಲೆಗೆ ವೋದಲಿನ ಹಾಗೆ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಮನಿಗಳೂ ಬಂದು—ಒಂದವರ್ಮತ್ವ ನಮಗೆ ಬಂದಂಥಾದ್ದು ಹೋಯಿತು ಎಂದು, ಸಂತೋಪದಿಂದ ಇಂದ್ರನು ತಾನು ಮರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಸವಿಲಾಗಿದ್ದದರಿಂದ, ಆ ನವಿಲನ್ನು ಕುರಿತು—ಸಿನ್ನ ರೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗಳ ಹಾಗೆ ಕಣ್ಣಿಗಳು ಉಂಟಾಗಲಿ; ವಾರ್ಷಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಪ ಉಂಟಾಗಲಿ ಎಂದು, ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಯಾವನು ಕಾಗಿಯನ್ನು ಸೋಡಿ—ಎಲ್ಲೆ, ವಾಯಸವೇ, ಈ ದಿವಸ ವೋದಲ್ಲಿಂಡು ನಿನಗೆ ಮರಣವಾಗದೆ, ಬಹು ಕಾಲದ ವರಿಗೂ ಚಿರ

ಬೇವಿ ಎನಿಸಿ ಕೊಂಡಿರು. ಇಂದು ವೋದಲು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಿತೃ ಕಾರ್ಯಗಳ ನ್ನು ಮಾಡುವಂಥವರು ನಿನ್ನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಪಿಂಡವನ್ನು ಹಾಕಿ ದರೆ, ನಾನು ಬಹಳ ತ್ವರಿತವನ್ನು ಹೊಂದುವೆನು ಎಂದು, ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನು. ವರುಣನು ಹಂಸವನ್ನು ನೋಡಿ—ನಿನ್ನ ಈ ಕಾಪ್ರಗಿರುವ ರಕ್ಷಿತಗಳು ಬಿಳುಪಾಗಲಿ ಎಂದು, ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುನು. ಕುಚೇರನು ಗೋಂಸುಂಬಿಯ ನ್ನು ನೋಡಿ—ನಿನ್ನ ಈತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಚಿನ್ಮೂದ ಗೆರೆಯು ಸದಾ ಇರಲಿ ಎಂದು, ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುನು. ಆ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರು ಯಜ್ಞ ವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಇತ್ತು ರಾವಣನು. ಅಯೋಧ್ಯೆ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ತಿಳಿದು ಅನರ್ಜ್ಯನೆಂಬ ಅರಸನ್ನು ಕುರಿತು—ಪನು ಸೃಪನೇ, ನನ್ನಾಜನೆಯು ದ್ವಿಕ್ಕು ಬರುವಿಯೋ? ಇಲ್ಲವೇ, ಸೋತನೆಂದು ಹೇಳುವಿಯೋ? ಎಂದು ಕೇಳಿಲು; ಆ ರಾಯನು ಮಹಾ ಕೋಪಿಸ್ತನಾಗಿ, ಧನುರ್ಜಣಗಳನ್ನು ತೇಗೆದು ಕೊಂಡು, ರಾವಣನೋಡನೆ ಬಹಳ ದಿವಸ ಯಾದವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆತನ ಬಾಣದ ಹೆಟಿನೀಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಸಾಯುತ್ತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ರಾವಣನು ಅವನ ಬಳಗೆ ಹೋಗಿ—ಬೆಂಕಿಯ ಸಂಗಡ ಜಗತ್ಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸಾಯುವ ಮಿಡಿತೆಯಂತೆ ಸಾಯುತ್ತಿರ್ಯಾ? ಸೋತನೆಂದು ವೋದಲೇ ಹೇಳಿ ಇದ್ದರೆ, ಬಂದ ಕುತ್ತಿದ್ದೆಯಲ್ಲ! ಎಂದು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಲು; ಆ ರಾಯನು—ಎಲ್ಲೆ, ಮೂರ್ಖನೇ, ಯಾದ್ವಾದಲ್ಲಿ ಜಯ ಪರಾಜಯವು ದ್ವೀಪಾಧಿನವು. ಶೂರರಾಧವರಿಗೆ ಈಗ ಗಳಿಂದ ಯಾದ್ವಾದಲ್ಲಿ ಸಾಯುವದೂ, ಹಗೆಗಳನ್ನು ಜೈಸುವದೂ, ಧರ್ಮವು. ಇದರಿಂದ ಹಿನ್ನಾಯ ಬಹುಮಾನಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಮೂರ್ಖನಾಗಿ ನನ್ನ ನ್ನು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದ ಕಾರಣ, ನನ್ನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ರಾಮನೆಂಬವನು ಹುಟ್ಟಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿವನೆಂದು ತಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಸತ್ತು ಹೋದನು.

ಆಗ ರಾವಣನ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಉಂಟಾದ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷ ಹೆಟ್ಟು, ದೇವತೆಗಳು ದೇವ ದುಂದುಭಿಗಳನ್ನು ತಾದಿಸಿದರು. ಇಳಿನು ಆ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಹೆದರುವನೇ? ಸ್ತ್ರೀಪವರನು ಸಾಯಲು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು, ತೋಳಿ ತೀರಿಟೆಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಈ ಮನುಷ್ಯರ ಗುಂಪು ಸಾಲದೆನುತ್ತಾ, ಮನದಲ್ಲಿ ಆಲೋಚಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ, ನಾರದ ಇಮಿಷಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ನಮಸ್ಕರಿಸಲು; ಆ ಮುನಿವರನು ಹರಸಿ—ಎಲ್ಲೆ, ಲಂಕಾಧಿಪನೇ, ನಿನಗೆ ಸುಖ ವೇ? ಎಂದು, ವಿನಯದಲ್ಲಿ ಯೋಗ ದೇಮವನ್ನು ಕೇಳಿ,—ಈಗ ನಿನ್ನ ಶಾರ್ವದ

ಉರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಭೂತೋಕವೆಲ್ಲಾ ಬೆಂದಿತು. ಈ ಮನುಪ್ಯರನ್ನು ಕೊಲ್ಲು ವಂಥಾದ್ದು ನಿನಗೆ ಹಿರಿದಲ್ಲ. ಈ ಮನುಪ್ಯರಲ್ಲಿ ನಿನೆಲ್ಲಾಡನೆ ಕೈ ಕಟ್ಟಿ ಕಾಡು ವರುಂಟೇ? ನೀನು ಇಂಥಾ ಹೀನರನ್ನು ಕೊಂದರೆ, ನಿನ್ನ ಬಲವು ಮೇರೆ ಯುವವೇ? ಈ ಮನುಪ್ಯರು ಸ್ವಭೂವಾದ ಆಯುಸ್ಪತ್ಯವರಾದ್ದಿಂದ, ರೋಗ ದಿಂದಲೂ ಹಸಿಪು ಬಾಯಾರಿಕೆ ಹೊಡಲಾದ ಕರ್ಪುಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ವಭೂ ಕೂಲಕ್ಕೆ ತಾವಾಗಿ ಸತ್ತು, ಮೃತ್ಯು ವರೇರಾಗುವರು. ಇಂಥಿಂದ ಬಲರನ್ನು ಕೊಂದರೆ, ನಿನಗೆ ಕೀರ್ತಿ ಉಂಟಾಗಲಾಗುವರು. ಇನ್ನು ಯಮನೇ ಹೊಡಲಾದ ಲೋಕಪಾಲಕರು ಇರುವರು. ಅವರು ನಿನ್ನ ಭುಜ ಬಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕುವರು. ಅವರನ್ನು ಯುದ್ಧಲ್ಲಿ, ಜ್ಯೋಸಿದರೆ, ನಿನಗೆ ಕೀರ್ತಿ ಉಂಟಾಗುವರು. ಅವರೊಳಗೆ ತೆಂಕೊ ಚಿಕ್ಕಿಗೆ ಬಡೆಯಾಗಾದ ಯಮನೆಂಬವನು ಕಾಲ ದಂಡವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ವನಾಗಿ, ದೇವ ಮನುಪ್ಯೋರಿಗರು ಹೊಡಲಾದ ಸಕೆಲ ಜನರನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಅವನನ್ನು ನೀನು ಕೊಂಡು ಹಾಕಿದರೆ, ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸ್ವಸ್ಥದಲ್ಲಿರುವರು, ಎನಲು; ರಾವಣನು—ಎಲ್ಲೆ, ಮುನಿಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಹೇಳದ ವಾತು ಯುಕ್ತವೇ ಸರಿ. ನಾನು ಹೀಗೆಯೇ ಯೋಚಿಸಿದ್ದೇನು. ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ದಿಕ್ಷಾಲಕರಲ್ಲಿ ಕಾಬೇರನನ್ನು ಹೊಡಲೇ ಚೈನಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ಯಮ ವರುಹೀಂದ್ರಾಧಿಗಳನ್ನು ಚೈನಿ, ರಷಾತಲವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಾ, ದೈತ್ಯ ದಾನವ ನಾಗರೇ ಹೊಡಲಾದವರನ್ನು ಚೈನಿ, ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಸು, ಎಂದು ಹೊರಡಲು; ನಾರದ ಮನಿಯು ಅವನಿಗಿಂತ ಮುಂದೆ ಯಮ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಯಮನೋಜನೆ—ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಜಗತ್ವಾಜುವದಕ್ಕೆ ರಾವಣನು ಬರುವನು. ಅವನನ್ನು ಕಾಲ ದಂಡಿಂದ ಕೊಂಡು ಹಾಕು; ಲೋಕವೆಲ್ಲಾ ಸುಖವಾಗಿರುವದು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಆ ಬಳಕ ರಾವಣನು ರಾಜ್ಯಸ್ ಸೇನಾ ಸಮೀಕ್ಷನಾಗಿ ಯಮ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ನರಕಾಗಳಲ್ಲಿ ಯಮ ಭಾರಿ ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ಕಾಡ ಮಳ್ಳಿಲ್ಲಿ ಎಳೆಯುವದನ್ನೂ, ಕಣ್ಣಾಗಳನ್ನು ಕಾಸಿದ ದಖ್ಲಾಗಳಿಂದ ತಿವಿಯುವದನ್ನೂ ಕೆಬ್ಬಿಣಿದ ಕಾಗೆಗಳಿಂದ ಕೀಳುಸುವದನ್ನೂ, ಕಾಸಿದ ಉಕ್ಕಿನ ಕಂಭಗಳನ್ನು ತಬ್ಬಿಸುವದನ್ನೂ, ಕೀರ್ತಿ ರಕ್ತಗಳ ಕುಡಿಸುವದನ್ನೂ, ಹೈತರಣಿ ಎಂಬ ನರಕದ ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸುವದನ್ನೂ ನೋಡಿ, ಕರುಣಾದಿಂದ ಆ ಯಮ ಭಾರಿ ನ್ನು ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ನಾಡಿ, ಬುಡಿಸಲು; ಪಾಪಿಗಳೆಲ್ಲಾ—ಕೈ ಮಡಾ ರಾಯನಿಂದ ನಮ್ಮು ಬಾಧಿಗಳೆಲ್ಲಾ ತಪ್ಪಿತು ಎಂದು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ರಾವಣನ

ಬಳಗೆ ಬಂದು, ನಮಸ್ತರಿಸಿ,—ನಾವು ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಯಾವುನ ಜಗತ್ತಿಂದ್ದು ಬರುತ್ತೇವೆಂದು ಬೋಬಿರಿದು, ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾವಣನು ಆ ಪ್ರೀತಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು, ಮತ್ತೊಂದು ದಿವ್ಯ ಸಭೀಯಲ್ಲಿ, ಹಿನ್ನಪು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳು ಲ್ಲಿದೆ ದಿವ್ಯ ದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ದಿವ್ಯಗಳಾದ ಉದಿಗಿ ತೊಡಿಗೆಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ಉಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ದಿವ್ಯ ಪರಿಮಳ ಗಂಥಗಳನ್ನು ತೊಡಿದು ಕೊಂಡು, ಹೂವಿನ ಪಾಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ದಿವ್ಯ ದೇಹದರರಾಗಿ ದಿವ್ಯ ಗಾನಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಇರುವ ಪ್ರಣ್ಯ ಶಾಲಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ, ಯಾವುನ ಅರಮಾನೆಯ ಬಾಗಲ ಬಳಗೆ ಹೋಗಿ, ಬೋಬಿರಿದು, ಸಿಂಹ ಗರ್ಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಯಾವುನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಖೂಳನು ಜಗತ್ತಿಂದ್ದು ಬಂದನೆಂದು ಎದ್ದು, ಕಾಲ ದಂಡವೇ ವೋದಲಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಕೋಣನ ಮೇರೆ ಹತ್ತಿ ಕೊಂಡು, ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ರಾಜಕ್ಷಯರೋಗವೇ ಮೋದಲಾದ ರೋಗಗಳನ್ನು, ಕಾಲ ಮೃತ್ಯುವನ್ನೂ ಸಂಗಡ ಕರೆದು ಕೊಂಡು, ಹೋರಣಿ, ರಾವಣನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಧ್ವನಿ ಮಾಡಿ, ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ, ಮಹೋದರ ವಾರೀಳ ಪ್ರಜಸ್ತ ಮೋದಲಾದ ರಾಜ್ಯನ ಭಟ್ಟರುಗಳನ್ನು ಹೊಡಿಯಲು; ಅವರೆಲ್ಲಾ ಕಾಲ ಯಾವುನ ಬಾಣದ ಪೆಟ್ಟನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಮಾಣಿಕ್ಯಯನ್ನು ಹೋಂದಿದರು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವಾದಿ ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಾವ ಯಾವುನೇ ಕಾಳಿಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತರೆ, ಅವನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಯಾರು ತಾನೇ ನಿಂತು ಬದುಕುವರು? ರಾವಣನ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಏಪ್ಪೆಂದು ಹೇಳಿ ಬೇಕು! ಧೈರ್ಯಗೆದರೆ, ಯಾವನಿದಿರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ತಕ್ಕಿ, ತೋಮರ, ಗಡೆ, ಕುಂತ, ಮೋದಲಾದ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಇಡಲು; ಯಾವುನು ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೆಡಿದು, ತನ್ನ ಕೂರ ವಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ರಾವಣನ ಪ್ರಷ್ಪಕ ವಿಮಾನವನ್ನು ಕತ್ತಿಸಿದನು. ಆ ವಿಮಾನಪು ಬ್ರಹ್ಮನ ವರದಿಂದ, ಎಪ್ಪೆಟ್ಟಿ ಕೆಡಿದಾಗ್ಯ, ತಿರಿಗಿ ಮೋದಲಿನ ಹಾಗೆಯೇ ಬೇಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಆಗ ರಾವಣನು ಬಹಳ ಕೋಣಪ್ಪನಾಗಿ, ಡತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಯಾವುನ ಕೋಣವನ್ನು ಹೊಡಿಯಲು; ಆ ಕೋಣಪು ಆ ಪೆಟ್ಟನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ, ಯಾವನ ನಿನ್ನ ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡು, ಒಂದು ಹರದಾರಿಯ ವರಿಗೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಈಡಿ ಹೋಳಿಯಿತು. ಕಾಲನು ಕೋಣನ ಮಾನಗ ಧಾರವನ್ನು ಶೇದಿ, ಹೊಡಿದು ಕೊಂಡು, ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಸವಾರ್ಥಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ತಿರಿಗಿ ರಾವಣನ ಸಮುಖಕ್ಕೆ

ಬಂದು ನಿಲ್ಲಿವದು; ಆ ಯಮನನ್ನು ಸೋಡಿ, ಕಾಲ ಮೃತ್ಯುಪ್ರ—ಎಲ್ಲೆ, ಮಹಾನುಭಾವನೇ, ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಕೊಡು. ಇಂದ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಾ ವಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವ ನನಗೆ ಈ ಖಾಳಿ ದಶಕೆಂತನು ಎಪ್ಪು ವಾತ್ರ ದವನು! ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಯಮನು—ಬಂದು ನಿಮಿಷ ವಾತ್ರ ತಾಳು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಭಯಂಕರವಾದ ಫೋರ್ಮಾರ್ಟ್ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ—ಕ್ಷಿ ಖಳಿನನ್ನು ಕೊಂಡು ಹಾಕುವೆನೆಂದು, ಕಾಲ ದಂಡವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಲು; ಸ್ವರ್ಗವೇ ಮೌದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳು ಜಿದಿರಿ, ಬೆಂಡಾಗಿ ಹೋದಪ್ಪ. ಇಂದ್ರನೇ ಮೌದಲಾದ ದೇವತೆಗಳೇಲ್ಲಾ ಹಾಹಾಕಾರವನ್ನು ವಾಡುತ್ತೂ, ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರ ಬಳಗೆ ಶುಡಿ ಹೋಗಿ,—ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಳಯವಾಗುತ್ತೇ ಎಂದು ಮೌರೆ ಇಡಲು; ಬ್ರಹ್ಮನು ಬೇಗ ಯಮ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅದ್ಯ ಶ್ಯಾಮಾಗಿ, ಯಮನಿಗೆ ವಾತ್ರ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಡು—ಎಲ್ಲೆ, ಕಾಲನೇ, ಕಾಲ ದಂಡವನ್ನು ಕೈ ಕೊಳ್ಳು ಬೇಡ. ಯಾಕಂದರೆ—ಕ್ಷಿ ಕಾಲ ದಂಡವನ್ನು ಯಾರ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದರೂ ಅವರನ್ನು ಕೊಂಡೇ ತೀರ ಬೇಕು ಎಂದು, ನಾನೇ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಈ ರಾವಣನಿಗೆ ಮನುಷ್ಯರೂ ತೀರ್ಯಗ್ಂತುಗಳೂ ಹೊರತಾಗಿ, ಮಿಕ್ಕ ದೇವಾದಿಗಳು ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಸಾಪ್ತ ಉಂಟಾಗುವ ದಿಲ್ಲವೆಂದು, ನಾನೇ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕಾಲ ದಂಡನ್ನು ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿದೆ ಇದ್ದರೂ, ಇದರಿಂದ ರಾವಣನು ಸತ್ತುರೂ, ನನ್ನ ವಾತ್ರ ಹುಸಿಯಾಗುವದು. ಹಾಗೆ ಹುಸಿಯಾದಲ್ಲಿ ಸಕೆಲ ಲೋಕವು ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಇವನ ಯುದ್ಧ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಗು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು; ಯಮನು ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರ ವಾತಿನಿಂದ ಅದ್ಯಶ್ಯಾಮಾಗಲು; ಆಗ ರಾವಣನು—ಯಮನೂ ನನಗೆ ಬೆದರಿ, ಜಗಳಿಂದ ಮರಸಿ ಕೊಂಡು, ಶುಡಿ ಹೋದನು ಎಂದು, ಜಯ ಭೇದಿಯನ್ನು ಹೊಡಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ರಸಾತಲಕ್ಕೆ ಬಂದು, ನಿವಾತ ಕವಚ ರೆಂಬ ದ್ವಿತ್ಯರೋಡನೆ ಬಂದು ವರುಪ ಪರಿಯಂತರವು ಯುದ್ಧವನ್ನು ವಾಡಿ ರಾಗ್ವಿ, ಬಳ್ಳಿಗೂ ಇಯ ಪರಾಜಯಗಳು ಉಂಟಾಗದೆ, ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರ ವಾತಿನಿಂದ ಇಬ್ಬರು ಕೂಡಿ, ಅಗ್ನಿ ಸಾಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಸ್ವೇಜವನ್ನು ವಾಡಿ ಕೊಂಡರು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ರಾವಣನು ಹೊರಟು, ಅಶ್ವಪುರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ರುವ ಕಾಲಿಕೇಯರೆಂಬ, ದ್ವಿತ್ಯರೋಡನೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ವಾಡಿ, ತನ್ನ ತಂಗಿ

ಯಾದ ಶೂರ್ಪನಕಿಯ ಗಂಡ ವಿದ್ಯಾಜ್ಞಿಷ್ಟ್ಯನೆಂಬವನನ್ನು ಕಾಲಕೇಯರೆಂಬ ಅನೇಕ ದೃಶ್ಯರನ್ನು ಕೊಂಡು, ಆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸೂರೆ ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ವರುಣನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಆತನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ರಣದಲ್ಲಿ ಮೂಳೆತರಾಗುವಂತೆ ಕೆಡಪಿ, ವರುಣನ ಬೊಕ್ಕಿಸದಲ್ಲಿರುವ ಅನಧ್ಯೇಗಳಾದ ರತ್ನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ನಾಗ ಕರ್ಮಕೆಯರೂ ದೇವ ಕರ್ಮಕೆಯರೂ ದೃಶ್ಯ ಕರ್ಮಕೆಯರೂ ವೋದಲಾದ ಯೌವನ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳನ್ನು ಅಪಾರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ವಿವಾಹದ ಹೇಳಿ ಕೊರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಜಯ ಭೇದಿಗಳನ್ನು ಹೊಡಿಸುತ್ತಾ, ತಿರಿಗಿ ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರಲು; ಪುರದ ಹೆಂಗಸರುಗಳು ಹರಿವಾಳದಲ್ಲಿ ಸೂಚರುಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿ ಕೊಂಡು, ನವ ರತ್ನಗಳ ಆರತಿಗಳನ್ನು ತಂದು, ರಾವಣನಿಗೆ ನಿವಾಳಸಿದರು. ಆಗ ರಾವಣನು ಬುಲಗದ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳತುಕೊಂಡು, ಉರ್ಲಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ವಿಭೀಷಣ ಮಾಲ್ಯವಂತ ವೋದಲಾದವರ ಯೋಗ ಜೀವವನ್ನು ವಿಭಾರಿಸಿ, ತಾನು ಮಾಡಿದ ದಿಗ್ರಿಜಯದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಅಂತಹಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಮಂಡೋದರಿಯೊಡನೆ ಕೆಲಪು ದಿವಸ ಸುಖವಾಗಿದ್ದನು.

ಆಗ ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಶೂರ್ಪನಕಿಯು ಅಣ್ಣಾದ ರಾವಣನ ಬಳಗೆ ಬಂದು—ಎಲ್ಲೆ, ಅಣ್ಣನೇ, ತಂಗಿಗೆ ಬುಲೆಗಳೂ ಮಾಂಗಲ್ಯ ಸೂತ್ರಪೂಬಳೆಗಳೂ ಇರ ಬಾರದೆಂದು, ನನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಕೊಂಡೆಯಾ? ಗಂಡನಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕುವ ಹೆಂಗಸಿನ ಬಾಳು ವ್ಯಾರ್ಥಾಪು! ನನ್ನನ್ನು ಕೊಂಡು, ನನ್ನ ಗಂಡ ನಾದ ವಿದ್ಯಾಜ್ಞಿಷ್ಟ್ಯನ ಬಳಗೆ ಬೇಗ ಕಳುಹಿಸು ಎಂದು, ಆತನ ಕಾಲಿನ ಹೇಳಿ ಬಿದ್ದು, ವೋರೆ ಇಡುತ್ತಿರಲು; ರಾವಣನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸನ ಪಡುತ್ತಾ, ತಂಗಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಎತ್ತಿ—ರಣದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕೇಯರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಾಗ ಮಾಡಬಿಂದ ನಿನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೊಂದೆನು. ನಿನಗೆ ಒಂದೂ ಕೊನೆಯಾಗಿದೆ ಗಂಡನನ್ನು ಕಾಪಾಡುವೆನು. ನನ್ನ ಸಕಲ ಐಶ್ವರ್ಯಪು ನಿನ್ನ ವರ್ಷವಾಗಿದ್ದು ವದು. ನೀನು ಒಂದಕ್ಕೂ ಯೋಜನೆ ಮಾಡ ಬೇಡ ಎಂದು, ಸಮಾಧಾನ ವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಖರ ದೂರವಣಾದಿ ರಾಜ್ಯಸರನ್ನು ಕರಿಸಿ,—ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಾರಿರ ರಾಜ್ಯಸರೂಡನೆ ಕೂಡಿ, ಈ ಶೂರ್ಪನಕಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು, ದಂಡಕಾವನದಲ್ಲಿರುವ ಜನಸ್ತಾನವೆಂಬುವದು ಈ ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಉಕ್ಕಿಡವಾಗಿರುವದು. ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಇರಿ ಎಂದು, ಅವರಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೇ ಕೊಡಲು; ರಾವಣನ ಚಿಕ್ಕಮೃನ ಮಗನಾದ ಖರನು, ಶೂರ್ಪನಕಿ ಸಹಿತವಾಗಿ, ಜನಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಸುಖವಾಗಿದ್ದನು.

ಆ ಬಳಿಕೆ ಇತ್ತು ರಾವಣನು ನಿಕುಂಭಿಳೆ ಎಂಬು ರಾಜ್ಯಸರ ಕುಲದೇವತೆಯಾದ ಕಾಳಿಯ ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು; ಅಲ್ಲಿ ನೂರು ಯೂಪ ಸ್ತುಂಭಗಳು ದಲ್ಲಾ ಆಸುರ ಮಂತ್ರಗಳೆ ಧ್ಯಾನಿಯಿಂದಲೂ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿರುವ ಯಾಗ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವನ್ನು ಜಡಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಯಜ್ಞವನ್ನು ವಾದುತ್ತಲಿರುವ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಮೇಧಾವಾದನನ್ನು ನೋಡಿ, ಬೇಗ ಬಿಗಿದು ಅಪ್ಪಿ, ಮುಂಡಾಡಿ,—ಇದೇನು ನಿನ್ನ ಉದ್ಯೋಗವು? ಬೇಗ ಹೇಳಿಸಲು, ಗುರುವಾದ ಶುಕ್ರಜಾರ್ಯನು ರಾವಣನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ರಾಜ್ಯಸ ರಾಜನೇ, ಅತಿ ಸಾಹಸಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಮಗ ಮೇಧಾವಾದನು ಅಶ್ವಮೇಧ, ಅಗ್ನಿಮೈಧಿಮ, ಅಷ್ಟೋರ್ಯಾಹ, ಗೋಮೇಧ, ವೈಪ್ಲಾವ, ರಾಜಸಾಯ, ವಾಜವೇಯಗನ ಇಂಬು ಏಳು ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ವಾಡಿ, ಆ ಮೇಲೆ ಮಹೇಶ್ವರ ಯಜ್ಞವನ್ನು ವಾಡಿ, ಅದು ಮುಗಿಯುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಣಾಗಿ ಬಂದು, ಭಾಣ, ಬಿಲ್ಲು, ಶಕ್ತಿ, ಗಮ, ಕತ್ತಿ, ಕೊಡಲಿ ವೊದಲಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು, ರಣದಲ್ಲಿ ಹಗೆಗಳಿಂದ ದುರ್ಜಯಾದ ರಥವನ್ನು, ಜಗತ್ತದಲ್ಲಿ ವೈರಿಗಳ ಕಣಿಗೆ ತಾನು ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಿದೆ, ಹಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಸ್ವಂತಾದುತ್ತಾತ್ತ್ವ, ಮೈರಿಗಳನ್ನು ಜ್ಯೇಷ್ಠಾವ ಹಾಗೆ ತಾಮಸೀ ಎಂಬ ವಾಯು ಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಮೇಳಿ, ಕೊಟ್ಟಿನು. ಈ ಮಗನಿಂದ ನಿನಗೆ ಉತ್ತರ ರೋತ್ತರ ಕಾರ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಯು ಆಗುವದು, ಅಂದನು. ಆ ವಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ರಾವಣನು ನಸುನಗುತ್ತಾತ್ತ್ವ,—ಎಲ್ಲೆ, ಮಗನೇ, ನವುಗೆ ಹಗೆಗಳಾದ ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳನ್ನು ಭಜಿಸಿದೆ. ನೀನು ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದವನು ಎಂದು, ಮಗನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು, ವಿಭೀಷಣಾದಿಗಳೊಡನೆ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದೆ ಸರ್ವರನ್ನು ಅವರೆವರ ಮನಿಗೆ ಅಪ್ಯಾನೀ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆಗ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ವಿಭೀಷಣನು ರಾವಣನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಅಣ್ಣನೇ, ನೀನು ದಿಗ್ವಿಜಯವನ್ನು ವಾಡಿದ್ದು ಸರಿಯಾದ ಕೆಲಸವು. ಅದರೆ ಅಸ್ಯಾರ ಹೆಂಡರನ್ನು ನೀನು ಬಲಾತ್ಮಕರದಿಂದ ಹಿಡ ತಂದದ್ದು ಬಳಳ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸವು. ಆ ಹೆಂಗಸರ ದುಖದಿಂದ ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದ ಬಲುಯ ಮುರಿದು, ನಿನಗೆ ಬಂದ ಹಾನಿಯನ್ನು ಹೇಳಿವೆನು; ಕೇಳಿ. ನವ್ಯ ತಾಯಿ ಕ್ಯಾಕಂಸಿಗೆ ತಂಗಿಯಾದ ಕುಂಭೀ ನಸಿಯನ್ನು, ಮಧುವೆಂಬ ದನುಜನು ಅಂತಿಪುರವ ಇಳ ಹೋಕ್ಕು, ನಿನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕಾಡಿ, ಕೊಂಡು, ಹಿಡು ಕೊಂಡು ಹೋದನು. ತಾನು ವಾಡಿದ ಕೆಲಸವು ತನಗಾಗಿರದು ಎಂಬ ಗಾದೆಯು ನಿನಗಾಯಿತು ಎಂದು,

ಹೇಳಲು; ರಾವಣನು—ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ? ನೀನೂ ಹೇಳಿನಾದನೂ ಕುಂಭಕರನೂ ಏನು ಹಾಡಿದಿರಿ? ಎಲ್ಲಿದ್ದಿರಿ? ಎಂದು ಕೇಳಲು; ವಿಭೀಷಣನೆ—ನಾನು ಅಭಿಮಾನಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಾ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದೇನು. ಹೇಳಿನಾದನು ನಿಕುಂಭಿಳೆಯಲ್ಲಿ ಯಾಗವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಕುಂಭಕರನು ಮಾರಿದ್ದನು. ಮಿಕ್ಕ ರಾಕ್ಷಸ ಕಾರಣರಿಂದ ಏನು ಹಾಡುವರು? ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ರಾವಣನು ಕೋಪದಿಂದ ಕೀಡಿ ಕಿಡಿಯಾಗಿ, ಕೇಲವು ರಾಕ್ಷಸ ಸೇನಾಪತಿಗಳೊಡನೆ ತನ್ನನಾದ ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಇಟ್ಟು—ಮಧುವೆಂಬ ಅಸುರನನ್ನು ಯವ ಪುರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ಅಮರಾವತಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಇಂದ್ರನ ಗರ್ವವನ್ನು ಮುರಿದು, ದೇವತಿಗಳ ಪ್ರಾಣಗಳ ಹಿಂಡುವೇನು. ನನಗೆ ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಇದಿರು? ಎಂದು ಹೊಡುಗೆ ಇನ್ನು ಕೆಳ್ಳುತ್ತಾ, ಹೊರೆದು, ಫರ್ಜಿಸುತ್ತಾ, ಹೊರಟಿನು. ಆಗ ಕುಂಭಕರನ ಹೇಳಿನಾದರೇ ಹೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸರು ಸಂಗದ ಹೊರಟಿರು. ಆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಏನು ಹೇಳಲಿ? ಆನೆ, ತೇರು, ಕುದುರೆ, ಕೋಳಿ, ಗೂಳಿ, ಸಿಂಹ, ಶರಭ, ಹುಲಿ, ತೋಳಿ, ಹಾವು, ಹಂಡಿ, ಹೇಸರಗತ್ತಿ, ಮುಂತಾದ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಏರಿ, ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಕಾಲ ಭೈರವನ ದಂಡೋ? ಎಂಬಂತೆ ದಶಮುಖನ ಸೇನೆಯು, ಹೊರಟಿತು. ದಂಡಿನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿನಾದನೂ, ಹಿಂದೆ ಕುಂಭಕರನೂ, ನಡುವೆ ರಾವಣನೂ ಬಂದರು. ಹಿಂಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಅಕ್ಷೋಹಿಣಿಯ ರಾಕ್ಷಸರ ಬಲವು ವಿಲಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವು ಹೇಳಕ್ಕೆ ಉಕ್ಕೆ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಮಂಡಲವನ್ನು ಮುತ್ತುವ ಹಾಗೆ, ಪುಧು ದನು ಜನ ಪುರವನ್ನು ಮುತ್ತಿತು. ಆ ಮಧುವೆಂಬ ದೈತ್ಯನು ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಒಂದು ಶ್ರಿಶಾಲವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವನು. ಆ ಶ್ರಿಶಾಲವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟರೆ, ಹರನೊಳ್ಳನು ಉಳಿದು, ಮತ್ತೊಳ್ಳಿ ನಿಲ್ಲಿಲಾರು. ಆ ಬಲದಿಂದ ಆ ಮಧು ದೈತ್ಯನು ರಾವಣನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತಾರದೆ, ದೈತ್ಯವಾಗಿದ್ದನು. ಅಪ್ಯರೋಳಗೆ ರಾವಣನ ಜಿಕ್ಕಮ್ಮನಾದ ಕುಂಭಿನಿಸಿಯು ಬೇಗ ರಾವಣನ ಒಳಗೆ ಬಂದು, ಬಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಆತ ನನ್ನ ಕುರಿತು—ಲಲ್ಭಿ, ಮಗನೇ, ದಶಕಂಧರಾ, ಕೇಳು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕನಿಕರವನ್ನು ಇಡು. ಕುಲ ಶ್ರೀಯರಿಗೆ ವಿಧವಷ್ಟಕ್ಕಂತೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ಮತ್ತೊಂದು ದುಖ. ನಿನ್ನ ಗಂಡನಾದ ಮಧುವೆಂಬ ದೈತ್ಯನನ್ನು ನನ್ನ ಹೇಳೆ ದೃಪ್ಯೇ ಇಟ್ಟು

ಕಾಪಾಡು. ನನ್ನ ವರಾತನನ್ನು ಮಿಂದಿ, ಸಲ್ಲಿಸು ಎಂದು ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳಲು; ಆಗ ರಾವಣನು—ನಿನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಕರೆ! ಭಯ ಪಡ ಬೇಡ! ಹೋಗೆಂದನು. ಆಗ ಅವಳು ಮಲಗಿರುವ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಬಳಗೆ ಬಂದು, ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಉಚಿತವಾದ ವಾತಿನಲ್ಲಿ ಗಂಡನನ್ನು ಕುರಿತು—ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಚೈಸುವದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮಗ ದಶಾನನನು ಸೇನೆ ಸಹಿತ ಹೋರಟು ಬಂದಿರುವನು. ಆತನ ಬಳಗೆ ಹೋಗಿ, ಆದರಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಘಜಗಳ ಸಹಾಯವನನ್ನು ಕೊಡು ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಮಥು ದೈತ್ಯನು ಆ ವರಾತನನ್ನು ಕೇಳಿ, ರಾವಣನಿಡೆಗೆ ಬಂದು, ಯಾಫಾ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ, ತನ್ನ ಮನಗೆ ಕರ ತಂದನು.

ಆ ಬಳಕೆ ರಾವಣನು ಆ ರಾತ್ರಿ ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದು, ಮರು ದಿನಸದ ಬೀಳಗ್ನೀ ಎದ್ದು, ಆ ಮಥು ದೈತ್ಯನನ್ನು ಸಂಗಡ ಕರೆದು ಕೊಂಡು, ಇಂದ್ರನ ಅವಃರಾವ ತೀರ್ಥೀ ಪಟ್ಟಣವನನ್ನು ಕುರಿತು ಬರುತ್ತು, ಸೂರ್ಯನು ಮುಳುಗಲು, ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ತೊಪ್ಪುಲಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಿಡಾರವನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಕೇಳೆಮುಲವಾದ ಜಿಗುರುಗಳನ್ನು ಮಂಜದ ವೇದೀ ಹಾಸಿಸಿ, ತೆಣ್ಣಿಗಿರುವ ಷಾಳಗೆ ವೈಯೋಽಣಿ, ಮಲಗಿರಲು; ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವ ಗಣಿಕೆಯರಾದ ಅಪ್ರಾರ್ಥಿ ಸ್ತುರ್ಯರುಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಖೀಲವೆಯಾದ ರೆಂಭೀ ಎಂಬವಳು ಹೋಗುತ್ತಿರಲು; ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವಳ ಬಳಗೆ ಹೋಗಿ, ತಡೆಯಲು; ಆಕೆಯು ಅದ್ವಿತೀಯ, ತಾನು ವರಿಸಿದ್ದ ಕುಬೇರನ ಮಗನಾದ ನಳಕೊಬರನ ಬಳಗೆ ಹೋಗಿ, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ದುಪ್ತಿ ದಶಾನನನು ವಾಹಿದ ದುರ್ಬಳತೆಯನ್ನು ಹೇಳಲು; ಆ ನಳಕೊಬರನು ಕೇಳೆಪಿಪ್ಪನಾಗಿ,—ಕೂ ದಿನ ವೈದಲುಗೊಂಡು ಕೂ ರಾವಣನು ಪರ ಸ್ತುರ್ಯರುಗಳನ್ನು ಬಲಾತ್ಮಕರಿಂದ ಹಿಡಿದರೆ, ಅವನ ಹತ್ತು ತಲೆಗಳು ಶೀಳ ಹೋಗಿ, ಸಾಯಲಿ ಎಂದು, ರಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುನು.

ಆ ಬಳಕೆ ರಾವಣನು ಆಕಾಶ ವಾಣಿಯಿಂದ ತನಗೆ ನಳಕೊಬರನ ಶಾಪ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿಂದಾಗ್ಯಾ, ಗಣನೆಗೆ ತಾರದೆ, ಬೀಳಗ್ನೀ ಸೇನೆ ಸಹಿತ ಅವರಾ ವತೀರ್ಥೀ ಪಟ್ಟಣದ ಬಳಗೆ ಬಂದನು. ಆಗ ದೇವತೆಗಳು—ಬಹೋಗಿ! ಈಗ ಸೇನೆ ಸಹಿತ ಬಂದವನು ರಾವಣನಾಗ ಬೇಕು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನವ್ಯನ್ನು ಕೈಪಿ ತಿದು, ಈ ಖಾಳನದೆಯಿಂದ ಕಾಪಾಡುವವರು ಯಾರೋ? ಕಾಣಿವಲ್ಲಾ! ಎಂದು ಭಯದಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರನ ಬಳಗೆ ಶುಡಿ ಹೋಗಿ—ಎಲ್ಲೆ, ಬಡೆಯನೇ, ಈಗ ರಾವಣನಿಂದ ನಮ್ಮ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಭಯ ಬಂದಿರುವದು. ಈ ಭಯವನನ್ನು ಪರಿಹರಿಸ ತಕ್ಕವರು ಹರಿ ಹರ ಬ್ರಹ್ಮರಲ್ಲದೆ ಮಿಕ್ಕಪರಿಂದ ತೀ

ರದು, ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಈವಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಏಕಾದಶ ರುದ್ರರೂ, ದ್ಯುದ
ಶಾದಿತ್ಯರೂ, ಅಪ್ಸವನುಗಳೂ, ಸಮ್ಮ ಮರುತ್ತುಗಳೂ, ಸಿದ್ಧರೂ, ಸಾಘ್ಯರೂ,
ವಿದ್ಯುಥರರೂ, ಅಪ್ಪರೂ, ಗುಜ್ಯರೂ, ವೊದಲಾದ ನಾನಾ ದೇವತೆಗಳು
ಕೂಡಿ, ಗರ್ವದಿಂದ ತಮ್ಮ ಪಂಥಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇ,—ನಾವೆಲ್ಲರು
ಇರುವಾಗ್ಯ ಈ ಖೂಳ ದಶಕಂಧರನಿಗೆ ಹೆಡರಲೇಕೆ? ನಾವು ಹೋಗಿ, ಇವನ
ದಳವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುರಿದು, ಇವನನ್ನು ಲಂಕೆಗೆ ಬುಡಿಸುವೆನ್ನ ಎಂದು, ಆಯುಧ
ಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಫೆಜಿಸುತ್ತೇ, ಪಳ್ಳಲು;—ಹೋಗೋ! ತಾಣ, ತಾಣ! ಈ ರಾವ
ಣನೋಡನೆ ನಮಗೆ ಯುದ್ಧವು ಸಾಗಲಾರದು ಎಂದು, ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಮಾ
ಧಾನ ಮಾಡಿ, ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಇಂದ್ರನು ಆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಕೇವ ಶಯಿ
ನಾನಾದ ವಿಚ್ಯುವಿನ ಬಳಗೆ ಹೋಗಿ, ಆತನ ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಕ್ಯೇ ಮುಗಿದು
ಕೊಂಡು—ದೇವಾ, ಒಂದು ಬಿನ್ನದವಿರುವದು. ರಾವಣನೆಂಬ ಖೂಳ ರಕ್ಷು
ಸನು ಬ್ರಹ್ಮ ವರದಿಂದ ಗ್ರಿತನಾಗಿ, ನಮ್ಮ ದೇವ ಲೋಕವನ್ನು ಸುಜ ಬೇರೆ
ಕೆಂದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆತನ ಹೇಳಿ ನಮ್ಮ ಪರಾಕ್ರಮವು ನಡೆ
ಯಿಲಾರದು. ನೀನೇ ಒಂದು, ಇಕ್ಕರಿಂದ ಈತ್ತರಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಾದ ನಮ್ಮ
ನ್ನು ಕಾಪಾಡ ಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿ ಕೊಂಡನು. ಆ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿ, ವಿಷ್ಣು
ವು—ಕೆಗ ನಾನು ಬರ ಕೂಡದು. ಬ್ರಹ್ಮನ ವರವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ, ಮುಂದೆ
ಮನುಜನಾಗಿ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಕರಿಗಳ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು,
ಆ ರಾವಣನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವೆನು. ಆ ಪರಿಯಂತರವು ನೀವು ಆತನ ಉಪದ್ರ
ವನ್ನು ಸ್ನೇಹಿಸಿ ಕೊಂಡಿರಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಹೇಳಿ,
ದೇವೇಂದ್ರನು ಪ್ರಸಂಗ ತನ್ನ ಆಮರಾವತೀ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಶೇರಿದನು.

ಮಾರನೇ ದಿವಸ ಉದಯವಾಗುವದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಭೇದೀ ವೊದಲಾದ
ವಾರ್ಷಿಗಳ ರವದೊಡನೆ ರಾಕ್ಷಸರ ಸೇನೆಯು ಸಿಂಹ ಫೌಜಾನೆಯನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಾ, ಅಮರಾವತಿಯನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಕೊಳ್ಳಲು; ದೇವತೆಗಳು ಬೀದಿ ಬೀ
ದಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಡುತ್ತಿರುತ್ತಾ, ಹಾಜಾಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲು; ದೇವೇಂದ್ರನು—
ಹೋಗೋ! ಸಾಕು, ಸಾಕು! ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಡೆಯಲಿ. ನಮ್ಮ ಬಳಗಳನ್ನು
ಬರ ಹೇಳಿನುತ್ತಾ, ಕ್ಯೇ ಬೀಸಲು; ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಫೌಟಿಗರಾದವರು ಹೋರ
ಟು, ಸಮುದ್ರವು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕೂಡುವಂತೆ ರಾಕ್ಷಸರ ಬಲವನ್ನು ಕೂಡ
ಲು; ಆಗ ಏರಡು ಬಲಪೂ ಕೂಡಿ, ಒನಿಕೆಯೂ, ಗದೆಯೂ, ಗುರಾಣಿಯೂ,
ಕತ್ತಿಯೂ, ಮುಸುಂಡಿಯೂ, ಪ್ರಾಸವೂ, ಶಕ್ತಿಯೂ, ಬಾಣಗಳೂ, ಎಂಬ

ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಆಯುಧಗಳಂದ ಶಾದುತ್ತಾ, ಮಾತಿನಿಂದ ಮೂಡಲಿಸುತ್ತಾ, ಎದುರು ಬಿದ್ದ ವರನ್ನ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾ, ಜಗತ್ವಾದುತ್ತಿರಲು; ಆಗ ರಕ್ತದಿಂದ ಸೇನೆದ ಹೈಗಳೂ, ಹೋರಗೆ ಹೋರಟ ಕರುಳುಗಳೂ, ತುಂಡು ತುಂಡಾದ ಕ್ರೈ ಕಾಲುಗಳೂ ಉಳ್ಳವರಾಗಿ, ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರಾಜ್ಯಸರಲ್ಲಿಯೂ ಬಹು ಜನಪು ಸತ್ತ್ವ ಹೋದರು. ಹೀಗೆ ಯುದ್ಧವಾಗುವಲ್ಲಿ, ಬಲಿಪ್ರಾದ ರಾಜ್ಯಸರ ಬಲಪು ದೇವತೆಗಳ ಬಲದಿಂದ ಪೆಟ್ಟಿ ಬಿದ್ದು, ಕಂಗೆಟ್ಟು, ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಶುಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕೆಂಡು, ರಾಷ್ಟ್ರನು ಶುಕೆ, ಸಾರಣ, ಮಹೋದರ, ಧೂಮಾತ್ಕ್ಷ, ದುರ್ಘಾತ್ಮ, ಖರ, ಮಹಾಪಾಶ್, ಮಾರೀಜ, ಪ್ರಹಸ್ತ, ನಿಕುಂಭ, ತ್ರಿಶಿರ, ನೂಡಣ, ಯಜ್ಞಾಂತಕ, ಸುರಾಂತಕ, ಸರಾಂತಕ, ಸೂರ್ಯರಿಷ್ಟ, ವಿಕಟ, ಸುಪ್ತಫ್ಲೈ, ದುರ್ಘರ, ಸುವಾಲಿ, ವೋದಲಾದ ರಾಜ್ಯಸ ಶ್ರೀಪ್ತಿರನ್ನ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸೇಮಿಸಲು; ಸುವಾಲಿ ಎಂಬವನು ರಾಜ್ಯಸ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು ಬಂದು, ಸರಳ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಶುಡಿಸುತ್ತಿರಲು; ಅದನ್ನು ನೋಡಿ, ವಸುಗಳೊಳಗೆ ಎಂಟಿನೆಯವನಾದ ಸಾವಿತ್ರ ನೆಂಬವನು ರಥಾರಾಥನಾಗಿ, ಸುವಾಲಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ನೀಂತು, ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೆದೆಯನ್ನು ಏರಿಸಿ, ಅನೇಕ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಸುವಾಲಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಲು; ಆತನು ಆ ಬಾಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕತ್ತಲಿಸಿ, ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಸಾವಿತ್ರನ ಮೇಲೆ ನೂರು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಎಸೆದು, ಆತನ ತೇರಿನ ಅಳ್ಳಕ್ಕನ್ನು ಕತ್ತಲಿಸಿದನು. ಆಗ ಸಾವಿತ್ರನು ಮತ್ತೊಂದು ತೇರನ್ನು ಏರಿ ಬಂದು, ಹತ್ತು ಬಾಣದಿಂದ ಸುವಾಲಿಯ ಸಾರಧಿಯ ತಲೆಯನ್ನೂ ಇಪ್ಪತ್ತು ಬಾಣದಿಂದ ರಥಾಜ್ಯಗಳನ್ನೂ, ನಾಲ್ಕು ಬಾಣದಿಂದ ರಥದ ಧ್ವಜವನ್ನೂ, ಇವತ್ತು ಬಾಣದಿಂದ ತೇರನ್ನೂ, ನೂರು ಬಾಣದಿಂದ ಸುವಾಲಿಯ ಕ್ರೈಯಲ್ಲಿರುವ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಕತ್ತಲಿಸಿ, ಬೋಬ್ಬಿಂದನು. ಆಗ ಸುವಾಲಿಯು ವಿರಘನಾದಾಗ್ಯಾ, ಧೈರ್ಯ ಗಡದೆ, ಭೂಮಿಗೆ ಧಾಮುಕಿ, ಗಡೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿರಲು; ಸಾವಿತ್ರನು ತಾನೂ ಗಡೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತನು. ಆಗ ಇಬ್ಬರು ಗಢಾಯು ಧ್ವವನನ್ನು ವಾಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ಕೂರನಾದ ಸಾವಿತ್ರನು ಸುವಾಲಿ ಹೊಡಿದ ಗಡೆಯ ಪೆಟ್ಟನ್ನು ತೆಗೆಸಿ ಕೊಂಡು, ಅವನು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಹೋಗುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮರ್ಮವರಿತು, ತನ್ನ ಗಡೆಯಿಂದ ಸುವಾಲಿಯ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಹೊಡೆಯಲು; ಅವನು ನಡು ನುರಿದು, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಸತ್ತ್ವ ಹೋದರನು.

ಅದನ್ನು ಕೆಂಡು, ಪ್ರಹಸ್ತ ಮಾರೀಜರೇ ವೋದಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಸ

ಸೇನಾಧಿಪತಿಗಳು ಬಂದು, ಸಾವಿತ್ರನನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯಾ ಮುಸುಕಿ ಕೊಂಡು, ಬಾಳಿದ ಮಳೆಯನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿರಲು; ಉಳಿದ ಪಳು ಮಂದಿ ವ ಸುಗಳು ಸಾವಿತ್ರನಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿ ಬಂದು, ರಾವಣನ ಸೇನಾಧಿಪತಿಗಳನ್ನು ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಜಗಳಿಂದ ಮೂರಾರ್ಥಗರ್ತರಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ, ರಾವಣನು ತಾನೇ ಯುದ್ಧ ಸನ್ವದಧಾರಿ ಹೊರಡುತ್ತಿರಲು; ಅದನ್ನು ಮೇರುಫೈನಾದನು ಕೊಂಡು, ರಾವಣನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ತಾನು ಧನುಭಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದ ಯಾವನಂತೆ ದೇವ ಸಮಾಜವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೊಡಿಯುತ್ತಾ, ಅಪ್ಯಂ ವಸುಗಳನ್ನು ದ್ವಾದಶಾಧಿತ್ಯರನ್ನು ಏ ಕಾದಕ ರುದ್ರರನ್ನು ಸಹ್ಯ ಮರುತ್ತುಗಳನ್ನು ಮೂರಾರ್ಥಗೆಡಪುತ್ತಾ, ದೇವ ಬಲವನ್ನು ಬುಡಿಸುತ್ತಿರಲು; ದೇವೇಂದ್ರನು ಅದನ್ನು ಕಂಡು, ಇರಾವತವನ್ನು ಪರಿ, ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವಪ್ಯಾರ್ಲಿಯೇ, ಆತನ ಮಗ ನಾದ ಜಯಂತನು ತಂದೆಯನ್ನು ಕುರಿತು—«ಅಭ್ಯನಾದ ರಾವಣೀಯ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನೀನೇ ಹೋಗಿ ಬೇಕೇ? ನಾನು ಹೋಗಿ, ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವೆನು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತಂದೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ತಾನು ರಘಾರಾಧನಾಗಿ ಮೇಧಿನಾದನ ಸಮುಖಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತು—ಎಲ್ಲೆ, ನೀಂತೆ ರಾಜ್ಯಸನೇ, ಹೇಡಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಜೀಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಫೆಟ್ಟಿಗನಾದಿಯಾ? ಅಗೋಡಿ, ನಾನು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಹಿಂಬಿಗಿಯದೆ, ಬಂದು ಫೋಗೆ ನಿಂತು, ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದರೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಂಡು, ನಿನ್ನ ಮಾಂಸಗಳನ್ನು ನರಿ, ಹದ್ದು, ಕಾಗೆಗಳ ಪಾಲು ಮಾಡುವೆನು, ಎನಲು; ಮೇಧಿನಾದನು ಕೇಳಿ, ನನು ನಕ್ಕು—ಎಲ್ಲೆ, ಜಯಂತನೇ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಫೆಟ್ಟಿಗರಾದವರು ಕ್ರೈಯಿಂದ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವರೇ ಹೊರ್ತು, ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಹರಟರು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಕಾಳ ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಹತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಆತನ ಎದೆಯು ಶೀಳುವ ಹಾಗೆ ಹೊಡಿಯಲು; ಜಯಂತನು ಆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯ ಮಾರ್ದುದಲ್ಲಿಯೇ ಕತ್ತಲಿಸಿ, ನೂರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ರಾವಣೀಯ ರಥವನ್ನು ಕತ್ತಲಿಸಿ, ವಿರಘನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ರಾವಣೀಯ ಕಾಳಾಗ್ನಿಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಾ, ಈತ್ಯಾರೆನು ಕೊಟ್ಟಿ ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧವನ್ನು ಆತನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಲು; ಅದರ ಹೊಡಿತ ವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಜಯಂತನು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು, ಒದ್ದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಮೂರಾರ್ಥಯನ್ನು ಹೊಂದಲು; ಅವನ ಮಾತ್ರಾಮಾಹನಾದ ಪ್ರಶ್ನೋಮನು ಬೇಗ ಬಂದು, ಆತನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೊಂಡು ಹೋದನು.

ಆಗ ದೇವೇಂದ್ರನು ರಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕಾಣಿದೆ, ತಾನೇ ಯು ದ್ವಿಕ್ಕೊಂತಿರಲು; ಅದನ್ನು ರಾವಣನು ಕಂಡು, ರಾವಣಿಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೊಂತಿರಿಸಿ, ತಾನು ಹತ್ತು ತೋಳುಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಬಿಲ್ಲಾಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಕ್ಷೂರವಾದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಕಿವಿಯ ತನಕ ಶೇಳೆದು ಶೇಳೆದು, ಸುರಿಯುತ್ತಿರಲು; ಆಗ—ರಿಕ್ಷಗಳೇನಾಯಿತ್ತಾರೆ? ಆಕಾಶವು ಎಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತಾರೆ? ಎಂದು, ಜನರು ಹೇಳುತ್ತಿರಲು; ದೇವೇಂದ್ರನು ಆ ಬಾಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನುಳ್ಳು ನುರಿಯಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ, ಬಾಣ ಪಂಜರಗಳಿಂದ ರಾವಣನು ತಲೆ ಎತ್ತಿದಂತೆ ಅವನನ್ನು ಮುಳ್ಳುಲು; ದರ್ಶಕಂತನು ಇಂದ್ರನ ಬಾಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತುಂಡು ತುಂಡಾಗಿ ವೂಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹುತ್ತೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ವಾಡಿ, ರಾವಣನ ಸಾರಥಿಯನ್ನು ಕಡೆದು, ರಥವನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆ, ಹತ್ತು ಕ್ಷೀಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಬಿಲ್ಲಾಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಕವಚವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ, ವಿರಘನನ್ನು ವಾಡಲು; ಆಗ ರಾವಣನು ಗದೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಇಂದ್ರನನ್ನು ಹೊಡಿಯಲು; ಹೇಳಿ ಬಿದ್ದ ಬರುವದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ವಜ್ರಾಯಿಧಿದಿಂದ ಅಪ್ಪಣಿಸಲು; ರಾವಣನು ಮಾಳಿಗತನಾಗಿ ಬಿದ್ದ, ಎಳ್ಳಿರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಿದೆ ಇದ್ದನು.

ಆಗ ರಾವಣಿಯು ಕೊಟ್ಟಿರನು ಕೊಟ್ಟಿ ತಾಮಸೀ ಎಂಬ ವಾಯಿಯನ್ನು ಆಕ್ರಿಸಿ, ಇಂದ್ರನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಿದೆ, ಅವರಿಮಿತವಾದ ವಹಾಜಾಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಸುರಿಯುತ್ತಿರಲು; ಇಂದ್ರನು ಹಗೆಯನ್ನು ಕಾಣಿದೆ, ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಹೆಚ್ಚಿನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಹಿಂದು ಮುಂದು ತೋರದೆ, ಕಂಗೆಟ್ಟಿದುವದನ್ನು ಸೋಡಿ, ರಾವಣಿಯು ಇಂದ್ರನ ಹೇಳಿ ಬಿದ್ದು, ತನ್ನ ಬಾಂಗಳಿಂದ ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿ, ತನ್ನ ರಥದ ಹೇಳಿ ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು, ಜಯ ಭೇರಿಗಳನ್ನು ಹೊಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಬರುವಲ್ಲಿ, ಮಾಳಿಗ ಬಿದ್ದ ಇದ್ದ ರಾವಣನು ಬ್ರಹ್ಮನ ವರದ ಬಲದಿಂದ ಚೆಂತರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ತಿರಿಗಿ ಇಂದ್ರನೊಡನೆ ಯುದ್ಧವಾಡ ಬೇಕೆಂದು ಹೋರಿಟು ಬರುತ್ತಾ, ಇಂದ್ರನನ್ನು ಜೈಸಿ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಬರುವ ಮಗನನ್ನು ಕಂಡು, ಸಂತೋಷ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳಿಗಿ, ಬಾಳಿ, ತಬ್ಬಿ ಕೊಂಡು, ಇಂದ್ರ ಲೋಕವನ್ನು ಸೂರೇ ವಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಸಕೆಲ ರಾಜ್ಯ ಸೇನೆ ಸಹಿತವಾಗಿ ಉಂಕಾ ಪಟ್ಟಿಂಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಇಡಿಸಿ, ಸುಖ ದಿಂದ ಇದ್ದನು.

ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಇತ್ತುರ್ತು ಬ್ರಹ್ಮನು ಕೇಳಿ, ಉಂಕಾ ಪಟ್ಟಿಂಕ್ಕೆ

ಬಂದು—ವಲ್ಪಿ, ಮಾಗನೇ, ರಾವಣನೇ, ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದೆ; ಲೋಕ ಕೈಕ ವೀರನಾಡಿ; ನಿನಗಿಂತ ನಿನ್ನ ಕಂದನು ಶೋರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಾದವನು. ಆತನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆನು. ಇಂದು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಕಂದ ಮೇಘನಾಡ ನಿಗೆ ಇಂದ್ರಜಿತುವೆಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿರಿ. ಈ ಇಂದ್ರನು ನನ್ನ ಅಪ್ಯಂತಿಯಿಂದ ದೇವ ಲೋಕವನ್ನು ಸಲಹುವನು. ಇಪ್ಪು ಜೈಸಿದ್ದೇ ಸಾಕು. ಆತನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡು. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಡಿಸು, ಎನಲು; ಆಗ ಇಂದ್ರಜಿತುವು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ—ವಲ್ಪಿ, ಪಿತಾಮಹನೇ, ನಿಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ನಡಿಸುವೆನು. ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಬಿಡುವೆನು. ಇವನ ಗೆದ್ದೆದರಿಂದ ಇಂದ್ರಜಿತುವೆಂಬ ಹೆಸರು ನಂಗೆ ಆಯಿತು ಸರಿ. ನಿಂದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ವಾಡಿದರೆ, ನಂಗೆ ಅಮರತ್ವವನ್ನು ಕೊಡು, ಎಂದು ಕೇಳಿ ಕೊಳ್ಳಲು; ಬ್ರಹ್ಮನು—ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉರಾಜರಗಳಿಗೆ ಸರ್ವಾಮರತ್ಯದ ಬಳಕೆ ಇಲ್ಲ. ಸುರ ನರೋದರೆ ದೈತ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದವರಿಗೂ ಕೂಡ ಸಾಪು ತಪ್ಪಿದು. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸುಲಭವಾದ ವರಗಳನ್ನು ಬೇಡು; ಕೊಡುವೆನು ಎಂದನು. ಆಗ ಇಂದ್ರಜಿತುವು—ವಲ್ಪಿ, ಪಿತಾಮಹನೇ, ನಾನು ಕಾದಲು ಹೊರಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವೆನು. ಆ ಅಗ್ನಿ ಕುಂಡದಿಂದ ಒಂದು ರಥವು ಉಂಟಾಗಿ. ಆ ರಥದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಕುಳಿತು, ಜಗಳವಾಡುವಾಗ, ನಾನು ಸಾಯಂದೆ ಇರುವ ಹಾಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡು ಎಂದು ಬೇಕಿದ್ದೆಕ್ಕೆ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಆಪ್ರಕಾರ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಇಂದ್ರನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಅಮರಾವತಿಗೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ,—ನಿಂದು ಗೌತಮ ಪಶ್ಚಿಮಾದ ಅಳ್ವೀಯನ್ನು ಕಾಂವಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇಂಥಾ ಪರಾಜಯಪ್ರ ನಿನಗೆ ಉಂಟಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಮೈಪ್ಲಾವ ಯಾಗವನ್ನು ಇಂದ್ರನ ಕಡೆಯಿಂದ ವಾಡಿಸಿ, ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸಿ, ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಇಟ್ಟು, ತನ್ನ ಸತ್ಯ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋರಟು ಹೋದನು.

ಇತ್ತಲಾ ರಾವಣನು ಒಂದು ದಿವಸ ಶಿಲಗದ ಇಂಧದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಇಂದ್ರಾದಿ ದಿಕ್ಷಾಪೂರಕರನ್ನಾಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯ ದಾಸವಾದಿಗಳನ್ನಲ್ಲಿ ಜೈಸಿದ ಗರ್ವದ ಕೊಳ್ಳಿಸಿಂದ ಪ್ರಪಂಚನೇ ಮೊದಲಾದ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ—ನಾವು ಇನ್ನೂರನ್ನು ಜೈಸ ಬೇಕಾ? ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವನು ನಂಗೆ ಮುತ್ತಿಜ್ಞನು. ಶಿವನ ಶೈಲವನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಲು, ಆತನ ನನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಮೆಳ್ಳಿ, ಚಂದ್ರಹಾಸವೆಂಬ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ವರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ಸಂತೋಷ

ಪಡಿಸಿದನು. ವಿಷ್ಣು ಒಬ್ಬನು ಉಳಿದಿರುವನು. ಆತನು ಕ್ಷೇರೆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾನಂತೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಆತನೊಬ್ಬನನ್ನು ಜೈಸಿ ಬಿಟ್ಟರೆ, ಈ ಹಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಎದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವವನು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಜುತ್ತಾ, ಇರಲು; ವಿಭೀಷಣನು ರಾಷಣನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ರಾಷ್ಟ್ರಸ್ ರಾಜ ನೇ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶೂರರು ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೂಡದು. ಒಬ್ಬರಿಗಿಂತ ಒಬ್ಬರು ಫೈಟ್‌ಗರು ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವರು. ಸಾವಿರ ತೋಳಣಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಎನಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವ ಮಾಹಿತ್ಯತೀೀ ಪಟ್ಟಣದ ಅರಸಾದ ಕೌರು ವಿರ್ಯಾರ್ಪಣನು ಸಾಮಾನ್ಯನೇ? ಜಗವೇರೆ ವಿರನ್ನಲ್ಲ! ಮತ್ತು ಇಂದನ ಮಗ ನಾದ ವಾಲಿ ಎಂಬವನು ಕೆಷ್ಟುಂಧಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಾಸರಾಧಿಕ್ಷರನಾಗಿರುವನು. ಆತನು ದುಂಡುಭಿ ಮಾಯಾವಿಗಳೆಂಬ ಅಪರಿಮಿತ ಬಲ ಪರಾಕ್ರಮ ಶಾಲಿಗಳನ್ನು ಅಟಿಂದ ಗೆದ್ದಂಥಾ ಮಾಡಾ ವಿರನು, ಆತನೇನು ಕಡಿಮೆಯೇ? ಎಂದು ಹೇಳಲು; ರಾಷಣನು—ಮುಂದೆ ಅವರಿಭ್ರಂಣನ್ನು ಜೈಸ ಬೇಕೆಂದು, ಪ್ರಪಂಚದ ಮಂತ್ರಿಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ, ಮಾಹಿತ್ಯತೀೀ ಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಹೋರಿರುವ ಲಾದ್ಯಾನ ವನದಲ್ಲಿ ಪೋಳಿಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ತನ್ನ ದೂತನನ್ನು ಕಾರ್ತಿಕ ವಿರ್ಯಾಜಗನನ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲು; ಆ ದೂತನು ಬಂದು, ಆತನ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ಅವನೊಡನೆ—ನವೋಳಿಡಿಯ ದಶಕೆಂಧರನು ನಿವೋಳಿಡಿಯನನ್ನು ಜಗಳಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವದಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು, ಎನ್ನಲು; ಆ ಮಂತ್ರಿಯು ಆ ದೂತನೊಡನೆ—ನವ್ಯಾ ಧೂರೆಯು ನಾರಿಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ, ನೀರಾಟಕ್ಕೆ ನರ್ಮದಾ ನದಿಗೆ ಹೋಗಿರುವನು; ನಿಮಿಷವಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರುವನು ಎಲ್ಲಾ; ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ದೂತ ಬಂದು, ದೂತನನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು;—ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಾನೇ ಹೋಗುವೆನೆಂದು, ನರ್ಮದೆಯನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ, ವಿಂಧ್ಯಗಿರಿಯ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೋಕ್ಕು ಬರುತ್ತಾ, ಬೇಸಿಗೆಯ ಬಿಸಲಲ್ಲಿ ರುಳಿದ ಹೊಯ್ಲಿನಿಂದ ಬಳಲಿ, ಆರು ಜನ ಪ್ರಧಾನರೊಡನೆ ಕೂಡ ನರ್ಮದಾ ನದಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ಪ್ರಸ್ವರ ವಿವಾಸವನ್ನಿಳಿಸಿ, ಆ ಹೋಳಿಯ ಧಾಡದ ಮರಗಳ ನೇಳಲಿನಿಂದ ತಣ್ಣಿಗೆ ಇರುವ ಮಳಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ನಿತ್ಯನಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಮಾರಿಜ ಪ್ರಜಸ್ತುದಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು—ಕೂಹೋಳಿಯ ತೀರ ಸ್ಥಳವು ಬಯ ಜೆಲು ವಾಗಿರುವದು. ಈ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶಂಕರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವೆನು. ಆ ಪೂಜೆಗೆ ಹೋಗ್ಗ್ರಾಹಿ ಹಾವು ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಉದಗಿಸಿ ಕೂಡಿ, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಅವರು ನದಿ ತೀರದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಿರಿಗಿ, ಬೇಕಾದಪ್ಪು

ಹೂವು ಪಶ್ಚಿಮಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಾ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಬಳಿಕೆ ನಿಕಾಳರೇತ್ಯರಸು ನರ್ತು ದಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಏಂದು, ಅದರ ಧಾರದಲ್ಲಿ ಕುಳತು, ನಡು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡ ತಕ್ಕ ನಿತ್ಯ ಕರ್ತೃಗಳನ್ನು ನೇರವೇರಿಸಿ, ನಿರ್ತುಲವಾದ ಮಳಿನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ, ಅಫ್ಯೂ ಪಾದ್ಯವೇ ಮೊದಲಾದ ಮೋಡ ಶೋಽಪಭಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶಿವನ ಸಹಸ್ರ ನಾಮವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತು, ಹೂವು ಬಿಳ್ವ ಪಶ್ಚಿಮಗಳನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುತ್ತು ಇದ್ದನು.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಇವನು ಪ್ರಜೇಂ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಮುಂದುಗಡೆ ಬೀಲಿನ ಎಸುಗೆಯ ಅಳೆಯಲ್ಲಿ ನರ್ತುದಾ ನದಿಯೋಳಗೆ ಕಾರ್ತಿವೀರ್ಯರ್ಜುನನು ನೀರಾಟ ವನ್ನು ನಾರಿಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಆಡುತ್ತು, ನೀರಿನೋಳಗೆ ಮಳುಗಿ, ಆಡ ಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಿಗಿ, ಆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಸ್ವಾಖಾವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಹೇಳು ಗುವದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಎಡಗಡೆಯ ತೋಳುಗಳು ಐಸೂರಿಂದ ಇದರ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ತಡೆದು, ನೀರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಬಲಗಡೆ ಬಣಾರು ತೋಳುಗೆ ಇಂದ ಹೆಂಡರೋಡನೆ ನೀರಾಟವನ್ನು ಮಳುಗಿ ಆಡುತ್ತು ಇದ್ದನು. ಅವನ ತೋಳನಿಂದ ನರ್ತುದಾ ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹವು ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು, ಹೀಂದಕ್ಕೆ ಒದೆಯಲು; ಒದ್ದ ನೀರಿನಿಂದ ರಾವಣನು ಪ್ರಜೇಂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಳುಲ ಲಿಂಗಪೂರ್ ಪ್ರಜೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿಯಗಳೂ ಕೊಟ್ಟಿ ಹೋಗಲು; ರಾವಣನು ಪ್ರಜೆಯು ನೇರವೇರದ ಹೋದ್ದಿರಿಂದ ಮಾಹಾ ಕೊಲ್ಲಿಪ್ಪನಾಗಿ, ದೂತರೆನ್ನು ಕೆಳುಹಿಸಿ, ನೀರು ಹೇಳು ಗುವದಕ್ಕೆ ಕಾರ್ತಿವೀರ್ಯರ್ಜುನನ ದುರುಳಿತನವೇ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಕೋಽಪದಿಂದ ಕಣ್ಣಾ ಕೂಣದೆ, ಅವನಿರುವ ಬಳಗೆ ಹೋಗಿ,—ಜಗದೀಕ ವೀರನಾದ ನಾನು ಜಗಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತಿರುವಲ್ಲಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಜರಿಯ ದವನ ಹಾಗೆ ಹೆಂಗಸರೋಡನೆ ನೀರಾಟವನ್ನುಡುವದು ಯುಕ್ತವೇ? ನಿಸಗೆ ಸಾಮಿರ ತೋಳುಗಳು ಇದ್ದ ವ್ಯಾಧಿಯೆಂದು ಹೇಳಲು; ಕಾರ್ತಿವೀರ್ಯರ್ಜುನನು ರಾವಣನನ್ನು ನೋಡಿ, ನನು ನಕ್ಷು—ತಾ ಕೋಽಡಗ ಬಸವನ್ನು ಜರಿಯಿತು ಎಂಬ ಗಾದೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ಹೆಂಗಸರೋಡನೆ ಶ್ರೇಡಿಸುವಂಥಾವನ ಬಳಗೆ ನಾಬಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಬಂದು, ಜಗಳಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವದರಿಂದ, ನಿನ್ನ ಜಗದೀಕ ವೀರತ್ವಪೂರಿನಿನ್ನು ಮಾನಸ್ಯ ತಿಳಿದ ಹಾಗೆ ಆಯಿತು. ಹತ್ತು ತಲೇ ಹುಳುವಿನ ಹಾಗೆ ಇರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೆ, ನನ್ನ ಸಾಮಿರ ತೋಳು ತನಕ ಬೇಕೇ? ನಿಮಿಷ ನಿಲ್ಲಾ! ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕೆಳುಹಿಸಿ, ಗಡೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ರಾವಣನೋಡನೆ ಮಾರು ದಿವಸ ರಾತ್ರಿ ಗಳು ಯಾದ್ಯವನ್ನು

ವಾಡಲು; ರಾವಣನು ಬಲ ಕುಂದಿ, ಕಾರ್ತ್ರಿವೀರಸ್ಯಾರ್ಜುನನ ಗದೆಯಿಂದ ಪಟ್ಟು ಬಿದ್ದ, ಮೂಳ್ಯತನಾಗುವದು; ಅತನನ್ನು ಎತ್ತಿ, ತನ್ನ ರಥದ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು, ವಾಹಿಷ್ಮಾತೀ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋರಟು ಹೋದನು. ಪ್ರಾಹಸ್ತು ಹೋದ ಲಾದ ಪ್ರಧಾನರು ಸಹಿತ ರಾತ್ರಿಸ ಸೇನೆಯೆಲ್ಲಾ ಬೆದರಿ, ಬೆಳ್ಳರಗೈಂಡು, ಬೇಡಿ ಬಂದು, ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಶೇರಿ ಕೊಂಡರು.

ಇತ್ತಲ್ಲಾ ಕಾರ್ತ್ರಿವೀರಸ್ಯಾರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಮೂಳ್ಯತನಾಗಿರುವ ದಶಾನನನ್ನು ಶೈತ್ಯಾಪಚಾರಗಳಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ವಾಡಿ, ಅತನ ಕಾಲಿಗೆ ಭಂಗಾರದ ಸಂಕೊಲೀಯನ್ನು ಹಾಕಿಸಿ, ಕಾರಾಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಇಡಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರುಷ ಪರಿಯಂತರ ವಾಹಿಷ್ಮಾತೀ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ರಾವಣನು ಇರುತ್ತಿರಲು; ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಅತನ ಅಜ್ಞನಾದ ಪುಲಸ್ಯ ಮುನಿಯು ಕೇಳಿ, ವಾಹಿಷ್ಮಾತೀ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಕಾರ್ತ್ರಿವೀರಸ್ಯಾರ್ಜುನನಿಂದ ಸತ್ಯಾತನಾಗಿ, ಅತನನ್ನು ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ ಹೋಗಳ—ನೀನು ಇಂದ್ರಾದಿ ದಿಕ್ಷಾಲಕರನ್ನು ಜ್ಯೋಸಿದ ಈ ದುರುಳ ದಶಾನನನನ್ನು ಭಂಗಿಸಿ, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಮುನಿಗಳಿಗೂ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಮಾಡಿ. ಇವನ ಗರ್ವವನ್ನು ಮುರಿದು, ಇಪ್ಪು ವಾನ ಭಂಗ ವಾಡಿಸಿದ್ದೇ ಸಾಕ್ಷಾ. ಇವನು ನನ್ನ ಹೊವ್ಯಗನಾದ್ದಿಂದ, ಇವನನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಗೆಕೊಡ ಬೇಕೆಂದು, ಬೇಡಿ ಕೊಂಡ ದರಿಂದ, ಕಾರ್ತ್ರಿವೀರಸ್ಯಾರ್ಜುನನು ರಾವಣನ ಸಂಕೊಲೀಯನ್ನು ಕಾಡಿಸಿ, ಮಂಗಳ ಸ್ವಾನಾಧಿಗಳನ್ನು ವಾಡಿಸಿ, ತನ್ನ ಸಭೆಗೆ ಕೆರಿಸಿ, ಅಲಿಂಗಿಸಿ ಕೊಂಡು, ದಿವ್ಯವಾದ ವಸ್ತುಭರಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು,—ಶೂರರಾದವರಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೇಳೆ ಜಯವು, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಪರಾಜಯವು ಆಗುವದು ಸ್ವಭಾವವು. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಸನ ಪಡೆ ಬಾರದೆಂದು, ಸಮಾಧಾನ ವಾಡಿ, ಪುಲಸ್ಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಲು; ಅವರು ಅತನನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು, ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಬಿಟ್ಟು—ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ಮ್ಯಾಕೊಬ್ರಿಸಿಂದ ನಡೆಯದೆ, ತಾಗಿ ಬಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತೈ ಇರು, ಎಂದು ಬುದ್ದಿ ಕರೆಸಿ, ತವರ್ಯಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋರಟು ಹೋದರು.

ಆ ತರುವಾಯ ಕಡು ಮೂರ್ಗನಾದ ಖೂಳ ದಶಾನನನು ಕಾರ್ತ್ರಿವೀರಸ್ಯಾರ್ಜುನನಿಂದ ತನಗೆ ಆದ ವಾನಭಂಗವನ್ನು ಮಾನಸ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಗಣನೆ ವಾಡದೆ, ಕಿಷ್ಕಂಧಾ ಪತಿಯಾದ ವಾಲಿ ಎಂಬ ವಾನರೇಷ್ಯನೊಡನೆ ದ್ವಾಂದ್ವ ಯುದ್ಧವನ್ನು ವಾಡಿ, ಅತನನ್ನು ಜ್ಯೆಸ ಬೇಕೆಂದು, ಒಜ್ಞನೇ ಎಂಕೆರಿಂದ ಹೋರಟು, ಅರು

ಹೊಂದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಿರೀಟಂಧಾ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಶೇರಿ, ಆತನ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ತಾರನೆಂಬ ಕೆಪಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೇ, ಕೆಪಿರೇಎ, ನಿನ್ನ ಅರೆಸನಾಡ ವಾಲಿ ಎಲ್ಲಿ? ನಾನು ದಶಾನನನು; ಆತನೊಡನೆ ದ್ವಾಂದ್ವ ಯುಧಧನ್ನನ್ನು ವಾಡುವದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇದ್ದೇನೆ. ಈ ವಾತನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತೀಳಿಸು, ಎನಲು; ಆ ತಾರನು—ಪರಾಕ್ರಮಾಲಿಯಾದ ನನ್ನು ಅರಸು ವಾಲಿಯು ಪೂರ್ವ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸ್ವಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಬಂದು ಮುಹೂರ್ತ ವಾತ್ರ ಇರು; ಬರುವನು, ಎಂದು ಹೋಗಿದ್ದು;—ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನಿಂದು ಹೇಳಿ, ಕಿರೀಟಂಧೀಯಿಂದ ಹೊರಟು, ಪೂರ್ವ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೋಡುವಾಗೆ, ವಾಲಿಯು ಸ್ವಾನವನ್ನು ವಾಡಿ, ಆ ಸಮುದ್ರದ ಧಡದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಾಗಳನ್ನು ಮುಳ್ಳಿ ಕೊಂಡು, ಜವವನ್ನು ವಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇವನನ್ನು ನನ್ನ ಇವತ್ತು ತೋಳಿಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿ, ಬಿಗಿದು, ಜೈಸುವನೆಂದು, ಅವನ ಹಿಂದು ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಯ ನೇರಲೇ ಹೆಚ್ಚಿ ಹಾಕುತ್ತೂ, ಮೆಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ತಾನು ಬರುವದನ್ನು ಕೆಂಡೂ ಕಾಣದ ಹಾಗೆ ಕುಳತಿರುವ ವಾಲಿಯು ಎರಡು ಕೆಂಕುಳಿ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಇವತ್ತು ತೋಳಿಗಳನ್ನು ಚಾಚಲು; ವಾಲಿಯು ತನ್ನ ಎರಡು ಕೆಂಕುಳಿಗಳಿಂದ ಅವನ ಇವತ್ತು ತೋಳಿಗಳನ್ನು ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅವುಕಿ ಕೊಂಡು, ಗರುಡನು ನಾಗರ ಹಾವನ್ನು ಕಳ್ಳಿ ಕೊಂಡು, ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರುವಂತೆ ಹಾರಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ತೆಂಕಣ ಕಡಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಿಂದುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಜೋಳಾಡುತ್ತಿರುವ ರಾಷಣನನ್ನು ಅದ್ದಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಪದುವಣ ಕಡಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅದರ ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅದ್ದಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಡಗಣ ಕಡಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅದ್ದಿ, ಅದ್ದಿ, ತೆಗೆದು, ಕಿರೀಟಂಧಾ ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರಗಿನ ಹಾವಿನ ತೋಳಿದ ನೇರಲುಗಡೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಅಹ್ಮೌತಿಗೆ ತನ್ನ ವೇಗವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಕಳವಳಗೊಂಡು, ಕಂಗೆಟ್ಟಿರುವ ರಾಷಣನನ್ನು ಕೆಂಕುಳಿತ್ತು, ಕಡವಿ ಬಿಟ್ಟು, ತನ್ನ ಅಂತಹವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಭೋಜನಾದಿಗಳನ್ನು ವಾಡಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಸಕೆಲ ಪರಿವಾರ ಸಹಿತ ರಾಷಣನು ಬಿದ್ದಿರುವ ಬಳಗೆ ಬರಲು; ಆಗ ರಾಷಣನು ಆಕಾಶದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಮೂರಿಂತಾಗಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಜೀತರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಇದ್ದದರಿಂದ, ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ, ಏನೂ ಕ್ಷಾಂದವನಂತೆ—ಇದೇನ್ನೀಯಾ, ರಾಕ್ಷಸ ರಾಜನೇ? ಪರಿವಾರಗಳೊಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಒಬ್ಬನೇ ಈ ತೋಳಿದಲ್ಲಿ ಕಂಗೆಟ್ಟಿ ಬಿದ್ದ ಇದ್ದೀಯೇ? ಇಂಥಾ ಪರಿಭವವು ನಿಸಗೆಯಾರಿಂದ ಉಂಟಾಯೆತು? ನಿಂನು ದಿಕ್ಕಾಲರನ್ನೂ ಶ್ರೀಲೋಕವನ್ನೂ ಜೈಸಿ

ದಂಥ ಜಗದೀಕ ವೀರನಲ್ಲ! ನನಗೆ ಸ್ವೇಶ ಸುದ್ದಿಯನನ್ನು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿ
ದ್ದರೆ, ನಾನು ಬಂದು, ನಿನಗೆ ಸಹಾಯವನನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನು ಎಂದು, ಕಟ್ಟಿ
ಯಾಗಿ ಹೇಳಲು; ಆ ವಾತನನ್ನು ರಾಷಣನು ಕೇಳಿ, ನಾಬಿ ಕೊಂಡು, ತಲೆಬಾ
ಗಿ—ಲೈಪ್, ಮಹಾ ಶಾರನೇ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕಾಗ್ಯ, ಹೇಗಕ್ಕಾಗ್ಯ,
ಕ್ಕಿಂಗ್, ಸರಿಯಾದವರನನ್ನು ಕಾಣೆನು. ನಿನ್ನಿಂದ ನಾನು ಪರಾಜಿತನಾದೆನು.
ನಿನ್ನ ಕೊಡ ಸ್ವೇಚಷನನ್ನು ಅಮೇಷ್ಟಿಸುವೆನು, ಎಂದು ಬೀಳಿ ಕೊಳ್ಳಲು; ವಾಲಿಯು
ಆತನನ್ನು ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಅಗ್ನಿ ಸಾಕ್ಷಿ
ಯಾಗಿ ಸ್ವೇಚಷವನನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಒಂದು ತಿಂಗಳ ವರಿಗೆ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಇರಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದು, ಬಹುವಾಸಗಳನನ್ನು ಮಾಡಿ, ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕಳು
ಹಿಸಿ ಕೊಡಲು; ರಾಷಣನು ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದು, ಸುಖದಲ್ಲಿದ್ದನು.

66. Rama's Birth, Marriage, and Banishment to the Forest.

ಇಂದಿ ರಾಮನ ಜನನ, ವಿವಾಹ, ವನವಾಸಗಳ ಕಥೆ.

ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇರುವ ರಾತ್ರೇಸ ರಾಜನಾದ ರಾಷಣನು ಬ್ರಹ್ಮ
ನಿಂದ ವರವನನ್ನು ಪಡ ಕೊಂಡು, ಇಂದ್ರಾದಿ ಲೋಕ ಪೂಲಕರನಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗ
ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಾಣಿ ಎಂಬ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನಲ್ಲಿ ಜ್ಯಾಸಿ, ಮುನಿಗಳು ಮಾ
ಡುವ ಯಜ್ಞ ತಪಸ್ಸಿಗಳನನ್ನು ಕೆಡಿಸುತ್ತೆ, ಲೋಕ ಕಂಬಕನಾಗಿರಲು; ಇಂದ್ರನೇ
ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳು ಆತನ ಬಾಧಿಯನನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ,
ಸತ್ಯ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಬತುರ್ಣುಬು ಬ್ರಹ್ಮನೊಡನೆ ಆ ರಾಷಣನ ಮೇಲೆ
ದೂರು ಹೇಳಿ ಕೊಳ್ಳಲು; ಆ ದೇವತೆಗಳನನ್ನು ಕೊಡಿ ಕೊಂಡು, ಬ್ರಹ್ಮನು
ಹೀರ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ವಿಷ್ಣುವುಗಿ ಆ ರಾಷಣನ ಉಪದ್ರವನನ್ನು ಅರಿಕೆ
ಮಾಡಲು; ವಿಷ್ಣುವು—ನಾನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಆ ರಾಷಣ ಮೊದ
ಲಾದ ರಾತ್ರೇಸರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿವೆನು ಎಂದು, ಅಭಯವನನ್ನು ಕೊಡಲು; ಅವ
ರೆಲ್ಲರು ಸಂತುಷ್ಟಿರಾಗಿ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋದರು.

ಆ ಬಳಿಕ ವಿಷ್ಣುವು ತಾನು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗವಾಗಿ, ಅಯೋಧ್ಯೆಭಿಪತಿ
ಯಾದ ದಶರಥನ ಹಿರಿ ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜು ಒಂದಿಂದ ರಾಮನೆಂದೂ, ಕಿರಿ
ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಕ್ಯಾಕೆಲಿಯ ಗ್ರಧುದಲ್ಲಿ ಕಾಲಂಶದಿಂದ ಭರತನೆಂದೂ, ನಡು
ವಣ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಸುಮಿತ್ರಿಯ ಗಭ್ರದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಕಾಲಂಶ
ದಿಂದ ಲಷ್ಟುಣ ಶತ್ರುಷ್ಪರೆಂದೂ ಹುಟ್ಟಿ, ಮಿಥಿಲಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಫೋರೆಯಾದ
ಜನಕ ರಾಯನು ಸಾಂಥದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಿದಂಥ ಸೀತೆಯನನ್ನು ರಾಮನೂ—

ಆ ಜನಕನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗಳಾದ ಉಲ್ಲಿಳಿ ಎಂಬ ವಳಸ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿನೂ—ಆ ಜನಕನ ತಪ್ಪುನಾದ ಕುಶದ್ವಜನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಮಾಂಡವಿ ಶ್ರುತಿಕೀರ್ತಿ ಎಂಬವರಸ್ಯ ಭರತ ಶತ್ರುವ್ಯರೂ-ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ಜನಪು ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಕಸ್ತಿಕೆಯರಸ್ಯ ಮದುವೆಯಾಗಿ, ಬಂದು, ಅಯೋಧ್ಯೆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗ, ಭರತನ ಸೋಧರ ಮಾವನಾದ ಯುಧಾಜಿತ್ತು ಎಂಬ ಕೇಳಕೆಯ ದೇಶದ ಯುವ ರಾಜನು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದು, ದಶರಥ ರಾಯನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಸೋಧರಳಿಯನಾದ ಭರತನನ್ನು ಕೇರಕೆಯ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಸುಮಿತ್ರೀಯ ಮಗನಾದ ಶತ್ರುವ್ಯನು ಭರತನ ಸಂಗಡಲೇ ಹೋದನು.

ಇತ್ತು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿರು ಕೂಡಾ ಇದ್ದು ಕೊಂಡು, ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳೇ ಶುಕ್ರಾಖ್ಯಯಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತು, ದೇಶದ ಜನಕ್ಕೂ ಪುರ ಜನ ಕ್ಷಾಮ ಮಂತ್ರಿ ಸೇನಾಪತಿಗಳು ವೋದಲಾದ ಪರಿವಾರ ಜನಕ್ಷಾಮಿತರಾಗಿ, ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಮೇರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ದಶರಥ ರಾಯನು ರಾಮನ ಒಳ್ಳೆ ನಡತೆಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟು—ಕೂಡ ರಾಮನೇ ನನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಏರುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಈ ಕೊಂಸಲ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ, ಇಂದ್ರನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿ ಸುವಂತೆ ನವನ್ನು ರಘು ಕುಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿ ಸುವ ದಕ್ಕಾಗಿ ತಕ್ಕಂತೆ ನಿತ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಮಂತ್ರಿಗಳೂ ದಳಪತಿಗಳೂ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ರುವ ವಯೋವೃದ್ಧರೂ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರದರ್ಶನ ಪುರೋಹಿತ ವರಿಪ್ರಾನೇ ವೋದಲಾದ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಆದರಿಸಿ, ಅವರಾಗಳನ್ನು ಕುರಿತು—ನಾನು ಮುದುಕನಾದೆನು; ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾನು ದೇವೇಂದ್ರನ ಶಿಲಗದ ಇಂಧಾದಿಯನ್ನು ಏರಿ ತಕ್ಕಂತೆನು. ನನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ತೊರನಾಗಿಯೂ ಒಳ್ಳೆ ಗುಣವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಹಿರಿ ಮಗನಾದ ರಾಮನೇ ನನ್ನ ಈ ಸಾಂಬಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಒಡಿಯನಾಗ ತಕ್ಕಂತೆನು. ನೀವೆಲ್ಲರು ಒಪ್ಪಿದರೆ, ಒಳ್ಳೆ ಶುಭ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಈ ರಾಮನಿಗೆ ಪಟ್ಟಿವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸೆನು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲರು ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟು, ದಶರಥ ರಾಯನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಮಹಾ ರಾಯನೇ, ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದು ಬಹು ಇನ್ನಾಗಿಯಿತು. ಈ ರಾಮ ಇಂದ್ರನ ಕೊಡೆಯ ಸೆಳೆಲು ಈ ದೇಶದ ಜನರು ಗಳಿಗೆ ಕಲ ವೃಷ್ಟಿದ ನೆಳೆಲಾಯಿತು. ಮನಪು, ದಿಳಿಪನು, ಮಾಂಧಾತನು, ಪುರೂರವನು, ಕಾರ್ತಿವೀರಾಜ್ಯರ್ಜನನು, ಭಗಿರಥನು, ನಗರನು, ನಳನು,

ನಹುಪನು ವೇದಲಾದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ ನೆನಹನ್ನು ಈ ರಾಮು ಉಂಡುನು ತನ್ನ ಧರ್ಮದ ಸಚ್ಯಾಗಳಿಂದ ಮರೆಸುವನು. ನಹನ್ನು ಈ ಭಾವನಿಯು ರಾಮು ನನ್ನ ಪತಿಯಾಗಿ ವರಿಸುವಳು. ಈತನು ಅರಸಿದರೆ, ನಾವೆಲ್ಲರು ಸ್ಥಿತಿ ರಾಗಿ ಸುಖಬಿಂದ ಇರುವೆವು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ದಶರಥ ರಾಯನು ಜೋಡಿಯಾಸರನ್ನು ಕರಿಸಿ, ವೃಕಾಶ ಶಂಕಪಂಚಮಿವಾ ದಿವಸ ದಲ್ಲಿ, ಒಳ್ಳೇ ಅಭಿಜಿನ್ನುಹೂಡುದಲ್ಲಿ, ರಾಮನಿಗೆ ಪಟ್ಟಣಿಪೇಕದ ಲಗ್ನವನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿ, ಪಟ್ಟಣವನ್ನೀಲ್ಲಾ ಅಲಂಕರಿಸುವಂತೆಯೂ, ಪುರೋಧಿತ ವರಿಸ್ತರು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಪಟ್ಟಣಿಪೇಕದ ಸಾಮಗ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸುವಂತೆಯೂ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೀ ಕೊಟ್ಟು, ರಾಮನನ್ನು ಕರೇ ಕಳುಹಿಸಿ—ನಿನಗೆ ನಾಳೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಈ ಕೋಸಲ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟಣಿಪೇಕವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಮನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೀ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಲು; ಆ ರಾಮನು ತಂದೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಕೋಸಲ್ಲಾ ದೀವಿಯ ಮನಿಗೆ ಹೋಗಿ, ತಂದೆಯು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಲಕ್ಷ್ಯಾಧಿಗಳಿಗೂ ಹೇಳಿ, ತನ್ನ ಅದಮನಿಗೆ ಬಂದನು. ಆ ಮೇಲೆ ದಶರಥನು ಪುರೋಧಿತ ವಶಿಪ್ರದನ್ನು ಕರಿಸಿ,—ನಿವು ಹೋಗಿ, ನಾಳೆ ಪಟ್ಟಣಿಪೇಕ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ರಾಮನಿಗೂ ಸೀತೆಗೂ ಕಂಕಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಈ ರಾತ್ರಿ ಉಪವಾಸ ಪ್ರತಿವನ್ನು ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ನೇಮಿಸಿ ಬರ ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲು; ವರಿಸ್ತರು ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಮಂತ್ರಿಗಳು ಧೋರೆಯ ಅಪ್ಪಣೀ ಮೇರಿಗೆ ಆ ರಾತ್ರಿಯೇ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಅಭಿಪೇಕದ ಸೋಭಸ್ತರಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಾ ಮಾಡಿದರು.

ಅಪ್ಪಣಿನ್ನೀಲ್ಲಾ ತಿಳಿದು, ಕೈಕೆಯಿಯ ಸ್ವೇಳೀಂದ್ರಿಯಾದ ಮಂಧರೆ ಎಂಬ ಕುಳಿಯು ಹೋಟ್ಟೇಕಿಳ್ಳು ಪಟ್ಟು, ಕೈಕೆಯಿಯ ಬಳಗೆ ಹೋಗಿ, ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ದುರ್ಬೀಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ,—ನಿನ್ನ ಗಂಡನಾದ ದಶರಥ ರಾಯನು ನಿನಗೆ ವೇದಲು ದೇವಾಸುರ ಯಾದ್ದಲ್ಲಿ ಏರಿದು ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅದನ್ನು ನೀನು, ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ಕೇಳಿಂಬೆನು ಎಂದು, ಹೇಳಿದ್ದೀರ್ಯೇ. ಈ ಮಾತು ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ಆ ಏರಿದು ವರಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ವರಕ್ಕೆ, ರಾಮನು ಜಡೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ನಾರ ಶೀರೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು, ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುವೆವನವಾಸ ಮಾಡುವದನ್ನು ಮತ್ತಿಂದು ವರಕ್ಕೆ, ಭರತನಿಗೆ ಈ ಕೋಸಲ

ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಪ್ರೇಕಾ ಮಾಡುವದನ್ನೂ, ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಸತ್ಯವಚನನಾಡ ಅರಸು ತಪ್ಪದೆ ಆ ಪ್ರಕಾರ ನಡಿಸುವನು. ಹಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನ ಮಗನಾಡ ಭರತನು ಆರೂಢ ಮೂಲನಾಗಿ, ಈ ಕೊಂಡಲ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳುವನು; ನಿನ್ನೂ ನಿನ್ನನ್ನು ನಂಬಿದ ನಾನ್ಯಾ ಸುಖವಾಗಿರ ಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಆ ಮಾತಿಗೆ ಒಡಂಬಿಟ್ಟು, ಕೈಕೆಯಿಯು ತನ್ನ ಒಡನೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ನಿತ್ಯಂಬರಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದು ಹಾಕಿ, ತತ್ತೀ ಕೂಡಲುಗಳನ್ನು ಕೆದರಿ ಕೊಂಡು, ಬಿಳೆ ಶಿಶೇಯನ್ನು ಉಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು, ಬಿಳೆಕ್ಕಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ಉಟ್ಟೆ ಉಪಕಾರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಆಗ ದಶರಥ ರಾಯನು ರಾಮನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಪ್ರೇಕವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಂತೋಷದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತನಗೆ ಪ್ರಿಯ ಪತ್ನಿಯಾದ ಕೈಕೆಯಿಗೆ ತಿಳಿಸ ಬೇಕೆಂದು, ಆಕೆಯ ಮನಿಗೆ ಬಂದು, ಅವಳ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಫೋಬರಿಯಾಗಿ—ಇದೇನು? ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದ ಕೈ—ನೀನು ಮೌದಲು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ ಎರಡು ವರಗಳನ್ನು ಈಗ ಕೊಡ ಬೇಕು. ತಪ್ಪಾವದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣಾ ಮಾಡಿದರೆ, ನನ್ನ ಇವ್ವಾಫ್ರೆವನ್ನು ಕೇಳ ಕೊಳ್ಳುವೆನು, ಎನಲು; ದಶರಥನು ಹೆಂಡತಿಯ ಮೇಲಿನ ವೋಹದಿಂದ— ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಕೊಡುವೆನೆಂದು, ರಾಮನ ಮೇಲೆ ಆಣೀ ಇಚ್ಛೆ, ಹೇಳಿದನು.

ಆ ಮೇಲೆ ಕೈಕೆಯಾ ದೇವಿಯು ದಶರಥ ರಾಯನನ್ನು ಕುರಿತು—ನೀನು ಕೊಟ್ಟೆ ಇದ್ದ ಎರಡು ವರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರಕ್ಕೆ, ರಾಮನು ಇಟ್ಟಾಚೆರ ಧರನಾಗಿ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಪನ್ನು ಇರುವ ಹಾಗೆ ಕಟ್ಟಿ, ಮಾಡಿ ಕೆಳುಹಿಸ ಬೇಕು. ಎರಡನೇ ವರಕ್ಕೆ, ಭರತನಿಗೆ ಈ ರಾಜ್ಯದ ಪಟ್ಟಾಭಿಪ್ರೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿಸ ಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ದಶರಥ ರಾಯನು ಪ್ರಭಂಡವಾದ ಫೋಳಿಯಿಂದ ನಡುಗುವ ಮರದಂತೆ ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗುತ್ತಾ, ಆಕೆಯ ಮಾತೆಂಬ ಕಾದ ಉಕ್ಕಿನ ಸಲಾಹಿಯಿಂದ ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿವನಾಗಿ, ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಮೂಳೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಅನಂತರ, ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜೀತರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಇದೇನು? ಕನಸೋಽ? ಮನಸ್ಸಿನ ವೋಹವೇ? ಎಡೆಯ ಉಪದ್ರವೇ? ಯಾಕೆ ನನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಇಂಥಾ ನೋವು ಉಂಟಾಗಿದೆ? ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಾ, ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದದವನಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಲೀಯೇ ಬಿದ್ದು ಕೊಂಡು, ಬಹು ಉದ್ದ ವಾಗಿ ನಿಟ್ಟುಸುರನ್ನು ಬಿಡುತ್ತ, ಹಾವಾಡಿಗನ ಮಾತ್ರದಿಂದ ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಮಹಾ ವಿಪಶ್ಛೇ ನಾಗರ ಹಾವಿನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಭೋಗ್ರೆಯುತ್ತಾ,—ಹಾ ರಾಮಾ! ರಾಮ ಚಂದ್ರನೇ! ನನ್ನ ವೋಹದ

ಕೆಂದನೇ! ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತೇ, ದುಖ್ಯವೆಂಬ ಬೋಕಿಯಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಸುಣಿ
 ವಾದ ವೆಯ್ಯಾಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಮತ್ತೆ ಮೂರ್ಖೀಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಬಹು ಕೂಲಕ್ಕೆ
 ಎಳ್ಳುತ್ತು, ಬಹು ದುಖಿತನಾಗಿ, ಕೋಪದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಸುಧಾವ
 ವನೋರ್ಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಕೆಯಿಯನ್ನು ನೋಡಿ—ಎಲ್ಲೇ, ಫಾತುಕಳೇ, ದುರ್ಭಜತೆ
 ಯುಳ್ಳವಳೇ, ಕೂಲಾಳಿನಿಯೇ, ಪಾಪಿಷ್ಟಳೇ! ನಾನಾಗಲಿ ರಾಮನಾಗಲಿ ನಿನ
 ಗೇನು ತಪ್ಪನ್ನು ವಾಡಿದೆವು? ರಾಮನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಾಯಿಯಂತೆ ಮರ್ಯಾದೆ
 ಯಿಂದ ಇದ್ದನಲ್ಲ! ಅಂಥಾ ರಾಮನ ಅನಘರ್ಕೆಶ್ವರಸ್ವರ ಹೀಗೆ ನೀನು ಉಬ್ಬು
 ಕ್ರಿಳಾದೆ! ನನ್ನ ಸಾವಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ, ನನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣ
 ವಾದ ವಿಷವುಳ್ಳ ದೇಹ ಹಾಪು ಎಂದು ಅರಿಯದೆ, ರಾಜ ಕೂವರಿ ಎಂದು ಹೊಗಿ
 ಸಿದೆನು. ಜೀವ ಲೋಕವೆಲ್ಲಾ ರಾಮನ ಗುಣಗಳ ಸೋತ್ರವನ್ನು ವಾಡು
 ವದು. ಪ್ರಿಯ ಮಾರ್ಗನಾದ ರಾಮನನ್ನು ಯಾವ ತಪ್ಪನ್ನು ಕೂರಿತು ಕೂಡಿಗೆ
 ಅಟ್ಟಿದೆನು? ಕೌಂಸಲ್ಯೇಯನಾನ್ಯಗಲಿ, ಸುಮಿತ್ರಯನಾನ್ಯಗಲಿ, ಬಷ್ಟಷ್ಟೆ ಲಜ್ಜಿತ್ಯ
 ನಾನ್ಯಗಲಿ, ಪ್ರಾಣಗಳನಾನ್ಯಗಲಿ ಬಿಡುವೆನು; ಪಿತೃವರ್ತ್ತಲನಾದ ರಾಮನನ್ನು ಬಿಡ
 ಲಾರೆನು. ಹಿರೀ ಮಾರ್ಗನಾದ ರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿ, ಜಂಪ್ರನನ್ನು ನೋಡಿದ
 ಸಮುದ್ರನಂತೆ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯು ಉಬ್ಬುವದು. ರಾಮನನ್ನು ಒಂದು ನಿಮಿಷ
 ವಾತ್ರವಾದರೂ ನೋಡಿದೆ ಇದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಜೀತನಿಂದ ಹಾರಿ ಹೋಗುವದು,
 ಸೂರ್ಯನಿಲ್ಲದೆ ಲೋಕವು, ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಪೈರುಗಳು, ಒಂದು ವೇಳೆ ನಿಂತರೂ
 ನಿಲ್ಲುವವು. ರಾಮನಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಜೀವವು ನಿಲ್ಲಲಾರೆದು—ಎಲ್ಲೇ, ಪಾಪಕಾರಿಯೇ,
 ಸಾಕಾ! ಬಿಡು! ನಿನ್ನ ಕೂಲಾಗಳನ್ನು ನನ್ನ ತಲೆಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಿಸೆನು. ನನಗೆ
 ಪ್ರಾಸನ್ನಳಾಗು. ಅಯ್ಯ್ಯಾ! ಪರಮ ದಾರುಣವಾದ ಕಾರ್ಣವನ್ನು ಯಾಕೆ ಇಂ
 ತಿಸಿದೆ? ಕೇರಕಯ ವಂಧದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಇಂದ್ರಾಂಕು ಕುಲವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಂಧ ನಿನಗೆ
 ಇಂಥ ದುಬುಕ್ಕಿಯು ಹ್ಯಾಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು? ನೀತಿ ಸಂಪನ್ಮೈಯಾದ ನೀನು ನನಗೆ
 ಅಪಿಯಾದ ಇಂಥ ವಾತನ್ನು ಒಂದು ದಿವಸವಾದರೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ!
 ಕಾಗೇನಾದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಪಿತಾಜಿ ಹಿಡಿದು ಇಧೆಯೋ? ಅದರಿಂದ ಇಂಥ ವಿಕಾ
 ರವಾದ ಬುದ್ಧಿಯು ನಿನಗೆ ಉಂಟಾಯಿತ್ತೋ? ನೀನು ನನೈಶ್ವಂಡನೆ ಏಕಾಂತ
 ದಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗ್ನೀ, ಬಹು ಸಾರಿ ಲೋಕಾಭಿರಾಮನಾದ ರಾಮನು ನನಗೆ ಭರ
 ತನಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತು ಇದ್ದೆಯಲ್ಲಾ! ಅಂಥ ನೀನು ಧರ್ಮಸ್ಥಾನಾ
 ಗಿಯೂ ಕೀರ್ತಿವಂತನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ರಾಮನಿಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಪರುಷ ವನ
 ವಾಸವನ್ನು ಕೋರಿದೆ! ಹೆತ್ತು ತಾಯಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ

ನ್ನು ಶುಶ್ಲಪಯಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತುಲಿರುವ ರಾಮನಲ್ಲಿ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಇಂಥ ಕ್ರಾರೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಎಣಿಸ ಬಹುದೇ? ನನಗೆ ಬಹು ಜನ ಹೊಂಡಿರುವ ವರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಾರು ರಾಮನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಪವಾದವನ್ನು ಒಂದು ದಿವಸವೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯದಿಂದ ಲೋಕಗಳನ್ನು, ದಾಸದಿಂದ ದೀರ್ಘನಿಲ್ಲ, ಶುಶ್ಲಪಯಿಯಂದ ಮುದುಕರನ್ನು, ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಹೆಗೆಗಳನ್ನು, ಜ್ಯೇಷ್ಠ ವ ಸಕಲ ಗುಣ ಸಂಪನ್ಮೂಲವಾದ ರಾಮನನ್ನು ನಿನ್ನ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಹ್ಯಾಗ್ನಿ ಕಾಡಿ ಗಟ್ಟಿಲಿ? ಯಾವ ರಾಮನಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ವಾಣಿಯಾ, ಇಂತಿಯ ನಿರ್ಗತವೂ, ಸತ್ಯವೂ, ಧರ್ಮವೂ, ಕೃತಜ್ಞತೆಯೂ, ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಹಿಂಸಾ ಗುಣವೂ ಇರುವ ವೋರಿ, ಇಂಥ ರಾಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನನಗೆ ಗತಿ ಯಾರು? ದೀನನಾಗಿ ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಮುದುಕನಾದ ಪತಿಯಾದ ನಷ್ಟಲ್ಲಿ ನಿಂನು ಕನಿಕರವನ್ನು ಮಾಡು. ನಿನಗೆ ಕೊಂಡ ಬೇಡ! ಸಮುದ್ರಗಳು ಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂನು ಯಾವದು ಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ್ಯೇ, ಆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅದನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವೇನು. ಎಲ್ಲೇ, ಪ್ರಿಯಳೇ, ನಿನಗೆ ಕೈ ಮುಗಿಯುವೇನು. ನಿನ್ನ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವೇನು. ನನಗೂ ರಾಮನಿಗೂ ರಕ್ಷಿಕಳಾಗು ಎಂದು, ಈ ರೀತಿಯಂದ ಪ್ರಾಣಿಸುತ್ತು, ದುಖ್ಯಿಸುತ್ತು, ಬಿಸುಸುಯ್ಯಾತ್ತು, ಈ ಹೀರುಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತು, ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೂ ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ದಶರಥನನ್ನು ನೋಡಿ—

ಕ್ರಾರಳಾದ ಕೈಕೆಯಿಯು—ಎಲ್ಲೆ, ಅರಸೇ, ವೋದಲು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ, ಎರಡು ವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಈಗ ಮಗನ ಮೇಲಿನ ವೋಡದಿಂದ ಹಿಂಗೆ ಸಂಕೆಟ ಪಟ್ಟರೆ, ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕನು ಎಂದು ಹೇಳುವರೇ? ನನ್ನ ಈ ಇಂದ್ರಾಕು ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅರಸುಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದರೂ ಕೊಟ್ಟು ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿದವರಿಲ್ಲ. ನೀನು ಈ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಹಿಂಗೆ ತಪ್ಪೆ ಬಹುದೇ? ಶಿಬಿಂಕ್ರಾವರ್ತಿಯ ಪಾರಿವಾಳದ ಪಕ್ಷಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿಗೆ ಗಿಡಗನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅಳರ್ಕುನು ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಉತ್ತಮವಾದ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಿಲ್ಲವೇ? ಬಳ್ಳೀರ್ದಾಯಿತು! ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನಿನ್ನ ವೋಡದ ಮಗನಾದ ರಾಮನನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿಷೇಕಿಸಿ, ಕೂಸಲ್ಯೇಯೋಡನೆ ಸುಖವಾಗಿರು. ನಾನು ಈಗಲೇ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ವಿಪವನ್ನು ಕುಡಿದು, ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಡುವೇನು. ಪಟ್ಟಿಭಿಪ್ಪಿಕ್ಕುನಾದ ರಾಮನನ್ನೂ ಆತನ ತಾಯಿಯಾದ ಕೌಸಲ್ಯೇಯನ್ನು ಒಂದು ದಿವಸವಾದರೂ ನೋಡಲಾರೆನು. ರಾ

ಮನ ವನವಾಸವನ್ನು ಹೊರತಾಗಿ, ಇನ್ನು ಯಾತರಿಂದಲೂ ನಾನು ಸಂತೋಷಿ
ಸಲಾರೆನು ಎಂದು ಹೇಳಬಳ್ಳು.

ದಶರಥನು ಘಾತಕಿಯಾದ ಕ್ರಾರ ಕ್ಯುಕೆಯಿಯ ಶಿಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಮಾ
ತನ್ನ ಕೇಳ, ಆಕೆಯ ಸ್ಥಿರವಾದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ನೆನೆದು, ಬುಡವನ್ನು ಕಡಿ
ದ ಮಾರದಂತೆ ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಹುಟ್ಟಣಂತೆಯೂ, ಸನ್ನಿಪಾತ ಜ್ವರಿಂದ
ಕೂಡಿದ ರೋಗಿಯುಂತೆಯೂ, ತಡೆ ಕಟ್ಟಿದ ನಾಗರ ಹಾವಿನಂತೆಯೂ ಆದವ
ನಾಗಿ,—ಹಾ, ರಾಮಾ! ಎಂದು ಮೂರ್ಖ ಹೋಗಿ, ಮತ್ತೆ ಇಂತರಿಸಿ ಕೊಂಡು,
ಕ್ಯುಕೆಯಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಪಾಪಿಷ್ಟಳೇ, ನಮ್ಮ ಸೂರ್ಯ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹು
ಟ್ಟಿದ ಹಿಂದಿನವರೆಲ್ಲಾ ಹಿರಿಯ ಮಗನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಭೈಪೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿದರೇ
ಹೊರ್ತು, ಕಿರಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಯಾರೂ ಪಾಡಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನೀನು ಯೋಜಿ
ಸಿರುವ ಕ್ರಾರ ಕೆಲಸವು ನಿನ್ನ ಮಗನಾದ ಭರತನಿಗೆ ಎಪ್ಪು ಮಾತ್ರವೂ ಪ್ರಿ
ಯವಾಗಲಾರದು. ಕಿರಿ ಹೆಂಡತಿಯ ಪಾತನ್ನು ಕೇಳ ಕೊಂಡು, ಗುಣಾರಾ
ಲಿಯಾದ, ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಹಿರಿಯ ಮಗ ರಾಮನನ್ನು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಅ
ಟ್ಟಿದನು ಎಂದು, ಲೋಕದ ಜನರಲ್ಲರು ನನ್ನನ್ನು ಕೀರ್ಯಾಳಸುವರು. ಧರ್ಮ
ಪಾರ್ಗವನನ್ನು ತಪ್ಪಿ, ಗಂಡನಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದ ಮಗನನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಶುಡಿಸಿ, ಪ
ತಿಯನ್ನು ಕೊಂಡ ಘಾತಕಿಯು ಎಂದು, ನಿನಗೆ ಅಪಕೀರ್ತಿಯು ಸೂರ್ಯ ಇಂ
ದ್ರರು ಇರುವ ತನಕ ಉಂಟಾಗುವದು. ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ನಿನ್ನ ತಂಡೆಯಾ
ದ ಕೇರಕೆಯ ರಾಯನೂ ನಿರ್ತಿವಂತನಾದ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಯುಧಾಜಿತ್ತುವೂ
ನಿನ್ನ ಕಾ ಕೆಟ್ಟ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು—ನಮ್ಮ ಕುಲ
ದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ತಕ್ಕವಳಿಲ್ಲವೆಂದು, ತೃಜಿಸುವರು. ಹೀಗೆ ತಂದೆ ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೂ,
ಗಂಡನಿಗೂ, ನಂಟ ಇಚ್ಛಿಗೂ, ಅಸರ್ಪ್ಯವಾದ ಭರತನ ಪಟ್ಟಾಭೈಪೇಕದಲ್ಲಿಯೂ
ರಾಮನ ವನವಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ನೇನಿರುವ ನಿನ್ನ ಪಾಪ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಬಿಡು. ಯೋವನದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ, ಕೂರಿರಾದ ಮಕ್ಕಳ
ಿಗೆ ರಾಜ್ಯಭೈಪೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮುದುಕೆತನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರು
ಮಾಡಿದ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ತರುಣನಾದ ರಾಮನನ್ನು ಮುದುಕನಾದ ನಾನು ಹ್ಯಾ
ಗೆ ಹೋಗು ಅನ್ವಲಿ? ನನಗೆ ಹೊರಗೆ ತಿರುಗುವ ಪ್ರಾಣವೇ ರಾಮನು. ಆತ
ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಾನು ಸತ್ತು ಹೋಗುವೆನು. ನನ್ನನ್ನು
ಕೊಂಡು, ರಾಮನನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ವಿಧವೆಯಾಗಿ, ಭರತನೊಡನೆ ಬಾ
ಳುವೆನು ಎಂದು, ನಿನು ಎಣಿಸಿರುವದರಿಂದ, ಇಗೋರೆ, ಈಗ ನಿಜವಾಗಿ ಹೇ

ಳುವೆನು. ನೀನು ನನಗೆ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಗೆಂಡನೂ ಅಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರ ನಿಪ್ಪತ್ತಿಯೂ ಭರತನಿಗೆ ಸಮ್ಮಾನಿಸ್ತಿರುತ್ತದೆ, ಅವನು ನನಗೆ ಮಗನೂ ಅಲ್ಲ. ನಾನು ಅವನಿಗೆ ತಂದೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿವ ವ್ಯತ್ಯಸೆಂದರಿಯದೆ, ಹೆಂಡತಿ ಎಂದು ನಿನ್ನಾಡನೆ ಇಪ್ಪು ದಿವ ಸವು ಕೂಡಿ ಇದ್ದೆನು. ಯಾವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಕ್ಷಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾ ಪ್ರಿಯನಾದ ಯಾವನಸ್ಥಿತಿ ಮಗನನ್ನು ಅವರಾಧವಿಲ್ಲದೆ ಕಾಡಿಗೆ ಅಟ್ಟುವ ತಂದೆಯು ಯಾರಿಗೂ ಆಗ ಬೇಡ. ಆನೆಗಳ ಹೇಳೆಯೂ ಕುದುರೆಗಳ ಹೇಳೆಯೂ ತೀರುಗಳ ಹೇಳೆಯೂ ನಡೆಯುವ ನನ್ನ ಮಗನು ಕಲ್ಲು ಮುಖ್ಯಂಗಳು ಕೂಡಿದ ಕಾಡು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಗೆ ಕಾಲು ನಡಿಗೆಯಿಂದ ನಡೆಯುವನು? ದಿವ್ಯ ವಾದ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಭೋಜ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಉಣಿತ್ತುಲಿದ್ದ ನನ್ನ ಕಂದನು ಕಂದ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ತಿನ್ನುವನು? ದಿವ್ಯ ಪೀಠಾಂಬರವನ್ನು ಉಡುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ವೇಗವು ನಾರ ಶೀರ್ಘಯನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಉಡುವದು? ಶ್ರೀಪ್ತಾದ ನವ ರತ್ನದ ಒಡನೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದ ನನ್ನ ಬಾಲನು ಜಡೆಯನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಧರಿಸುವನು? ರತ್ನ ಮಯವಾದ ಮಂಜದ ಹೇಳೆ ವ್ಯಾದುವಾದ ಸುಪ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ಕೂಸು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲುಗಳ ಹೇಳು ನೆಲಗಳ ಹೇಳು ಎಲೆಗಳ ಹಾಸಿಕೆಯ ಹೇಳು ಹ್ಯಾಗೆ ಮಲಿತು? ಇಂಥ ಮಾತನ್ನು ಆಡುವ ನಿನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯೂ ಕೇಳುವ ನನ್ನ ಕಿವಿಗಳೂ ಶೀಳುವದಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಎಂದು, ಅನಾಥನ ಹಾಗೆ ಗೋಳಾಡುತ್ತ, ರಾಮನನ್ನು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತ, ಕೈಕೆಯಿಯ ಕಾಲುಗಳ ಹೇಳೆ ಬೀಳುತ್ತ, ತಿರಿಗಿ ಮಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಅಪ್ಪಿರಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳ್ಕು ಹರಿಯಲು; ಪುರೋಹಿತನಾದ ವರಿಷ್ಠ ಮುನಿಯು ವಾಮ ದೇವಾದಿ ಮುನಿ ಜನಗಳೂಡನೆಯೂ, ಶಿಕ್ಷ್ಯರ ಸಮಾಜದೊಡನೆಯೂ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ, ರಾಮನ ಪಟ್ಟಾಭಿಪ್ರೇಕದ ಸಾಮರ್ಗ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ತಿಗಿಸಿ ಕೊಂಡು, ರಾಮನ ಅಂತಹಪುರದ ಬಾಗಿಲ ಬಳಗೆ ಬಂದು, ನಿಂತು, ಆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಗಟ್ಟಿಯ ಪುಕಾರ ಅರಸಿನ ಪ್ರೀತಿ ಪಂತನಾದ ಸುಮಂತ್ರಿ ನೆಂಬ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ—ಲಲ್ಪಿ, ಸುಮಂತ್ರನೇ, ನನ್ನ ಮಾತಿಸಿಂದ ಅರಸಿಗೆ ನಾನು ಬಂದಿರುವದಾಗಿಯೂ, ರಾಮನ ಪಟ್ಟಾಭಿಪ್ರೇಕಕ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತರ ಗಂಗಾದಿ ನದಿ ಉದಕೆಗಳಂಡಲೂ ನಾಲ್ಕು ಸಮುದ್ರದ ನೀರುಗಳಂಡಲೂ ತುಂಬಿರುವ ಜಿನ್ನದ ಕಲೆಗಳೂ, ಅತ್ಯೇ ಮರದಿಂದ ಮಾಡಿರುವ ಭದ್ರ ಪೀಠಪೂರು, ಸಕಲ ಧಾರ್ಮಿಕಗಳೂ, ನವರತ್ನಗಳೂ, ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಬೆಷಧಿ ರಸಗಳೂ,

ಜೀನು ತುಪ್ಪೆಪೂ, ಹೊಸರೂ, ತುಪ್ಪೆಪೂ, ಭತ್ತದ ಅರಳೂ, ದಬ್ಬಿಗಳೂ, ಹೂಪ್ರಗಳೂ, ಹಾಲೂ, ಚೆಲುವೆಯರಾದ ಎಂಟು ಮಂದಿ ಕೆನ್ನೆಯರೂ, ಮಂದ್ರನೆಯೂ, ನಾಲ್ಕು ಕುದುರೆಗಳು ಕಟ್ಟಿರುವ ರಥಪೂ, ಹೊಸ್ತುಗಿ ಸಾಹೇ ಮಾಡಿದ ಕತ್ತಿಯೂ, ಬಿಲ್ಲೂ, ಬಾಣಗಳೂ, ಹುಣಮೇಂ ಜಂದ್ರನನ್ನು ಹೋಲುವ ಬಿಳುಪು ಕೊಡಿಯೂ, ಚಿನ್ನದ ಹೂಜಿಗಳೂ, ಗಿಂಡಿಗಳೂ, ಚಿನ್ನದ ಸರಪ ಶೀಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿರುವ ತೋರವಾದ ಹಿಳಲ್ಲಿ ಬಿಳೀ ಗೂಳಿಯೂ, ನಾಲ್ಕು ಕೋರ ದಾಡಿಗಳುಳ್ಳ ಸಿಂಹಪೂ, ಸಿಂಹಾಸನನೂ, ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಹುಲೀ ಚರ್ಮಪೂ, ಮುತ್ತುಗದ ಸಮಿತ್ತುಗಳೂ, ಬಸ್ಯೇ ಮರವನ್ನು ಕಡಿದು ಉಂಟು ಮಾಡಿದ ಬೆಂಕಿಯೂ, ಭೇರಿ ಮೃದಂಗಾದಿ ವಾದ್ಯಗಳೂ, ಅಲಂಕೃತರಾದ ವೇ ಶ್ರೀ ಸ್ತ್ರೀರೂಗಳೂ, ಗುರುಗಳೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ, ಆಕಳುಗಳೂ, ಪವಿತ್ರವಾದ ಮೃಗ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ, ಎಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ, ಎಂದೂ ಹೇಳು. ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ನಕ್ಷೆ ತ್ರಯೋಗ ಕರಣಗಳು ಕೂಡಿದ ಶುಭ ಲಗ್ಂಡಲ್ಲಿ ಲೋಕಾಭಿರಾಮನಾದ ರಾಮನ ಪಟ್ಟಾಭಿವೇಕಕ್ಕೆ ಅರಸನನ್ನು ಜೂಗತೆ ಪಡಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಸುಮಂತ್ರನು ಕೇಳಿ, ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಮಂಗಳ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಕ್ಯೇ ಮುಗಿದು ಕೊಂಡು,—ಎಲ್ಲೆ, ಮಹಾರಾಯನೇ, ಸಕಲ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸುತ್ತ, ಸೂರ್ಯನು ಹ್ಯಾಗೆ ಉದಯಿ ಸುತ್ತಿರುವನೋ, ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂನು ಎದ್ದು, ನಮ್ಮನೈಲ್ಲಾ ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸು. ಈ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಲಿ ಎಂಬ ಸಾರಧಿಯು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಎಬ್ಬಿಸುವ ನೋ, ಸೂರ್ಯನು ಜಂದ್ರನೊಡನೆ ಕೂಡ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಎಬ್ಬಿಸುವ ನೋ, ಅವರ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯರು ಬುದುವ ವೇದಾಧ್ಯಯನಗಳ ಫೋಪವು ಗುರುಗಳನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಎಬ್ಬಿಸುವದೋ, ಹಾಗೆ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುವೆನು. ಎಲ್ಲೆ, ಮಹಾ ರಾಜನೇ, ಮೇರು ಪರ್ವತದ್ದೇಶಿಯಿಂದ ಸೂರ್ಯನು ಏಳಿವ ಹಾಗೆ, ಹಾಸಿಗಿಯ ದೇಶಿಯಿಂದ ಏಳಿವನಾಗು. ಇಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯರೂ, ವರುಣ ಮೈಶ್ವರಣಿ ರೂ, ಇಂದ್ರಗಿಗಳೂ, ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವನ್ನು ಕೊಡಲಿ! ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು; ಮಂಗಳಕರವಾದ ಹಗೆಲು ಉಂಟಾಯಿತು. ರಾಮನ ಪಟ್ಟಾಭಿವೇಕದ ಸಕಲ ಸಾಮಾಗ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಪುರೋಹಿತ ವರಿಪ್ಪ ಮುನಿಯು ಶಾದಿದ್ವಾನೆ. ಶೀಷ್ಪ್ರವಾಗಿ ರಾಮನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿವೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿಸು. ದನಾ ಕಾಯುವರಿಲ್ಲದೆ ಇರುವದನಗಳ ಹಾಗೂ, ದಳಪತಿಗಳ ಲ್ಲಿದ ದಳಗಳ ಹಾಗೂ, ಜಂದ್ರನಿಲ್ಲದ ರಾತ್ರಿಯ ಹಾಗೂ, ನೀನಿಲ್ಲದ ರಾಮಪ್ಪ

ಹೋಳಿಸುವದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರಲು; ಸ್ವೀಲ್ಪು ಎಳ್ಳತ್ತು ದಶರಥನಿಗೆ ಸುಮಂತ್ರ ಹೇಳಿದ ಆ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲಾ, ಫೂಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪು ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ, ಕಣ ಕರ್ತೃಗಳಾಗಿ ಸಂಕಟ ಪಡಿಸಲು; ಆ ಸಾರಧಿ ಸುಮಂತ್ರನನ್ನು ನಿದ್ರೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕೆಂಪಾಗಿರುವ ಕಣ್ಣಾಗಳಿಂದ ನೋಡಿ,—ಎಲ್ಲೆ, ಸೂತನೇ, ನೀನು ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಮರ್ಹು ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೂ ಯಾಕೆ ಕೊಯ್ಯುತ್ತೀ? ಎಂದು, ಇಷ್ಟ್ಯಾ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿ, ಮತ್ತೆ ಮೂಳೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಆಗ ಕೈಕೆಯಿಯು—ಎಲ್ಲೆ, ಸುಮಂತ್ರನೇ, ಅರಸು ರಾಮನ ಅಭಿಪ್ರೇಕೋಷ್ನವದ ಸಂತೋಷದಿಂದ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಎಳ್ಳತ್ತು ಇದ್ದನು. ಈಗ ತಾನೇ ಸ್ವೀಲ್ಪು ನಿದ್ರೆ ಹೋಗುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಬೇಗ ಹೋಗಿ, ರಾಮನನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬಾ. ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡ ಬೇಡ; ಹೋಗು, ಎನಲು; ಸುಮಂತ್ರನು ರಾಮನ ಪಟ್ಟಾಭಿಪ್ರೇಕೋಷ್ನರ ಕೈಕೆಯಾದ್ವಿಯು ತ್ವರೆ ಪಡಿಸುವಳು ಎಂದು ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ಶೀಘ್ರ ವಾಗಿ ರಾಮನ ಬಳಗೆ ಹೋಗಿ, ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಲು; ಆಗ ರಾಮನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹೋರಿಟು, ಹಿಂದೆ ಬರುವ ಸೀತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ತಂದೆಯೂ, ನನ್ನ ಕಿರೀ ತಾಯಿಯಾದ ಕೈಕೆಯಿಯೂ ಕೂಡಿ, ನನಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಪ್ರೇಕವನ್ನು ನಾಡಿಸುವದಕ್ಕೋಷ್ನರ ಕರಿಸುವರು. ನಾನು ಹೋಗುವೆನು. ನಿನ್ನ ಪರಿ ವಾರದೊಡನೆ ಕೂಡಿ, ಇಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿರು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಬಿವ್ಯವಾದ ರಥವನ್ನು ಏರಿ ಕೊಂಡು, ಹೋರಿದಲು; ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನ ಧ್ನೇಶ್ವರಾಜಾಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಅಣ್ಣಿನ ವ್ಯುಗಾವಲಿಗಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಬಂದನು. ಕತ್ತಿ, ಕಾಟಿ ಮುಂತಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಬಹು ಜನ ಭರ್ತರು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಏರಿ ಕೊಂಡು, ಹಿಂದೆ ಬಂದರು. ಬಿವ್ಯವಾದ ಶೈತ್ಯ ಭತ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿದರು. ಬಿಳಿ ಚೌರಿಗಳನ್ನು ಬೀಸಿದರು. ಮುಂದು ಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಭಟ್ಟಗಳು ಹೋಗಿ ಇಂತ್ತು ಬಂದರು. ಬಹು ಜನ ಕಟ್ಟಿಗೆಯವರು ಮುಂದೆ ನೆರೆದಿರುವ ಗುಂಪು ಗಳನ್ನು ಇಂಬಾಗಿ ವಾಡುತ್ತು ಬಂದರು. ಇಮ್ಮು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ರಾಮನು ರಾಜ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತೆ,—ಜಂಪ್ರನು ಹೋರಿಂಣಿ ದೇವಿಯೋಡನೆ ಕೂಡು ವಂತೆ, ರಾಜ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೋಡನೆ ರಾಮನು ಕೂಡಿ, ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಪಾಡುವನು ಎಂದು, ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಮಾತಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಜನರುಗಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತು, ದಶರಥ ರಾಯನ ಅರಮನೆಯ

ಬಳಗೆ ಬಂದು, ರಥವನ್ನು ಇಳಿದು, ಸಕೆಲ ಪರಿವಾರದವರನ್ನು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಬಬ್ಜನೇ ಇಳ ಹೊಕ್ಕು, ದುಖಿತನಾಗಿರುವ ಬಣಾಗಿರುವ ತುಟಿಯಾಳ್ಳ ತಂದೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ವೊದಲು ಆತನ ಕಾಲಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಆ ಹಿಂದೆ ಕೈಕೆಯಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ನಿಂತಿರುವ ರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿ, ಕಣ್ಣೀರುಗ ಇನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಸುರಿಸುತ್ತ, ದಶರಥನು—ಹಾ, ರಾಮಾ! ಎಂದು ಫೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿ, ಮೂಳೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಆಗ ರಾಮನು ರಾಮು ಹಿಡಿದ ಜಂಪ್ರಗಂತಯೂ, ನೋಡಿಗಳಿಂದ ಮುಳ್ಳೆ ರುವ ಸೂರ್ಯನಂತಯೂ, ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದ ಖಮಿಯಂತಯೂ, ಕಾಂತಿ ಹೀನನಾಗಿ ಇರುವ ತಂದೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಭಯ ಪಟ್ಟು, ತಿರಿಗಿ ತಾಯಿಯಾದ ಕೈಕೆಯಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ,— ಎಲ್ಲೆ, ತಾಯೇ, ಹೊದಲಿನ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಯಾಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸುವದಿಲ್ಲ? ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮೇಲಾದರೂ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಕೋಪಿತ್ವನಾಗಿದ್ದರೆ, ನನ್ನ ನೋಡಿದ ವಾತ್ತದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಂಥಾವನು ಈಗ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ, ಯಾಕೆ ಇಷ್ಟು, ಆಯಾಸ ಪಡುತ್ತಾನೆ? ಯಾಕೆ ಇಷ್ಟು ದುಖ, ಪಡುತ್ತಾನೆ? ವಾವಿನ ಎಳ್ಳೆ ಚಿಗುರು ಬೇಸಿಗೇ ಬಿಸಲಿನಿಂದ ಕಂದಿರುವ ಹಾಗೆ ಈತನ ಮುಖವು ಯಾಕೆ ಕಂದಿ ಇದೆ? ನಾನೇನಾದರೂ ತಿಳಿಯದೆ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದ ರಿಂದ ಇಷ್ಟು ಕೋಪಿತ್ವ ನಾಗಿದ್ದಾನೋ? ಹಾಗಿದ್ದರೂ, ನೀನು, ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕಸಿಕರವಿಟ್ಟು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವ ಹಾಗೆ ವಾದ ಬೇಕು ಎಂದು, ಕೃ ಮುಗಿದು, ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿ,—

ಕೈಕೆಯಿಯು ನಾಚಿಕೆ ತೊರೆದು, ತನಗೆ ಹಿತವಾದ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಲು ದ್ವ್ಯಕ್ತಳಾಗಿ—ಎಲ್ಲೆ, ರಾಮನೇ, ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಅರಸಿಗೆ ಸ್ವಭಾವೂ ಕೋಪ ವಿಲ್ಲ. ಆತನ ಮನೋಗತವು ಒಂದುಂಟು. ನಿನ್ನ ಭಯ ದಿಂದ ಅದನ್ನು ಹೇಳಲಾರದೆ ಇಡ್ಡಾನೆ. ಪ್ರಿಯಾದ ನಿನಗೆ ಅಪ್ರಿಯವಾದ ಮಾತನ್ನು ದ್ವಾಗೆ ಹೇಳ ಯಾನು? ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಎರಡು ವರಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೀ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟು, ಈಗ ಹಿಗೆ ಸಾಧಾರಣ ಜನರಂತೆ ಸಂಕಟ ಪಡುವನು. ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಆತನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಭಾವಿಯನ್ನು ನೀನು ನಡಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಸತ್ಯವಂತನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಆ ಕೆಲಸವು ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಿರಲಿ, ಅಪ್ರಿಯವಾಗಿರಲಿ, ನಡಿಸುವಧಾರದೆ, ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಬೇನು, ಎನಲು; ರಾಮನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ತಂದೆಯ ಸನ್ಮಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕೈಕೆಯಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೇ, ತಾ

ಯೇಂ, ನನಗೆ ಇಂಥಾ ಮಾತನ್ನು ನೀನು ಹೇಳಿ ಬಹುದೇ? ತಂದೆಯ ಮಾತಿನಿಂದ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಬೀಳುವೆನು, ಕ್ರಾರವಾದ ವಿಷವನ್ನುದರೂ ಕುಡಿಯುವೆನು; ಕಡಲಿನಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಮುಳುಗುವೆನು. ಎರಡು ಮಾತನ್ನು ದುವನೆಲ್ಲ. ಬೇಗ ತಂದೆಯ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೇಳು. ಮಾಡುವೆನು, ಎನಲು; ಕೈಕೆಯಿಯು ರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು—ಮೊದಲು ದೇವಾಸುರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಶ್ರಮವನ್ನು ನಾನು ಪರಿಹರಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ನನಗೆ ಆಗ ಏರಡು ವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಇದ್ದನು. ಈಗ ಭರತನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಪ್ರೇಕವನ್ನು ನೀನು ಜಟಾಚೇರ ಧರನಾಗಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಪ ದಂಡಕಾರಣ ದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೊಂಡೆನು. ತಂದೆಯನ್ನು ಸತ್ಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನಾಗಿ ಮಾಡುವದಾದರೆ, ಆ ಪ್ರಕಾರ ನಿಷಿಸು ಎಂದು ಜೇಳಿದೆಳು. ರಾಮನು ಅಂಥಾ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ್ಯಾ, ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸದೆ,—ತಂದೆಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವದಕ್ಕೆ ಜಟಾಜಿನ ಧರನಾಗಿ ಅರ್ಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಂಗುವೆನು. ಗುರುವಾಗಿಯೂ ಹಿತನಾಗಿಯೂ ತಂದೆಯಾಗಿಯೂ ಅರ ಸಾಗಿಯೂ ಇರುವವನ ಮಾತನ್ನು ಯಾವ ಮಗನಾದರೂ ಕೇಳಿದೆ ಇರುವನೇ? ನನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನಿಂದ ಧನಗಳನ್ನಿಂದ ನನ್ನ ತಮ್ಮನಾಡ ಭರತನಿಗೋಂಸ್ಕರ ನಾನಾಗಿಯೇ ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪ್ರಯ ಯಂಕ್ತಿನಾಗಿರುವಲ್ಲಿ, ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಂದ ಪ್ರೀರಿತನಾಗಿ ಕೊಡುವದು ಅತಿಶಯ ವೇನು? ಶಿಫ್ರವಾಗಿ ದೂತರು ಕೇಕಯ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಭರತನನ್ನು ಕರೆತರಲಿ. ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಪ್ರೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ, ನಾನು ದಂಡಕಾರಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು ಎನಲು; ಕೈಕೆಯಿಯು ಸಂತುಪ್ತಿಗಾಗಿ,—ನಾವು ಭರತನನ್ನು ಕರೆತರಿಸಿ, ಪಟ್ಟಾಭಿಪ್ರೇಕವನ್ನು ಮಾಡುವೆವು. ನೀನು ವಿಳಂಬ ಮಾಡದೆ, ವನಕ್ಕೆ ಹೋರಣು ಹೋರ್ತು ಧೋರ್ತು ಧೋರೆಯು ಸ್ವಸ್ಥ ಜಿತ್ತನಾಗುವದಿಲ್ಲ, ಎನ್ನಲು; ದಶರಥನು ಶಿಳಿಲು ಬಳಿದ ಮರದಂತೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಮಂಗಳತನಾದನು. ಆಗ ರಾಮನು ತಂದೆಯನ್ನು ಎಳ್ಳಿಸಿ, ಕೈಕೆಯಿಯ ಮಾತಿನಿಂದ, ಬಂಡಿಯಿಂದ ಹೋಡದ ಕುದುರೆಯಂತೆ ಜಾಗೃತೆಯಿಂದ ಕೊಡಿ, ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಕೈಕೆಯಿಯನ್ನು ಕುರಿತು— ಎಲ್ಲೆ, ತಾಯೇ, ನಾನು ಕೇವಲ ಹಂಡಾಶೆಯುಳ್ಳವನು ಎಂದು ತಿಳಿಯ ಬೇಡ. ಶುಪ್ರಿಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಧರ್ಮಪ್ರಸನೆಂದು ತಿಳಿ ಎಂದು, ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಬುಲಗೊಂಡು, ಹೋರಿಗೆ ಬಂದು, ಟಿಲಗದ ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಇಟ್ಟದ್ದು

ಅಭಿಮೇಕದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಾ ಮಾಡಿ, ಭತ್ತ ಚಾಮರ ಧಾರಿಗಳು ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಪರಿ ಜನರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಒಬ್ಬನಾಗಿಯೇ ತನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಕೌಸಲ್ಯೆ ದೇವಿಯ ಮನೀಗೆ ಬರುತ್ತಿರಲು; ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಮಾತ್ರ ಧನುಭಾಗಣವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ರಾಮನ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿದನು.

ಆಗ ಶ್ರೀರಾಮನು ತಾಯಿಯ ಅಂತಹಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅವಳ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ನಮಸ್ಕರಿಸಲು; ಆಕೆಯು ರಾಮನನ್ನು ಬೂಝಿ, ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು, ಮುಂಗುರುಳುಗಳನ್ನು ಮಾನಿ ನೋಡಿ, ಮುದ್ದಾಡಿ, ಮಗನ ವೇದಲಿನ ವಾತ್ಯಲ್ಯಾದಿಂದ ರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು—ಕಾಗ ಮಹಾ ರಾಯನಾದ ನಿವ್ಯತ ತಂದೆಯು ನಿನ್ನನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟುಭಿಟ್ಟುನಾಗಿ ಮಾಡುವನು. ನಿಂತು ತಂದೆಯನ್ನು ಶುಕ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತು, ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ರಾಣಿಗಳಾದ ಎಲ್ಲಾ ಬಲತಾಯಿಗಳನ್ನು ನನ್ನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತು, ಅವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಿಯವಾಗುವಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತು, ಪ್ರಜೆ ಪರಿವಾರಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಪಾಡುತ್ತು, ಗುರುಗಳಾದ ವಶಿಪ್ರಾಧಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತು, ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ವಿಾರದೆ, ರಾಜ ನಿರ್ತಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿದೆ, ಆಚಂದ್ರಾರ್ಪಾಗಿ ಸಂಬಂಧಾಜ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರು, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ರಾಮನು ನಾಜಿ ಕೊಂಡು—ಎಲ್ಲೇ, ತಾಯೇ, ನಿನಗೆ ಈಗ ಒದಗಿರುವ ಭಯವನ್ನು ಕಾಣಬೇ, ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲಿಯೋ? ನಾನು ನಿನಗೂ ಸೀತೆಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೂ ಮಹಾ ದುಖವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟಿದೆನು. ಈಗ ದಂಡಕಾರಣ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೋಗಿನೇನು. ಮಾಂಸವೇ ಮೊದಲಾದ ಭೋಜನಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಮುನಿಗಳ ಹಾಗೆ ಗೆಡ್ಡೆ ಗೆಣಸುಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಕೊಂಡು, ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷ ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತಾ ಮಾಡುವೆನು. ಮಹಾ ರಾಜನು ಭರತನಿಗೆ ಯುವ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವನು. ನನಗೆ ದಂಡಕಾರಣ್ಯವಾಸಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣಿ ಕೊಟ್ಟಿನು, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಆಕೆಯು ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಈಡಿದ ಈಲ್ಲೇ ಮರದ ಹಾಗೆಯೂ, ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದ ದೇವತೆಯಂತೆಯೂ, ಸುಂಟರ ಘಾಳಿಯಿಂದ ಮುರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾಳೆ ಕಂಫದಂತೆಯೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಮಾ ಧೀತಳಾಗಲು; ರಾಮನು ಎಬ್ಬಿಸಿ, ನಿರ್ವಹಿಸಿ ತಳದು, ಜೀತನ ಗೋಳಿಸಿದನು.

ಆಗ ಅವಳು ರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿ,—ನಾನು ಬಹು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ದೇವತಾ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೆತ್ತು, ಇಂಥಾ ದುಖಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದೆನು. ಅೋಕದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಹೆತ್ತು, ದುಖ ವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ ಹೀಂ

ಗೆಸರಿಗೆ ಬಂಜೆಯಾಗಿರುವದೇ ಲೇಸು. ಆಕೆಗೆ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲ ಎಂಬ ಬಂದು ದುಖ್ಯವೇ ಹೊತ್ತು, ಮತ್ತು ಬೇರೆ ದುಖ್ಯಗಳಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸವತಿಯಾದ ಕೈಕೆ ಯಿಯು, ನಿನ್ನ ತಂಡಿಗೆ ಪ್ರಿಯಳಾಗಿದ್ದೇನೇಂಬ ಗರ್ವದಿಂದ ಆಗಾಗ್ಯೆ ನನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅಡುತ್ತಿರುವಳು. ಅದನ್ನು, ನಿನ್ನ ನೋಡಿ, ಸಹಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದೆನು. ಈಗ ನೀನು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಆಕೆಯ ಮಗನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಪ್ರೇಕವಾಗಿ, ಅವಳ ಕೈ ಕೆಳಗೆ ನಾನು ಬಿದ್ದಿರ ಬೇಕಾಗಿ ಒಂತು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ನನಗೆ ಹೇಳಿದ ಮತ್ತೊಂದು ದುಖ್ಯ ಯಾವದಿರುವದು? ಎಲ್ಲೆ, ಅಪ್ಪಾ, ನೀನು ಅರಣ್ಯ ವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ, ನನಗೆ ಸಾಪು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವದು. ಹೆಡಿನಾಲ್ಕು ವರುಷ ಪರಿಯಂತರ ನಿನ್ನನ್ನು ಆಗಲಿ, ಹ್ಯಾಗೆ ಸಹಿಸಲಿ? ಜಂದ್ರ ಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ನೋಡಿದೆ ಇರಲಿ? ಪತಿಯ ಪ್ರೀತಿಯಾ ಇಲ್ಲದೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ತೊರೆದು, ಕೃಪಣಳಾಗಿ, ಹ್ಯಾಗೆ ಒದುಕಲಿ? ನೀನು ಜನ್ಮಾಗಿ ಬದುಕೆ ಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಮಾಡಿದ ಉಪವಾಸವ್ತರ ಗಳೂ, ದೀವತಾ ಪ್ರಾಫ್ರನೆಗಳೂ, ದಾನ ಧರ್ಮಗಳೂ, ಬೂದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಹೋಮದ ಹಾಗೆ ವ್ಯಾರ್ಥವಾದವು. ನಿನ್ನ ಅರಣ್ಯ ವಾಸದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ನನ್ನ ಎದೆಯು ಶೀಳದೆ ಇರುವದರಿಂದ, ವಿಧಿಯು ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ವಜ್ರದಿಂದ ಮಾಡಿ ಇದ್ದಾನೆಂದು ನೇನಸುತ್ತೇನೇ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಿಂಹವು ಹೇಳಿ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಎಳೆಯಿಸಿ, ಯಾವನು ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾಕೆ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಎಳೆ ಕೊಂಡು ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ? ದುಖ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಪು ಉಂಟಾಗುವದಿಲ್ಲ ವೆಂದು, ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುವ ಮಾತು ನಿಜವಾಗಿದೆ. ಕರುವನನ್ನು ಕಾಣಿದ ಎಳೆಗಂಡಿಯೋ ಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಕಟ ಪಡುತ್ತು. ಬದುಕುವದಕ್ಕಿಂತ ಸಾಯಂವದೇ ಒಳ್ಳೆಯಿದು. ಅಥವ ನಿನ್ನೊಳಿಜನೆ ನಾನೂ ವನಕ್ಕೆ ಬರುವೇನು. ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗು ಎಂದು, ಹೀಗೆ ನೊರೆ ಇಡುತ್ತ, ಕೆಣ್ಣೋರುಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತು, ಪ್ರಾಪಿಸುತ್ತಿರಲು;

ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿನ ರಾಮನ ತಾಯಿಯಾದ ಕೌಸಲ್ಯೀಯನ್ನು ಕುರಿತು—ಕಾರಾಮನು ರಾಜ್ಯಾಭಿಪ್ರೇಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೆಂಗಸಿಗೆ ವಶನಾದ, ಮುದುಕನಾಗಿ, ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದ ತಂದೆಯು ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೊಂಡು, ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದು ಯಾವ ನಾಯಿವು? ರಾಜ್ಯಾಭಿಪ್ರೇಕಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಮಗನನ್ನು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುವದಕ್ಕೆ ಇವನಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೋಷವನ್ನು, ಯಾವ ತಪ್ಪನ್ನು, ಯಾವ ಅಪರಾಧವನ್ನೂ ಕಂಡನು? ಕೈಕೆಯಿಯ ವಶನಾದ ಮುದುಕನಾದ

ತಂದೆಯನ್ನು ನಾನು ಕೊಲ್ಲುವೆನು. ನಿನ್ನೊಳುಡನೇ ಕೂಡಿ, ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು
ಮಾಡುವ ಈ ರಾಮನಿಗೆ ಅಪ್ರಿಯವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಯಾರು ಸಮರ್ಥರು?
ಒಂದು ವೇಳೆ ಕೈಕೆಯಿಲ್ಲಿಂದ ಉಬಿಬುಟ್ಟುವನಾಗಿ, ಭರತನು ಏನಾದರೂ
ಕೈಬುಟ್ಟುವನ್ನು ವಣಿಕರೆ, ಅವನನ್ನು ಕೊಂಡು ಹಾಕುವೆನು. ಗ್ರಿಷ್ಮಾಗಿ
ಕಾರ್ಯಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ದುರ್ಬಾಗಿಯಾದ ಗುರುವನ್ನು ಕೂಡ
ಶಿಕ್ಷಿಸು ಬೇಕೆಂದು, ರಾಸ್ತ್ರ ವಿರುವದು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಆತಿ
ಮೃದುವಾಗಿರುವನ್ನೂ, ಅವನು ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಶಿರಸ್ವರ ಹೊಂದುವನು, ಎಂ
ದು ಹೇಳಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವನು ಉದ್ದುರುಟತನದಿಂದ ಹೇಳಿದ
ಮಾತನ್ನು ರಾಮನು ಕೇಳಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ತಮ್ಮನೇಲೆ, ನೀನು
ಇಂಥಾ ಮಾತನ್ನು ಆಡ ಬಹುದೇ? ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಆಡಿದ್ದು ನಿನ್ನ ಸ್ವಭಾವ
ವಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮೇಗಳ ವ್ಯಾಪೋಹವೆಂಬ ಹುಳ್ಳಿನಿಂದ ಕೃತ್ಯಕೃತ್ಯ ವಿವೇಚ
ವು ತಿಳಿಯದೆ, ಇಂಥಾ ಮಾತನ್ನು ಆಡಿದಿ. ಆದರೆ ನಿನ್ನೊಳಿದನೆಯೂ ನಿನ್ನೊಳಿ
ನೆಯೂ ಹಗೆತನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಯಾರು ಭರತನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು
ಕೊಡುವರು? ಆದರೆ ನಾನು ನನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಭರತನಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಿಯವುಳ್ಳ
ವನಾಗಿದ್ದೀನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತನು ನಮ್ಮ ಕೋಸಲ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳುವಂ
ಧಾದ್ದು ನನಗೆ ಬಹು ಸಂತೋಷವಾಗಿರುವದು. ಇದರ ಮೇಲೆ ಈ ನಮ್ಮ
ದೇಹಗಳು ಯಾರವು? ಯಾರಿಂದ ಉಂಟಾದವು? ತಂದೆ ದಶರಥ ರಾಯನಿಂ
ದಲ್ಲವೇ? ಆತನು ತನ್ನ ಸ್ವತ್ವಾದ ನಮ್ಮ ದೇಹಗಳನ್ನು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ,
ಬೇಕು ಬೇಡ ಎಂಬವರು ಯಾರು? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯೇ ದೃವವು. ಆದ್ದ
ರಿಂದ ಇಂಥಾ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡ ಬಾರದು ಎಂದು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿನನ್ನು ಸಮಾ
ಧಾನ ಪಡಿಸುತ್ತಿರಲು;

ಕೋಸಲ್ಯ ದೇವಿಯು—ಎಲ್ಲೆ, ರಾಮನೇ, ನಿನ್ನ ವಿಯೋಗದ್ದೇಕೆಯಿಂದ ಸು
ಖದಿಂದಲೂ ಪ್ರಾಣಗಳಿಂದಲೂ ನನಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನೊಳಿದನೇ ನಾ
ನು ಇದ್ದರೆ, ಗೆಡ್ಡೆ ಗೊಸುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವದೂ ಹುಲ್ಲಿನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ
ಮಲಗುವದೂ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸುಖವಾಗಿರುವದು. ನನ್ನನ್ನ ಕರೆದು ಕೊಂ
ಡು ಹೋಗು. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ, ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯಾದ ದಶರಥನು ತನ್ನ
ಮೋಹದ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಕೈಕೆಯಿಯ ಮಗನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು
ಕೊಳ್ಳಲಿ. ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಕೊಂಡು, ನನ್ನನ್ನ ಶುಕ್ರಪ್ರಯಿನನ್ನು
ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿರು. ಈ ಎರಡು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡದೆ, ನನ್ನ ಸವತಿಯ ಮಾ

ತನ್ನ ಕೇಳಿ, ಶೋಕ ಸಂತಪ್ತಾದ ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವದು
ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಾದವರಿಗೆ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಇಬ್ಬರೂ
ಸರಿಯಲ್ಲವೇ? ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿ, ತಾಯಿಯ ಮಾತನ್ನು
ವಿಾರಂವದು ಯಾಕ್ತವಲ್ಲ. ಇದರ ಮೇಲೆ ನೀನು ವಿಾರಿ, ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ವನಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ, ನಾನು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಡುವೆನು. ಇದು ಖಂಡಿತವು ಎಂದು,
ಮೌರೆ ಇಡುತ್ತಲಿರುವ ತಾಯಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ರಾಮನು—ಎಲ್ಲೀ, ತಾಯಿ
ಯೇ, ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ವಿಾರಿ ನಷ್ಟಯುವದಕ್ಕೆ ಎಪ್ಪಿ ಮಾತ್ರಪೂ ನನಗೆ
ಕೆಕ್ಕಿ ಸಾಲದು. ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದು, ನಿನ್ನನ್ನು ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳುವೆನು. ವನಕ್ಕೆ
ಹೋಗಲಿಬ್ಬು ಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ದಯವಿಟ್ಟು, ಅಪ್ಪಣಿ ಕೊಡು. ಮೌರಲು
ನಮ್ಮ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಸಗರನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಅರುವತ್ತು ಸಾವಿರ ಮಂದಿಯು ಭೂತ
ಮಿಯನ್ನು ಅಗಿದು, ಸತ್ತು ಹೋಗಲಿಲ್ಲವೇ? ಮತ್ತು ಪರಶುರಾಮನು ತಂದೆ
ಯಾದ ಜಮಾದಗ್ನಿಯ ಮಾತಿನಿಂದ ತಾಯಿಯಾದ ರೇಣುಕೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಿ
ಯಿಂದ ಕಡಿಯಲಿಲ್ಲವೇ? ನಾನು ಒಬ್ಬ ಮಾತ್ರ ತಂದೆಯ ಅಪ್ಪಣಿ ಮೇರೆಗೆ
ನಡೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ವೀಕರಾದ ಬಹು ಜನರು ತಂದೆಗಳ ಮಾತನ್ನು ವಿಾ
ರದೆ, ನಡೆದಿರುವರು. ತಂದೆಯು ಮಹೋನ್ನತನಾಗಿರುವಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು
ವನಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗುವದೂ ನನ್ನ ಸಂಗಡ ನೀನು ಬರುವದೂ
ಬಹಳ ಅಯ್ಯಾಕ್ತವು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರುಗಳಿಗೆ ಪತಿಗಿಂತ ಪ್ರಿಯವಾದವ
ರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳೂ, ಅಣ್ಣಿ ತಮ್ಮಂದಿರೂ, ನಂಬಿ ಇವೆ
ರೂ, ಮಕ್ಕಳೂ ಮುಂತಾದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಗಂಡನೇ ಶೈಪ್ಪನು. ಅದು ಅಲ್ಲದೆ,
ಕಿಗ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಕ್ಯಾಕೆಯಿಯ ಮಾತಿನಿಂದ ಪ್ರಿಯನಾದ ನನ್ನನ್ನು, ಸತ್ಯ
ವನ್ನು ವಿಾರಲಾರದೆ, ವನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ಶೋಕವೇಣ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳು
ಗಿ, ಧಡವನ್ನು ಕಾಣಿದೆ, ಪ್ರಾಣಗಳು ಬಿಡುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇಂಥಾ ಕಪ್ಪೆ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿರೀ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿಯೂ ಹಿಂತಳಾಗಿಯೂ ಸಕೆಲ ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದ
ವಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನೀನು ಪತಿಯ ಶುಶ್ರಾವೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದರೆ, ಲೋ
ಕದವರು ಒಷ್ಟರು. ಅಡ್ಡಿಂದ ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಕೊಡು. ದಂಡಕಾ
ರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು. ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳ ಮೇಲೆ ಆಣಿ ಇಡುವೆನು. ಇದ
ಕ್ಕೆ ಬಂದಲು ಮಾತನ್ನು ಆಡ ಬೇಡ. ಯಾರಾತಿ ಎಂಬ ರಾಜ ಶಮಿಯು
ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಪರುಪವು ತಂದೆಯ ಆ
ಜ್ಞಿಯನ್ನು ನಡಿಸಿ, ವನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಕೊಂಡಿದ್ದು, ತಿರಿಗಿ ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ

ಬರುವೇನು. ನಿಸ್ಮಿಂದಲೂ ನಿಸ್ಮಿಂದಲೂ ಸೀತೆಯಿಂದಲೂ ಅಪ್ಪೈಣಿನಿಂದಲೂ ಸುಮಿತ್ರಿಯಿಂದಲೂ ತಂದೆಯ ಅಪ್ಪೈಣಿಯ ಮೇರೆ ನಡೆಯ ತಕ್ಕದ್ದು. ಇದೇ ನಮಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಧರ್ಮವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶೋಕವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಹಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಮಾಡಿ, ನನ್ನನ್ನು ಅಪ್ಪೈಣೀ ಕೋಟ್ಟು ವಸಕ್ಕೆ ಕೆಳುಹಿಸು, ಎಂದು ಬೇಡಿ ಕೊಂಡನು.

ಆಗ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕೌಸಲ್ಯೈಯು ಪ್ರತಿ ವಿಯೋಗ ದುಖವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ, ಮೂರಾರ್ಥತಳಾದಳು. ಲಜ್ಜೈಣನು ರಾಮನ ಕಾಲಿನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ, ಮೂರಾರ್ಥತನಾದನು. ಆಗ ಸುಮಿತ್ರಿಯೇ ವೇದಲಾದ ದಶರಥ ರಾಯನ ಅಂತಿಪುರದ ಸ್ತೋಯರುಗಳೆಲ್ಲಾ—ಹಾ, ಹಾ! ರಾಮಾ, ರಾಮಾ! ಎಂದು ನೋರೆ ಇಡುತ್ತು,—ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಗತಿಯಾಗಿದ್ದ ನಿಂನು ನವ್ಯೈಲ್ಲ ರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ನೆವಿಯಾ? ತಾಯಿಯಾದ ಕೌಸಲ್ಯೈಯಂತೆ ನವ್ಯೈಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರೀತಿ ಇಟ್ಟು, ನಡೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆಯಲ್ಲ! ನಮ್ಮುಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿವಸವಾದರೂ ನಿಂನು ಕೋಡೆ ಮಾಡಿದವನಲ್ಲವಲ್ಲ! ಸಿನ್ನ ಕ್ರಾರವಾದ ಮಾತನ್ನು ನಮ್ಮು ಕಿವಿಗಳಿಂದ ಒಂದು ದಿವಸವಾದರೂ ನಾವು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಏನಾದರೂ ಒಂದು ವ್ಯಾಕುಲದಿಂದ ನಾವು ಚಿಂತ ಪಡುತ್ತು ಇದ್ದಲ್ಲಿ, ನಿನ್ನ ಕೋಮಲವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆಯಲ್ಲ! ಅಂಥ ನಿಂನು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದರೆ, ನಮಗೇನು ಗತಿ? ಅರುವತ್ತಕ್ಕ ಅರಿವು ಮರುಳು ಎಬು ಲೋಕದ ಗಾದೆಯಂತೆ, ಈ ದಶರಥನು ಮುದುಕನಾದ್ದರಿಂದ, ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದೆ, ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಗೂ ಗತಿಯಾದ ನಿಸ್ಮಿನ್ನು ವನಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟಿದನು ಎಂದು, ಫೋಳಿಡುತ್ತು, ಎಲ್ಲರು ಕರುಗಳಲ್ಲದ ಹಸುಗಳಿಂತೆ ರಾಮನ ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದ, ಮೂರಾರ್ಥಯನ್ನು ಹೊಂದಲು; ಆಗ ರಾಮನು ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ, ಮಹಾ ದುಖ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾದಾಗ್ನೀ, ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹೋರಿಗೆ ತೋರಿ ಪಡಿಸದೆ, ತನ್ನ ಒಳಗೆ ಅಡಗಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಅವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಶೈತ್ಯೋಪಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಎಲ್ಲರನ್ನು ಜೈತನ್ಯ ಗೋಳಿಸಿ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೈಗೆ ಮುಗಿದು ಕೊಂಡು,—ನೀವು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ನಿಂಬಿಸಿದರೆ, ನನಗೆ ಹಿತವಾಗಲಾರದು. ಗುರುವಾಗಿಯೂ ತಂದೆಯಾಗಿಯೂ ಮುದುಕನಾಗಿಯೂ ಒಡೆಯನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ದಶರಥ ರಾಯನು ಕೋಡಿದಿಂದಲೇ ಆಗಲಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದಲೇ ಆಗಲಿ, ಕಾಮದಿಂದಲೇ ಆಗಲಿ, ಎಂಥ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅಪ್ಪೈಣೀ ಕೊಟ್ಟುಗ್ರೌಣಿ, ನಾವೆಲ್ಲರು, ಅದು ಒಳ್ಳೇ ಕೆಲಸವೆಂದೂ, ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲ

ಸಮೆಂದೂ, ವಿಚಾರ ಪಡದೆ, ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ವಾಡ ಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ನಮಗೆ ಹೊಳ್ಳಿದ ಧರ್ಮವಿಲ್ಲ. ನೀವೆಲ್ಲರು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದಯವಿಟ್ಟು, ಅಂತಹ್ನೀ ದಿನಿ, ಕಳುಹಿಸ ಬೇಕು. ನಾನು ಸ್ವಾಲ್ಪ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ತಿರಿಗಿ ಬರುವೇನು. ಹಿಡಿನಾಲ್ಕು ವರುಪವೆಂಬುವದು ಹಿಡಿನಾಲ್ಕು ಫೋಗರು ಹಾಗೆ ಕೆಳೆದು ಹೋಗುವದು. ನೀವೆಲ್ಲರು ನನ್ನ ವಿಯೋಗದಿಂದ ದುಖ ಪಡುತ್ತಿಲೀರುವ ದಶರಥ ರಾಯನ ಕಿವಿಗೆ ಕ್ರಾರವಾದ ಸುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಸದೆ, ಹಿತವಾದ ವಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಶುಕ್ರಾವಿಯನ್ನು ವಾಡಿ ಕೊಂಡಿರ ಬೇಕೆಂದು, ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ದುಖವನ್ನು ಸಹಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು, ಹೇಳುವ ರಾಮನ ವಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಹಾ ದುಖವು ಉಂಟಾಗಿ, ಕೈಕೆಯಿಯನ್ನು ಬೈಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆಗ ಕೌಸಲ್ಯೇಯ ತಂದೆಯ ಅಪ್ಯಣಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಬದ್ದ ಕಂಕಣಾದ ರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿ,—ಅಯ್ಯೋ, ವಿಧಿಯೇ, ಹುಟ್ಟಿದಾರಭ್ಯ ದುಖವನ್ನು ಕಾಣಿದೆ, ಧರ್ಮತ್ವನಾಗಿ, ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿ ಪ್ರಿಯನಾಗಿ, ದಶರಥನಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ರಾಮನಿಗೆ ಇಂಥ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಕೊಡ ಬಹುದೇ? ಯಾವ ರಾಮನ ದಾಸ ಭೃತ್ಯರು ಕೊಡ ಮೃಷ್ಣಾನ್ನವನ್ನು ಉಂಡು, ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಉಟ್ಟು ತೊಟ್ಟು, ಸುಖವಾಗಿರುವರೋ, ಅಂಥಾ ರಾಮನಿಗೆ ಜಡಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ, ನಾರ ಶೀರೆಯನ್ನಟ್ಟು, ಜಿಂಕೆಯ ಜರ್ಮನನ್ನುಹೊದ್ದು, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲ್ಲ ಮುಳ್ಳು ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರೀ ಕಾಲಿನಿಂದ ಸದೆಯುತ್ತ, ಗೆಡ್ಡಿ ಗೊಸುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯಂದ ತಾನೇ ಅಗಿದು, ತಿನ್ನವಂಥ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಕೊಡ ಬಹುದೇ? ಇಂಥ ಸುಕುಪಾರ ಕರೀರಪ್ಪಳವನಿಗೆ ಇಂಥ ಆಪತ್ತನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಮನಸ್ಸು ಬಂತು? ನಿನಗೆ ಸ್ವಾಲ್ಪವಾದರೂ ಕರುಣಾವಿಲವಲ್ಲ! ಅಯ್ಯೋ, ವಿಧಿಯೇ! ಆದರೂ ಒಂತೆ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ವಾತನ್ನು ನೀನು ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ನೀನು ಕನಿಕರವಿಟ್ಟು, ಈ ರಾಮನು ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ನನ್ನನ್ನು ಯಾವುನ ಬಳಗೆ ಕಳುಹಿಸು ಎಂದು, ಹೀಗೆ ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ ವೋರಿ ಇಡುವ ತಾಯಿಯಾದ ಕೌಸಲ್ಯೇಯನ್ನು ನೋಡಿ, ರಾಮನು ಆಕೆಯ ಕಾಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು—ಅವ್ಯಾ! ತಾಯೇ! ನೀನು ಹೀಗೆ ದುಖ ಪಡುವದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ನನಗೂ ಬಹಳ ದುಖವಾಗುವದು; ನೋಡಿದ ಇವರೆಲ್ಲಾ ಬಹಳ ದುಖ ಪಡುವರು. ನೀನು ಕೋಸಲ ದೇಶದ ರಾಯನಿಗೆ ಮಗಳಾಗಿ, ಇಷ್ಟ್ವಾಕು ಮಹಾ ರಾಯನ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೋಸೆಯಾಗಿ, ಮುದುಕಿಯಾಗಿ, ಸಕಲ ನಾಗ್ಯಯ ವಾರ್ಷಿಕಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು—ಆಪತ್ತು ಬಂದಾಗ

ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಹಿಡಿಯ ಬೇಕೆಂಬ ದೊಡ್ಡವರ ಮಾತನ್ನು ವಿಾರಿ, ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ವಿವೇಕವನ್ನು ಶೋಕಕ್ಕೆ ಮಾರಿ ಬಿಡುಹುದೇ? ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸುಖವೂ ದುಖವೂ ಎರಡು ಜೀವತೀಯಗಿರುವವು. ಇಗೇರ್, ನೋಡು! ನಾವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಇರುವ ದುಖವು ನಮಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಬಂದು ಒದಗುವ ದೋರ್, ಹಾಗೆಯೇ ಸುಖವೂ ಬಂದೊದಗುವದು. ಹಿಂದೆ ನವ್ಯ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಯೇ ಮಹಾ ರಾಯನಾದ ಸತ್ಯ ಸಂಧನಾದ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ರಾಯನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಮಹಾ ಪತಿಪ್ರತಿಯು ಗಂಡನ ಅಪ್ಯಾತೀಯ ಮೇರೆಗೆ ಮಹಾ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದಂಥಾದ್ದನ್ನು, ಪುನರ್ ಪರಮ ಸಾಖ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು, ಪತಿಯೊಡನೆ ಸಾಖ್ಯವಾಗಿ ಇದ್ದಂಥಾದ್ದನ್ನು ನೀನು ಕೇಳಿ ಇಲ್ಲವೇ? ಈಗ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ನನ್ನ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಡುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇಂಥ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಧಾದ ನೀನು ಆತನಿಗೆ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿತ್ತು, ಆತನ ದುಖವನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸುತ್ತ ಇದ್ದರೆ, ನಾನು ಜದಿನಾಲ್ಕು ವರುಪವನ್ನು ಕಾಡಿಸಲ್ಲಿ ಜದಿನಾಲ್ಕು ದಿನದ ಹಾಗೆ ಕಳೆದು, ತಿರಿಗಿ ನಿವ್ಯ ಸನ್ಮಿಧಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು, ನಿವ್ಯನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸುವೆನು. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಗಂಡನೇ ದೈವವು, ಗಂಡನೇ ಪ್ರಭುವು; ಆತ ಜೀವಂತನಾಗಿರುವಲ್ಲಿ ನಿನಗೇನು ಕಡಿಮೆ? ಮತ್ತು ಭರತನು ಧರ್ಮಫೃಷ್ಠನು; ಸರ್ವಭಾತ ಪ್ರಿಯನು; ಭೃತ್ಯವತ್ತಲನು. ಆತನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂಳಿಗೌರವವನ್ನಿಟ್ಟು, ಕಾಪಾಡುವನು. ಎಲ್ಲೇ, ತಾಯಿಯೇ, ನಾನು ವಸದಲ್ಲಿ ಜದಿನಾಲ್ಕು ವರುಪ ಸುಖವಾಗಿ ಇದ್ದು, ತಿರಿಗಿ ನಿನ್ನ ಸನ್ಮಿಧಾನಕ್ಕೆ ಬರುವ ಹಾಗೆ ಪತಿ ಶುಶ್ರಾವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಪ್ರತಹೋಮಾದಿಗಳನ್ನೂ ದಾನ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ದೇವತಾ ಪೂಜೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಾ, ನನ್ನ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಲಿಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಕೆಲವು ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಸರ್ಕಲ ಸಾಖ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವಿ. ಮತ್ತು ಮಹಾ ರಾಜನಾದ ಭರತನಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಿಯವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಹಾಗೆ ವಾತ್ಯಲ್ಯಾ ಯುಕ್ತಿಜಾಗಿ ಇರು. ಕಷ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರು ಯಾರು ಏನು ಹೇಳಿದಾಗ್ಯಾ, ಸಹಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಬದಲು ಹೇಳಿದೆ, ತಾಳ್ಯೇಯಿಂದ ಇರ ಬೇಕು ಎಂದು,—

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಒಡಂಬಿಸಿದ ಮಗನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಒಡಂಬಿಟ್ಟು, ಪ್ರತಿಶೋಕಾರ್ಥಿಗಳಾದ ಕೌಸಲ್ಯಯು ರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿ,—ಎಲ್ಲೆ, ಕಂದಾ, ವನವಾಸದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ನಿನ್ನನ್ನು ತಡೆಯುವದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಇದೆಲ್ಲಾ ಕಾಲಗತಿಯು. ಯಾರಿಂದ ತಾನೇ ವಿಾರುವದಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಾಗು

ವದು? ಹೋಗೆ, ಮಗನೇ, ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ನೀನು ತಿರಿಗಿ ಬಂದರೆ, ಈ ದುಖಿಗಳನ್ನೀಲ್ಲಾ ಕೆಳೆದು, ತಿರಿಗಿ ಬಂದಂಥ, ಕೃತಾರ್ಥನಾದ ತಂಡಿಯ ಪ್ರತಿ ಜ್ಞೇಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದಂಥ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ, ಪರಮ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದು ವೆನು ಎಂದು, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹೇಳಿ, ಮಗನಿಗೆ ಮಂಗಳಾಶಾಸನವನ್ನು ಮಾಡು ವದಕ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರು ಕೈ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಕೊಂಡು, ಮಾಡಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು, ಶುದ್ಧಿತವನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮಾಡಣ ಮುಖಾಗಿ ಕುಳಿತು—ಎಲ್ಲಿ, ಮಗನೇ, ಧ್ವನ್ಯಾದಿಂದಲೂ ನಿಯಮದಿಂದಲೂ ನೀನು ಯಾವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವಿದೋ, ಆ ಧರ್ಮವು ನಿನ್ನನ್ನು ವಸದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಜೈತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವ ಯಾವ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನೀನು ನಮ ಸ್ವರಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರೋ, ಅವರೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಡಿಸಲ್ಲಿ ಕಾಪಾಡಲಿ. ಮತ್ತು ನೀನು ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಯಾವ ಯಾವ ಮಿಷಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಜೀಸಿರುವಿದೋ, ಅವರೆಲ್ಲಾ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಯಲಿ. ಪಣ್ಣುಖಿನೂ, ಜಂದ್ರನೂ, ಪಾರ್ವತೀ ಸನ್ಯೇತನಾದ ರುದ್ರನೂ, ಬೃಹಸ್ಪತಿಯೂ, ಶುಕ್ರನೂ, ಇಂದ್ರಾಧಿ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ, ಮಹಾ ಶೈಂಕನೇ ಹೊದಲಾದ ಉರಗಗಳೂ, ಬ್ರಹ್ಮನೂ, ವಿಷ್ಣುವೂ, ಇವರೆಲ್ಲಾ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಯಲಿ. ಪೃತ್ಯಾಸುರನ ಸಂಹಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಗನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅದಿತಿಯು ಯಾವ ಮಂಗಳವನ್ನು ಮಾಡಿದಳೋ, ಆ ಮಂಗಳವು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನಗಾಗಲಿ. ಅಮೃತವನ್ನು ತರುವದಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ದನಾದ ಗರುಡನೆಂಬ ಮಗನಿಗೆ ವಿನತೆಯು ಯಾವ ಮಂಗಳವನ್ನು ಮಾಡಿದಳೋ, ಆ ಮಂಗಳವು ನಿನಗೆ ವಸದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಲಿ ಎಂದು, ರಾಮನಿಗೆ ಮಂಗಳಾಶಾಸನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವನನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿ ಕೊಂಡು,— ಶಿಂಘರಾಗಿ ಅರೋಗ ದೃಢ ಕಾಯನಾಗಿ, ಅರಣ್ಯದಿಂದ ಬರುವನಾಗು. ಪುನರಹ ಪಾರ್ವತಿ ಜಂದ್ರನಂತೆ ಇರುವಂಥ ಅಯೋಧ್ಯೀಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಸೀತಾ ಸಮೀತನಾಗಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಕ್ರಾದಂಥ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುವೆನು ಎಂದು, ಅಪ್ಯಾನೋ ಕೊಟ್ಟಳು.

ಆಗ ರಾಮನು ಕ್ಷಣಿಂದನ್ನು ಬಿಡುತ್ತ, ತಾಯಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನು ಹಿಂದೆ ಬರಲು; ತನ್ನ ಮನಿಗೆ ಬಂದು, ಈ ಸುದ್ದಿಗಳೊಂದನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೆ, ಪಟ್ಟಾಭಿಪ್ರೇಕವಾಗುವದು ಎಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ದೇವತಾ ಪ್ರಜೀಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಮುತ್ತುದೆಯರಿಗೆ ಬಜಿನಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ, ಮುದುಕರನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತ, ಬಡವರಿಗೆ ಬಡವೆ ವ

ಸುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತು, ಕುರುಡೆ, ಕುಂಟಿ, ಗೂನ, ಕುಣಿ, ಕಿವುಡೆ, ಕೈಕಾಲುಗ ಇಲ್ಲಿದವರು ವೋದಲಾದವರಿಗೆ ದಾನಗಳನ್ನು ವಾಡುತ್ತಿರುವ ಸೀತೆಯಾನ್ನು ನೋಡಿ, ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತಲೆಯನ್ನು ಬೋಗಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಶೋಕವನ್ನು ಸಹಿ ಸಲಾರದೆ, ಕೆಣ್ಣೀರುಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತೆ, ವ್ಯಾಕುಲದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ನಿಂತಿರಲು; ಸೀತೆಯು ನೋಡಿ, ಮಹಾ ಆತಂಕ ಯುಕ್ತಿಳಾಗಿ, ರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು-ಮನ್ಯೆ, ಪ್ರಾಣಕಾಂತನೇ, ಇಂಥ ಪಟ್ಟಾಭಿಪ್ರೇಕದ ಮಹೋತ್ಸವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ನಿನ್ನ ಮುಖವು ಬಾಡಿರುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಹೀಗೆ ಕೆಣ್ಣೀರುಗಳನ್ನು ಬಿಡುವಂಥ ನಿನ್ನ ಶೋಕಕ್ಕೆ ನಿಮಿತ್ಯವೇನು? ಎಂದು ಕೇಳಲು; ರಾಮನು-ಎಲ್ಲೆ, ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಿಯಳೇ, ಈಗ ನನಗೆ ಒಂದ ವಿಪತ್ತಿನ್ನು ಏನ ಹೇಳಲಿ? ಸತ್ಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನಾದ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಕೀರೀ ಜೆಂಡತಿ ಕೈಕೆಯಿಯ ವಾತಿನಿಂದ ಆಕೆಯ ಮಗನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಪ್ರೇಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನನಗೆ ಜಟಾಭೇರಧರನಾಗಿ, ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಪ ದಂಡಕಾರಣಾದಲ್ಲಿ ಮುನಿಗಳಂತೆ ಗಡ್ಡೆ ಗಣ ಸುಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಕೊಂಡು, ವಾಸ್ತಾ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಅಪ್ಪಣೀ ಕೊಟ್ಟಿನು. ನಾನು ತಂದೆಯ ಅಪ್ಪಣೀ ಪ್ರಕಾರ ವನ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಸನ್ನಿಧಿನಾಗಿ, ನಿನಗೆ ಹೇಳಿ, ಹೋಗಿ ಬೇಕೆಂದು ಒಂದಿನು. ನೀನು ನನ್ನ ವಿರೋಧಗೊಂದ ದುಖ್ಯ ಪಡುತ್ತಲಿರುವ ನನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಾದ ದಶರಥ ರಾಯನನ್ನೂ ಕೋಸಲ್ಯಾ ದೇವಿಯನ್ನು ಶುಕ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಶುಚಿ ಪ್ರತಿಳಾಗಿ ನಾನು ಬರುವ ವರಿಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಇರು. ನನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರಾಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿರು. ಕೈಕೆಯಿಯ ವಿಪಯಾದಲ್ಲಿ ಪನಾದರೂ ಬಿಡು ನುಡಿಗಳಾಡಿರು! ಜೋಕೆ! ದಶರಥ ರಾಯನ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಸದ ಜನರ್ಲೆಲ್ಲರೊಡನೆಯೂ ಒಳ್ಳೆ ಮಾತುಗಳನ್ನುಡುತ್ತ ಇರು, ಎಂದು ಹೇಳಲು;—

ಸೀತೆಯು ರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿ, ಪ್ರಿಯಿಂದ ಕೋಪಿಪ್ಪಾಗಿ,—ಮನ್ಯೆ, ಪ್ರಿಯನೇ, ಇಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನುಡುತ್ತಿರುತ್ತೀರುತ್ತೀ? ನಿನಗೆ ಎರಡನೇ ನೆಳ್ಳಿದ್ದೀರಾ ದಿಯಾಗಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು, ನೀನು ಒಬ್ಬನೇ ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಯೋಗಿ? ಬಹು ಜನನ್ಯಾಯಿತಾ! ನಿನ್ನ ಸಕೆಲ ಧರ್ಮಾಜ್ಞ ತೆಯು ತಿಳಿಯು ಬಂತು! ಎಲ್ಲೆ, ಆರ್ಯನೇ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳೂ, ತಂದೆಯೂ, ತಾಯಿಯೂ, ಅಣ್ಣಾ ತಮ್ಮಂದಿರೂ, ಅತ್ಯೇ ಮಾವಂದಿರೂ, ಸೌಸೈಯೂ, ನಂಟಿ ಇಷ್ಟರೂ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪುಣ್ಯನಾಸಾರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವರು.

ಹೆಂಡತಿಯೋಬ್ಜುಳು ವಾತ್ರ ಗಂಡನ ಸುಖ ದುಖಗಳನ್ನು ಇಶ್ವರ್ಯದ ದಾರಿದ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಳು ಎಂದು, ಸರ್ಕಲ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಒರ್ಲುತ್ತಿರುವವು. ನೀನು ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿರೆ, ನಿನಗಿಂತ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ತುಳುಯುತ್ತು, ನಿನೊಂದನೆ ವನಕ್ಕೆ ಬರುವೆನು ಎಂದು, ಕಂಬಸಿಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತು ಹೇಳಲು; ರಾಮನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭಿಯೇ, ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದೀಲೂ ಯುಕ್ತವೇ ಸರಿ. ಆದರೂ ಮಹಾ ರಾಯನ ಮಗಳಾಗಿ, ಮಹಾ ರಾಜನ ಸೋಸೆಯಾಗಿ, ಅತಿ ಸುಕುಪಾರಿಯಾಗಿ, ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿದೆ ಇರುವ ನಿನ್ನನ್ನು, ಹುಲಿ ಕರಡಿ ಸಿಂಹ ತರಭ ಮೊದಲಾದ ದುಷ್ಪ ಮೃಗಗಳಂದಲೂ ದುಷ್ಪ ರಾದ ರಾಕ್ಷಸರುಗಳಂದಲೂ ಕೂಡಿರುವ ದುರ್ಗ ಮಾವಾದ ಗೊಂಡಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಕರೆ ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಹ್ಯಾಗೆ ಕಾಪಾಡಲಿ? ಕಾಡ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ನಿನ್ನ ಕೋಮಾಲವಾದ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳುಗಳು ತಗಲಿ, ಚಿಲ್ಲನೆ ರಕ್ತ ಹೊರಡುವದನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ನೋಡಲಿ? ಸೂರ್ಯನ ಬಿಸಲಿಸಿಂದ, ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟಿ ಸುಳಾ ಬುಳ್ಳೆಯಂತೆ, ಕಂದಿದ ನಿನ್ನ ಮೈಯನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ನೋಡಿ, ಸಹಿಸಲಿ? ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರ ಬೇಕೆನ್ನಲು;

ಸೀತೆಯು,—ಎಲ್ಲೆ, ಪ್ರಿಯಸೇ, ಹೇಡಿಗಳ ಹಾಗೆ ನೀನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಾರೆ ಎಂದು ಮಾತಾಡುವದರಿಂದ, ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಜನಕನು—ಗಂಡಸರ ರೂಪನ್ನ ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವ ಹೆಂಗಸೆಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನಂಥವನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಂಥಾವನಾದಸೆಂದು ಎಣಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡಳಿಲು ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಹೀಗೆ ಬಾಯಿ ಯಲ್ಲಿಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಂದು ಮಾತಾಡುತ್ತೀರೋ? ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ಬಲ್ಲಿನು. ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಾ ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮಪೂರ್ವಾ ಅರಿಯದವರ ಸಂಗಡ ಇಂಥ ಪಟದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡ ಬೇಕೇ ಹೋರು, ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಆಡ ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಕೂಡ ಇರುವ ನನಗೆ ದುಷ್ಪ ಮೃಗ ರಾಕ್ಷಸರ ಭೀತಿ ಏನು ಬಂದಿತು? ನಿನ್ನ ಕೂಡ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗೆಡ್ಡೆ ಗೇಣಸು ತಿಂದು ಕೊಂಡು ಇರುವದೇ ನನಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ಸಾಖ್ಯವು. ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇರುವ ಸ್ವರ್ಗವು ನನಗೆ ಕಾಡು. ನಿನೊಂದನೆ ಇರುವ ನಾನು ಯಾವ ರಾಜ ಭೋಗಗಳನ್ನು ನೆನಸೆನು. ಇಪ್ಪರ ಮೇಲೆ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನೀನು ಹೋಗುವದಾದರೆ, ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿದು, ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಡುವೆನು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ರಾಮನನ್ನು ತಬ್ಬಿ ಕೊಂಡು, ಕಣ್ಣೀ

ರಾಸ್ತು ಸುರಿಸುತ್ತೆ ಇರಲು; ರಾಮನು ಆಕೆಯ ದುಖ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ,—ಸಿನ್ನ ವ ಸ್ತುಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುತ್ತೆ ಪ್ರದೀಪ್ಯಾರಿಗೆ ದಾಸವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೊರಡ ಸಿದ್ದ ವಾಗಿಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿನು ರಾಮನ ಕಾಲಿನ ವೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ಅಳುತ್ತೆ—ಎಲ್ಲೆ, ಅಣ್ಣಿ ನೇ, ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೊರಗಿನ ಪ್ರಾಣವು. ನನ್ನನ್ನು ಸಂಗಡ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೊರಿಗು. ನಿನೂ ನನ್ನ ಅಶ್ವಿಗೆಯೂ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟ ಪಡದ ಹಾಗೆ ನಿವೃತ್ತಿ ಶುರೂಪೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಶೀರ್ಯಾದ ಹಣ್ಣಿ ಹಂ ಪಲುಗಳನ್ನೂ ಗೆಡ್ಡೆ ಗೇಣಿಸುಗಳನ್ನೂ ತಂದು ಕೊಡುತ್ತ, ನಿಮಗೆ ಹಿನ್ನೆ ಆಗ ದಂತೆ ಮಾಡುವೆನು. ರಾತ್ರಿ ನೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಮೃದುವಾದ ಜಿಗುರು ಹಾಸಿಗೆ ಯನ್ನು ವಾಡಿ ಕೊಟ್ಟು, ನಿಮಗೆ ದುಷ್ಟ ಪ್ರಗಳಂದಲೂ ದುಷ್ಟ ರಾಕ್ಷಸರುಗ ಓಂದಲೂ ಭಯ ಬಾರದ ಹಾಗೆ ಬಿಲ್ಲು ಬಣಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಕಾ ದಿರುಸೆನು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೆ ಕ್ಕೆ—ಬೀಡವೆಂದು, ಎಪ್ಪು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಒಡಂಬಿಸಿ ದಾಗ್ಯಿ, ಕೇಳಿದೆ ಇರಲು; ರಾಮನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿನನ್ನು ಸೀತೆಯನ್ನೂ ಕಾಡಿಗೆ ತನ್ನ ಸಂಗಡ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿ, ತನ್ನ ಸ್ವಂತವಾದ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ದಾಸವನ್ನು ವಾಡಿ, ಧನುಭಾಣಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿರೋಡನೆ ಕಾಡಿ ಕೊಂಡು, ತಿರಿ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹೋಗೆ ಬೇಕೆಂದು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರಲು; ಉರಿನವರೆಲ್ಲರು ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ, ದುಖ್ಯದಿಂದ ಅಳುತ್ತ,—ಕಟ್ಟಕಟ್ಟಾ! ಇಂಥ ಅನ್ಯಾಯ ಉಂಟೇ? ಈ ರಾಮನು ವೇಳದಲು ರಾಜಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ್ಯಿ, ದಿವ್ಯವಾದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುವ ರಥದ ವೇಲೆ ಕುಳುತ್ತ ಕೊಂಡು, ಸುತ್ತು ಮು ತ್ತುಲು ಭತ್ತೆ ಧಾರಿಗಳೂ, ಈಮಾರವನ್ನು ಬೀಸುವಂಥಾವರೂ, ಗಿಂಡಿಯಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯವಾದ ನೀರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡಿರುವವರೂ, ಅಡಿಕೆ ಎಲೆಯ ಹಡವಿ ಗರೂ, ಕಾಳಂಬಿಯವರೂ, ಕಟ್ಟಗೆಯವರೂ, ಇವರಿಂದ ಸೇವೆ ವಾಡಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬರುವದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದ ನಮ್ಮು ಈ ಕೆಣ್ಣಿಗಳು ಈಗ ಕೂಲ ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿರೋಡನೆ ಬರುವದನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ವೆಯಲ್ಲ! ಇವು ಬಂಡೆದು ಹೋಗೆ ಬಾರದೇ? ಅಯ್ಯಾ! ಸರಾಣಂಗ ಸುಂದರಿಯಾದ, ಸುಕ್ ವಾರಿಯಾದ, ಮಾಡಾ ಪತಿಪ್ರತಿಯಾದ, ಈ ಸೀತೆಯು ಅಂತಿಪುರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಕೊಂಡು, ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಸಹ ಕಾಣದೆ ಇರುವಂಥಾವಳು ಈಗ ಸೂರ್ಯನ ರುಬು ಇದಿಂದ ಬಾಡಿದ ಮುಖಪುಷ್ಟವಣಿ ರಾಜ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲನಡೆಯಿಂದ

ನಡೆದು ಬರುತ್ತಾಳ್ಲ! ಇವಳಿನ್ನು ನೋಡುವ ನಮ್ಮೆ ಎಡೆಗಳು ಕೀಳು ಹೊಂಗೆ ಬೂರದೇ? ತಂದೆಯಾದವನು ನಿಗುಣಾದ ಕೆಟ್ಟು ಮಾಗನನ್ನು ಕೂಡ ಅರಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನುಡಿಗೆ ಅಟ್ಟುವ ದಶರಥ ರಾಯನ ಬಾಳನ್ನು ಸುಡ ಬೇಕು? ಈ ರಾಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇರುವದರಿಂದ ನಮಗೇನು ಸುಖ ಉಂಟಾದಿತ್ತು? ನಮ್ಮೆ ನಮ್ಮೆ ಸಂಸಾರದ್ದೀರ್ಘ ಜನೆ ಕೂಡಿ, ಇವನೊಡನೆಯೇ ನಾವು ಅರಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಹೊಂಗಿದರೆ, ಶಾರನಾದ ಈ ರಾಮನೂ ಈ ಲಜ್ಜೆಣಿನೂ ಈ ಸರ್ವ ಲಜ್ಜೆಣಿ ಸಂಪನ್ಮೂರ್ಚಿದ ಸೀತೆಯೂ ನಮ್ಮೆನ್ನು ಕಾಪಾಡುವರು. ನಾವೆಲ್ಲರು ರಾಮನೊಡನೆಯೇ ವನಕ್ಷೇತ್ರ ಹೊಂಗಿದ್ದು. ಈ ಹಾಳಾದ ಅರ್ಹೋಧ್ಯಾಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಟ್ಟ ಕೈಕೆಯಿಯೇ ತನ್ನ ಮಾಗನೊಡನೆ ಕೂಡಿರಲಿ ಎಂದು, ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಗೋಳಿಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ರಾಮನು ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೀಳುತ್ತು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಳಳಿದ್ದ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮೆನ್ನು ತಾಳಿ, ದಶರಥನ ಅರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು, ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕಾದಿರುವ ಸುಮಂತ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಸಾರಧಿಯೇ, ನಾನು ಬಂದಿರುವದಾಗಿ ಅರಸಿಗೆ ತಿಳಿಸು ಎನ್ನಲು; ಸುಮಂತ್ರನು ಅನ್ನ ಆಹಾರಗಳಲ್ಲದೆ,—ಹಾ ರಾಮ! ಹಾ ರಾಮಾ! ಎಂದು, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಹೊರಳುತ್ತೆ, ಕೆಳ್ಳಿರುಗಳ ಕಾಲು ವೆಗಳನ್ನು ಹರಿಸುತ್ತೆ, ಕೈಕೆಯಿಯನ್ನಾಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನಾಲ್ಲಿ ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೂ ಬೈದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತೆ, ಫೇಳಿಗೆ ಫೇಳಿಗೆ ಮೂರ್ಖಿ ಹೊಂಗುತ್ತೆ, ಎಳ್ಳುತ್ತು,—ವನು ಮಾಡಲಿ? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊಂಗಲಿ? ವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿಯಲೇ? ಬೆಟ್ಟಿದ ವೇಲೆ ಇತ್ತಿ, ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಲೇ? ಉಕ್ಕಿನ ಕಂಭಗಳನ್ನು ಹಾಯ್ದು, ತಲೆಯನ್ನು ಬಡೆದು ಕೊಳ್ಳಲೇ? ಹ್ಯಾಗೆ ರಾಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬದುಕುವೆನು? ಎಂದು, ಹುಳ್ಳಕನ ಹಾಗೆ ಪ್ರಳಾಪಿ ಸುತ್ತಾ, ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ಒಣಗಿದ ತುಟಿಯನ್ನು ಸವರಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತು, ಪಿಶಾಚಿ ಹಿಡಿದವನ ಹಾಗೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಹೊರಳುತ್ತು, ಧೂಳಂಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ರುವ ವ್ಯೋಯುಳ್ಳ ದಶರಥನನ್ನು ನೋಡಿ, ಮಾತಾಡುವದಕ್ಕೆ ಭಯ ಪಟ್ಟು, ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೇ—ಎಲ್ಲೆ, ಮಾಹಾ ರಾಯನೇ, ರಘು ರಾಮನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ದೀನರಿಗೂ ಉಪಜೀವಿಗಳಿಗೂ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವಾವನನ್ನು ದಾನ ಕೊಟ್ಟು, ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟು, ನಿಸ್ನನ್ನು ಕಾಣಿದವದಕ್ಕೂ ಸ್ವಾರ್ಪಣೆ ಬಂದು, ಬಾಗಲಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಇದ್ದಾನೆ. ಸರ್ವ ಗುಣ ಸಂಪನ್ಮೂರ್ಚಿದ ಲೋಕಾಭಿರಾಮನಾದ ರಾಮನನ್ನು ಬಳಿಗೆ ಕರಿಸಿ, ಅಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ದಶರಥನು—ಎಲ್ಲೆ, ಸಾರಧಿಯೇ, ನನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಹೆಂಡರೊಡನೆ ಕೂಡ, ಅರ

ಣ್ಯಕೆಕ್ಕ ಹೋಗುವ ರಾಮನನ್ನು ಸೋಡಲಪೇಷ್ಟಿಸಿರುವೆನು, ಎನ್ನಲು; ಅಗ ಸುಮಂತ್ರನು ಶೀಫ್ರೇವಾಗಿ ಅಂತಿಕ್ಕಪರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ದಶರಥನ ಅಪ್ಯಣೀಯನ್ನು ಹೇಳಲು; ಪಟ್ಟ ಮಹಿಳೆಗಳಾದ ಕೌಸಲ್ಯೆಯಾ ಸುಮಿತ್ರಯಾ ದಶರಥ ರಾಯನು ಕೂಡಿದ ಮಾನ್ಯಾರ್ಪೇವತ್ತು ಜನ ಭಂಗಾರದ ಹೆಂಡರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಬೇಗ ಬರಲು; ಅಗ ದಶರಥನು ಸುಮಂತ್ರನಿಂದ ರಾಮನನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು; ರಾಮನು ಬಂದು, ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣರು ಸಹಿತವಾಗಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಯೇ ತಂದಿಗೆ ನಮಸ್ತರಿಸಿ, ಕೈ ಮುಗಿದು, ಸಿಂತು ಕೊಂಡಿರಲು; ಅತನನ್ನು ದಶರಥನು ಸೋಡಿ—ಹಾ, ರಾಮ! ಎಂದು ನೇಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಮಾಳ್ಯಾತನಾ ಗಲು; ಹಾಗೆ ಕೃಕೆಯಿಲೊಬ್ಬಳು ಹೋರತಾಗಿ ಸುಮಿತ್ರಯಾ, ಕೌಸಲ್ಯೆಯಾ, ಕೂಡಿದ ಹೆಂಡರೂ, ನೇಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಗೋಳಿಡುತ್ತೆ, ಮಾಳ್ಯಾಯನ್ನು ಹೋಂದಿದರು.

ಅಗ ರಾಮನು ಹೋಗಿ, ದಶರಥ ರಾಯನಿಗೆ ಶ್ರೀತ್ಯಾಸಚಾರಗಳನ್ನು ವಾಡಿ, ಅವನನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಣ ಸಮೇತನಾಗಿ ಎತ್ತಿ ಕೊಂಡು, ಮಂಜದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿ, ಕೈಯನ್ನು ಮುಗಿದು ಕೊಂಡು—ಎಲ್ಲೇ, ಮಹಾ ರಾಜನೇ, ನೀನು ಸರ್ವರಿಗೂ ಒಡಿಯನು. ನಿನ್ನ ಅಪ್ಯಣೀಯನ್ನು ಕೇಳುವೆನು. ದಂಡಕಾರ ಇಂವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೋರಿಟರುವ ನನ್ನನ್ನು ಕೃಪಾ ದೃಪ್ಯಾಲಿಂದ ಸೋಡು. ನಾನು ಎಷ್ಟು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಒಡಂಬಡಿಸಿದಾಗ್ಯೇ ಸೀತೆಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನೂ ನನ್ನೊಂದನೆ ಬರುವರದಕ್ಕೆ ಇಳ್ಳಿಪ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೂ ಅಪ್ಯಣೀಯನ್ನು ಕೊಡು, ಎಂದು ಕೇಳಲು; ದಶರಥನು—ಎಲ್ಲೇ, ರಾಘವನೇ, ನಾನು ಈ ಕೃಕೆಯಿ ಎಂಬ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸಿಗೆ ವರ ದ್ವಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹುಳ್ಳಿನಾದೆನು. ನೀನೇ ನನ್ನನ್ನು ಸಿಗ್ರಿಸಿ, ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅರಸನಾಗಿರು, ಎಂದು ಹೇಳಲು;— ಎಲ್ಲೇ, ತಂದೆಯೇ, ನೀನೇ ಸಾವಿರಾರು ವರುವ ಪರಿಯಂತರವು ಭೂಮಿಗೆ ಒಡಿಯನಾಗಿರು; ನಾನು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಾ ವಾಡಿ ಕೊಂಡಿರುವೆನು. ನಿನ್ನ ನ್ನು ಅಸತ್ಯವಂತನಾಗಿ ವಾಡಿ, ಈ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಅನುಭವಿಸುವಂ ಥಾದ್ದು ನನಗೆ ಬಹಳ ಹೇಸಿಕೆಯಾಗಿರುವದು. ಹಡಿನಾಲ್ಕು ವರುವ ವನ ವಾಸವನ್ನು ವಾಡಿ, ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ, ತಿರಿಗಿ ನಿನ್ನ ಪಾದ ಸನ್ನಿ ಧಿಗೆ ಬರುವೆನು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಒಡಂಬಡಿಸಿ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ವಾಡಿ, ಹೋರಿದುವರದಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ದನಾಗಲು; ಅಗ ದಶರಥ ರಾಯನು—ಸುಮಂತ್ರನಿಗೆ—ನನ್ನ ಸೇನಾ ಪತ್ತಿಗಳು, ಪರಿವಾರದವರು ಸಜೆ, ರಾಮನ ಸಂಗಡ

ಹೋಗಲಿ. ಮತ್ತು ಅಡಿಗೆಯವರೂ ಪರಿಭಾರಕರೂ ದಾಸ ಭೃತ್ಯರೂ ದಾ ಸೀ ಜನಗಳೂ ಗೌಡಿಗಳೂ ಎಲ್ಲರು ರಾಮನ ಸಂಗಡ ಹೋಗಲಿ. ಮತ್ತು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಒಂದು ಪದಾರ್ಥವೂ ನ್ಯಾನತೆ ಆಗದ ಹಾಗೆ ಭೋಜನದ ಸಾಮಗ್ರೀಯಗಳೂ ಉಡು ತೊಡುವ ವಸ್ತ್ರಭರಣಗಳೂ ಎಲ್ಲವನ್ನು ತೆಗಿಸಿ ಕೊಂಡು, ನೀನು ರಾಮನ ಸಂಗಡಲೇ ಹೊರಟು ಹೋಗೇ ನಲ್ಲ; ರಾಮನು—ತಾಪಸಿಯಂತೆ ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ನನಗೆ ಇವುಗಳಂದ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣಿ ಹಂಪಲುಗಳೂ ಗಡ್ಡೆ ಗೇಳಸುಗಳೂ ಯಧೀಭ್ರಂತಿಗಿರುವವು. ನಾರು ಮಡಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಲು; ಕೈಕೆಯಿಯು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಎದ್ದು, ಎರಡು ನಾರು ಮಡಿಗಳನ್ನು ತಂದು, ರಾಮನ ಕೈಗೆ ಕೊಡುವದು; ಅದನ್ನು ಉಪ್ಪುಣಿನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ತಾನು ಉಟ್ಟಿದ್ದ ಹೀತಾಂಬರವನ್ನು ಕಳೆದು, ನಾರ ಶೀರೆಗಳನ್ನು ಉಟ್ಟಿ ಕೊಂಡನು. ಆ ಮೇಲೆ ತಿರಿಗಿ ಕೈಕೆಯಿಯು ಮತ್ತೆರಡು ನಾರ ಶೀರೆಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಡಲು; ಇವುಗಳನ್ನು ಸೀತೆಯು ರಾಮನ ಕೈಯಿಂದ ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡು, ತಾನು ಉಟ್ಟಿ ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ತನಗೆ ಬಾರದೆ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು, ಕಣ್ಣಿರನ್ನು ಬಿಡುತ್ತ, ರಾಮನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ, ಮುನಿಗಳ ಹೆಂಡರು ನಾರ ಶೀರೆಯನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಉಡುವರು? ಎಂದು ಕೇಳಲು; ರಾಮನು ಬುದು, ಆಕೆಯು ಉಟ್ಟಿ ಹೀತಾಂಬರದ ಮೇಲೆಯೇ ಆ ನಾರು ಮಡಿಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ, ಕಟ್ಟಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೈಕೆಯಿಯು ಮತ್ತೆರಡು ನಾರು ಮಡಿಯನ್ನು ತಂದು, ರಾಮನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದರಿಂದ, ರಾಮನು ಇವುಗಳನ್ನು ಉಟ್ಟಿ ಕೊಂಡನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ಕೊಡಿದ್ದ ಗಂಡಸರು ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲಾ ಹೋದ ಎಂದು ಕೂಗಿ, ಅಳುತ್ತು ಇರಲು; ವಳಿಪ್ಪ ಮಹಾ ಮುನಿಯು ಕೈಕೆಯಿಯ ಮೇಲೆ ಕೊಂಡವ ನ್ನು ವಾಡಿ,—ನೀನು ರಾಮನೇಂಬು ನನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಕೇಳಿ ಕೊಂಡೆ. ಸೀತೆಯು ಪತಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆತನ ಸಂಗಡ ಹೋಗುವಳು. ಆಕೆಯು ನಾರು ಮಡಿಗಳನ್ನು ಉಡುವದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ನಿಮಿತ್ತವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆಕೆಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಪಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಪ್ಪು ವಸ್ತ್ರಭರಣಗಳನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದನು.

ಆ ಬಳಿಕೆ ದಶರಥನು ಸುಮಂತ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು—ಲ್ಯಾ, ಸಾರಧಿಯೇ, ಸನ್ನರಥಲ್ಲಿ ರಾಮನನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ವನಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ,

ಬಿಟ್ಟು, ಆತನು ಕೆಳುಹಿಸಿದರೆ, ಹಿಂತಿರಿಗಿ ಬ್ರಾ, ಎಂದು ಅಪ್ಪಣಿ ಕೊಡಲು; ಸುಮಂತ್ರನು ರಥವನ್ನು ಸಿದ್ದಾ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು, ಸೀತೆಯು ನೋಡಲು, ಆ ಹಿಂದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು, ಆ ಮೇಲೆ ರಾಮನು ರಥವನ್ನು ಪರಿ ಕೊಂಡು ಹೊರಟಿರು. ಆಗ ದಶರಥನು ರಾಣೀ ವಾಸ ಸಮೇತ ನಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಬಂದನು. ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಸೇನಾ ಪತಿಗಳೂ ಪರಿವಾರ ಜನಗಳೂ ಪಟ್ಟಣದವರೂ ಎಲ್ಲರು ಗೋಳಡುತ್ತು, ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಆಗ ರಾಮನು ಅವರಾಗಳ ದುಖಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಸುಮಂತ್ರಿಗೆ ಸನ್ನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ರಥವನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತು, ತಮಸಾ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ, ಗಂಗಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಬೇಡರ ಅಧಿಪತಿಯಾದ, ತನ್ನ ಸ್ವೇಹಿತನಾದ ಗುಂಪನೆಂಬ ವನನ್ನು ಕಂಡು, ಆತನಿಂದ ಆಲದ ಹಾಲನ್ನು ತರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ತಾನು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಹಿತ ಜಡೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಸುಮಂತ್ರನನ್ನು ರಥ ಸಹಿತವಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಕೆಳುಹಿಸಿ, ಶಿಡೆಯ ಮೇಲೆ ಗಂಗೆಯನ್ನು ದಾಟಿ, ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಸಹಿತವಾಗಿ ಕಾಲ ನಡಿಗೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಯಾಗ ಎಂಬ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಇರುವ ಭರದವ್ಯಾಜ ಬುಷಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ಅವರ ಅಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ತೇಗೆದು ಕೊಂಡು, ಚಿತ್ರಕೂಟವೆಂಬ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಂದ ಬಂದು ಪನರ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಇದ್ದ ಕೊಂಡು ಇದ್ದನು.

87. Ravana seizes and carries off Sita to Lanke.

ಇ. ಸೀತಾವಾಹಾರದ ಕಥೆ.

ರಾಮನು ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣರೊಡನೆ ಕೂಡಿ, ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದ್ದೀರಂದ, ದಶರಥ ರಾಯನು ಸ್ತುತಿ ಕೋಕವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಸತ್ಯ ಹೋದನು. ಆಗ ಸುಮಂತ್ರನೇ ನೋಡಲಾದ ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಪುರೋಹಿತ ವರಿಷ್ಟರು ಸಹ, ಕೋಕಯ ರಾಯನ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನರನ್ನು ಕರಿಸಿ, ದಶರಥನಿಗೆ ಪ್ರೇತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಭರತನನ್ನು ಕುರಿತು—ರಾಜ್ಯಾಧಿಪಿಕ್ತನಾಗು, ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಭರತನು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು—ದುರ್ಘಾಟಾದ ಈ ನನ್ನ ತಾಯಿ ಕ್ಯುಕೆಲಿಯು ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂಡು, ತಂದೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಪಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ಅಣ್ಣಿನನ್ನು ವನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ನನಗೆ ತಾಳುಲಾರದ ದುಖಿವನನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿದಳು. ನಾನು ರಾಜ್ಯಾಧಿಪಿಕ್ತನಾಗಿ, ಇವಳ ಕೆಟ್ಟ ಆಶೆಯನ್ನು ನೇರವೇರಿಸುವದಿಲ್ಲ. ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ನವ್ಯ ಅಣ್ಣಿನ ಕಾಲನ್ನು ಹಿಡು ಕೊಂಡು, ತಿರಿಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬರುವೆನು. ಆತ

ನೇ ರಾಜ್ಯಾಭಿಮೇಕಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನು. ನಾನು ಆತನ ದಾಸನು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಸಕಲ ಪರಿವಾರ ಸವೇತನಾಗಿ, ರಾಮನು ಇರುವ ಚಿತ್ರಕೂಟ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಆತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಿಸಿ, ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತು, ತಂದೆ ಸತ್ಯ ಹೋದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ,—ನೀನು ತಿರಿಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಪಟ್ಟಣ ಭಿಪಿಕ್ತನಾಗಿ ಬೇಕೆಂದು, ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ ಒಡಂಬಡಿಸಿದನು.

ರಾಮನು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದೆ—ನಾನು ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ವಿಧರುವದಿಲ್ಲ. ಆತನ ಅಪ್ಪಣಿಯ ಮೇಲೆಗೆ ಹಿಡಿನಾಲ್ಲೂ ವರುಧ ವನವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆ ಮೇಲೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದು, ಪಟ್ಟಾಭಿಪಿಕ್ತನಾಗುವೆನು ಎಂದು, ಭರತನನ್ನು ಸಮೃತಿ ಪಡಿಸಲು; ಭರತನು—ನೀನು ಇರುವ ತನಕ ನಾನು ರಾಜ್ಯಾಭಿಪಿಕ್ತನಾಗುವದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಪಾದದ ಹಾವುಗೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿ, ರಾಜ್ಯ ಭಾರದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಸೇವಕನಾಗಿ ನಾನು ವಾಡುತ್ತೇನೆ, ಎನಲು; ರಾಮನು ಆ ವೂತಿಗೆ ಸಮೃತಿ ಪಟ್ಟು, ತನ್ನ ಎರಡು ಪಾದಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ತಿರಿಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ,—ಈ ಚಿತ್ರಕೂಟ ಪರ್ವತಪು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹತ್ತಿವಾದ್ದರಿಂದ, ಪಾರ ಜನರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ನನಗೆ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಕೊಡುವರು. ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾಡು ಎಂದು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಸೀತಾ ಲಜ್ಜೆಣಿರೊಡನೆ ಕೂಡಿ, ಚಿತ್ರಕೂಟದಿಂದ ಹೊರಟು, ದಂಡಕಾರಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಜನಸ್ಥಿನ ವೆಂಬ ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣದ ಉಕ್ಕಳಕ್ಕೆ ಸವಿಷಾಪವಾಗಿರುವ ಗೋದಾವರಿ ಎಂಬ ಹೊಳೆಯ ಧಾಡದ ಪಂಚವಟಿ ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತರಗು ಮನೆಯನ್ನು ವಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿ ಸೀತಾ ಲಜ್ಜೆಣಿರೊಡನೆಯೂ, ತನ್ನ ತಂದೆ ದಕೆರಥ ರಾಯ ನಿಗೆ ಮಿಶ್ರನಾಡ ಜಟಾಯುವೆಂಬ ಗ್ರಹಿ ರಾಜನೂಡನೆಯೂ ಕೂಡಿ, ಸುಖ ವಾಗಿ ವಾಸಾ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ, ಅಳ ಕಾಲವು ಬಂತು. ಆಗ ಲಜ್ಜೆಣನು ರಾಮನನ್ನು ಈ ರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಅಣ್ಣಾನೇ, ಈಗ ದಿಕ್ಕುಗಳೇಲ್ಲಾ ಹಿಮಂತ ರುತುವಿನಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಇರುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕಾಲವು ಬಹಳ ರಮಣೀಯವಾಗಿರುವದು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರು ಪಜ್ಜ ಕರ್ಮಾರದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಶ್ರೀಗಂಧವನ್ನು ತೊಡೆದು ಕೊಳ್ಳುವದರಲ್ಲಿಯೂ, ತಾವರೆ, ಕನ್ನೆಪ್ಪಿಲೆ, ಆವಲ ಮುಂತಾದ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಕೊಳಗಳ ಶೀತಳವಾದ ಪಾವಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವದರಲ್ಲಿಯೂ, ಹೂದೊಂಟಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಪುಗಳ ಗಮ

ದಿಂದ ಫ್ರಾಮುಫ್ರಾಮಿಸುವ ಹಿಮಾದ ಹಸಿಗಳಿಂದ ಶೀತಳವಾದ ಸಣ್ಣ ಫ್ರಾಳಗೆ ವೈಯೆಲಾಡ್ಪ್ರವರಲ್ಲಿಯೂ, ಉಪ್ಪುರಿಗೆಗಳ ಉಟಿಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಗಿಗಳನ್ನು ಇಂ ತ್ವವರಲ್ಲಿಯೂ, ತಾಣೀರ್ತಾಗಳ ಮಜ್ಜನದಲ್ಲಿಯೂ, ಅಪೇಕ್ಷೆ ಪಡೆದವರಾಗಿ ದ್ವಾರೆ. ಮತ್ತು ಹೊಲದ ಹೊಟ್ಟಿಯಂತೆ ನುಣ್ಣಿಗಿರುವ ಕಂಬಳಗಳನ್ನು ಹೊದ್ದು ಕೊಳ್ಳುವದರಲ್ಲಿಯೂ, ಅರಳೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಹೊತ್ತಿದಿರುವ ಇಳಿಕ್ಕೊಣಿ ಅಂಗಿಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವದರಲ್ಲಿಯೂ, ಕಂಸ್ತ್ರಿರೀ ನೀರಿನಿಂದ ಬೊಳಿದಿರುವ ಅಟಿಕೆಗಳೂ ಚಂದ್ರನ ಹಾಗೆ ಬೀಳ್ಗಿರುವ ಏಳ್ಳೆದೆಲೆಗಳೂ ಸುಣ್ಣಿನೂ ಕೂಡಿದ ತಾಂಬುಲವನ್ನು ತಿನ್ನುವದರಲ್ಲಿಯೂ, ಹೊಗೆ ಇಲ್ಲದ ಕೆಂಡಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಅಗಿಟ್ಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿ ಕೊಳ್ಳುವದರಲ್ಲಿಯೂ, ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಂದ ವಾಡಿದ ಕೊತಡಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವದರಲ್ಲಿಯೂ, ಅಲದ ನೆಳೆಲಿನಲ್ಲಿ ಕೂತು ಕೊಳ್ಳುವದರಲ್ಲಿಯೂ, ಶೇದೋಽಭಾವಿಯ ನೀರಿನಿಂದ ವಿಾಯುವದರಲ್ಲಿಯೂ, ಅಗಿಲು ಗಂಥವನ್ನು ತೊಡ ಕೊಳ್ಳುವದರಲ್ಲಿಯೂ ಆಶೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುವರು.

ಮತ್ತು ಈ ಭಾಳಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಗಳು ತಮ್ಮ ಗೂಡುಗಳಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೊರಡದೆ, ಮರಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಇರುತ್ತಿರುವವು. ಗದ್ದಿಗಳಲ್ಲಿ ಭತ್ತುದ ಪ್ರೇರುಗಳು ಹೊಂಬಣಿ ವಾದ ತನೆಗಳನ್ನು ಜೊಂ ಲಾಡಿಸುತ್ತು, ಜಲುವಾಗಿರುವವು. ದಾರಿ ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅರವಂಟಿಗೇ ಮನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಹಾಳಾಗಿರುವವು. ಮುಂಜಾನೆ ಎದ್ದು, ಹೊಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತೋನವನ್ನು ವಾಡಿ, ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದು, ಮುನಿ ಜನಗಳು ಭಾಳಗೆ ಗಡ ಗಡನೆ ನಡುಗುತ್ತ, ತುಟಿಗಳನ್ನು ಅಲುಗಿಸುವದರಿಂದ— ಈ ಭಾಳಗಾಲವು ಹೋಗಲಿ ಎಂದು, ಮಂತ್ರ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಶೋಭಿಸುವರು. ಮರಗಳೆಲ್ಲಾ ಎಲೆಗಳು ಉದುರಿ ಬಿಡ್ಡದರಿಂದ, ಬೆತ್ತಲೆ ಇವೆಯೋ? ಎಂಬಂತೆ ಇರುವವು. ದನಗಳು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಯಥೇಭ್ಯು ವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಹುಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಮೇಡು, ಕೊಬ್ಬಿ ಇರುವವು. ತಾವರೇ ಕೊಳಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಮದಿಂದ ಹೂಪುಗಳೆಲ್ಲಾ ಉದುರಿಹೋಗಿ, ದಂಟು ವಾತ್ರ ಇರುವದರಿಂದ, ಪದ್ಧಿನಿಗಳು ವಿರಾಜಿಸದೆ ಇರುವವು. ಕೋಗಿಲೆಗಳು ಬೇಗ ಹಿಮ ಕಾಲವು ಹೋಗಿ, ವಸಂತ ಕಾಲವು ಒಂದು, ಮರಗಳೆಲ್ಲಾ ಬೇಗ ಚಿಗುರಲಿ ಎಂದು, ನಿಯಮವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿನೆಯೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಮೌನ ಪ್ರತಿವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿರುವವು. ಕಾಗೆಗಳೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟಿಗಳೊಡನೆ ಕೋಗಿಲೆಗಳು ತಂದು ಇಟ್ಟಾವುಗಳ ಹೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ, ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟಿಗಳು ಎಂದು, ಅಪುಗಳ ಮೇಂ

ಲೇ ಕುಳತು, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾರಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವವು. ಬಡವರ ಮಾನೆಗ ಇ ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ತಿಗಳೆಗಳು, ಹೊದಲು ಮಾನುಷ್ಯರ ವೈಗಳನ್ನು ಕಳ್ಳಿ, ರಕ್ತವನ್ನು ಹೀರುತ್ತಿದ್ದೆಂಥ ಕೆಟ್ಟ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸಜ್ಜನರ ಹಾಗೆ ಪರ ಹಿಂಸೆಮಾನ್ಯ ಮಾಡದೆ, ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಪಾಪವು ಹೊಗುವದಕ್ಕೆ ಉಪ ವಾಸ ಪ್ರತಿವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಬಡವಾಗಿವೆಯೇ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ, ಗೋಡೆಗ ಈ ಕಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಲುಬು ಇರುವ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಜೀವಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಹತ್ತಿ ಕೊಂಡಿರುವವು. ಸೂರ್ಯನು ಇಂದ್ರನಾಗಿರುವನು. ಮಧ್ಯಾನ್ತ ಕಾಲವು ಜನರ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಬಹು ಸುಖಕರವಾಗಿರುವದು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಹಿಮದಿಂದ ಮಾನಿಸಿದವನಾಗಿ, ಇನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸನು. ಪಡುವಣ ದಿಕ್ಕಿನ ಭೋಳಯು ಒಹು ಶೀತಳವಾಗಿ ಬೀಸುವದು. ಭೂಮಿಯು ಎಲ್ಲ ನೋಡಿದರೂ ಯಾವದ ಹೈ ರೂ ಗೋಧವೆ ಪ್ರೀರೂ ಉಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವದು. ಜಾಡಿಯನ್ನು ಕೇಳುವ ಧೋರಣೆ ಇರ್ವರ್ಯದ ಹಾಗೂ, ಉತ್ತಮರಾದ ಸ್ವೀ ಪುರುಷರ ನಗುವಿನ ಹಾಗೂ, ಈ ಹಿಮಂತ ರುತುವಿನ ಹಗಲುಗಳು ಬೇಗ ಹೊಗೆನುವವವು. ಅರಸುಗಳಲ್ಲಾ ಹಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ದಂಡತ್ತಿ, ಇಗಳಕ್ಕೆ ಹೊಗೆನುವರು. ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೆಗಳು ಥಳಯನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸುಂಡಿಲುಗಳನ್ನು ಬೂಯಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳಿ ಕೊಂಡು, ತಣ್ಣಿಗಿರುವ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಲಾರದೆ, ಬೂಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಕಂಗೆಡುತ್ತಿರುವವು. ವಸಗಳ ಸಾಲುಗಳು ಹೊವುಗಳಲ್ಲದೆ ಇರುವದರಿಂದ, ಮಳಿಗೆ, ನಿದ್ದೆ ಹೊಗೆನುತ್ತಲಿವೆಯೇ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಇರುವವು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀರಾಮನು ಅಂಥಾ ಥಳಗಳಲದಲ್ಲಿಯೂ ಗೋಡಾವರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ನಿತ್ಯ ಕರ್ತೃಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತ, ಮುನಿಗಳಂತೆ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಗಳನ್ನು ಹಾಸಿ, ಹೊದ್ದು ಕೊಂಡು, ಕಂದ ಮೂಲಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಕೊಂಡು, ಕಪ್ಪ ಪಡುತ್ತೆ ಇದ್ದನು.

ಹಿಂಗಿರುವಲ್ಲಿ ಆ ಪಂಚವಟಿಯ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಜನಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಣ್ಣಾದ ಖರನೊಡನೆ ಇದ್ದ ಶೊರ್ಪನಳಿ ಎಂಬ ರಾವಣನ ತಂಗಿಯು ಆಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತ, ಪಂಚವಟಿಗೆ ಬಂದು, ರಾಮನ ರೂಪನ್ನು ಕಂಡು, ವೋಹಿತಳಾಗಿ, ಕಾಮ ರಾಪಿಯಾದ್ದರಿಂದ, ಜೆಲುವಾದ ಹೆಂಗಸಿನ ಆಕಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ರಾಮನ ತರಗು ಮಾನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು-ಎಲ್ಪು, ಸುಂದರಪುರುಪನೇ, ನೀನ್ನಾರು? ನಿನ್ನ ಬಳಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಈ ಹೆಂಗಸು ಯಾರು? ಎಂದು ಕೇಳಲು; ರಾಮನು-ನಾನು ದಶರಥ ರಾಯನ ಮಗನಾದ ರಾಮನು

ತಂದೆಯ ಅಪ್ಪಣಿಯಿಂದ ಈ ದಂಡಕಾ ವಸದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವೆನು. ಇವಳು ಜನಕ ರಾಯನ ಮಗಳುದ ಜಾನಕಿಯು, ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಶೂರ್ಪನಕಿಯು—ಲ್ಯಾ, ರಾಮನೆ ನಿನ್ನ ಅಂದವಾದ ಕಾಪನ್ನು ನೋಡಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಸಿನ್ನೇನೇನೆ. ಈ ಮನುಷ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನನ್ನನ್ನು ಮಾಡುವೆಯಾಗು. ನಾನು ರಾಘನ ತಂಗಿಯಾದ ಶೂರ್ಪನಕಿ ಎಂಬವಳು, ಕಾಮರೂಪಿಯು, ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ರಾಮನು ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸೀತೆಯ ವೋಗವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ; ನನು ನಕ್ಕು, ಶೂರ್ಪನಕಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—ಲ್ಯಾ, ಶೋಭನಾರ್ಯೇ, ನಾನು ಏಕ ಪತ್ತಿ ವ್ರತಸಧನು. ನಾಗೆ ಈಕೆ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ ಇರುವಳು. ಇವಳ ಮೇಲೆ ನಾನು ಮತ್ತೊಬ್ಬಳನ್ನು ಮಾಡುವೆಯಾಗ ಶೂಡು. ಇಗ್ಗೇ, ಆ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನನಗಿಂತ ಜೆಲುವನಾದ ನನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನು ಹೆಂಡತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವನು. ನೀನು ಹೋಗಿ, ಅವನನ್ನು ವರಿಸಿ, ಮಾಡುವೆಯಾದರೆ, ನಿಗೆ ಬಹಳ ಸುಖ ಉಂಟಾಗುವದು ಎನಲು; ಆಕೆಯು ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನ ಬಳಗೆ ಹೋಗಿ, ಆತನ ಸೂಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ, ಆತನಿಗಿಂತ ಈತನು ಬಹಳ ಜೆಲುವಾಗಿರುವನು. ಆತ ಹೇಳಿದ ವರ್ತಮಾನ ನಿಜವೇ ಸರಿ. ಇವನನ್ನು ನಾನು ಗಂಡನನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಿ ಬಹುದು, ಎಂದು ಎಣಿಸಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನನ್ನು ಕುರಿತು—ಲ್ಯಾ, ವೋಹನಾಂಗನೇ, ನಿಮ್ಮಣಿ ರಾಮನು ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಬಳಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಬೇಗ ಮಾಡುವೆಯಾಗು, ಅಂದಳು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನು ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವಳ ಇಂಗಿತ ಜೇಷ್ಟೆಗಳಿಂದ ರಾತ್ಸೆ ಎಂದರಿತು, ಆಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು—ನಾನು ರಾಮ ದಾಸನು. ಆತನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿರುವೆನು. ನೀನು ದಾಸನನ್ನು ಮಾಡುವೆಯಾದರೆ, ದಾಸಿಯಾಗಿ, ಅವರ ಸೇನೆಯನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ರಾಮನನ್ನು ಮಾಡುವೆಯಾದರೆ, ನೀನು ನಾಗೆ ಒಡತಿ ಆಗುತ್ತೇ. ನಿನ್ನಂಥ ಕುಲ ಸ್ತ್ರೀಯು ದಾಸನ ಮಾಡುವೆಯಾಗುವದು ಯಾಕ್ಕಾವಲ್ಲ, ಅಂದನು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶೂರ್ಪನಕಿಯು—ಇವರು ನನ್ನನ್ನು ವಿನೋದ ಮಾಡುತ್ತಾ, ತಿರಿಗಿಸುವರು. ಮನುಜ ಸ್ತ್ರೀಯಾದ ಈ ರಾಮನ ಹೆಂಡತಿಯ ನ್ನು ತಿಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ, ನನ್ನನ್ನು ಮಾಡುವೆಯಾಗುವನು ಎಂದು, ಸೀತೆಯನ್ನು ತಿನ್ನುವದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರಲು; ರಾಮನ ಅಪ್ಪಣಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನ ತನ್ನ ಕೈ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಅವಳ ಉವಿ ಮೂಗುಗಳನ್ನು ಕೊಯಿದನು. ಆಗ ಅವ

ಇಂ ಮೂರುಕೆರಿಕೆಯೂ, ಮೂಳಯೂ ಅಗಿ, ಧೂರೆಯಾಗಿ ರಕ್ತಗಳನ್ನು ಸುರಿ
ಸುತ್ತು, ತನ್ನ ಅಣ್ಣಿನಾದ ಖರನ ಬಳಗೆ ಬಂದು, ದೂರ ಹೇಳಿ ಕೊಳ್ಳಲು;
ಖರನು ರಾಜ್ಯಸ್ವ ಸೇನಾ ಸಮೀಕ್ಷಣಾಗಿ ರಾಮನೋಡನೆ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಬಂದನು.
ರಾಮನು ಆ ಜನಸ್ಥಿನದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರಾಜ್ಯಸ್ವನು ಉಳಿಯದಂತೆ ಎಲ್ಲರನ್ನು
ಕೊಂಡು ಹಾಕಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಆ ಶೂರುನಬಿಯು ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ
ಬಂದು, ತನ್ನ ಅಣ್ಣಿನಾದ ರಾಷಣ ಬಳಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿವರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಸಲು;
ಆತನು ಕೋರಂಪಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ, ರಾಮ.ಲಾಜ್ಯತ್ವಾರೋಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಡು
ವಾಗ, ಶೂರುನಬಿಯು ರಾಷಣನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಅಣ್ಣಿನೇ, ರಾಮ
ಲಾಜ್ಯತ್ವಾರೆನ್ನು ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಜೈಸ ಶಿವನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಗದು. ರಾಮ
ಲಾಜ್ಯತ್ವಾರು ತಮ್ಮಿಂದ ತಾವೇ ಸೌಯುವದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು
ಹೇಳುವುದನು; ಕೇಳಿ. ಆ ರಾಮನಿಗೆ ಸರ್ವ ಲೋಕ ಸುಂದರಿಯಾದ ಸೀತೆ
ಎಂಬ ಬಳ್ಳಿ ಹೆಂಡತಿ ಇರುವಳು. ನಿನ್ನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿರುವ ದೇವ,
ದಾಸವ, ಯಾಜ್ಯ, ರಾಜ್ಯಸ್ವ ಕ್ಷಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಾದರೂ ಅಂಥ ಲಾವಣ್ಯವತಿಯು
ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸೂರ್ಯದರವಾವ ಮಾರ್ಭಿಳನನ್ನು ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು,
ಪಂಚವಟಿಗೆ ಹೋಗಿ, ರಾಮ ಲಾಜ್ಯತ್ವಾರೆನ್ನು ಸೀತೆಯ ಬಳಿಯಿಂದ ಆಗಲಿಸಿ,
ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಸೀತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೊಂಡು, ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದು, ನಿನಗೆ
ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡರೆ, ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಎಣಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ರಾಮ
ನು ಶ್ರಿಯಾದ ಹೆಂಡತಿಯ ವಿಯೋಗವನ್ನು ತಾಳೆರದೆ, ಪ್ರಾಣವನ್ನು
ಬಿಡುವನು. ಅಣ್ಣಿನ ಮೇಲಿನ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಲಾಜ್ಯತ್ವಾರೆನೂ ಸತ್ತು ಹೋಗು
ವನು, ಎಂದು ಹೇಳಿದೆಳು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ರಾಷಣನು—ಇದು ಬಳ್ಳೇ ಯೋಜನೆ ಸರಿ. ಹೀಗೆ
ಯೇ ಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ರಘು ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಕೊಂಡು,
ಕಡಲ ನಡುವೆ ಇರುವ ಮಾರ್ಭಿಳನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು, ರಾಮನು ತನ್ನ
ತಂಗಿ ಶೂರುನಬಿಗೆ ಕಿವಿ ಮೂಗನ್ನು ಕೊಯಿದು, ಖರ ದೂಷಣಾದಿಗಳನ್ನು
ಕೊಂಡ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು, ತಾನು ಆ ರಾಮನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕದ್ದು ಕೊಂಡು
ಬರುವದಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಬಡಂಬಡಿಸಿ, ಅವನು ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿ
ಮಾಡ ತಕ್ಕ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟು, ಆತನನ್ನು ಸಂಗಡ ಕರೆದು
ಕೊಂಡು, ಪಂಚವಟಿಗೆ ಬಂದು, ತಾನು ಒಂದು ಬಳಯಲ್ಲಿ ಮರಿಸಿ ಕೊಂಡಿ
ದ್ದು, ಮಾರ್ಭಿಳನನ್ನು ಮುಂಬಿತನಾಗಿ ರಾಮಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆ

ವಾರೀಳಜನು ಹೆಂಡಕ ರತ್ನ ಮಯವಾದ ಜಿಂಕೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ರಾಮಾ
 ಶ್ರಮಾದ ಬಳಗೆ ಬಂದು, ಸೀತಾ ರಾಮರ ಮುಂದೆ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿರಲು; ಸೀತೆ
 ಯು ಆ ಮಾಯಾ ಮೃಗದ ಸಾಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ವೋಧಿತಳಾಗಿ, ರಾಮನನ್ನು ಕುರಿ
 ತು—ಎಲ್ಲೆ, ಪ್ರಾಣ ವಲ್ಲಭನೇ, ಇಂಥಾ ಜೆಲುವಾದ ಹುಲ್ಲೆಯನ್ನು ಎಂದಿಗೂ
 ನಾನು ನೊಡಿದವಳಿಲ್ಲ. ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಇದನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದರೆ,
 ನಾವು ಈ ವನವಾಸದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪರಿಗೂ ಇದರ ಸಂಗಡ ಅಡುತ್ತಿರ ಬಹು
 ದು. ಆ ಮೇಲೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ, ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ,
 ನಮ್ಮ ಅಂತಿಮಪುರದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳು ಬಹುದು ಎಂದು, ಬಹಳ ಅಂಗಳಾ
 ಚಿಹ್ನೆಗಳ ಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ, ರಾಮನು ಲಜ್ಜಾಣನನ್ನು ಸೀತೆಯ ಕಾವಲಿಗೆ
 ಇಟ್ಟು, ಧನುಭಾಜಿವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಆ ಮೃಗದ ಬೆಷ್ಟೆಟ್ಟಿ, ಹೋಗಿ
 ದನು. ಆ ಮಾಯಾ ಮೃಗವು ಕ್ಯಾಗೆ ಸಿಕ್ಕುವಂತೆ ರಾಮನ ಹತ್ತಕ್ಕೆ ಬರು
 ತ್ತೆ, ಹಿಡಿಯುವದಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ, ದೂರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೆ, ಈ ಮೇಲರಿಗೆ ರಾಮ
 ನನ್ನು ಅಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಹು ದೂರವಾಗಿ ಕಾಗಿದೆ ಎಳೆ ಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು.
 ರಾಮನು ಮಧ್ಯಾಸ್ತದ ಬಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ತಿರಿಗಿ, ಬೇಸತ್ತು, ಬಸವಳಿದು,—ಈ ಮೃಗ
 ಪು ಕ್ಯಾಗೆ ಬೇರೆ ಶಿಕ್ಕುವದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಕೊಂಡು, ಇದರ ಇಕ್ಕಳವನ್ನು
 ಜಾನಕಿಗೆ ಕೊಂಡೋಗಿ, ಕೊಡುವೆನು ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಬಿಲ್ಲಿಗೆ
 ತೆಳುಸ್ತು ಪರಿಸಿ, ಅಲಗನ್ನು ಹೂಡಿ, ಮೃಗದ ಮೇಲೆ ಬಿಡಲು; ಮಾರೀಳಜನು ಆ
 ಬಾಣಿದ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಜಿಂಕೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ರಾಮನ ಧ್ವನಿಯ ಹಾಗೆ
 ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು—ಹಾ ಸೀತೇ! ಹಾ ಲಜ್ಜಾ! ಎಂದು ಫೆಟ್ಟಿ
 ಯಾಗಿ ಆಶ್ರಯ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುನು. ತರಿಗಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ
 ಸೀತೆಯು ಆ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಬಹು ದುಖಿತಳಾಗಿ, ವ್ಯಸನದಿಂದ ಲಜ್ಜಾ
 ಖಾನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಮೇರುದನನೇ, ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದ ಅಣ್ಣಿನ ದೀನ
 ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆಯಾ? ಆ ಮೃಗವು ಮಾಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಸನೋ? ಪನೋರ್ಲ?
 ನಾನು ತಿಳಿಯದೆ, ಆ ಶೆ ಪಟ್ಟು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನನ್ನು ಅಟ್ಟಿದೆನು. ನನ್ನ ಮನೋ
 ವಲ್ಲಭನು ಏನಾಗಿರುವನೋ? ನಡೆ! ಹೋಗು! ನಿಮ್ಮಾಣಿಗೆ ಸಹಾಯವನ್ನು
 ಮಾಡಿ, ಬೇಗ ನನ್ನ ಬಳಗೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದರೆ, ಸರಿ. ಇಲ್ಲದೆ ಇ
 ದ್ದರೆ, ಈ ಕ್ಷಣವೇ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಡುವೆನು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಲಜ್ಜಾಣನನ್ನು
 ಕಳುಹಿಸಲು; ಆತನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ರಾಮನನ್ನು ಅರಸುತ್ತೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇತ್ತಲೂ ರಾಮನು ಸನ್ಯಾಸಿ ನೇಡುವನನ್ನು ತಾಳ ಕೊಂಡು, ರಾಮನ ಎಲ್ಲೇ

ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಬಲಾತ್ಮಕರದಿಂದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೊಂಡು, ರಥದ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಆ ಕಾಶ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ಸೀತೆಯು—ಹಾ ರಾಮಾ! ಹಾ ಲಷ್ಟುಣಾ! ನೀವು ಇಲ್ಲದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಖೂಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮಂದ ಭಾಗ್ಯಾಂಶ ನನ್ನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು, ಎಂದು ಹೊರೆ ಇಟ್ಟು, ಅಳುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಜಥಾಯುವೆಂಬ ಗ್ರಂಥ ರಾಜನು ಕೇಳಿ, ಕೋಪದಿಂದ—ಎಲ್ಲೆ, ಖೂಳ ರಾವಣನೇ, ಲೋಕಾಭಿರಾಮನಾದ ರಾಮನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕೆದ್ದು ಕೊಂಡು, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀ? ಬೇಗ ಬಿಟ್ಟರೆ, ಸರಿ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾಣದಿಂದ ಬಿಡಿಸುವೆನು ಎಂದು, ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿ, ತನ್ನ ಗರಿಗಳಿಂದ ರಾವಣನ ರಥ ಅಶ್ವ ಕೇತು ದಂಡಗಳನ್ನು ಬಡಿದು, ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೆಡವಿ, ಕೊಕ್ಕುಗಳಿಂದ ರಾವಣನ ವ್ಯುತ್ಯನ್ನು ಕೆಳ್ಳಿ, ರಕ್ತಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಲು; ಆಗ ರಾವಣನು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಆ ಜಥಾಯುವನ್ನು ಕೊಂಡು, ತುಂಡಾಗಿ ಬಿದ್ದ ರಥವನ್ನೇ ತಿರಿಗಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಸೀತೆಯನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಆ ಕಾಶ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು; ರಾಮನನ್ನೂ ಲಷ್ಟುಣನನ್ನೂ ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೂ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತೇ, ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತೂ, ಶಿಮಷ್ಯಮಾಕವೆಂಬ ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಸಳ, ನೀಲ, ಹನುಮಂತನೇ ವೋದಲಾದ ಕೆಪಿಗಳೊಡನೆ ಕುಳತಿರುವ ಸುಗ್ರೀವನೆಂಬ ಕೆಪಿ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ, ತಾನು ಉಟ್ಟಿ ಶೀರೇ ಶೀರಗನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹರಿದು, ಅದರಲ್ಲಿ ತಾನು ತೊಟ್ಟು ಇದ್ದ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದು, ತೆಗೆದು, ಗಂಟು ಕಟ್ಟಿ, ರಾಮ ತನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತೂ ಬಂದರೆ, ಕೊಡುವರು ಎಂದು ಎಂಬಿಸಿ, ರಾವಣನು ಕಾಣಿದ ಹಾಗೆ ಅವರ ಬಳಗೆ ಎಸೆದೆಳು.

ರಾವಣನು—ಎಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಹಿಂದೆ ಬರುವನೋಽ? ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ಹಿಂದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನೋಡುತ್ತೆ, ತೇರನ್ನು ಬೇಗ ನಡಿಸುತ್ತೂ, ಕಡೆಲನ್ನು ದಾಟಿ, ಉಂಟಾ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಶೇರಿ, ತನ್ನ ಅಂತಹಪುರದ ಅಶೋಕ ವನವೆಂಬ ತೋಡಲ್ಲಿ, ಶಿಂಶುವೆಂಬ ಬಂದು ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಸೀತೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಶ್ರಿಜಟೆ ಸರಮೆ ವೋದಲಾದ ರಾಜು ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳನ್ನು ಕಾವಲಿಟ್ಟು, ತನ್ನ ಕುಲಗೋತ್ರಗಳನ್ನೇಲೂ ನಿರ್ಮಾಲ ವಾಡುವ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿನು ಎಂದು ತಿಳಿಯಡಿ, ಉಭ್ಯಮೆಯಿಂದ ತನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ಶಾರ್ಯನಣಿಯನ್ನು ಕರ ತರಿಸಿ, ಸೀತೆಯನ್ನು ತೋಡಿಸಿ,—ಇಗೋರೆ, ನೋಡು!

ನಿನ್ನ ಕೆವಿ ಮಾಗನ್ನು ಕೊಲಿಯದು ಮಾನ ಭಂಗಾ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಭಲದಿಂದ ಆ ರಾಮನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ತಂದು, ಶರೆಯಲ್ಲಿ ಅಬ್ದಪ್ರಯೋನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅಂತಿಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ,—ನಾನು ಕೃತ ಕೃತ್ಯನಾಚೆನು ಎಂದು ಸಂತೋಷ ಪದಿಂದಿದ್ದನು.

ಇತ್ತಲಾ ರಾಮನು, ಮಾಯಾ ಮೃಗ ರೂಪಿಯಾದ ಮಾರೀಭನೆಂಬ ರಾಜ್ಯ ಸನು ವೋಽಸದಿಂದ ತನ್ನ ಧ್ವನಿಯ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು—ಹಾ! ಸೀತೇ! ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಾ! ಎಂದು ಕೂಗಿದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸೀತೆಯು ಫೋಬರಿಯಾಗಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಕೆಳುಹಿಸುತ್ತಾಳೋ? ಆ ವೇಳೆ ಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಸರು ಬಂದು, ಸೀತೆಯನ್ನು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾಲೋ? ಎಂದು ಯೋಽಭಿಸುತ್ತ, ಬೇಗ ಬೇಗನೆ ತನ್ನಾರ್ಥಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರುತ್ತಾ, ದಾರಿ ಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನನ್ನು ಕಂಡು—ಆಹಾ! ನಾನು ಯೋಽಭಿಸಿದಂತೆ ಆಯಿತು. ಸೀತೆ ಏನಾಗಿರುವಳೋ? ಎಂದು ಚೆಂತಾಕಾರ್ಯಂತನಾಗಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನೊಜನೆ ಕೂಡಿ, ತನ್ನ ಪರ್ವತಾಲೆಗೆ ಬಂದು ನೋಡಿ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಾಣಿದೆ, ಕಾಡಾನೆಯ ಸೋಂಡಿಲಿನಿಂದ ಮುರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿ ಸಾಲ ವ್ರಜ್ಯದ ಕೊಂಬಿನ ಹಾಗೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಮೂಳಾರ್ಥತನಾಗಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನು ಮಾಡಿದ ಶೈತ್ಯೋಽಪ ಭಾರದಿಂದ ಎಳ್ಳಾತ್ತು,—ಹಾ! ಪ್ರಿಯೇ! ಜಾನಕಿ! ಎಲ್ಲಿ ಹೋದೆ? ಏಕೆ ನನ್ನೋಜನೆ ವಾತಾಡುವದಿಲ್ಲ? ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನೇ, ನಾವು ರಾಜ್ಯಸರೊಜನೆ ಹಾಗಿತನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡದರಿಂದ, ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಹೀಗೆ ವೋಽಸ ಗೋಳಿಸಿ, ಸೀತೆಯನ್ನು ತಿಂದು ಬಿಟ್ಟರೋ? ಇಲ್ಲವೇ ಎತ್ತಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ತಮ್ಮ ಮನಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದ ರೋ? ಹಾಗೇನಾಡರೂ ಆಗಿದ್ದರೆ, ಆ ರಾಜ್ಯಸರ ನಡುವೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ನನ್ನ ವಲಭೀಯು ಹುಲಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹೆಣ್ಣು ಹುಲ್ಲೆಯ ಹಾಗೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಡುವಳು. ಪ್ರಿಯಳಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಾಣಿದೆ, ನಾನು ಬಂದು ನಿಮಿಷವಾದರೂ ಬದುಕಿಲಾರೆನು. ಎಲ್ಲೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನೇ, ಗೋಽಧಾವರೀ ಹೋಳಿಗೆ ಏನಾದರೂ ನೀರಾಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಶೋ? ನೋಡೋಣ, ಬಾ ಎಂದು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಹುಳ್ಳನ ಹಾಗೆ ಆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ತಾವರೆಯನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ತಾವರೆಯೇ, ನಿನ್ನಂತೆ ಮುಖವುಳ್ಳ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಾಣಿಯಾ? ಎಲ್ಲೆ, ಬಿಳಿ ದಾವರೆಯೇ, ನಿನ್ನ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಮೈ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ವಳ್ಳಿ? ಎಲ್ಲೆ, ಹೋಂದಾವರೆಯೇ, ನಿನ್ನ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಮೈ ಕಾಂತಿಯಂತೆ

ನನ್ನ ಮಡದಿಯನ್ನು ನೀನು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಕೆಂಡಿದ್ದರೆ, ಹೇಳಬಾರದೇ? ಎಲ್ಲೇ, ಕನ್ನೆತ್ತದಿಲೆಯೇ, ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ಕೆಣ್ಣಿಳ್ಳ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಕೆಂಡು ಇದ್ದಿಲ್ಲ ಯಾ? ಈ ಭೃಂಗವೇ, ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ಮುಂಗುರುಳುಳ್ಳ ನನ್ನ ವಾಸಿನಿಯು ಎಲ್ಲಿ ಮರೆಸಿ ಕೊಂಡಿರುವಳ್ಳಾ? ಸ್ವಲ್ಪ ತೋರಿಸು. ಎಲ್ಲೇ, ವಿಂದೇ, ನಿನ್ನಂತೆ ನನ್ನ ನಾರಿಯು ನೀರಿನಲ್ಲೇನಾದರೂ ಮುಳುಗಿರುವಳ್ಳಾ? ಈ ಇಕ್ಕೆವಾಕ ಪ್ರಕ್ಕಿಯೇಲ್ಲ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ, ನೀನು ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ದುಖಿ ಪಡುವ ಹಾಗೆ, ನಾನೂ ದುಖಿ ಪಡುವೆನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕನಿಕರವಿಟ್ಟು, ನನ್ನ ಮೋಹದ ಪ್ರಿಯಳನ್ನು ತೋರಿಸಲ್ಪಾಲ್ಲಿಯಾ? ಎಂದು ಪ್ರಲಾಪಿಸುತ್ತಾ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು, ಕಾಜಿನಲ್ಲಿ ಹುಡುಕುತ್ತು, ಕಂಡ ಕಂಡ ಮರಗಳ ಬಳಗೂ, ಮೃಗ ಪ್ರಕ್ಕಿಗಳ ಬಳಗೂ, ಈಡಿ ಈಡಿ ಹೋಗಿ, -ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಪ್ರಿಯಾಂಗನೆಯನ್ನು ಕಾಣಿರೇ? ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತೆ, -ಎಲ್ಲೇ, ಸಿಂಹವೇ, ನಿನ್ನ ಸೋಂಟದಂತೆ ಸೋಂಟವುಳ್ಳ ನನ್ನ ಸುದತಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರುವೆಯೋ? ಎಲ್ಲೇ, ಒಂಕೆಗಳರಾ, ನಿವ್ಯಾ ಕೆಣ್ಣಿಗಳಂತೆ ಕಪ್ಪೆದ ಕೆಣ್ಣಿಳ್ಳ ನನ್ನ ಕಾಮಿನಿಯು ನಿಮ್ಮ ಇಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವಳ್ಳಾ? ಎಲ್ಲೇ, ಆನೆಯೇ, ನಿನ್ನ ಸೋಂಡಿಲಿನ ಹಾಗಿರುವ ತೊಡೆಯುಳ್ಳ ತರುಣಿಯು ಎಲ್ಲಿ ಇರುವಳ್ಳಾ? ಎಲ್ಲೇ, ಹಂಸವೇ, ನಿನ್ನ ನಡೆಯಂತೆ ನಡೆಯುಳ್ಳ ನನ್ನ ಮೋಹನಾಂಗನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಬಾರದೇ? ಎಲ್ಲೇ, ಕೋಕಿಲೆಯೇ, ಕೋಕಿಲ ಧ್ಯೋನಿಯಾದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಕಾಣೆಯಾ? ಎಲ್ಲೇ, ಗಿಳಿಯೇ, ನಿನ್ನಂತೆ ಸೂಲುಳ್ಳ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಣಿಷ್ಠಾಳಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೊಡಳಾ? ನಿನಗೆ ಕರುಣಾವಿಳಿವೇ? ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಣಿಸು, ಎಂದು ಪ್ರಲಾಪಿಸುತ್ತು, ಅನ್ನ ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಪ್ರೌದರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮರಗಳ ಪ್ರೌಟರೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಗಿರಿಗಳ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕೊಳಗಳ ಧಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಹೊಳಗಳ ಗುತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಹುಡುಕುತ್ತು, ಜಳಿವಿನಿಂದಲೂ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದಲೂ, ಕಂಗೆಟ್ಟು, ಕಳೆವಳ್ಳಗೊಂಡು, ಬರುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ಹಿಂದೆ ಬರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿನನ್ನು ನೋಡಿ, -ಎಲ್ಲೇ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿನೇ, ಬೇಗ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಕೊಡು. ಇಗೇಂ, ಇಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ರಾಕ್ಷಸನು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಸೀತಿಯನ್ನು ತಿಂದಿರುವನು ಎಂದು ಹೇಳುವ ರಾಮನ ವಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕುಟುಂಬ ಜೀವದಿಂದ ಕೊಡಿ ಕೊಂಡಿರುವ ಇಟಾಯು ಪ್ರಕ್ಕಿಯು ರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು-ಎಲ್ಲೇ, ರಾಮನೇ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಡದಿಯನ್ನು ತಿಂದ ರಾಕ್ಷಸನಲ್ಲ. ಉವಳ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಚಲವೆಂಬ ಪರ್ವತದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಲಂಕೆ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ

ಧೈರ್ಯದ ದುರುಳ ದಕ್ಷಕಂತನೆಂಬವನು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣ
ವಲ್ಲಭೀಯನನ್ನು ಕೊಂಡು ಹೋದನು ಎಂದು, ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟನು.

ಆಗ ರಾಮನು, ತನ್ನ ತಂಡೆ ದಕ್ಷರಥನ ಸ್ವೇಹಿತನಾದ ಜಟಾಯುವು ಸೀತೆಗೆ
ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿ, ದಕ್ಷಕಂಧರನಿಂದ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದು ಸತ್ತನು ಎಂದು
ತಿಳಿದು, ಆ ಪಕ್ಷಿಯ ಹೊಣದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ಹೊರಳ್ಳುಡುತ್ತ,—ಮಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮನ್ನು,
ಲಕ್ಷ್ಮಿಳನೇ, ನನಗೆ ಆಪತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಆಪತ್ತು ಬರುವದನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಾ?
ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡು, ತಾಯಿ ತಮ್ಮಂಧಿರನನ್ನು ತೂರೆದು, ವನದಲ್ಲಿ
ವಾಸಾ ಮಾಡಿ, ನಾರಿಯನ್ನು ನೀಗಲಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಪ್ರಿಯನಾದ ಜಟಾಯು
ವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಕೊಂಡೆ ನನ್ನ ದುಖಿನೆಂಬ ಬೆಂಕಿಯು ಪ್ರಕೃಷ್ಟವಾದ
ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಸುಧಾವದು. ನಾನು ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿ?
ಯಾರನ್ನು ಕೇರಲಿ? ಯಾರ ಸಂಗಡ ಹೇಳ ಕೊಳ್ಳಲಿ? ಅನಾಧನಾದ ನನಗೆ ಗತಿ
ಯಾರು? ಈ ಹಕ್ಕಿಯ ಸಂಗಡಲೇ ನಾನೂ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಾವು
ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು. ನೀನು ಆಯೋಧ್ಯೇಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗಿ, ಈ ನನ್ನ
ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಾಯಿ ಭರತ ಮುಂತಾದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಸು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತು,
ದುಖಿದ ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ, ಧಡವನ್ನು ಕಾಣಿದೆ, ತಿರಿಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಳನನ್ನು
ಕುರಿತು—ದುಡ್ಪನಾದ ರಾಖಣನು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಕೊಂಡು,
ನನಗೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಈ ಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ಕೊಂಡು, ಎಲ್ಲಿ
ಹೋಗಿ ಅಡಗಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೋ? ಒಳ್ಳೆದು? ನನ್ನ ಧನುಭಾಣವನ್ನು
ಕೊಡು ಎಂದು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು,—ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕವನ್ನು ಸುಟ್ಟು, ಬೂದಿ
ಮಾಡುವೆನು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಈ ರಾಖಣನು ಎಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಸತ್ತು
ಹೋಗುವನು ಎಂದು, ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದ ರುಪ್ರನ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು;
ಲಕ್ಷ್ಮಿಳನು ನೋಡಿ, ಕ್ಯೇ ಮುಗಿದು ಕೊಂಡು,—ಸ್ವಾಮಿ, ರಾಮಂದನೇ
ನೀನು ಮೊದಲು ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಹಿತನಾಗಿದ್ದು, ಈಗ ಅಪರಾಧ
ಮಾಡಿದ ಬಳ್ಳಿಸಿಗೋಸ್ಕರ ಸಕಲ ಲೋಕವನ್ನು ಸುಧಾವದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ.
ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಪರಾಧಿಯಾದ ರಾಖಣನು ತನ್ನ
ತಾಯಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ್ನ್ಯ, ಹುಡುಕಿ, ಹಿಡಿದು,
ಕೊಲ್ಲಿ ವ ಎಂದು, ಬಹು ತರವಾಗಿ ಸಮಾಧಾಯಿಸಲು; ಆಗ ರಾಮನು ತಾಳ್ಳೆ
ಯನನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಆ ಜಟಾಯು ಪಕ್ಷಿಗೆ ಅಪರ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಬ್ರಹ್ಮ
ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ಪರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೋರಟು, ಸೀತೆಯನನ್ನು

ಹುಡುಕುತ್ತು, ಕ್ರಿಂಜಾರಣ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಬರುವಲ್ಲಿ, ವಿಕಾರವಾದ ರೂಪ್ಯಾ, ಫೋರ್ಮಾರವಾದ ಮುಖಪೂರ್ವ, ಜೋಲುತ್ತಲಿರುವ ಹೊಟ್ಟೆಯೂ, ಕ್ರಿಯವಾದ ಕೋರೆ ದಾಡಿಗಳೂ ಉಣಿ ಅಯೋಧ್ಯಮುಖಿ ಎಂಬ ರಾಜ್ಯಸ್ಥಿಯು ಲಕ್ಷ್ಯಣ ನನ್ನ ಹಿಡು ಕೊಂಡು, ತಿನ್ನವದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರಲು; ಲಕ್ಷ್ಯಣನು ಆಕೆಯನ್ನು ಶಾರ್ದುನಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದವಳಿನಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದನು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ಯೋಜನ ಬೋಷುವಾದ ಕೆಬಂಧ ನೆಂಬ ರಾಜ್ಯಸನ ಬಾಹುಗಳೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ರಾಮು ಲಕ್ಷ್ಯಣರಿಭ್ಯರು ತಮ್ಮ ಕೈ ಕತ್ತಿಗಳಂದ ಆತನ ತೋಳಳಿಗಳನ್ನು ಕಡಿದು, ಆತನನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಳ್ಳಿದ್ದರಿಂದ, ಆತನಿಗೆ ಸ್ತೋಲಿರನೆಂಬ ಮುನಿಯಿಂದ ಬಂದ ಶಾಪವು ವಿವೋಽಚನವಾಗಿ, ತನ್ನ ಪುರ್ವದ ಗಂಧರ್ವ ರೂಪನ್ನು ಧರಿಸಿ, ದಿವ್ಯವಾದ ವಿವಾನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು, ರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ರಾಮು ಚಂದ್ರನೇ, ನಾನು ದನುವೆಂಬ ಗಂಧರ್ವನು. ಸ್ತೋಲಿರನೆಂಬ ಶುಷ್ಪಿಯ ಶಾಪ ದಿಂದ ನನಗೆ ರಾಜ್ಯನ ಜನ್ಮಿಸು ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ನಿನ್ನ ದಯಾದಿಂದ ಪರಿಹರವಾ ಯಿತು. ನಾನು ನನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು. ನೀವು ಪಂಪೆ ಎಂಬ ದಿವ್ಯ ಸರಸ್ವಿನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಶುಷ್ಪಿಮೂರ್ಕವೆಂಬ ಗಿರಿಯಾಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಸೂರ್ಯನ ಮಾರ್ಗನಾದ ಸುಗ್ರೀವನ ಸಖ್ಯವನ್ನು ವೂಡಿ ಕೊಂಡರೆ, ಆತನು ನಿನಗೆ ರಾವಣ ಸಂಯಾರಕ್ಕೂ ಸೀತಾ ಪ್ರಸ್ತುತಿಗೂ ಸಹಾಯವನ್ನು ವೂಡುವನು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಾಗಿ ಹೋದನು.

ತರುವಾಯ ರಾಮು ಲಕ್ಷ್ಯಣರು ಪಂಪಾ ವಸದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತು, ಶಬರಿ ಎಂಬ ಕಿರಾತ ಸ್ವೀರ್ಯ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಆಕೆ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಜೀಯನ್ನು ಕೈ ಕೊಂಡು, ಪಂಪಾ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ರಾಮನು ಲಕ್ಷ್ಯಣನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ತಮ್ಮನೇ, ನೋಡು! ಇದು ಮತಂಗ ಶುಷ್ಪಿಯ ಆಶ್ರಮವು. ಆ ಶುಷ್ಪಿಯ ಮಹತ್ವದ್ದೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿರುವ ಮೃಗ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ವೈರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಉಪಕಾರಿಗಳಾಗಿರುವವು. ಹೇಳ್ಣಿ ನವಿಲುಗಳು ಹಾವಿನ ಮರಿಗಳಿಗೆ ವೋಲೆಗಳನ್ನು ಉಡಿಸುವವು. ಸಿಂಹಗಳು ಅನೆಗಳ ಮರಿಗೆ ಸಲ್ಲಕ್ಕಿಂ ಮರಿಗಳ ಕೊನೆಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಿಸುವವು. ಹಸುಗಳ ಹೊಲಿಯನ್ನು ಹುಲಿಯ ಮರಿಗಳು ಉಣ್ಣಿವವು. ಹುಲ್ಲೆಗಳ ಮರಿಗಳನ್ನು ಶಿವಂಗಿಗಳು ಆಡಿಸುತ್ತಿರುವವು. ಇಗೋರ್, ಇದೇ ಶುಷ್ಪಿಮೂರ್ಕ ಗಿರಿಯು. ಇಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸಹಾಯನಾಗ ತಕ್ಕು ಕಷಿ ರಾಜನಾದ ಸುಗ್ರೀವನು ಇರುವನು. ಇಗೋರ್, ಇದೇ ಪಂಪಾ ಸರಸ್ವ.

ಕ್ಷಾ ಸರಸ್ವತಾವಸೇಗಳೆಂಬ ಕೊಡಲುಗಳಂದಲೂ, ತಾವರೆ ಎಂಬ ಮುಖದಿಂದಲೂ, ವಿಂತಾನುಗಳೆಂಬ ಕ್ಷಣಿಗಳಂದಲೂ, ಧಾಡದಲ್ಲಿರುವ ವಾವಿನ ಮರದ ಜಿಗುರುಗಳೆಂಬ ಉಂದ್ರಗಾವಿಧಿ ವಸ್ತುಗಳಿಂದಲೂ, ಸಂಪಿಗೇ ಹೂವೆಂಬ ಮೂಗಿನಿಂದಲೂ, ಶೇಲೆ ಎಂಬ ಸೋಂಟಪದಿಂದಲೂ, ಈಮುದ ಪುಪ್ಪವೆಂಬ ಮುಗಳು ನಗೆಲುಂದಲೂ, ಈಂದವೆಂಬ ಹುಲ್ಲಾಗಳಂದಲೂ, ನಿರ್ಮಲೋದಕವೆಂಬ ಲಾವಣ್ಯಾದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ, ರಮಣೀಯವಾಗಿರುವದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ, ಸೀತಾ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೂ ಸೀತೆಯನ್ನು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತ, ಅರ್ಥ ರಾತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿನ ಉಂದ್ರನನ್ನು ನೇರ್ವಾದಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ತಮ್ಮನೇ, ಬೇಗ ಏಳು! ಒಂದು ಮರದ ನೆಳೆಲನ್ನು ಶೇರಿ ಕೊಳ್ಳುವ; ಸೂರ್ಯನು ಶೀತ್ಯಾಂತಿಕವಾಗಿ ಕಿರಣಗಳಂದ ಸುಡುತ್ತಿರುವನು, ಎನಲು; ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿನು—ಎಲ್ಲೆ, ಅಣ್ಣಾನೇ, ಅರ್ಥ ರಾತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಎಲ್ಲಿರುವನು? ಉಂದ್ರನು ಉದಿಸಿರುವನು, ಎನಲು; ರಾಮನು—ಇವನು ಉಂದ್ರನೆಂದು ನಿನಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ತಿಳಿಯಿತು? ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿನು—ಅಗೋರಿ, ನಡುವೆ ಕುರಂಗವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ; ನೋಡು, ಅಂದನು. ಆಗ ರಾಮನು ಕುರಂಗ ಎಂಬ ವಾತನ್ನು ಕೇಳಿ— ಎಲ್ಲೆ, ಕುರಂಗಾಷ್ಟಿಯೇ, ಉಂದ್ರಮಾಳಿಯೇ, ಎಲ್ಲಿ ಇರುವೆ? ಎಂದು, ಸೀತೆಯನ್ನು ನೆನಸಿ ಕೊಂಡು, ಮೂಳೆ ಹೋದನು.

ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿನು ಶೈತ್ಯಾವಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಎಜ್ಞರಿಸಿ, ತನ್ನ ಎದೆಗೆ ಒರಗಿಸಿಕೊಂಡು,—ಎಲ್ಲೆ, ಅಗ್ರಜನೇ, ಸೀನು ಮಾಡಾ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯು. ಶೀಗೆ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ದುಖ್ಯ ಪದ ಬಾರದು. ದುಖ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಮನುಪ್ಯರಿಗೆ ಬೇರೆ ಹೆಗೆ ಇಲ್ಲ. ದುಖ್ಯವು ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಕೆಡಿಸುವದು; ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಸೀರ ಪಾಲ ಮಾಡುವದು; ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವದು; ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುಂದಿಸುವದು; ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಕೆಂದಿಸುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸುಗ್ರೀವನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಸೀತೆಯನ್ನು ಕದ್ದು ಕೊಂಡು ಹೋದ ರಾವಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶಗವನ್ನು ಮಾಡು ಎಂದು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿನು ಹೇಳಿದ ಮಾತ್ರಿನಿಂದ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಾಳ, ರಾಮನು ಪಂಪ್ತಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದನು.

68. Rama obtains the help of Sugriva, the Monkey King.

ಇ. ಸುಗ್ರೀವ ಸ್ವಿದ ಕಥೆ.

ಪಂಪ್ತಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀವನ ಸ್ವೇಚ್ಛವನ್ನು ಬಯಸಿ ಇರುವ ರಾಮನು

ಅಷ್ಟುಣನೆನ್ನು ನೋಡಿ—ಎಲ್ಲೆ, ತಮ್ಮನೇ, ಈ ಉದ್ಯಾನ ವನ ಲಜ್ಜುಯು
ವಸಂತ ಖರುತುವೆಂಬ ಪರಿಯನ್ನು ಆಲಿಂಗಿನಿ ಕೊಂಡಿರುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣು
ತ್ತಾಳೆ. ಇಗೋರ್, ಈ ವಸಂತನೆಂಬ ರಾಜನು ಸತ್ಪರುಪರ ಸದೀ ಸ್ವಾನಗ
ಳಗೆ ವಿರೋಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತು, ಲಜ್ಜುಗೆ ಮನೆಯಾದ ತಾವರೆಗಳ ಅಂದ
ವನ್ನು ಕೆಡಿಸುತ್ತು, ಲೋಕೋಪಕಾರಿಯಾದ ಸೂರ್ಯನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಕುಂದಿ
ಸಿ, ಹಾಸಿಗೆ ಹೊಡಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಒಡವರಾಗಿರುವವರನ್ನು ತನ್ನ ಭಳಿಯಿಂದ
ಕ್ಕೋಶ ಪಡಿಸುತ್ತು, ಮಾರ್ಗಸ್ಥರ ಶರುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ನೇಳಲುಗಳಿಂದ ಹೋಗೆ
ಲಾಡಿಸುವ ಮರಗಳ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಉದಿರಿಸಿ, ಬರಲು ಮಾಡುತ್ತು, ಲೋಕೆ
ಕಂಟಕನಾಗಿರುವ ಹಿಮಂತ ಖರುತುವೆಂಬ ಅರಸನ್ನು ಗೆದ್ದು, ವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ
ಪಟ್ಟಾಭಿಪ್ರಾಯನಾದನೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಇರುವನು.. ಇಗೋರ್, ಮಲ್ಲಿಗೆಯ
ಹಾವಿನಲ್ಲಿ ಮಕರಂದ ರಸವನ್ನು ಕುಡಿಸು, ಮದಿಸಿದ ತುಂಬಿಗಳು, ಲೋಕೆ
ವನ್ನು ಜ್ಯೋಸುವದಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ಮನ್ಯಾಫನ ಕಂಬ ಧ್ಯನಿಯೋ?
ಎಂಬಂತೆ ಮ್ಯಾಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವವು. ಕಾಗೆಗಳ ಗೂಡುಗಳಲ್ಲಿ
ಕೋಗಿಲೆಯ ಮರಿಗಳು—ಸಮಯ ಬರುವ ವರಿಗೂ ತಮ್ಮ ಗುಟ್ಟನ್ನು ತೋರಿ
ಸದೆ, ಸಮಯ ಬಂದಾಗ, ಪ್ರಕಾಶವಾಗುವ ಶಾರ್ಯ ಸಂಧಕರಾದ ನಿಯೋಗಿ
ಪ್ರರುಪರಂತೆ—ತಮಗೆ ಗರಿಗಳು ಬಂದು, ಹಾರಿವದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ಬರುವ ವರಿಗೂ
ಕೂಗದೆ, ಇದ್ದು ಕೊಂಡಿದ್ದು, ಈ ವಸಂತ ಕಾಲ ಬರುವದು, ಹಾರಿ ಬಂದು,
ಮಾವಿನ ಎಲೆ ಚಿಗುರುಗಳನ್ನು ತಿಂದು, ಕೇಳುವವರ ಕಿವಿಗೆ ಸಂತೋಷಕರ
ವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪಂಚಮ ಸ್ವರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವವು. ಮಾವಿನ ಮರಗಳು
ಎಂಬ ಮೇಘಗಳು ಎಳಿ ತಳರೆಂಬ ಮೀಂಜಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ಹೂವುಗಳೆಂಬ
ಆನೆ ಕಲ್ಲಾಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತು, ಮಕರಂದ ರಸಗಳೆಂಬ ಮಳೆಗಳನ್ನು ಕೆರೆ
ಯುತ್ತಿರುವವು. ಅಶೋಕ ವೃಷ್ಣಿಗಳು ಎಡಿ ಬಿಡದೆ ತುಂಬಿರುವ ಪುಷ್ಪಗ
ಳಿಂದ ಮನ್ಯಾಫನ ವಿಜಯ ಪ್ರಯಾಣದ ಕೆಂಪು ಬಟ್ಟೆಯ ಗುಡಾರವೋ?
ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತವೆ. ನೇರಿಲು ಮರದಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣಾಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವದಕ್ಕೆ
ಬಂದು ಕುಳಿತಿರುವ ಗಿಣಿಗಳ ಕೊಕ್ಕನ್ನು ಮುತ್ತುಗದ ಹೂವುಗಳಿಂದು
ಭಾರಂತಿಯಿಂದ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಆರಡಿಗಳು ಬೀಳುತ್ತಿರಲು; ಅವುಗಳನ್ನು
ಗಿಣಿಗಳು ನೇರಿಲು ಹಣ್ಣಾ ಎಂಬ ಬುದ್ದಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಕೊಕ್ಕನ್ನು
ಗಳಿಂದ ಕುಂಪುಕುತ್ತಿರುವವು. ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳದೆ, ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಉಪಕಾರ
ವನ್ನು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವ ಸತ್ಪರುಪರಂತೆ, ಹೂವುಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಸದೆ,

ಬುಡದಿಂದ ತುಬಿಯ ವರಿಗೂ ಹತ್ತಾಗಿ ಬಿರಿದು, ಮಕರಂದ ರಸವನ್ನು ಸುರಿ
ಸುವ ಫಲಗಳಂದ ದಾರಿಕಾರರ ಹಸಿವನ್ನು ಇಂಗಿಸುವ ಹಲಸಿನ ಮರಗಳು
ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವವು. ಕೆಂದೆಂಗಿನ ಮರಗಳು ಹೊಂಬಾಳಿಗಳಂದಲೂ, ಹರ
ಳಿಗಳಂದಲೂ, ಕುರುಬಿಗಳಂದಲೂ, ಎಳಿ ಸೀರುಗಳಂದಲೂ, ಹೊತ್ತಿ ಗಾ
ಯಿಗಳಂದಲೂ, ತಳಲುಗಳಂದಲೂ ಕೂಡಿ, ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂದನ ವನ
ದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ಷಮೆಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತಿನು
ತ್ತಪೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ, ಬಹು ಉದ್ದವಾಗಿ ಜೀಳಿದು ಇರುವವು. ಕೊಳಗಳು
ತಾವರೆ, ಕನ್ನೆತ್ತಿದಿಲ್ಲ, ಕುಮುದ, ಕಲ್ಲಿರ, ಹೊದಲಾದ ಹೂಪುಗಳ ಮಕರಂದ
ರಸಗಳಂದಲೇ ತುಂಬಿ, ಎರಡಷ್ಟೂದ ನೀರುಗಳಂದ ಕೂಡಿರುವವು. ಹಂಸ
ಪಕ್ಷಿಗಳು ಮಾನಸ ಸರಸ್ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಪುಸ್ತ ಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಮೇರಿಯು
ತ್ತಲಿರುವ ಪದ್ಮಕರಗಳನ್ನು—ಬಂಡವರಾದ ಅರಸುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಘರ್ಯಾರ್ಯವಂ
ತರಾದ ಅರಸುಗಳನ್ನು ಸೀರುವ ಸೇವಕರಂತೆ ಶೇರುತ್ತಿರುವವು. ತೆಂಕಣ
ಫೋಳಿಯ ಕೊಳಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ, ತಾವರೇ ಹೂಪುಗಳ ಧೂಳುಗಳೆಂಬ
ಗಂಧವನ್ನು ತೊಡಿದು ಕೊಂಡು, ಸಂಪಿಗೇ ಹೂಪುಗಳೆಂಬ ಕೆಂಡಗಳನ್ನು
ತುಳಿದು, ಸಂಗಡ ಬರುವ ತುಂಬಿಗಳ್ ರ್ಯಾಂಕಾರ ದಿಂದ ಬೋಬೈ ಇಡುತ್ತು,
ವನ ದೇವತೆಯ ಮುಂದಿ ತೂಳ ಬಂದವನ ಹಾಗೆ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವದು. ಇಂಥ
ವಸಂತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸೀತೆಯೂ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾನೂ,
ದುಖ್ಯ ಪಡುತ್ತಿರುವೆನ್ನು. ಕಾಲ ಗತಿಯನ್ನು ಯಾರು ವಿಂಗಾರುವರು? ಎಂದು,
ಬಿಸುಸುಯ್ಯಾತ್ಮಿರಲು;—

ಅವರ ಬಳಗೆ ಸುಗ್ರೀವನು ಕೆಳುಹಿಸಿದ ಹನುಮಂತನು ಸನ್ಮೇಸಿಯ ಹೇ
ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬಂದು, ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ವಾಡಿ,—
ನೀವ್ಯಾರು? ಮನುಪ್ಯ ರೂಪುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಮನ್ಯಾಧ ವಸಂತರೋ? ಇ
ಯಂತ ನಳಕೊಬರರೋ? ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳೋ? ರಾಜ ಕಂಪಾರರೋ?
ಮುನಿ ಪುತ್ರರೋ? ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡುವಲ್ಲಿ, ಹೀಗೆ ಎಂದು ನೈಕ್ಯಸುವದಕ್ಕಿ
ಗುವದಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಸೋಂಟದಲ್ಲಿ ಹೆರೆಯನ್ನು ಕಳೆದ ಹಾವುಗ
ಳಂತೆ, ಬರೆಯನ್ನು ಕಳೆದ ಕತ್ತಿಗಳರುವವು. ನಿಮ್ಮ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತ್ರ
ಧನುಸ್ಸುಗಳಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಲಿರುವ ಶಿಂಗಾಡಿಗಳರುವವು. ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಕೂ
ರಲಗುಗಳು ತುಂಬಿದ ಬತ್ತುಳಕೆಗಳು, ಹಾವುಗಳಂದ ತುಂಬಿದ ಹುತ್ತಿಗಳಂತೆ
ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವವು. ನಿಮ್ಮ ಶಿರಸ್ಸುಗಳು ಜಡಿಗಳಂದ, ಬೀಳುಗಳಂದ ಕೂ

ಡಿದ ಆಲದ ಮರದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವವು. ಮುಸಿಗಳೆಂತೆ ನಾರು ವಸ್ತುಗಳೆನ್ನು ಕೈಪ್ಪಾ ಜಿನಗಳನ್ನು ಉಟ್ಟಿ, ಹೊಡ್ಡಿ ಇರುವಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಧಳಿಧಳಿಸುತ್ತಿಲ್ಲಿರುವ ಕಾಂತಿಗಳನ್ನು, ನಿಮ್ಮ ಅಂಗಾಂಗಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸುಲಭ್ರಾಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಈ ಪಂಚಾಶತ್ತೀಕ್ರಿಯೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ಭೂಮಂಡಲಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸ ತಕ್ಕುವರಾಗಿ ಕೂಡಿಸುತ್ತೀರಿ. ಅಂಥಾ ನೀವು ಪಾದಚಾರಿಗಳಾಗಿ ಈ ವನ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬರುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಅವುಗಳನ್ನೇಲ್ಲಾ ಕೇಳುವ ನಂಗೆ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಹೇಳಿಕು. ವಾಲಿ ಎಂಬ ಕೆವಿ ರಾಜನು ತಿರಸ್ತರಿಸಿದ ಸೂರ್ಯನ ಸುತನಾದ ಸುಗ್ರೀವನ ಸಚಿವನು ನಾನು. ನನ್ನ ತಂದೆಯು ವಾಯುವು. ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ಕೇಸರಿ ಎಂಬ ಕೆವಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನ ಹೆಂಡ ತಿರುವಾದ ಅಂಜನಾ ದೇವಿಯು. ಜನರು ನನ್ನನ್ನು ಹನುಮಂತನೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ನವೋತ್ಸಾಹಿಯಾದ ಸುಗ್ರೀವನು ನಿಮ್ಮ ಸ್ವೇಜವನ್ನು ಕೇರೆರುತ್ತಿರುವನು, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿನ ಆತನೆನ್ನು ಕುರಿತು—ನಾವು ಅಯೋಧ್ಯಾಧಿಪತಿಯಾದ ದಶರಥ ರಾಯನ ಕುವರರು. ಈತನು ನಮ್ಮೊಣಿನು. ಈತನಿಗೆ ರಾಮನೆಂದು ಹೆಸರು. ನಂಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿನೆಂಬ ಅಭಿಧಾನವು. ಈ ರಾಮಚಂದ್ರನು ತಂದೆಯ ಅಪ್ಯಾಣಿಯ ಮೇಲೆಗೆ ಜ್ಯಾಳೆರ ಧರೆನಾಗಿ, ನೀತೆ ಎಂಬ ಸತಿಯೋಡನೆಯೂ ನನ್ನೊಡನೆಯೂ ಕೂಡಿ, ದಂಡಕಾ ವನವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ವಾಸ್ತಾ ವಾಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ಖರಾದಿ ರಾಜ್ಯಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಆ ಹಗೆತನದಿಂದ ಈತನ ಸತಿಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾವಣನು ಕಳುವಿನಿಂದ ಕದ್ದು ಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತು, ಸುಗ್ರೀವನ ಸ್ವೇಚ್ಚಾವನ್ನು ಬಯಸಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಹನುಮಂತನು ಸಂತೋಷಪ ಪಟ್ಟಿ, ಸನ್ಯಾಸಿಯ ರೂಪನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಹೊದಲಿನ ಕೆವಿ ರೂಪನ್ನು ಧರಿಸಿ, ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿರನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಗಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಖುಪ್ಪುಮಾರ್ಕ ಗಿರಿಗೆ ನೆಗೆದು, ಅಲ್ಲಿ ಮರಗಳ ಚಿಗುರನ್ನು ತಂದು, ಹಾಸಿ ಕೊಟ್ಟಿ, ಕೂರಿಸಿ, ಆ ಪರ್ವತದ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು, ನಳ ನೀಲಾದಿ ಕೆವಿ ಸೇನಾ ಸಹಿತವಾಗಿ, ಕರೆ ತಂದು, ಕಾಣಿಸಲು; ಆ ಸುಗ್ರೀವನು ರಾಮನಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಣಾಮ ವನ್ನು ವಾಡಲು; ಆತನನ್ನು ರಾಮನು ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಬಿಗಿದಬ್ಬಿ, ಮನ್ಮಿಸಿದನು. ಆಗ ರಾಮ ಸುಗ್ರೀವರು ಯಥೋಽಂತವಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬಿರುತ್ತಿರುತ್ತಾರು ಹೇಳಿದ ಬಳಿಕೆ, ರಾಮನು—ನಿನ್ನ ಹಗೆಯಾದ ವಾಲಿಯು

ನ್ಯೂ ಕೊಂದು, ನಿನಗೆ ಕೆಪಿ ರಾಜ್ಯಾಭಿಪ್ರೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವೆನು ಎಂದು, ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ನಂಬಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಸುಗ್ರೀವನು—ರಾವಣನೂ ಸೀತೆಯೂ ಸ್ವಿಗ್ರಹಿತ ಪ್ರಾತಾಳ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ್ಯಾ, ಗೊತ್ತು ಹಿತ್ತಿನಿ, ಆ ರಾವಣನ ಸಂಹಾರಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಕೆಪಿ ಸೇನಾ ಸಮೀತನಾಗಿ ಸಹಾಯ ನಾಗಿರುವೆನೆಂದು, ಭಾವಿ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟನು. ತರುವಾಯ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಟಿಸಿ, ಅಗ್ನಿ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಸವ್ಯಿವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಒಬ್ಬರ ಕೈಯನ್ನು ಒಬ್ಬರು ಹಿಡಿದು, ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಆಲಿಂಗನಾದಿಉಪಭಾರಗಳಿಂದ ಮನ್ಯಿಸಿದರು.

ಆ ಒಳಕೆ ಸುಗ್ರೀವನು ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲುಗಳಿಂದಲೂ, ಗೆಡ್ಡೆ ಗೊಸುಗಳಿಂದಲೂ, ರಾಮನಿಗೆ ಆತಿಧ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ, ನೊಡಲು ಸೀತೆ ತಮ್ಮ ಒಳಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಉಡವೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ, ವಾಲಿಯ ಅವೋಽಫ್ರಾದ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ನೆನದು, ಆತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿವದಕ್ಕೆ ರಾಮನಿಗೆ ಶಕ್ತಿ ಉಂಟೋ, ಇಲ್ಲವೋ? ಪರೀಕ್ಷೆನ್ನು ಬೇಕೆಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ಎಣಿಸಿ, ರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ರಾಜೀಂದ್ರನೇಂದ್ರಿಗೋ, ಇಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಈ ಮೂಳೆಯು ದುಂಡುಭಿ ಎಂಬ ರಾಜ್ಯಸನ ಶರೀರವು. ವಾಲಿಯು ಇವನನ್ನು ಕಿಷ್ಕಿಂಥಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂದು, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಎಡಗೈಯಿಂದ ಬಿಸಾಟನು. ಇಗೋ, ಇಲ್ಲಿ ಕೊಳುವ ಏಳು ಶುಲ್ಕ ಮರಗಳು ಪ್ರಾತಾಳದಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಮೇಘ ಮಂಡಲದ ವರಿಗೂ ಬೆಳೆದಿರುವವು. ಇವನ್ನು ಕತ್ತಲಿಸುವದಕ್ಕೆ ವಾಲಿಗೂ ಅಶ್ವೇಯಾಗಿರುವದು ಎಂದು ಹೇಳಲು; ರಾಮನು ಸುಗ್ರೀವನ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಆ ದುಂಡಭಿಯೇ ಎಲುವನ್ನು ತನ್ನ ಕಾಲುಂ ಗುಟಿದಿಂದ ಹತ್ತು ಗಾವುದ ದಾರಿ ಹೋಗಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಹಾರಿಸಿ, ಆ ಏಳು ಶುಲ್ಕ ಮರಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಬಾಣಿಂದ ಕತ್ತಲಿಸಲು; ಸುಗ್ರೀವನು ಸಂತೋಷಪಡಿ, ಸಂಶಯ ಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ರಾಮನು ವಾಲಿಯನ್ನು ಕೊಂದು, ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಕೆಪಿ ರಾಜ್ಯಾಭಿಪ್ರೇಕವನ್ನೂ, ವಾಲಿಯ ಮಗನಾದ ಅಂಗದನಿಗೆಯವ ರಾಜ್ಯಾಭಿಪ್ರೇಕವನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿ, ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಮಿತ್ರನೇ, ಈಗ ಹಗೆಯ ಮೇಲೆ ದಂಡಯಾತ್ರೆಗೆ ನಾವು ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಗ್ರಿಹಿಸ್ತು ರುತುವು ಬಂದಿರುವದರಿಂದ ವರುಷ ರುತು ಕಳೆಯುವ ವರಿಗೂ, ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ನೀನು ಕಿಷ್ಕಿಂಥಾ ಪಟ್ಟು ದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿರು. ನಾನು ಇಮವ್ಯಮಾಕೆ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಜಾನೋಜನೆ ವಾಸಾ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿರುವೆನು. ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಆದ ಮೇಲೆ, ನೀನು ಹೇಳಿರುವ ರೀತಿ, ನಷ್ಟಲ್ಲಿ ದಯವಿಟ್ಟು, ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ, ಅಪ್ಯಾಂತೇ ಕೊಡಲು; ಸುಗ್ರೀವನು ಶ್ರೀ ರಾಮನಿಗೆ

ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ತನ್ನ ಕರಿ ಪರಿವಾರಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ, ಕಿಂತು ಅಂಥಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಸುಖವಾಗಿದ್ದುನು.

ಇತ್ತೀಲಾ ರಾಮನು ಇಮಪ್ಯುವುಂತೆ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಲಹ್ತೆಣಿಸೊಡನೆ ವಾಸು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿರುತ್ತು, ನ್ಯಾಪ್ತಿ ರುತು ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ—ಎಲ್ಲೆ, ಲಹ್ತೆಣಿಸೇ, ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗಸರು ಹಾಸಿ ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೂ ಹೋದ್ದು ಕೊಳ್ಳುವ ದಕ್ಕೂ ಬಟ್ಟೆ ಬರಿಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದಾಗ್ನಿ, ಮರದ ನೆಳೆಲುಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿ ನಿದ್ದೆ ಹೋಗುವರು. ನಾಲ್ಕು ಶ್ರೇಮದವರು ಶ್ರೀಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಹೋಳಿ, ಕೆರೆ, ಕಟ್ಟಿ, ಕಾಲುವೆ, ಮುಂತಾದವುಗಳ ತಣ್ಣೀರ್ದುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸಂ ತೋಷದಿಂದ ಮಿಂದುವರು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ವಸ್ತುಗಳು ಮುದಿಯಾಗುವವು. ನಿದಾಷ್ಟಿ ಕಾಲದ ಹಗಲುಗಳು ಮುದಿ ಮುದಿಯು ಆದ ಹಾಗೆ ಈಗ ಅತಿ ಜೆಲುವಾಗಿ, ಭೋಗ್ಯವಾಗಿರುವವು. ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಧನಿಕರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅರೆಪಟ್ಟಿಗೆ ಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಬಳ್ಳಿಯವರ ಪುನಸ್ತಿನ ಹಾಗೆ ನಿರ್ದೂಲವಾಗಿಯೂ ತಂದೆಯಾದವನು ತನ್ನ ಹೊಗುವನ್ನು ತಬ್ಬಿ ಕೊಂಡರೆ, ಆತನಿಗೆ ಎಪ್ಪು ತಣ್ಣಿಗೆ ಇರುವದೋಽ, ಅಪ್ಪು ಶೀತಳವಾಗಿಯೂ—ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ತೊದಲು ಮಾತ್ರ ಎಪ್ಪು ರುಚಿಯಾಗಿರುವದೋಽ, ಅಪ್ಪು ರುಚಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನೀರುಗಳನ್ನೂ, ನಿಂಬೀ ಹಣ್ಣಿನ ರಸದಿಂದಲೂ, ಶುಂಠಿ, ಯಾಲಕ್ಕಿ, ಕರಿಬೇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೀರ ಮಜ್ಜಿಗೆಗಳನ್ನೂ, ಎಳಿ ನೀರುಗಳನ್ನೂ, ಬಂದ ದಾರಿಕಾರಿಗೆ ಕೂಡಿಯುವದಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು, ಪಟ್ಟ ಕರ್ನಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶ್ರೀಗಂಥವನ್ನು ಪೂಃಿಸಿ, ಜಾಜಿ ಪಾದರಿ ವೋದಲಾದ ಹೂಮಾಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ಸಂತಾಪಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತ, ಆದರಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಸೂರ್ಯನ ಕುದುರೆಗಳು ಬಿಸಲಿನಿಂದ ರಘುವನ್ನು ಎಳೆಯಲಾರದೆ, ಆಯಾಸದಿಂದ ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡೆಯುವದರಿಂದಲೋಽ, ಎಂಬ ಹಾಗೆ, ಈ ಕಾಲದ ಹಗಲುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವವು? ಹಕ್ಕಿಗಳು ಮಧ್ಯಾನ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗೂಡುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಹೋರಗೆ ಹೋರಿದವು. ಭೋಗಿಗಳಾದ ಸ್ತುತಿ ಪುರುಷರು ಉನ್ನತವಾದ ಬೆಟ್ಟಿಗಳ ತುದಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಬಹು ಕಿಟಕಿಗಳಿಂಜುತ್ತ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಉದ್ದವಾದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳ ಕಡೆ ಅಂತಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಹೋಳಿ ಹೊದಲಾದ ಜಲ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಧಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ವಾಸವನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಪ್ರಜಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದನ ಕರುಗಳನ್ನು ಬಹು ಮರಗಳ ನೆಳೆಲುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಅನೇಕವಾದ ಹಳ್ಳಿ ಕೊಳ್ಳುಗಳಿಂಜುತ್ತ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ಹುಲ್ಲಿಗಳನ್ನು ಮೇರಿಯಿಸುತ್ತ, ನೀರುಗಳನ್ನು

ಕುದಿಸುತ್ತೇ, ಧಗೆ ಹತ್ತೆಡ ಹಾಗೆ ಕಾಪಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಮತ್ತು ಈ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿ ಶೈತ್ಯ ಸಾರಭ್ಯ ವಾಂದ್ಯ ಯಾಕ್ತವಾಡ ತಂಫಾಳಯು ಜನರುಗಳನ್ನು ಸಂಜೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಜನರು ಒಿನೊಂಬರ ಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವಲ್ಲಿಯೂ, ನಿರಾಟಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಳ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುವರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಅವಾಢ ಎರಡು ತಿಂಗಳುಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆ ಮೇಲೆ ವರುಷಾ ಕಾಲವು ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ರಾಮನು ಲಕ್ಷ್ಮಿನ ನನ್ನು ಕುರಿತು—ನಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮನೇ, ಇಗೋರ್, ನೋಡು! ಆಕಾಶವು ಬೆಣ್ಣಗಳಿಗೆ ಸವಾನವಾಗಿರುವ ಕವ್ಯದ ಮೇಘಗಳಿಂದ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಮೇಘಗಳು ಸೂರ್ಯನ ಕೆರಣಗಳಿಂದ ಸಮುತ್ತರದ ರಸವನ್ನು ಕುದಿದು, ಗಭರವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಉದಕೆಗಳನ್ನು ಹೇರುತ್ತಿಲಿವೆ. ಇಗೋರ್, ನೋಡು! ಜನರು ಮೇಘಗಳಿಂಬ ಪಾವತಿಗೆಗಳ ಸಾಲುಗಳಿಂದ ಆಕಾಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿ, ಕುಟುಂಬವು ಗಳಿಂದಲೂ ಬೆಣ್ಣ ದಾವರೇ ಹೂವುಗಳಿಂದಲೂ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಪ್ರಜಿಸ ಶಕ್ಯವಾಗಿಧ್ಯಯೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆಯೂ, ಸಂಧ್ಯೆ ರಾಗದಿಂದ ಕೆಂಪಾಗಿಯೂ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಳುಪಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಮೇಘಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಆಕಾಶವು ತನ್ನ ಫಾಯಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕೆಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು ಇದೆಯೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆಯೂ, ಇದೆ. ಮಂದ ವಾರುತನೆಂಬು ನಿಟ್ಟುಸುರುಗಳುತ್ತೀಂಥಾವನಾಗಿಯೂ ಸಂಧ್ಯೆ ಕಾಲವೆಂಬ ರಕ್ತ ಇಂದನದಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿಯೂ ಇಶುವ ಆಕಾಶವೆಂಬ ಪನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮೇಘದ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಬರುವ, ಕೆಲ್ಲಾರ ಪುಪ್ಪಗಳಿಂದ ತಣ್ಣಿಗಿರುವ, ತಾಳೇ ಹೂವುಗಳ ಗಮನಿಸ್ತೀ ತಂಫಾಳಯು ಸುಳಿಯುತ್ತದೆ. ಮೇಘನೆಂಬ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವನ್ನು ನೀರಿನ ಧಾರಗಳಿಂಬ ಜನಿವಾರಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿ, ಫೋಳಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಗುಹೆಗಳುಳ್ಳಪುಗಳಾಗಿ, ಬೆಣ್ಣಗಳು ಯೋಗಿಗಳಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಮಿಂಬಂಗಳಿಂಬ ಇಂಟಿಗಳಿಂದ ಹೊಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಮೇಘಗಳು ಆ ಪೆಟ್ಟನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಕೂಗಿ, ನರಳುತ್ತವೇಯೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ, ಗುಡುಗುಗಳು ಕೇಳಿಸುತ್ತವೆ. ದುಖಾದಿಂದ ತಣ್ಣೀರುಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತವೇಯೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ, ಮಳೇ ನೀರುಗಳು ಸುರಿಯುತ್ತವೆ. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವ ವಿಧ್ಯಾಧರರ ಹೆಂಡರುಗಳ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರಗಳು ಮೇಘಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ಹರಿದು, ಕೆಳಗೆ ಉದುರುವ ಮುತ್ತುಗಳೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ, ಆಕಾಶದಿಂದ ಆನೆ ಕೆಲ್ಲಾಗಳು ಸರಿಯುತ್ತವೆ. ಆಕಾಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಣ್ಣಕ್ಕಿಗಳು ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಹಾರ್ಷಿ

ಡೆತ್ತನೇ. ಹಂಸ ಪಕ್ಕಿಗಳು ತಾವರೇ ದಂಟುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೊಂಡು, ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ಶಪ್ಟೆ ಕೊಂಡು, ಹೊಗುವ ದಾರಿಕಾರರ ಹಾಗೆ, ಮಾನಸ ಸರಸ್ವಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಭಾತಕ ಪಕ್ಕಿಗಳು ಶಿಂಲ ರಭಸಕ್ಕೆ ಹೆದರದೆ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬಾಲಿಯನ್ನು ತೆರೆದು ಕೊಂಡು, ಹೊಸ ಮೇಘಗಳ ನೀರಿನ ಹನಿಗಳನ್ನು ಕುಡಿದು, ನೀರಡಿಕೆಯನ್ನು ಇಂಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅನೆಗಳ ಗುಂಪುಗಳು ಮಳೇ ಹನಿಗಳಿಂದ ನೆನದಪುಗಳಾಗಿ, ಬೇಸಿಗೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಧಗೆಯನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡು, ಮೈ ಉಬ್ಜಿದಪುಗಳಾಗಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೊಬ್ಜಿರುವವು. ಹೊಳೆಗಳು ಕೆಂಪಾದ ಹೊಸ ನೀರುಗಳಿಂದ ಉಬ್ಜಿ, ಎರಡು ಕಡೆ ಧಡಗಳ ನ್ನು ವಿಾರಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವವು. ನೆಲವು ಹಳ್ಳಿ ಕೊಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವದರಿಂದಲೂ, ಮಳೇಗಳಿಂದ ಕೆಸರಾಗಿರುವದರಿಂದಲೂ, ನಜೆಯುವದಕ್ಕೆ ಅಳಕ್ಕೆವೆಂದು ಜನರು ಹೊರಗೆ ಹೊರಡುವದನ್ನು ಉಳಿದು, ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸ್ತಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವರು. ಅರಸುಗಳು ಶತ್ರುಗಳ ಮೇಲೆ ದಂಡಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಡುವ ದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸ್ವಂತ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸುಖವಾಗಿದ್ದ ಕೊಂಡಿರುವರು. ತಿಪ್ಪೇ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಪ್ಟಿಗಳು, ಪಟ ವಟ್ಟಾ ಎಂದು ಅರಚಣತ್ತ, ರಾತ್ರೀ ಪೇಳಿಯಲ್ಲಿ ಜನರ ನಿದ್ರೆಗಳಿಗೆ ತಡೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವು. ನವಿಲುಗಳು ಮೇಘದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೇಕಾ ರವವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಉದ್ದವಾದ ಗರಿಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ, ಅಗಲಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಜಾಗರವಾಡುತ್ತಿರುವವು. ಗೋಪಾಳದವರು ಗೋರಸುಗಳನ್ನು, ಕೆಂಬಳೀ ಗೋಂಗಿಗಳನ್ನು ಸಹ; ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು, ಕೊಡೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು, ಮರದಾಪುಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು, ಗೋಪಾಳಕ್ಕೆ ತಿರುಗುತ್ತ, ಬಹಳ ಕೆಟ್ಟಿ ಪಡುತ್ತಿರುವರು. ಪ್ರಜೆಗಳು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೊಲಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹುತ್ತು, ಬಿತ್ತಿ, ಹರತೆ ಮುಂತಾದ ಬೇಸಾಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಗದ್ದಿಗಳಗ್ಲಾ ನೀರು ಕೆಟ್ಟಿ ಅಟ್ಟಿಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತು, ಸೊಪ್ಪು ಗೊಳ್ಳಿರಗಳನ್ನುತ್ತಳಿದು, ಮೊದಲು ನಾಟೀ ಹಾಕಿದ ಪೈರುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು, ತಂದು, ಅಟ್ಟಿ ಗದ್ದಿಯಲ್ಲಿ ನೆಡುತ್ತ, ನೆಟ್ಟಿ ಪೈರುಗಳಿಗೆ, ಹದವರಿತು, ನೀರು ಹಾಯ್ಯಿತ್ತ, ಒಂದು ಫೋಗೆ ಯಾದರೂ ಪುರಸತ್ತು ಇಲ್ಲದೆ, ಹಣಾಹಣಿಯಿಂದ ಆರಂಬದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಡಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಸೂರ್ಯ ಇಂದ್ರರು ಮೇಳಿಂದ ಮುಂಜ್ಜ್ಜಿದವರಾಗಿರುವರು. ಒಂದು ಮೇಳೆ ಕಾಣಿದೂ ಗ್ರಹಿ, ಇನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸದೆ ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಳೇಗಳಾಲವು ಇಶ್ವರ್ಯವಂತರಿಗೆ ಬಹಳ ಸುಖಕರವಾಗಿರುವದು. ಬಢವರಿಗೂ ಗೋಪಾಳದವರಿಗೂ ಸಂಭರಿ

ಸುವರ್ವಿಗೂ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗಿರುವದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇ, ಸೀತೆಯನ್ನು ನೆನಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಉಂತೆ ಪಡುತ್ತೇ, ಕ್ರಾಂತಿ ಭಾದ್ರಪದ ಏರಡು ತಿಂಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ತರುವಾಯ ರಾಮನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನನ್ನು ನೋಡಿ—ಎಲ್ಲೆ, ತಮ್ಮನೇ, ನೋಡು! ಶರತ್ವಾಲಪು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಆ ಕಾಶಪು ಬಿಳುಪಾಗಿರುವದು. ಇಂದ್ರನು ಬಹಳ ನಿರ್ಮಲನಾಗಿರುವನು. ಈ ಶರತ್ವಾಲಪ ರಾತ್ರಿಯು ಬೀಳದಿಂಗ ಓಂದ ತುಂಬಿರುವದರಿಂದ, ಬಿಳೀ ಶೀರೆಯನ್ನು ಉತ್ತರ್ವಿಂಗಿಸಿನ ಹಾಗೆ ಇರುವದು. ಹೊಳೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಅಡಗಿ, ನಿರ್ಮಲವಾದ ಉದುಕೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವವು. ಈ ನದಿಗಳು ಹಳ್ಳಿದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತೇ, ತಾವರೆ ಎಂಬ ಮುಖದಿಂದಲೂ, ಕನ್ನೆಲ್ಲ ದಿಲೆ ಎಂಬ ಕೊಣ್ಣೋಗಳಿಂದಲೂ, ಈ ಎಂಬ ನಡುವಿನಿಂದಲೂ, ಪ್ರವಾಪವೇಬ ಲಾವಣ್ಯದಿಂದಲೂ, ನಾರಿಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವವು. ಅರನುಗಳು ವಿಜಯ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ದು ರಾಗುತ್ತಿರುವರು. ಇಂಥಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯ ಸುಖನಾದ ಸುಗ್ರೀವನು ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನೂ ಮರೆತು, ಹತ ಶತ್ರುವಾಗಿ, ಕಾವಾಸಕ್ತಿನಾಗಿ, ಕಿಷ್ಟಿಂಥಿಯಲ್ಲಿ ತಾನುವಾತ್ರ ಸುಖವಾಗಿ ಇದ್ದ ಕೊಂಡು, ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೆನೆಯದೆ, ನಮಗೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇರುವನು. ನಿಧನ ಹೋಗಿ, ಎಳ್ಳಿರಿಸು. ಆತನುಕೃತಜ್ಞನಾಗಿ, ನಿನ್ನ ಸಂಗೆಡ ಬಂದರೆ, ಉತ್ತರ್ವಿಸು. ಇಲ್ಲದೇ ರಾಜ್ಯ ಮದದಿಂದ ಮತ್ತಿನಾಗಿದ್ದರೆ, ಆತನನ್ನು ಕೊಂಡು, ಆ ಕಷಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಾಲಿಯ ಮಗನಾದ ಅಂಗದನಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ, ಆತನನ್ನು ಕಷಿ ಸೇನೆಯೊಡನೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು, ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನ ಅಣ್ಣನ ಅಪ್ಪಣಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಧನುಭಾಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಕಿಷ್ಟಿಂಥಾ ಪಟ್ಟಿದ ಉರು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೆದೆಯನ್ನು ಪರಿಸಿ, ಟೀಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲು; ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದ ಸಿಡಿಲಿಗೆ ಸರಿಯಾದಲಕ್ಷ್ಮಿಣನ ಧನುಪ್ರಾಂಕಾರ ಶಬ್ದವನ್ನು ಸುಗ್ರೀವನು ಕೇಳಿ, ಹನುಮ, ನಿಧಲ, ನಳೆ, ಜೊಂಬವಂತ, ಸುಮೇಣ, ಹೊದಲಾದ ಮಂತ್ರಿಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ, ಬೆದರಿ, ಬೆಜ್ಜರ ಗೊಂಡು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನ ಬಳಗೆ ಬಂದು, ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ—ಎಲ್ಲೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನೇ, ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ನನಗೆ ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮರೆತು ಕೃತಷ್ಣನಾಗಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಗೋಡಿ, ಹಿಮವಂತನು, ನಿಷದ, ಗಂಥಮಾಧನ, ವಿಂಥ್ರ್ಯ, ಹೇಳಿರು ಹೊದಲಾದ ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸಮುದ್ರ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ

ಲೀಯೂ, ವನ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಎಲ್ಲಾ ಕಪಿ ಸೇನಾಪತಿಗಳನ್ನು ರಾಮ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥಿಗಾಗಿ ಕರಿಸಿದ್ದೀನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಸತ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆತನೊಡನೆ ಕೂಡಿ, ರಾಮನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದು, ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ರಾಮನು ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ತೆಗೆದು, ಬಿಗಿ ಅಪ್ಪಿ,—ಎಲ್ಲೆ, ಪ್ರಿಯ ಸಖನೇ, ಮುಂದಣ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಏನು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೀರ್ಯೇ? ಎಂದು ಕೇಳಲು; ಸುಗ್ರೀವನು ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಗಿದು ಕೊಂಡು—ಸಾಷ್ಟಿನಾ, ರಾಮೇಂ ದ್ರುನೇ, ಸರ್ಕಲ ಕಪಿ ಸೇನಾ ನಾಯಕರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಪಿ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು ಬಂದು, ಸನ್ನದ್ದರಾಗಿ ಕಾದು ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರ ಗಣ ತೆಗಳನ್ನು ಪರಾಂಬರಿಸಿ, ಜಿತ್ತುಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದ ರಿಂತಿ ಅಪ್ಪಣೀ ಕೊಡಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಬಿಸ್ತೆಪ್ಪಿಸಿ, ಒಟ್ಟು ದಳಪತಿಯಾದ ಅಗ್ನಿಯ ಮಗನಾದ ನೀಲನ ಮುಖ ವನನ್ನು ನೋಡಲು; ಆಗ ಆತನು ಎಲ್ಲಾ ಕಪಿ ಸೇನಾಪತಿಗಳಾಗೂ ಶ್ರೀರಾಮ ಜಂಪ್ರನ ಗಣಿತೆಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.

ಆ ಬಳಿಕ ನಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪರ್ವತದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕಡಲ ಧಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ವನ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ವಾಸ್ತಾ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದು, ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ದೊಡ್ಡಪುಗಳಾದ ವ್ಯುಗಳುಳ್ಳ, ಕೂರವಾದ್ದಹಲ್ಲಿಗಳುಳ್ಳ, ಎಳ್ಳೆ ಸೂರ್ಯನೋಽಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುಗಳಾಗಿಯೂ, ತಾವರೆಗಳ ಕೇಸರಗಳೋಽಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಂಬಣಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಜಂಪ್ರನ ಹಾಗೆ ಬಿಳಿದುಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ, ಹತ್ತು ಕೋಟಿ ಕಪಿಗಳಂದ ಕೂಡಿ, ಶಾರನಾದ ಶತಬಲಿ ಎಂಬ ಕಪಿ ನಾಯಕನು ಬಂದು, ರಾಮನನ್ನು ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು.

ಆ ಬಳಿಕ ತಾರೆಯ ತಂಡೆಯಾದ ಸುಪ್ರೇಣನೆಂಬವನು ಮೇರು ಪರ್ವತಕ್ಕೂ ಮುಂದರೆ ಪರ್ವತಕ್ಕೂ ಸರೂಪನಗಳಾದ ಅನೇಕ ಕೋಟಿ ಕಪಿ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ರಾಮ ಜಂಪ್ರನಿಗೆ ಗಣಿತೀ ಕೊಟ್ಟಿನು. ಆ ಮೇಲೆ ರುನೀಯ ತಂಡೆಯಾದ ರುಮುಣ್ಯನೆಂಬ ಸುಗ್ರೀವನ ಮಾವನಾದ ಸೇನಾಪತಿಯು ಸಾವಿರಾರು ಕೋಟಿ ತನ್ನ ಕಪಿ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ರಾಫೇವನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿದನು. ಹನುಮಂತನ ತಂಡೆಯಾದ ಕೇಸರಿ ಎಂಬ ಕಪಿ ನಾಯಕನು ಲೆಖ್ಯವಿಲ್ಲದ ತನ್ನ ಕಪಿ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ರಾಮ ಜಂಪ್ರನ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಆ ಬಳಿಕ ಗವಾಷ್ಟನೆಂಬ ಮಹಾ ಪರಾಕ್ರಮ ಶಾಲಿಯಾದ ಕಪಿಸೇನಾ ನಾಯಕನು ತನ್ನ ಗೋಲಾಂಗೂಲ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ರಫ್ಹೆ

ನಾಥನಿಗೆ ತೋರಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಧೂಪ್ರಾನೆಂಬುವನೂ, ಜೊಂಬವಂತನೆಂಬುವ ನೂ, ತಮ್ಮ ಕರಡಿಗಳ ಸೇನೆಗಳನ್ನೂ ನೀಲನೆಂಬವನೂ, ಪನಸನೆಂಬವನೂ, ತಮ್ಮ ಮುಸಿಯ ಸೇನೆಗಳನ್ನೂ ಕಾಣಿಸಿದರು. ಗವಯನೂ, ದರ್ಶಿಮುಖನೂ, ಯಾಧವನೂ, ಗಜನೂ, ಗಂಧವಾಧನೂ, ಯುವ ರಾಜನಾದ ಅಂಗದನೂ, ಇಂದ್ರಜಾನುಂ, ರಂಭನೂ, ದುರ್ಘುಲಿನೂ, ಹನುಮಂತನೂ, ಸಳನೂ, ದಧಿ ಮುಖನೂ, ಶರಭನೂ, ಕುಮುದನೂ, ವೋದಲಾದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕರಾದ ಕಪಿ ಸೇನಾಪತಿಗಳು, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸೇನೆಗಳನ್ನೂ ರಾಮನಿಗೆ ತೋರಿಸಿ, ಕೈಗಳನ್ನೂ ಮುಗಿದರು.

ಆಗ ಶ್ರೀರಾಮನು ಆ ಕಪಿ ಸೇನೆಗಳನ್ನೂ, ಸೇನಾಪತಿಗಳನ್ನೂ, ಅವರವರ ತೇಜಸ್ಸುಗಳನ್ನೂ, ಆಕೃತಿಗಳನ್ನೂ, ಕೊಳ್ಳುವ್ವಾಗೇಂದಿ, ಬಹಳ ಸಂತೋಷದ ಪಟ್ಟು ಸುಗ್ರೀವನನ್ನೂ ಅಲಿಂಗಿಸಿ ಕೊಂಡು—ಎಲ್ಲೆ, ಮಿತ್ರನೇ, ಈ ನಿನ್ನ ಸೇನೆಗಳ ಸಂಭಾಯದಿಂದ ಸಕಲ ಲೋಕವನ್ನು ಜೈಸುವೆನು. ರಾವಣನು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರದವನು! ಆ ದುಷ್ಪನು ಎಲ್ಲಿ ಇರುವನೋಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಸಿ, ಆ ಸುದ್ರಿಯನ್ನು ತರಿಸಿದರೆ, ಆ ಮೇಲೆ ಮುಂದಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯೋಂ ಚಿಸ ಬಹುದು. ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಪಿ ಸೇನಾಪತಿಗಳನ್ನೂ ನೇಮಿಸು, ಅಂದನು. ಸುಗ್ರೀವನು ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಾರ ಮುಂದೆಯೇ ಮೂಡಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ವಿನಿತನೆಂಬ ಕಪಿ ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನೂ, ತೆಂಕಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ನೀಲನನ್ನೂ, ಹನುಮಂತನನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಗನಾದ ಜೊಂಬವಂತನನ್ನೂ, ಸುಹೋತ್ಸಸನನ್ನೂ, ಇನ್ನೂ ಗಜ, ಗವಾಕ್ಷ, ಗವಯ, ಖಿಪಭ, ಮೈಂಧ, ದ್ವಿವಿದ, ವಿಜಯ, ಗಂಧವಾಧನ, ಉಲ್ಲಾಸಮುಖ, ಅಂಗದನೇ ವೋದಲಾದ ವಾಸರ ಶ್ರೀರ್ಜರನ್ನೂ, ಬಂಡಗ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ತಾರೆಯ ತಂದೆಯಾದ ಸುಪೇಣನನ್ನೂ; ಪದುವಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಶತಬಲಿ ಎಂಬ ಕಪಿಯನ್ನೂ ನೇಮಿಸಿ—ನೀವೆಲ್ಲರು ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಸೇನೆಗಳನ್ನೂ ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು ಬಂದು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆಯ ವರಿಗೂ ಆಕಳ ಹೆಚ್ಚೆಯಪ್ಪು ಸ್ಥಳವನ್ನೂ ಬಿಡದೆ, ಸೀತೆಯನ್ನೂ ರಾವಣನನ್ನೂ ತಡಕಿ, ಗೊತ್ತು ಹತ್ತಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬರ ಬೇಕು. ತಿಂಗಳ ಮೇಲೆ ಬಂದವರಿಗೆ ಪ್ರಾಣಾಂತ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿಸುವೆನು ಎಂದು, ಅಪ್ಯಾಣಿಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಲು; ಅವರೆಲ್ಲರು ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬಲಗಳನ್ನೂ ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು, ಹೊರಟು ಹೋಂದರು.

ಸುಗ್ರೀವನು ಕ್ರಾರಾಜ ಅಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನು ಎಂದು, ಭಯದಿಂದ ಪೂರ್ವ

ಪೈಶಿನು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ನೇಮಿಸಿದ್ದ ವಿನತೆ, ಶತ್ಯಬಲಿ, ಸುಪೇಣಾರೆಂಬ ಪರು ಸೀತಾ ರಾವಣರನ್ನು ಹುಡುಕಿ, ಕಾಣದೆ, ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಸುಗ್ರೀವನ ಬಳಗೆ ಬಂದು, ಸೀತಾ ರಾವಣರನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಇತ್ತಲು ದಷ್ಟಣ ದಿಕ್ಕುಗೆ ಹೋದ ನೀಲ, ಅಂಗದ, ಹನುಮ, ಜ್ಞಾಂಬವರೆಂದೆ ಮೌದ ಲಾದವರು ಶುಪ್ಯಮೂಕಾದ್ವಿರ್ಯಿಂದ ಹೊರಟು, ವಿಂಧ್ಯ ಪರ್ವತವನ್ನು ಶೇರಿ, ಪರ್ವತದ ತೊಪ್ಪೆಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಹಳವಾಗಿ ಹುಡುಕಿ, ಹಳಿಪ್ಪ ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಬೆಂಡಾಗಿ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೇ ಎಂಬವಳಿ ಗುಹೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು, ತಾವು ಬಂದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಳಲು; ಅವಳು ಇವರಿಗೆ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲನ್ನು ತಿನ್ನುವದಕ್ಕೂ, ತಿಳೇ ನೀರ ನ್ನೂ ಜೀನು ತುಪ್ಪವನ್ನೂ ಕುಡಿಯುವದಕ್ಕೂ ಕೊಟ್ಟು, ಇವರ ಹಿನ್ನೆಲ್ಲ ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಗಿಡಳು. ಆಗ ಇವರೆಲ್ಲರು ಆಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು— ಎಲ್ಲೇ, ತಾಯೇ, ನಿನ್ನ ದಯದಿಂದ ನವ್ಯ ಜ್ಞಾತ್ತು ಅಡಗಿತು. ನಾವು ಬರುವಾಗ ಬಂದಿವೆ. ಈಗ ಹೋಗುವದಕ್ಕೂ ನಮಗೆ ದಾರಿಯು ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಒಡೆಯನಾದ ಸುಗ್ರೀವನು—ಬಂದು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂತಿರಿಗಿ ಬಾರದೆ ಇದ್ದರೆ, ನಿಮ್ಮಪ್ರೇಲ್ಲಾ ಕೊಂಡು ಹಾಕಿಸುವೆನು ಎಂದು, ಅಪ್ಪಣೇ ವಾಡಿರುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಎಲ್ಲೇ, ತಾಯೇ, ನಮ್ಮನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಈ ಗುಹೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ವಾಡಿದರೆ, ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದುವಳು ನೀನೇ ಆಗುತ್ತೇ ಎಂದು ಅಂಗಲಾಜಿ, ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳಲು; ಆಕೆಯು ಇವರನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಕವಿ ನಾಯಕರುಗಳರಾ, ಸುರಾಸುರರೇ ಹೊದಲಾದವರು ಕೂಡ ಈ ಗುಹೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಹಿಂತಿರಿಗಿ ಹೋಗಲಾರರು. ಆದಾಗ್ನೀ ಚೆಂತೆ ಇಲ್ಲ. ನೀವೆಲ್ಲರು ಒಬ್ಬರ ಕೈಯೊಬ್ಬರು ಹಿಡು ಕೊಂಡು, ಕಣ್ಣಿಗಳನ್ನು ಮುಜ್ಜಿ ಕೊಳ್ಳು, ಎಂದು ಹೇಳ, ಆ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆದ ಕವಿಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾನ ವಾತ್ತದಲ್ಲಿ ಗುಹೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ತಂದು ಬಿಟ್ಟು,—ಇಗೋಡಿ ನೀನು ಹೊರಗೆ ಬಂದಿರಿ. ಇನ್ನು ಮೇಲೇ ನಿವೇಶ್ಯದೆಯನ ಅಪ್ಪಣಿಯಾದಂತೆ ನಡೆಯ ಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಗುಹೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕುಳು.

ಆ ಮೇಲೇ ಅಂಗದನು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಶರತ್ವಾಲವು ಹೋಗಿ, ಹೈಮಾಂತ ಕಾಲವು ಬಂದದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಮಹಾತಂಕ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಜ್ಞಾಂಬವರೇ ಹೊದಲಾದವರನ್ನು ಕುರಿತು—ಇಗೋಡಿ, ಸುಗ್ರೀವನು ನೇಮಿಸಿದ ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯೂ ವಿಂತಿ ಹೋಳಿತು; ಸೀತಾ ರಾವಣರನ್ನು ಕಾಣಲೂ

ಇಲ್ಲ. ನಾವು ತಿರಿಗಿ ಹೋದರೆ, ನಮ್ಮನ್ನು ಕೆಲ್ಲ ಗಾಣಗಳಿಗೆ ಹಾಕಿಸಿ, ಅರಸಿ ಬಿಡುವನು. ತಿರಿಗಿ ಅವನ ಬಳಗೆ ಹೋಗಿ, ಅವನಿಂದ ಕೊಲ್ಲಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ದಕ್ಷಿಂತ ನಾವೇ ಈ ವಿಂಥ್ಯಾ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ನೀರುಗಳನ್ನು ತೋರೆದು, ಪ್ರಾಣ ಗಳನ್ನು ಬಿಡುವದು ಲೇಸು, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಎಲ್ಲಾ ಕೋಡಗಗಳು ಒಪ್ಪಿ, ಕೂಡಿ ಬಂದು, ಬಂದು ಅರೇ ಬಂದೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳತು ಕೊಂಡು, ನಿರಶನ ಪ್ರತಿವನ್ನು ಕ್ಯು ಕೊಂಡು, ಈ ಸೀತೆಯಿಂದ ವಿರಾಧನೆಂಬ ರಾಜ್ಯ ಸನ್ನಾ, ಕಬಂಧನೆಂಬ ನಿಶಾಳರನ್ನಾ, ಇರ ದೂಷಣರೇ ನೊದಲಾದ ಹದಿ ನಾಲ್ಕು ಸೌವಿರ ರಾಜ್ಯಸರ್ವ, ಜಟಾಯುವೆಂಬ ಗೃಹ್ಯ ರಾಜನ್ನ, ಇವರು ಹೊದಲಾದವರೆಲ್ಲಾ ಸತ್ತರು. ಇವರ ಹಾಗೆ ನಾವೂ ಈ ಸೀತೆಗಾಗಿ ಸಾಯಂ ಬೇರೆ ಕಾಗಿ ಬಂತು, ಎಂದು ಮಾತಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು; ಅವರ ಸಮಿಂಬದಲ್ಲಿ ಗರಿ ಸೀದು ಬಿಡ್ಡ ಇದ್ದ ಸಂಪಾತಿ ಎಂಬ ಗೃಹ್ಯ ರಾಜನು ಈ ಕುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು—ಸೀಪು ಯಾರಪ್ಪಾ? ನನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಜಟಾಯುವ ಸತ್ಯನೆಂದು ಹೇಳಿ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ದುಖ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವಿರಿ. ಆತನನ್ನು ಯಾರು ಕೊಂಡರಪ್ಪಾ? ಏನು ನಿಮಿಷ್ಯ ಕೊಂಡರು? ಆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ನನಗೆ ವಿವರ ವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ, ಎನಲು; ಅಂಗದನು ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು—ಅಯೋಧ್ಯ್ಯ ಪಟ್ಟಣದ ಅರಸಾದ ದಶರಥನ ಮಗ ರಾಮನು ದಂಡಕಾ ವನದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯು ಅಷ್ಟಣೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಇರುತ್ತಿರುವಾಗ್ಯೆ, ಹೆಗೆತನದಿಂದ ರಾವಣನೆಂಬವನು ಆ ರಾಮನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅವನಿಳ್ಳದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಳ್ಳಿತನದಿಂದ ಕದ್ದು ಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಜಟಾಯುವ ಆತನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವದಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ರಾವಣನೊಡನೆ ಜಗಳಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಲು; ಆತನು ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕೊಂಡು, ಸೀತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೊಂಡು ಹೋಡನೆಂದು ತಿಳಿಸಿ, ತಾವು ಆ ಸೀತಾ ರಾವಣರನ್ನು ಮುಡುಕುವದಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರಾವಾಗಿ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿದರು.

ಆಗ ಸಂಪಾತಿಯು—ಎಲ್ಲೆ, ಕುಗಳರೂ, ಆ ರಾಮನು ನನ್ನ ಮಿತ್ರನ ಮಾನು. ನಿಮಗೆ ನಾನು ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು. ಹೊದಲು ನಾನೂ ನನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಜಟಾಯುವೂ ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವದಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಥಲವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಇಬ್ಬರು ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದ ವರಿಗೂ ಹಾರಿ ಹೋಗಿ, ನಾನು ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳ ರುಳಳಿದಿಂದ ಸಂಕೆಟ ಪಡುತ್ತಲಿರುವ ನನ್ನ ತಮ್ಮನಿಗೆ ನನ್ನ ಗರಿಗಳನ್ನು ಮರೆ ಮಾಡಲು; ಆತನು ಜನಸ್ಥಾನ

ದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಗರಿಗಳಂದ ಕೊಡಿದ್ದನು. ನಾನು ಸುಟ್ಟು ಹೋದ ಗರಿಗಳ್ಳಿವ ನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೆನು. ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು, ನಿತಾಕರೆನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಮಾಹಾ ಶುಪ್ತಿಯು ನೆನ್ನು ಹೇಳಿದೆ ದಯವಿಟ್ಟು—ಇಲ್ಲಿಗೆ ರಾಮನ ಕೆಲಸಕಾಶ್ವಗಿ ಕಷಿ ಸೇನಾ ನಾಯಕರು ಬರುವರು. ಅವರಿಗೆ ಸೀತಾ ರಾವಣರು ಇರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹೇಳಿ, ನೀನು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರೆ, ನಿನ್ನ ಗರಿಗಳು ತಿರಿಗಿ ಹುಟ್ಟುವವು ಎಂದು, ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ಇಗೋ! ನೋಡಿ! ಈ ಸಮುದ್ರದ ಆಜಿಗೆ ನೂರು ಯೋಜನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕಾಶ್ವ ಪರ್ಯಾತದ ಶಿಶಿರದ ಮೇಲೆ ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣವೆಂದಿರುವದು. ಅದರಲ್ಲಿ ದುಪ್ಪನಾಡ ರಾವಣನು ಇರುವನು. ಅವನ ಅಂತಹುರದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಾಂಯರ ಕಾವಲಿನಿಂದ ಸೀತೆ ಇರುವಳು. ನಾವು ಹದ್ದುಗಳ್ಳಿದ್ದರಿಂದ, ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯು ಬಹು ದೂರ ನೋಡುವದು. ಇಗೋ!, ಸೀತೆಯು ನನಗೆ ಕಾಣುತ್ತಾಳೆ! ನೀವು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ, ಲಂಕೆಗೆ ಹೋದರೆ, ಸೀತೆಯು ನ್ನ ಕಾಣಿಸಿರಿ. ನನ್ನ ರೇಕ್ಕೆಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತುಲಿವೆ. ನೋಡಿ! ಎಂದು ತೋರಿಸಿದನು.

ಆ ವಾತನ್ನು ಹೇಳಿ, ಕಷಿ ಸೇನಾಪತಿಗಳು ನಿಧಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಗೋಪಾಳ ದವರಂತೆಯಾ, ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕಂಡ ಇಕ್ಕೋರಿಗಳಂತೆಯಾ, ಮಳ್ಗಾಲವನ್ನು ಕಂಡ ನವಿಲುಗಳಂತೆಯಾ, ಮುಂಗಾರು ದಿನಗಳನ್ನು ಕಂಡ ಇತಕ ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆಯಾ, ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟು, ಎಲ್ಲರು ಆ ಅರೇ ಬಂಡಿಯ ಮೇಲಿನಿಂದ ಏಡ್ಡು, ಸಮುದ್ರದ ಧಡವನ್ನು ಬಂದು ಶೇರಿದರು.

99. Anjaneya discovers Site and burns the city of Lanke.

ಉ. ಅಂಜನೀಯನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಕೊಂಡು ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಿನಾ ಸುಟ್ಟಿದ್ದು.

ಕಷಿ ಸೇನಾಪತಿಗಳಾದ ಜಾಂಬವ, ಅಂಗದ, ತಂಜನೀಯ, ಮುಂತಾದವರು ಫೋರತರವಾದ ತೆರೆಗಳ ಆಭರಣೆಯಿಂದ ಒಪ್ಪಿ ಇರುವ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಂಡು, ವ್ಯಾಕುಲದಿಂದ—ಇದನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ದಾಟುವದು? ಹ್ಯಾಗೆ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಶೇರುವದು? ಸೀತಾ ರಾವಣರನ್ನು ಕಂಡು ತಿರಿಗಿ ಬರುವ ಬಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ? ಎಂದು, ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಕೆನ್ನೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ಮುಂಗಾಣದೆ, ಕಂಗೆಟ್ಟು ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಿರಲು; ಆಗ ಜಾಂಬವಂತನು ಸಮಸ್ತ ಕಷಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ—ಎಲ್ಲೆ, ಕಷಿಗಳೇ, ದೇವತೆಗಳಂದಲೂ, ದಾಟಲಕ್ಕೂವಾದ ಈ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಷಿ ಸೇನೆಯೊಳಗೆ ದಾಟಿ ಹಿಂತಿರಿಗಿ ಬರುವಂಥ ಶೂರರು ಯಾರು ಇದ್ದಾರೆ? ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಅಂಗದನು ಎದ್ದು—ಸ್ವಾಮಿ, ಶಿವನಂತಿರುವ ನಿಮ್ಮ

ಬಲವು ಸಮಗಿರುವಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟುವದು ಎಪ್ಪಿರ ಕೆಲಸ? ಈ ಸಮುದ್ರವನ್ನೇ ಕುಡಿದು ಬಿಡುವಂಥ ಭಟಕರು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಕೆಪಿಗ ಇ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಲು; ಕೆಪಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಎದ್ದು, ತೋಳನ್ನು ಅಪ್ಪಣಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಹಲ್ಲಿರಿದು, ಆಭರಿಸಲು; ಜಾಂಬವಂತನು—ಹೋಗೆ ಹೋಗೆ! ಸ್ವೇರಿಸಿ! ಮಾರು ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ನಿಮ್ಮಂಥ ವೀರರು ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಉಂಕೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಬರ ಬೇಕಾದರೆ, ನಾನಾ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ವಾಡ ಬೇಕು; ಜಾನಕಿ ಯನ್ನು ಕೆಂಡು ಬರ ಬೇಕು. ಇಮ್ಮು ಸಾಮಧ್ಯ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆಂಟು? ಎಂದು ಕೇಳಲು; ಕೆಪಿ ವೀರರೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟುಗಿ ಎದ್ದು, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಾಮಧ್ಯವನ್ನಿಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ ಕೊಳ್ಳಲು; ಜಾಂಬವಂತನು—ನಾನು ಪ್ರಾರ್ಥಿದಲ್ಲಿ ಯಾವ ನಷ್ಟನಾಗಿ ಇದ್ದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ, ಇದು ನನಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಅಜ್ಞಗು ಜ್ಞಾನುದುಕನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೂ ನಾರು ಯೋಜನವನ್ನು ಹಾರುವೆನು. ತಿರಿಗಿ ನಾರು ಯೋಜನವನ್ನು ಹಾರಿ ಬರುವದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ಉಂಟಾದೀತೋರು ಇಲ್ಲವೋ? ಎಂಬ ಸಂದೇಹವಾಗಿದೆ, ಎನ್ನಲು;—

ಆಗ ಅಂಗದನು ನಿನೆಲ್ಲರು ನೋಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಈ ನಾರು ಯೋಜನವನ್ನು ದಾಟಿ, ನೀತಾ ರಾಷಣರನ್ನು ಕೆಂಡು, ತಿರಿಗಿ ಬರುವೆನು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಜಾಂಬವಂತನು—ನಾವು ಇಮ್ಮು ಜನಪಿದ್ದು, ಯುವರಾಜನಾಗಿ, ಧೋರೆಯ ಮಗನಾಡ ನಿನ್ನನ್ನು ಹಗೆಯ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಪಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಕೆಳುಹಿಸುವ ದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ. ರಾಮಾರ್ಚಂದ್ರನೂ ಸುಗ್ರೀವನೂ ಒಪ್ಪಲಾರು ಎಂದು, ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರಿಸಿ, ಬುದ್ಧಿ, ಶಕ್ತಿ, ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಹನುಮಂತನನ್ನು ನೋಡಿ—ಎಲ್ಲೆ, ಮಹಾನುಭಾವನೇ, ಇಂಥಾ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಯಾಕೆ ಒಂದು ವಾತನ್ನು ಆಡದೆ, ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೀ? ನೀನು ಮನಸ್ಸು ವಾಡಿದರೆ, ಇದೆಪ್ಪಿರ ಕೆಲಸ! ನಾವೆಲ್ಲರು ನಿನ್ನಿಂದ ತಿರಿಗಿ ಸುಗ್ರೀವ ರಾಮರ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಹೋಗಿ, ನಮ್ಮ ಹೆಂಡರು ಮಕ್ಕಳ ವೋರೆಯನ್ನು ನೋಡುವೇವು. ನವೋತ್ಸಾಹಿಯನಾದ ಸುಗ್ರೀವನು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗುವನು. ರಾಮನು ರಾಷಣನನ್ನು ಕೊಂಡು, ನೀತೆಯನ್ನು ಕೂಡಿ, ಸಂತೋಷ ಪಡುವನು. ನೀನು ಉದಾಸೀನವನ್ನು ವಾಡಿದರೆ, ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರೂ, ಸುಗ್ರೀವನೂ, ನಾರೂ, ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಡುವೇವು. ನೀನು ಧ್ಯಾರ್ಥಿದಿಂದ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳಲು; ಹನುಮಂತನು ಉತ್ಸಾಹ ಶೀಲನಾಗಿ, ಅಂಗದ ಜಾಂಬವಂತ ವೋದಳಾದವರನ್ನು ಸವಾಧಾನ ಪಡಿಸಿ, ಸಮುದ್ರದ ಧಡದಲ್ಲಿರುವ ಮಹೇಂ

ದ್ರಿ ಪರ್ಯಾತದ ಮೇಲಕ್ಕೆ, ಕನಿ ಸೇನೆಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಹತ್ತಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಆಕಾಶ ವಾಗ್ರಮ್ಯಕ್ಕೆ ನೆಗಿದು ಬರುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಮೈನಾಕಾವೆಂಬ ಪರ್ಯಾತವು ಸಮುದ್ರ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಹೊರಟು, ಅಂಜಸೇಯಸನ್ನು ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಉಪಚರಿಸಲು; ಅದಕ್ಕೆ ಸಂತೋಧ ಪಟ್ಟು,—ನಾನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಆವರ್ತನಾವನವನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮಸಿಗೆ ಹೇಳುವ ವರಿಗೂ, ಅನೇಳ್ಳೆದಕಂಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಶಪಥವನ್ನು ವಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಶ್ರೀಪ್ರದಲ್ಲಿ ಕೈ ಕೂಡಾವ ಹಾಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು ಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೊಳಗುತ್ತು, ತನ್ನ ಶಾರ್ಯವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಸು ಬೇಕೆಂದು ಇಂದ್ರನು ಕ್ಷಣಿಸಿಸಿದ ಸುರಸೆ ಎಂಬವಳಿನ್ನು ಉಪಾಯದಿಂದ ಜ್ಯೋತಿಂಬಿ, ತನ್ನನ್ನು ಕೊಂಡು ಹಾಕುತ್ತೇನಿಂದು ಆಭರಣಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಿಂಹಿಕೆ ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯನ್ನು ಎರಡೆ ಭಾಗವಾಗಿ ಶೀಳ, ಒಂದು ಹೊಳಿನ್ನು ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಹೊಳಿನ್ನು ಜಾಂಬಲವಾದಿಗಳರು ನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೂ ಬಿಸಾಟು, ಅತಿ ವೇಗದಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಬಂದು, ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣದ ಬಳಿಯಾಲ್ಲಿರುವ ಎಂಬ ನಾಮಕ ಪರಾತಕ್ಕೆ ಇಳಿದು, ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕಂಡನು.

ಆ ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣವು ಹಾಗ್ಯಗಿತ್ತುಂದರೆ—ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಳವನ್ನು ಮುಟ್ಟು ಇರುವ ಕೋಟಿಗಳುಳ್ಳದ್ವಾಗಿಯೂ—ಪಜ್ಞೆಗಳಿಂದ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಕೋಟೀ ತನೆಗಳುಳ್ಳದ್ವಾಗಿಯೂ—ಸೂರ್ಯ ಕೋಟಿ ಕಾಂತಿಯಾಳ್ಳ ಶ್ರೀಕೂಟಾಜಲದ ಮೇಲೆ ರಂಜಿಸುವಂಥಾದ್ವಾಗಿಯೂ—ನಾನಾ ಪ್ರಾಪ್ತ ಫಲ ಭರಿತಗಳಾದ ವೃಜ್ಞಗಳಿಂದಲೂ, ಲತೆಗಳಿಂದಲೂ, ನಾನಾ ಜಲ ಪಜ್ಞೆಗಳ ವಿಚಿತ್ರ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ, ಶೋಭಾಯವಾಗಿಸಿರುವ ಸರಸ್ವತಿಗಳಿಂದಲೂ, ಶೈವೈ ಸಾರಜ್ಯೆ ವಾಂಧ್ಯಯುಕ್ತವಾದ ಮಲಯ ವಾರುತದಿಂದಲೂ, ಕಿವಿಗಿಂಘಾಗಿಯೂ ಇನಿಡಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಹಾಗೆ ಕೂಗುತ್ತಿರುವ ಶುಕ, ಪಿಕ, ಕಾರಿಕಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಕಮಲಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಪ್ತಗಳ ಮಕರಂದ ರಸ ಪಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮದಿಸಿರುವ ತುಂಬಿಗಳ ರ್ಯಾಂಕಾರಗಳಿಂದಲೂ, ಮರುಗ, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಜಾಜಿ, ಸುರಗಿ, ವಕುಳ, ಶಾವಂತಿಗೆ, ಪಾಟಲಿ, ನಾಗಸಂಪಿಗೆ, ಕರವೀರ, ಇತ್ಯಾದಿ ನಾನಾ ಜಾತಿಯ ಪ್ರಾಪ್ತಗಳಿಂದಲೂ, ಕಡಳಿ, ನಾರಿಕೇಳಿ, ಜಂಬು, ಫನಸ, ಚೂತ, ನಿಂಬೆ, ದಾಡಿಮು, ದ್ರಾಷ್ಟಿ, ವಾದಲ, ಅಂಜಾರ, ಖರ್ಜೂರ, ಲವಂಗ, ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಕ್ಕಜಾತಿಗಳಿಂದಲೂ,—ಹಂಸ, ಕಾರಂಡ, ಇಕ್ಕುವಾಕ, ಕ್ರಾಂಜ, ಗರುಡ, ಮುಂತಾದ ಪಜ್ಞೆ ಜಾತಿಗಳಿಂದಲೂ, ಹುಲ್ಲಿ, ಎರಳೆ, ಕಸ್ತೂರಿ ಮೃಗ, ಜಮರಿ ಮೃಗ,

ವರಾಹ, ಭಲ್ಗಾಕೆ, ಶರಭ, ಸಾಲ್ಯ, ಕಾದೂರು, ಹೊದಲಾದ ಪಶು ಜಾತಿಗಳಿಂದಲೂ, ರಂಜಿಸುವ ಉದ್ದ್ಯನ ವನಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವಂಥಾದ್ದುಗಿಯೂ,—ಮರಕತ ಶಿಲೆಯ ಸೇರ್ವೆಪಾನಗಳಿಂದಲೂ, ಇಂದ್ರನೀಲ ಮಣಿಯ ಗೋಡೆಗಳಿಂದಲೂ, ವಜ್ರದ ಕಂಭಗಳಿಂದಲೂ, ಅತಿ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ಶೋಭಿಸಿತು. ಹೀಗೆ ಶೋಭಿಸುವ ಉದ್ದ್ಯನ ವನವನ್ನು ನೋಡಿ, ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ತಲೆದೂಗುತ್ತು, ಮತ್ತು ಪರವೇಶವನಿಗೆ ಆವಾಸ ಸ್ಥಾನವಾದ ರಜತಾದ್ವಿಯೋ ಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ ಸಕೆಲ ಪರ್ವತಗಳು ತನಗೆ ಸಮನಲ್ಲವೆಂದುಬೀರತು ಇಧೀಯೋ ಎಂಬಂತೆ, ನೆಟ್ಟಿಗೆ ನಿಂತು ಇರುವ ತ್ರಿಕೂಟಾಳಲದ ಮೇಲೆ ನವರತ್ನ ಯುಕ್ತವಾದ, ಜೀವರತ್ನ ಕೆತ್ತಿ ಇರುವ, ಮೇಷ ಮಂಡಲವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಕೋಡಿರುವ ಕೋಡಿಗಳಿಂದಲೂ, ಕನಕ ಮಂಯಗಳಾಗಿ ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಕೋಂಡು ಹೊಗಿರುವ ಕೊತ್ತಲಗಳಿಂದಲೂ ಇಂದ್ರ ಮಂಡಲವನ್ನು ಪಚ್ಚಿಯ ಆಳ್ವೀರಿಗಳಿಂದ ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಕೋಂಡು ಇರುವ ಥಳಿಥಳಾಯವಾನವಾಗಿ ವೇದರು ಶಿಖರದ ಹಾಗೆ ರಾಜೀಸುತ್ತಿರುವ ರತ್ನಕಲೆಗಳಿಂದಲೂ, ಒಪ್ಪುತ್ತು, ಅಮರಾವತಿಯನ್ನು ಜರಿಯುವಂತೆ ರಂಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟವನ್ನು ನೋಡಿ, ಆಂಜನೇಯನು ಅದರ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ, ಒಂದು ಕ್ಷಣಾ ಮಾತ್ರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಾಮನ ಪಾದವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತು, ಕಣ್ಣಾ ಮುಳ್ಳಿ, ಆ ಪಟ್ಟಣದ ದ್ವಾರದ ಸಮಿಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಆ ದ್ವಾರ ಪ್ರದೇಶವು ಹ್ಯಾಗಿತ್ತಂದರೆ—ಸಾಲು ಮುತ್ತಿನ ಗೊಂಜಲಾಗಳು ಕಟ್ಟಿ ಇರುವ ತೋರಣಿಗಳಿಂದಲೂ, ಸುವಣಿದ ಥಳಿಕುಗಳು ಬಿಗಿದು ಇರುವ ಕೋಟಿ ಸಾಲು ತೋರಣಿಗಳಿಂದಲೂ, ರತ್ನ ಖಚಿತಗಳಾದ ಕವಾಟಗಳಿಂದಲೂ, ವಜ್ರದ ಕಂಭಗಳಿಂದಲೂ, ಮುತ್ತಿನ ಗೋಡೆಗಳಿಂದಲೂ, ಕರ್ಮಾರದ ದಿನಿಗೆಗಳಿಂದಲೂ, ಫೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನೆಟ್ಟಿರುವ ಧ್ಯಾಜ ಪತ್ರಕೆಗಳಿಂದಲೂ, ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಆ ದ್ವಾರವನ್ನು ಎಡೆ ಬಿಡದೆ ಹುಲಿ ಮುಖದ ರಾಜ್ಯ ಸರೂ, ಜೀಗ್ಯೇತೀ ಮುಖದ ನಿಶಾಜರರೂ, ಬ್ರಹ್ಮ ರಾಜ್ಯಸರೂ, ಪಿಠಾಚಿಗಳೂ, ಹೊರೆ ಗರೆದು ಕೋಂಡು, ಅತಿ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಆಯುಧ ಪಾಣಿಗಳಾಗಿ ಕಾದು ಕೋಂಡು ಇದರು. ಇಂಥ ದ್ವಾರ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆಂಜನೇಯನು ನೋಡಿ, ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಟ್ಟಿ, ಇಕೋರ ಗಂಡಿಯಿಂದ ಒಳ ಹೊಕ್ಕು, ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೋಣವನ್ನಾದರೂ ಒಳಗೆ ಬಿಡದ ಹಾಗೆ ಎಳ್ಳಿರದಿಂದ ಕಾದು

ಕೊಂಡಿರುವ ಲಂಕಿಲಿ ಎಂಬ ರಾಜ್ಯಸಿಯನ್ನು ಯಮನ ಮನಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಹೈತ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ಬೀದಿ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥ ಅವುಗಳ ಲಾಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಗುಡಿ, ಮಂಟಪ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅಂಗಡಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅಟ ಗಾರರ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ನಾನಾ ರಾಜ್ಯಸರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಹಸ್ತನೆಂಬ ರಾಜಣನ ಮುತ್ತ್ಯ ಪ್ರಧಾನನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಿವಿ ಮಾಗು ಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡು ವಿಕಾರವಾದ ರೂಪ್ಯಾಶಾಪನವಿ ಎಂಬ ರಾವಣ ತಂಗಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ, ಕಾಣಿದೆ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೊರಟು, ಥರಥರದ ಜಿತ್ರ ಮಂಟಪಗಳಿಂದಲೂ, ವಿಭಿತ್ತಿವಾದ ನಿರಾಳೇ ಮೇಲ್ಮೈಟ್ರ್ಯಾಫಿಲ್ ದಳಿಂದಲೂ, ಗಗನವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ ಪತಾಕೆಗಳಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತೆ, ಇಂದ್ರ ಪ್ರಪ್ನಕ ದಂತಿರುವ ಕುಂಭಕರ್ಣನ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಒಳಗೆ ಘೋರ ರೂಪಿಗಳಾದ ರಾಜ್ಯಸ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಬಿದ್ದಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ಪಾನ ಭಾವಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪಾಕ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಿ, ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಅಲ್ಲಿ—ನೀಲಗಿರಿಂದ್ರನು ಘಾಳಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ತಂದು ಹಾಕಳ್ಪತ್ರಿದ್ರಾನೋ? ಎಂಬಂತೆ, ಕರ್ಕಿಗೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ರಾಜ್ಯಸಾಧಮನನ್ನು ನೋಡಿ,—ಇವನು ಕೊರೆಗೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಬಳಲಿ, ಬಿಗಿದ ನಿಬ್ರೇಯಿಂದ ಬಿದ್ದಿರುವ ಭ್ರೂರವನೋ? ಲಯಕ್ಕತಾಂತಕನೋ? ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕುಡಿದು ತ್ವಪ್ತನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಬಡಭಾನಲನೋ? ಎಂದು ಬೀರಗಾಗುತ್ತು, ಇವನೇ ನಾದರೂ ಲೋಕವನ್ನು ನುಂಗ ಬೇಕೆಂದು ಎದ್ದರೆ, ಹರಿ, ಹರ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಭೂಜಂಗಮರಲ್ಲಿಯೂ, ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿಯೂ, ಬೇಕು ಬೇಕೆಂಬುವವರನ್ನು ಚಾಣಿನು ಎಂದು, ಮನಸ್ಸನಲ್ಲಿ ಭಯ ಪಡುತ್ತು, ಈ ಭಾಲೋಕವನ್ನೀಲ್ಲಾ ಮುಳುಗಿಸಿ ತೆಲಿಸುವ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲ ಸಮುದ್ರದ ರಭಸ ದಂತಿಯೂ, ವಿನಾಕಿಯ ಡಮುರುಗ ಧ್ವನಿಯಂತೆಯೂ ಕೊರ್ ಕೆಲ್ಕೋರವಾದ ಆತನ ಉಸುರನ್ನು ಆಲ್ಪಿಸಿ, ಕೇಳುತ್ತು, ಅವನ ಮಾಗಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅವನು ಉಸುರು ಶೇಧಿದಾಗ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತು, ಉಸುರು ಬಿಡುವಾಗ ಕೆಳಗೆ ಬರುತ್ತು, ಆ ಮೇಲೆ ಆ ರಾಜ್ಯಸನು ಕೆಲವು ಹೊತ್ತು ಉಸುರು ಬಿಡುವಾಗ ಇರಲು; ತಂಜನೇಯನು ಹೊರಗೆ ಬರುವದಕ್ಕೆ ಕೂಡದೆ, ದಿಗುಲು ಬಿದ್ದು, ಅವನ ಮಾಗಿನ ಸೊಳ್ಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಳೆದು, ಕೀಲು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಮಾಡಲು; ಆ ರಕ್ಷಸನಿಗೆ ಉಬ್ಜಸವಾದಂತೆ ಆಗಲು; ಅವನು ಬರ ವಿಡಿಲು ಶಿಂದ ಹಾಗೆ

ಶೀತನು. ಆಗ ಆಂಜನೇಯನು ಉಲ್ಕಾಚಾರೆತದಂತೆ ಶಿಡಿದು, ವಜ್ರದ ಕಂಭಕ್ತಿ ಬಡಿದು, ಬಹು ಯಾತನೆ ಪಟ್ಟು, ಕೋರ್ಕೆಗೊಂಡು ಹೆಲ್ಲು ಕಡಿಯುತ್ತಾ,— ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿ ಬೇಕೆಂದು ಬೋಬ್ಬಿರುದು, ಅಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಶಾಲವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಕುಂಭಕರ್ಣನ ಎದೆಯನ್ನು ತಿವಿಯಲು; ಆತನಿಗೆ ನೋಣ ಕಡಿತದಪ್ಪು ನೋಪು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಆಂಜನೇಯನು, ಮಲಗಿದವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವದು ಶೂರಿಗೆ ವಿಶಿತವಲ್ಲವೆಂದು ತನ್ನೊಳ್ಳಜಿಗೆ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು, ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಲಾ ಹುಡುಕಿ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಾಣದೆ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು,—ಗರುಡ ಧ್ವನಿ ಜಡಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ, ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ವಿವಾನಗಳುಳ್ಳದ್ವಾಗಿಯೂ, ವಚ್ಚೇ ಕಲಶಗಳುಳ್ಳದ್ವಾಗಿಯೂ, ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿಭೀಷಣನ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೂಪದಿಂದ ಹುಡುಕುತ್ತ ಇರಲಾಗಿ—ಎಲ್ಲಿ, ವಾನರಾಧಿಕ್ಷರನೇ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುವ ತಾಪು ಇದಲ್ಲವೆಂದು, ಅಶರೀರವಾಕ್ಷಾನುಡಿಯಲೂ; ಆಂಜನೇಯನು ಆ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೊರಟು, ನವ ರತ್ನ ಕೆತ್ತಿರುವ ಕೋರ್ಕೆಗಳ ಸಾಲುಗಳಿಂದಲೂ, ಕಸಕ ಖಚಿತವಾದ ಕೊತ್ತಲಾಗಳಿಂದಲೂ, ಸುವರ್ಣ ಕಲಶಗಳಿಂದಲೂ, ಬಾಲಾಕ ಕೋರ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶವಾನವಾದ ಧ್ವನಿ ಬಂಧಗಳಿಂದಲೂ ರಂಜಿಸುತ್ತಿರುವ ರಾಕ್ಷಸಾಧಮನಾದ ರಾವಣನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಅಮರಾವತಿ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಜರೆಯುವ ಆತನ ಸಭ್ಯಾಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಆ ಸಭೆಯು ಸುವರ್ಣ ಮಯವಾಗಿಯೂ, ಮುತ್ತಿನ ತೋರಣ ವೇಳ್ಳಿಟ್ಟುಗಳುಳ್ಳದ್ವಾಗಿಯೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಬಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಭೇದಿರುವುದಂಗ, ಡಂಕ, ನಗಾರ, ರಣಮೌರಿ, ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಗಳು ಭೋಗರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷಣಿ, ತಂಬಾರಿ, ಸಾರಂಗ ನಾದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇ, ಮಾಳಿಕ್ಕೆದ ದೀಡುಗಳ ವೇಲೆ ಕೂಳತು ಕೊಂಡು, ಮುತ್ತಿನ ದಿಂಬಿಗಳನ್ನು ಬರಿ ಕೊಂಡು, ಗಂಧರ್ವರು ಗಾಯನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಡ ನಡು ಬಳುಕುತ್ತ, ಹುಬ್ಬಿ ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು, ರುಪರೂರಿ ಶೀರೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ಕಡಗ ಕಂಕಣಾದಿಸಾರಾಭರಣಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ವಾರ ವಿಲಾಸಿನೀ ಜನರು ನತೀಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನೇ ಬಡಗಿಯು; ಕುಬೇರನೇ ಬೋಕ್ಕುಸದವನು; ಗುರುವೇ ಜೋಧೀಸನು; ಇಂದ್ರಾದಿಗಳೇ ಸೇವಕರು. ಮತ್ತು ಅಗಿಲು ಜಂದನ ವೊದಲಾದ ಪರಿಮಳ ದ್ರವ್ಯಗಳು ಮಫುಷಿಸುತ್ತಿ

ದ್ವಾರ್ಪು. ಇಂಥ ಸಭಾಸಾಧನದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲು ನೋಡಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಂತಹವು ರಕ್ಷಿತೋಗೆಬು; ಆ ಮಾಲಗುವ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಹುಲಿ, ಕರಡಿ, ಸಿಂಹ, ಶಿವಂಗಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ಮೃಗಗಳ ಮುಖದಂತೆ ಮುಖಗಳುಳ್ಳ ರಾಜ್ಯಸರು ತಮ್ಮ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು, ಕಾದು ಇದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಯ ಜನ ಹೆಂಗಸರು ಸಾಲು ಮಂಜಗಳ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಹೊಳೊಳೊಳೆವ ಕಿರು ದಾಡಿಗಳಂದಲೂ, ಥಳಿಥಳಿಸುವ ದೀಪ್ತಿ ನಯನಗಳಂದಲೂ, ಉದ್ದವಾದ ತೋಳಿಗಳಂದಲೂ, ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಶಿತ ದಾಡಿಗಳಂದಲೂ, ಹುರಿಯ ಹುಬ್ಬಿಗಳಂದಲೂ, ಕರಿಣವಾದ ಶರೀರ ಲಕ್ಷ್ಯಗಳಂದಲೂ, ಅತಿ ಭಯಂ ಕರರಾಗಿ ರಾಜ್ಯಸ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಒಪ್ಪಾಗಿದ್ದರು. ಇಂಥ ಹೆಂಗಸರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಅತಿ ಸಾಂದರ್ಭ್ಯದಿಂದ ರಂಜಿಸುವ ಮಂದೊಳಿದರಿಯೋಡನೇ—ನೀರು ತುಂಬಿ ಇರುವ ಮೇಘದ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ರಂಜಿಸುವ ಶರೀರ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೂ, ನಗೆ ಮೋಗದಿಂದಲೂ, ಥಳಿಥಳಿಸುವ ಕುಂಡಲಗಳಂದಲೂ, ಭೂರಿ ಭೂಜ ದಂಡಗಳಂದಲೂ, ಕೂಡಿದ ರಾಜ್ಯಸಾಧಿಪನಾದ ರಾಷಣನು ಮಾಲಗಿ ಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಆ ಮಂಡೊಳಿದರಿಯು ಘ್ರಾಣಿರುವಳಂದರೆ—ಹೊಳೊಳೆವ ಅರಳು ಕೆಳ್ಳಿಗಳಂದಲೂ, ಸಂಪಿಗೇ ಹೂವಿನಂತಿರುವ ಮೂಗಿನಿಂದಲೂ, ಕೆಂಪಣಿರುವ ತುಟಿಗಳಂದಲೂ, ಮುತ್ತುಗಳಂತೆ ಇರುವ ಹಲ್ಲಾಗಳಂದಲೂ, ಸಿಂಹದ ನಡುವಿನಂತಿರುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ನಡುವಿನಿಂದಲೂ, ಆನೆಯ ಹಾಗಿರುವ ಪಾದಗಳಂದಲೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತೇ, ಮುತ್ತಿನ ಸೆರಿಗಿನ ರುಂಗಾರ್ತೆ ಶೀರೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು, ನಿರಾಜೀ ಕುಪ್ಪಿಸವನ್ನು ತೊಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು, ಚಿನ್ನದ ಬೊಂಬೆಯಂತೆ, ಪುರುಷತನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿ ಸ್ತ್ರೀ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಮನ್ಮಥನೋ? ಎಂಬಂತೆ ರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಳೂ. ಇಂಥ ಮಂಡೊಳಿದರಿಯನ್ನು ಆಂಜನೇಯನು ಕಂಡು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸೀತೆ ಎಂದು ಸಂಕೆಯ ಹುಟ್ಟಿ, ಬುದಿ ಕೆಟ್ಟಿ ಕೈ ಗುಂಡಿ, ಕಳವಳಿಸಿ, ತಾಪಗೊಂಡು, ನಿಜವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಾರದೆ, ಬಂಡಳ ವ್ಯಾಸನ ಪೆಟ್ಟಿ, ಒಂದು ಫೇಳಗೆಯ ಪರ್ಯಾಂತರವು ಸ್ತುಲ್ಳನಾಗಿದ್ದು, ಮತ್ತೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಂದು ಕೊಂಡು— ಈ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ನನೆಶ್ವರಿಯನು ಹೇಳಿದ ಗುರುತುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗುರುತುಗಳು ಇವೆ; ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಏನು ನಾಡಲಿ? ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಿಡುಕಾಡುತ್ತೆ, ಸಮಾಧಾನ ನಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೆ, ಘುಡಿಘುಡಿಸುತ್ತೆ, ಸ್ನೇರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೆ, ಕಡೆಗೂ ನೋಡ ಬೇಕೆಂದು ಯೋಳಿಸಿ, ಅಣುವಾಗಿ, ದೀಪಿಗೆಯ ಬೇಳೆಕನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಮಂಡೊಳಿದರಿಯ ಸರ್ವಾಂಗವನ್ನು ನೋಡಿ,

ರಾಮನು ಹೇಳಿದ ಸರ್ಕಳ ಲಕ್ಷ್ಯಾಗಳನ್ನು ಕೆಂಡು, ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಕೆ ರೇಖೆ ಇರಲು; ಇದು ವೈಧವ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಯಾವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅಥ ಸಂಕೆಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನವ ವಸ್ತುಕರಣ ಪಂಡಿತನಾದ ಆಂಜನೇಯನು ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸುಧಾಂಶು ರೇಖೆ ಇಲ್ಲದನ್ನು ಕೆಂಡು, ಇವಳು ಸೀತೆಯಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಳ ಸ್ಥಳ ಬಿಡದಂತೆ ಉನ್ನಾಗಿ ಹುಡುಕಿ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಾಣದೆ, ಹೊರಗೆ ಬುಂದು, ಕಾಬೇರನ ಪುಪ್ಪಕೆದಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಾಣದ್ದ ರಿಂದ ಚಿಂತಾಕೃಂತನಾಗಿ, ಕಂದಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಕೆಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿ ಸುತ್ತಾ—ಸೀತೆಯು ಏನಾದಳ್ಳಾ? ಹಾ! ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸಿ, ಹಲುಬುತ್ತು, ಮಾರ್ಗ ಹಿಡಿದು, ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿರಲು;

ಆ ಪುರದ ಮುಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಪತ್ರಾಕೆಗಳಂದಲೂ, ಸುರುಳಿರ ಕಲಕಾಳಗಳ ಬಂಧುರಗಳಂದಲೂ, ಮೇರು ಶಿಶಿರದಂತೆ ಹದಿನಾರು ಯೋಜನ ಉದ್ದಪುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯನ್ನು ಕೆಂಡು, ಬೆರಗಾಗಿ, ಉದಯಾಚಲವನ್ನು ಸೂರ್ಯನು ಹತ್ತುವಂತೆ ಆ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ, ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು, ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಸೀತೆಯು ಶಿಕ್ಷ್ಯಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಯೋಜಿಸುತ್ತು, ಫೋರ ಕೆಮಿಯಾದ ರಕ್ಷಣನು ಏನು ಮಾಡಿದನೋ? ನಾನು ಸೂರ್ಯ ಕುಲೇಶನಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಲಿ? ರವಿ ಸಂದನನಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಲಿ? ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದನನ ಬಳಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಹೋಗಲಿ? ಎಲ್ಲರು ನನ್ನ ಬರವಸ್ತೇ ಹಾರ್ಯಾಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರಲ್ಲ? ಸೀತೆಯು ಶಿಕ್ಷ್ಯಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ತಕ್ಷಣವೇ ರಾಮನು ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುವನು; ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಾನು ಸಹೋದರ ವ್ಯಾಸನದಿಂದ ಅಣಿನ ಗತಿ ಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು; ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣರು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಸುಗ್ರೀವನು ಸಹಿ ಸಲಾರದೆ, ರಾಮನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಈತನ ಮರಣ ವಾತೀ ಯನ್ನು ಸುಗ್ರೀವನ ಹೆಂಡರು ಕೇಳಿದರೆ, ಅವರು ಪತಿ ಶೋಕವನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಆತನ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಹಿಡಿಯುವರು. ಅಂಗದನು ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ವೇ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತೊರೆದು ಕೊಳ್ಳುವನು. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಭರತ ತತ್ಪರಾಷ್ಟರು ಕೇಳಿದರೆ, ಆ ಜ್ಞಾನವೇ ಅಸುವನ್ನು ಸೀಗಿ ಕೊಳ್ಳುವನರು. ತದನಂತರ ಕೊಸಲ್ಪೀ, ಕೈಕೆಯಿ, ಸುಮಿತ್ರಿಯರು ಜೀವವನ್ನು ಕೆಳ ಕೊಳ್ಳುವರು.—ಇಂಥಾ ರಾಯರೆಲ್ಲಾ ಹೋದ ಮೇಲೆ ನಾವು ಯಾಕೆ ಇರ ಬೇಕೆಂದು ಸಾಕೇ ತ ಪ್ರಭ್ರಾದ ಪ್ರಧಾನಿಗಳೂ ಪುರವಾನಿಗಳೂ ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಇದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಏನು ಮಾಡ ಬೇಕು? ನನ್ನೊಬ್ಬನಿಂದ ಇಷ್ಟ್ಯಾ ಪ್ರಳಯವಾಗುತ್ತಿಲಿಧಿ.

ಇದಕ್ಕೊಳ್ಳೇನ್ನರೆ ನಾನೇ ಜೀವ ಹತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳು ಬೇಕೆಂದು ಯೋಎ ಉನ್ನೆಯನ್ನು ವಾಡಿ, ಪುನರು ಹಾಗೆಯೇ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಂದು ಕೊಂಡು—ಕೋ ಜೀವ ಒಂದು ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಎಪ್ಪು ಕೇಲಸವಾದಾಗ್ಯಾ ಸಾಧಿಸ ಬಹುದು. ಕೋಗ ನಾನು ಯಮನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಆ ಯಮನನ್ನೇ ಯಮ ದಂಡದಿಂದ ಶಿಶ್ಯಿಸಿದರೆ, ಅತನಾದರೂ ಸೀತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವನು. ಹಾಗಲ್ಲ ದಿದ್ದರೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮ ದಂಡದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಶಿಶ್ಯಿಸಿದರೆ, ಅತನಾದರೂ ತೋರಿಸುವನು. ಅಥವಾ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹೇಡ ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟು ಕೇಳಿದರೆ, ಅವರಾದರೂ ತೋರಿಸುವರು. ಯಾರೂ ತೋರಿ ಸದೆ ಹೋದ ಪಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ಈ ಶ್ರೀಕಾಶಾಳೆಲವನ್ನೇ ಬಾಳದಿಂದ ಸುತ್ತಿ, ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡು, ರಾಮನ ಬಳಗೆ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಹೋದರೆ, ಅತನೇ ಸೀತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೀತ್ಯಾಪಿ, ಶ್ರೀಕಾಶಾಳೆಲವನ್ನೇ ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟ ಸಮೀತವಾಗಿ ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡು ಹೋಗ ಬೇಕೆಂದು ಉದ್ದೃಕ್ತ ನಾಗಲು; ಅಶರೀರ ವಾಣಿಯು—ಎಲ್ಲೆ, ವಾನಶನೇ, ನೀನು ಈ ಪರ್ವತವನ್ನು ಕೀಳ ಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾ ಪೂರ್ತಿಯಾಗುವದು ಎಂದು ನುಡಿಯಲು; ಆಂಜ ನೇಯನು ಸಂತಂಷಣಾಗಿ, ಸುತ್ತಲು ನೋಡುತ್ತಿರುವವ್ಯಾರ್ಲಿಯೇ, ಇಂದ್ರ ನು ಸೀತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಬಂದನೋ? ಎಂಬಂತೆ, ಥಳಭಳಾಯ ವಾನವಾಗಿ ಉದಯವಾಗಲು; ವಾರುತಿಯು ಬೇಳದಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲು ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿರಲು; ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅಶೋಕಾ ವಸವ್ಯ ಕಾಣಿಸಿತು.

ಆ ವಸವ್ಯ ಹಾಗ್ಯಾಗಿತ್ತಂದರೆ—ಪ್ರಪ್ರ ಫಲ ಭರಿತಗಳಾದ ವೃಷ್ಣಿಗಳಂದಲೂ, ಸುರಗಿ, ಶಾವಂತಿ ಮೋದಲಾದ ಹೂವಿನ ಗಿಡಗಳಂದಲೂ, ನಾನಾ ಜಲ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕಲಕಲದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ದಿವ್ಯ ಸರಸ್ವತಿಗಳಂದಲೂ, ಧ್ವನಿ ಗೃಹಿಯವ ಶುಕ, ಪಿಕ, ಶಾರಿಕಾದಿ ಪಕ್ಷಿ ಸಮೂಹಗಳಂದಲೂ, ಅವನಿಜೀಯ ಕಿವಿಗಿಂಪಾಗಿವ ಡಾಗೆ ರುಧಿಂಕರಿಸುವ ತುಂಬಿಗಳ ಸಾಲುಗಳಂದಲೂ, ನಂದನ ವನದ ಸೋಬಗಿಗೆ ಇಷ್ಟಾದಿಯಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂಥ ವನವನ್ನು ಕೆಂಡು, ಆಂಜನೇ ಯನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ತಾನು ಕೂತಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಅಶೋಕ ವನಕ್ಕೆ ಹಾರಿ, ಆ ವನ ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಚಾದ ಜಗಲಿಗ ಖಂಡ ಯಾಕ್ರಾವಾಗಿ ಮೇರು ಪರ್ವತದೀಳಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ದಿವಾಕರ ವಾಗ್ರವ ನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಕೊಂಡು, ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಶಾಲಿಗಳಂದ ನಿಬಿಡ ಭಾಯೆಯು

ಫ್ರೆದ್ದಾಗಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ಶಿಂಕುಪ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಕೆಂಡು, ಅದರ ಬುಡು ದಲ್ಲಿ ರಾಘವನ ಪ್ರಿಯ ಸತಿಯಾದ ಸೀತಾ ದೇವಿಯು ರಾಮನ ಜಿಂತೆಯಿಂದ ರೋದನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಧ್ಯಾನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆ ವೃಕ್ಷದ ರೆಂಬೆಯನ್ನು ಏರಿ, ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿ ಸುವಣ್ಣ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಿನ ವಸ್ತು ವನ್ನು ಉಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ಉಪವಾಸದಿಂದ ಕೃಶಾಗಿಯಾಗಿ ಸಿಂಹಗಳ ಮಾರ್ಪಾದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಿತರುವ ಹರಿಣದಂತೆಯೂ, ನಾದದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಆನೇ ಮರಿಯಂತೆಯೂ, ರಾಜೈಸ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಶೇರೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಿತರುವ ಸೀತಾ ದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ಕ್ಷೇತ್ರನ್ನು ತುಂಬಿ, ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತ ಮಾತ್ರ ಧ್ಯಾನಾ ಮಾಡಿ, ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಜಾನಕಿಯೇ, ಕೇಳಿ. ಶ್ರೀರಾಮನು ಸುಗ್ರೀವನೊಡನೆ ಪ್ರಸ್ತುವಣ ಗಿರಿಗೆ ಬಂದು, ಸಿನ್ನ ಭಂತೆಯಿಂದಲೇ, ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಗೆ ಬಂದು, ರಾಖಣನನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೊಗುವನು. ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಬರುವಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಸೀತೆಯು ಆ ಮಾತು ಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸುಮೃನೇ ಇರಲು; ಆಂಜನೇಯನು ರಷ್ಯೆಯನ್ನು ಮುಳ್ಳಿದೆ, ಸೀತಾ ದೇವಿಯನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತೆ ಇದ್ದನು.

ಅಪ್ಯರಲ್ಲೇ ಬೇಳಿಗಿನ ರೂಪವಾಗೆಲು, ದತ್ತಕಂತನು ಎಳ್ಳುತ್ತು, ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೇಲ್ಲಾ ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು, ನಿಜಾಲಯದಿಂದ ಹೊರಡಲು; ಅನೇಕ ಮಂದಿ ರಾಜ್ಯಸರು ಬೋಂಬಾಳ ದಿವಿಗೆಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಆಗ ದತ್ತಕಂತನು ಪ್ರಸ್ತುತವನ್ನೇರಿ ಕೊಂಡು, ಅಶೋಕ ವನ ಮಾರ್ಪಾದಲ್ಲಿ ಇಳಿದು, ಅತಿ ರಭಸದಿಂದ ರಾಜ್ಯಸೀ ಜನಗಳು ತಂದು ಇಟ್ಟ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಮಂಡೋದರಿಯ ಸಂಗಡ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳಲು; ಸೀತಾ ದೇವಿಯು ತಲೆಯನ್ನು ಬೋಗಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಕಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಮುಳ್ಳಿ ಕೊಂಡು, ಹೇಮ ಲತೆಯಂತಿರುವ ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ತನ್ನ ಕೂದಲಿಂದ ಮುಳ್ಳಿ ಕೊಂಡು, ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತೆ, ಶ್ರೀರಾಮ ಚಂದ್ರನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತೆ ಇದ್ದಳು. ಆಗ ಸ್ತ್ರೀಶಾನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟ ಪ್ರತಿಮೆಯಂತಿರುವ ಸೀತೆಯ ಬಳಗೆ, ಭಯಂಕರಾಕಾರನಾದ ರಾಖಣನು ಸೇವಕಾ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲು; ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸೀತೆಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಕೊಂಡು, ಉಪಭರಿಸಿ, ಪರಿಮಳ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ತಂದು, ಹೊಳೆಯುವ ಮಡಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೆರಿ ಹಿಡಿದು ಇಟ್ಟು, ಬಿಸಿ ನೀರನ್ನು ಜಿನ್ನೆದ ಗುಡಾಣದಲ್ಲಿ ತಂದು ಇಟ್ಟು, ದಿ

ಪ್ಯಾ ಸುಗಂಥಗಳನ್ನು ಅರೆದು ಇಟ್ಟು, ಸೀತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಸೀತೆಯೇ, ನೀನು ಮಾರು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಗಂಡನಾದ ರಾವಣನ ವೂತನ್ನು ವಿಂತ ಬಹು ದೇ? ನೂರು ಜನ್ಮ ಸುವರ್ತಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ದೇವತಾ ಸ್ತ್ರೀಯರು ರಾವಣ ನನ್ನ ವರಿಸುತ್ತಾರೆಲ್ಲ! ಈ ರಾವಣನಿಗೆ ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾಖ್ಯಂಬೇ? ಹಿಂನಾಲ್ಕು ಲೋಕದ ಒಡಿತನವು ಈತನ ವರವಾಗಿದೆ. ಇಂಥಾ ರಾವಣನನ್ನು ನೀನು ಅನುಭವಿಸದೆ ಇರ ಬಹುದೇ, ದೇವಿಯೇ? ಎಂದು ಮಾತನಾಡಿಸುವ ರಾಜ್ಯಸಿರು ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡದೆ, ಬಂಜರನ್ನೂ ಕಣಿಸಿನಿಂದ ನೋಡದೆ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ರಾಮನ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಸುಮ್ಮನಿರಲು; ರಾವಣನು ಶ್ರಿಜಟಿಯನ್ನು ಕರೆದು—ಎಲ್ಲೆ, ಶ್ರಿಜಟಿಯೇ, ಸೀತೆಯ ಮನಸ್ಸಿನ ನಿಶ್ಚಯವು ಹ್ಯಾಗೇ? ಮಾನವೇಂದ್ರನನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟುಳೋ? ಏನು? ಎಂದು ಕೇಳಲು; ಆ ಶ್ರಿಜಟಿಯು ರಾವಣನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ—ಎಲ್ಲೆ, ರಾಜೇಂದ್ರನೇ, ಕೇಳಬು. ನಾನು ಜಾನಕಿಯ ಮನೋ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಹೇಳಲಾರೆನು. ಆ ಸೀತೆಯು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಪತಿಭಕ್ತಿಯರಿಗಲೂ ತಾಯಿಯು; ಜಗದ ಪತಿಪ್ರತಾ ಜನಕ್ಕೆ ಗುರುವು. ನಾನು ಬಹು ಜನವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಧ್ಯಾಪ, ವರಿಕ್ಕೆ, ಅಶ್ವಿ, ಗೌತಮ, ಇತ್ಯೂದಿ ಯಾಧಿಗಳ ಹೆಂಡರುಗಳು ಸೀತೆಯನ್ನು ಹೊಳೆಲಲೂರು. ರೆಷ್ಟೆ ಕುಲ ರಾಮನೇ ನಿತ್ಯನೇಂದು ಭತ್ತ್ಯರ್ಥ ಚಿಂತಾಪರಾಯಣಳಾಗಿರುವಳು. ನಾವು ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿ ತೋರಿದ ಹಾಗೆಲೂ ಹೇಳಿ, ನೋಡಿದೆವು. ಬಹು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಬೆದರಿಸಿದೆವು. ಯಾವಡಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯಾಭಾರಳು. ಇನ್ನೂ ಬೇಕಾದರೆ, ನೀನೇ ಮಾತಾಡಿಸಿ ನೋಡು, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ರಾವಣನು—ಎಲ್ಲೆ, ಸೀತೆಯೇ, ಎಪ್ಪು ದಿವಸ ಈ ವನದೊಳಗೆ ಸೇರಿಯ ಹೈಭವದಿಂದ ಇದ್ದೀ? ಇನ್ನೂರಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಮನಸ್ಸು ಉಂಟು? ಎಲ್ಲೆ, ಸೀತೆಯೇ, ನಿನಗೆ ಹುಳ್ಳು ಹಿಡಿಯಿತು. ನಿನ್ನನ್ನು ತಿರಿಗಿ ಬಿಡಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗ ಬೇಕಾದರೆ ಮುಕ್ಕಣ್ಣನಿಗೂ ಸಾಮಧ್ಯರ್ಥ ಸಾಲದು. ಹರಿ ಹರ ಬ್ರಹ್ಮದೇವತೆಗಳನ್ನು ಒಕ್ಕುಲಿಕ್ಕುವ ಸಾಮಧ್ಯ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇದೆಯೋ, ಇಲ್ಲವೋ? ಇನ್ನೂಗಿ ತಿಳುಕೋ! ಈ ಹಿಂನಾಲ್ಕು ಬೆಳ್ಳಿತನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಮನಗೆ ಬು? ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲಾ ನಿನಗೆ ಸೇವಕರಾಗುವರು. ದೇವ ಮುನಿಗಳಾದ ತುಂಬುರ ನಾರದಾದಿಗಳೂ ನಿನ್ನ ಗಾಯಕರಾಗಿರುವರು. ದೇವತಾ ಸ್ತ್ರೀಯರು ನಿನಗೆ ದಾಸಿಯರಾಗಿರುವರು. ಎಲ್ಲೆ, ಸೀತೆಯೇ, ನನಗೆ ಯಾರೂ ಸರಿ ಇಲ್ಲ. ಹಿಂನಾಲ್ಕು ಲೋಕದ ಒಡಿತನವು ನನಗೆ ಹೇರಿ ಇದೆ. ಇಂಥಾ

ಶಿರಿಯನ್ನು ನೀನು ಅನುಭವಿಸದೆ ವ್ಯಘಟವಾಗಿ ಜರಡು ಮನುಪ್ರಯನ್ನು ಧ್ವನಿ ಸುವದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ನರಾಧಮನನ್ನು ಭಾವಿಸುವ ಮರುಳುತನ ಪು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು? ಈ ಅವಿವೇಕವನ್ನು ಬಿಡು! ನನಗೆ ಅರಸಿಯಾಗು, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಗೀತೆಯು ಕೊಣ್ಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಿಡಿಗಳನ್ನು ಉಗುಳುತ್ತ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ತ್ರಣವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು, ಅದರ ಸಂಗಡ ಮಾತನಾಡುವ ಹಾಗೆ— ಎಲ್ಲೇ, ಬಣಬು ರಕ್ಷಸನೇ! ಎಲ್ಲೇ, ಬೋರ ಶೇಷನೇ! ನಿನ್ನ ಒಷ್ಟು ರ್ಯಾವನ್ನು ಸುಡ ಬೇಕು. ಎಲ್ಲೇ, ಹಂದಿಯೇ! ಎಲ್ಲೇ, ನಾಯಿಯೇ! ಬಹುವಿ ಕಾರದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡ ಬೇಡ! ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರ ಇಂದ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜೆ ಯಾನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವಂಥಾವನು ರಘು ರಾಮನು! ನಿನಗೆ ಯಾರು ಪೂಜೆಯಾ ನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾರು? ಎಲ್ಲೇ, ಪಾಪಿಯೇ! ಮೂರಾಜಾಫಾಮನೇ! ಪತಿತ್ಯಾಯರನ್ನು ಹಿಂಸೆ ಪಡಿಸಿದ ಪಾಪವೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಇದ್ದ ನಿನ್ನ ಎದೆಯಾನ್ನು ಇರಿದು, ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಅಂತಕನಲ್ಲವೇ, ಶ್ರೀರಾಮನು? ಈ ಮಾತು ನೀನು ಜನ್ಮಾಗಿ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿರು. ನಿನ್ನ ಹೆಂಡರನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರೆ, ನೀನು ಸುಮ್ಮನೇ ಇರುವಿಯಾ? ನೀನು ಹೆಂಡತಿಗ ಲೋಡನೆ ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳ ಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿ ಇದ್ದರೆ, ನನ್ನನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ನಿನ್ನ ಪತಿಯಾದ ರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಶರಣಾಗತನಾಗು. ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದರೆ, ನಿನೆಲ್ಲಿಬುನ ತಪ್ಪಿನಿಂದ ನಿನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರಪೂರ್ವ, ನಿನ್ನ ಪಟ್ಟ ಶಾಪೂ, ನಿನ್ನ ಬೋಕ್ಕಸ ಭಂಡಾರಗಳೂ, ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಗಳೂ, ನಂಟ ರಿಷ್ಟರೂ, ನಿನ್ನ ಸಕಲ ಬಳ್ಳದ್ಯವೂ ಹಾಳಾಗುವವು. ನಾನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಧರ್ಮ ಪತ್ರಿಯಾಗಿರುವನು. ನೀನು ಆತನು ಇಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನ್ನು ಕೆದ್ದು ಕೊಂಡು ಬಂದೆ. ನೀನು ಆತನ ಮುಂದೆ ನನ್ನನ್ನು ತಂದು ಇದ್ದರೆ, ನಿನ್ನ ಭವಿಷ್ಯವು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಹುಲಿಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನಾಯಿಗೂ, ಸಿಂಹದ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ವೋಲಕ್ಕೂ, ನಿಲ್ಲಿವದಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಗೆ ಸಾಮಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೋ, ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಪತಿಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನೀಂಚನಾದ ನಿನಗೆ ನಿಲ್ಲಿವದಕ್ಕೂ ಸಾಮಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನೀನು ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯ ಹೋಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬಗೆದು, ಹೋಕ್ಕೂ, ಮರಸಿ ಕೊಂಡಾಗ್ಯಾ, ರಾಮನ ಬಾಣವು ಬಂದು, ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಂಡು ಹಾಕುವದು. ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಹಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯಾಗಿ ನಾನು ತಿಳಿದು ಇರುವ ದರಿಂದ, ಇಂಥ ಕಟ್ಟಿ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬೋಗುಳುವ ನಿನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ತಪ್ಪೇ ಗ್ರಿಯಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಬುಕಿದ್ದೀ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದೇನೆ, ಎಂದು ಹೇಳ, ರಾವಣನ ಕಡೆ

ಗೆ ಬೆಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಕುಳತು ಕೊಳ್ಳಲು; ರಾವಣೀಂದ್ರನು ಕೋಪಾ ಕಾರ್ಯಾಂಶನಾಗಿ—ಇಂಥಾ ಬಾಯಿ ಬಂಡುಕ ಹೇಂಗಸನ್ನು ಸಂಪರಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆಂದು, ಕ್ತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಲಾಗಿ, ಮುಂದೊದರಿಯು—ಹಾಹಾ! ರಕ್ಷಸ ರಾಯನೇ!
ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕು? ಹೆಂಗೊಲೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರುತ್ತೇಂದೀ?
ಮಹಾ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರುತ್ತಾಯಲ್ಲ! ಮರುಳುತನವನ್ನು ಬಿಡು! ನನ್ನ
ಸೌಂದರ್ಯದ ಮುಂದೆ ಈ ಸೀತೆಯೇ? ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವನನ್ನು ಎಳೆದು
ಕೊಂಡು, ಮನಿಗೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೊಡಿದಳು.

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ರಾವಣನು ದುರ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಹೋಗಲು; ಸೀತಾದೇ
ವಿಯು ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ನೆನೆಸಿ ಕೊಂಡು—ಎಲ್ಲೆ, ನೆಲವೇ, ಬಾಯಿ ತೆರೆ
ಯೆಯಾ? ಈ ಖಳಗೆ ಬಾಧಿಯನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ತಾಳಲಿ? ಎಂದು, ಬಾಯಿ ಜಿಟ್ಟು
ಅಳುತ್ತಾ, ರಾಮನನ್ನು ಕರೆದು—ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂಬಿದ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾಕೆ ಅಳಸುತ್ತೀ?
ಯಾರಿಗೆ ಹೇಳಲಿ? ಯಾರಿಗೆ ಆಳಲಿ? ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಾರ ಪತ್ತಿಯರನ್ನು
ನೋಯಿಸಿದ್ದಿನೋ? ಯಾವ ದೇವರ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಂಡು ಮಾಡಿದ್ದಿನೋ?
ಯಾವ ಗುರು ದ್ವಿಜರನ್ನು ನೋಯಿಸಿದ್ದಿನೋ? ಯಾರ ಪತಿಗಳನ್ನು
ಅಗಲಿಸಿದ್ದಿನೋ? ಆ ದುಷ್ಪಮರ ಫಲವು ಈಗ ನನಗೆ ಸಂಭವಿಸಿತು. ಮರ
ಣವು ಬಾರದಲ್ಲ! ರಾಮನು ಏನಾಗಿದ್ದಾನೋ? ಆ ನರೀಂದ್ರನ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು
ತಿಳಿಯ ಪಟಿಸುವವರಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಹಾ ರಾಮನೇ! ಎಂದು, ಹಮ್ಮೆಗುಸಿ, ಬಿದ್ದಳು.

ಮತ್ತೆ ಸೀತೆಯು ಮಾಣಿಕ್ಯಯಿಂದ ಎದ್ದು, ಮೆಲ್ಲನೇ ಬಂದು—ಪ್ರಾಣವನ್ನು
ದರೂ ತೊರ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು, ಕೈಗೆ ಕ್ತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಲು; ತ್ರಿಜ
ಟಿಯು ಧಿಗ್ಗನೆ ಎದ್ದು, ಬಂದು—ಪನಮಾತ್ಸ ಸೀತೆಯೇ, ಇದೇನು ಇಂಥ ಹುಳ್ಳು
ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೀ? ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವಳ ಕೈ ಉಡ್ಡವನ್ನು ಕಿತ್ತು
ಕೊಂಡು,—ಎಲ್ಲೆ, ಜಾನಕಿಯೇ, ನಿಂನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಯೋಜಿಸ ಜೀಡ.
ಶೀಫ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನ ಬಳಗೆ ಶೀರಾಮನು ಬರುವನು. ಹ್ಯಾಗಂದರೆ, ನಾನು
ಸ್ವಷ್ಟಿದಲ್ಲಿ—ಶೀರಾಮನು ಲಜ್ಜೆಗಳ ಸಮೀಕಣಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ರಾವಣ
ಕುಂಭಕಣಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಕೊಂಡು, ನಿನ್ನನ್ನು ಒಡಗೊಂಡು, ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ
ಹೋಗಿ, ಪಂಚಾಧಿಪಿತ್ತಾದದ್ದನ್ನು ಕಂಡಿನು. ನಿಂನು ಯೋಜಕನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು,
ಸಂತೋಷ ಬಿತ್ತಿಳಾಗಿರು, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಸೀತೆಯು ರಾಮನನ್ನು ನೆನೆಸಿ
ಕೊಂಡು, ಹಲುಬುತ್ತಾ, ಇರಲು; ಅಂಜನೇಯನು—ಎಲ್ಲೆ, ರಾಜೇವಲೋಽಜ
ನೆಯಾದ ದೇವಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಪತಿಯಾ ಲಜ್ಜೆಗಳನ್ನೂ ಹೈಮವದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

ನಾನು ಶ್ರೀರಾಮನ ಅಪ್ಯಂತೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕೊಳ್ಳೇಸ್ತರ
ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನು, ಎಂದು ಹೇಳಿಲು; ಆ ಮಾತನ್ನು ಸೀತಾ ದೇವಿಯು ಕೇಳಿ,
ವೋಗವೆತ್ತಿ ನೋಡಿ, ಇದು ಮಾಯಾವಿಗಳಾದ ರಾಜ್ಯಸರ ನುಡಿಯೇ ಸರಿ
ಎಂದು, ನೇಲಕ್ಕೆ ತಲೆಯನ್ನು ಬೋಗಿ ಸಿಕೊಂಡಳು.

ಆಗ ಅಂಜನೇಯನು ಪುನರ್ಹ—ಎಲ್ಲೆ, ಸೀತೆಯೇ, ಖೂಳನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೆಳ
ವಿನಿಂದ ತಂದ ಬಳಕ, ರವಿಕುಲೋಷ್ಠಣನು ಜಟಾಯುವನನ್ನು ಕಂಡು, ಅವ
ನಿಂದ ನಿನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಜಟಾಯುವಿಗೆ ಪಿತ್ರ ಕೃಷ್ಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ
ಮಾಡಿ, ಮಂಪಾ ಸರಸ್ವಿನ ಬಳಗೆ ಬಂದು, ಸುರ್ಯಾವನೊಡನೆ ಸಖ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿ,
ವಾಲಿಯನ್ನು ಸಂಪರಿಸಿ, ಸುರ್ಯಾವನಿಗೆ ಕಿರಿಂಧಾ ರಾಜ್ಯಾಭಿಪ್ರೇಕವನ್ನು
ಮಾಡಿಸಿ, ಕಪಿ ಸೇನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಿಡೆಗೊಂಡು, ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕುವದಕ್ಕೊಳ್ಳೇಸ್ತರ
ನಾಬ್ಧ ದಿಕ್ಕಿಗೂ ಕಪಿ ವೀರರನ್ನು ಕೆಳುಹಿಸಲು; ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ನಾನು
ಅಂಗದ ಜಾಂಬವಾದಿಗಳೊಡನೆ ಬಂದು, ಅವರ ಅಪ್ಯಂತು ಮೇರೆಗೆ ಕಡ
ಲನ್ನು ದಾಟಿ, ಈ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಇಳೀಂದ್ರನೇ ವೋಡಲಾಡ ಸಮನ್ನು
ರಾಜ್ಯಸರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಿ, ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿದೆ, ವಿಮಾ
ನಾರೂಢನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರೋಽದರುವಾಗಲು; ಈ
ಅರೋಕ್ಯಾ ವನವನ್ನು ಕಂಡು, ನೀನು ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು ಇರುವ ಶಿಂಶುಪಾ
ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಏರಿ, ರಾಜ್ಯಸಾಧಮನು ನಿನ್ನ ಬಳಗೆ ಬಂದು, ನಡಿಸಿದ ವಿವರವ
ನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿ, ಅನಂತರ ಶ್ರೀಜಟೆಯು ಹೇಳಿದ ಸ್ವಪ್ನವನ್ನು ಕೇಳಿದೆನು ಎಂದು
ಹೇಳಿ, ಮರದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದು, ಅಂಜನೇಯನು ಸೀತೆಯು ಸಮಿಂಧಕ್ಕೆ
ಬರುತ್ತೂ ಇರಲು; ಆಕೆಯು ಬೀದರುತ್ತೂ, ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಜರಿಯುತ್ತಿರಲು; ಹನು
ಮಂತನು—ಎಲ್ಲೆ, ತಾಯಿಯೇ, ನೀನು ಅಂಜ ಬೇಡ! ನಾನು ದಾನವ ಭಂಜ
ಕನೆ ಭೃತ್ಯನಾದ ಅಂಜನಾ ಸುತನು, ರಾಜ್ಯಸನಲ್ಲ, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಸೀತೆ
ಯು—ಎಲ್ಲೆ, ವಾಸರನೇ, ನೀನು ಕಪಿಯು; ಶ್ರೀರಾಮನು ಧೂರೆಯು. ನಿಮಿಷ
ಬ್ಯಾರಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿ ಭೃತ್ಯತ್ವ ಹ್ಯಾಗಾದಿಲು? ನಿಸಗೆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿವ
ಕೆಕ್ಕಿ ಉಂಟೇ? ನಿನ್ನ ಮಾಯುದ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಭಯ ಪಡುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು
ನುಡಿಯಲು; ಅಂಜನೇಯನು—ಎಲ್ಲೆ, ಲೋಕ ಮಾತೆಯೇ, ರಾಮನ ಪಾದ
ಸೇವಕನಾದ ನನಗೆ ಈ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿವನು ಕಪವೇ? ಹಾಗಾದರೆ
ನೋಡು ಎಂದು, ಶ್ರೀವಿಕ್ರಮನ ರೂಪಿಗೆ ಇನ್ನುಡಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮಾರವನ್ನು
ಧರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು; ಸೀತೆಯು ಅಂಥ ಅದು ತ ರೂಪನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ, ಕಣ್ಣಾ

ಮುಳ್ಳಿ ಕೊಳ್ಳಲು; ಅಂಜನೇಯನು ಆ ರೂಪಮ್ಮೆ ಅಡಗಿಸಿ, ಪೂರ್ವದ ರೂಪ ನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ನಿಂತಿರಲು; ಸೀತೆಯು ಇನ್ನೂ ಅನುಮಾನ ಪಡೆಲು;

ಆಗ ವಾಯು ಪ್ರತಿನು—ಎಲ್ಲೆ, ತಾಯಿಯೇ, ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀನೂ ಶ್ರೀರಾಮನೂ ನಡಿಸಿದ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು. ನೀನೂ ರಥುರಾಮನೂ ಚಿತ್ತರಕೊಟದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳದ ನೀರನ್ನು ಕಲಕಿರಂತೆ. ಇದು ನಿಜವೋ, ಸುಳ್ಳೋ? ಮತ್ತು ನಿನಗೆ ಎರಡು ಬಗೆದ ಕಾಜಾಸುರನನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನು ದಯೆಯಿಂದ ಸಲಹಿದನಂತೆ. ಮತ್ತು ನೀನು ವಾಯಾ ಮೃಗವನ್ನು ಅವೇಕ್ಷಿಸಿದೆಯಂತೆ. ಇದ್ದೀಲ್ಲ ನಿಶ್ಚಯವೋ, ಸುಳ್ಳೋ? ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಸೀತೆಯು ಫೆಳ್ಳ ಫೆಳ್ಳನೆ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಾ—ಹೋ, ರಾಮಾ! ಎಂದು ಹೊರಳಿದವಳಾಗಿ,—ಎಲ್ಲೆ, ಹನುಮಂತನೇ, ಇದು ಪರಿಗೂ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಗುರುತುಗಳೀಲ್ಲಾ ಯಥಾರ್ಥವು! ಮುಂದೆ ನನಗೆ ದುಖ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ; ಹೇಳಿದೆ! ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಅಂಜನೇಯನು ಆಕೆಯ ಕಾಲು ಕ್ಯೈ ಮುಖಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅನಂತರ ರಾಮ ನಾಮಾಂಕಿತದ ಮುದ್ರೇ ಉಂಗರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಕೈ ಮಂಗಿದು, ನಿಂತು ಕೊಂಡಿದಲು; ಸೀತೆಯು ಸಂಶಯವನ್ನು ಬೆಟ್ಟು, ಆ ಮುದ್ರೇ ಉಂಗರವನ್ನು ರಾಮನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಸಂತೋಷ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಣಾಗಿ,—ಎಲ್ಲೆ, ತಂದೆಯೇ, ಹನುಮನೇ, ನೀನು ಹೇಳಿದ ವಾತು ಸತ್ಯವೇ. ಶ್ರೀರಾಮನು ಹೈಮವದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆಯೇ? ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನು ಸುಖವಾಗಿ ಇದ್ದಾನೆಯೇ? ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಾಘವನಿಗೆ ಸ್ವಾಧಾರಿ ದರೂ ಬೇಸಿರಿಕೆ ಇಲ್ಲವೇ? ಹೇಳ್ಯೆಯಾ, ಎಂದು ಕೇಳಲು; ಅಂಜನೇಯನು—ಎಲ್ಲೆ, ವಾತೆಯೇ, ರಾಮನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನೂ ಕುಶಲಿಗಳಾಗಿ ಇದ್ದಾರೆ. ರಥುವಿರನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಚಿಂತಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾನೆ. ನೀನು ಚಿಂತಿಯನ್ನು ಬಿಡು. ಇನ್ನು ಒಂದು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನರಸನಾಡ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದು, ಈ ದಕೆಕಂಧರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸುವೇನು. ಚಿಂತಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಚನ್ನಾಗಿ ನಂಬಿ ಕೊಂಡಿರು! ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಕುರುಹನ್ನು ಕೊಡು! ದ್ವಿರ್ಯವಾಗಿರು! ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಜಾನಕಿಯು ಸಂತುಪ್ತಾಗಿ, ತನ್ನ ಮಲಿನಾಂಬರದ ನೆರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಿರುಪಮಾಜಾರತ್ವವನ್ನು ಬಿಜ್ಞ—ಎಲ್ಲೆ, ಗುಣನಿಧಿಯೇ, ಇದನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ರಣದಿಕಾಪಟವಲ್ಲಾದ ರಾಮನಿಗೆ ಕೊಡು. ಮಗನೇ, ರಾಕ್ಷಸರು ವಾಯಾವಿಗಳು, ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳು. ನೀನು ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿ ಬೇಡ! ಬೇಗ ಹೋ

ಗು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವನನ್ನು ಅಗಲಲಾರದೆ, ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೂ ಉಪಜರಿಸಿ, ನಿರೂಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಳು. ಆಗ ಅಂಜನೇಯನು, ಹತ್ತೆ ತಲೆಗಳುಳ್ಳ ರಾಜ್ಯಸ್ ನಿಗೆ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸದೆ ಇದ್ದರೆ, ತನ್ನ ವೀರತ್ವಕ್ಕೆ ಕುಂಡು ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ—ತಾಯಿಯೇ, ನಾನು ಇದು ಪರಿಗೂ ಅಶನ ಹೀ ಸನಾಗಿ ಇದ್ದೇನೆ. ಈ ವಸದ ತಣ್ಣಿ ತಿನ್ನ ಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆ ಉಂಟು. ನನಗೆ ಅಪ್ಯಾಣಿಯನ್ನು ಕೊಡು ಎಂದು ಕೇಳಿಲು; ಸೀತೆಯು—ಎಲ್ಲೆ, ಬಾಲಕನೇ, ಈ ವಸಕ್ಕೆ ಬಹು ಮಂದಿ ರಾಜ್ಯಸರು ಕಾವಲು ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅರಿಯದಂತೆ ಭಕ್ತಿಸಿಕೊರ್ಲಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದಳು.

ಆಗ ಮಹಾ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಹನುಮನು ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದ ಕುಲಿತೆ ಕೇಳಿತ್ಯಾ ಫೂತದ ರಭಸದಂತಯೂ, ಕಾಲ ಭ್ರೀರವನ ಆಟಿಕ್ಕೆಪದಂತೆಯೂ, ಕಲ್ಪಿತ ವೇಷಿಗಳ ಸಿದಿಲು ಧ್ವನಿಯಂತೆಯೂ, ಸಕಲ ಜನರ ಕೃದಯ ತಲ್ಲಣಿಸುವಂತೆ ಆಭರಣಿಸಿ, ಕಂಡ ಮರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಿತ್ತು, ಪಾದ ಫೂತದಿಂದ ವನ ಭೂಮಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಳ್ಳಿ ತಿಟ್ಟಿ ವೂಡಿ, ಸರಸ್ವಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಇರುವ ಪಾವಟಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಿತ್ತು, ಚಿತ್ರ ಮಂಟಪಗಳಿಗೆ ಹಾರಿ, ತನೆಗ ಇನ್ನೂ ಕಲತಗಳನ್ನೂ ವೇದಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಕಂಭಗಳನ್ನೂ ಮುರಿದು ಹಾಕಿದನು. ಆಗ ಆ ವಸವು ಪತಿಯ ಮರಣದಲ್ಲಿ ಅಗಲಿದ ಕೇಳಿಗಳುಳ್ಳ ವಿಧವೆಯ ಶಿರಸ್ಸಿನಂತೆ ಅಮಂಗಳಕರವಾಗಿಯೂ, ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಅಸರ್ಪಕರವಾಗಿಯೂ ಇತ್ತು. ಆಗ ಆ ವಸದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ, ಮೃಗಗಳೂ, ಹನುಮನ ರಭಸಕ್ಕೆ ಬೆದರಿ, ನೋಡಿ ಇಡುತ್ತೂ, ಶುಡಿ ಹೋದವು. ಈ ಕೆಳಕೆಳವನ್ನು ಆ ವಸದ ಕಾವಲಿನ ರಾಜ್ಯಸರು ಕೇಳಿ, ನಿದ್ರೀಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಎದ್ದು, ಕಣ್ಣಿಗಳನ್ನು ಉಜ್ಜಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೂ, ಕತ್ತಿ ಕರ್ತಾರ ಮೊದಲಾದ ಆಯುಥಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು,—ಕೊಡಗವನ್ನು ಹಿಡಿ! ಹಿಡಿ! ಕಡಿ! ಕಡಿ! ತಿವಿ! ತಿವಿ! ಎಂದು ಆಭರಣಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬರಲು; ಅಂಜನೇಯನು ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡು, ಆ ರಾಜ್ಯಸರನ್ನು ಸದೆದು, ನಿಮಿಷ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊಗಳ ಬಣಬೆಯನ್ನು ಒಟ್ಟಿದನು. ಮತ್ತು ಸುವಾಲಿ ಎಂಬ ರಾಜ್ಯಸನನ್ನು ಕರೆದು—ಎಲ್ಲೆ, ನೀನು ನಾರೀ ಜೋಡಿಸಿ ಬಳಗೆ ಹೋಗಿ, ರಾಮ ದೂತನು ಬಂದದ್ದುನ್ನು ತಿಳಿಸು. ವೀರರಿದ್ದರೆ, ಬರ ಹೇಳಿ. ಇದು ಉಪಜಾರದ ಮಾತ್ಲಲ್. ಬಂದವರಿಗೆ ಕಾಲನ ಮನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿಲು; ಅವನು ಶುಡಿ ಬಂದು, ಒಡೆಂಿಲಗದಲ್ಲಿ ಕೂತು ಕೊಂಡಿರುವ ರಾವಣೀಶ್ವರನಿಗೆ

ಕೈ ಮುಗಿದು—ಬುದ್ಧಿ! ಮೃತ್ಯು ಕೆಪಿ ರೊಪವಾಗಿ ಬಂದು, ರಾಜ್ಯಸರನ್ನಲ್ಲಿ ಕೊಂಡು ಹಾಕುತ್ತಲಿದೆ. ನಮ್ಮಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸುವದಕ್ಕೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲ ಎಂದು, ಬಿನ್ನವಿಸಲಾಗಿ;—ಎಲ್ಲೋ, ಹರಿ ಹರ ಬ್ರಹ್ಮದಿಗಳು ನನಗೆ ಪಾಡಲ್ಲ! ಶ್ವನ ವೇ, ಬಗುಳ ಬೇಡ! ಕೆಪಿ ಬಂದು, ರಕ್ತಸರನ್ನ ಕೊಂಡಿತಂತೆ! ಹನವನ್ನ ಮುರಿಯಿತಂತೆ! ಇಂಥಾ ಕೆಪಿಯನ್ನ ಹಿಡಿಯಲಾರದೆ, ನನ್ನ ಹತ್ತಿ ಬಂದು, ಬಗುಳತ್ತಿ. ನಿನ್ನಿಂಥಾ ಹುಲು ನಾಯಿಗಳನ್ನ ಶೀಳಸಬೇಕು, ಎಂದು ದಶ ಕೆಂಠನು ಹೇಳಲಾಗಿ; ಹತವಾಗದ ರಾಜ್ಯಸರು ರಾವಣನ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಬಂದು— ಸಾಮಾನಾ, ಕೆಪಿಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನ ಕೊಲ್ಲಿಸ ಬೇಡ! ನೀನು ಸಾಕಲಾರದೆ ಇದ್ದರೆ, ನಿನ್ನ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನಲ್ಲರ ತಲೆಗಳನ್ನ ತೆರಿದು ಹಾಕು, ಎಂದು ಹೇಳಲು;—

ಆಗ ಅಕ್ಕೆಯ ಕುಮಾರನು ಎದ್ದೂ, ಕೆಪಿಯನ್ನ ಕೊಂಡು ಹಾಕುವದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯಿಂದ ವಿಳಿಯಿವನ್ನ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಹಳು ನೂರು ಮಂದಿ ಕುಮಾರಕರನ್ನ ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು, ಖಡ್ಗವನ್ನ ರುಳಿಸುತ್ತಾ, ಸುಳಿಯುವ ಶಿಡಿಲ ಮರಿಯಂತೆ ಹಾರುತ್ತಾ, ಬರುತ್ತಿರಲು; ವೀರನಾದ ಆಂಜನೇಯನು ಗ್ರಿಷ್ಮತರಾಗಿಯಾ, ನೋಡಿ ಭಯಂಕರರಾಗಿಯಾ, ಇರುವ ರಾವಣ ಪ್ರತಿರನ್ನ ನೋಡಿ, ಹಿಗಿ ದವನಾಗಿ, ಆಭರಣಿಸಿ ಕೊಂಡು, ವಿಕಾರ ರೂಪಿಗಳಾದ ಆ ರಾಜ್ಯಸರನ್ನ ಹೆಗ್ಗಿರಿದು, ಅಳಕಿಸುತ್ತ ಇತಲು; ರಾಜ್ಯಸರೆಲ್ಲರೂ ನೋಡಿ, ನಗುತ್ತು,—ಬಾಲಿಯ ವೇಲೆ ಹೊಡಿಯಿರಿ ಎಂದು, ಸೂರ್ಯಿ ಹಿಡಿದ ಖಡ್ಗಗಳಂದಲೂ ಶೂಲಗಳಂದಲೂ ತಿಮಿಯುವದಕ್ಕೆ ಬರಲು; ಹನುಮಂತನು ತೋರಣ ಸ್ತಂಭದಿಂದ ಇಳಿದು, ಶುಡುವವನ ಹಾಗೆ ಸ್ನಾಯು ದೂರ ಹೋಗಲು;—ಎಲ್ಲೋ, ಕೆಪಿಯು ಶುಡುತ್ತದೆ; ಹಿಡಿಯಿರಿ! ಹೊಡಿಯಿರಿ! ಕಡಿಯಿರಿ! ಜಡಿಯಿರಿ! ಎಂದು ಮುತ್ತಿ ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಬರಲು; ಹನುಮಂತನು ಹಿಂತಿರಿಗಿ ಕೊಂಡು, ತೋರಣದ ಸ್ತಂಭಗಳನ್ನ ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡು, ಬಾಹುವನ್ನ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಸಂಹಾರ ರುದ್ರನಿಗೆ ಎಂಟು ಮಡಿಯಾಗಿ, ನಿಮಿಷ ವಾತ್ತಕ್ಕೆ ಎಂಭತ್ತು ಸಾವಿರ ಮಂದಿ ರಾಜ್ಯಸರನ್ನ ಭೂ ದೇವತೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿ, ಆನೆ, ತೇರು, ಕುದುರೆ, ಕಾಲಾಳುಗಳನ್ನ ಯಮನ ಮನಸೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ಆಭರಣಿಸಲು; ಜಂಬುಮಾಲಿಯು ಚೊಬ್ಬಿರಿದು,—ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದ ಬರ ಸಿಡಿಲೇ ಉದ್ಘವಿಸಿತೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ ರೋಷಾವೇಶ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಕುಂತದಿಂದ ಆಂಜನೇಯನನ್ನ ಹೊಡಿಯಲು; ಆ ಹನುಮಂತನು ಹೆಗ್ಗಿರಿದು, ಪರ್ವತವು ಬಿದ್ದಂತೆ ಬಿದ್ದು, ಏರಡು

ಫೇಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು, ಒಂದು ಹೆಮ್ಮೆತದಿಂದ ಜಂಬುವಾಲಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು; ಅವನು ಆ ಪೆಟ್ಟಿನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಆಂಜನೇಯನ್ನು ಶೋಲದಿಂದ ತಿವಿಯಲು; ಹನುಮಂತನು ಅತಿ ಕೋಪಕ್ರಾಂತನಾಗಿ, ಆ ದುಷ್ಟರಾಕ್ಷಸನ ಮುಂದಲೇಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು, ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ, ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ, ಕಾಲಲ್ಲಿ ಮೇಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ಜೀರ್ಣವಸ್ತುವನ್ನು ಶೀಳುವ ಹಾಗೆ ಶೀಳಿ ಬಿಟ್ಟಿನು.

ಅನಂತರ ಅಕ್ಕೆಯ ಕುವಾರನು ಈರೆ ವರ್ದಗಳಿಂದ ಆಂಜನೇಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಸಲು; ಹನುಮನು ಅದಕ್ಕೆ ಬೆದರದೆ, ಅಕ್ಕೆಯ ಕುವಾರನ ನುಸ್ತಕವನ್ನು ಮುಪ್ಪಿಯಿಂದ ಹೊಡಿಯಲು; ಅವನ ತಲೆಯು ಬಾಡಿದು, ಮೂಳೆಯು ಉಂಟಾಯಿತು. ಹಾಗಾಡಾಗ್ಯ, ತ್ರೈಲೋಕ್ಯದಲ್ಲಿಂದಂಬ ಬಿರಿದು ರಾವಣ ನಿಗೆ ವ್ಯಾಧವೇ? ಅಂಥವನ ವಾಗನು ಸಾಮಾನ್ಯನೇ? ಆ ಅಕ್ಕೆಯ ಕುವಾರನು ತಿರಿಗಿ ಆಭರಣಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಎದ್ದು, ಗದೆಯಿಂದ ರಾಮ ದೂತನನ್ನು ಹೊಡಿಯಲು; ಆಂಜನೇಯನು ಶಿಡಿದು ಬಿದ್ದು, ಬರಲಿ ಕೊಂಡು, ಅಧರ ಫೇಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮೂಳೆ ಬೀಳಲು; ಅಕ್ಕೆಯ ಕುವಾರನು—ಎಲೋಽಿ, ಕೆಪಿಯು ಬಿತ್ತು! ಬಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಎನಲು; ವಾರುತಿಯು ಆಭರಣಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಎದ್ದು, ಅಕ್ಕೆಯ ಕುವಾರಕನ ರಥವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಗರಿಗರಿನೆ ಬೀಸಿ, ರವಿ ಮುಂಡಲಕ್ಕೆ ಇಡಲು; ಅಕ್ಕೆಯ ಕುವಾರನು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಲಂಭಿಸಿ, ಪರಿಷೇಧಿಂದ ಅನಿಲಜನನ್ನು ಹೊಡಿಯಲು; ಏಿರ ಹನುಮನು ತೋರೆ ಇ ಸ್ತುಂಭದಿಂದ ಅಕ್ಕೆಯ ಕುವಾರಕನನ್ನು ಶಿರಸ್ವಿಲ್ಲದವನಾಗಿ ವಾಡಿ, ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ರಾವಣನ ಮುಂದೆ ಬೀಳುವ ಹಾಗೆ ಎಸೆಯಲು;—

ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಕುವಾರನ ತಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಆತಂಕ ರುಂಕ ನಾಗಿ, ಇಂದ್ರಜಿತುವನ್ನು ಕುರಿತು—ಕೂ ಕಪಿಯು ಕಪಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಏನೋಽಿ ವಾಯೀಯಾಗಿ ತೋರುತ್ತೆ. ನೀನು ಹೋಗಿ, ಅದನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೆ, ಪ್ರಾಣ ಸಹಿತ ನನ್ನು ಬಳಗೆ ಹಿಡು ಕೊಂಡು ಬೂ, ಎಂದು ಕಳುಹಿಸಲು; ಆತನು ಇತ್ತುರಂಗ ಬಲ ಸವೀತನಾಗಿ ಬಂದು, ಅಶೋಕಾ ವನದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಸಕೆಲ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದಾಗ್ಯ, ಆ ಆಯುಧಗಳೆಲ್ಲಾ ಆತನ ವಜ್ರ ಸವಾನವಾದ ಮೈಗೆ ತಗಲಿ, ಮುರಿದು, ತುಮುರುತುಮುರಾಗಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳುವವೇ ಹೊರ್ತು, ಅವನ ಮೈಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಪೆಟ್ಟುಗೆದೆ ಇರುವದನ್ನು, ಆತನು ತನ್ನ ಇತ್ತುರಂಗ ಬಲವನ್ನು ಬಿದ್ದು, ತಿವಿ

ದು, ಕೆಳ್ಳಿ, ಬೆವುಟಿ, ಬ್ಲೂರುಳಿಯದಂತೆ ಕೊಲ್ಲುವದನ್ನೂ ನೋಡಿ, ಇಂದ್ರಜಿತುವು ಸಕಲವಾದ ದೇವತಾಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅತನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಾಗ್ಯಾ, ಅತನಿಗೆ ಏನೂ ಆಗದೆ ಇದ್ದ ಕಾರಣ, ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಟ್ಟು, ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತುವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು, ಹನುಮಂತನು ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಯಂದಂತೆ ನನಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರ ವರ ಉಂಟು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದರೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದವನಂತೆ ಬಿದ್ದು, ರಾವಣನನ್ನು ಕಂಡು, ರಾಮನ ಬಳಗೆ ಹೋಗುವನು, ಎಂದು ನಿಷ್ಠೆಪ್ತಿ, ಮೂಳೀ ಹೋದವನಂತೆ ನಿಷ್ಠೆಪ್ತನಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು. ಆಗ ಇಂದ್ರಜಿತುವು ಅತನನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು, ರಾವಣನ ಈಲಗದ ಭಾವಡಿಗೆ ಬಂದು, ಕಾಳತಿರುವ ರಾವಣಿಗೆ ತೋರಿಸಲು; ಅಪ್ಯಹೋತ್ತಿಗೆ ಈ ಹನುಮಂತನು ಎಳ್ಳತ್ತು, ಬಿಂಕೆದಿಂದ ಕಂಳಿತು ಕೊಂಡನು.

ಆಗ ರಾವಣನ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಪ್ರಹಸ್ತನು ಹನುಮಂತನ ಬಳಗೆ ಬಂದು—ನೀನು ಯಾರು? ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರು ಕೆಳುಹಿಸಿದರು? ನಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಏನು ಕೆಲಸದ ಉದ್ದಿಷ್ಟ ಬಂದಿ? ನಮ್ಮ ಅಶೋಕಾ ವಸವನ್ನು ಯಾಕೆ ಮುರಿದೆ? ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಸರುಗಳನ್ನು ಯಾಕೆ ಕೊಂಡೆ? ಎಂದು ಕೇಳಲು; ಹನುಮಂತನು ಪ್ರಹಸ್ತನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಮಂತ್ರಿ ಶಿಖಾಮಣಿಯೇ, ನಾನು, ನಿನ್ನ ಒಡೆಯನಾದ ರಾವಣನನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜೀಸಿ, ಜಿನ್ನದ ಸಂಕೋಳೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಬಂದು ಸಾವಿರ ವರುಷ ಕಾವಲಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಇದ್ದ ಸಾವಿರ ತೋಳು ಉಳ್ಳ ಕಾರ್ತ್ರಿವೀರರ್ಜುರ್ಜುನನ್ನೂ ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಕಡಿದ ಪರಶುರಾಮನನ್ನು ಜೀಸಿದವನಾಗಿಯೂ, ಮತ್ತು ಈ ರಾವಣನು ಯಾವ ವಾಲಿಯ ಕಂಕಳನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ, ಸರೆಳು, ನಾಯಾಗಿ, ಅತನೊಡನೆ ಸಖ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡನೇ, ಅಂಥ ವಾಲಿಯನ್ನು ಕೊಂಡವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ರಾಮನ ದೂತನು; ಸುಗ್ರೀವನೆಂಬ ಕರ್ಮಿ ರಾಜನ ಮಂತ್ರಿಯು; ನನ್ನ ಹೆಸರು ಹನುಮಂತನು. ಆರಾಮನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಈ ರಾವಣನು ಕಡ್ಡ ಕೊಂಡು ಬಂದು, ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡರಿಂದ, ರಾಮನ ಅಪ್ಯಣಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಈ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿನು. ಆಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ವಾತಾಡಿಸಿದೆನು. ನಿನ್ನ ರಾವಣನನ್ನು ಕಾಣಿವ ಉದ್ದಿಷ್ಟ ಅಶೋಕಾ ವಸವನ್ನು ಮುರಿದೆನು. ಬಹು ಜನ ರಾಜ್ಯಸರು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲ ಬಂದರು. ನನ್ನ ಜೀವವನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೊಂಕ್ಕರ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಂಡನು. ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತುದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಯಂದ ಹಾಗೆ ನನಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರ ವರ ಉಂಟು.

ಬೇಕು ಎಂದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಬಿಡ್ಡವನ ಹಾಗೆ ಈ ರಾಷಣನನ್ನು ಕಂಡು, ಒಂದು ಮಾತನಾಡ ಬೇಕೆಂದು, ಈ ರಾಷಣಗೆ ಬಂದೆನು. ಅದೇನಂದರೆ, ಈಗಲಾದರೂ ಈ ರಾಷಣನು ಬದುಕೆ ಬೇಕೆಂದು ಆಶೆ ಇದ್ದರೆ, ರಾಮಸಿಗೆ ಶರಣಾಗತನಾಗಿ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದರೆ, ದಯಾಳುವಾದ ರಾಮನು ಕಾಬಳಿಸಿದೆನು. ಅದು ಈತನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಾರದೆ ಇದ್ದರೆ, ಈಗಲೇ ತನ್ನ ಜೀವ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಲಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ರಾಷಣನು ಮಹಾ ಕೊಳ್ಳಿಸ್ತೇನಾಗಿ ಹಿಂದು ಮುಂದು ಯೋಧಿಸದೆ, ಈ ಕೊಳ್ಳಡಗನನ್ನು ಕೊಂಡು ಹಾಕಿಸು ಎಂದು, ಅಪ್ಪಣೀ ಕೊಡಲು; ವಿಭಿಂಘಣನು—ನೀನು ರಾಜ್ಯಸ್ವ ಜರ್ಕುವರ್ತಿಯಾಗಿ, ದೂತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸುವದು ಭೇದ್ಯವಲ್ಲ. ದೂತನು ತನ್ನ ಧಣಿಯನ್ನು ಹೊಗಳುವದು ನಾಜ್ಯಯವು. ಏನಾದರೂ ಬಹಳ ಅಪರಾದವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಶೀತ್ಯೇ ಮಾಡಿಸ ಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಲು; ರಾಷಣನು ತನ್ನ ದೂತರನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ನೀವು ಈ ಕಷಿಯ ಕಿವಿಯನ್ನು ಕೊಯಿದು ಬಿಡಿ. ಹೋಗಿ, ತನೆನ್ನಾಡಿಯನಿಗೆ ತೋರಿಸಲಿ ಎಂದು, ಆಳ್ಳಾಪಿಸಲು; ದೂತರು ಉಂಟಿ, ಕತ್ತಿ, ಶೂಲ ಇತ್ಯಾದಿ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಂದು, ಕೊಯ್ಯಾತ್ಮಿರಲು; ಒಂದು ಕೂಡಲಾದರೂ ಹರಿಯದೆ, ಆಯುಧಗಳೆಲ್ಲಾ ಮುರದು ಹೋಗುತ್ತಿರಲು; ರಾಷಣನು ನೋಡಿ, ಬೆರಗಾಗಿ, ಮಾಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೀರಳಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ಕಿರುನಗೆಯಿಂದ ಪ್ರಹಸನನ್ನು ನೋಡಿ—ಇದೇನ್ನೇಯಾ, ಪ್ರಹಸನೇ? ಇದು ಏನೋಽ ಮಾಯವಾಗಿದೆ! ಆದರೆ ಕಿಗಳಿಗೆ ಬಾಲವೇ ಮುಖ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕಷಿಯ ಬಾಲಕ್ಕೆ ಬಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ, ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಬಿಡಿ, ಎಂದು ಹೇಳಲು;—ಇದು ಸರಿ ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಎಲ್ಲರೂ ಆ ಕಷಿಯ ಬಳಗೆ ಬರಲು; ಆಂಜನೇಯನು ಚೀರಿ, ಕೀರಿ, ಕಿರುಗುಟ್ಟುತ್ತಾರಿ, ಹಾರಿ, ಬಿದ್ದು, ಹಲ್ಲಿರಿದು, ಹುಬ್ಬಾರಿಸುತ್ತಾರಿ, ಹೆದರಿಸುತ್ತಾರಿ, ತಲೆಯನ್ನು ಕುಣಿಸುತ್ತಾರಿ, ತನ್ನ ಬಾಲವನ್ನು ಅರುವತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನ ಬೇಳಿಸಿದನು. ರಾಷಣನ ಆಳುಗಳು ಕಷಿಯನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಕೊಂಡು, ಬಾಲಕ್ಕೆ ಬಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಾಗ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬೇಳಿಯುತ್ತಿರಲು; ಆ ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಎಣ್ಣಿಯಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ, ಸುತ್ತಿದರು.

ಆ ಮೇಲೆ ರಾಷಣನ ಅಪಣಿಯಿಂದ ಆ ರಾಜ್ಯಸ್ವ ದೂತರು ಹತ್ತಿಗಳ ಹೋರಿಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ, ಬಾಲದ ಕೊನೆಗೆ ಸುತ್ತಿ, ಕಣಜಗಳನ್ನು ಒಡಿದು, ಸಣ್ಣೇ

ರಸ, ಗುಡ, ಕೆಪ್ಪಾರ್ಗಳನ್ನು ವೇತ್ತಿ, ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿಸಿ, ಅವನೆ ಸೋಂಟಕ್ಕೆ ಹಗ್ಗಿ ವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಉರುಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಡಂಗುರವನ್ನು ಹೊಯ್ದು, ಮೆರಿಯುಸುತ್ತಾ, ಬರುವಲ್ಲಿ, ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಸಮಸ್ತ ರಾಷ್ಟ್ರಸ ಸ್ವಿರ್ ಪುರುಷರೆಲ್ಲಾ ಉರಿಯುತ್ತೆಲ್ಲಿ ರುವ ಬಾಲವುಳ್ಳ ಹನುಮಂತನನ್ನು ನೋಡಿ, ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟರು. ಆಗ ಹನು ಮಂತನು—ನಾನು ನೀನೈ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಇನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಈ ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣದ ಹೆಬ್ಬಿಗಿಲುಗಳನ್ನಾಗಿ, ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಬಾಗಿಲು ಗಳನ್ನಾಗಿ, ಈನ್ನ ಗಂಡಿಗಳನ್ನಾಗಿ, ಸುರಂಗೆಗಳನ್ನಾಗಿ, ಯಂತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿ, ಅವುಗಳ ಕೀಲುಗಳನ್ನಾಗಿ, ಇನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ, ಈ ಪಟ್ಟಣದ ಆಯುಧಾಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು, ಇವರು ಕಟ್ಟರುವ ಹಗ್ಗಿದ ಕಟ್ಟನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಪ್ರತಿ ಪ್ರತಿ ವಾಡಿ, ಇವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಂಡು, ರಾವುನ ಬಳಗೆ ಹೋಗುವೆನು. ಇವರು ಸಾರಿ ಕೊಂಡು, ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿಸಲಿ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದನು. ಅದನ್ನು ಸೀತೆಯ ವೇಗಲೇ ಚಾವಲಿದ್ದ ರಾಷ್ಟ್ರಪಿಯರು ಕಂಡು, ಸೀತೆಯ ಬಳಗೆ ಹೋಗಿ—ಎಲ್ಲೇ, ಜಾನಕಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ನೀನೈ ರಾತ್ರಿ ವಾತಾಡಿದ ಕೆಂಪು ಮುಖವುಳ್ಳ ಕೋಡಿಯ ಬಾಲಕ್ಕೆ ಬಟ್ಟೀ ಸುತ್ತಿ, ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿಸಿ, ಉರುಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸಾರುತ್ತಾ, ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾರೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ವೈದೇಹಿಯು ಬಹಳ ದುಖ ಪಟ್ಟು, ಅಗ್ನಿ ಶುರುಪಾನಿಗೆ ನಮ ಸ್ವರಿಸಿ—ಎಲ್ಲೇ, ಅಗ್ನಿ ದೇವತೆಯೇ, ನಾನು ಪತಿ ಶುರೂಪಾಯಿನ್ನು ವಾಡಿ, ತಪಸ್ಯನ್ನು ವಾಡಿ ಇದ್ದವಳೇ ಆದರೆ—ನನ್ನಲ್ಲಿ ಏಕ ಪತಿತ್ವವು ಇದ್ದದೇ ಆದ ರೆ—ನಾನು ಬಳ್ಳೇ ನಡತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವಳೆಂದೂ, ತನ್ನನ್ನು ಒಡ ಗೂಡು ವದರಲ್ಲಿ ಆಶೀಯಿಂಬು—ವಳು ಎಂದೂ, ಶ್ರೀರಾಮಂಭಂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು, ಈ ದುಖ ಸಮುದ್ರದೆ ಶೀಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ದಾಟಿಸುವದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿದ್ದರೆ—ನನಗೆ ಬಳ್ಳೇ ಭಾಗ್ಯವು ಉಂಟಾಗುವದಾದರೆ—ಹನುಮಂತನಿಗೆ ತಣ್ಣೀರಿನ ಹಾಗೆ ತಣ್ಣಾಗಾಗು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು.

ಅತ್ಯಲಾ ಹನುಮಂತನು ಉರಿಯುತ್ತಲಿರುವ ತನ್ನ ಬಾಲವನ್ನು ನೋಡಿ,— ಅಗ್ನಿಯ ಮಾತಾ ಜ್ಯೋತಿಯು ನನ್ನ ಬಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ, ಸ್ವಿಳ್ವಾದರೂ ಸುಧುವದಿಲ್ಲ. ಹನ್ನೀರನ್ನು ಸುರಿದಂತೆ ಶೀತಳವಾಗಿದೆ. ಸೀತೆಯ ಪಾತಿವೃತ್ಯ ಧರ್ಮದಿಂದಲೂ, ರಾವುನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ವಾಯುವಿನ ಸ್ವೀರಿದಿಂದಲೂ, ನನ್ನನ್ನು ಅಗ್ನಿಯು ಸುಧುವದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಮತ್ತೆ ಅತ್ಯನ್ನತವಾಗಿ ಬೆಳೆದು, ರಾಷ್ಟ್ರಸರು ಕಟ್ಟಿದ ಹಗ್ಗಿಗಳನ್ನು ನುಳ್ಳು ನೂರಾಗಿ

ವಾಡಿ, ಉರು ಬಗಿಲ ಕೆಳ್ಳಿಂದ ಲಾಳಮುಂಡಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ತನ್ನನ್ನು ಸೂರುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿರುವ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೀಲ್ಲಾ ಯವನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕೆಳುಹಿಸಿ, ಉರು ಬಗಿಲ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಹೇಳೆ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು,—ಇನ್ನು ನಾನು ವಾಡ ತಕ್ಕೆ ಉಳಿದ ಕೆಲಸವ್ಯವದಿರುವದು? ವನವನ್ನು ಮುರಿದೆನು; ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಂಡೆನು; ಇಲ್ಲಿರುವ ಬಲದಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಪಾಲು ಜತುರಂಗ ಬಲವನ್ನು ಸದೆದೆನು; ಇನ್ನು ಈ ಲಂಕಾ ದುರ್ಗವನ್ನು ಹಾಳು ವಾಡಿತುವದೊಂದೇ ನಿಂತಿರುವದು. ಈಗ ನನ್ನ ಬಾಲದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ನೋವನ್ನು ಕೊಡಬೇ, ಉರಿಯುತ್ತಿಲಿರುವ ಬೆಂಕಿಗೆ ಈ ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಹೊಡ್ದಿರುವಾ ವಾಡಿ, ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರವನ್ನು ವಾಡುವದು ನಾಜ್ಯಯವು ಎಂದು, ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ರಾಕ್ಷಸರಂಗಳ ಮನೆಯಿಂದ ಮನಿಗೆ ನೆಗೆಯುತ್ತೆ, ಅಪುಗಳಗೆಲ್ಲಾ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಸುತ್ತೆ, ನಿಭರಯನಾಗಿ ಸುಡುತ್ತೆ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಹಸನ್ ಮನಿಗೆ ಹಾರಿ, ಅಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿ, ವಿಭೀಷಣನ ಮನೆ ಒಂದು ಹೊರತಾಗಿ, ಮಹಾಪಾಶ್ವ ವೇದಲಾದ ರಾಕ್ಷಸಶ್ರೇಷ್ಠರ ಮನಿಗಳಗೆಲ್ಲಾ ಹಾರಿ, ಅಪುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿ, ರಾವಣನ ಮನಿಗೆ ಬಂದು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿ, ನೋಡುತ್ತಿರಲು; ಈ ಮನಿಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿಸಿದ ಬೆಂಕಿಯೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸುಡುತ್ತಿರಲು; ನವರತ್ನ ಖಚಿತಗೇಳಿದ ಮನಿಗಳೆಲ್ಲ ಪುಣ್ಯನಾಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವ ವಿವಾನಗಳ ಹಾಗೆ ಮುರಿದು, ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಾ ಇದ್ದವು.

ಆಗ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೇ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಆಶೆಯನ್ನು ತೂರೆದು, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಶೆಯಿಂಳುವರಾಗಿ, ಶುದ್ಧಾಡುವ ಜನರುಗಳ ಫೋಳು ಕೇಳಿಸಿತು. ಅಯೋಧ್ಯೆ! ಇದು ಕೋಡಗನಲ್ಲ; ಕೆವಿ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಅಗ್ನಿಯೇ ಸರಿ! ಎಂದು ಕಾಗುತ್ತೆ, ಅಳುತ್ತೆ, ವೋಲೇ ಉಣಿಂದ ಮನಕ್ಕೆಳಾಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೊಂಡು, ಕೆಲವು ಹೆಂಗಸರುಗಳು ನೈಗಳ ಸುಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ಶುಡಿ ಹೋದರು. ಬೆಂಕಿಯೂ ಒಂಗಿದ ಕಾಪ್ಯಗಳನ್ನು ಸುಡುವದರಲ್ಲಿ ಹೈಗೆ ತೈಪ್ಪಿ ಹೊಂದುವದಿಲ್ಲವೋ, ಹಾಗೆ ಈ ಹನುಮಂತನು ಎಷ್ಟು ಜನ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಂಡಾಗ್ನೀ, ತೈಪ್ಪಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವದಿಲ್ಲ. ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ತೇರು, ಮಂದಿ, ವಾರ್ಷಿಕ, ಎತ್ತು, ದಸು, ಬಂಟಿ, ವೇದಲಾದಪುಗಳೂ, ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸರೂ ಸುಟ್ಟು ಬುಡಿಯೋಗಿ ಹೋದರು. ಅಯೋಧ್ಯೆ, ನನ್ನ ಮಗನೇ! ಹಾ, ನನ್ನ ತಂಡಯೇ! ಅ

ಯೇಷ್ವಿ, ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯವೇ! ಎಂದು ಕೊಗುವ ರೆಬ್ಬುವು ಕೇಳಿಸಿತು. ಮತ್ತು—
ನನ್ನ ಮಾಗ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದನೋ? ಅಪ್ಪಿ, ನೀನೆಲ್ಲಿದ್ದಿ? ಹೆಂಡತಿಯೇ, ಮೊಗು
ವನ್ನ ಎತ್ತಿ ಕೊಂಡು ಶುಡಿ ಬಾ! ಶು ತವಾತ್, ನೀನಾದರೂ ಶುಡಿ ಹೋಗು;
ನಾನು ಉರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ವೆಗ್ಗೆಯೆಲ್ಲಾ ಸುಟ್ಟು ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಈ
ಪಾಪಿ ಶ್ವಾದ ರಾವಣನು ಮಾನಫೇರಿಕಿಯಾದ ಮಾಳ ಶೂರ್ಪಣಿಯ ವಾತ
ನನ್ನ ಕೇಳಿ, ಮಹಾ ರಾಯ ರಾಮನ ಧರ್ಮ ಪಶ್ಚಿಯನ್ನ ತಂದು, ನಮಗೆ ಈ
ಪಾಪದನ್ನ ತಂದನು. ತಾನು ತಾನೇ ಬದುಕುತ್ತಾನೇ? ಇಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳು
ಮರಿ ಸಹಿತ ಸಿರ್ಹ್ಯಾಲವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅನ್ಯಾರ ಹೆಂಡರಿಗೆ ಆಚೆ ಪಟ್ಟ
ಮನು ಎಂದೂ ಬಾಳುವಬಿಲ್ಲ ಎಂದು, ಆ ಪಟ್ಟಣದವರೆಲ್ಲರು ಮೊರೆ ಇಡು
ತ್ತಿದ್ದರು.

ಹಿಂಗೆ ಆಂಜನೇಯನು ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಿವನ್ನೆಲ್ಲಾ ದಹಿಸಿ, ತಿರಿಗಿ ಸೀತೆಯ
ಬಳಗೆ ಬಂದು, ಅವಳಗೆ ಭರವಸವನ್ನ ಕೊಟ್ಟು, ಅಪ್ಪಣಿಯನ್ನ ತೆಗೆದು
ಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು, ಸಮುದ್ರವನ್ನ ದಾಟಿ, ಜಾಂಬವಾದಿಗಳು
ಇರುವಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ವೃದ್ಧಾದ ಜಾಂಬವಂತನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಏರಗೆಲು; ಜಾಂ
ಬವಂತನು ಹನುಮಂತನನ್ನ ಅಪ್ಪಿ ಕೊಂಡು—ಎಲ್ಲೆ, ಬಾಲಕನೇ, ಸೂರ್ಯ
ದಿಂದ ತಿರಿಗಿ ಬಂದೆಯಾ? ಅವನಿಜಾತೆಯನ್ನ ಕಂಡೆಯಾ? ನೀನು ಹೋದ
ಸಂಗತಿ ಡ್ಯಾಗೆ? ವಿಸ್ತೂರವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಎನಲು; ಹನುಮಂತನು ತಾನು ನಿಂ
ಸಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಸ್ತೂರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲು; ಜಾಂಬವಂತನು ಸಂತೋಷ
ಪಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು, ಸಕಲ ಸೇನಾ ಸಮೀತನಾಗಿ ಹೊರಟು, ಸುಗ್ರೀವನು ಇದ್ದ
ಮಧು ವನಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಇಳ್ಳಿ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಮಧು ಪಾನವನ್ನ ವರಾಡಿ
ಸೆಗಿಯುತ್ತೆ, ಕುಣಿಯುತ್ತೆ, ಚೀರುತ್ತೆ, ಶ್ರೀರಾಮನು ಇರುವ ಶುಷ್ಯಮಾರ್ಕ
ವರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ಸಗೆ ಮುಖದ ಕೆವೀ ವೀರನನ್ನ ನೋಡಿ,—
ಎಲ್ಲೆ, ಕನಿಗಳೇ, ನೀವು ಹೋದ ಕಾರ್ಯ ಜಯವಾಲಿತ್ತೇ? ಎಂದು ಕೇಳಲು;
ಜಾಂಬವಂತನು ಕ್ಯೇ ಮುಗಿದು,—ಜೀಯಾ, ಅವಧರಿಸಿ! ನಾವು ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿ
ಯಿಂದ ಹೊರಟು, ಮಾರ್ಗ ತಪ್ಪಿ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಭಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ,
ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೊರಟು, ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ದಿವಸ ಕಳೆದು ಹೋದದರಿಂದ
ವ್ಯಾಸನ ಪಡುತ್ತೆ, ಸಂಪಾತಿಯಿಂದ ಲಂಕಾ ಮಾರ್ಗವನ್ನ ತಿಳಿದು, ಸಮು
ದ್ರದ ತಜಿಗೆ ಹೋಗೆಲು; ಧೀರನಾದ ಆಂಜನೇಯನು ಸಮುದ್ರವನ್ನ ದಾಟಿ,

ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಬಂದನು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಜನುವಂತನನ್ನು ರಾಮನ
ಪಾದದ ಮೇಲಿಲ್ಲಿ ಕೆಡಿಲು; ಶ್ರೀರಾಮನು ಅಂಜನೇಯನನ್ನು ಅಪ್ಪಿ ಕೊಂ
ಡು—ಭಾರ್ಯೆಯಾ, ಕಂದನೇ, ನನ್ನ ಬಂಧುವೇ, ನನ್ನ ದುಖಿವನ್ನು ಪರಿಹರಿ
ಸುವದಕ್ಕೆ ಎಪ್ಪು ಶ್ರಮ ಪಟ್ಟಿಯೋ! ಎಂದು, ಮೈದಷ್ಟುತಾ, ಆತನು ಕೊಟ್ಟಿ
ಶಿರೋ ರತ್ನವನ್ನು ನೋಡಿ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಂಡಂತೆ ಸಂತುಪ್ಯುನಾಗಿ, ಮುಂದೆ
ವಾಡ ತಕ್ಕು ಪ್ರಯಂತ್ರಣಾಳನ್ನು ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ನೇಮಿಸಿದನು.

70. The Building of the Bridge across the Sea to Lanke.

ಒ. ಸೇತು ಜಂಧನದ ಕಥೆ.

ಇಮವ್ಯಮಾಕ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ಸೀತಾ ರಾವಣರ ಸುಭಿಯನ್ನು
ಹನುಮಂತನ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಿ, ಆ ರಾತ್ರಿ ಸಭಿಯನ್ನು ಹಾಡಿ, ಸುಗ್ರೀವ
ನನ್ನ ಕುರಿತು—ಎಂತೆ, ಶ್ರಿಯ ಸಖಿನೇ, ನೀನು ನನಗೆ ಸಂಬಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿ
ಪ್ರಕಾರ, ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭಯನ್ನು ಕಂಡು ಕೊಂಡು ಹೋದ ರಾವಣನು
ಇರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನೂ, ಅವನ ಶೀರೆಯಲ್ಲಿ ಸೀತೆ ಇರುವದನ್ನು ಗೂಡತ್ತು ಮಾಡಿಸಿ
ಕೊಟ್ಟಿ. ಇನ್ನು ವೇಗಲೇ ನನ್ನ ಶ್ರಿಯಳು ಸಂಕಟ ಪಡುವದನ್ನು ಬಂದು ತ್ವರಿ
ವಾದರೂ ಸಹಿಸಲಾರೆನು. ಎಪ್ಪು ಹೊತ್ತಿಗೆ ನನ್ನ ಹಗೆಯಾದ ಖಾಳ ರಾವ
ಣನನ್ನು ಕೊಂಡು, ಸೀತೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬರುವೇನೋ? ಎಂಬ
ಆತುರವು ನನಗೆ ಹತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ಏನು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸೆನ್ನು
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಇದ್ದಿಯಾ? ಎಂದು ಕೇಳಲು; ಸುಗ್ರೀವನು ಎದ್ದು, ಕೈ
ಮುಗಿದು ಕೊಂಡು,—ಜೀಯಾ, ನಿನ್ನ ಅಮಾನುಷ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂ
ಡವು ವರಪರ್ತಿಯಾಗುವದು—ಪಟ್ಟಣವನ್ನೇ ನುಂಗುವವನಿಗೆ ಕಡವು ಹಷ್ಟಳ
ವು ಎಂಬ ಗಾದೆಯಂತೆ, ಈ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕವನ್ನು ನುಂಗುವ ನಿನಗೆ ಈ
ಖಾಳ ರಾವಣನು ಎಪ್ಪು ಮಾತ್ರವು! ಆದರೂ ನಿನ್ನ ದಯಾದಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿದೂವ
ಕಿರಿ ವಿರೇರು ಮಹಾ ಸಮರ ರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪುತೋಯಾದರೆ, ಮೂರು
ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಿಗಳಂದಲೂ, ಕಲ್ಲು ವೋರಡಿಗಳಂದಲೂ, ಮರಗಳಂದಲೂ,
ಕೆಡಲನ್ನು ತುಂಬಿಸುವೆನು. ನೀನು ಲಜ್ಜೆಣನೇಡನೆ ಕೂಡಿ, ನಮ್ಮ ಕಿರಿ
ಸೇನಾ ಸಮೀತನಾಗಿ, ದುಷ್ಪ ರಾವಣನನ್ನು ಸಂಕರಿಸ ಬಹುದು. ನಾನು
ವೇದಲಾದ ಸರ್ಕಳ ಕಿರಿ ಸೇನೆಗಳು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗ
ಳಿನ್ನು ಹುಲ್ಲಿಗಿಂತಲೂ ಕಡೆಯಾಗಿ ಎಂಬಿದ್ದೀನೆ. ಇಗೋ, ಈ ಅಗ್ನಿಯ ಮ

ಗನಾದ ನೀಲನೆಂಬ ವಾಸರೋತ್ತಮನು ಮಹಾ ಪರಾಕ್ರಮಾಲಿಯು, ಬುದ್ದಿ ವಂತನು. ಈತನಿಗೆ ಸಕಲ ಕವಿ ದಳಕ್ಕೆ ದಳಪತಿಯಾಗಿ ಇರುವಂತೆ ಪಟ್ಟು ಭಿಮೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿಸ ಬೇಕು. ಜೊಂಬವಂತನು ಮುದುಕನಾಗಿಯೂ, ಸಕಲ ರಾಜ ನೀಲಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿಯೂ ಇರುವದರಿಂದ, ಮಂತ್ರಾಲೋಜನೆಗೆ ಇರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವಾಲಿಯ ಮಗನಾದ ಅಂಗದನನ್ನು ಸಮ್ಮು ಕವಿ ಸೇನೆ ಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೇಲು ವಿಜಾರಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಕಾಪಾಡುವದಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸ ಬೇಕು. ಪರಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸೇರಿಯಾದ ಪನುಮಂತನನ್ನು ಸಿಮ್ಮು ಮ್ಯಾಗಾವಲಿಗೂ, ನಿಮ್ಮ ಪಾದ ಸೇವೆಗೂ ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಶ್ರೀರಾಮಂದರುನು ಆ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ, ಅಂಗದ, ಜೊಂಬವಂತ, ಹನು ಮಂತರನ್ನು ಆಯಾಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸಿ, ಅಗ್ನಿ ಕುಮಾರನಾದ ನೀಲನನ್ನು ಒಳ್ಳೆ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ವಿಭರದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಸಮುದ್ರೋದಕಗಳಂದಲೂ, ಗಂಗಾದ ಪ್ರಾಯ ನದಿಗಳ ಉದಕಗಳಂದಲೂ, ದಿವ್ಯಪಥಗಳ ರಸಗಳಂದಲೂ, ಅಭಿ ವೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ, ದಳಪತಿಯ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಆಗ ನೀಲನನ್ನು ಸಕಲ ಕವಿ ಸೇನಾಪತಿಗಳು ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲುಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರು. ಆ ಮೇಲೆ ನೀಲನು ಎದ್ದು, ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸುಗ್ರೀವ ಜೊಂಬವಂತರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸಕಲ ಕವಿ ಸೇನಾಧಿ ಪತ್ಯದಿಂದ ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು.

ತರುವಾಯ ಮಾರ್ಗಿರ ಶುದ್ಧ ಅಪ್ಯಮಿಯ ಉತ್ತರಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ನಡು ಹಗಲೆಂಬ ಅಭಿಜನ್ಮಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿಜಯ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಬೆಳಿಸಿ, ಶ್ರೀರಾ ಮನು ಜನುಮಂತನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು, ಹೊರಟಿನು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಜನು ಅಂಗದನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು, ಬಂದನು. ಸಮಸ್ತ ಕವಿ ಸೇನೆಗಳು ನೀಲನ ಅಪ್ಯಾಯ ಮೇಲೆ ಮರಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಸಹಿತವಾಗಿಯೂ, ಪರ್ವತದ ಶಿಶರಗಳನ್ನು ಗಡ್ಡೆ ಸಹಿತವಾಗಿಯೂ, ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಹೊರಟಿರು. ಆ ಸೇನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕರಡಿಗಳೇ ಕರಿಫಟಿಗಳು. ಕೊಂಡುಮುಸುಗಳೇ ಕುದುರೆಗಳು. ಶಿಂಗಳ್ರಕಗಳೇ ತೇರುಗಳು. ಉಳಿದ ಕವಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಕಾಲಾಳುಗಳು. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಕವಿ ಇತ್ಯರಂಗ ಬಲಕ್ಕೆ ತೋಳುಗಳೇ ಗರೆಗಳು. ಉದ್ದವಾದ ಬಾಲಗಳೇ ಸಬಳಗಳು. ಕೂರವಾದ ಉಸುರುಗಳೇ ಗರಗಸಗಳು. ಕೊರೇ ಹಲ್ಲಿಗಳೇ ಕತ್ತಿಗಳು. ಬೆಟ್ಟು ಗುಡೆ, ಮರ, ಗುಂಡುಗಳೇ ಮಿಕ್ಕಾಯು ಧಗಳಾಗಿ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿದವು. ಈ ಕವಿಗಳ ಕಾಲಿನ ತುಳಿತಕ್ಕ ಮಹಾ

ಕೇಷನ ಕೊರಳ್ಗಳು ಕುಸಿದವು. ಕುಲ ಗಿರಿಗಳು ಜರಿದವು. ಕೂರ್ಮನ ಉಸುರು ಕುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಡುಕಿತು. ದಿಗ್ಗಜಗಳು ತಲೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಿದ್ದರು. ಬೋಬೈಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಮಂಡಲವು ತುಂಬಿತು. ಕಡಲು ಧೂಳುಗಳಿಂದ ಮುಕ್ಕಿತು. ಮೇರು ಪರ್ಯತದ ಕೀಲುಗಳು ಕಳಿಟಿದವು. ಮೇಲು ಲೋಕ ಗಳೆಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಾಡಿದವು. ಇಂಥಾ ಸೇನೆಯ ಭಾರವನ್ನು ಇನ್ನಾರು ತಾಳು ವರೋಳ? ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಹೀಗೆ ಹೊರಟು, ಆ ದಿವಸ ಮಾಲಯ ಪರ್ವತದ ತೊಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ನೀಲನ ಅಪ್ಪೆ ಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಬೀಳು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಮಾರನೇ ದಿವಸ ಬೆಳಗ್ಗೇ ಎದ್ದು, ಮಾರು ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದ ಧಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ಶೇರಿತು. ಆ ಸಮುದ್ರ ರಾಜನು ತೆರೆಗಳೆಂಬ ಗುಡಿಗಳಿಂದಲೂ, ಸೂರೆಗಳೆಂಬ ಬಿಳು ಗೊಡಿಗಳಿಂದಲೂ, ತಂತುರು ಹನಿಗಳೆಂಬ ಒರೋಗಳಿಂದಲೂ, ಸುಳಳಗಳು ಘುಳು ಘುಳು ಧ್ಯನಿಗಳೆಂಬ ಭೇರಿ ಧ್ಯನಿಗಳಿಂದಲೂ, ರಥು ಪತಿಯನ್ನು ಇದಿರು ಗೊಂಬುವವನ ಹಾಗೆ ಮೇರೆದನು. ಆಗ ಸಕೆಲ ನಾಯಕವಾಡಿಗಳು ಕಡಲ ಧಡದಲ್ಲಿ ಬೀಳು ಬಿಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಎಳೆ ಚಿಗುರುಗಳ ಹೊದಿಕೆಯಿಂದ ದಿವ್ಯವಾದ ಅರಮನ ಸೆಯುತ್ತಾ ಬುಗೆದ ಭಾವಧಿಯೂ, ತ್ವಣ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದವು.

ಹೀಗೆ ಎರಡನೇ ಕಡಲಿನ ಹಾಗೆ ಬಂದು ಇಳಿದ ಕೆಪಿ ಬಲವನ್ನು ಕಂಡು, ಅಲ್ಲಿ ತಾಣಯದೊಳ್ಳಿದ್ದ ರಾವಣನ ಕಡೇ ರಕ್ಷಸರು ಹೆದರಿ, ಲಂಕೆಗೆ ಬುದ್ದಿ ಹೊಗೇ, ಬಡೆಡ್ಡೀಲಗದ ಭಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ರಾವಣನ ಮುಂದೆ ತಾಪು ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡು ಬಂದ ಭಯದ ಬೀಜಗಳ ಹೊರೆಯನ್ನು ಇಳಿಸಿದರು. ಅದು ಹ್ಯಾಗಂದರೆ,—ಜೀಯಾ, ಕಾಮ ರೂಪಿಗಳಾದ, ಮೈಕೊಬ್ಬಿಳ್ಳಿ, ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಲಷ್ಟ್ಕಕ್ಕೆ ತಾಡೆ, ಗಿರಿ ಮರಗಳೇ ಆಯುಧವಾಗುತ್ತಾ, ಕಣ್ಣಿತ್ತಿ ಇಣಿಕಿ ನೋಡ ಕೂಡದ ಕೆಪಿ ಸೇನೆಯು ಸಮುದ್ರದ ಧಡದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಇಳಿದು ಇದೆ. ಆ ಕೆಪಿ ಸೇನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಮುಖದವರೂ, ನಮ್ಮ ಈ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಬೆಂಕಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಕೋಡಗನಂದರವರೂ ಕೋರ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಂತರವು ಇದೆ. ಈ ಕೆಪಿಗಳು ದಂಡು ದೇವರು ಹೊದಲು ಎಳೆ ತಂಡ ಸೀತೆಯ ಗಂಡನದಂತೆ; ಈ ಕೆಪಿ ಬಲಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಸುರ್ಯಿವನೆಂಬವನು ಬಡೆಯನಂತೆ, ಎಂದು ಬಿಸ್ತುವಿಸಿದರು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ,—ಹೊಯಿ ಇವರ ಬಾಯಿಗಳನ್ನು! ಹುಲು ಮನುಜನ ಕೋತಿಗಳ ಹಿಂಡಿಗೆ ಹೆದರಿ ಬಂದ ಹೋಡಿಗಳು ಇವರು, ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತು, ಕೋಪ

ದಿಂದ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಇಳುದು, ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು, ಪ್ರಹಸನ್ನು ನೂ ಇಂದ್ರಜಿತುವ್ಯಾ ವೊದಲಾದ ಶಳೆರನ್ನು ಕೆಲಿಸಿ ಕೊಂಡು,—ಬಡ ಗ ದಿಕ್ಕಿನ ಸುದ್ದಿಯ ಭಂದವನ್ನು ಕೇಳಿದಿರೇ? ಸೀತೆಯ ಹಿಂದಣ ಗಂಡನು ಧ್ಯಾರ್ಯವು ಹೊಳೆತು ಬಂದಿದ್ದ್ವಾನಂತೆ. ಅಂದು ನಮ್ಮ ಪ್ರರವನ್ನು ಉರಿಯಲ್ಲಿ ಕೇರಿಸಿದ ಕೋಂಡಗನಂದದ ಭಟ್ಟರು ಕೂಡಿರುವರಂತೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪನು ಯೋಗಿ ಇನೆ? ದೇಳಿ! ಎಂದು ಕೇಳಲು; ಪ್ರಹಸನ್ನು ರಾವಣನನ್ನು ಕಂಬಿತು—ವೆಲ್ಲ, ಜೀಯಾ, ನಿನ್ನ ತಕ್ಕಿಗೆ ಕೂಲಿಯು ಅಂಜವನು. ಆದರೂ, ಹಗೆಗಳು ಹುಲು ಮನುಜ ಕೋಂತಿಗಳಿಂದು, ಅಸದ್ಯೆಯಲ್ಲಿರ ಕೂಡದು. ನಾವು ಈ ಸಮಯ ದಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಕರವಾಗಿರ ಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ವೀರ ಭಟ್ಟರು ಎಳ್ಳಕರವಾಗಿ ಕಾದು ಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಅಪ್ಪಣಿ ಕೊಡಿಸು. ಕೋಂಟಿ ಕೊತ್ತಲು ಹೆಚ್ಚಿಲು ಮುಂತ್ತೂದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪಟ್ಟಣದ ಬೇದಿ ಬೀದಿಗಳ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸಕಲಾಯಾಧ ಸಮೀತರಾಗಿ ಇತ್ತರಂಗ ಬಳಗಳು ಸರಶೀ ಮೇರೆ ಕಾದಿರುವಂತೆ ನೇಮಿಸು. ಹಗೆಗಳ ಬಲದಲ್ಲಿ ಒಲುವೆಯಾಳ್ಳವರ್ಯಾರು? ಆ ಬಲಿಪ್ಪರಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾದ ಸಾಹಸಿಗಳು ಯಾರು? ಆ ಸಾಹಸಿಗಳಲ್ಲಿ ದುಡುಕಿ ಗಳು ಯಾರು? ಆಲೋಚನಾವರರು ಯಾರು? ಆ ಆಲೋಚನಾವರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಳ್ಳಿರೆ ಆಗದೆ ಇರುವವರು ಯಾರು? ಇದನ್ನೇಲ್ಲಾ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು ಬರುವ ಬ್ರಹ್ಮ ಬೀಸನು, ಎನಲು; ರಾವಣನು—ಅದುದು, ಇದು ನೀತಿ ಸರಿ ಎಂದು, ಮನದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಟಪ್ಪಿಸಿ, ಆಪ್ತನಾದ ಬೇಹಿನವನನ್ನು ರಾಮನ ಬಲಕ್ಕೆ ಕಳು ಹಿಸಿ, ಮಂತ್ರಿ ಪ್ರಹಸನನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

ಆ ಬಳಕ ಇಂದ್ರಜಿತುವೇ ವೊದಲಾದ ಮಕ್ಕಳು ರಾವಣನನ್ನು ಕುರಿತು—ವಲ್ಪಿ, ತಂದೆಯೇ, ನಮಗೆ ಯಾರು ಸರಿ? ನಾವ್ಯಕೆ ಈ ಬಣಗು ಭೂಪ ತಿಗೆ ಅಂಜ ಬೇಕು? ಹಗೆತನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಗದ್ದ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಆತನ ಭಂಟಿನವನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುವೆವು ಎಂದು, ತಮ್ಮ ಹೈಗೊಳ್ಳಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿ ಕೊಂಡರು. ಅವರುಗಳನ್ನೇಲ್ಲ ಅವರವರ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ರಾವಣನು ಹಗೆಯ ಹನ್ನನ್ನು ಸೆನೆದು, ನಿಂದೆ ಬಾರದೆ, ಏಳುತ್ತು, ಮಲಗುತ್ತು, ಕುಳ್ಳರುತ್ತು, ಚೆಂತೆ ಎಂಬ ಲಳನೆಯು ಕೂಟ ದಲ್ಲಿ ಇರುಳನ್ನು ನೂಕುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟೋಳಗೆ ರುಾವದ ಕೋಳಿಯು ಕಾಗಿತು. ಹಕ್ಕಿಗಳೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗೂಡುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಲುಪಿಲಗುಷ್ಟುತ್ತಿದ್ದವು. ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕೆಂಬ ಹೆಂಗಸು ಸೂರ್ಯನೆಂಬ ಗಂಡಸನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು

ಇಂದ್ರಗಾವಿಲ್ ಕೀರೆಯನನ್ನು ಉಟ್ಟಳ್ಳಿಸಿ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಮುಜ್ಕೆ ಒಡಿಯು ಕೊಂ
ಪಾಗಿ ಕಾರಣಿತ್ತು. ಉದಯ ಪರ್ವತದ ಮಾರ್ಗಕೆದ ಮಂಜದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು
ಎತ್ತುತ್ತು, ಕುಳಿತ್ತು ಕೊಂಡನು. ಆ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಶಾಲದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳ ಪಾ
ತಕರ ಹೊಗಳುಕೆಯ ಶಬ್ದದಿಂದ ರಾಷಣನು ಮಂಜವನನ್ನು ಇಂದು, ಗುರು
ವಾದ ಶುಕ್ರಾಂಕಾರ್ಯಸಿಗೂ, ಮುತ್ತಿಜ್ಞನಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವನಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ,
ಅವರ ಆರ್ಥಿಕರ್ವದವನನ್ನು ಕೈ ಕೊಂಡು, ಸ್ವಾನ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗಳನ್ನು ವಾಡಿ,
ಇವ ಪ್ರಾಜೀಯನ್ನು ನೇರವೇರಿಸಿ, ಶುಲಗ ಚಾವಡಿಗೆ ಬಂದನು. ಆ ಶುಲಗಕ್ಕೆ
ಇಂದ್ರಜಿತು ಪ್ರಪಂಚ ಹೊದಲಾದ ರಾಜ್ಯ ಶ್ರೀಷ್ಠರು ಕೋಣಾರ್ಥಾಂತರ ಸಂಖ್ಯೆ
ಯಿಂದ ಬಂದರು.

ಆಗ ವಿಭೀಷಣನು ಗದಾ ದಂಡವನನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಶುಲಗ
ಕ್ಕೆ ಬರಲು; ಬಂದ ತಪ್ಪುನನನ್ನು ರಾಷಣನು ಕೆಂಡು, ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದ
ನೋಡಿ, ಕೈ ಸನ್ನೆಯಿಂದ—ಬೂ, ಇತ್ತು ಬಾರ್ಯ ಎಂದು, ತನ್ನ ಸವಿಾಪದಲ್ಲಿ
ಮಣಿಮಯವಾದ ಗದ್ದಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಆ ಮೇಲೆ ಚಾವಡಿಯ
ಲ್ಲಿ ಕೂರಿರುವ ವೀರ ಭಟಕರನ್ನು ನೋಡಿ—ಸೀತೆಯ ಗಂಡನು ನಮ್ಮ ಕೈಯು
ಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕೊಂಡು ಹೊಗುವದಕ್ಕೆ ದಂಡತ್ತಿ, ಬಂದಿದ್ದಾಗಿನಂತೆ.
ಇದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಮನದಲ್ಲಿ ಏನು ಯೋಜಿಸಿದ್ದೀರಿ? ಹೇಳ ಎಂದು
ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರಜಿತುಪ್ರಾಜೀಯಾ, ಇದು ಎಪ್ಪರ ಕೇಲಸ! ಹಾ
ವಿನ ಗುಂಪುಗಳು ಗರುಡನ ಗೆಲ್ಲ ಬಲ್ಲವೇ? ಚಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮರದ ಮೇಲೆ ಶುಡಿ
ಯಾಡುವ ಕೋಡಗಳು ನಮಗೆ ಗಣ್ಯವೇ? ಯಾವನ ತಲೆಯನ್ನು ತರ
ಹೇಳು. ಇಂದ್ರನ ಅಮರಾವತೀ ಪಟ್ಟಣವನನ್ನು ಕಿತ್ತು, ತಂದು, ಅತೆಲದಲ್ಲಿ
ಸಿಲ್ಲಿಸ ಹೇಳು. ಹಾವುಗಳೊಡೆಯನ ಹೊಳಳನನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಂದು, ಅಮರಾ
ವತೀಯಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನ ಹೇಳು. ಎಲ್ಲೆ, ತಂದೆಯೇ, ಕೇಳು! ಯಾವನಿಗೆ ಅಸದಳ
ವಾದ ಕಲ್ಪಾಂತ ರಂದ್ರನ ಕಣ್ಣಿನ ಕಿಡಿಗೆ ಅಂಜದ ನಮ್ಮಂಥ ವೀರ ಭಟಕೂ
ಡನೆ ಹುಲು ಮನುಷರ ರಣದ ರಾಜ ಶಾರ್ಯವ ಹೇಳಬಹುದೇ? ಈ ಭಟರ
ಪರಿಯಂತ ಯಾಕೆ? ನಿನ್ನ ಭತ್ತಿರ್ ಹಿಡಿಯುವವರ ಕಡೆಯಿಂದ ಈ ಕೋ
ಡಗಳ ತಂಡವನನ್ನು ಆ ಹುಲು ನರರನನ್ನು ಬೀಳ ಕಡೆಸುವೆನು. ಈ ಮಾ
ತು ಹಾಗಿರಲಿ. ಬೇಗ ಸೀತೆಯು ನಿನಗೆ ಬಲಿಯುವ ಉಪಾಯದ ಮಾತುಗೆ
ಇನ್ನು ಆಡು. ಈ ಆಸ್ತಿನದಲ್ಲಿ ಹುಲು ಮನುಷರ ಮಾತನ್ನು ಆಡ ಬೇಡ
ವೆಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ಕೋಟ್ಯಿನ ವರಾತು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳೆಲು, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕೋಡೆ ಪಾಗ್ನಿಯು ಭುಗಿಲೆಂದು ಉಪಿಯಲು; ಗರೆಗಹಿನಿ ನಗುತ್ತೆ, ವಿಭೀಷಣನು ವ್ಯಯಾಸನ್ನ ಬಲೆದು, ಇಂದ್ರಜಿತುವನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಶೂರನೇ, ನೀನು ಹೇಳಿದ ವರಾತು ನಮಗೆ ಇನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಲ್ಲಿ. ಇನ್ನೊಂದು ಹೇಳಿ ಇನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯ ಹೇಳು. ನೀನು ಒಹು ಪರಾಕ್ರಮಾರ್ಥಿಯಷ್ಟೇ! ನಿನ್ನ ಉಬ್ಬಾಳುತನ ವನ್ನು ನಾವು ಹೊಸ್ತಾಗಿ ಈಗ ತಿಳಿಯ ಬೇಕೇ? ಸತ್ಯಿಗೆಯವರಿಂದ ಕೋಡಿಗ ಗಳನ್ನು ಮನುಜರನ್ನು ಹೊಯ್ದುವೆಯೋ? ಇಂಥಾ ನಿನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು, ನಿನ್ನ ತಮ್ಮ ಅಕ್ಷನೇ ವೋದಲಾದ ರಾಕ್ಷಸರ ಹೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಬಗೆದು, ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಈ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬಲ್ಲಿ ಕೋಡಿಗನ ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲಿ ಹೊಗಿತ್ತು? ಈ ಕುಂಭ, ನಿಕುಂಭ, ದೇವಾಂತಕ, ನರಾಂತಕ ವೋದಲಾದ ಶೂರರೆಲ್ಲರು ಆ ಹೇಳಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೊಕೊಂಡು ಇದ್ದರು? ಎಲ್ಲೇ, ಅಣ್ಣಾ, ಕೇಳು. ಇವರುಗಳ ಬನ್ನಣಿಯ ವರಾತು ದಾಗಿರಲಿ. ಭಾವಿಯ ಭಾರವನ್ನು ಹೊಗಲಾಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣು ನರ ರೂಪವಾಗಿ ಬಂದಿರುವನು. ಹೇಳಿನ ನೆವದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಮಣಿ ಪೂಲು ವರಾಡದೆ ಇರನು. ಇನ್ನು ನಾವ್ಯಕೆ ಉಣಿದೆ, ಉಡದೆ, ಉರಿದು ಹೊಗ ಬೇಕು? ಆ ರಾಮನು ಮನು ಜನಲ್ಲ. ಆ ಕೋಡಿಗಳು ಮೃಗಗಳ್ಲ. ಲೋಕ ಕಂಟಕರಾದ ದುಪ್ಪರೆಂಬ ಮೃಗಗಳಿಗೆ ಒಡ್ಡಿದ ಬೀಸು ಬಲೆಗಳು ಎಂದು ತಿಳುಕೋ. ಇನಕೆನ ಪಟ್ಟಣ ದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಬೋಕಿ, ಬದ್ದಾಡಿಸಿದ ಶಿವನ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಮುರಿದವನು ಯಾರು? ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಖರಾಸುರನು ಸಾಮಾನ್ಯನೇ? ದೂರಾಸ್ತಾಸುರನು ಕ್ಷಯಲ್ಲಿ ಉರಿಯದವನೇ? ಅವರನ್ನು ಕೋಂಡವನು ಯಾರು? ನೀನು ಸ್ವೀಹವನ್ನು ವಾಡಿ ಕೋಂಡ ವಾಲಿಯನ್ನು ಬಂದೇ ಬಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಕರಿಸಿದವನು ಯಾರು? ಇದನ್ನೇಲ್ಲಾ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನಾಗಿ ನೆನೆದು, ಆ ರಾಮನಲ್ಲಿ ಹೆಗೆತನವನ್ನು ವಾಡಿ, ಹಾಲು ಇಣಿವ ಬಾಯಿಗೆ ಮಣಿ ಹಾಕಿ ಕೋಟ್ಯಿ ಬೀಡ. ಸೀತೆಯನ್ನು ಆ ರಾಮನ ಬಳಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ಸರ್ವರೋಜನೆ ಕೂಡಿ, ಸುಖವಾಗಿ ಬಳು, ಅಂದನು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ರಾವಣನು ಕೋಡಿಂದ ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ನೋಡಿ—ಎಲ್ಲೇ, ತಮ್ಮ, ನಿನಗೆ ಇಚ್ಛೆ ನಿಪ್ಪರವು ಯಾಕೆ? ನಮ್ಮಲಿರುವ ವೀರಭಟರ ಸಾದಸ ಶಕ್ತಿ ಪರಾಕ್ರಮಾಗಳನ್ನು ಅರಿಯದೆ, ಗರ್ವದಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೀಯಾಳಿಸಿ, ನುಡಿಯು ಬಹುದೇ? ನಮ್ಮ ಅಂಜಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನಮ್ಮನ್ನು ಹುಲ್ಲಿಗಿಂತ ಕಡೆಯಾಗಿ ಎಣಿಸಿ ಹೇಳಿವದು ನಿನಗೆ ಗುಣವೇ? ನಿನಗೆ ನಾನು ಹಿರಿಯನಲ್ಲವೇ? ಆದ್ದರಿಂದ

ನಿನಗೆ ಹಗೆಯಾದ ಹೆಲು ಮನುಜನಾದ ರಾಮನು ನಿಸ್ಪಂಜ್ಯ ಭೇದಿಸಿ, ನಿಸ್ಪದೇಶೆ ಯಿಂದ ಹಿಗ್ಗೆ ತೆಗೆದಿದ್ದಾನೆ. ನೀನು ಆ ರಾಮನನ್ನೇ ಶೇರಿಕೊಂಡಿ. ನಿಸ್ಪಂಜ್ಯ ರಾಮನನ್ನಾ ಕೂಡ ಸಂಪರಿಸುವೆನು. ಹೋಗು. ಇನ್ನು ನೀನು ನಿಂತು, ನ ನೈಂದು ಹೆಚ್ಚು ಗಳಿಂದರೆ, ಬಾಯಿ ಕೊಯ್ಯಾವೆನು, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ವಿಭೀಧ ಷಣನು—ನೀನು ನಿಸ್ಪಂಜ್ಯ ನೂಕಲಷ್ಯಕೆ? ನಿಸ್ಪಂಜನ್ನೇ ನೂಕಿ ಕೊಳ್ಳಬೇನು ಎಂದು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶೀರಾಮನು ಅಡಿ ದಾವರೆಯನ್ನು ನೇನುಸ್ತು, ಒಂದಿಯಿಂದ ಹೊರಟು, ತಾಯಾದ ಕೈಕೆಸೆಯ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಆಕೆಯ ಚರ್ಚಾಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಲು; ಆಕೆಯು ವಿಭೀಧಷಣನನ್ನು ತಬ್ಬಿ ಕೊಂಡು, ತೂಡಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ ಕೊಂಡು,—ಮಾಗನೇ, ಹೆಮ್ಮೆಗನು ನುಡಿದ ದುರುಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ದೆನು. ಅದು ನಿನಗೆ ಒಕ್ಕೇದಾಯಿತು. ನಿಸ್ಪಂಜ್ಯ ತಪ್ಪಿಲ್ಲದಂತೆ ರಾಘವನ ಮರೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಸಮಯ; ಹೋಗು. ಆ ದಯಾಳುವು ನಿನಗೆ ಆಗಲದ ಆಯುಸ್ಸನ್ನಾ ಇವ್ಯಾರ್ಯವನ್ನು ಶೇರಿಸುವನು. ನೀನು ನಮಗೆ ಎಳ್ಳು ನೀರನ್ನು ಶೇರಿಸು; ನಡೆ ಎಂದು, ಕಣ್ಣಿರು ಸುರಿಸುತ್ತು, ಅಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಕೊಡಲು; ತಾಯಿಯ ಅಡಿಗೆ ಅಳುತ್ತು, ಎರಗಿ, ತೇರನ್ನು ಪರಿ, ರಾಮನನ್ನು ನೇನೆದು, ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿ, ಮತ್ತೆ ಅಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ಕರುಳಿಗಳು ಕರಗಿ,—ಇನ್ನೈಂದು ವೇಳೆ ಹೇಳಿ, ನೀಡಿದುವೆನು ಎಂದು, ಒಂದಿಯಾದಲ್ಲಿ ಸಮಿಂಧದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಲು; ಕಂಡು, ರಾವಣನು—ಹೋಗೆ ಹೇಳಿ. ಅವನ್ನುಕೆತ್ತಿರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು? ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಹೋಗಿಸದಿರಿ! ಎನಲು; ಕೈಗುಬಿಗೆಗಳಿಳಿರು ಬಂದು, ವಿಭೀಧಷಣನನ್ನು ತರುಬಲು; ಅವರುಗಳ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಗಡೆಯಿಂದ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಅಣ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು—ಸಾಯುವ ರೋಗಿಗೆ ಮದ್ದತ್ತಸೋಗಸದು ಎಂಬ ಗಾಢಿಯು ಸಟ್ಟಿಯಲ್ಲ. ಆಗದವರು ಮುಂದೆ ಸವಿನುಡಿಯಾನ್ನಾಡುವರು; ಹಿಂದೆ ಹೀಯಾಳಸುವರು. ಈಗ ಕೂರವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯಾನಾಳಿ ಹಿತಪಾಗುವಂಥ ಮಾತನ್ನಾಡುವವರು ಅಪುರೂಪ. ಅಂಥಾ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುವವರು ಅಪುರೂಪ. ನಾನು ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೂಗಿ, ಮಾರಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಳ್ಳುವದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಸೀತೆ ಎಂಬ ಕಾಂತಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕೀರ್ತಿ ಎಂಬ ಕಾಂತಯನ್ನು ಕೈ ಹಿಡಿಯುವದು ಒಕ್ಕೇದು. ನಾನಾಡುವ ಈ ಹಿತದ ಮಾತು ನಿನಗೆ ಈಗ ಒಡಂಬಡು. ಮೃತ್ಯುವು ನಿಸ್ಪಂಜ್ಯತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುವದು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ವಿಭೀಧಷಣನು ಕೆಟ್ಟ ಅಣ್ಣನ ಜೊತೆ ಎಂಬ ಕೋಟಿ ಲೀಯನ್ನು ಲಂಕೆಯು ಕೋಟಿಯನ್ನೂ ದಾಟಿ, ರಾಜ್ಯಸ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪಾ

ಪನೆಂಬು ಕಡಲನ್ನೂ ನೂರು ಯೋಜನ ಸಮುದ್ರವನ್ನೂ ಹಾರಿ, ಕೆಷಿ ಬಲ್ಲಾಂ ಬುಧಿಯು ಹಾಳುಡಲಂತೆ, ರಥುರಾಮನು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪತಿಯಂತೆ, ತೋಳಣಿನ ಸಿರಿಯು ಶ್ರೀ ದೇವಿಯಂತೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿನಿನು ಮಹಾ ಶೈವನಂತೆ, ಹನುಮಂತನು ಗರುಡನಂತೆ, ಬರುವ ವಿಭೀಷಣನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿದರು. ಸದ್ಗ್ಯಾಜಾತ, ತತ್ಪರುಪ, ವಾಮದೇವ, ಅಫ್ರೋದಿಪೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಈಶಾನವೆಂಬ ಈಶ್ವರನ ಮುಖದಂತೆ, ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಮೈ ಗಾವಲು ಗಾರರಾಗಿರುವ ನಾಲ್ಕುರು ಮಂತ್ರಿಗಳ ನಡುವೆ ಬರುವ ವಿಭೀಷಣನನ್ನೂ ಸೋಡಿ, ತುದಿ ಪಾಳಿಯದ ಕೋಲಿಗಳ ತಂಡವು ತೋಡಿ ಎಂದು ಮುಕ್ತಿದರು.

ಆಗ ವಿಭೀಷಣನು—ಶರಣಾಗತರ ಕಾಮದ್ವೀನುವೇ! ದಯಾಕರನೇ! ಕಂಗೆಟ್ಟು ಕಷ್ಟ ಪಡುವ ಜನರ ಕೂಪಾಡುವವನೇ! ವೇದದ ತಲೆಗೆ ಜೂಡಾಮ ಇಯೇ! ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳ ಕೀರ್ತಿಪರಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಲಿರುವ ಜರಣ ಕೆಮುಲಪ್ಪುವನೇ! ಶರಣು, ಶರಣು ಎಂದು ಹೊರೆ ಇಡುತ್ತಿದ್ದನು. ನಾನಾ ವೇದಗಳು ಹೊಗಳುವ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಿ, ಕೇಳಿದ ರಾಮನ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಶರಣಾಗತ ವಿಭೀಷಣನ ವಳಣಾಮೃತವು ಸೋಗಸಲು; ಎಸಳು ಕಂಗಳ ಕೆಡೇ ಸೋಂಟದಲ್ಲಿ ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಸೋಡಿ, ಮನದ ಉಳಿದ ಹರುಪದಿಂದ, ಈತನನ್ನೂ ಕೈಕೊಳ್ಳು ಬೇಕೆಂದು ನೀಡ್ದಿಸಿ, ಹನುಮನ ಮುಖವನ್ನು ಸೋಡಲು; ಆತನು ಒಡೆಯುವ ಮನದ ಏಳಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅಂಗದನನ್ನು ಕೊಡಿ ಕೊಂಡು, ವಿಭೀಷಣನ ಬಳಗೆ ಬಂದು, ಹೊದಲೇ ಅವನ ಗುಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ, ಉಕ್ಕಿದ ಆನಂದ ಬಾಪ್ಯಗಳಿಂದ ಆತನ ಆಲಿಂಗನವನ್ನು ಗೈದು, ನಗುತ್ತ, ಪಿನ್ನೆ, ವಿಭೀಷಣನೇ, ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಬರವು ಇದೇನು? ರಾವಣನ ಅಪ್ಯಾಣಿಯೋ? ಅಲ್ಲವೇ ನಿನ್ನ ಮುಂದಣ ಯೋಜನೆಯೋ? ಈ ಎರಡರೊಳಗೆ ಏನು? ಎಂದು ಬೆಸಗೊಳ್ಳಲು; ವಿಭೀಷಣನು—ನೀನು ಕೇಳಿದ ಎರಡರಿಂದಲೂ ನಾನು ಬಂದೆನು ಎನಲು; ಕಣ್ಣಿ ಸನ್ಯೇಲಿಂದ ವಿಭೀಷಣನ ಕೂವಲಿಗೆ ಅಂಗದನನ್ನು ಇರಿಸಿ, ತಾನು ರಾಮನ ಬಳಗೆ ಬಂದು,—ಬೇಯಾ, ಈಗ ಬಂದಿರುವವನು ರಾವಣನ ತಮ್ಮನು; ನೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದವನು; ಅಸಹಾಯ ಶೂರನು; ಉದಾರಗುಣ ಗಂಭೀರನು; ಧೀರನು; ಧಾರ್ಮಿಕನು. ಇವನಲ್ಲಿ ಮಾತುವು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಇಲ್ಲ. ಹೊದಲು ದುಪ್ಪ ರಾವಣನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ, ನನ್ನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದನು. ರಕ್ಷಸರೊಳಗೆ ತಪ್ಪಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ರಾವಣನೋಡನೆ, ದೇವರದೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಿಡ ಹೇಳಿದರೆ, ಬಿಡದೆ, ತಮ್ಮನೆಂದು ನೋಡದೆ, ಹಗೆ ಮಾಡಿ

ನೂಕಿದ್ದರಿಂದ, ಈ ವಿಭಿನ್ನಪಣಿನು ದೇವರ ಅಡಿ ದಾವರೆಗಳನ್ನು ಓಲ್ಪೈಸು ಬಂದನಂತೆ, ಎಂದು ಬಿನ್ನೆಪ್ಪಿಸಿದನು.

ಆಗ ಸುಗ್ರೀವನು ಕೈ ಮುಗಿದು, ರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು—ಜೀಯಾ, ಈ ಜಗದ ಜನರ ಅಂತಸ್ಥವು ದೇವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಇರುವದು ತುಸವೂ ಇಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಸ್ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಭಯದಿಂದ ಅರಿಕೆ ಹಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಮಾತನ್ನು ಲಾಲಿಸಿ, ದೇವರ ಚಿತ್ತಕೈ ಒಷ್ಟಿದ ರೀತಿ ನಡಿಸ ಬಹುದು. ಅದೇನಂದರೆ, ರಕ್ಷಣೆ ಸರು ಮಾಯಾವಿಗಳು. ರಾಮಣಿನು ಸಕೆಲ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಓದಿ, ರಾಜನಿತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಂಥಾವನೇ ಹೊರ್ತು, ಅಲ್ಲವಲ್ಲ. ಇಂಥಾ ಹೆಗೆಗಳು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ದಂಡಿತ್ತಿ. ಬಂದಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಕೆಲ ಪುರ್ಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ ತಮ್ಮನನ್ನು ಅಷ್ಟುವನೇ? ಇವನು, ಅಣ್ಣಿನಾದವನು ಹಗೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಇಪ್ಪು ದಿನ ಪರಿಯಂತರ ಅವನಿಗೆ ವಿಧೀಯನಾಗಿದ್ದು, ಈ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮುಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವನೇ? ಇದೇನೇೕ ವೋಸವಾಗಿ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಕಾಣಿತ್ತೆ. ಹಿಂದೆ ಕಾಗೆಯು ಗೂಬೆಗಳ ಒಳ ಹೊಕ್ಕು, ಶೇರಿ, ಅಪ್ಪಗಳನ್ನು ಕೊಂಡ ಹಾಗೆ, ನಮ್ಮುನ್ನು ಇವನು ಒಳ ಹೊಕ್ಕು, ವೋಸಾ ಮಾಡುವನು. ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಇವನನ್ನು ಶೇರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳು ಕೂಡದು, ಅಂದನು.

ಅದಕ್ಕೆ ಜಗದೇಕವೀರನಾದ ಶ್ರೀರಾಮ ಇಂದ್ರನು ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಪ್ರಿಯ ಸ್ವೇಹಿತನೇ, ನಮ್ಮುಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸ್ವೀಜದಿಂದ ಹಿತ್ಯಾಪಿಯಾಗಿ ಇಂಥಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹೇಳುವದು ಯುಕ್ತವೇ ಸರಿ. ಅದರೆ ರಣದೋಳಿಗೆ ಎದುರಾದವರನ್ನು ಇರಿಯುವದೂ, ಶರೀರ ಹೊಕ್ಕುವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದೂ, ಧರ್ಮವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವದೂ, ಅಧರ್ಮವನ್ನು ನೀಗಿ ಕೆಳೆಯುವದೂ, ಅರಸುಗಳ ಗೆ ನಿತಿಯು. ನಮಗೆ ತೋಳಿನ ಬಲವು ಇಲ್ಲವಿದ್ದರೆ, ಭಯ ಪಡ ಬೇಕು. ಕೀಳಾದ ಬಲವ್ಯಾಳವರು ಒಳ ಹೊಕ್ಕು, ನಮಗೆ ಏನು ಮಾಡುವರು? ಸತ್ಯವನ್ನು ವೋಸಬು ಎಂದಿಗೂ ಗೆಲ್ಲಿಲಾರದು. ಇದರ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮು ಇಳ್ಳಿಸುಕು ಪಂಶಕ್ಕೆ ಕರಣರನ್ನು ದಳಿಸುವ ಬಿರಿದೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವದು. ನಿನಗೆ ನಾನು ಏನು ಹೇಳುವದು? ನೀನೇನಾದರೂ ಮಾಡಿನೇ? ತಮ್ಮ ಒಡಲನ್ನಾದರೂ ಇತ್ತು, ಮರೆ ಹೊಕ್ಕುವನನ್ನು ಕಾಪಾಡುವದು ಉತ್ತಮ ಕ್ಷಮಿಯರ ಧರ್ಮವು. ಹಿಂದೆ ಪಾರಿವಾಣಾದ ಹಕ್ಕಿಯು ತನ್ನ ಮನಗೆ, ಮಳೆಯಿಂದ ನೆನೆದು, ಕಂಗೆಟು ಬಂದ ಕಿರಾತನಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತಂದು, ಉರಿ ಮಾಡಿ, ಅವನ ಭಳ್ಳೀ ನಡುಕ ವನ್ನು ನೀಗಿ, ತನ್ನ ದೀಪವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿ ಚರಿತ್ಯೆಯನ್ನು

నీను కేళి, అరియా? నీను బదలు యోజనే వూడ బేడ. ఈ విభీఎ షణను జూణాద్దరిందలూ, ఇవన అణ్ణనాద రాజును నిమ్మణ్ణనాద వాలియంతె దుర్శాగ్రియాగి, పొప కేలసదల్లి ఉద్యుక్తునాద్దరిందలూ, నాను వాలియన్న కోందు, నినగే రాజ్యాభిప్రేక్షవన్న వూడిద్దన్న కేళి, ఈగ నిస్సన్న చ్ఛార కండద్దరిందలూ, హగేయే తన్న అణ్ణనస్స కోందు, తనగే లంకా రాజ్యద పట్టాభిప్రేక్షవన్న నాను వూడువేను ఎందు, తన్న మసదల్లి నిశ్చృప్తి, నమ్మన్న మరే హోగలిక్షే ఒందిద్దనే. ఇదరల్లి సందేహవిల్లపెందు జేళలు; సుగ్రీవను రామసన్న కురితు—దేవా, నిన్న మ్యు సిరియ సోబగు యావ దేవరిగుంటు? దేవర దేవ నల్లా! నీను ప్రాచృత నరసే? నావు కేళు బుద్ధిగళు; నమగేను తిథయువదు? దేవర మాతిగే జేకు బేడె ఎంబుపవరు యాదౌ ఇల్ల. జిత్తు ఒస్సిద రితి నిసి బయుదు ఎందు, అరికే వూడిదను.

ఆ మాతన్న కేళి, లక్ష్మీణనూ, జూణబవంత, జనుమంత, నీల, ముంతాద సకల కపి సేనా నాయకరౌ బడంబుంలు; రామ జంద్రను సుగ్రీవనస్స నోఇ—ఎల్పీ, ప్రియ స్వేహితనే, నీనే హోగి, విభీఎ షణనస్స కరెదు కోండు బూ, ఎందు అప్పణియన్న కోడలు; సుగ్రీవను ఆతన బళగే బందు, బహళ సంతోషపదింద ఆలింగిసి,—నిన్న మేలే రథురామన కృపా కటూట్టపై సంపూర్ణవాగిదే. నీనే భస్యను. రామన అది దావరేయన్న కూఱు, బూ, ఎనలు; విభీఎణను తన్న ఆయుధగళన్న తస్య మంత్రిగళ కృయల్లి కోట్టు, రథదింద భూమిగే ఇళదు, నవరత్న ఖచితవాద తన్న సింగాదియన్న వజ్రదలగుళ్ల బూణవన్నూ రామన అది దావరేగే సమప్తిసి, మండియన్న చూచి,—నన్నన్న కూపాడ బేకెందు, బారి బారిగూ బేది కోట్టుత్త, నమస్కరిసుత్తూ ఇద్దను. ఆగ శ్రీరామ జంద్రను కృపా ద్వమ్మియింద నోఇ,—ఏళూ! భయ బేడ! ఎల్లే విభీఎణనే, కేళు. దశరథ రాయన ఆశి యాగియూ లక్ష్మీణనంతె నిన్నన్న కూపాడువేను. మనస్సినల్లి చింత బేడ! ఎందు హేళి, మండియన్న హిడిదు, ఎత్తి, సీతియన్న అప్పి కోట్టువ తోళుగళంద ఆలింగిసి, లక్ష్మీ సుగ్రీవరన్న కురితు—ఈ విభీఎణనిగే లంకా రాజ్యద పట్టాభిప్రేక్షవన్న వూడి ఎందు,

ಅಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಕೊಡಲು; ಅವರು ದಿವ್ಯವಾದ ರತ್ನ ವಿಭೀಷಣನ್ನು ಕೊರಿಸಿ, ಪಟ್ಟಾಭಿಪ್ರೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ದೇವತೆಗಳು ದೇವಗಂಗೋದಕರ್ಗಳನ್ನು ವಿಭೀಷಣನ ತೆರೆಯ ಮೇಲೆ ಸುರಿದು, ಪಾರಿಜಾತದ ಹೂಪುಗಳನ್ನು ವರ್ಷಿಸಿ, ದೇವ ದುಂದುಭಿಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸಿದರು. ನಾರದನು ದಿವ್ಯ ವಿಷಾ ಗಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅಪ್ಪರ ಸ್ತೀರುಗಳು ಸರ್ತನಾವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ವಿಭೀಷಣನು ಅನಂತರ ಶರತ್ವಾಲದ ಹುಣಿಮೇಲ ಚಂದ್ರನಂತಿರುವ ಮುಖ್ಯಾಂಶವನಾಗಿ ಬಂದು, ರಾಮನ ಪಾದ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಸಮಸ್ಯಾರಿಸಲು; ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಆತನನ್ನು ಎತ್ತಿ, ಆಲಿಂಗಿಸಿ ಕೊಂಡು, ತನ್ನ ತೊಡೆ ಎಂಬ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿರಿಸಿ, ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗಳೊಂಬ ಕೊಡಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ಅನಂದ ಬಾಪುಗಳೊಂಬ ಪನ್ನೀರುಗಳಿಂದ ತಾನೂ ಆತನಿಗೆ ಲಂಕಾ ರಾಜ್ಯಾಭಿಪ್ರೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ,—ಕಾಗಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮನ ಕಳ್ಳುದ ಪರಿಯಂತರವು ಒಿರಂಜೀ ವಿಯಾಗಿದ್ದು, ಲಂಕಾ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳ ಕೊಂಡಿರು ಎಂದು, ಅಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಮಾಡಿ,—ಎಲ್ಲೆ, ವಿಭೀಷಣನೇ, ನಾವು ರಾಷಣನ ಮೇಲೆ ಮಾಡುವ ರಾಜಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮುದ್ರ ಮನುಷ್ಯನ್ನು ನಾರ್ತೂ ನಮ್ಮು ಸೇನೆಗಳೂ ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ದಾಟಿ, ಲಂಕೆಯನ್ನು ಶೀರುವದಕ್ಕೆ ಏನು ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಕು? ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಏನು ತೋಳುತ್ತದೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ವಿಭೀಷಣನು ಕೈ ಮಾಗಿದು, ನಿಂತು ಕೊಂಡು,—ಭಕ್ತರಾದ ಸರ್ವ ಜನರನ್ನು ಸಂಸಾರ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಸುಖಭವಾಗಿ ದಾಟಿಸುವ ಮಾಣತ್ತಾದ ನಿನಗೆ, ನಿನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ಶೀರುವದ ಈ ಬಂದು ಸಮುದ್ರದ ನಾರು ಯೋಜನವನ್ನು ದಾಟಿಸುವದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲಸವೇ? ಆದೱೂ ನರ ನಾಟಕವನ್ನು ಸಟಿಸುವ ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಗೆ ತಕ್ಷಾ ಹಾಗೆ ಈ ಸಮುದ್ರ ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ನಿನಗೆ ಈತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಿ ಬೇಕೆಂದು, ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತೋರುತ್ತಲಿದೆ ಎಂದು, ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿದನು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶ್ರೀರಾಮನು—ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆ ಶರಣನ—ಹೇಳಿ ದನೆಂದು ಆತನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟು, ಆ ಹ್ಯಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ಕೈ ಕಾಲು ತೊಳೆದು ಕೊಂಡು, ಶುದ್ಧಾಜಮನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕಡಲ ಧಡದಲ್ಲಿ ದಭೇದ್ಯನ್ನು ಹಾಸಿ ಕೊಂಡು, ಸಮುದ್ರ ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಸರ್ವ ಲೋಕ ರಹ್ಯಕ್ಷಾದ ರತ್ನಕರನೇ, ನಿನ್ನ ಶರಣಾಗತನಾದ ನನಗೆ ಲಂಕೆಗೆ

ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ದಾರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡ ಬೇಕು. ನೀನು ಹಾಗೆ ವಾಡದೆ ಇದ್ದರೆ, ನಿರಾಹಾರನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಡುವೆನು ಎಂದು, ನಿರಶನ ವೃತ್ತವನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದು, ದಭರ ಶಯನದಲ್ಲಿ ಮಾಲಗಿ ಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆ ಮೂರು ದಿವಸ ಪರಿಯಂತರವು ಪ್ರಾರ್ಥನೇ ಮಾಡುತ್ತೇ, ಮಾಲಗಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ್ಯಾ, ಸಮುದ್ರ ರಾಜನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಮೈದೋ ರದಿರಲು; ನಾಲ್ಕನೇ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಜಂಧನು ಕಣ್ಣಿರದು, ಸಮುದ್ರ ನನ್ನು ನೋಡಿ,—ಇವನು ನವ್ಯನ್ನು ಉಗೆಯದೆ ಹೋದನು. ಇವ, ಇವಾ! ನಾವಿ ವಸಿಗೆ ಸದರವೇ? ಎನ್ನತ್ತು, ರೌದ್ರಪೇತ ಮನನಾಗಿ, ಮಾರಿನ ಸೋಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಉಗುಳುತ್ತು, ಕಣ್ಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲ ರುದ್ರನ ಭಾಳ ಲೋಕನದ ಕಿಡಿಗಳನ್ನು ಉದುರಿಸುತ್ತು, ಇಂಥ ಮದಾಂಥರಲ್ಲಿ ತಾಳವೇಯನ್ನು ತಾಳು ವದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವನು ಅತಿ ಮೃದುವಾಗಿರುವನೋ, ಅವನನ್ನು ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳಾಗಳು ಸಹ ನಿರಾಕರಿಸುವರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಉನನ್ನು ನೋಡಿ—ಎಲ್ಲೆ, ತಮ್ಮನೇ, ನನ್ನ ಬಿಲ್ಲನ್ನೂ ಕಾಳೋರಿಗನಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಬಾಣವನ್ನು ತಾ, ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಬತ್ತಿಸಿ, ತಳ ಮಳಲನ್ನು ಕಾಣಿಸುವೆನು. ನಮ್ಮ ಕಬಿ ಬಲವು ಕಾಲಿನಿಂದ ನಡೆದು ಹೋಗಲಿ ಎಂದು, ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಕ್ಯಾಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೆದೆಯನ್ನು ಏರಿಸಿ, ಹೆದೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಬನ್ನು ತೊಡಿಸಿ, ಅಗ್ನಿ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಬಿಡಲುದ್ವರ್ಕನಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕಡಲ ಬಡಲೋಳಿಗೆ ಉರಿ ಇಳಿದು, ತೆರೆಗಳು ಕುಡಿದು, ಥಟಥಟ ತ್ವರಿತಗಳಲ್ಲಿ ತುಳುಕಿ ತೂರುವ ತುಂತುರಿನ ಕಿಡಿಗಳು ಬಡಬಾಗ್ನಿಯನ್ನು ತನೋಳಿಗೆ ಶೇರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಇಲ ಜಂತುಗಳನ್ನು ಶೀರಿಸಿ, ಕರಿವಾಡಿ, ಸೀರಿನ ಸಮುದ್ರವು ಉರಿ ಕಡಲಾಗಲು;—ಹಾ, ಸರ್ತ್ತಿತಿಯೇ! ಎಂದು, ತಲೆಯನ್ನು ಕೆದರಿ ಕೊಂಡು, ಬಾಯಿ ಬಿಡುತ್ತು, ಗಂಗಾದಿ ನದಿಗಳು ಸಮುದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಪಾಪಿಯೇ, ಬೇಗ ಹೋರಿದು. ರುದ್ರ ರೂಪಿಸಲ್ಲಿ ಲೋಕ ಗಳನ್ನು ಸುಡುವ ಮಾಹಾ ವಿಪ್ರೋವಿನ ಕೋಪದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಈ ಕೆಟ್ಟಿಗೆ ಗಂಭೀರ ತನಪು ನಡೆಯುವದೇ? ರೂಪು ಕಡೆ ಬೇಡ ಎಂದು, ಗಂಡನಾದ ಕಡಲನ್ನು ಸಂಗಡ ಕರಿದು ಕೊಂಡು, ಶ್ರೀರಾಮನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದು, ತಮ್ಮ ಕಿವಿಗಳ ಶಿಲೆಗಳನ್ನು ರಾಮನ ಅಡಿ ದಾವರೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು, ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು.

ಅವರೋಳಿಗೆ ಗಂಗೆಯು ರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ರಘು ಪತಿಯೇ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಗಳಲ್ಲವೇ? ಇಯನಾದ ನಿನಗೆ ಮಗಳ ಮೇರ್ಲೆ ಇಮ್ಮು ಅಗಡುತನ

ಉಂಟೇ? ನನ್ನ ಕೊರೆಳೆ ತಾಳಯ ಮೇಲಾದರೂ ನಿನು ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಇಡದೆ ಹೋದೆಯಲ್ಲ! ಮಗೆಳೆ ಮೇಲೆ ತಂಡೆ ಮುನಿದರೆ, ಬಲುವರು ನಗದೆ ಇರುವರೇ? ಸಾಕು! ಬಿಡು! ಮರೆ ಹೋಕ್ಕೆ ಚರೆ ಕಾಯುವವನೆಂಬ ನಿನ್ನ ಬಿರುದನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ! ಇಗೋರ್, ದೀನಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ನನ್ನ ಗಂಡನಾದ ಸಮುದ್ರ ನನ್ನ ನೋಡು! ಇವನು ನಿನ್ನ ಮರೆಹೋಗ ಬಂದವನೋ? ನಿನ್ನದನೆ ಮತ್ತು ರಿಸ ಬಂದವನೋ? ನನ್ನ ವಾಂಗಲ್ಯ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಹರಿಯ ಬೇಡ! ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಸಮುದ್ರ ರಾಜನನ್ನು ಕರೆ ತಂದು, ಕಾಲಿನ ಮೇಲೆ ಕೆಡವಲು; ರಾಮನು ಆತನನ್ನು ಅಲಿಂಗಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಮಸ್ತಿಷ್ಕ,-ಎಲ್ಲೆ, ಸಮುದ್ರ ರಾಜನೇ, ನಿತ್ಯ ದೇವತೆಗಳು. ನಾನು ಮನುಜನು. ನನ್ನ ಹೆಂಡಲಿಯನ್ನು ದುಪ್ಪನಾದ ರಾವಣನು ಕದ್ದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ನನ್ನನ್ನು ಬಹು ಕವ್ಯ ಪಡಿಸಿದನು. ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿತ್ಯ ಕನಿಕರವಿಟ್ಟು, ದಾರಿಯನ್ನು ಕೊಡ ಬೇಕು, ಎಂದು ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳಲು; ಸಮುದ್ರ ರಾಜನು ರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು-ಎಲ್ಲೆ, ರಥುಪತಿಯೇ, ದೇವತೆಗಳ ಬಡಗಿಯಾದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಮಗ ನಾದ ನಳನೆಂಬ ಈ ಕಪಿ ನಾಯಕನೆಂದ ಸೇತುವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸು. ಆ ಸೇತುವಿನ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಹಾಕುವ ಬೆಟ್ಟು ಗುಡ್ಡ, ಕಲ್ಲು, ಮರಗಳೆಲ್ಲಾ ಈ ನಳನು ಕ್ಷೇಮುಟ್ಟಿ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹಾಕಲು, ತೇಲುವವು. ಹಿಗೆಂದು, ಈ ನಳನಿಗೆ ಈತನ ತಂಡ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಹಿಂಡಿ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವನು. ಇಗೋರ್, ಈಗ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿನು ತೊಟ್ಟಿ ಅಗ್ನೀರೂಪುವು ಅಮೋಧವಾದ್ವರಿಂದ, ಈ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು-ನನ್ನ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಕೊಂಡು, ಬಹು ಜನ ಕಿರಾತರು ನನಗ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಕೊಡತ್ತಿರುವರು, ಅವರ ಮೇಲೆ ಹಾಕು ಎಂದು, ಹೇಳಿ ಕೊಳ್ಳಲು; ಶ್ರೀರಾಮನು ಸಮೃತಿ ಪಟ್ಟು ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಿರಾತರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೊಂಡು, ಸಮುದ್ರನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿನು.

ಆ ಬಳಕ ಶ್ರೀರಾಮನು ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಕುರಿತು-ಎಲ್ಲೆ, ಕಪಿ ರಾಜನೇ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಏನು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ವಾಡ ಬೇಕು? ಎನಲು; ಸುಗ್ರೀವನು -ಎಲ್ಲೆ, ಅರಸೇ, ಇನ್ನೇನು ಯೋಜನೆ? ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಗಿರಿ ತರುಗಳನ್ನೇ. ವಿರೆ ಕಪಿ ಭಟರಿಗೆ ತೋಳುಗಳ ಬಲಗಳನ್ನೇ. ಬಂದು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಕಡಲನ್ನು ಹೂಳಿಸಿ, ಹಗೆ ರಾವಣನನ್ನು ನಿನ್ನ ಪಾದಕ್ಕೆ ತೋರಿಸುವೆನು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ, ಉಳಿಹ ಬೇಕಾದರೂ, ದೇವರ ಜಿತ್ತವೆಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು. ಆಗ ಗವಾಕ್ಷನೆಂಬ ಕಪಿ ನಾಯಕನು ಎದ್ದು, ಕ್ಷೇಮಗಿದು,-ಎಲ್ಲೆ,

ರಾಘವೇಂದ್ರನೇ, ಈ ಸುಗ್ರೀವನು ನುಡಿದ ನುಡಿಯು ನಮ್ಮಂಥ ಸಮರ್ಪಿತಿಗೆ ತಕ್ಕದಲ್ಲ. ಕಡಲನ್ನು ಕಡ್ಟು ಪಟ್ಟಿ, ಯಾಕೆ ಹೊಳೆ ಬೇಕು? ನನ್ನ ಉದ್ದ್ವಾದ ಈ ಬಾಲ ಒಂದನ್ನೇ ಲಂಕೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ಆ ಹುಳು ಪರೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ರಾವಣನನ್ನು ಹಿಡೆ ತರಿಸುವೆನು, ಅಂದನು.

ಆಗ ಗವಯನೆಂಬ ವಾಣರ ಸೇನಾಪತಿಯು ಗವಾಕ್ಷನನ್ನು ಕುರಿತು—ರಾಮನ ಮುಂದೆ ಒಳ್ಳೇ ಮಾತಾಡಿದಿ! ಇಂ! ಆಚಿಗೆ ಹೋಗು! ರಾವಣನೇಂಬು ಹಗೆ ಯನ್ನು ಹಿಡೆ ತರಿಸುವದು ಮಾತಾ ಪಾರುವಷ್ಟೋ? ಆ ಖಳಿನನ್ನೂ, ಅವನ ಬಲವನ್ನೂ, ಅವನ ಲಂಕೆಯನ್ನೂ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ತಂದು, ರಾಘವನ ಮುಂದೆ ನಾನು ಇಳುಹದಿದ್ದರೆ, ತಾನು ಒಂಟಿನಲ್ಲೇ ಒಂದು ಬೊಬ್ಬಿ ರಿದನು. ಶರಭನು ಎಂಬ ಕೆರಿ ನಾಯಕನು—ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಈ ಕೆಲಸೂ ಮಾಡುವದು ಬಹು ಹೆಚ್ಚಾಲ್ಲ. ಕೊಡನ ಮಗನಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯನ ಹಾಗೆ ಕಡಲನ್ನು ಕುಡಿದು, ರಾವಣನ ತಲೆಗ ಇನ್ನು ತರಿದು, ರಾಮನ ಮುಂದೆ ತಂಡೊಟ್ಟಿವೆನು, ಅಂದನು. ಆಗ ಸರ್ವ ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ನೀಲನು—ಇದೆಲ್ಲಾ ಬಹು ದೋಡ್ಡದಲ್ಲ. ಒಡಿಯನ ಅಕ್ಷಣೀಯಾದರೆ, ಈ ಬೃಹಾತ್ಯಂಜವನ್ನೇ ತಲೆ ಕೆಳಗಾಗಿ ಮಾಡುವೆನು, ಅಂದನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಮಸ್ತ ಸೇನಾ ನಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತು, ಆಭರಣಸ್ತೀರಲು; ದಿನಕುಲೇಂದ್ರನು ಕೇಳಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹಿಗ್ಗಿ, ಹನುಮನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ—ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಏನು ತೋರಿದೆ, ಇಯ್ಯಾ? ಎಂದು ಕೇಳಿಲು; ಹನುಮನು ಎದ್ದು, ಕೈ ಮುಗಿದು,—ಜೀಯಾ, ಈ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ ಕೆರಿಂದುರಲ್ಲಿ ನಾನು ಎಟ್ಟಿರವನು? ಪಾದದ ಅಪ್ಯಣಿ ಹ್ಯಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೋ? ಆ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆಯುವದೊಂದೇ ನನ್ನ ಮತ್ತು ಎಂದು, ಬಿಸ್ತಿಸಲು; ರಾಮನು ಹನುಮನ ಬಿಸ್ತಿಹಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿ, ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ನೋಡಿ—ಎಲ್ಲೆ, ಪ್ರಿಯ ಸಖನೇ, ನಿನ್ನ ಕೆರಿ ಸೇನಾಪತಿಗಳಿಗೆ ಅಕ್ಷಣೀಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಗಿರಿ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ತರಿಸು. ನಳಿನಿಗೆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಆ ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳಿಂದ ಸೇತುವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಹಾಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಮಾಡು, ಎಂದು ಅಪ್ಯಣೀ ಕೊಡಲು; ಆಗ ಸುಗ್ರೀವನು ನಳಿನನ್ನು ಕರಿಸಿ, ಶ್ರೀರಾಮನ ಆಜ್ಞೆ ಯನ್ನು ಹೇಳಿಲು; ಆ ನಳಿನು ರಾಮನ ಜರಣಾರವಿಂದಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಹನುಮನು ಲಂಕೆಗೆ ಹಾರಿದ ಮಹೇಂದ್ರ ಪರ್ವತವನ್ನು ಬುಡ ಸಹಿತ ಕಿತ್ತು, ಅಂಬುಧಿಯ ಬಂಡಗ ದಿಕ್ಕಿನ ವೊದಲಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು, ಸೇತು ಕಟ್ಟಿ ವದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆಗ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಆತನ ಸಾಹಸವನ್ನು ನೋಡಿ,—ಶಾಬಾಸು! ಶಾಬಾಸು! ಎಂದು

ಹೊಗಳದರು. ಶ್ರೀರಾಮನು ನನ್ನ ನಕ್ಷೆನು. ಆಗ ಶತಮಾಲಿ ಎಂಬ ಕರ್ಮಿಯು—
ಕೋನಳನು ಕಿತ್ತು ಮಹೇಂದ್ರ ಪರ್ವತವು ಬಲು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ? ಎಂದು ಹತ್ತು
ಯೋಜನ ವಿಸ್ತೂರವಾದ ಬಂದು ಅರ್ಥಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡು ಬಂದು, ಆ
ಮಹೇಂದ್ರ ಪರ್ವತದ ಭೂತಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದನು. ಸಂಗಡಲೇ ಗಜ ಗವಯಾಚಿ ಕರ್ಮಿ
ನಾಯಕರು ಮರುಡಿಸಿದ ಅರ್ಥಿಗಳನ್ನು ತಂದು, ತಂದು, ನಳಿನ ಕ್ಯಾಗ ಕೊಡು
ತ್ವಿದ್ದರು. ಆ ನಳಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೇಪೆಟ್ಟೇ! ಇಪ್ಪು ಜನ ಕರ್ಮಿ ಸೇನಾ ನಾಯಕ
ರು ತಂದು ಕೊಡುವ ತೋರಿಗಳನ್ನು ಲಜ್ಜೆವಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಕ್ರೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆ
ದು ಕೊಂಡು, ಓರೆಕೋರೆಯಾಗದಂತೆ ಸೂತ್ರಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಎಸೆ
ಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆಗ ಕಡಲನಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಬಿದ್ದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ
ಸಮುದ್ರದ ತೆಗೆಗಳು ಅಂಬರದ ತುದಿಯ ಪರಿಗಾ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಸೇತು
ವಿನ ಸೂತ್ರದ ಒಳಗಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಂತನು, ಮೊಸಳೆ, ಸೀರಾನೆ, ಆವೆ, ಮುಂ
ತಾದ ಜಲ ಜಂತುಗಳು ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬೆಟ್ಟು, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಓಡಿ
ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಮರು, ಯಾವನ, ಗಾಂಧಾರ, ಗುಜ್ಜಳ, ಗೋಳ, ಮಾಳವ,
ಪಾರೇಶ, ಪಾಂಚಾಳ, ಸೇವಣ, ಸಿಂಧು, ಕಾಂಭೋಜ, ಕೇರಳ, ಆಂಧ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ,
ಕರ್ನಾಟಕ, ಕರು, ಹಮ್ಮಿರು, ವಂಗ, ಅಂಗ, ಕಳಂಗ ದೇಶಗಳ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ
ಬೆಟ್ಟಗಳೆಲ್ಲಾ ನಳಿನ ಸಮುದ್ರದ ಬಂಧದಲ್ಲಿ ತೀರಿ ಹೋದವು. ಆದರೂ ಸೇತುವು
ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಬೀಳಿದು ಸಾಗರೆ ಇದ್ದದರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಕರ್ಮಿ ನಾಯಕರು ಹೊರ
ಟು, ಕಿನ್ನರ, ಕಿಂಪುರುಪ, ಗುಣ್ಯಕ, ಯಾಹ್ಯ, ನಿದ್ರಾಧರ, ಬಿಂಬಿ, ಗರುಡ, ಗಂ
ಧರಾಷ್ಟದಿಗಳ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಭಾವಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳ
ನ್ನು ಕಿತ್ತು, ಕಡಲಲ್ಲಿ ತಂದು, ಅಡಕಿದರು.

ಹೀಗೆ ಕರ್ಮಿ ಸೇನಾ ನಾಯಕರು ತಂದು ಇಡುತ್ತಿರುವ ಗಿರಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿ
ಹಿಡಿದು, ನಳಿನು ಬೆಟ್ಟ, ಮೆಟ್ಟ, ಗಿರಿ ಗಿರಿಗೆ ಹೋಡಿಸಿ, ಸಂದುಗಳಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಗುಂಡು
ಗಳನ್ನು ತುಳದು, ಕೊಟ್ಟ ಗಿರಿಗಳ, ಕೊಡುವ ಗಿರಿಗಳ, ಕಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೌಚಿ,
ಇಕ್ಕೆ, ಕೋರೆಪದ ದ್ವಾರ್ಪಿಯಿಂದ ಸೇರಿಕುತ್ತ, ಬಟರನ್ನು ಕುರಿತು—ಹೂ! ಹೂ!
ಬೇಗ, ಬೇಗ, ಬೆಟ್ಟಗಳು ಬರಲಿ ಎಂದು ಆಭರಿಸುತ್ತಿರಲು; ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ,
ಸುಗ್ರೀವನು—ಸೇತು ಬೇಗ ಸಾಗುವದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೋರೆಪದಿಂದ ಎದ್ದ, ಉದ
ಯ ಪರ್ವತಕ್ಕ ಹಾರಿ, ಅದರ ಶಿಖರವನ್ನು ಕಿತ್ತು, ಅದನ್ನು ಎಡ ಗೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟು
ಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಸ್ತು ಪರ್ವತಕ್ಕ ಹಾರಿ, ಅದರ ಶಿಖರವನ್ನು ಕಿತ್ತು, ಬಲ ಗೈ

ಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ನಳಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟನು. ವಿನತನು ಶತಕೋಣಿಪ್ಪ ಎಂಬ ಪರ್ವತವನ್ನೂ, ಸುವೇಣನು ಸುದರ್ಶನಾಧಿಯನ್ನೂ, ಪನಸನು ಪಾರಿ ಯಾತು ಮಹಿಂಥರವನ್ನೂ, ವೃಷಭನು ವೃಷಗಿರಿಯನ್ನೂ, ಗವಯನು ಗೋವ ಧರ್ಮನಾಜಲವನ್ನೂ, ಗವಾಜ್ನನು ಅಂಜನ ಶಿಖರಿಯನ್ನೂ, ನಳಿನ ಕೈಗೆ ತಂದು ಕೊಟ್ಟರು. ಅರರೇ! ಶಿವ! ಶಿವಾ! ಹೊಗಳುವದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಂವಿರ ನಾಲಿಗೆ ಯುಳ್ಳ ಮಹಾ ಶೇಷನ ಪಾಡೇ? ಗಿರಿಗಳೋಽ, ತಿರಿ ಕಲ್ಲಿಗಳೋಽ? ವಾಸರೋಽ, ವಜ್ರ ಕಾಯರೋಽ? ಸುಮುಖ, ದುರ್ಮುಖ, ತಾರ, ದಧಿಮುಖ, ಕುಮುದ, ವೈಂಥ, ದ್ವಿವಿಧ, ಶತಬಲಿ, ರುಮು, ರುಮಣ್ಯಕೆ, ಜ್ಯೋತಿಮುಖ, ಗಜ, ಗಂಥ ಮಾದನರೋ ವೈದಲಾಜ ಕಪಿ ನಾಯಕರು ಮೇರು ಪರ್ವತವನ್ನು ಬಳಸಿರುವ, ಕಡೆಲ ನಟ್ಟು ನಡುವೆ ಇರುವ, ಗಿರಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಜಲಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿದರು.

ಯಾರ ಹವಣಾ ಅಲ್ಲ. ವಾಲಿ ಕುಮಾರನ ಸಾಹಸವು ಎಲ್ಲರನ್ನು ವಿಂತಿತು. ಇಂದ್ರನ ಮೊಮ್ಮೆಗನಲ್ಲಾ! ಅವನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳಿ ಬೇಕೆಂಬುವದೇ ನು? ಕೊಗಿ, ಬೊಬ್ಬಿರಿದು, ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹಾರಿ,—ಆಹಾ! ಇದೊಂದು ಗಿರಿಯು ಸಮುದ್ರದ ಸೇತು ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಸಾಕಾ! ನಳಿನ ಕೋಪವು ಇದರಿಂದ ಅಡಗುವದು. ಈ ಪರ್ವತವನ್ನು ರಾವಣನು ನೋಡಿ, ತಾನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ, ಕೈ ಸಿಕ್ಕಿ, ಅತ್ಯನು. ಇಂಥಾ ಪರ್ವತವನ್ನು ನಾನು ಕಿತ್ತು, ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದರೆ, ರಾಷಣನು ತನಗೆ ಹೆದರಿ, ಜಗತ್ಕೆ ಬಾರದೆ, ರಾಮನಿಗೆ ಶರಣಾಗತನಾಗಿ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವನು ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ತನ್ನ ತೋಳಳಿಗಳಿಂದ ಟೋಕಿ, ಜಡಿದು, ಅಲ್ಲಾಡಿಸಲು; ಶಿವನ ಪಟ್ಟಣವು—ಮತ್ತೆ ರಾವಣ ಬಂದನೆಂದು ಬೆದಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ, ಶಂಕರನು ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತೀಳಿದು, ಅಂಗದನ ಬಳಗೆ ಬಂದು—ಎಂಬು! ಯಾರೋಽ ನೀನು? ಈ ಗಿರಿಯನ್ನು ಕೇಳುವಂತೆ ನಿನಗೆ ಯಾರು ಹೇಳಿದರು? ಆಚಿಗೆ ಹೊಗೆ ಎನ್ನಲು; ಅಂಗದನು ಶೂಲಿಯನ್ನು ಕಿರು ನಗೆ ಯಿಂದ ನೋಡಿ,—ಹೊಗೆ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಇಪ್ಪು ಸಲಿಗೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಯಾರು ಕೊಟ್ಟರು? ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಮಹಾ ದೇವನನ್ನು ಗಣ್ಯ ಮಾಡದೆ, ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತವನ್ನು ಬೇರು ಸಹಿತ ಕಿತ್ತು, ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿದನು. ಆಗ ಹಿರನ್ಯನು ಬೆರಗಾಗಿ, ಅಂಗದನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಕ್ರಿಷ್ಣರವೇ, ಈ ಗಿರಿಯು ನಮ್ಮುದು; ನಾವು ನಿಮ್ಮ ರಾಮನಿಗೆ ಮಿತ್ರರು; ನಿಶ್ಚಯವು; ಹಾಸಿಯಲ್ಲ. ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡಿ, ನಮ್ಮುನ್ನು ನೋಡು ಎಂದು, ತನ್ನ ಉದು ಮುಖಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಡನು. ಅಂಗದನು ನೋಡಿ—ನಾನೇನು, ಹೆಡ್ಡನೇ? ನೀನು ಶಂಕರನೆಂದೂ, ಈ

ಗಿರಿಯು ನಿಸ್ಪದೆಂದೂ, ನಾನರಿಯೇನೇ? ನೀನು ನಮೈಷ್ಯಾಜೆಯಾಸಿಗೆ ಮಿತ್ರನಾದ
ಮೇಲೆ ಈ ಗಿರಿಯು ನವ್ಯು ರಥ್ಮಾಪತ್ತಿಗೆ ಸಲ್ಲದೇ? ನಾವು ನಷ್ಟವಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು
ಬಿಡುವರಲ್ಲ. ಇದೆಲ್ಲಾ ಯಾತಕ್ಕು? ನಮೈಷ್ಯಾಜೆಯಾನಿರುವದು ಒಹು ದೂರವೇ?
ಆತನ ಅಪ್ಪಣಿ ಬರಲಿ. ಇದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಿಸಾಟು, ಬಂದ ಹಾರಿ ಹಿಡಿದು
ಹೋಗುವೆವು, ಎನಲು; ಮಹಿಳೆಯರನು ನಗುತ್ತ, ಸಮಾಪದಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ
ಮಾಕ್ಷಭಾದ ಗುಹ ಗಣೀಯರನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಗಲೇ ರಾಮಾನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರ
ಕೊಂಡು, ಅಂಗದನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ ಕೆಂಡಾ, ಕೇಳಾ! ಈ ಶಂಕರಸಿಗೂ
ನಮಗೂ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಈ ಗಿರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಇದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿರುವ
ಬೀಟುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡು ಬಾ, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅದ್ವಯನಾಗಲು; ಅಂಗದ
ನು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರಾಸ ಪರ್ವತವನ್ನು ಓರಕೊಂಡೆಯಾಗದಂತೆ ವೋದಲಿನ ಪ್ರಕಾರ
ಇಟ್ಟು, ಸಮಾಪದಲ್ಲಿರುವ ಗಿರಿಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು, ನಳಿನ ಕ್ಷೇಗೆ ತಂದಿತ್ತನು.

ಆ ಬಳಿಕ ನೀಲನು ಮಂದರ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹಾರಿ, ಅದನ್ನು ಕೀಳಲಿ;
ದೇವೇಂದ್ರನು ಓಡಿ ಬಂದು—ಎಲ್ಲೆ, ಕಾವಿ ನಾಯಕನೇ, ಈ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ನಾನು
ಮೋದಲಾದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲಾ ವಾಸಿನಿ ಕೊಂಡಿರುವೆವು. ಇಲ್ಲಿ ಮೃತ ಸಂಜೀವ
ನಾಬಿ ದಿವ್ಯಾಪಧಿಗಳಿವೆ. ಇದು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪತಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಪ್ರಿಸಿದ ಪರ್ವತವು;
ಇದನ್ನು ಕೀಳ ಬೇಡವೆಂದು, ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳಲು; ನೀಲನು ಓರೆ ಗಳ್ಳಿನಲ್ಲಿ
ನೋಡಿ,—ನೀನಾಂತರು? ಇಂದ್ರನೇ? ಹು, ಹು! ಇಂದ್ರನಾಗು; ಹರನಾಗು; ಬ್ರಹ್ಮ
ನಾಗು; ನಮಗೇನು? ಎಂದು ಕೀಳತ್ತಿರಲು; ನಾರದನು ಬಂದು—ಎಲ್ಲೆ, ನೀಲ
ನೇ, ನಿಮಗೆ ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೀರಾಮನು ಒಡಿಯನು ಎಂದು, ಬಹಳ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ
ತಾನು ಹೇಳಿ ಕೊಂಡು, ಇವನ ತಂದೆಯಾದ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಹೇಳಿಸಿದ್ದ ರಿಂದ, ಆ
ಗಿರಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು, ಸಮಾಪದ ಗಿರಿಗಳನ್ನು ತಂದು, ನಳಿನ ಕ್ಷೇಗೆ ಕೊಟ್ಟನು.
ಮೋದಲು ಅಂಗದನು ತಂದ ಗಿರಿಗಳಿಂದ ಹತ್ತು ಯೋಜನ ಸೇತುವು ನಡೆಸಿತ್ತು.
ಕಾ ನೀಲನು ತಂದ ಗಿರಿಗಳಿಂದ ಹತ್ತು ಯೋಜನ ಸೇತುವಾಯಿತು.

ಆ ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಗನಾದ ಜಾಂಬವಂತನ ಬಲವು ಎಲ್ಲಾ ಕರ್ಮಿಶ್ವರರ
ಬಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಈತನು ಹಿಮವತ್ತರ್ವಾತಕ್ಕೆ ಹಾರಿ, ಕಣ್ಣಿಗಳ
ಜೋಳು ಗೂದಲುಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆಹಿ, ಎತ್ತಿ, ನೋಡಿ—ಓಹೋ! ನಾವು
ಮುದಕರು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದ ಗಿರಿಯನ್ನು ಹೊರಲಾರೆವು. ನಮಗೀ ಬಡ
ಗಿರಿಯೇ ಸಾಕು ಎಂದು, ಎರಡು ಸಾವಿರ ಯೋಜನದಗಲವೂ, ಎರಡು ಸಾವಿರ
ಯೋಜನದ ಮಟ್ಟುವೂ, ಇವತ್ತುರೆಡು ಸಾವಿರ ಯೋಜನದ ಉದ್ದವೂ, ಇರುವ

ಆ ಹೀಮವತ್ತರ್ಯಾತ್ವವನ್ನು ಕಿತ್ತು, ಮೇಲಕ್ಕೂತ್ತಲು; ಆ ಬೆಟ್ಟಿದ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಮೇನಕಿಯು ಧಿಗ್ಗನೆ ಎದ್ದು, ಜಾಂಬವಂತನ ಬಳಗೆ ಬಂದು—ಎಲ್ಲೆ, ವೃದ್ಧನೇ, ಕೃತ್ಯಾಕೃತ್ಯಾಳನ್ನು ತಿಳಿದ ವಿವೇಕಶಾಲಿಯೇ, ಸೀನೀ ಪರ್ವತವನ್ನು ಕೀಳಿ ಬಹುದೇ? ನೀನು ಶಿವ ಭಕ್ತನು. ಶಿವನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯು ನಾನು ಹೆತ್ತು ಮಗಳು. ಸಕಲವನ್ನು ತಿಳಿದ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಳಿ ತಕ್ಷದ್ವಿಲ್ಲಾ ಎನಲು; ಜಾಂಬವಂತನು ಆಕೆಯನ್ನು ತಿರಿಗಿ ನೋಡಿ,—ನಾವು ಇದನ್ನು ಕಿತ್ತು, ಕಂಕರನ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವನ್ನು ಪಾಡುವದು ಅನುಭಿತ ವೆಂದು ಎಣಿಸಿ, ಆ ಗಿರಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿರಿಸಿ, ಮೇನಕಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—ನೀವು ತೆರಳಿ ಎಂದು, ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಗಿದು, ಕಳುಹಿಸಿ, ಆದರ ಸುತ್ತಣಿ ಗಿರಿಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು, ತಲೀಯ ಮೇಲೆ ಎಂಬಡ್ರಿಯನ್ನೂ, ಎರಡು ಭೂಜಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ಗಿರಿಗಳನ್ನೂ, ಕಂಕಳಾಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡೆರಡು ಗಿರಿಗಳನ್ನೂ, ಅಂಗೈಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಗಿರಿಯನ್ನೂ, ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಎರಡು ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಗಿರಿಯನ್ನು ಖರುಳಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಸುರರು ಬೆರಗಾಗುತ್ತಿರಲು; ಶ್ರೀರಾಮನು ವಿಸ್ತೃತನಾಗಾತ್ಮಿರಲು; ನಳಿಸು ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಂಡು, ಥ್ರಿ, ಜಾಂಬವಂತನ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು, ಅತಿ ಭಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವನು ತಂದ ಗಿರಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ತಾನು ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡು ಹೇಗೆಡಿ, ಅಪ್ಯಾಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ, ಕಡಲಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಸಿ, ಸಂದಿ ಸಂದಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಿ ಗಿರಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಇದಿರು ಕಲ್ಲುಗಳ ಬೆಣೀಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ಹತ್ತು ಯೋಜನ ಸೇತುವನ್ನು ಕೆಟ್ಟಿದನು. ಗವಯ, ದಧಿಮುಖ, ಕುಮುದ, ಮ್ಯಾಂಥರೇ ವೋದಲಾದ ಕೆಂಗಳು ತಂದ ಪರ್ವತಗಳಿಂದ ಮೂಡಬಂತ್ತು ಯೋಜನ ಸೇತುವು ಸದೆಯಿತು. ಹೀಗೆ ಅರುವತ್ತು ಯೋಜನ ಸೇತುವು ಕಟ್ಟಿ ಆಯಿತು. ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಶೇರ ಬೇಕಾದರೆ, ಇನ್ನು ನಾಲ್ವತ್ತು ಯೋಣಿ ಜನ ಸೇತು ಸದೆಯು ಬೇಕು.

ಕಿರಿ ಪತಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಬಳಳ ಶ್ರವ ಪಟ್ಟು, ಕಂಗೆಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು, ದಯಾಳುವಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ಸುಗ್ರೀವ ವಿಭೀಷಣ, ಜ್ಞಾಂಬವಂತರೋದನೆ ಯೋಜನೆ ಮಾಡುತ್ತ, ಸಮಿಂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಲನ್ನು ಉತ್ತಂತ್ತಲಿರುವ ನಿಜ ದಾಸನಾದ ಹನುಮನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಲು; ರುಗ್ಗನೆ ಎದ್ದು, ಹನುಮಂತನು ಮೇರು ಪರ್ವತ ವಿದ್ದಿಚೆಗೆ ಹಾರಿ, ಅದರ ಬಳಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಆ ಗಿರಿಯನ್ನು ಬುದಿಂದ ಹಿಡಿದು ತುದಿಯ ವರಿಗೂ ಜನಸ್ವಗಿ ನೋಡಿ, ಇದು ಲಕ್ಷ್ಯಯೋಜನ ಉದ್ದೇಶ, ಲಕ್ಷ್ಯ ಯೋಜನದಗಲಪೂ ಆಗಿರುವದು. ಲವಣ ಸಮುದ್ರವು ಲಕ್ಷ್ಯ ಯೋಜನದಗ

ಲವ್ರೂ ಲಕ್ಷ್ಯ ಯೋಜನಾದ್ದವೂ ಆಗಿರುವದ್ದರಿಂದ, ಈ ಒಂದು ಗಿರಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಹಾಕಿದರೆ, ಉಪ್ಪಿನ ಕಡಲೇ ಹೋಳ ಹೋಗುವ ದೆಂದು ಎಣಿಸಿ, ಆ ಗಿರಿಯ ತೋರ ಉದ್ದ ದಪ್ಪಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ತನ್ನ ಶರೀರ ವನ್ನು ಉದ್ದ ದಪ್ಪಗಳಿಗಿ ಬೆಳಿಸಿ, ತನ್ನ ಬಾಲವನ್ನು ಆ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಮಾರು ಸುತ್ತು ಸುತ್ತಿ, ಕೇಳಿಲು; ಕೇಳಗಣ ಏಳು ಶೋಕಪೂರ್ವ ಮೇರಗಣ ಏಳು ಲೋಕಪೂರ್ವ ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲವಾಗಿ, ಸತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಕೇಳಿಗೆ ಬಿದು—ಇದೇನಾಳ್ಳದ್ದು? ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಅವಸಾನ ಕಾಲವು ಅಕ್ಕಾ ಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸ್ತುವಾಗಿ ಇದೆ, ಎಂದು ಯೋಜಿಸುತ್ತು, ತನ್ನ ಜ್ಞಾನ ಧೈರ್ಯ ಯಿಂದ, ಇದು ಮಾಹಾ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಾನುಜ ಲೀಲಾ ನಟಣಿಯು. ಅದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಕೋಡಗಗಳಿಗೆ ಇಪ್ಪು ಕರಿತನವು ಎಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವದು? ಎಂದು, ಬೇಗನೆ ಹನು ಮಂತನ ಬಳಗೆ ಬಂದು—ಇದೇನಿರ್ದೇನ್ದಂಡತನ? ಮರ್ಚಿಟರ ಕಟಕದಲ್ಲಿ ನೀನು ಹುಳ್ಳಕ್ಕೆ ಸೋರ, ಮೂರಿಸ್ಸೋರ? ರಾಮನಿಗೆ ಹಗೆಯೋರ, ಸೇವಕನೀಯೋರ? ನೀ ಕೈಗೆ ಕೊಂಡ ಕೆಲಸವು ಇದೇನು? ಹೇಳಾ! ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ಕೇಳಿಸೆವು, ಎನಲು; ಹನು ಮಂತನು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು—ಹೇಳಿ, ನಾನು ಮಾಡುವದೇನು? ಕೇಳಿ, ನೀವು ಮಾಡುವದೇನು? ನಮ್ಮಾಳಗದ ವಿಭಾರ ನಿಮಗೇರೇಕೆ? ನಮ್ಮನ್ನು ಮಾತಾಡಿ ಸುವದಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆ ಬಾಧ್ಯತೆ ಏನು? ಅದು ಮುಂದೆ ನೀವು ನಂಗೆಹೇಳ ಎಂದು, ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಗಳಿಸದೆ, ಬರ ಸೆಳೆದು, ಆ ಗಿರಿಯನ್ನು ಕೇಳಿತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತೆ ಬ್ರಹ್ಮನು—ನೀನು ಹಡುಗನಾಗಿದ್ದೀ; ನಿಸಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲ. ಈ ಗಿರಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತರೆ, ಸುರ ನಲೋರೆಗರು ಹೊದಲಾದ ಜಗದ ಜನಗಳ ಜೀವ ಜಾಲವೆಂಬ ಲತೆಯು, ಕೇಳಿದಿರುವದೇ? ಥರ ಥರವಾದ ಲೋಕಗಳ ಸಾಲಿನ ವಿಸ್ತೂರವಾದ ಸೂತ್ರದ ಕಂಭವು ಈ ಗಿರಿಯು. ನಿನ್ನೊಂದಿಲ್ಲಿಯನ್ನೇ ನೀನು ವಿಭಾರಿಸದೆ ಹೋದೆ. ಈ ಗಿರಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತರೆ, ಕಡಲೀಲಿರುವದು? ನೀನು ತಾನೆಲ್ಲಿರುವಿ? ನಿಮ್ಮರಸನೆಲ್ಲಿರುವನು? ಲಂಕೆ ಎತ್ತಿರುವದು? ಜಾನಕಿ ಎಲ್ಲಿರುವಳು? ಹಗೆಗಳೆಲ್ಲಿರುವರು? ಇಂ! ಹೋಗೆಂದನು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಹನುಮಂತನು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು—ನೀವು ಲೋಕಗಳ ನ್ನು ನಿರ್ವಿರ್ವಾಸುವವರಾಗಿ, ಬಹು ಮುಂದುಕರ್ಣಗಿದ್ದಾಗ್ನಾ, ನಿಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿ ವಿನೇಕವು ಇವ್ಯೇನೇ? ಈ ಸುರಾಜಲನ ವಿಭಾರವು ನಂಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳು ತೀರೋಽ? ಈ ಹೇಳು ಗಿರಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತು, ಇದು ಥರಿಸಿರುವ ಲೋಕಗಳ ನ್ನು ನಂಬು ಬಾಲಗಳಂದ ಧರಿಸಿ, ಕೃ ಕಾಲು ಹೊದಲಾದ ಅಂಗಗಳಂದ ರಾಘವ

ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಹಗೆಯಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಾನನ್ನು ಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ತಿರಿಗಿ ಈ ಮೇರು ಗಿರಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಿತ್ತು, ತಂದು, ಇಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ನನ್ನ ಬಾಲವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಅವೋಧ್ಯೇಗೆ ನಮ್ಮೆನ್ನಡಿಯನ ಸೇವೆಗೆ ಹೋಗುವೆನು ಎಂದು, ನಾನು ವೋದಲೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದೀನೆ. ನಿಮ್ಮ ದಾರೀ ಹಿಡು ಕೊಂಡು, ನೀವು ಹೋಗಿ, ಎನಲು; ಬ್ರಹ್ಮನು ಆ ವಾತಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ತೋಗಿ ಉದ್ದೇಶಿ, ಮೇರುವನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸಿರುವ ಹನುಮನ ಹೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳನ್ನು ಒಳಬಿ, ಆತನ ಕ್ಯಾಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು, ದೀನತ್ವದಿಂದ— ಎಲ್ಲಿ, ಹನುಮನೇ, ಕೀರ್ತಿ! ನಿಮ್ಮ ರಸನಾದ ರಾಮನು ಈ ಕೆಲ್ವಕ್ಕೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಉಡಿಯನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿರುವನು. ಮುಂದಣ ಕೆಲ್ವಕ್ಕೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಒಡಿಯನಾಗಿ ಕಟ್ಟು ಮಾಡಿರುವನು. ನಿನ್ನ ಅರಸುತ್ತನದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮನ ಬಂದಂತೆ ಮಾಡು. ನನ್ನ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವರಂತೆ ನೀನು ನಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಮನ್ಮಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತಬ್ಬಿ ಕೊಂಡನು. ಆಗ ಹನುಮಂತನು—ಆದರೆ ಇಹೋಂದು ಸಾರಿ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಯನ್ನು ಮನ್ಮಿಸುವೆನು. ನೀವು ಬಿಜಯ ಮಾಡಿ. ನಿಮ್ಮಾದನೆ ನನಗೆ ವಾದವೇಕೆ? ನೀವು ನನಗೆ ನಮ್ಮಾಯಿನ ಹಾಗೆ. ನಾನು ಇಪ್ಪುಪದ್ರವ ಹಾದಿಯವನಲ್ಲ ಎನ್ನತ್ತು, ಎತ್ತಿದಸುರ ಗಿರಿಯನ್ನು ಓಸರ ಬಾರದಂತೆ ಇಟ್ಟು, ಅದರ ಚಿನ್ನದ ಶಿಲ್ಪ ಒಂದನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡು, ನಡೆಯುವ ಗಿರಿಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು, ನಳಿನ ಕ್ಯಾಗೆ ಕೊಡಲು; ಉಳಿದ್ದ ನಾಲ್ವತ್ತು ಯೋಜನ ಸೇತುವು ನಡೆದು, ನಳಿಸಿದ ನೂರು ಯೋಜನ ಸೇತುವು ಕಟ್ಟಿ ಮಾರಿಯಿತು. ಆಗ ಹನುಮಂತನು ಶೀರಾಮನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದು, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ—ಎಲ್ಲಿ, ಕರುಣಾ ಜಲಧಿಯೇ, ಸೇತು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಆಯಿತು. ಸೋಧಲಿಕ್ಕೆ ಚಿತ್ತಿನ್ನು ಬೇಕೆಂದು, ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು.

ಆಗ ಶೀರಾಮನ ಸುಗ್ರೀವನ ಕ್ಯಾಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಸಿಂಹ ಪೀಠವನ್ನು ಇಳಿದು, ಸುರರು—ಜಯ, ಜಯ ಎನಲು; ಸುರ ಮುನಿಗಳು ಸ್ತುತಿಸಲು; ವಿದ್ಯಾ ಧರರು ಹೋಗಳಲು; ಸೂತ ಮಾಗಧರು ಬಿರಿದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರಲು; ಹನುಮನು—ಧೀರುರೆ! ಪಾಯವಧಾರ! ಎನುತ್ತಿರಲು; ಸೇತುವಿನ ಒಳಗೆ ಬಂದು, ನಿಂತು—ಹಗೆಯಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಾನನ್ನು ಎಳೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಬಗ್ಗೆ ನೀಡಿದ ವ್ಯಾತ್ಯಾವಿನ ಕ್ಯಾಯೋ? ಕೆಪಿಗಳ ಬಲ ಪರಾಕ್ರಮದ ಶಿಲಾಶಾಸನವೋ? ರಾಘವನ ಕೀರ್ತಿ ಎಂಬ ಕಾಂತಯ ಬ್ರ್ಯಾತಲೀಯೋ? ರಾಷ್ಟ್ರಾನ ವಿಜಯಕ್ಕೆ ದಯ ಮಾಡುವ ರಾಘವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂಬ ಆಗಸನು ಹಾಸಿದ ನಿರ್ದೂಲವಾದ ನಡೆ ಮ

ದಿಯು ಸೀರೆಯೇಂ? ಮೂರು ಲೋಕದ ದೇವರನ್ನು ಸಮುದ್ರನು ಭಜಿಸಿ, ಹಣೀಯಲ್ಪಿಟ್ಟ ತಿಲಕೆಗೈ? ಎಂಬ ಕಾಗಿರುವ, ನಳ್ಳ ಕಟ್ಟಿದ ಸೇತುವನ್ನು ನೋಡಿ, ನಳ್ಳನನ್ನು ಆರಿಂಗನೆ ಪರಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಬಹಳವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿ, ಆ ನಳ್ಳ ನಿಗೆ ಮುಂದಣ ಇಂದ್ರ ಪದವಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ರಘುಪತಿಯು ಲಂಕಾ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ದನಾಗಲು; ಕಾವಿ ಬಲದ ಮುಂಗಡೆಯ ಆರ್ಯಕೆಯು ಸೀ ಲನಿಗೂ, ಹಿಂಗಡೆಯು ಕಾವಲು ಸುಪ್ರೇಣಿಗೂ, ಮೇಲಾದ್ಯಕೆಯು ನಳ್ಳ, ಶತಮಾಲಿ, ಗವಾಕ್ಷಿಗೂ, ಹಗೆಗಳು ಬಾರದಂತೆ ಎಳ್ಳಿ ರದಿಂದ ನೋಡುವಿಕೆಯು ವಿಭೀಷಣಿಗೂ, ಆಯಿತು. ಕಾವಿ ಬಲ ಸಮೀತನಾಗಿ, ಗೋ ಧಾಳೀ ಲಗ್ನಿದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣದ ಬಳಗೆ ಬಂದು, ಪಾಳಯವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದನು.

71. The Battle of Lanke Death of Kumbhakarna.

ಗೂ. ಕುಂಫಕ್ಕೆನ ಸಂಕಾರ.

ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ರಾಷಣನು ಬುಲಗೆ ಇಂದ್ರಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಡ್ಡೊಂದಿಲಗವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರಲು; ಬೇರಿನವರು ಬಂದು—ಜೀಯಾ, ರಾಜ್ಯಸೇಂದ್ರನೇ, ರಾಮನು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಜತ್ತು ಯೋಜನದಗಲವಾಗಿಯೂ ನೂರು ಯೋಜನದಿಂದ್ದವಾಗಿ ಯೂ ಸೇತುವನ್ನು ನಳ್ಳನೆಂಬ ಕಾವಿಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಸಕೆಲ ಕಾವಿ ಬಲ ಸಮೀತನಾಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ, ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣದ ಒತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಸುವೇಲವೆಂಬ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಪಾಳಯವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಇಳಿದು ಇದ್ದಾನೆ, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ರಾಷಣನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆತಂಕ ಪಟ್ಟಿ, ತನ್ನ ಸರ್ವ ಸೇನಾ ಪತೀಯಾದ ಪ್ರಜಸ್ತಂಖನ್ನು, ಅನೇಕ ಜತುರಂಗ ಬಲ ಸಹಿತವಾಗಿ, ಲಂಕೆಯ ಮೂಡಣ ದಿಕ್ಕಿನ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿಯೂ; ದೇವಾಂತಕ, ನರಾಂತಕ, ತೃತೀರ, ಅತಿಕಾರ್ಯ, ಕುಂಭ, ಸಿಕುಂಭ, ಮಕರಾಕ್ಷ, ಮೋದಲಾದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು, ಅನೇಕ ಬಲ ಸಹಿತವಾಗಿ, ತೆಂಕಣ ದಿಕ್ಕಿನ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿಯೂ; ಶೂರನಾದ ಇಂದ್ರಜಿತುವನ್ನು, ಅಪರಿಮಿತ ಸೇನೆಯೋಡನೆ ಕೂಡಿ, ಪಡುವಣ ದಿಕ್ಕಿನ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕಾವಲಿಟ್ಟು, ತಾನು ಬಹು ಜನ ರಾಜ್ಯ ಭಟರೋಡನೆ ಕೂಡಿ, ಬಡಗಣ ದಿಕ್ಕಿನ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು,—ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬರ ಹೇಳಿ, ರಾಮನ ಬಳಗೆ ದೂತರನ್ನು ಅಟ್ಟಲು; ಅವರು ರಾಮನ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಆ ವಿವರವನ್ನು ಹೇಳಲು; ರಾಮನು—ಒಳ್ಳೇರು, ಬರುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿ ಕೆಳುಹಿಸಿ; ಆ ರಾಷಣನು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನ ಬಾಗಿಲಾಗಳಲ್ಲಿ ಯೂ ಪ್ರಜಸ್ತಾದಿಗಳ ಕಾವಲನ್ನಿಟ್ಟು ಇರುವದನ್ನು ತಿಳಿದು,

ಪ್ರಯತ್ನಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸರ್ವ ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ನೀಲನನ್ನೂ, ದೇವಾಂತಕ ವೊದಲಾದವರಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ವಾಲಿಯ ಮಗನಾದ ಅಂಗದನನ್ನೂ, ಇಂದ್ರಜಿತುವಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಪರಾಕ್ರಮಾಲಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನನ್ನೂ ನೇಮಿಸಿಟ್ಟು; ರಾವಣನಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ತಾನೇ ನಿಂತು, ಲಂಕೆಯನ್ನು ಲಗೇ ಹತ್ತುವ ಹಾಗೆ ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಅಪ್ಯಾನೇ ಕೊಡಲು; ಸುಗ್ರೀವನು ಸಕಲ ಸೇನಾ ಸಮೀತನಾಗಿ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಕೊಂಡನು.

ಆಗ ರಾವಣನ ಅಪ್ಯಾನೆಯಿಂದ ರಾತ್ರೆಸರೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಟ್ಟಿ, ಕವಿರಾತ್ರೆಸರಿಗೆ ಬಹಳ ಯಂತ್ರಗಳಾಗಿ, ರಾತ್ರೆಸರೆ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕವಿಗಳ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ಜನರೂ, ಬಹಳ ಆನೆಗಳೂ, ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಕುದುರೆಗಳೂ, ಅನೇಕ ರಥಗಳೂ ನಾಶನವಾಗಿ, ರಕ್ತದ ಕೋಡಿಯು ಹರಿಯಿತು. ಆಗ ಶರಣಾಗತನಾದ ವಿಭೀಷಣನು ಶಾರನಾದ ಮಿತ್ರಭೂನೆಂಬ ರಾತ್ರೆಸನನ್ನು ಸಂಹಾರಾ ವಾಡಲು; ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆ ರಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಜಿತುವು ಮಹಾಕೌಪಿಪ್ರಾಣಿ, ಧನುಭಾರಣಾಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಈಶ್ವರನ ವರದಿಂದ ಪಡೆದಿರುವ ರಥವನ್ನೇರಿ, ತಾಮಸಿ ಎಂಬ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಕೈ ಕೊಂಡು, ಕವಿ ಬಲವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಹಗೆಗಳಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಿದೆ, ಸಿಡಿಲಿಸಂತೆ ಸಿಂಹಭೇಜನೆಯನ್ನು ವಾಡಲು; ಆ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ಬೊಬ್ಬಿಯ ಆಭರಣೆಯು ಸುಗ್ರೀವಾದಿ ನಾಯಕರನ್ನು ಅಳುಕಿಸಿತು. ಆಗ ಕವಿಗಳು—ಎಲ್ಲೆ, ಖಳರು ಕವಿದು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿರುವರು! ಏಳಿ! ಏಳಿ! ಎನ್ನತ್ತೆ, ತೊರವಾದ ಗಿರಿಗಳನ್ನೂ ದೊಡ್ಡದಾದ ಮರಗಳನ್ನೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಹಗೆಗಳಾದ ರಕ್ತಸರನ್ನು ಕಾಣಿದೆ, ಬೆದಕುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಭೀಷಣನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ—ಇನು ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ಮರೆಯ ಮಾಯಾ ಯುದ್ಧವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಇವನಿಂದ ಈ ರಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅಪಾಯವು ತಟ್ಟಿದೆ ಇರದೆಂದು ಮರುಗುತ್ತಾ, ಸುಗ್ರೀವನೆಂದೇ ಬಂದು—ಎಲ್ಲೆ, ಕವಿ ರಾಜನೇ, ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣರ ಮೃಗಾವಲಿಗೆ ನೀಲಾಂಗದರನ್ನು ಇರಿಸು. ಸುಮೇರಾ ಜಾಂಬವಂತರನ್ನು ಹೇಳಾರ್ಹಕೆಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸು. ಮಿಕ್ಕ ನಳಿ, ಕೇಸರಿ, ಗವಾಚ್ಯ, ಧ್ವನಿದ, ದುರ್ಯುಲಿ, ಶರಭ, ಶತಭಿ, ಹನುಮ, ವೊದಲಾದವರನ್ನು ಧೂರಕ್ಕಿ ಶೇರಿಸು. ಇಗ್ನೇಸಿ, ಈ ವೊಳಗುವವನು ಇಂದ್ರಜಿತುವು. ಕತ್ತಲೆಯ ಕದನದವನು; ಮಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಮರಣನು. ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣರಿಗೆ ಬೇಗ ತಿಳಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಸಹಿತವಾಗಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿ, ಇಂದ್ರಜಿತು

ವಿನ ಮೇಲೆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಲು; ಇಂದ್ರಜಿತುವು ಆ ಬಾಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಮುದು ತಮುರಾಗಿ ವಾಡಿ, ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಬಾಣದ ಕಡಲೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿಸಿ, ಅವನ ನಾಲ್ಕು ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಅಂಬುಗಳಂದ ಹೊಳಡನು. ವಿಧಿ ಇವರು ಕೂಡ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನೊಡನೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಕಿ, ನಿಲ್ಲಿಲಾರರು. ಎಂಥಾ ವೀರನೋ! ಕಪಿಗಳ ಪಡೆಯ ಮೇಲೆ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಬಾಣಗಳು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಾಗೆ ಬೀಳುವ ಬಾಣಗಳೊಂದೊಂದಕ್ಕೆ ಬಂದೊಂದು ಕಪಿಯ ಹೆಣವು ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ದೇಸೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ತೇರಿನ ಚೇತಕ್ಕ ರವ್ವೆ, ಮತ್ತೊಂದು ದೇಸೆಯಲ್ಲಿ ಉಫಾಶ್ವಗಳ ಹೇಘಾ ರವವ್ವೂ, ಇನ್ನೊಂದು ಬಳಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲಿನ ರಭಸವ್ವೂ, ಬೇರೆ ಒಂದು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ಸಿಂಹನಾದವ್ವೂ ಕೇಳಿಸುತ್ತು, ಇಂಥಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವನೆಂದು, ಗೋಜರಿಸದೆ, ಕಪಿ ಬಳಗಳನ್ನು ಕಾಲ ಯವನವ್ವೆಂದ ಕೂಲ್ಲಾತ್ತಿದ್ದನು.

ಗವಯು, ಗಜ, ನೀಲ, ವೋದಲಾದ ಕಪಿ ಸೇನಾ ನಾಯಕರು ಹಗೆ ಇರುವ ಎಡೆಯನ್ನು ಕಾಣದೆ, ಗಿರಿ ತರುಗಳನ್ನು ಎಸೆಯುತ್ತಾ, ಆ ಕಾಶವನ್ನು ತುಂಬಿದರು. ರಾಷಣಿಯು ಆಗ ಕಪಿ ಸೇನಾ ನಾಯಕರೆಲ್ಲರನ್ನು ಸರಳಾಗಳ ಸುರಿದು, ಸೆಲದಲ್ಲಿ ಬರಗಿಸಿ, ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿರ ಸಮಿವರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅವರ ಮೇಲೆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿರಲು; ಕಪಿ ಭಟಕೋಳಗೆ ಬಡೆಯನ ಮೈ ಆರ್ಯ ಕೆಯು ಹನುಮನಿಗೆ ಎಪ್ಪು ಮಿಗಿಲೋ! ಆ ರಾಷಣಿಯ ಬಿಲ್ಲಿನ ಧ್ವನಿಯ ಜಾಡೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು, ಗರುಡನಂತೆ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿ, ಅರಿ ಭಟಕನನ್ನು ಬಿಡೆಯಲು; ಆ ರಾಷಣಿಯ ಮಾಯೆಯಿಂದ ರಥದ ಆಚಿಗೆ ಹಾರಿ ಹೋದನು. ರಥವು ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ನುಜ್ಜ್ವಳಾರಾಗಿ ಉದುರಿತು. ಆಗ ಮತ್ತೊಂದು ರಥವನ್ನೇರಿ, ಹನುಮನ ಮೈಯೋಳಗೆ ಎಡೆ ಬಿಡದಂತೆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ತಗುಲಿಸಿ, ತಿರಿಗಿ ರಾಮನ ವೇದಲೆ ಕಣೆಗಳನ್ನು ಕವಿಸುತ್ತಿರಲು; ರಾಮನು ದಿವ್ಯಸ್ವರ್ಗಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು. ಅವನ ಬಾಣಗಳು ಬರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೊಡಿದು, ಆತನ ರಥಾಶ್ವ, ಸಾರಧಿ, ಪತಾಕೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತಿರಿಸಲು; ಆಗ ರಾಷಣಿಯು—ನಾನು ಹಿಂದೆ ಜಗಳವಾಡಿದ ಸುರಾಸುರ ಯಾಹ್ವಾ ಕಿನ್ನರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥಾ ಕಲಿ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಶೂರನನ್ನು ಕಾಣಿಸು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಖರ ದೂರ ಹಾದಿಗಳನ್ನೂ ವಾಲಿಯನ್ನೂ ಕೊಂಡನು ಎಂದು, ರಾಮನನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತು, ಮತ್ತೆ ರಾಮನ ಮೇಲೆ ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ಕರೆಯಲು; ಶ್ರೀರಾಮನು ತಿರಿಗಿ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಆ ಬಾಣಗಳು ರಾಷಣಿಯ

ಬಾಣಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿರಿಸಿ, ಅತನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಹರಿಸಿ, ಸಕಲ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಮುತ್ತಿ ಕೊಂಡು, ಅತನ ರಥಾಕ್ಷಗಳನ್ನು ರಕ್ತಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಸಿ, ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ಭತ್ತಿ, ಶಾಮಾರೆ, ಸೀಗುರಿ, ಪತ್ರಾಕೆಗಳನ್ನು ಕೆಡವಿದವು. ರಾವಣೀಯು ತಲೆಯನ್ನು ತೂಗಿ,—ಅಮವಾ! ಈ ಧನರ್ವಿದ್ಯೈ ಪ್ರತಿಧಿಯು ಮೂರು ಕಣ್ಣಿಳ್ಳ ಪರವೇಂಷ್ಯರಸಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಈತನು ಸಾಧಾರಣ ವಾದ ಮನುಜನಲ್ಲ. ಮಹಾ ವಿಪ್ರವೇ ರಾಮನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನೆಂದು, ಜನರು ಹೇಳುವದು ನಿಜವೇ, ಸರಿ! ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಶಿವನು ತನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿ ಸರಪ್ಪಿ ವನ್ನು ತಿರುವಿನಲ್ಲಿಹೂಡಿ, ರಾಮನ ಬಲದ ವೇದಲೂ ರಾಮನ ಮೇಲೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು; ಎಂಟು ಕುಲದ ಹಾವುಗಳ ತಂಡಗಳು ಕೆಪೆ ಬಲವನ್ನಾಗಿ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಓರುಗಳನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಕೊಂಡು, ಕಳ್ಳಿ, ವಿಷ ಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ಕೆಪೆ ಬಲಗಳನ್ನು ಮೂರ್ಖಿಗೊಳಿಸಿ, ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಓರುಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಮೂರ್ಖಿ ಹೊಂದಿಸಿದವು. ಅಗಂಂದ್ರಜಿತುವು ಜಯ ಭೇರಿಯನ್ನು ಹೊಡಿಸಿ, ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೊಗಿ ತನ್ನ ಜಯದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಂದೆಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೇಳಲು; ರಾವಣನು ಸಂತೋಷವೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ, ಇಂದ್ರಜಿತುವನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿ ಕೊಂಡನು.

ಇತ್ತಲು, ರಾಮನ ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀವ, ಹನುಮ, ಸೀಲ, ಸಳ್ಳ, ಜಾಂಬವಾದಿಗಳು ರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿ, ಕ್ರಿಂಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತು, ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಓರ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತು ಕುಳಿತಿರಲು; ಆಗ ಜಾಂಬವಂತನು ಸುಕ್ರೇಣನನ್ನು ನೋಡಿ—ಎಲ್ಲೆ, ಕೆಪೀಂದ್ರನೇ, ನಿನಗೆ ಹೈದ್ರಿ ರಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಂಬ ಅಭ್ಯಾಸ ಉಂಟಿಲ್ಲ? ದೇವೇಂದ್ರನ ಮನೆಯ ಪೈದ್ಯ ಧನ್ಯಂತರಿಯ ಮಗನಷ್ಟೇ! ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಓರನ್ನು ನೋಡು! ಎನಲು; ಸುಕ್ರೇಣನು ಆಗ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಓರನ್ನು ನೋಡಿ, ಜಾಂಬವಂತನನ್ನು ಕುರಿತು—ಬಡಗಚಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೇರು ಪರ್ವತದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿದಶ್ವನೆಂಬ ಬೆಳ್ಳಿದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ, ನಾಲ್ಕು ವಿಧಗಳಾದ ಚೌಪಢಿಗಳುಂಟು. ಅವುಗಳನ್ನು ಬೇಗ ತಂದರೆ, ಸೀವೇ ನಿರಾಕರರ ಪಡಿಯನ್ನು ತಿಂದವರು, ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಂಡವರು, ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ಲಂಕಾ ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟಿಭಿಪ್ರೇಕವನ್ನು ವಸಡಿಸಿದವರು, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಹನುಮಂತನು ಆ ಮದ್ದಗಳನ್ನು ತರುವ ದಕ್ಕು ಜಾಂಬವಾದಿಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಸನ್ವದಧಾರನು.

ಅಷ್ಟ ರಲ್ಲಿಯೇ ಖಗ್ಗೇದ ಮಯವಾದ ಬಲದ ಗರಿಯೂ, ಸಾಮ ವೇದ ಮಯವಾದ ಮುಖ ಮಂಡಲವೂ, ಯಜರ್ವೇದ ಮಯವಾನ ಎಡದ ಗರಿಯೂ,

ಉಪನಿಷದ್ವಿಚಾರವಾದ ಒಡಲೂ ಉಳ್ಳ ಗರುಡನು ಜಂಪ್ ಮಂಡಲದ ಬಳಿಯಿಂದ ಆ ರಣ ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿದು ಬರುತ್ತಿರಲು; ಆ ಗರುಡನ ಗರಿಯ ಫೋಳಗೆ ಸಮುದ್ರದ ತುಂತುರು ಹನಿಗಳು ಅಂಬರದಲ್ಲಿ ಮಂಬಿದವು. ಮಂದರೆ, ಮೇರು, ವಿಂಧ್ಯಾದಿಗಳು ಅಲುಗಿದವು. ವಾಸುಕಿ, ತತ್ತ್ವಜ, ಮಹಾ ಶೈವರುಗಳ ಮೈಸಿರಿಗಳು ಉಡುಗಿದವು. ಬಣಗು ಹಾವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನುದರೂ ಗೆರುಡನ ಮುಂದೆ ಕಾಣಿಸು. ಗರಿಯ ಫೋಳಯ ಗಾವಲಿಗೆ ಕೆಲವು ಹಾವುಗಳು ಆಸುಗಳನ್ನು ತೊರೆದು, ಸತ್ತೆವು. ಕೆಲವು ಹಾವುಗಳನ್ನು ನೇಲನನ್ನು ಕೊರೆದು ಕೊಂಡು, ಹೊಕ್ಕೆವು. ಕೆಲವು ಕೆಡಲಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದವು. ಕೆಲವು ಮುರಿದು, ಕೆಟ್ಟಿ, ಬುಡಿದವು. ಕೆಲವು ಹುತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅರಸಿದವು. ಕೆಲವು ಗರುಡನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ಸುಟ್ಟಿ, ಕರಿಗಳಾದವು. ಆಗ ಶ್ರೀರಾಮನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿನಾ ಕೊಣ್ಣಿ ತೆರೆದು, ನಸು ನಗತ್ತಾ, ವಿಹಗೇಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತವಾದ ಕರ್ಮಿಬಲಗಳು, ಸರ್ವಗಳೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟಿ, ಬುಡಿಹೋಗಲು; ಮೂರ್ಖೀಯಿಂದ ಎಳ್ಳತ್ತು, ಶ್ರೀರಾಮಸಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಿಸಿ, ಮೃತ್ಯುವಿನ ದಂಡಿನಂತೆ ಲಂಕೆಗೆ ಲಗ್ಗಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿ, ರಾಜ್ಯಸರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿತ್ತಿರಲು; ರಾವಣನು ಚಿಂತಾಕಾರ್ಯಾಂಶನಾಗಿ, ಧೂಪರೂಪ ವಜ್ರದಂಪ್ಯು)ರೆಂಬ ರಾಜ್ಯಸ ಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನು ಜಗಳಿಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲು; ಹನುಮಂತನು ಧೂಪರೂಪ ನನ್ನೊಳ್ಳಿ, ಅಂಗದನು ವಜ್ರದಂಪ್ಯು)ನನ್ನೊಳ್ಳಿ ಕೊಂಡು, ಅವರ ಕೂಡ ಬಂಧಿದ್ದ ರಾಜ್ಯಸರ ಜತುರಂಗ ಬಲದಲ್ಲಿ ಒಂದುಳಯದಂತೆ ಸವರಿದರು. ಆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ರಾವಣನು ಕೇಳಿ, ಅಪರಿಮಿತ ಬಲ ಸಹಿತ ಆಕಂಪನೆಂಬ ಫೋರೆ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ರಾಜ್ಯಸನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲು; ಆತನನ್ನು ಅವನ ಬಲದೊಡನೆ ಕೂಡಿ, ಅನಿಲ ಸುತನು ಅಂತಕ ನಗರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲು; ತಿರಿಗಿ ರಾವಣನು ತನ್ನ ಸರ್ವಸೇನಾ ಪತಿಯಾದ ಪ್ರಹಸನನನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕಿಟ್ಟಿದನು. ಅವನನ್ನು ಕರಿಸೇನಾ ಪತಿಯಾದ ನೀಲನು ಕಾಲನ ಪುರಿಗೆ ಬುಡಿಸಿದನು.

ಆ ಬಳಿಕರಾವಣನು ಮಹಾ ಕೋಪಾವಿಪ್ಯಾನಾಗಿ, ದೇವಾಂತಕ, ನರಾಂತಕ, ಶ್ರಿರಿ, ಅತಿಕಾರ್ಯ, ಮೋದಲಾದ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆಯೂ, ಅನೇಕ ಸೇನಾ ಪತಿಗಳೊಡನೆಯೂ, ಕುಂಭ ನಿಕುಂಭರೆಂಬ ಕುಂಭಕರ್ಣನ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆಯೂ ಕೂಡಿ, ರಘಾರಾಧನಾಗಿ, ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬರಲು; ಆಗ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿರು ಸುಗ್ರೀವ ಮೋದಲಾದ ಕರ್ಮಿ ಸೇನಾ ಪತಿಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಬಂದು, ಯುದ್ಧವನ್ನು ವಹಿ, ರಾವಣನೊಡನೆ ಬಂಧಿದ್ದ ಸರ್ವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದರು. ರಾಮನು ರಾವಣನ ರಥವನ್ನು ಕತ್ತಲಿಸಿ, ಕವಚ ಕಿರಿಷು ಬಿಲ್ಲಿಗಳನ್ನು ಕಡಿದು,

ಬಲ ಗುಂದಿವ ರಾವಣನನ್ನು ನೋಡಿ—ಎಲ್ಲೆ, ಕೆಳ್ಳನೇ, ಈಗ ನೀನು ಬಹಳ ನೊಂದಿ! ತಿರಿಗಿ ಲಂಕೆಗೆ ಹೋಗು! ನುಡಾರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬಾ! ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವದಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಹೇಳಿಲು; ಹಿಂತಿರಿಗಿ, ಲಂಕೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಬಹಳ ವ್ಯಾಸನ ಪಟ್ಟು—ನನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಕುಂಭಕರ್ಣನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಈ ಹುಲು ಮನುಜರಾದ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿರ ಜಬ್ಬನನ್ನು ತುಳಿಸಿ, ಉಳಿದ ಮಂತ್ರಾಧಿಪರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿ, ಭೂತ ಮೇತಗಳಿಗೆ ದಬ್ಬವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವೆನು ಎಂದು, ಶೂರರಾದ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಕುಂಭಕರ್ಣನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುವಂತೆ ಅಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಕೊಡಲು;—

ಅನೇಕ ಸಾವಿರ ಮುಂದಿ ರಾಕ್ಷಸರುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು, ಮಹಾ ಪ್ರಧಾನಿಗಳು ಹೋಗಿ, ಮುರಜ, ಡಿಂಡಿಮ, ಪಟ್ಟಹ, ಕಂಸಲೆ, ಕರಡಿ, ಚಂಬಕೆ, ಕೊಂಬು, ರಣವ್ಯಾರಿ, ಭೇರಿ, ಕಂಬಳೆ, ಹೊದಲಾದ ಹಾಡ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸಲು; ಆ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಖ್ರಿಹ್ಯಾಂಡಪು ಬಿರಿಯಿತು; ಕಡಲು ಜರಿಯಿತು; ದಿಗ್ಂ ಜಗಳ ಕಿವಿಗಳು ಕಿವೃಡಾದವು. ಹೀಗಾದರೂ ಈ ಕುಂಭಕರ್ಣನಿಗೆ ಎಳ್ಳು ರ ತೋರದೆ ಇರಲು; ಉಕ್ಕಿನ ದಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಬಡಿದರು. ಕೆಲವರು ಕಬ್ಬಿಣದ ಜಮ್ಮುಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಯ್ದರು. ಕಲ್ಲು ಕುಟಕರು ಉಕ್ಕಿನ ಉಳಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಅವನ ಮೈಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೊಡತಿಗಳಿಂದ ಕುಟ್ಟಿದರು. ಅವುಗಳಿಂದ ಆ ಕುಂಭಕರ್ಣನ ನಿದ್ದೆಯು ಮಲಗುವವರ ಮೈ ಗುದ್ದಿದಂತೆ ಮತ್ತೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವನ ಕ್ಯೇ ಕಾಲುಗಳ ಉಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ವೋನಿಯಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಹಾರೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಡತಿಗಳಿಂದ ಬಡಿದರು. ಮತ್ತು ಗಡ್ಡದಲ್ಲಿ ಅಲಗುಗಳನ್ನು ಇಡಿದರು. ಸಬಳಗಳಲ್ಲಿ ಅಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಕುತ್ತಿದರು. ಕೊಡು ಗಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಬಾಯಿಯ ಕೋರೆ ದಾಡೆಗಳನ್ನು ಮುರಿದರು. ಆಗ ನೋರಜಾಗಳು ನೇಣದ ಕೊಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಕುಲ ಗಿರಿಗಳನ್ನು ಗುಡುಗಾಡಿಸುವ ಹಾಗೆ ಆ ಕುಂಭಕರ್ಣನಿಗೆ ಈ ರಾಕ್ಷಸರುಗಳು ಮಾಡುವ ನಿಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಆದವು. ಆ ಕುಂಭಕರ್ಣನು ಬಿಡುವ ನಿಟ್ಟಿಸುರುಗಳ ವೈಯಾಳಿಯಲ್ಲಿ, ಅವನ ನಿದ್ದೇ ಮನೆಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಅಳುಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮಿಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ಮಂಡಳಕ್ಕೆ ತರಗೆಲೆಯ ಹಾಗೆ ಹಾರಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ, ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ನೀಗಿದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಆ ಕುಂಭಕರ್ಣನ ಕ್ಯೇ ಕಾಲುಗಳ ನಿಗುರಾಟದಲ್ಲಿ ಅಸುಗಳನ್ನು ತೋರೆದರು. ತಿರಿಗಿ ರಕ್ಕು ಸರು ಸಾವಿರಾರು ಕಬ್ಬಿಣದ ಇಕ್ಕೆಳಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಅವನ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಕಿತ್ತರು. ಸುಣಿವನ್ನೂ ಸಾಸುವೆಯನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿ, ಅರೆ

ದು, ಅವನ ಕೆಣ್ಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದರು. ನೂರಾರು ಪೆಟ್ಟೆ ಮೇಣಿನ ಕೊಡು ಯನ್ನು ಪ್ರತಿ ವಾಡಿ, ಅವನ ಮಾಗಿನಲ್ಲಿ ಸುರಿದರು. ತವರ ಸೀಸಗಳನ್ನು ಕಾಸಿ, ಅವನ ಮೈ ಮೇಲೆ ಜೆಲ್ಲಿದರು. ಅವನು ಮೇಲುಸುರು ಶೇದಿ ಕೊಳ್ಳುವ ವಲ್ಲಿ ಮಾಗಿನ ಸೋಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುರಿದಿದ್ದ ಮೇಣಿನ ಪ್ರತಿಗಳು ಸತ್ತಿಗೇರಿ, ಶೀನಲು; ಆ ಶೀನು ಸಿಡಿಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೊರಟು, ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದಿದ್ದ ಪರನ್ನು ಹೊಯ್ದು, ಕೊಂಡಿತು—ತೋ ವಾರಿ ರಕ್ತಸನು ಎದ್ದರೆ, ಈ ಉರನ್ನು ತಿಷ್ಪದೆ ಬಿಡನು, ಎಂದು ಪಟ್ಟುಣಿದ ಜನರುಗಳು ಭೀತಿಯಿಂದ ಸರುಕುಗಳನ್ನು ಸವರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಗೊಳ್ಳುಹೊಽದರು. ಅವನ ಬಿಗಿದ ನಿದ್ದೆಯ ಬಾಯಿಯ ಆಕಳ ಕೆಗಳ ಸುಂಟರ ಫೋಳಯು ಉತ್ತಾತದ ಫೋಳಯಂತೆ ರಾವಣನ ಈಲಗದ ಜಾವ ಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಸಿತು. ಮತ್ತೆ ಜನರು ಅವನ ಮಾಗಿನ ನಾಳದೊಳಗೆ ಕುರಿಕೊಳಣಗಳೇ ಹಿಂಡುಗಳನ್ನು ಹೊಗಿಸಿದರು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಮದದಿಂದ ಸೋಕ್ಕಿರುವ ಮದ್ದನೆಗಳ ಕಾಲುಗಳಂದ ತುಳಿಸಿದರು. ಆಗ ತಲೆ ಕೂದಲುಗಳ ಹೇನುಗಳು ದಾರಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಿದೆ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಿರುಗುವ ಹಾಗೆ ಆ ಅನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಆನೆಗಳು ಆತನ ರೋಮಗಳ ಸಾಲಿನ ಕುಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಕೆಡದವು. ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಆನೆಗಳು ಅವನ ಶೀನಿನಲ್ಲಿ ಸಿಡಿದು ಬಿದ್ದ ಶಿಂಬಳದೊಳಗೆ ಶಿಕ್ಕಿ, ಶೀಷ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಕಿದ ಸೋಣಗಳಂತೆ ಮಿಡುಕುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಬಳನ್ನು ಅವನ ಕಿವಿಗಳೊಳಗೆ ಹಾಕಿ, ತಿರಿಗಿಸಿ, ತೆಗೆಯಲು, ಮುಳ್ಳು ಹಂಡಿಗಳ ಮುಳ್ಳನ ಕಡಿಗಳಂದ ಕಿವಿಗಳ ಗುಗಿಯನ್ನು ತೆಗೆದಂತೆ, ನೆಟ್ಟಗಾಗಿ ಆತನು ಸುಖಿಸಿನು. ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ತಂದು, ತಂದು, ಅವನ ಮೈ ಮೇಲೆ ಹಾಕುತ್ತಿರಲು; ಮೈಯನ್ನು ಗುಡಿದಂತೆ ಸುಖವಾಗಿ ನಿದ್ದೆಹೊಽದನು.

ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯಾಸ ಪಟ್ಟುಗೂಡಿ, ಆತನು ಏಳುವದಿಲ್ಲ ಎಂದು, ರಾವಣನ ಐಳಗೆ ಬಂದು, ಆ ಮಂತ್ರಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಅರಿಕೆ ವಾಡಲು; ರಾವಣನು—ತಮ್ಮಗೆ ವರವ ಕೊಟ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕರೆಯಿರೋ! ಅವನೇ ಈ ನಿದ್ದೆಯ ಜಾಡ್ಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲಿ, ಎಂದು ಅಪ್ಪಣಿ ಕೊಡಲು; ರಾಜ್ಯಸ ದೂತರು ಬೇಗನೆ ಈಡಿಹೋಗಿ, ಇತ್ತುರ್ಮಳನನ್ನು ಕರ ತಂದು, ರಾವಣನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನಿಲಿಸಿದರು. ಆತನು ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗುತ್ತು, ಕೈಯಿಂದ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು,—ನನ್ನನ್ನು ಕರಿಸಿದ ಕೆಲಸವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದ ಕ್ಷೇತ್ರ—ಬೇರೆ ಕೆಲಸವೇನು? ತಮ್ಮನನ್ನು ಬೇಗ ಎಬ್ಬಿಸ ಹೋಗು ಎನಲು; ಕೈಯಿಂದ ಎದೆಯನ್ನು ಸವರಿ ಕೊಳ್ಳಿತ್ತು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಆ ಕುಂಭಕರಣ ಮುಸುಡಿನ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸುಳಿಯಲವ್ಯಾದೆ, ಮಂಡಿಯೆ

ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳತು ಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಕಮಂಡಲದ ನೀರನ್ನು ಮಂತ್ರಿಸಿ, ಅವನ ಮಾನಿನ ಸೋಳ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುರಿಯಲು; ಆ ಕುಂಭಕರ್ಣನು ಬೇದರುತ್ತೆ, ಏದ್ದು,—ಅವರಾಷ್ಟೇರೋ, ನನ್ನ ನಿದ್ದೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದ ಪಾಪಿಗಳು? ಎನಲು; ಆ ಮಾತನ್ನು ಪುರದ ಜನವೆಲ್ಲಾ ಕೇಳ, ಕಂಡ ಕಂಡ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿ ಹೋದರು. ಎದ್ದು ಕುಂಭಕರ್ಣನು—ಕಿಗಿನ ನನ್ನ ಹಸಿವಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಜವನ್ನು ತಿನ್ನುವೇನೋ? ಬಾಯಾರಿಕೆಗೆ ಏಳು ಕಡಲುಗಳನ್ನು ಕುಡಿಯುವೇನೋ? ಎಂದು ಮುಂಗಡೆಯನ್ನು ನೋಡುವಲ್ಲಿ, ಅಂಬರವನ್ನು ತಿವಿಯುತ್ತೆಲ್ಲಿರುವ ವಾಂಸಗಳ ಒಟ್ಟು ನ್ನೂ, ರಕ್ಷೇತ್ತದನಗಳ ಬಳಿಬೆಗಳನ್ನೂ, ಅಪ್ರಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ಬೆದ್ದಿರುವ ಕಜಾಯಗಳನ್ನೂ, ತರಿದ ಕುರಿ ಕೊಣಗಳ ಗಿರಿಗಳನ್ನೂ, ಗರಿಗಳ ಹಂದ ಹಕ್ಕಿಗಳ ರಾಶಿಗಳನ್ನೂ, ಇರಿದು ಕೇಡವಿದ ನಾನಾ ಮೃಗಗಳ ಗುಡ್ಡಗಳ ನ್ನೂ, ದುರಿದು ಒಗ್ಗರಣಿಸಿದ ವಿಷಾಣಿನ ಕುಕ್ಕಿಗಳನ್ನೂ, ಪರಿ ಪರಿಯಾದ ಹರಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ಸಕ್ಕರೆ, ಡಾಲು, ವೋಸರು, ಜೇನು ತುಪ್ಪಗಳನ್ನೂ, ಓಲೆಹಣ್ಣು, ತೆಂಗಿನ ಹಣ್ಣು ಹೊದಲಾದ ಘಳಗಳ ಸಮಾಜವನ್ನೂ ನೋಡಿ, ಅಪ್ರಗಳನ್ನೈಲ್ಲಾ ತಿಂದು, ಕುಡಿಯಲು; ಅವನಿಗೆ ಅಥರ್ವಾಸ್ವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಆತನು—ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೂಗುವಾಗ, ರಾವಣನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಆವರಿಗೆ ಜಗತ್ತದಲ್ಲಿ ಸತ್ತೆ ರಾಜ್ಯಸರಹಣಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ, ಮುಂದೊಟ್ಟಿಸಲು; ಅಪ್ರಗಳನ್ನು ತಿಂದು, ಹರಿಪು ತೀರದೆ, ಬೋಖ್ಯಿಡುತ್ತೆ, ಉರಿನ ಜನರನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕೇಳಿ, ರಾವಣನು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕರಿಸಿ—ಕಿ ತಮ್ಮನ ಹಳಿಪು ಅಡಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡು, ಅಂದನು. ಆತನು ಆ ತ್ವಣಿಂಬಂಡು, ಮಂತ್ರಿ ಸಿದ್ಧವಾದಗುಣಗಿಯನ್ನು ಕುಂಭಕರ್ಣನಿಗೆ ಕೊಡಲು; ಅವನು ಅದನ್ನು ತಿಂದು, ಹಸಿವಡಗಿ, ತೈಪ್ಪಿಯಾಗಿ, ಧರ್ಮನೇ ತೇಗಿಬನು. ಆ ತರುವಾಯ ಸಮಿಃಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಸೇವಕರುಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಗಂಧ ರಸದ ಕೊಷ್ಟರಿಗೆಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ, ಅವನ ಮೈಗೆ ತೊಡಿಸಿ, ಅಡಿಕೆಗಳ ರಾಶಿಗಳನ್ನು ಅವನ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಸೂರಿಸಿದರು. ಬಿಳೀ ವೀಳ್ಯದೆಲೆಗಳ ಸಾವಿರಾರು ಪಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ಸುಳ್ಳಿದ ಮುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಬಾಯಿಯೊಳಗೆ ಇಡಿಸಿದರು.

ಆ ಹೇಳಿ ಕುಂಭಕರ್ಣನು ಅಣ್ಣನಾಡ ರಾವಣನ ಓಲಗದ ಚಾವಡಿಗೆ ಬಂದು, ಆತನಿಂದ ಮಾನಿತನಾಗಿ, ಅವನ ಅಧಾರಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳತು ಕೊಂಡು,— ಏನು ನಿನ್ನ ಹೊಗದ ಕಳೆ ಗುಂದಿದೆ? ಈ ದುರ್ಭಾನ್ಯನ್ನು ಯಾರಿಂದಾಯಿತು? ನಿನ್ನ ಓಲಗದ ಚಾವಡಿಯು ಬಯಲಾಗಿದೆ. ವಿಭೇದಣ ಮಹೇದರ, ಪ್ರಹಸ್ತ, ಅತಿ

ಕಾಯು, ದೇವಾಂತಕಾದಿ ವೀರರೆಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಿ? ರುಶ್ರನು ಸಿನ್ನೆ ನೆನಹಿಗೆ ಒದಗಿನ್ನೊಳ್ಳಿ? ಬ್ರಹ್ಮನು ನಿನ್ನೆ ಅರವನೆಯ ಭಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಇರನ್ನೊಳ್ಳಿ? ವಾಯುವು ದಿನದಿನ ದಲ್ಲಿಯಾ ಬಂದು, ಸಿನ್ನೆ ಬೀಲಗದ ಚಾವಡಿಯ ಕಸಗಳನ್ನು ಗುಡಿಸನ್ನೊಳ್ಳಿ? ಅಗ್ನಿಯು ನಿನಗೆ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ವಾಡನ್ನೊಳ್ಳಿ? ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ನಿನಗೆ ದಿನ ವಾರಗೆ ಇನ್ನು ಹೇಳಿನ್ನೊಳ್ಳಿ? ವರುಣನು ನಿನಗೆ ನೀರುಗಳನ್ನು ಒಬಗಿಸನ್ನೊಳ್ಳಿ? ಸುರಪತಿಯು ನಿನ್ನೆ ಪಾದ ತಳಿದ ಎಳ್ಳಕ್ಕಿರುಕೆಯನ್ನು ಹೇಳಿನ್ನೊಳ್ಳಿ? ಯಮನು ನೀನಟ್ಟಿದ ಬಳಗೆ ಹೋಗನ್ನೊಳ್ಳಿ? ಧನಾಂಶಾಲನು ನಿನ್ನ ಬೈಕ್ಕು ಸದಲ್ಲಿ ಧನವು ಮುಗಿಯಲು, ತಿರಿಗಿ ತಂದು, ಸುರಿಯನ್ನೊಳ್ಳಿ? ನೈರುತಿಯು ನಿನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಬಾಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಪಾಪುಡಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರನ್ನೊಳ್ಳಿ? ರಂಭಿ ಉರ್ವಸಿ ವೋದಲಾದ ಅಪ್ಯಾರ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳು ನಿನಗೆ ಒಲಿಯರ್ನೊಳ್ಳಿ? ಕೇಳಿ ವೇಲಿನ ಜಗದವರು ನಿನ್ನಾಳು ಕೇಲಸದಲ್ಲಿ ಇರರ್ನೊಳ್ಳಿ? ಪುಷ್ಪ ಕೆವಿವಾಸವು ನೀನು ಹೇಳದಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳಿದ್ದೊಳ್ಳಿ? ಇಚ್ಛು ನಿನ್ನ ಮುಖದ ಕಂದುವಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು, ಕೇಳಿದನು.

ಆಗ ರಾವಣನು ಶೂಪ್ಯನಿಂಬಿಯ ಕಿವಿ ಮೂಗುಗಳ ಭೀದನದಾರಭ್ಯ ಸೆನ್ನೇ ಯಾದ್ಯಂ ದಲ್ಲಿ ರಾಮನಿಂದ ತನಗಾದ ಅಭಿವಾನ ಹಾನಿಯ ವರಿಗೂ ಹೇಳಲು; ಕುಂಭಕರಣನು ರಾವಣನನ್ನು ಕುರಿತು,—ಎಲ್ಲೆ, ಅಣ್ಣಿನೇ, ಕೇಳಿ. ಪರರ ಹಂಡರ ಅಶೀಯಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವರುಗಳು ಕೂಡ ಕೋಳಿ ಹೋದರು. ಕಾಮನ ಯಾರಿಗೂ ಹಿತವನಲ್ಲ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜಾಣಾದವನು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತಾನೇ ಉಹಾಪ್ರೀಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ನಡೆಯ ಬೇಕು. ಬಂದು ವೇಳೆ ತನಗೆ ಯೋಜನೆಯು ತೋಳಿದಿದ್ದರೆ, ಆಪ್ತರಾದವರು ಮುರಿದು, ಹೇಳಿದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಗಳನ್ನು ಇಡ ಬೇಕು. ಹಾಗೆ ನಡಯಾದೆ ಇದ್ದರೆ, ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಅಳವು ಉಂಟಾಗುವದು. ಸದ್ಗುರ್ಯವು ಆಚಾರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವದು. ಕೀರ್ತಿಯು ಧರ್ಮವನ್ನು ಬೆಂಬಿಡದೆ ಇರುವದು. ಶಿರಯು ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ರುವದು. ನಮ್ಮ ತಪಸ್ಯಾ, ಇಂದ್ರಾದಿಗಳ ಬಡಿಯಾವ ನಮ್ಮ ತೋಳಿನ ಪರಾಕ್ರಮವೂ, ಶಿವನ ಮೆಳ್ಳಿಸುವ ನಮ್ಮ ಧೈರ್ಯಪೂರ್ವ, ಕುಡಿ ಏರುವ ನಮ್ಮ ಕೀರ್ತಿಯೂ, ಲೋಗರನ ಮಡದಿಗೆ ಅವೇಕ್ಷಿಸಿದ ಕಾರಣದಿಂದ ಬಯಲಾಯಿತು. ನಮಗೆ ಸುರರು ತೇರರು. ತನ್ನ ಗಿರಿಯ ಕಿತ್ತಂದಿನಾರಭ್ಯ ಶಿವನ ಕೃಪೆಯು ನಮ್ಮ ವೇಲೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುವದು. ದಿಗಧಿಪತು ಭೀತಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯವಾಸಿಗೆ ನಮಗೆ ಕರಗಳನ್ನು ಮುಗಿಯುವರು. ನಿನಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ್ಯದ ರಾಣಿ ವಾಸದ ಸತಿಗಳದ್ದರೂ, ನಮ್ಮ ಈ ಕುಲಕ್ಕೆ ಮೃತ್ಯುವಾದ ಈ ಹೆಣ್ಣಿನಾಶಿ

ಯು ನಿನಗೆ ಯಾತಕ್ಕೆ ಬಂತು? ಸೀತೆಯು ಸೊಕ್ಕುತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು. ರಾಮನು ಬ್ರಹ್ಮನ ತಂದೆಯು. ನಮ್ಮ ಪಿತಾಮಹನಿಗೆ ಪಿತಾಮಹನಾದ್ವರಿಂದ, ಈತ ನಲ್ಲಿ ಇಲ ಬೇಡ. ಇವನು ಯವು ಇಂದ್ರಾದಿಗಳ ಹಾಗಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ರಣದ ಲ್ಲಿ ಹೋದವರು ಹೋಗಲಿ. ಮುಂದಿರುವವರನ್ನು ನೀನು ಆದರಿಸುವದಾದರೆ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ರಾಮನಿಗೆ ಕೊಡು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ರಾಖಣನು ಹಗಲಿರುಳು ಹಗೆಯ ಹೊಗಳುವದಕ್ಕೆ ಬಬ್ಬ ತಮ್ಮ ಸಾಲದೆ, ಮಿಕ್ಕ ರಾಗಿಯನ್ನು ಬೀಸುವದಕ್ಕೆ ನೀನೊಬ್ಬ ತಮ್ಮನು ಬಂದಿಯೋ? ಇನ್ನಾಯಿತು! ನೀನು ವೈರಿಯ ಬಿರುದಾವಳಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೀ, ಅವನ ಪಾಳಿಯವನ್ನು ಹೊಗುವನನೋ? ಕತ್ತಿಯ ವೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಗುವವ ನೋ? ರಣಕ್ಕಂಜಿ, ನುಸುಳು ಗಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡುವವನೋ? ನಿನ್ನ ಬಗೆಯನ್ನು ಹೇಳು, ಅಂದನು.

ಅದಕ್ಕೆ ಕುಂಭಕರ್ಣನು—ಕಾದಲಂಜವವನಲ್ಲ. ಮುಕ್ಕಿಯ ಹಾದಿಯು ವಾಸೀತು, ಎಂದು ಹೇಳಿದೆನು. ಸೀತೆಯನ್ನು ತಂಡಾಗೆಲೇ, ನಮ್ಮ ಆಯು ಷ್ಯಾದಿಧಿಯ ಬರಹವು ತೀರಿತಾ. ಹಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾದಿ ಗೆಲ್ಲುವದು ಅಸಾಧ್ಯವು. ನಿನೊಳಿಳು ನೀನೇ ತಿಳಿದು ನೋಡು, ಎನಲು; ರಾಖಣನು—ಎಲವ್ವೋ, ನೀನು ಈ ಸಮರ ಭಾರವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವವನೆಂದು ಎಬಿಸಿದರೆ, ಕಲಹಕ್ಕೆ ಹೋಗದೆ, ನೀತಿಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತೀ, ಕಲಿತ ವಿದ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಬಲಿದ ನಿದ್ರೆಯುಳ್ಳ ನೀಂಟನನ್ನು ಎದುರಿಸಲ್ಪಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೊಂಡು, ನುಡಿದ್ದೇ ತಪ್ಪಾ! ಮುಸ್ತಿನ ಹಾಗೆಯೇ ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದಿರು! ಹೋಗು ಎಂದು ಕೊಂಡಿಸಿದನು.

ಆಗ ಕುಂಭಕರ್ಣನು—ವೀಳಿಯವನ್ನು ತಾ! ನನ್ನ ಕಾಳಗದ ಹೊಸ ಪರಿಯನ್ನು ನೋಡು! ಶೂಲಿಯು ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಬಂದರೂ, ಕೊಲ್ಲಿವಿನು! ಮಿಕ್ಕ ಜಾಳುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಿರು. ಮದನಗೆ ಕೋಳು ಹೋದವರು ಕೆಡುವರೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ನಿನಗೆ ಇಪ್ಪು ಕೊಂಡಪಾಯಿತ್ತೇ? ಅಂದನು.

ಆಗ ರಾಖಣನು—ಎಲೇ, ತಮ್ಮ, ನಾವಂತೂ ಮನ್ನಾಫನ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಗುರಿಯಾದವರು. ಶೂಲರಾದವರು ಮರಣಕ್ಕಂಜಿದರೆ, ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಉಟಿಳೆ ಜನರು ನಗರೇ? ಪ್ರಾಣದಾರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಜಗತ್ತಿನನ್ನಂಗಿರೆಕರಿಸು. ನಮ್ಮ ಮುಕ್ಕಿಗೆ ಸಂಗರವೇ ಸಾಧನವು. ನಾನು—ಧುರದಲ್ಲಿ ಅಳಿಯುವದೇ ಕೀರ್ತಿ, ಎಂದು ನಿರ್ದಿಂಬಿರುವೆನು. ನೀನು ಅದೇ ರೀತಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಹೋಗೆಂದು ಅಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟುನು. ಆಗ ಕುಂಭಕರ್ಣನು ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ತೆಕೊಂ

ಡು, ಎದ್ದು, ನಮಸ್ತರಿಸಿ,—ಎಲ್ಲೇ, ಅಣ್ಣಾ, ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು. ಒಪ್ಪುವ ಕೆಪಿ ಸೈನ್ಯವೆಂಬ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕುಡಿದು, ಆ ಕೆಪಿಗಳ ಅರಸನನ್ನು ಹಿಡಿತಂದು, ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವೆನು. ರಾಮ ಚಂದ್ರನೊಡನೆ, ಮೂರು ಲೋಕಗಳು ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ, ಕಾದುವೆನು. ಮೇಲಣ ಕೆಲಸ ದೇವಾಧಿನ. ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯವಿದ್ದುಂತೆ ಆಗುವದು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ನಡೆಯುವ ಅಂಜನಾಳವ್ಯೇ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಇರುವ ತವ್ಯನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ದನಾಗಲು; ರಾಷಣನು ರತ್ನ ವಿಚಿತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ, ತಾನ್ನ ತೊಡಿಸಿದನು. ಆಗ ಅಂಜನಾದ್ವಿ ಪರ್ವತವು ಮಂದರ ಪರ್ವತವನ್ನು ಧರಿಸಿತೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಕುಂಭಕರ್ಣನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಿರಿಟಪು ರುಗೆ ರುಗಿಸಿತು. ಕೆಪ್ಪಿನ ಮುಗಿಲ ಬಳಯಲ್ಲಿ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲು ಎದ್ದುಂತೆ, ಖಳನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಪಂಚ ರತ್ನದ ಪದಕಪು ಥಳ ಥಳಿಸಿತು. ಮೇರು ಪರ್ವತದ ಹಿಂನೆ ಮುಂದೆಸೆಯುವ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರ ಹಾಗೆ, ಕುಂಭಕರ್ಣನ ಕೆವಿಗಳೋಳಗೆ ಮಾಡಿಕೆ ವಜ್ರಗಳ ಕಡುಕುಗಳು ಒಪ್ಪಿದವು. ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯುವ ಮಂದರ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿದ ವಾಸುಕಿಯಂತೆ, ಕಾಲು ಕಡೆಗಗಳು ನಿತಃಜರನ ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮೆರದವು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುವ ಸಂಜೀಯ ಕೆಂಪಿನ ಹಾಗೆ, ಅವನ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಗಾವೀ ಪಸ್ತಪು ಶೋಭಿಸಿತು.

ಆ ಬಳಕ ಸಕೆಲ ವಾದ್ಯಗಳ ರಭಸದೊಡನೆ ಕೂಡಿ, ರಾಜಾಲಯವನ್ನು ಹೊರಡಲು, ಅವನ ರಥಪು ಬಂದು, ನಿಂತಿತು. ಆ ರಥಕ್ಕೆ ಕಬ್ಬಿಣಿದ ಹೊರಜಿಗಳೂ, ಉಕ್ಕಿನ ಅಳಕ್ಕಿ, ಲೋಹದ ಫಾಲಿಗಳೂ, ಎಳೆಯುವ ಆನಿಗಳು ಹದಿನೆಂಟು ಸಾವಿರವೂ, ಇದ್ದವು. ಇಪ್ಪು ಸಮಕಟ್ಟನಿಂದ ಬಂದ ತೇರನ್ನು ಏರಿ, ತೊಂಭತ್ತಾರು ಫಾಲಿಗಳು ಬೀತ್ತುರಿಸುತ್ತಿರಲು; ಪುರದ ಉಳಿರು ಬಾಗಿಲು ಮುರಿದು ಬಿದ್ದಿತೆಂದು, ರಥವನ್ನು ಏರದೆ, ಲಂಕೆಯ ಏಳು ಸುತ್ತಿನ ಕೊಟಿಯನ್ನು ಬಂದು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ದಾಟಿ ಬರುತ್ತಿರಲು; ಕಂಡು, ರಾಮನ ಪರಿವಾರವೆಲ್ಲಾ ಟೀಟು ಕಿತ್ತಿತು. ಆ ವಿಳಿನೊಡನೆ ಎರಡು ಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಸರೂ, ಹತ್ತು ಕೋಟಿ ಕಾಕಿನೀ ಧಾಕಿನೀ ಸಮಾಹದವರೂ,—ಧಿರುರೇ! ಪಾಯವಧಾರು! ರಕ್ಷಸರರಾ! ಹಳು, ಹಳು! ಜೀಯಾ, ಬೂಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ರುಳಿಪಿಸುವ ಆತನ ಕೈಯ ಕ್ತಿಯ ಬೆಳಕು ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಬೆದರಿಸಿತು. ಅವನ ಕೋರ ದಾಡಿಯ ಹೊಳಪು ಕಲ್ಪಾಂತ ಭೈರವನ ಹೊಳಪಿನಂತೆ ರಂಜಿಸಿತು. ಮೈಯ ಕೆಪ್ಪಿನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಹಗೆಲು ಕತ್ತಲೇಯಾಯಿತು.

ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ, ಸುಗ್ರೀವನು ಅಂಜಿದನು; ಹನುಮ, ನೀಲರು ಶಕ್ತಿ ಗುಂಡಿದರು; ಜಾಂಬುವ, ಸುಪ್ರೇಣ, ಗವಾಕ್ಷಿ, ವೋದಲಾಬ ಮಾಡಾ ಬಲಿಷ್ಠ ಕವಿ ಪತಿಗಳ ವೋಗದಾವರೆಗಳಿಗೆ ಮಂಜು ಮುಸುಕಿತು; ಮೈಕ್ಕವರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಡೇಳಲಾರೆನು. ಧಿರೋದಾತ್ರ ರಘುನಾಥನು ರಕ್ಷಣನನ್ನು ನೋಡಿದ ಹಾತ್ರಕ್ಕೆ ಮುರಿದೋಡುವ ತನ್ನ ಬಲವನ್ನು ನೋಡಿ, ನಗುತ್ತ,—ಇವನು ಯಾರು? ಎಂದು ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಕೇಳಲು; ಆತನು—ಜೀರ್ಯಾ, ಒಿತ್ತ್ವಾಸು. ಇವನು ದಶಮುಖನ ತಪ್ಯನು; ನನ್ನ ಅಣಿನು; ಪುಲಸ್ಯನ ವೋಮ್ಯಗನು; ವಿಶ್ವವಸ್ಸವಿನ ಮಗನು. ಇವನು ವಾಡಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ, ನೀವು ಬೆರಗಾಗುವಿರಿ. ಹುಟ್ಟದ ಪಳು ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತೆನ್ನು ಅಟ್ಟಿ, ತಿಂದನು. ಆದ ರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಇವನನ್ನು ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದ, ಆರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಬಾರಿ ಎದ್ದು, ಅನ್ವಯಾರ ಹಾಡಿ ಕೊಂಡು, ತಿರಿಗಿ ಮುಲಗುವಂತೆ ಕಂಟ್ಟಿಬ್ಬ ಹಾಡಿ, ಕೆಡವಿದನು. ಇವನು ಧೂರಕ್ಕೆ ಕೈಗಟ್ಟಿ ನಿಂತರೆ, ನರ, ಸಿಜರ, ಭುಜಂಗನ ಮುಭಟರೋಳಿಗೆ ಯಾರನ್ನು ಇವನಿದಿರಿನೋಳು ನಿಲ್ಲಿವವರ ಕಾಣಿಸು. ಪರ ಸ್ವೀಕಾರಕರಣದ ಪಾಚದ್ದೆಸೆಲ್ಲಿಂದ ಸತ್ತರೆ, ಸಾಯಂ ಬೀಕ್ಕೆ ಹೊರ್ತು, ಈ ದೋರ ಪವಿಲಿಡಿದ್ದರೆ, ಎಂದಿಗೂ ಇವನಿಗೆ ಸಾವು ಕಾಣಿಸು. ಜೀರ್ಯಾ, ಸಮ್ಮುಳ ಉದ ಪಳಾಯನವನ್ನು ಒಿತ್ತ್ವಾಸು. ಮೇಲೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನೋಡಬು! ನೇರದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಬ್ರಾದರೂ ಕಾಣುವರೇ? ಸಮರದ ನೇಲವನ್ನು ಹೊಗುವ ದಕ್ಕೆ ಮುಂಜಿಯೇ ಈ ಅವಸ್ಥೆ ಅಯಿತು. ಮುಂದೆ ಇವನ ಇರಿತಕ್ಕೆ ನಾ ವೇಣಾಗುವೆವೇರೇ? ಎಲ್ಲೆ, ರಾಜೀಂದ್ರನೇ, ಅವಭರಿಸು. ಸಮ್ಮುಖನ ಹೆಗಲಿನ ಲಿರುವ ಶೊಲದ ತೋರಣನನ್ನು ನೋಡು. ಅದು ಹಣಿಗಿರಲಿ. ಈ ಶೊಲದ ಅಲಗಿನಲ್ಲಿ ಯಮನ ಎಚೆಯ ರಕ್ತವಿದೆ; ಕುಬೀರನ ಮಾಂಸಪೂರ ಕೊಡಿ ಇದೆ; ಮಿಕ್ಕ ದಿಕ್ಷಾಲರ ತುಪ್ಪದ ಲೇಪವಿದೆ. ಈ ಸೇರೆದ ಮರ ಕ್ಷೇದುಗಳ ಮಕ್ಕಣರು ಕಾದಿ, ಗೆಲ್ಲಿಲಾರು. ನಿಮ್ಮ ಪಾದ, ನೀಂಬೇ ಇವನೊಂದನ ಕಾದ ಬೀಕು, ಎಂದು, ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀವನು ಆ ಕುಂಭಕರಣ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತನು. ಅವನ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ಹನುಮ, ನೀಲ, ಅಂಗದ, ಜಾಂಬುವರೇ ಮುಖ್ಯರಾದ ಪ್ರಭುಲ ಕವಿ ಪತಿಗಳು ಗಿರಿ ತರುಗಳನ್ನು ಸಂಪರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ನಿಂತರು. ಮತ್ತು ಮೃತ್ಯುವನನ್ನು ಕೊಳಕುವ ಹಾಗೆ ಅವನ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಗಿರಿ ತರುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು, ಕಿತ್ತು, ತಂದು, ಬಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನು ಉಸುರಿನ ಫೋಳ ಯಲ್ಲಿ ಆ ಕವಿ ಪತಿಗಳನ್ನೂ ಅವರು ತಂದು ಹಾಕಿದ ಮರ ಬೆಟ್ಟಿಗಳನ್ನೂ ಉ

ದಿ, ದಿಗಂತರಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಹೊಕ್ಕೆ ವೈಯಾತ್ಮಿ ಕೋಡಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಕೆಪಿಗಳನ್ನು ಇಚ್ಛಿದನು. ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ನಿಗರಿಸಿ, ತತ್ತ ಕೋಡಿ ಸಂಶೋಧನೆ ವಾನರರನ್ನು ನೇಕ್ಕಿದನು. ಕ್ಕೆಗಳಂದ ಬರಸಿ, ನಿಖಾರದ ಕೋಡಿಗಳನ್ನು ಮುಕ್ಕಿದನು. ಮಹಾಖಾದ ಲೀಖ್ಯಾದ ಕೋಡಿಗಳನ್ನು ಸುಂಗಿದನು. ಗಜನ ವೋಹರವು ಮುಗಿಯಿತು. ನಿಇಲನ ಬಲವು ಸುಗ್ರಾಯಿತು. ಜಾಂಬುವಂತನ ಬಡ್ಡಿ ಬಡೆಯಿತು. ಅಂಗದನ ಪಡೆಯು ಸರಿಯಿತು. ಇನುಮನ ಸೇನೆಯು ಥೀಡಿತು. ಗಿಜಿಬಿಟಿಯಾದ ಮಿಕ್ಕ ಕೆಪಿಗಳ ರಣ ನಾಟಕವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಸಲಾಗ ದು. ಯಮನ ಕೋಲೆ ಗೆಲಸವ್ಯೋ? ಮಹಾ ಭ್ರೀರವನ ಕಾಲಾಟವ್ಯೋ? ಕಾಲಾಂತ ಕವದಿಯ ಕವರವಿಕೆಯೋ? ಕಲಿ ಕುಂಭಕರ್ಣನ ಕಾಳಗದ ಕೇಳಿ ಕೆಯೋ? ದೇವೇಂದ್ರನ ಪುರವು ತುಂಬಿತು. ಬ್ರಹ್ಮನ ಹೊಳಳಲಲ್ಲಿ ಹೊರ ಕೇರಿಯು ಕಟ್ಟಿತು. ಯಮನ ಪಟ್ಟಣದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಸುಗ್ರಾಯಿತು. ಸುಗ್ರೀವನು ಸಾಯಲಿ! ತನ್ನಯ ದಾಯಿಗನನ್ನು ಕೋಂಡು, ಕೋಟ್ಟ ರಾಜ್ಯಲ್ಲಿ ಬಿಡೆಯಕ್ಕೆ ಆಶೆ ಪಟ್ಟಿಸು. ರಾಮನು ಹೆಂಡತಿಯ ವೋಹದಲ್ಲಿ ಸಾಯಲಿ! ನಮ ಗೇನು? ಸಂಬಳವ್ಯೋ? ಸಾರಿಕೆಯೋ? ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿಂದು, ತೋರೆ ಕೆರಗಳಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು, ಈ ರಾಮ ಸುಗ್ರೀವರಿಗೇ ಸ್ವರ್ವರ ಇವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ, ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಡ ಬೇಕೆಂಬ ತೆಪುಲೇನು? ಎಂದು, ಕೆಪಿಗಳ್ಲಿ ಕಂಡ ಕಂಡ ಕಡೆಗೆ ಸರಿದರು. ಉಸುರುಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಕೋಂಡು, ಹನುಮಂತನೂ, ನೀಲನೂ, ಅಂಗದನೂ, ನಳ, ಸುವೇಣ, ಗವಾಕ್ಷ ಮುಂತಾದ ಸೇನಾ ಪತಿಗಳೂ, ಸುಗ್ರೀವನ ಮೇಗಳ ಅಭಿವಾಹನದಿಂದ ವುತ್ತೆ ಗಿರಿ ತರುಗಳನ್ನು ತಂಡು, ಕುಂಭಕರ್ಣನ ವೇಗಲೇ ಸುರಿದರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಾ ಅವನ ರೋಮಗಳಿಗೆ ತಗಲಿ, ಹುಡಿ ಹುಡಿಯಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಿಡಿಲು ಹೊಯ್ದರೆ, ಸಿಗುರು ಏಳದ ತೋರವಾದ ಗಿರಿಯು ಸುಗ್ರೀಯ ದಡಿಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಸಗ್ಗುವಬೆ? ನೀವು ವಿವೇಕ ಹಿನ್ನರು ಎನುತ್ತ, ಗಡೆಯಿಂದ ಹೋರುವ ಕಪಿ ಪತಿಗಳನ್ನು ರಕ್ತವನ್ನು ಕಾರಿಸಿದನು.

ರವಿ ಅಪ್ಪಿದ ಕತ್ತಲೆಯಂತೆ ಮತ್ತು ಕಪಿ ವೋತ್ತ ಮುರಿಯಲು; ರಾಮನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ, ಕುಂಭಕರ್ಣನು ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಸುಗ್ರೀವನು—ಎತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿಯೋ, ಮಾಳ ಲಳನೇ? ಇತ್ತ ತಿರುಗೆಲೋ! ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ, ಅವನ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಲು;—ಹೆದರದಿರಿ! ಕಾಳಗದೋಳು ಸತ್ತವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗವು ಶಿಕ್ಕುವ ದು. ಪ್ರಾಣ ಭಯದಿಂದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಥುಡಿ ಹೋದರೆ, ಸಿಮ್ಮು ಪ್ರಾ

ಣಗಳು ಬ್ರಹ್ಮನ ಕೆಲ್ಲ ಪರಿಯಂತರಕ್ಕೂ ಇದುವನೇ? ಹುಣ್ಣತನವನ್ನು
ಬಿಟ್ಟು, ಸ್ವಮಿ ಕಾರ್ಯ ಹತ ಪ್ರಾಣರಾಗಿ, ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೊಳ್ಳು,
ಎಂದು ಹೇಳುವ ಜೊಂಬವನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ತಿಂಗಿ ಕಾಪಿ ಸಮಾಜವು ಪ್ರ
ಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಡೆಲುಬ್ಜಿ, ಅಂಬರವನ್ನು ಅಡರುವಂತೆ, ಕುಂಭಕರ್ಣನನ್ನು
ತರು ಗಿರಿಗಳ ತಂಡದಿಂದ ತುಂಬಲು; ಅಭಿಯು ಗುಂಗುರಿನ ಉರಿಕೆಗೆ ಹೈಗ್
ಅಳುಕುವದೆ? ಮಂಜೀರಿದರೆ, ನಡು ಹಗಲಿನ ಸೂರ್ಯ ಬಿಂಬವು ನಡುಗು
ವದೆ? ಆ ಕಾಪಿ ಸೇನೆಯನ್ನು ಖಳನು ತೂರಿದನು; ಕೆದರಿದನು; ಬೀರಿದನು;
ಬಿಸುಖನು; ತುಳಿದನು; ಯಮನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಪರಿಸಿದನು; ಜಗಳಕ್ಕೆ ಅಳುಕೆ
ದೆ, ಕವಿಯುವನರನ್ನು ಕಳೆವಳಕ್ಕೆ ಗುರಿ ವಾಡಿದನು. ಮತ್ತು ಹೊಂಬಿ,
ಹಳಿಂದು ಹೊಂತಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಹಿಡಿದು, ಬೂಲಿಯೋಳಗೆ ಅಡಸಿ
ದನು. ಹಾಗೆ ನುಂಗಿರ ಭಟರುಗಳು ಅವನ ನವ ದ್ವಾರದ ಕನ್ನಗಳಂದ ಜಿಗಿ
ಬಿಗಿದು, ಹೊರಡುತ್ತಿಲ್ಲದರು. ಹೆಲ್ಲಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಅಬೆಗಿಬೆಯಾದ ಸುಭಟರಿ
ಗೂ, ಮಾಡವೂ, ವೋಳಕಾಲೂ, ಹೆಚ್ಚಿಯೂ, ಹೊಳಕ್ಕೆಯೂ, ಮಾಡುಹೂ,
ಮುಷ್ಟಿಯೂ, ಇವುಗಳ ಪೆಟ್ಟಿಗಳಿಂದ ಸತ್ತ ಸುಭಟರಿಗೂ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಾಣೇನು.

ಹಿನ ಹೇಳಲಿ? ಕುರಿಯ ಹಿಂಡಿನ ತೋಡಿನ್ನೇ? ಕರಿಷ್ಟೆಗಳ ಕದನದ ಕೆ
ರಾಳ ಸಿಂಹವ್ಯೋ? ಹುಲ್ಲಿಗಳ ಹಿಂಡುಗಳ ಹೆಚ್ಚಿಲಿಯೋ? ಹಾವಿನ ಕುಲದಲ್ಲಿ
ಹೊಕ್ಕು ಗರುವನ್ನೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಖೂಳ ಖಳನು ಕಾಪಿಗಳ ಸೇನೆಯನ್ನು
ಕೊಂಡು, ರಾಮನನ್ನು ಅರಸತ್ತು, ಮುಂದು ಪರಿದು ಬಂದು, ಹೆಂಡಿಯಾನ್ನು
ಹೊಗಲಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಕಾಳಿಗದಲ್ಲಿ ಕಾಪಿಗಳನ್ನು ಕೂಲಿಸುವ ಕಾಕಾತ್ಯಾ
ನು ನೀನೇ ಎಂದು ರಾಮನನ್ನು ಹಿಡಿಯುವದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರಲು—ಕೆಲಸ ಕೆಟ್ಟಿ
ತು! ಇನ್ನೇನೆಂದು ಕೂಗುವ ದೀವತೆಗಳ ಕಳೆಕಳವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕೊಂಪದಲ್ಲಿ
ಹನುಮನು ಕಿಡಿಗೆದರುತ್ತು, ಶುಡಿ ಬಂದು, ಬೊಳ್ಳಿರಿದು, ಖಳನು ತಿನುಕುವ
ಹಾಗೆ ತಿವಿದನು. ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದ ವಜ್ರದ ಪಟ್ಟಿಸಲ್ಲಿ ತಲೆ ಕೊಡಬಾವ ವೇದ
ರು ಗಿರಿಯ ಹಾಗೆ ಬಲದೊಲದು, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕವಿಯುವ ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಕಳವ
ಫಿಸಿ, ಕುಂಭಕರ್ಣನು ಜಟ್ಟುಲ ವಿಕ್ರಮನಾದ ಹನುಮಂತನನ್ನು, ಕ್ರೇಯಲ್ಲಿ ಇ
ದ್ದ ಕೂಲದ ತುದಿಯಿಂದ ತಿವಿಯಲು; ಅನಿಲ ಸುತನು ಶೋಲವನ್ನು ಕೆಡೆ ನೂಕಿ,
ಬೂಲಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಸುರಿಯುವಂತೆ ಖಳನೆ ಎದೆಯನ್ನು ತಿವಿದನು. ಕಾಪಿಯ
ಕ್ಕೆ ಪೆಟ್ಟಿನನ್ನು ನಿಕಾಳರನು ಗಳಿಸುವನೇ? ಆ ಹ್ಯಾ ಪರಿಷಾಯುಧದಲ್ಲಿ ಅಂಜನೆ
ಯ ಮಗನನ್ನು ಅಪ್ಪಣಿಸಿದನು. ಆಗ ಹನುಮನು ಏದ್ದು, ಕಡು ಕೊಂಪದಲ್ಲಿ

ಕೈ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕುಂಭಕರ್ಣನ ಅಳ್ಳಿಯನ್ನು ಗುದ್ದಲು; ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ, ಅದ್ದಿ, ಉಂಡ ಕೂಳಿನ ಮುದ್ದೆಗಳು ಬಾಲೀಯಿಂದ ಹೊರಟು, ಸೇಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೆವು. ಆಗ ಕುಂಭಕರ್ಣನು ತಿರಿಗಿ, ನೋಡಿ,—ಅಹುದೋ? ಕವಿಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಶೈಟಿಗನು. ಪರಾಕ್ರಮವಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿಗೆ ಸಮಾನನಾಗಿರುವೆ. ನೀ ನು ಮತ್ತೊಂದು ಸೂರಿ ನವೆನ್ನೂಡನೆ ಜಗತ್ಕೈ ಸಿಂತರೆ, ನೀನೇ ಶೂರನು ಎಂದು, ಅರಿ ಭಯಂಕರನನ್ನು ಆಯುಧದ ಬುಡಬಿಂದ ತಿವಿದು, ಹಾರಿಸಲು; ರಣಕ್ಕೆ ಇನ್ನಾರು ಕೋಲ ಅಳ್ಳತೆಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿ, ಬಿದ್ದುನು.

ಹನುಮನನನ್ನು ಹೊಡಿದ ಪಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ವನು ಮೆಲ್ಲಿಗೆ ಕೈ ಉಂಟಿ, ಎದ್ದು, ಹನುಮನ ಒಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು; ಸುಗ್ರೀವನು ಆ ಕುಂಭಕರ್ಣನ ಬಳಗೆ ಬಂದು, ನಿಂತು, ಅವನ ಹಾಗೆ ಬೆಳೆದು, ದೇವತೆಗಳು ಹೊಗಳು ವ ಹಾಗೆ ಗಿರಿ ತರುಗಳಿಂದ ಹೊಯಿದನು.—ಬಲದೊಳಗೆ ವಾಲಿಯೇ ಸಮರ್ಥನು. ಅವನ ತದನಂತರದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಸುಭಟಿನು, ಹೌದು ಎಂದು, ಬೆರಳನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತು, ತಲೆಯನ್ನು ತಾಗಿಸುತ್ತು, ಹೊಗೆಳುತ್ತಿರಲು; ಸುಗ್ರೀವನು,—ಎಲಾ, ಖೂಳ ಅಳಿಸೇ, ಕೇಳಿ. ಕವಿ ರಾಜನೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಇಲ್ಲವೇ? ರಣ ಕೇಳಿ ಯಲ್ಲಿ ಕೈ ಗುಂಡಿ, ಸೋಲುವ ಭಟ್ಟನೇ, ನಾನು? ಎನ್ನತ್ತೆ, ತೋಳನ್ನು ಎತ್ತಿ, ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಲಿನಂತೆ ಘೋಜಿಸಿ,—ಬೀಳಿಳಿಂದು ತಿವಿಯಲು; ತಲೆ ಕೇಳಿಗಾಗಿ ಕುಂಭಕರ್ಣನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳಿಲು; ಭೂಮಿಯು ನೂರು ಪುರುಷ ಪ್ರಮಾಣವು ರಸಾತಲಕ್ಕೆ ಇಳಿದು, ಗುಂಡಿಯಾಯಿತು. ಆಗ ಬೀಳಿತರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಎದ್ದು,—ಎಲವ್ವೋ, ಕವಿಯೇ, ಕೇಳಿ. ಈ ಮಾಹಾಯುಧದ ಅಲಗಿಗೆ ಸಾಯದೆ, ಸಮಾದದಲ್ಲಿ ನೀನುಳಿದೆಯಾದರೆ, ನಾನು ಮಾಗು ಹೋದವನು ಎಂದು, ಕ್ರಾರವಾದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೊಡಿಯಲು; ಹನುಮಂತನ ಎಳ್ಳುರಿಕೆ ಎಮ್ಮೆಯ್ದೇ! ಮೇಲಾವೇಷ್ಟೇ ಎಷ್ಟ್ಯೇ! ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಹಾನಿಯಾಗದಂತೆ ಬರುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪುಟ ನೆಗೆದು, ಇಂದಿ ಬಂದು, ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು, ತಿರಿಗಿ ಅದನ್ನೇ ಕುಂಭಕರ್ಣನ ಮೇಲೆ ಹಾಕುವ ವದಕ್ಕೆ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗುತ್ತಿರಲು; ವಿಭೀಷಣನು ಈಡಿ ಬಂದು, ಹನುಮನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು,—ಎಲ್ಲೈ, ವೀರನೇ, ಈ ಆಯುಧವನ್ನು ತಿರಿಗಿ ಆತನ ವೇಗ ಲೆ ಇಟ್ಟವನ ತಲೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಉರುಳಿ ಎಂದು, ವರ ಉಂಟು. ಅದರಿಂದ ಇಡಿಬೇಡವೆಂದು ತಡೆಯಲು; ಹನುಮಂತನು ಹೊಳೆಕಾಲಿನಿಂದ ಅವುಕಿ, ಮುಂದು, ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಬಿಟ್ಟುನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ, ಸೂರ್ಯನು—ತನ್ನ ಮಾಗ ನಾದ ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಈ ಶೂಲದಿಂದ ಸಾಯದಂತೆ ಮುರಿದು ಹಾಕಿದನಲ್ಲಾ!

ಎಂಬ ಸಂತೋಷದಿಂದ ದಿವ್ಯ ರತ್ನ ಖಚಿತಗಳಾದ ಎರಡು ಕೊರ್ಕುಂಡಲಗೆ ಇನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿನು.

ಆಗ ಕುಂಭಕರ್ಮನು—ಮಹಾ ಶ್ರೀಶಾಲಾಯಾಧವು ತೀರಿ ಹೋರಿಯಿತೇ? ಕಪಿ ವೀರನು ಉಳಿದನೇ? ಎಂದು ನೆಗೆದು ಬಂದು, ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು,—ಇವನ್ನೇ ಕಪಿ ರಾಯನು. ಇವನಿಂದಲೇ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣರು ಜಗ ಇಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲ್ದೇ, ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಹೋದರೆ, ಈ ನರರಿಂದ ಕೋಡಗಳೆಲ್ಲಾ ಓಡಿ ಹೋಗುವವು. ಉಳಿಕೆ ಉಳಿದ ಮನುಜರಿ ಬ್ಳಿರನ್ನು ಜ್ಯೋತಿರದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಸ ಬಹುದು ಎಂದು, ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಟೋಕಿ ಕೊಂಡು, ಅಂಕೆಗೆ ತಿರುಗಿದನು. ಅಷಟ್ ವಾಸರ ರಾಜನು ಶಿಕ್ಷಿದನೇ, ಖಳನ ಕ್ಷೇಗೆಂದು, ರಘು ರಾಮನು ಹನುಮನ ಮುಖವನ್ನು ತಪ್ಪುನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಲು; ಅವರಿಬ್ಳಿರು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರಲು; ಸುಗ್ರೀವನು ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ—ಬೇರೆ ಬವರದ ಬಲುಮೆಗಳನ್ನು ಕೈ ತೋರಿದಿರಿ! ತಾನು ಈ ಖೂಳನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಿದನೆಂದು ಬಗೆಯಾದಿರಿ! ನೆಗೆಗಾರಿಗೆ ಇವನ ಹಗರಣವನ್ನು ಅರೆಫೇಳಿಗೆ ಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುವೆನು ಎಂದು, ಸವಾರಾಜಾವನನ್ನು ವರಾಡಿದನು. ಕುಂಭಕರ್ಮನು—ಇಂದಿನ ರಣವನ್ನು ಗೆದ್ದೆನು; ಕಪಿ ರಾಜನ ಹಿಡಿದೆನು; ಮೇಲಣ ಕೆಲಸ ನಾಳನದು ಎನ್ನತ್ತು, ಹೋಳಲನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿನು. ಆಗ ನಿಸ್ಪಾತಿಗಳು ಹೋಳಿಗಿದನ್ನು. ಗುಡಿಗಳು ಅಗಲಕ್ಕೆ ತಳತವು. ಹೆಂಗಸರು ಕನ್ನಡಿ ಕಲಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಒಗ್ಗಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು, ಬಹಳ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇದಿರು ಗೊಂಡರು. ಸ್ತ್ರೀಯ ರುಗಳು ಗಂಥೋರ್ಡಕಗಳನ್ನು ಪಸ್ತೀರುಗಳನ್ನು ಕುಂಭಕರ್ಮನ ಮೇಲೆ ಸುರಿದರು. ವಾರುಣಿ ಕಾದಂಬರಿ ಎಂಬ ರಸಗಳ ಹೆಂಡಗಳನ್ನು ಕಂಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಆಹೆಂಡಗಳ ಕುಡಿಯಾವಿಕೆಯ ಸುಖದಿಂದ ಮದ ತಲೆಗೆ ಹತ್ತಿ, ಕದನದಲ್ಲಿ ಕಪಿ ಸಾರ್ವಭೂಮನನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದನ್ನು ಖಳನು ಮರೆತನು. ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಕಪಿಂದ್ರನು ಮೇಲ್ನೆ ಅವನ ಸಡಿಲವಾದ ಕಂಕುಳನಿಂದ ಕ್ಕೆ ಉರಿ, ಹಡಕಿನಲ್ಲಿ ಕುಳತು, ಎರಡು ಕ್ಕೆಗಳಿಂದ ಎರಡು ಕೊಡಗಿವಿಗಳನ್ನು ಹಲ್ಲಿನಿಂದ ಮಾಗನ್ನು ಬಿಟಿ, ಕಳ್ಳಿ, ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಹೋದನು. ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣ ಹನುಮಂತರೋಡನೆ ಕೂಡಿ, ಸುಗ್ರೀವನು ರಾಮನ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಕಪಿ ಕಟ್ಟಕವು ನಲಿಡಾಡಿತು.

ಇತ್ತಲು ಕುಂಭಕರ್ಮನು ಅಣ್ಣಾದ ದಶಗ್ರಿವನ ಓಲಗಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸರಸರನೆ ಬಂದು, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ,—ಎಲ್ಲೆ, ಅಗ್ರಜನೇ, ಹುಲು ಮನುಜರಿಗೆ

ನಿನ್ನ ಮೇರಗಳು ಜಗತ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದ ಕೆವಿ ರಾಜನನ್ನು ತಂದಿದ್ದೀನೆ, ನೋಡು! ಎಂದು ಕೆಂಕುಳನ್ನು ಎತ್ತಿ, ಸುಗ್ರೀವನನ್ನೂ ಕೆವಿ ಮಾಗುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆರಳ್ಟು, ಅವುಗಳನ್ನೂ ಕಾಣಿ, ರಕ್ತಮಯವಾದ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ವಾತ್ರ ಕೆಂಡು, ನಾಚಿಕೆ ಎಂಬ ಕಡಲೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿ, ಫೈರ್ಸೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ—ಸುಜಾ! ಬದುಕು ಸಾಕು! ಇನ್ನು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವದು ಅನುಭಿತವು ಎಂದು, ತಿರಿ ಜಗತ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆಗ ಶ್ರೀರಘ್ರಾಮನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನ್ನು ಕರೆದು—ತಮ್ಮನೇ, ಈ ಕುಂಭಕರನನ್ನು ಕೆಂಡು, ಇದು ದೊಡ್ಡ ಗುಮ್ಮನೆಂದು ಬಲವು ಬೆದರುತ್ತಿದೆ. ಇವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧವು ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗಾಗಲಿ. ಸುಮ್ಮನೆ ಕೆವಿ ಭಟ್ಟರನ್ನು ಬಳಿಸಿ ಬೇಡ. ಇವನೊಡನೆ ಬಂದಿರುವ ಸೇನೆಗಳ ಸಂಗಡ ಯಾ ದ್ವಾಕ್ಷ ನೀನು ಹೋಗು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿ, ಹನುಮನ್ನು ಕರೆದು,—ನೀನು ಲಕ್ಷ್ಮಣಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿ ಹೋಗು. ನನ್ನ ಅಂಗ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ವಿಭಿನ್ನಪ ಇನ್ನೂ ಸುಗ್ರೀವನ್ನು ಇರುವರು. ತಮ್ಮನ ಯುದ್ಧದ ಲೇಸೂ ಹೊಲ್ಲಿಹವ್ಯಾ ನಿನ್ನ ಕೂಡಿತು ಎಂದು, ಹನುಮನನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಣವೊಡನೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ಬಿಳಿನ್ನು ಹೊಣಕಾಲಿಂದ ಬಾಗಿಸಿ, ತಿರುವನ್ನು ಬಿಳಿನ ಕೊನೆಗೆ ಸಂಧಿಸಿ, ಕುಂಭಕರನನ್ನು ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಹಿಂಜನಿಯನ್ನು ಶೇಳಿದು, ಟಿಂಕಾರ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕುಂಭಕರನನ್ನು ಯಾದ್ವಾಕ್ಷ ಕೆಂಡನು. ಕಿಡಿದ ಕೆವಿ ಮಾಗುಗಳ ಭಟ್ಟನು ರಾಮನ ಬಿಳಿನ ಧ್ವನಿಯು ಕಿಡಿಲು ಹೊಡದಂತಿಗಲು;—ಮಾ, ಮಾ, ರಾಮನೇ, ರಣ ದಲ್ಲಿ ಭೀಮನೇ, ಭಾವನುತ್ತ, ತನ್ನ ಉಕ್ಕಿನ ರಥವನ್ನು ನೂಕಿ, ಬಾಣವನ್ನು ತುಡುಕಿ, ಬಿಳಿಗೆ ಸಂಧಿಸಿ, ರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು—ಲಲ್ಯಿ, ರಾಮನೇ, ನೀನೇ ಯೋಗಿ, ಒಂದಲ್ಲಿ ಭಾವಿನಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿ ಕೊಂಡವನು? ನೀನು ಬಹು ಪರಾಕ್ರಮಾಲಿಯಾಗಿದ್ದೀ. ನಮ್ಮ ರಣದ ಉತ್ತವವನ್ನು ನೀನು ನೋಡಿಂದು ಫೈರ್ಸೆಸಿದನು.

ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀರಾಮನು—ಲಲ್ಯಿ, ಕುಂಭಕರನೇ, ನೀವು ರಕ್ತಸರಾಯ ಕುಲದವರು. ನಾವು ರಕ್ತಸರಲ್ಲ. ನಿಮಗೆ ದೀವ ಕುಲವು ಅಂಜವದು. ನಾವು, ದೇವ ಕುಲಕ್ಕೆ ಅಂಜನೆವು. ನಿಮಗೆ ನಮಗೆ ಸರಿ ಎಂದರೇನು? ಆದರೂ ನಮ್ಮ ಜಗತ್ತದ ರೀತಿಯನ್ನು ನೀನು ಸಂಭಾವಿಸಿ ನೋಡು ಎನುತ್ತ, ಸವಾನ ವಿಶ್ವದ ಬಾಣವನ್ನು ಹೊಡಲು; ಅದನ್ನು ಕೆಂಡು, ರಾಕ್ಷಸನು ರಾಮನಸ್ತಪ್ರ ತನ್ನ ಬಳಗೆ ಬರುವದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಜಿಯೇ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಬಾಣ ಇನ್ನು ಹಾಕಿದರೂ, ಆ ರಾಮ ಬಾಗಳು ಅವುಗಳನ್ನು ಗಣಿಸದೆ, ಖಳಗೆ

ಅವಯವಗಳನ್ನು ಬಗೆದು, ರಕ್ತಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದವು. ಆಗ ಕುಂಭಕ ಈಂನು ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ರಾಮನ ವೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೇರ ಡಾಗಿ ರಕ್ತ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಸುರಿಸಿದನು. ಬಿಲ್ಲಾಗಳೋ? ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲಾಗ ಲೋ? ಹೆದೆಯ ಧ್ವನಿಗಳೋ? ಇಡಿಲಿನ ಧ್ವನಿಗಳೋ? ತನುಗಳೋ? ಉದಕ ತುಂಬಿದ ಮೇಘಗಳೋ? ಬಾಣ ಸಮಾಯಗಳೋ? ಮಳೆಗಳೋ? ಅವರಿಬ್ಬರ ಜಗಳವು ಪಷ್ಟ ಕಾಲದಂತ ಜಗತ್ತಿನ್ನು ವೇಳಿಸಿಸಿತು. ರಾಮನು ಇಂಬನ್ನು ತಿರುವಿಸಲ್ಪಿ ಹೂಡಲು, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು—ರಾಬಾಸು, ರಾಮಾ! ಎಂದು ಹೊಗಳುತ್ತಿರುವನು. ಕುಂಭಕಣಿನು ಹೂಡಲು, ಶುಕ್ರಾ ಚಾರ್ಯನು—ಭೂಪುರೆ, ಕುಭಕಣನೇ! ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡುವನು. ಇವರಿಬ್ಬರ ಎಸುಗೆಯಲ್ಲಿ ರವಿ ಮಂಡಲವೆಲ್ಲಾ ಬಾಣದಿಂದ ತುಂಬಿತು.

ಆಗ ಶ್ರೀರಾಮನು ಕುಂಭಕಣನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಅಸುರಾ, ಕೇಳಿ. ಕರೋರ ಖಳರಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾದ ಶೋರ ಭಟ್ಟನು ನೀನು. ನಿನ್ನಂಥ ಜಗದೀಕ ವೀರನು ಈ ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ನೀನು ನವೀಕೃಳು ಹಗೆ ಮಾಡಿದವನಲ್ಲ. ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಕೊಲ್ಲುವವನಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಅವೋಧಿವಾದ ಅಸ್ತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರಿನ್ನು ಗುರಿಯು. ಆತನನ್ನು ಕಳುಹಿಸು; ಹೋಗು! ನಮ್ಮ ಆಹವ ದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಅಣಿನು ಅಳದ ಮೇಲೆ, ನಿನ್ನ ತಮ್ಮ ವಿಭೀಷಣನಂತ ಸುಖವಾಗಿ ಬದುಕುವದು ಲೇಸು. ಸತ್ಯ ಕಾಣುವ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕಿಂತ ಇದು ಲೇಸೋ, ಅಲ್ಲ ವೇ? ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿ, ಅಂದನು.

ಅದಕ್ಕೆ ಕುಂಭಕಣನು—ಎಲ್ಲೆ, ಶ್ರೀರಾಮ ಇಂದ್ರನೇ, ನಾವು ತಾಮಸರು. ಮೇಲೆ ನಮಗೆ ಆಸುರ ಕರ್ಮದ ಬಳಕೆ. ಇಳೆಯ ಮಾರ್ಗರಿಗೆಲ್ಲಾ ನಾವು ಗುರುಗಳು. ತಲೆ ಹೋದರೂ, ಅಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾದುವರೆಂಬುವದನ್ನು ನೀನು ಕೇಳಿ ಅರಿಯಾ? ನೀವು ರಾಜೇಂದ್ರರೂ, ಕರುಣಾಕಾಲಿಗಳು, ಹೌದು! ನಿನ್ನ ಕೋಮಲ ಹೃದಯವನ್ನು ನನ್ನ ತಮ್ಮನೊಬ್ಬನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುವದೇ ಸಾಕು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲ್ಲು ಹೃದಯವೇ ಇರಲಿ. ಕರುಣಾದ ಮಾತೇಕೆ? ನೋಡು, ನಮ್ಮ ಸರಳನ ಸಾರವನ್ನು! ಎಂದು, ರಾಮನನ್ನು ಹೊಡಿದನು.

ರಾಮನು ಆ ಬಾಣದ ಪೆಟ್ಟನ್ನು, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಕೊಟ್ಟು ಇದ್ದ ಮಂತ್ರ ಕವಚದ ಶಕ್ತಿಯೊಂದಲೂ, ತಾನು ಲಜ್ಜಿತ್ತೀವರ್ತಿಯಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ತಾಳದನ ಲ್ಲದೆ, ಮತ್ತೆ ಸುರೋರೆಗ ಮನಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಬದುಕುವರುಂಟೇ? ಎಂದು, ದೇವತೆಗಳು ಮೇಲೆ ಹೇಳುತ್ತಿರಲು; ರಘುರಾಮನು ಆತನ ಬಾಣಗಳು

ನೈಲ್ಲಾ ತರಿದೊಟ್ಟು ಬಂದು ಮಹಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಹೂಡಿ, ಆ ಖಳೆನ ಧನು ಸ್ವನ್ನು ಏರಡು ತುಂಡಾಗಿ ಕತ್ತಲಿಸಿದನು. ಆಗ ಕುಂಭಕರನು ಹೊಡಲು ಕಮಲದ ಮಗನು ತನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಗೆಯಿಂದ ತೆಗೆಯಲು; ಧಳ್ಳುರಿಯು ಧಗ ಧಗ ಎಂದು ಆಕಾಶವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ದೇವತೆಗಳೇಲ್ಲಾ ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಹೋದರು. ಅಂಥಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿ—ಲೈಂಗಿ, ರಾಮನೇ, ಇದು ಹರಿ ಹರಿ ಬ್ರಹ್ಮರೇ ಹೊದಲಾದವರ ಎದೆಗಳನ್ನು ಗೆಡಗಡನೆ ನಡುಗಿಸುವಂಥ ಶಕ್ತಿಯು. ಇದರಲ್ಲಿ ನೀನು ಉಳಿದರೆ, ದಶವದನನು ತಂದ ಹೆಂಗಸಿನ ಮುಂದಣ ಮದುವೆ ನಿಸ್ಪದು; ನಿನಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸುಭಟರಿಲ್ಲ, ಅಂದನು. ಆಗ ವಿಭೀಷಣನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ— ರಾಮನ ಕೀರ್ತಿಯು ಉಡುಗಿತೇ? ಪ್ರಭಾಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಡೆಯುವವರಾಗುಂತು? ಎಂದು ಯೋಜಿಸಿ, ಗಡ ಗಡನೆ ನಡುಗುತ್ತ, ರಾಮನ ಬಳಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಬರುತ್ತಿರಲು; ಶ್ರೀರಾಮನು ವಿಭೀಷಣ ಬರುವ ಸಂಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು, ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ಬೇಗನೆ ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ವಾಯವ್ಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೂಡಿ, ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಧರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು; ಆ ಅಸ್ತ್ರವು ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಕಾಶಕೈ ಹಾರಿಸಿತು. ಆ ಶಕ್ತಿಯು ಆಕಾಶ ಗಂಗೆಯು ನೀರುಗಳನ್ನೇಲ್ಲಾ ಕುಡಿದು, ಇಂದ್ರನೇ ಹೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನೇಲ್ಲಾ ಸುಟ್ಟು, ಸತ್ಯ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಮೂಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿತು. ಕುಂಭಕರನು ಆ ಕೈದು ಕೈ ಮಿಂದಿ ಹೋದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು, ಕಂಗಿಡದೆ, ಪರಿ ಘಾಯುಧದಿಂದ ರಾಮನನ್ನು ಹೊಡಿಯಲು; ಆತನು ಅದನ್ನು ಇದು ಬೋಳಿಗಳಿಂದ ಕತ್ತಲಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಕುಂಭಕರನು ಕೋಽಪದಿಂದ ವೇರು ಪರ್ಯತ ದಂತ ತೋರವಾದ ಗದೆಯನ್ನು ಹಾಕಲು; ಆ ಗದೆಯು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಬೆದ್ದಿರಿಸುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರಲು; ಬಿಲ್ಲಾಳಂಗಳ ಜಾಣಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು,—ಕಾ ಗದೆಯು ಈ ಕದನ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರೆ, ನಮ್ಮ ಕವಿ ಕಟಕಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯಾಗುವ ದೆಂದು ಯೋಜಿಸಿ, ಇವತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಕಡಿದು, ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು; ಆ ತುಂಡಂಗಳು ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ರಾಷ್ಟ್ರಸರ ಇತ್ತು ರಂಗ ಬಲಗಳನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಕೊಂಡವು.

ಆ ಬಳಕ ರಕ್ಷಸನು ರಾಮನ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ತೀರನ್ನು ನೂಕಲು, ಶ್ರೀರಾಮನು ಆ ತೀರನ್ನು ಎಳೆಯುವ ಆನಿಗಳನ್ನು ಸರಿ, ಸಾರಧಿಯ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿದನು. ಅವ್ಯಾದರೂ, ಬಳಗನು ಕಂಗಿಡದೆ, ಕರ್ತಾರಿಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು

ಕೊಂಡು, ಬೋಳ್ಳಿರಿಯುತ್ತೆ, ರಾಮನ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿರಲು; ಆತನು ದಿವಸ್ಯ ಸ್ತುದಿಂದ ಅವನ ಜ್ಯೇಷಣ್ಣ ಕ್ರತುರಿಸಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಕುಂಭಕರನು ತನ್ನ ಉಚ್ಚಾನ ತೇರಿನ ಶಾಲಿಯನ್ನು ಕೆಳಬೆ ಕೊಂಡು, ವೋಟ ಕ್ರೈಗೆ ಶಿಕ್ಷಣಿ ಕೊಂಡು, ರಾಮನ ಮೇಲೆ ತಿರುವಿ, ಹೊಡಿಯುವದಕ್ಕೆ ಉದ್ದ್ಯುಕ್ತನಾಗಲು; ರಾಮನು ಮಹಾಸ್ತುದಿಂದ ಅವನ ತೋಳಣಿನ್ನು ಕ್ರತುರಿಸಿ, ಕಡಲಲ್ಲಿ ಬೀಳು ವಂತೆ ವಾಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೂ ಧ್ಯೇರ್ಯ ಗೆಡದೆ,—ಎಡ ತೋಳಣಿನಿಂದ ಹೊಡಿಯುವೆನು ಎಂದು, ಬರುತ್ತಿರಲು; ಅದನ್ನು ಅಸ್ತುದಿಂದ ಕ್ರತುರಿಸಿ, ರಾಮನು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಸಿದನು. ತಿರಿಗಿ ಖಳಿನು—ರಾಮನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ಕೊಲ್ಲಾವೆನು ಎಂದು, ಓಡಿ ಬರುತ್ತಿರಲು; ಶ್ರೀರಾಮನು ಹೈಪ್ನೋಸ್ತುವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ಆತನ ತಲೆಯನ್ನು ಕ್ರತುರಿಸಿದನು. ಆ ಕುಂಭಕರನ ಸಂಹಾರದಿಂದ ದೇವ ತೆಗಳಿಗೆ ಅಥ ಭಯವು ಹಿಂಗಿ, ರಾಮನ ಮೇಲೆ ಹೂವಿನ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿದರು. ರಾಮನು ಲೋಕ ಕೆಂಟಕನಾದ ಕುಂಭಕರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ಸುಗ್ರೀವ ವಿಭೀಷಣಾಧಿಗಳಿಂದ ಸತ್ಯತನಾಗಿ, ಬಿಡಾರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಉತ್ತರ ಈ ಹನುಮತರು ರಾಷ್ಟ್ರಸರ ಸೇನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂಹರಿಸಿ, ರಾಮನ ಬಳಗೆ ಬಂದು, ನಮಸ್ಕರಿಸಲು; ಶ್ರೀರಾಮನು ಸಂಶೋಧವೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳಗಿ, ಅವರನ್ನು ಅಲಿಂಗಿಸಿ, ಕೊಂಡನು.

72. The Battle of Lanke—Death of Indrajitu.

ಇ. ಇಂದ್ರಜಿತು ಸಂಹಾರ.

ಂಂಕೆಯಲ್ಲಿ ರಾವಣನು, ಕುಂಭಕರನು ಸತ್ಯ ಹೋದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮಹಾ ದುಖ ದಿಂದ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ಹೊರಳಾಡುತ್ತೆ, ಜಿಂತಾ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳಗಿ, ಧಜವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಾರನಾದ ಇಂದ್ರಜಿತುವು ತಂಡೆಯ ಬಳಗೆ ಬಂದು,—ಎಲ್ಲೆ, ತಂಡೆಯೇ, ಚಿತ್ತೈಸು. ನಾಳನ ಉದಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಾನು ರಾಮ ಲಷ್ಟಣರ ವಾಂಸ ದಿಂದಲೂ ಸುಗ್ರೀವಾದಿ ಕರ್ಪಿಗಳ ವಾಂಸದಿಂದಲೂ ಪಿಕಾಚಿಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಸಾಕಿದೆ ಇದ್ದರೆ, ನಿಸ್ಮಿಂದ ಮಂಡೋದರಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯು ಸಾಗದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ, ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಾಯುವೆನು. ಮನಸ್ಸಿನ ದುಸುಡವನ್ನು ಬಿಡು. ನನ್ನ ಕದನಕ್ಕೆ ಇದೇ ಕಡೆ ಎಂದು ಭಾಚೆಯಸ್ವಿತ್ತು, ರಥವನ್ನು ಏರಿ, ರಿಷ್ಟ ವಾರಣಾದ ಮಂತ್ರದ ರಾಷ್ಟ್ರಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಗುಂಪಿ ನೋಡನೆ ಆ ರಾತ್ರಿ ನಿಕುಂಭಿನಿಗೆ ಬಂದು, ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪ್ರಿಯಿಸಿ, ಆಸುರ

ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಲಾದ್ಯೋಗಿಸಿ, ಮಾಂಸದ ಜರುವನ್ನಿಲ್ಲ, ರಕ್ತದ ತಪ್ಪದ ಧಾರೆಗಳನ್ನಿಲ್ಲ, ಸರದ ದಖ್ಯಾಗಳನ್ನಿಲ್ಲ, ಬೆರಳೆ ಸಮಿತ್ಯ ಗಳನ್ನಿಲ್ಲ, ಹೋಮವಾ ಮಾಡಿ, ಪೂನಾರ್ಥಕುತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು; ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನು ಬಂದು, ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ತ್ರಿವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು,—ನಾಳೆ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಜಯವಾಗುವದು ಎಂದು, ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಹೋದನು. ೩೦ರಜಿತುವು ಅಗ್ನಿ ಕುಂಡದಿಂದ ಹಣ್ಟಿದ ದಿವ್ಯರಥ, ಕುದುರೆ, ಬಾಣ, ಬಿಲ್ಲಾಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ತಿರಿಗಿ ತಂದೆಯ ಬಳಗೆ ಬಂದು—ಲಲ್ಭೇ, ಜನಕನೇ, ಈ ವರಿಗೂ ನಿನಗಾದ ಸೋರೀಂಬ ಸಶಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತು, ರಾಮನ ಹೋಟ್ಟೆ ಎಂಬ ಗಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ನೆಡುವೆನು. ಲಕ್ಷ್ಮೀಣನ ರಕ್ತವೆಂಬ ನಿರೀರಿಂದ ಬೆಳಿಸುವೆನು. ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಸುಗ್ರೀವನೇ ಹೊದಲಾದ ಕೋತಿಗಳು ತಿನ್ನುವಹಾಗೆ ಮಾಡುವೆನು. ಈ ವರಿಗೆ ಸತ್ತು ಹೋದ ಕುಂಭಕಣನೇ ಹೊದಲಾದ ಸುಭಟರುಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಬುಲಗದ ಕಾವತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇರ ಮಾಡುವೆನು. ಕೊಡದೆ ಇದ್ದರೆ, ಯಾವನಹೋಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬಗೆದು, ಕಲ್ಲಾಮರಗಳನ್ನು ತುಂಬುವೆನು, ಎಂದು ಹೇಳ, ವೀಳೆಯವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಜತುರಂಗ ಬಲ ಸಹೇತನಾಗಿ ಯಾದ ಭಾವಿಗೆ ಬಂದನು.

ಆಗ ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ನೀಲನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಸಕೆಲ ಕವಿ ಸೇನಾಪತಿಗಳು ಬೆಟ್ಟೆ ಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ಯದ್ರಾಗಿ ನಿಂತರು. ಆಗ ಕವಿ ಸೇನೆಗೂ ರಾಜ್ಯಸ ಸೇನೆಗೂ ಮಹಾ ಯುದ್ಧವು ಆಗಿ, ಬಹು ಜನಪು ಉಭಯ ಬಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸತ್ತು ಹೋಯಿತು. ಶ್ರೀರಾಮ ಇಂದ್ರನು ಆ ವೀಳೆಯಲ್ಲಿ ಆದ ಅವಶಕುನಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಜಾಂಬವಂತನನ್ನು ಕುರಿತು—ಪನ್ನೆ, ಈ ದಿವಸ ಇಂಥ ಭಯಂಕರವಾದ ಉತ್ಸಾಹಗಳು ತೋರುತ್ತವೆ, ಎಂದು ಕೇಳಲು; ಆತನು ಎದ್ದು, ಕೈ ಮುಗಿದು,—ಜೀರ್ಯಾ, ಏನು ಹೇಳಲಿ? ಈ ದಿವಸದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮು ಬಲಕ್ಕೆ ಮರಣ ತಪ್ಪೆದು ಎಂದು ಹೇಳ, ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಪ್ರಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕರೆದು,—ಈ ದಿನ ನಮಗೆ ಸಾಪುತಪ್ಪೆದು. ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹೋಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡು, ಅಂದನು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳ, ಸುಗ್ರೀವನು ರಾಮನ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿ ಜನುಮಂತನನ್ನಾಲ್ಲಿ ಸುಮೇಳಣನನ್ನಾಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ, ಕವಿ ಪಡೆಯ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮೂಡಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶತಭಲಿ ವಿಭೀಷಣರನ್ನು ನೇಮಿಸಿ, ಗವಾಟ್ಯ ಶರ್ಭ, ಮೃಂಭ, ದ್ವಿವಿದರನ್ನು ಪಡುವಲು ಭಾಗದ ಕಾವಲಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ನೀರಾಗದರು ಸಹಿತ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ಯದ್ರಾಗಿ ನಿಂತನು. ಆಗ ಮಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಶಂಬರನೋ? ಮಾರ್ಜಣನೋ? ವಿಧ್ವಜ್ಞಿಷ್ಟವು

ನೋ? ಪ್ರಳಯ ಕೂಲದಲ್ಲಿ ಅಲಿಲ ಭುವನಾವಳಯ ಕೊಲೇ ಗೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೊಕ್ಕೆ ಫೋಲ ನೇತ್ರನೋ? ಎಂಬುತ್ತೆ, ಇಂದ್ರಜಿತುವು ಕೆಪಿ ಬಲದೊಳಗೆ ವೈಯ ದೋರಿ, ಮಾಯೆಯನ್ನು ಬೇಳಿಸಿ, ನಾನಾ ರೂಪಾಗಿ, ಕಣೆಗಳಲ್ಲಿ, ಗರಗಸಗಳಲ್ಲಿ, ಡೋಂ ಕಣೆಗಳಲ್ಲಿ, ಪರಿಷ್ಟ, ಪರಶು, ಮುಸುಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕುಂತ, ಕರಾರಿ, ಕತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕೊಂದನು. ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟಗಳಾಗಿ ಬಿದ್ದು, ಹುಲಿಗಳಾಗಿ ಕುತ್ತಿಗೆನೆಳ್ಳಿಸ್ತು ಹಿಡಿದು, ರಕ್ತಗಳನ್ನು ಹಿಡಿ, ಸಿಂಹಗಳಾಗಿ ಕೊಂತ ದಾಡಿಗಳಂದ ಕೆಳ್ಳಿ, ಹಾವುಗಳಾಗಿ ವಿಷ ಜ್ವಾಲೆಗಳಂದ ಸುಟ್ಟು ಕೆಪಿ ಬಲಗಳನ್ನು ಕೊಂದನು. ಆಗ ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಓಡುವ ತನ್ನ ಕೆಪಿ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ,—ಎಲ್ಲೆ, ಭಟರುಗಳರಾ, ಒಡಿಯನಿಗೆ ತಲೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಸಮಯವೆಂದು ಕೊಗಲು; ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಎಪ್ಪತ್ತೀಳು ಕೊಂಟಿ ಕೆಪೀಷ್ವರರು ತಿರುಗಿ, ಗಿರಿ ತರುಗಳ ಸಮಾಜದಿಂದ ಹಗೆಯನ್ನು ಮುಂಜ್ಜಿದರು.

ಮತ್ತೆ ಇದ್ರಜಿತುವು ನಾಯಿಯಿಂದ ಕೆಲವರನ್ನು ಟಿಗರಾಗಿ ತಾಗಿದನು. ಕಾಬೋರ್ಗೆಯಾಗಿ ಕೆಲವರನ್ನು ಕೆವಿದನು. ಹರಿಯಾಗಿ ಹೊಲಿಯಿದನು. ಕೆಲವರ ಮೇಲೆ ಬೆಟ್ಟವಾಗಿ ಹೊರಳಿದನು. ಕೆಲವರನ್ನು ಸಮುದ್ರವಾಗಿ ಮುಳಗಿಸಿದನು. ಕೆಲವರನ್ನು ಕಾಲ ಭ್ಯಾರವನಾಗಿ ವೆಟ್ಟಿದನು. ಕೆಲವರನ್ನು ವಿಷದುರಿಯಾಗಿ ಬೆಳ್ಳಿಸಿದನು. ಸಿಡಿಲಾಗಿ ಎರಿಗಿದನು. ಬೆಂಕಿಯಾಗಿ ಉರುಬಿದನು. ಬೀರುಂಡನಾಗಿ ತುಂಡಿಸಿದನು. ಕಾಡನಾಗಿ ಸೀಳಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕೊಂತ್ಯಾಂತರ ಕೆಪಿಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಹಾಕಲು; ಅವನ ಮಾಯಾ ಸಮರಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ, ರವಿಸುತ್ತನ ಒಡ್ಡುಗಳೆಲ್ಲ ರಾಮನ ಮರೆ ಹೊಕ್ಕೆವು. ಉಳಿದ ಮಾತ್ರನು? ರಾವಣೀಯ ರಾಮನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು, ಸಿಂತು, ಚೆನ್ನದ ಗರಿಗಳು ಹೊಸ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಕೂರ್ಮಗಿಲ ಮಳೆಯಂತೆ ಕರೆದನು. ರಾಮನು ಅನೇಕ ಬಾಣ ವರ್ಚಾಗಳಂದ ಇಂದ್ರಜಿತುವನ್ನು ಮುಳ್ಳಿ, ಅನೇಕ ಕೊಂಟಿ ರಾಕ್ಷಸರುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಹಾಕಿದನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ, ಇಂದ್ರಜಿತುವು, ಈ ತನು ಸತ್ಯಯಾದ್ವಾದ್ವಾದಲ್ಲಿ ಸೋಲುವವನಲ್ಲವೆಂದು ಯೋಂಟಿಸಿ, ಮಾಯೆಯಿಂದ ಕಾರ ಕಗ್ಗತ್ತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಣಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಕೊಟ್ಟ ರಥವನ್ನು ಸ್ತುರಿಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಏರಿ, ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಾರಿದವನಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತ ಕಾಮರುಕವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಹೆದೆಯನ್ನು ಏರಿಸಿ, ರ್ಯಾಧವಡಯಲು; ಕೆಪಿಗಳ ತಂಡವು ಬಿಲ್ಲಿನ ತಭಸಕ್ಕೆ ಬೆದರಿ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತು. ಶ್ರಿದಶ ಪತಿಯು ಬೆದರಿದನು. ಅಂತಕನು ಸರಿದನು. ಅಗ್ನಿಯ ಹಾಯ್ದನು. ವರುಣನು

ಬುಡಿದನು. ಕುಬೇರನು ಅಡಗಿ ಕೈಂಡನು. ವಾಯುವು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಶೇರಿ ಕೊಂಡನು. ಕೃಷ್ಣರೆನು ಅದ್ವೃತ್ಯಾನಾದನು. ನಿರುತ್ಯಿಯು ಇಂದ್ರಜಿತುವನ್ನೇ ಮರೆಹೊಕ್ಕುನು. ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದ ಮೇಘದ ಕಪ್ಪು ಕಾಂತಿಯೋ? ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ವೈ ಕಾಂತಿಯೋ? ಗುಡುಗುಗಳೋ? ಅವನ ಆರ್ಜುಟಿಗಳೋ? ಹೊಕೆಯುವ ಮಿಂಚೋ? ತೇರಿನ ಬೀಳಕೋ? ಹೊಡಿಯುವ ಸಿಡಿಲೋ? ಬಾಣಗಳ ಪೆಟ್ಟೋ? ಯಾರು ಹೋಗಲಿಸ ಬಹುದು? ಇವ, ಇವ! ಮಾರಿ ಮುಖದಂತಾಯಿತು! ನೆತ್ತುರಿನ ತೊರೆಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಹೋಗುವ ಕಪಿಗಳಿಗೆ ಕಡೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಹೇಣಗಳನ್ನು ಒಗೆ ಬಗೆದು, ಕೆಲವು ಕಪಿಗಳು ಹುಣಾಗಿ ಕೈಂಡವು. ಕೆಲವು ಬೆಟ್ಟಿಗಳ ಇರಿಬಿನಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದವು. ಕೆಲವು ದರಿಯುವ ರಕ್ತದ ಹೊಳಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಕೊಂಡವು. ಬೆಟ್ಟಿನನ್ನು ಕೊಡಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಕೈಂಡು, ಮರದಿಂದ ಮರಕ್ಕೆ ಪುಟ ನೆಗೆದು, ಅಂಬರದಲ್ಲಿ ಬಾಲವನ್ನೆತ್ತಿ ಕೊಂಡು, ಹಾರಾಡುವ ನಳಿನೇ ನೊದಲಾದ ಕಪಿ ಭಟ್ಟರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಣಗಳನ್ನು ತುಂಬಿದನು. ಮತ್ತು ಕಪಿಗಳ ಕಡಿದ ತಲೆಗಳ ಬಣಳಿಗಳನ್ನು ಯುದ್ಧಾಂಗಣವೆಂಬ ಕಣದಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟಿದನು. ಕಡಿದ ತಲೆ ತೋಳಳಿಗಳ,—ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕೊರೆದ ಹೊಟ್ಟಿಗಳ,—ಹೊರಟ ಕರುಳಳಿಗಳ,—ಮಾರಿದ ಮೂಳೆಗಳ,—ತುಂಡಾದ ತೊಡೆ ವೊಳ ಕಾಲುಗಳ,—ಬೆಳ್ಳಿ, ಹಲ್ಲಿಗಳನ್ನು ಕೆರಿಯುತ್ತಿಲ್ಲಿರುವ ಕಪಿ ಹೇಣಗಳ ಸಮಾಹದಿಂದ ರಣ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲಾ ಹೇಸಿಗೆಯಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಕೊಡಿದ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಕೋಟಿ ಕಪಿ ನಾಯಕರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉರಗಿದರು.

ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮಸಿಂದ ಬಂದ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕಷ್ಟಿಸಿದನು. ಜಾಂಬವಂತನನ್ನು ಬಿಗಿದನು. ಉಳಿದ ಸುಗ್ರೀವಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಕಪಿ ಸೇನಾ ಪತಿಗಳನ್ನು ರಣ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉರಗಿಸಿದನು. ಆ ಬಳಕಿದೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕೆಳ ಕೊಂಡ ಅಳಲಿಗೆ ತಮ್ಮನೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಬಂದು, ಕಪಿಗಳ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದ ಕಲಿಯು ನಿಂದೇ? ಎಂದು, ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿರ ನ್ನು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ, ಜಯ ಭೇದಿಯನ್ನು ಹೊಡಿಸಿ, ಉಳಿದ ರಾಕ್ಷಸ ಸೇನಾ ಸಮೀತನಾಗಿ ಲಂಕೆಗೆ ಬರುತ್ತ, ಮುಂಬಿತವಾಗಿ ತಂದೆಗೆ ಒಸಿಗೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೆಳುಹಿಸಲು; ರಾವಣನು ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮಗನ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು, ಬಾಳಿ, ತಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು,—ಮಗನೇ, ನನ್ನ ಸಗೆಗೇಡು ಮಾಡದೆ, ಥಲೋಕ್ಕಿಯ ನಾಶಿ, ನನ್ನ ಮನದ ದುಖವನ್ನಿಂದಿಸಲು, ನನ್ನ ಹಗೆಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು, ಬಂದಿಯಾ? ಎಂದು, ದಿವ್ಯ ವಸ್ತುಭರಣಗಳನ್ನು ಉಡುಗೆರೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿ, ಮನ್ನಿಸಿ,

ಆತನ ಮನಿಗೆ ಕೆಳುಹಿಸಿ, ತಾನೂ ತನ್ನ ಅರವನೀಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ತನ್ನ ಪಟ್ಟದ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಮಂಡೋದರಿಯೊಡನೆ ಮಗನ ಜಗತ್ತದ ಜಯದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆ ದಿವಸ ಸುಖವಾಗಿ ನಿದ್ದೆ ಹೋದನು.

ಇತ್ತಲು ರಣ ಭಾವಮಿಯಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ವಾದ ರಣವನ್ನು ಕಂಡು, ವಿಭೀಷಣನು ಕೆಳ್ಳಿರುಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ, ಪಾಪಿಯ ಮಾರ್ಯಾ ಜಗತ್ತದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರವೇದ್ಯರನ ಕಾವಿ ಬಲಾಂಬಾಧಿಯು ಬತ್ತಿತಲ್ಲ! ಸುಗ್ರೀವ ಜ್ಞಾಂಬವ ಹನುಮ ಸುಪ್ರೇಣಾದಿಗಳು ಏನಾಗಿರುವರೋ? ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಹ್ಯಾಗಿರುವರೋ? ಎಂದು; ರಾಮನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ, ಹೊಗಳನ್ನು ತಿಂದು, ನೊರೆ ರಕ್ತಗಳನ್ನು ಕುಡಿದು, ಕುಣಿಯುವ ಪಿಕಾಜಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಅಪ್ಯಾಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪಿರಾಜಿಗಳು ಆನ್ಯ ಕುಂಭ ಸ್ಥಳಗಳಿಂಬ ಮಾಡಲೆಗಳನ್ನು ಬೂರಿಸಿದವು. ಕೆಲವು ಅಸೆಗಳ ಸೋಂಡಿಲುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಕೊಂಬುಗಳೂದಿದವು. ಕೆಲವು ಕುದರೆಗಳ ಕಾಲು ಕೊಳಗಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ತಾಳವನ್ನು ಹೊಡಿದವು. ಕೆಲವು ಕುಣಿದವು. ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಮಜ್ಜ, ಮಾನಸ, ನೈಣ, ನರ, ಎಲು, ರಕ್ತ, ಕೊಬ್ಬ, ಇಪ್ಪಾಗಳಿಂದ ಕೆಸರಾಗಿ ಭಾವಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಕ್ಕುಲು, ಸೋಂಟ ತನಕ ಹೂಳ ಹೋಗುತ್ತ, ಗಡಿಯನ್ನಾರಿ ಕೊಂಡು, ಹೇಳಿಕ್ಕೆದ್ದು, ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿ ಇಕ್ಕುತ್ತ ಬಂದು, ಶೀರಾಮನನ್ನು ಕಂಡು, ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಇರುವೆಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಫೈನಾದ ಶೋಕಾಂಬಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಡಲನ್ನು ಕೆಡಾಡಿ,—ವನಜನಾಭನೇ, ಮುಕುಂದನೇ, ಭೃತ್ಯನಾದ ನನ್ನನ್ನು ನೆನೆಯದೆ, ಹೋಗುವರೇ? ಮಾಯೆ ನಿನ್ನ ಕೈವಳವಲ್ಲವೇ? ಇಂಥಾ ಮರವೆ ಏನು ನಿನಗೆ? ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿ ಭಾಪೆಯನ್ನು ಮರೆತು, ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿ, ವೈಕಂತಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರೇ? ಈ ನರ ನಾಟಕದಿಂದ ನಿರ್ನಯ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಇನ್ನು ನಾನು ಯಾರನ್ನು ಸೇರುವೆನು? ನಡು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಾ ಕಟ್ಟಿ, ಕೈ ಬಿಟ್ಟ ವನ ಹಾಗೆ ಆದೆನಲ್ಲ! ನನಗೆ ಬಟ್ಟಿ ಯಾವದು? ಹೇಳ್ಪೆ, ದೇವನೇ. ಶರಣಾ ಹೋಕ್ಕುವರನ್ನು ಕಾಯುವೆನೆಂಬ ಬಿರುದು ನಿನಗಿತ್ತಿದ್ದೆ! ನಿರ್ನಯ ಬಿಜಯ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಎಟ್ಟಿರಿಸ ಬಾರದಿತ್ತೇ? ನಾನು ಇನ್ನು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಹಿಡಿದಿರುವೆನು? ಎಂದು ಯೋಜಿಸಿ, ಮತ್ತೆ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಾನೇ ತಂದು ಕೊಂಡು,—ಆಗಲಿ! ಮುಂದೆ ಹನುಮಂತನ ಆಗು ಹೋಗುಗಳು ಏನಾಗಿರುವರ್ನೋ? ನೋಡುವೆನು. ಆತನು ಈ ಬುಝ್ಯಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಬಳಗಾಗನು; ಅತಿ ಬಲಿಷ್ಠನು; ವಜ್ರ ಶರೀರಯು; ಹರಿ ಭೃತ್ಯನು; ಎಂದು ಅರಸುತ್ತ ಬರು

ವಾಗ್ನಿ, ಮಿಡಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಜೀವದ ಜೂಂಬವಂತನನ್ನು ಕೆಂಡು, ನಮಸ್ಕರಿಸಲು; ಆ ಜೂಂಬವಂತನು—ಎಲ್ಲೆ, ವಿಭೀಷಣನೇ, ಹತ್ತಿ ಬೂ ಎಂದು ಕರೆದು, ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಕೊಂಡು—ರಣದಲ್ಲಿ ಯಾರ್ಥ್ಯರು ಸತ್ತರು? ಯಾರ್ಥ್ಯರು ಉಳಿದಿದ್ದು ರೆಂದು, ಕೇಳಿದನು. ಆಗ ವಿಭೀಷಣನು—ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣರು ಮೇದಲಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಕಪಿ ಸೇನೆಗಳು ಸತ್ತು ಇವೆ. ಹನುಮಂತ ನಾತ್ರ ಪಿನಾಗಿ ದ್ವಾನೋ! ನೋಡಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಅಷ್ಟರ್ಲಿಯೇ ಹನುಮಂತನು ಬಂದು, ಜೂಂಬವ ವಿಭೀಷಣದನ್ನು ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು; ಜೂಂಬವಂತನು ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ರಾಕ್ಷಸ ರಾಜನೇ, ಹನುಮಂತನೆಬ್ಬನು ಉಳಿದಿದ್ದ ಮೇಲೆ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣ ಸುಗ್ರೀವರೇ ಮೇದಲಾದ ಸಮಸ್ತರು ಬದುಕಿದರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು. ಇನ್ನು ಅಳಬೇಡ, ಅಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಹನುಮಂತನು—ಸರ್ವರು ಜೂಂಬವರಿಂದಲೇ, ಬದುಕಬೇಕೇ ಹೊರ್ತು, ನಾನು ಉಳಿದಿದ್ದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಈ ಸಮಸ್ತರು ಬದುಕುವ ಹಾಗೆ ಜೂಂಬವಂತರು ಪಿನು ಯಾಕ್ಕಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು, ನನಗೆ ನೇಮಿಸುತ್ತಾರೋ, ಅದನ್ನು ನಾನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಂತು, ಅದು ಯಾವ ಕೆಲಸವಾದರೂ ಮಾಡಿ, ನಿರ್ದ್ಯಾಹಿಸುವೆನು ಎಂದು, ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಜೂಂಬವಂತನು—ಕೇಳಿಸ್ತೇ, ಹನುಮಂತನೇ, ಬೆಳ್ಗಾದ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬರೂ ಬದುಕುವದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಬೆಳ್ಗಾಗುವದಕ್ಕೆ ಪಳ್ಳು ಫೇಳಿಗೆಲುಂಟು. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ನೀನು ಸಾಹಸವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ರಾಮಭಂದ್ರನು ಕಪಿ ಬಲ ಸಹಿತ, ಬದುಕುವನು, ಅಂದನು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಹನುಮಂತನು—ಅದೇನು? ಬೇಗ ಹೇಳಿ, ಎನಲು; ಜೂಂಬವಂತನು—ಜಂಡ್ರದೊರ್ಕೊ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಸಂಧಾನ ಕರಣಿ, ವಿಶಲ್ಯ ಕರಣಿ, ಸಾವರ್ಣ ಕರಣಿ, ಮೃತ ಸಂಜೀವಿನಿ ಎಂಬ ಶೈವಧಿಗಳು ಇರುವವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಬೆಳ್ಗಾಗುವಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೇ ತರ ಹೊರಿಗು! ಎನಲು;—ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ತರುವೆನು. ಆ ಜಂಡ್ರದೊರ್ಕೊ ಪರ್ವತವು ಎಲ್ಲಿರುವದು? ಆ ರಿಕ್ಷನ್ನು ಹೇಳಿ, ಎಂದು ಕೇಳಲು; ಜೂಂಬವಂತನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹಿಮವಕ್ಷರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೊರಿಗಿ, ಅದನ್ನು ಧಾಟಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಆಚಿಗೆ ಖುಪಭವೆಂಬ ಪರ್ವತವಿರುವದು. ಅದರ ಆಚಿಗೆ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತವಿರುವದು. ಆ ಎರಡು ಪರ್ವತದ ನಡುವೆ ಜಂಡ್ರದೊರ್ಕೊ ಎಂಬ ಶೈವಧಿಗಳಿಗೆ ಪರ್ವತವು ಇರುವದು. ಅದರ ಶೈವರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೇಳಿದ ಶೈವಧಿಗಳಿಗೆ ವವು, ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ఆగ జనుమంతను ఎరడనే పర్వతదేశపొబియల్లి బెళ్లదు, జాంబు
వంతనిగే నమస్కారవన్ను వాడి, విభీషణనన్ను ఆలింగిసి కోండు, ఈ
కాశచ్చే రారి, బోబ్బిరిదను. ఆతన తెబ్బదింద లంకా పట్టణవెల్లా బే
దరితు. హిగే ఆకాశ వాగ్ఫదల్లి హోగుత్తు, నానా దేలే, గిరి, దుగ్గా,
వనాదిగళన్ను కెళ్లదు, తొమపక్కర్మవన్ను శేరి, అదన్ను దాటి, బైపథి
పర్వతచ్చే బందు, అదర శిఖరగళల్లి ఆ బైపథిగళు ఎమ్ము హుడుకిదా
గ్యా తిక్కదే ఇద్ద కౌరణ, -ఇపుగళన్ను హుడుకి కోండు ఇరువదచ్చే
ఇదు పేళేయల్ల. ఈ శిఖరవన్నే కిత్తు కోండు హోగువెను ఎం
దు, ఆ పర్వతద శిఖరవన్ను కిత్తు కోండు, ఆకాశ వాగ్ఫదల్లి ఎరడ
నే సూర్యున హాగే బరుత్తు, కపి సేసేగే ఇఖయలు; ఆ బైపథిగళ ఘాళ
యి ఆఘ్�ాతాదింద రామ లజ్జున్నాది సర్వరు ఎద్దరు. ఆగ దేవ దుం
దుభిగళు వోళిగిపు. సుగ్రీవను ప్రభయ కౌలద రుద్రనంతె కోఱిపి
సి కోండు, లంకా పట్టణచ్చే లగె హత్తిదను. అదన్ను రావణను కే
ళ,-అయ్యో! ఇంద్రజితువిన బుధ్యస్తుపు కూడ వ్యర్థవాయితు! ఆ
యుధద హమ్మేయింద హగేగళ బలపు సాయదే ఇధే. ఇన్ను ఇవరన్న
యావ విధిదింద జ్యోస బేంకు? ఇదచ్చే ఉపాయపు కౌణవదిల్లివల్లా!
ఎందు జింతిసుత్తిరలు; ఇంద్రజితుపు,-ఎలే, జీయా, హగేగళ పడేగే
యమనాగిరువ నాను ఇరువల్లి నినగే జింతె ఏకే? ఎందు హేళి, ఆవన
అప్పణియన్న తేగు కోళ్లిదియే, రథారాథనాగి బరుత్తిరలు; అవన
తేరిన ఘాలిగళ ధ్వనియన్న కేళి,-ఇంద్రజితు మత్తు బరువను ఎందు
నీళ్కప్పి, సుగ్రీవను పడువణ బూగలిగే జనుమంతనన్ను, అవన సహా
యక్కే అనేక బలవన్ను, తెంకణ దిక్కిగే సేనే సంపిత అంగదనన్ను,
మండణ దిక్కిగే పడేయోడనే కూడ నిలనన్ను కెళ్లింసి, రామ ల
జ్యేష్ఠరూడసే తాను నింతు, నడునే విభీషణనన్ను ఇట్టు, గిరి తరుగ
ళన్న తేగు కోండు, రావణియన్న అట్ట కోండు హోగుత్తిరలు;
శ్రీరామ జంద్రను సుగ్రీవనన్న సిల్లిసి, తానే ధనుబాణవన్న తేగే
దు కోండు, ప్రభయమంతకసంత కోఱిపదింద కెళ్లుగళల్లి కిడిగళన్న
లుదురిసుత్త, రావణియ మేలే అశ్చ్యయాస్తువన్న జూడులు; ఆ రామ
బాణగళు ఆతన రథవన్ను రథాశ్వగళన్న సారథియన్న కత్త

ರಿನಿ, ಆ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ರಥ ಚೀತ್ಯಾರವಾಗಲಿ, ಕುದುರೆಗಳ ಹೇಮಿತ ಧ್ವನಿಯಾಗಲಿ, ಬಾಣಗಳ ಖೀರಂಕಾರವಾಗಲಿ, ಬಿಲ್ಲಿನ ಪಂಕಾರವಾಗಲಿ, ಸಾರಧಿಯಾ ಆಭರಣಟಯಾಗಲಿ, ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ಸಿಂಹ ಫೈಜನೆಯಾಗಲಿ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಇದರೂ, ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದರೂ, ಆ ಕಾರದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದರೂ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ, ಅತನ ರಥಾಶ್ವ, ಸಾರಧಿ, ಬಿಲ್ಲು, ಬತ್ತಳಕೆ, ಧ್ವಜ, ಪತಾಕೆಗಳನ್ನು ತರಿದೊಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದವು.

ಆಗ ಉಪಾಯದಲ್ಲಿ ಜಾಣಾದ ಇಂದ್ರಜಿತವು ರಾಮನಿರುವ ಬಡಗಳಾಬಾಗಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಲಂಕೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಜನುಮಂತನು ಇರುವ ಪಡುವಣ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು, ಅವನ ಸಹಾಯಕಾಗಿರುವ ಕವಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಉಳಿದ ಅಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಕವಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಅವನೊಡನೆ ಕಾಳಿಗಕ್ಕೆ ಆನಲಾರದೆ, ಬೆಂಗೊಚ್ಯೇರಿದಿದವು. ಆಗ ಹನುಮನೊಳ್ಳೆನೇ ಬಿಟ್ಟನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಕೊರೆವದಿಂದ ಕಿಡಿ ಕಿಡಿಯಾಗಿ ಅವನ ತೇರು ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಿಗಳ ಸಪ್ತಳಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟಿ, ಕೇಳಿ, ಅಟ್ಟಿ, ಹೊಡಿಯುತ್ತೆ, ಸೂರ್ಯಸ್ತೇಮಾನದ ವರಿಗೂ ಜಗಳವಾಡುತ್ತಿರಲು; ಇಂದ್ರಜಿತವು ತನ್ನ ರಥದಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಸೀಡಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟಿ, ಕೊಂಡು, ಜನುಮಂತನಿಗೆ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಲು; ಆ ಮಾಯೆಯು,—ಹನುಮಾ! ಅಕೆಟಿಕೆಟಾ! ಕೆಟ್ಟಿಸೆನುತ್ತೆ, ಬಾಯಿ ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಜನುಮಂತನು ತಾನು ಹೊದಲು ವಸದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಸೀಡಿಯಾರೂಪಿನಂತಿರುವ, ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ಕೈ ಕತ್ತಿಗೆ ಒಡ್ಡಿದ ಕೊರಳ್ಳಿಳ್ಳಿ, ಆ ಮಾಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಆತಂಕ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಸುರಿಸುತ್ತೆ ಇರಲು; ತಿರಿಗಿ ಆ ಮಾಯೆಯು ಹನುಮನನ್ನು ನೋಡಿ,—ಎಲ್ಲೆ, ಹನುಮನೇ, ನಾನು ನಿಮ್ಮಾದೆಯನಾದ ರಾಮಂಧ್ರನ ಬಡತಿ ಅಲ್ಲವೇ? ಸನ್ವಲ್ಲಿ ಕರುಣಾವನ್ನು ಇರಿಸಲಾಗದೇ? ಇನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಯಾರಿಗೊಂಬ್ಬಳಿ ಯಾವ ವಸ್ತು ಮಾಡುವಿರಿ? ಈ ಕ್ಷಾರ ಕೆಲಸದ ಖಳನ ಕೈಯಲ್ಲಿನನ್ನು ಬಾಳು ತೀರುವಂತಾಯಿತು. ಗಂಡನೂ, ಅತ್ಯಿಯೂ, ಇನ್ನು ನನಗೆ ಬೇಕಾದವರೆಲ್ಲರೂ,—ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಬೇಡ, ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ, ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದೆ, ಬಂದು, ಈ ಆವತ್ತನ್ನು ಉಂಡಿನು. ಜನಕ ರಾಯನ ಬಸುರಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು, ದಶದಢ ರಾಯನ ಮಾಗನ ಕೈ ಹಿಡಿದು, ಕಡೆಗೆ ನನಗೆ ಈ ವಿಧಿಯಾಯಿತು! ನೋಡಯಾಗಿ! ನನಗೆ ಇದು ಯಾವ ಜನ್ಮದ ಪಾಪದ ಘಲವ್ಯೋ ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿದೆ, ನನ್ನ ಆಯೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಲಜ್ಜೆಗೂ ಸಹಿತವಾಗಿ ರಾಮ ಜಂದ್ರನನ್ನು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ

ಹೋಗ ಹೇಳು. ಈ ಬೂಳ ಅಳನ ಕೆತ್ತಿಯಿಂದ ಕಡಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತೂರೆದ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಂಡೋಗಿ, ತೋರಿಸು. ಈ ನನ್ನ ವಾತು ಮಿಶರಿರು. ಈ ರಾಜ್ಯಸರು ಬಹು ವಾಯಾವಿಗಳು. ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಉಪಾಯದಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಮುಸಿದ ಹಾಗೆ ರಾಮ ಜಂಪ್ರನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೂ ಮುಸಿಯುವರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರಲು; ಇಂದ್ರಜಿತುವು ತನ್ನ ಕೈ ಕೆತ್ತಿಯಿಂದ ಹನುಮ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ವಾಯಾ ಸೀತೆಯ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿದು, ರಥಚಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿ ಬಿಟ್ಟು. ಆಗ ಹನುಮಂತನು ದುಖಿದಿಂದಲೂ ಕೋಡಿದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ, ಹೋಗಿ, ಆ ರಾಷಣಿಯ ರಥವನ್ನು ಬದೆಯಲು; ಆ ತೇರು ಪ್ರುಡಿ ಪ್ರುಡಿಯಾಯಿತು. ಇಂದ್ರಜಿತುವು ವಾಯೆಯಿಂದ ಮರೆಸಿ ಕೊಂಡು, ಲಂಕೆಗೆ ಟುಡಿ ಹೋದನು. ಹನುಮಂತನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದು, ಕಡಿದಿರುವ ವಾಯಾ ಸೀತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಮಾಳ್ಯೆ ಹೋಗಿ, ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಇರಲು;

ಅತ್ಯಲು ಶ್ರೀರಾಮ ಜಂಪ್ರನು—ಹನುಮಂತನಿರುವ ಬಗೆಲಿನಲ್ಲಿ ಈ ವರಿಗೂ ಹನುಮನ ಆಭರಣೆಯು ಕೇಳುಸುತ್ತಿತ್ತು, ಈಗ ಅಡಗಿ ಇದೆ. ಜಾಂಬವರೇ, ನೀವು ಹನುಮನ ಬಳಗೆ ಹೋಗಿ, ಎಂದು ಕೆಳುಹಿಸಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಅಂಗದನಿಗೆ ಸಹಾಯಾಗಿ ಕೆಳುಹಿಸಿ, ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಸೀಲನಿಗೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ಕೆಳುಹಿಸಿದನು. ತರುವಾಯ ಜಾಂಬವಂತನು ಹನುಮಂತನ ಬಳಗೆ ಬಂದು, ಮಾಳ್ಯೆ ಹೋಗಿರುವ ಹನುಮಂತನನ್ನು, ಕಡಿದು ಬಿದ್ದಿರುವ ಸೀತೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿ, ಹನುಮನಿಗೆ ಶೈತ್ಯೋಪಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಎಳ್ಳಿಸಲು; ಹನುಮಂತನು ನಡಿದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ, ಜಾಂಬವಂತನಿಗೆ ಹೇಳಿ, ಕಡಿದ ವಾಯಾ ಸೀತೆಯ ಎರಡು ತುಂಡುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದು, ರಾಮನ ಮುಂದೆ ಇಳಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ರಾಮನು ನೋಡಿ—ಎಲ್ಲೆ, ಹನುಮಂತನೇ, ನಮ್ಮ ಯಾದ್ದಿದ ಕೆಲಸವು ಈ ಭವಣಿಗೆ ಆಯಿತೇ? ಎಂದು, ಮಾಳ್ಯೆಯಿಂದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬರಗಿದನು. ಸುಗ್ರೀವನು ಕೊಣ್ಣಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ, ಬೆರಗಣಿ ಸೀತನು. ಮಿಕ್ಕ ಕುಪಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಅಳೆಲೆಂಬ ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಳಿಗಿದರು. ಹನುಮನು—ಯಾತಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಮರಾಗುವಿರಿ? ಛೋಡಧಿಯನ್ನು ತಂದು, ಈ ಸೀತೆಯನ್ನು ಎಳ್ಳಿಸುವೆನು ಎಂದು, ಸವಾಧಾನಾ ವಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಮನು ಅಪರ್ಯಾಯೇ ತಿರಿಗಿ ಎಳ್ಳಿತ್ತು, ಆ ವಾಯಾ ಸೀತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ,—ಅಕೆಟಕೆಟಾ! ರಾಜವಂಶದೊಳಗೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಜನಕ ರಾಯನ ವಾಗಳಾದ ನಿನಗೆ ಇಂಥಿಂಬಿಸಿಕೆಯ ಸಾವನ್ನು ವಿಧಿ ಕೂಡಿಸಿದನೇ? ಎಂದು, ಆ ತುಂಡುಗಳ ಮೇರ್ಲೆ ಜಿ

ದ್ವೀ, ಹೊರೆಳಾಡುತ್ತು,—ಬನಕ್ಕೆ ಬರ ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ, ಆ ಮಾತನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಾರದೆ, ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೋಪವನ್ನು ವಾಡಿದೆ! ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಇನಕನು ಕೇಳಿದರೆ, ನಾನು ಏನ ಹೇಳಲಿ? ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಏನು? ನನ್ನ ತಾಯಿಗಳಿಗೆನು ಹೇಳುವೆನು? ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನರಿಗೆ ಏನು ಉಸುರುವೆನು? ರಣ ಬಲಿಗೆ ಸಿಸ್ತನ್ನು ಒಂಟಿದೆನು ಎಂದು ಹೇಳುವೆನೇ? ಇನ್ನು ಹಗೆಯನ್ನು ಕೊಂಡು, ನಾನು ಯಾವ ಹೆಚ್ಚಿನ ವನ್ನು ಪಡೆಯ ಬೇಕು? ನೀನು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಈ ಕೆಟ್ಟು ಬದು ಕುವಿಕೆಯಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನವು? ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊತ್ತಾಗಿಯೂ, ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿಯೂ, ನನ್ನ ದೇಹಾರ್ಥಕೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯಾಗಿಯೂ, ಸೈರಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಾವಿ ದೇವಿಯಾಗಿಯೂ, ಇದ್ದ ನಿನ್ನನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾರೆಯಲಿ? ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ತುಸವಾದರೂ ದುರ್ಣಿಣಿವನ್ನು ಕಾಣಿಸಲಾ! ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿರಲು;—

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗಢಾ ದಂಡವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ವಿಭೀಳಣನು ಬಂದು, ಆ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ದೇವನೇ, ನೀನು ನಿಜವಾದ ನರನೇ? ಸೀತೆಯು ಮನುಜಳೀ? ಸರ್ವಜ್ಞಾನಾದ ನೀನು ಇಂಥ ವಾಯಾ ವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಮರುಗುವರೇ? ಇದು ವಾಯಾವಿಯಾದ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ಮೋಸದ ಕೆಲಸವು. ಇದಕ್ಕೆ ಬೀಂತಿಸ ಬೇಡ! ಹನುಮನನ್ನು ಕಳುಹಿಸು. ನನ್ನ ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವೆನು. ಅಲ್ಲಿ ಸೀತಾ ದೇವಿಯು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ನಿನ್ನಡಿಗೆ ಸೇವಕನಲ್ಲ ನಾನು, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ರಾಮನು ಕ್ಕೆ ಸನ್ನೇಯಿಂದ ಹನುಮನಿಗೆ ಅಪ್ಯಂತಿಯನ್ನು ಕೊಡಲು; ಹನುಮಂತನು ಕಣ್ಣು ಮುಖ್ಯಕ್ಕೆ ಇಣ್ಣು ತೆಗಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅಶೋಕಾ ವಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಸೀತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ತಿರಿ ಬಂದು, ರಾಮನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲ—ದೇವ, ನಿನ್ನರಸಿ ಸೀತೆಯು ನಿನ್ನಡಿದಾವರೆಗಳೆ ಸೆನಕೆಂಬ ಅಮೃತವನ್ನು ಕುಡಿಯತ್ತು, ಸುಶಿವಾಗಿರುವಳು, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಜಾಂಬವಾದಿಗಳು ವಿಭೀಳಣನನ್ನು ಹೊಗಳಿಸಿದರು. ಆಗ ವಿಭೀಳಣನು ಶ್ರೀರಾಮಂತರದಿನಿಗೆ ಸಮಸ್ಯರಿಸಿ—ಎಲ್ಲೆ, ರಾಮಂತರನೇ, ಮಾಯಾವಿಯಾದ ಶುಳ್ಳ ರಾವಣಿಯು—ನಿಮ್ಮನ್ನು ಜ್ಯೇಷ್ಠವೆನೆಂದು ತಂಡಿಗೆ ಭಾವಿಯು ನ್ನು ಇತ್ತು, ಅದು ಸಡೆಯದೆ ಇರುವದರಿಂದ, ನಾಜಿ ಕೊಂಡು, ಈ ಮಾಯಾ ಸೀತೆಯನ್ನು ವಾಡಿ, ಕಡಿದು, ನಿಮ್ಮನ್ನು ದುಖ್ಯದ ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು, ತಾನು ನಮ್ಮ ಕುಲದೇವತಯಾದ ನಿಕುಂಭಿಳಾ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮಾರಣ ಹೋದಮದ ಯಾಜ್ಞವನ್ನು ವಾಡ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದನೆ. ಈ ರಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಆಯಜ್ಞ ಪೂರ್ವಸುತ್ತೆ. ಆ ಮೇಲೆ ನಾವು ಹಗೆಯನ್ನು ಜ್ಯೇಷ್ಠವ ಬಗೆಯು ಕಾ

ಈವದಿಲ್ಲ. ಶೀರ್ಘರವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಳಿನನ್ನೂ ಹನುಮಂತ ಹೊದಲಾದ ಕೂರ ಕೆಪಿ ಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಸಂಗಡ ಕೊಡು. ನಾನು ಈಗ ಹೋಗಿ, ಅವನ ಯಜ್ಞ ವನನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ, ಆತನನ್ನು ಯಾವುನ ನಗರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ಬರುವೇನು. ತಾವುನ ಮಾಡದೆ, ಟೇಗನೆ ಅಪ್ಪಣೀ ಕೊಡು, ಎನ್ನಲು; ಶೀರಾವಾನು ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ಪರಾಕ್ರಮವನನ್ನು ನೇನೆದು, ತನಗೆ ಹೊರಗ ತಿರುಗಾಡುವ ಪ್ರಾಣನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಳಿನನ್ನು ಅವನೊಡನೆ ಜಗಳುಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸ ಸಂದೇಹ ಹಟ್ಟು, ಯೋಜಿಸುತ್ತಿರಲು; ಲಕ್ಷ್ಮಿಳಿನು ಉಕ್ಕಿನ ಅಗಿಯನ್ನು ತೋಟ್ಟು, ಉಡುವಿನ ಚರ್ಯೆ ಕ್ಯೆ ಅಗಿ ಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು, ತಲೆಗೆ ಸೀಸಕವನ್ನಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ಬೆನ್ನಿಗೆ ಅಕ್ಷಯ ಬತ್ತಾಳಕೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ರಾವಾನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಯುದ್ಧ ಕ್ಯೆ ಅಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಬೇಡಿ ಕೊಂಡನು. ರಾಮನು ಅಂಜತ್ತು, ತಮ್ಮನ ಬಿಂಬಲಕ್ಕೆ ಅಂಗದನನ್ನು ಆಂಜನೆಯನನ್ನು ಅಗ್ನಿನಂದನನನ್ನು ಅಜ ಕುವಾರನನ್ನೂ ಅಪರಿಮಿತ ಕರಿ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು—ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವವನನ್ನು ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಎಂದು, ಆಶೀರ್ವಾದವನನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅಪ್ಪಣೀ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದನು.

ಆಗ ವಿಭೀಷಣನು ಗದಾ ಧರನಾಗಿ ಮುಂದೆ ಹೋರಬು, ಇವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂಗಡ ಕರೆದು ಕೊಂಡು, ನಿಕುಂಭಿಲೀಯ ದೇವಸ್ಥಾನವನನ್ನು ಹೋಕ್ಕು, ನೋಡುವಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಿ ಇನ್ನುಲೇಳು ಅಕ್ಷೋಧಿಣಿ ರಾಜ್ಯಸರ ಬಲವು ಸಕಲಾಯಾಧಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ನೋಣಗಳನ್ನು ಸಹಿತವಾಗಿ ಒಳಗೆ ಬಿಡದೆ ಇತ್ತು, ಆ ಬಲದೊಡನೆ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರೀಂದ್ರಾದಿಗಳು ಏಳು ಪರುಪ ಕಾದಿದ್ದರೂ, ತೀರದು. ಇಂಥಾದ್ದರಲ್ಲಿ ಹೆಗ್ಳಾದವರು ಅವನು ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞ ದ ಸ್ಥಾಳಕ್ಕೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಹೋಗುವದು? ಆಗ ಹನುಮಂತನೇ ಹೊದಲಾದ ಕೆಪಿ ಭರ್ತರು ಗಿರಿ ತರುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ನಾಲ್ಕು ಮೈಯಲ್ಲಿಯಾ ಓಕಿ, ಹೋಕ್ಕು, ಕವಿದು, ಹೋಯಿದು, ಕಟ್ಟಿ, ಕಚ್ಚಿ, ಇಡಿದು, ಬದೆದು, ತಿವಿದು, ಗೆಬಚಿ, ರಾಜ್ಯಸರ ಇತ್ತರಂಗ ಬಲವನನ್ನು ಪ್ರುಡಿ ಪ್ರುಡಿ ಮಾಡಿದರು. ಸುಗ್ರೀವನ ಅಜ್ಞಾವಂತ್ರ ಶಕ್ತಿಯು ಎಂಥಾದೋದ್ದಿ! ಬೇಕಾದಪ್ಪು ಧನವನ್ನು, ಬಟ್ಟೆ ಬರಿಗ ಖನ್ನು ಬಡವೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು, ಮಾಸ ಗಟ್ಟೇ ಸಂಬಳಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ, ಹಿಂಗೆ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾರ್ಯವನನ್ನು ಮಾಡುವದು ದುರ್ಭಾವು. ಈ ಕೆಪಿ ಸೇನೆಗಳು ಒಂದು ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಸರನ್ನು ಸಂಪರಿಸಿ, ಆ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ಯಜ್ಞದ ಮಂಟಪದ ಬಳಗೆ ಹೋಗಿ, ನೋಡುವಲ್ಲಿ, ಇಂದ್ರಜಿತುವು ವೀರ ಬಾ

ಹುವೇ ಹೊದಲಾದ ಹೈಗಾವಲಿನ ಜನರಿಂದ ಯಜ್ಞ ದೀಕ್ಷಿತನಾಗಿರಲು; ಅಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟದ ಯಜ್ಞ ರಣ್ಣಳಿಯ ಬಲಗಳನ್ನು ಯಾರು ಲೇಪ್ಪಾಗು ಮಾಡುವರು? ಅಮ್ಮೆ ಬಲಗಳು ಒಮ್ಮೆಯಾಗಿ ಲಷ್ಟುಣಾದಿಗಳನ್ನು ಬಂದು ಮುತ್ತಲು; ಹನು ಮನೇ ಹೊದಲಾದವರು ಎಪ್ಪಿಸ್ಟು ಕೊಂಡು ಕೆಡಹಿಡರೂ, ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬಂದು, ಮುತ್ತುತ್ತು, ದಾರಿ ಗೊಡದೆ ಇರಲು; ವಿಭೀಷಣನು ನೋಡಿ—ಹೀಗೆ ಇವರೊಡನೆ ಜಗಳವಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರೆ, ಇನ್ನು ಸೂರ್ಯೇದಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ರೂಪಾವರಿರುವದು. ಖಳಿನ ಯಜ್ಞ ಪು ನೇರವೇರುವದು, ಎಂದು ಯೋಧಿಸಿ, ತನ್ನ ಗದಾ ದಂಡನನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಲಷ್ಟುಣನನ್ನು ನೋಡಿ—ನಾನು ನಿನಗೆ ದಾರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತು, ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ನನ್ನ ಬೆಣ್ಣತ್ತಿ ಬಾ! ಹನುಮಾದಿಗಳು ಇವರೊಡನೆ ಕಾಡುತ್ತಿರಲಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತನ್ನ ಗದಾ ದಂಡದಿಂದ ಎದುರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಸರನ್ನು ಯಾವುನ ನಗರಿಗೆ ಕೆಳುಹಿಸುತ್ತು, ಹೋಗುತ್ತಿರಲು; ಲಷ್ಟುಣನು ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಹಾರ್ಡೆಸದೆ, ತನ್ನ ಬಾಣದ ಮಳೆಗಳಿಂದ ಒತ್ತಿ ಬಂದ ರಾಷ್ಟ್ರಸರನ್ನು ಸಂಭರಿಸುತ್ತಾ, ವಿಭೀಷಣನ ಹಿಂದೆ ನಡೆದನು.

ಆ ಲಷ್ಟುಣನ ಹಿಂದುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನು ಆತನ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ರಾಷ್ಟ್ರಸರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತು ಬಂದನು. ಹೀಗೆ ಮುಂದರು ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ಬಳಗೆ ಬಂದು, ಶೇರಿ, ವಿಭೀಷಣನು ಲಷ್ಟುಣನನ್ನು ಕುರಿತು—ಇಗೋರ್, ಇವನೇ ವಾಯಾ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಡಿದಂಬಿಸಿದ ಸೀಳನು! ಇತ್ತು ನೋಡಾ! ಆಕಾಶದಿಂದ ಅಷ್ಟುಯಾದ ಬತ್ತಳಾಕೆಯೂ, ಅವೋಧ್ಯವಾದ ಬಿಲ್ಲೂ, ಅತಿ ವೇಗ ಶಾಲಿಗಳಾದ ಅಶ್ವಗಳೂ, ಅಬಂಡಿತವಾದ ರಥವೂ, ಬರುತ್ತಲಿವೆ. ಇವು ಇವನ ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರೆ, ನಮಗೆ ಕಡೆ ಗಾಲಪು. ಇದಕ್ಕೂಪೂರ್ಯವನನ್ನು ಬೇಗ ಮಾಡು, ಎನಲು; ಹನುಮಂತನು ನೆಗೆದು ಇಂದ್ರಜಿತವನ್ನು ಶಾಲಲ್ಲಿ ಒದ್ದು, ಅವನ ಯಜ್ಞ ದಸಾಮಗ್ರಿಯಾಗಳನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ, ಯಜ್ಞದ ಬೆಂಕಿಗೆ ಸೀರುಗಳನ್ನು ಸುರಿದು, ಆರಿಸಿದನು.

ಆ ಕ್ಷಣನೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಕೆಳುಹಿಸಿದ ರಥವು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಳಿಯಿತು. ಆ ವೇರೆಲೆ ಇಂದ್ರಜಿತವು ಮಹಾ ರೋಧದಿಂದ ಕಣ್ಣಿರೆದು ನೋಡಲು; ಹನುಮಂತನು—ಎಲ್ಲ, ದೈವ ದೈತ್ಯಾಹಿಯೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನಿಂದಕನೇ, ಜಗಳಕ್ಕೆ ಬಾರೆಲಾ! ನಿನಗೆ ಕಡೆ ಗಾಲದ ವೃತ್ಯು ಬಂದಿದೆ. ಶಾಳಗವ ಕೊಡು! ನಡೆ! ನಿಜಾಯಂದವ ಹಿಡಿ! ಬೀಳುವೆಯ ಬೀಳಂಬ ಸಂಕು! ಇನ್ನೇಳಾ! ಎನುತ್ತು, ಮತ್ತೆ ಇಂದ್ರ

ಜಿತುವಿನ ಕಟವಾಯಿಯನ್ನು ಹೊಡಿದನು. ಇಂದ್ರಜಿತುವು, ನೆಲ್ಲಾಲ್ಲಿನ ಬಳಬೆಗೆ ಕಾಡಿ ಇಚ್ಛಾ ಹತ್ತಿದ ಹಾಗೆ, ಕಣ್ಣಿನ ಮೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಉರಿ ಹೊರಡುತ್ತಿರಲು; ತೇರನ್ನು ಪತ್ತಿ, ಲಜ್ಜಾನಿದುರಿಗೆ ಬಂದು,—ಎಲೋಽ, ಲಜ್ಜಾನಾ, ನಿಷ್ಪನ್ನ ಕೆ ಮುಸುಂಡಿ ರಕ್ಷಸ ಕೊಂಡು ಬಂದನೇ? ಇವನ ರಕ್ಷವನ್ನು ಹಿಂಡಿ, ನಿಷ್ಪ ಪರಾಕ್ರಮವೆಂಬ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಕೇಷಿಸಿ, ಕಷಿ ಬಳದ ಕರುಳಾಗಳನ್ನು ತಿಷ್ಪವೆನು. ಕೊಂಡಂಡವನ್ನು ಹಿಡಿ! ಬಾಣವನ್ನು ಬಿಡು! ಹೆಡರಿ, ಹಿಂಜಿಗಿಯುವ ವೀರನೇ, ನಾನು? ಎನುತ್ತ, ಬಾಣಗಳುಂದೆಜ್ಞಸು. ಎಜ್ಞ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಕಿತನು ಮಧ್ಯೈ ದಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಳ್ಳಿ, ಆಕಾಶ ಭೂಮಿಗಳು ತುಂಬುವಂತೆ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ಹೇಳಿ ಲೇ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಸುರಿದನು.

ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಷಿ ಬಳಕ್ಕೂ ರಾಕ್ಷಸರ ಬಲಕ್ಕೂ ಮಹಾ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯುತ್ತಿ ಇತ್ತು. ಬಳಕೆ ಲಜ್ಜಾನು ಬಂದೇ ಬಾಣದ ಎಸುಗೆ ಯಲ್ಲಿ ಹಗೆಯ ದಧದ ನಾಲ್ಕು ಕುದುರೆಗಳನ್ನಾಖಿ ಭಂಡಿಗಳನ್ನಾಖಿ ಸಾರಧಿಯು ನ್ನಾಖಿ ಬಂರುಳಿಸಿ,—ಎಲೋಽ, ರಾಷಣೀ, ಕತ್ತಲೆಯ ಕಪಟವನ್ನು ಒಡ್ಡಿ, ಗಗನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೈ ತೋರಿಸದೆ, ಎಸೆಯುವ ಉಬ್ಬಾಳುತನವು ಇಂದು ಮಾನಿ ಹೊರಿಯಿತ್ತೇ? ಕಲಿಗಳಾದವರಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ನಿಂತು, ತಮ್ಮ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸುವದು ಗುಣವು. ದುರ್ಬಲರಾದ ರಣ ಕಳ್ಳುರಿಗೆ ಮಾರೆಯಿಂದ ವೋಸದಿಂದ ಜಗಳವಾಡುವದು ಸ್ವಭಾವವು. ಇನ್ನು ಬಡಲನ್ನು ಬಳ್ಳಿಡದೆ, ಜಗಳವನ್ನು ಮಾಡು! ಇದು ನಮ್ಮಿಬ್ಬಿರಿಗೂ ಸರಿಯಾದ ಕಲಪವು. ಇದರಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪಂಥ ವೀರನಿಗೆ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಮರೆ ಗೊಳ್ಳುವದು, ಅನುಜಿತವು. ಎರಡು ಕಟುಕದ ಭರ್ತರು ನಮ್ಮಿಬ್ಬಿರ ಕಲಿತನವನ್ನು ನೋಡಲಿ! ಹೇಳಿ ಅವರಿರು ನೋಡಿ, ಸಂತೋಷಿಸಲಿ! ಎಂದು, ಹೀರೂಳಿಸಿ, ನುಡಿದು, ಇಂದ್ರಜಿತು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಧನಸ್ವನ್ನು ಮೂರು ಬಾಣದಿಂದ ಕತ್ತಲಿಸಿದನು.

ಆಗ ವಿಭೀಷಣನು—ಪ್ರೋತ್ಸರೆ, ಲಜ್ಜಾನಾ! ಮಾನಾ! ಈ ಬಿಲ್ಲಾಳುತನವೂ ವಿದ್ಯುತಿಕಯವೂ ಭೂತ ನಾಥನಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಮಜಭಾಪು! ರಾಮನಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ತಮ್ಮನು! ಎಂದು ಹೊಗಳಿದನು. ಬಳಕೆ, ಲಜ್ಜಾನು ಇಂದ್ರಜಿತುವನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ವೀರನೇ, ನನ್ನ ಹೇಳಿ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡುವದ ಕೆಳಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಹತ್ತುವದಕೆಳೆ ತೇರಿಲ್ಲ. ಇಂಥಾ ನಿಷ್ಪನ್ನ ನಾನು ಕೊಲ್ಲಿನು. ಹೊಸ ತೇರು ಬಿಲ್ಲು ಸಾರಧಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ದಾ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ನನ್ನೊಡನೆ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಬ್ರಾ, ಎಂದು ನನು ನಗುತ್ತ, ಹೇಳಿತ್ತಿರಲು; ಆ ನಿವಿಪದಲ್ಲಿ

ಇಂದ್ರಜಿತುವು ಮತ್ತೊಂದು ತೇರನೈರ್ಲಿಗಳು ಹೊಸ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಧರಿಸು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನ ವೇದಲೆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಸುರಿದು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಸಾಮಿತ್ರಿಯೇ ನಮಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಹರಸುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ಯಮನು ಕಿಂಕರನು, ಶಿವನು ನಮನ್ನು ಮನೇ ಭಿಕ್ಷುಕನು, ಮೃತ್ಯು, ಮಾರಿ, ಮಸಣಿಗಳು ನಮನ್ನು ಹೆಂಡರ ತೊತ್ತಿರುಗಳು; ಹಿಂದಣವರ ಹಾಗೆ ಈಗ ಜಯವನ್ನು ಹಾರ್ಯಸದಿರು. ಈಗ ದಿವಸದ ಕದನದ ಕರ್ತೋರ ಗತಿಯು ಜೀರ್ಲೆ, ಎಳಕ್ಕರವಾಗಿರು, ಎಂದು ಹೊಬ್ಬಿರಿದನು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನು ನನು ನಕ್ಷ್ಯ, ಇಂದ್ರಜಿತುವನ್ನು ಕುರಿತು—ನಿಮಗೆ ಅಶೀರಣ್ಯದವನ್ನು ಮಾಡುವ ಬ್ರಹ್ಮನು ನಿಮ್ಮ ಅಶ್ವಿಯ ಕೊಲಿಯದ ಕಿವಿ ಮಾಗುಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸಲಿಲ್ಲ; ಏಕೆ? ಮತ್ತು ನಿಮಗೆ ಕಿಂಕರನಾದ ಯಾ ಮನು ನಿನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ತಮ್ಮ ಮಾವಂದಿರು ಮೊದಲಾದ ಸತ್ಯವರ ಜೀವವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡಲಿಲ್ಲವ್ಯಾಕೆ? ನೀನು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯದೆ, ಹೆನ್ನೀಯನ್ನು ಕೊಳ್ಳಿ ಕೊಳ್ಳುವದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಹೇಸರಗತ್ತೆ ಎಂದು ಎಣಿಸ ಜೀಕು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಬಾಣಗಳನ್ನು ಸುರಿದನು. ಇಂದ್ರಜಿತುವು ಅವನ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಕತ್ತಿರಿಸಿ—ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಗಳಿಗಿದರೆ, ನಿನ್ನ ತರ್ಥಿಯನ್ನು ತರಿದು, ಇಂದುಸುವೆನು. ನೀ ಪು ಹುಟ್ಟರು. ಈ ವಿಭೀಷಣನೆಂಬ ಹೇಡಿಯನ್ನು ನಂಬಿ, ನಮ್ಮ ವಿರೋಧ ದಿಂದ ಕೆಟ್ಟಿರಿ. ನಮ್ಮನ್ನು ಮೊದಲು ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಕೊಲ್ಲಿಸಿ, ನಿಮಗೆಗೆಲು ವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಆ ಹಿಂದೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೊಂಡು, ನಿಮ್ಮ ಧರಣಿ ನಮ್ಮ ಧರಣಿ ಯನ್ನು ಸೀತೆಯನ್ನೂ ತನ್ನಾಧಿನಾ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಿ ಬೇಕೆಂದು ಕೊನೆ ಸಾಗದ ಕೆಟ್ಟುಲೋಽಜನೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಶೇರಿದಾಗಿನೆ. ಹದ್ದಿಗೂ ಹಾವಿಗೂ ಮಿತ್ರತ್ವ ಉಂಟೇ? ನಿಮ್ಮ ವಿಧಿ ಕಡೆಗೇನಾಗುತ್ತದೆ? ನೋಡಿ! ಅಂದನು.

ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನು,—ಎಲಾ, ನೀಜನೇ, ಯಾನ್ನದಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿದೆ, ತಂತ್ರದ ಮಾತಿನ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೆದರಿಸಿದರೆ, ಬೆದರುವ ರೆಂದು, ಒಗೆದೆಯಾ? ಕೊಳ್ಳಿಕಾದ ಬಿಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮುತ್ತಿಗೆ ಕೊರತೆ ಉಂಟೇ? ನಿನ್ನೊಂದನೆ ಹುಟ್ಟಿದ ವಿಭೀಷಣನು ನಿರ್ದೂಲನು ಎಂಬುವದನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿಯೆವೇ? ಸಾಕು! ಇನ್ನು ಬೊಗಳಿರು! ಹಯವನ್ನು ನೂಕು, ಕಣಿಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸು! ಮಾಯಾ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ನವೋಂಡನೆ ವೇರೆಯ ಜೀಡ ಎಂದು, ಹೊಸ ಸಾಣಿಯ ಅಲಗುಗಳನ್ನು ಎಳಕ್ಕನು. ರಾವಣಿಯು ಅವನ

ಬಾಣಗೆಳನ್ನು ಕತ್ತಲಿಸಿ, ಸ್ವೇರುತಾಸ್ತ್ರಿವನ್ನು ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಹೂಡಿ, ಅಷ್ಟೋಣ ಎದೆಗೆಸೆಯಲು; ಆ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ರಕ್ತಗಳು ಸುರಿದು, ಕೆಳವಳಗೊಂದು, ಕೈ ಆಡದೆ ನಿಂತಿರುವ ಲಷ್ಟೋಣನನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೆಪಿಗಳು ಬಂದು, ಕೆವಿದರು. ಆಗ ಇಂದ್ರಜಿತುವು ಕೆವಿದ ನೀಳನನ್ನು ಇಕ್ಕಿಂದನು. ಅಂಗದನನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಮಲಗಿಸಿದನು. ಜಾಂಬವಂತನ ತಲೆ ನಡುಗಲಿಟ್ಟನು. ಗ್ರಾಹಕ್ಕನ ಉಸುರುತೆಗೆ ಬಗೆಯಾಗುವಂತೆ ಹೊಡಿದನು. ನಳಿನನ್ನು ಶುಡಿಸಿದನು. ಸುಮೇಳಣನನ್ನು ಹೆಲ್ಲಿಗಿರಿಸಿದನು. ಗೆಜ ಗೆವರುನನ್ನು ಮೂಳೆ ಗೆಡವಿದನು. ಎದುರಾದ ಹನುಮನೆ ನನ್ನ ಬಾಣದಲ್ಲಿ ಹೂಳಿ, ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಜಗಳೆಕ್ಕೆ ಕೊಳಿದನು. ಮುನಿದರೆ, ವಿಭೀಷಣ ದೇವನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೆಡರುವನೇ? ದೇವತೆಗಳು ಕೊಂಡಾಡುವ ಹಾಗೆ ಗೆಯೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ರಥವನ್ನು ಅಪ್ಪುಳಿಸಲು; ಇಂದ್ರಜಿತುವು ಚೆಕ್ಕುಪ್ಪನ ಗದೆಯ ಹೊಯಿಲಿನ ಜಮಾಂತರವನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ವನಾದ್ವರಿಂದ, ಮತ್ತೊಂದು ರಥಕ್ಕೆ ಹಾರಿದನು. ಆ ರಥವು ಕುದುರೆ ಸಾರಧಿಸಿತವಾಗಿ ನುಳ್ಳು ಸುರಿಯಾಯಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ವಿಭೀಷಣನು ಗದೆಯಿಂದ ರಾತ್ಸುಸರ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ಸವರುತ್ತ, ಯವನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತ ಇದ್ದನು.

ಅಪ್ಪಣಿಯೇ ಲಷ್ಟೋಣನು ಜಾಗರೂಕಣಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಗುಮ್ಮಿಡುವ ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲಿನ ತೆಣಿನ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ವಾಡಿದನು. ಹನುಮಂತನು ಬೊಳ್ಳಿರಿದನು. ತಿರಿಗಿ ಇಂದ್ರಜಿತುವೂ ಲಷ್ಟೋಣನೂ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮದ್ದಾನೆಗಳು ಖಂಡಕೊಂಡಕ್ಕೆ ಮಲತು, ನಿಲ್ಲುನ ಹಾಗೆ ನಿಂತು, ಎಣ್ಣೂಡುತ್ತ ಇರಲು; ಜೋರುತ್ತಿರುವ ನೆತ್ತುರಿನಲ್ಲಿ ಜೋರುಗಳು ನೆನೆದವು. ಇಬ್ಬರ ಮೈಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸರಳಗಳು ನೆಟ್ಟವು. ಹಾಡು ಹಂಧದ ವೋಡಿ ಮುರಿಯಿತು. ಮರವೆಯಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರು. ಆಗ ಅವರಿಬ್ಬರ ಆಪ್ತರುಗಳು ಅಂಗ ಮೂಳೆಯ ಯನ್ನು ಶ್ರೇತ್ಯೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ತಿಳಿಸಿ, ಘಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಂದ್ರಗಳನ್ನು ಮೆತ್ತಿರುತ್ತಿರುತ್ತಿರುವುದು ತೊಳೆದು, ದಿವ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉಡಿಸಿ, ಕಸ್ತುರಿ ಕರ್ಮಾರ ಕೇಸರಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗಂಧಗಳನ್ನು ಮೈಗಳಗೆ ಬೊಳ್ಳಿದು, ಕವಳಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಿಸಿ, ಕರ್ಮಾರದ ವೀಳ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ತುರಿ ವಾಡಿದರು, ಬಳಕೆ ಬೊಬ್ಬಿರಿದು, ಬಿಲ್ಲುಗಳ ತೆಬ್ಬಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಅಂಬರ ತುಂಬುವಂತೆ ಅಂಬುಗಳನ್ನು ಇಬ್ಬರ ಮೇಲೊಬ್ಬಿರುತ್ತಿರು. ಮಂಬಾಗಿರುವ ಮುಗಿಲ ವೋಡರಕ್ಕೆ ಉಬ್ಬಿನ ಅಂಬುಧಿಯಂತೆ ಕಡನದ ಕೊಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಕರಿ ಏರಿ, ಇಂದ್ರಾರಿಯು ಲಷ್ಟೋಣನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಸಾಮಿತ್ರಿಯೇ, ನಿವ್ಯಾ ಅಣ್ಣಿನನ್ನು ಕರಿಸಿಕೊಂ!

ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇರಲಿ! ನಿನ್ನ ಬದುಕಿರುವಾಗಲೇ ಭರತ ಶತ್ರುಪ್ರಯಿರಿಗೆ ಈಲೆಯ ಸ್ವಭರಿಸು! ನಿನ್ನ ಶರೀರ ಹೊಕ್ಕೆ ಈ ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ದೇಶಾಂತರಕ್ಕ ಕೆಳುಹಿಸು. ನಿನಗೆ ಪರಗತಿ ಆಗುವದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಇಪ್ಪು ದೃವವನ್ನು ನೇನೆ! ಎನು ತ್ತೆ, ತೆಗೆದೆಚ್ಚಿನು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನು—ನಿವ್ಯಾಪ್ಯುನ ಕೊಲ್ಲಿವದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮೊಣಿನನ್ನು ಕರಿಸುವೆನು. ನಿವ್ಯಾ ವಿಜಯದ ಸುದ್ದಿಗೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಈಲೆಯನ್ನು ಭರಿಸುವೆನು. ಶರೀರ ಹೊಕ್ಕೆ ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ನಿವ್ಯಾ ಲಂಕಾಪುರದ ಅರಸುತ್ತನ ಕ್ಕೆ ಕೆಳುಹಿಸುವೆನು. ಖೂಳಾ! ಹೋಗೆನುತ್ತೆ, ಅವನು ಹೋಡಿದ ಬಾಣಗಳ ನ್ನು ಕೆತ್ತಿರಿಸಿ, ಬದಲಾಗಿ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೋಡಿದು, ತಿರಿಗಿ ಅವನ ರಥಾಶ್ವ ಸಾರಧಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಮಾಡಿದನು.

ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಿದಲ್ಲಿಯೇ ಆತನ ಮಾತಾಮಹಿನಾದ ಮಯನು ರಥವನ್ನು, ಸಾರಧಿಗಳನ್ನು, ಕುದುರೆಗಳನ್ನು, ಅಕ್ಷಯವಾದ ಬಾಣ ಬತ್ತಳಕೆಗಳನ್ನು, ಕರ್ಮರವಾದ ಬಿಲ್ಲನ್ನು, ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಇಂದ್ರಜಿತುಪು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನನ್ನು ಕುರಿತು-ಇದಕ್ಕೋ, ಬರುತ್ತಿದೆ ಬಾಣ! ಇದನ್ನು ಮಧ್ಯ ದಲ್ಲಿ ಸಡಲಿಸುವ ತಕ್ಕಿಂ ಇದ್ದರೆ, ಬಾಣವನ್ನು ತೊಡು, ಎಂದು ಹೋಡಿಯಲು; ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನು ಅದನ್ನು ವಚ್ಚಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಕೆತ್ತಿರಿಸಿ, ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ರಥನ್ನು ಹದಿನಾರು ಯೋಜನ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗೆವಂತೆ ಹೋಡಿದನು. ಅದನ್ನು ಇಂದ್ರಜಿತುವು ಸಮಾರ್ಪಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನನ್ನು ಹೋಗಳುತ್ತ, ಮತ್ತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನ ಮೇಲೆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಉಭಯ ವೀರರಿಗೂ ನಾಲ್ಕು ದಿವಸ ಅಹೋ ರಾತ್ರಿಯು ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ಇದನೇ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನು ರಾಮನ ಅಡಿ ದಾವರೆಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೇಡು, ಶಸ್ತ್ರಾರ್ಜ್ಯರಾದ ವಿಕ್ಷಾಮಿತ್ರರಿಗೆ ಅಭಿವಂದಿಸಿ, ಧನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೂಡಿ, ಬಿಡಲು; ಆ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಕೆತ್ತಿರಿಸಿ, ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸಿತು. ಆಗ ದೇವೇಂದ್ರನು ದೇವ ದುಂದುಭಿಯನ್ನು ಧ್ವನಿ ಗೈಸಿದನು. ಆ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನ ತಲೆಯು ರಾವಣನ ಭೂಜದ ಭಾಪ್ಯರಿಯು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಬಿತ್ತು. ವಿಭೀಷಣನು ಆ ತಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಮುಂಡಾಡಿ—ಹಾ, ಮಕ್ಕಳ ವಾಲಿಕೆವೇ, ಕನ್ನಡ ಕಂಡಾ! ತಂದೆಯ ದುರ್ಘಾಗ್ರತನಿಂದ ಸೀನು ಮಡಿದೆಯಾ? ಯಾರ ಮಾತನ್ನು ಕೆಳುಹಿಸಿ, ಹೋರಿ, ಕೆಟ್ಟಿರಿ. ಕಣ್ಣಿರ ಪುತ್ರ ಮಿತ್ರ ಭೂತ್ರ ವಧಿಗಳನ್ನು ಕಂಡೆನೇ? ಶಿವಾ, ಮಹಾ ದೇವನುತ್ತಾ, ಗೋಳಾಡುತ್ತಿರಲು; ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನವನುವಂತೆ ಜಾಂಬವಂತಾಧಿಗಳು ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದರು.

73. The Battle of Lanke—Death of Ravana.

23. ರಾವಣದ ಪರಣ.

ಆ ಬಳಿಕೆ ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ರಾವಣನು ಇಂದ್ರಜಿತೆವು ಮಾಡಿದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಎದೆಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿ ಅಲಗು ಬೆಸ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಟಿಂತೆ ಕೆಳವಳಿಸಿ,—
ಹಾ, ಯುವರಾಜನೇ, ಎನುತ್ತೆ, ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು,—ಈ ಮಗನೇ, ನಿನ್ನಿಂದ ಸುರರ ಸಗರವು ನನಗೆ ಕ್ಯೇ ವಶವಾಯಿತು. ಇಂದ್ರನೇ ಹೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳ ಗಂಡನೆಂಧಿಸರಾಯಿತು. ನನ್ನ ಬಿರುದಿನ ಹೋಗಳಿಕೆ ಎಂಬ ಬಳ್ಳಿ ಬೀಳೆದು, ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಹರಿತಿ ಕೊಂಡಿತು. ಇನ್ನು ಸಿರಿ ಯಾಕೆ? ಇನ್ನೀ ಇಗ ತ್ರಯದ ಅರಸುತ್ತನವ್ಯಾಕೆ? ಎಲ್ಲೆ, ಕಂದಾ, ನೀನಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವದೇಕೆ? ಒಂದು ಮಾತನಾಡ್ಯೆ, ಮಗನೇ! ನೀನಿಲ್ಲದೆ ನಾನು ಕೆರಣವಿಲ್ಲದ ಚಂದ್ರನಂತಾದೆನು. ಸುಕುಮಾರನೇ, ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ! ನಾನು ಸಾಯಿಂಜ್ಞಾ? ಬದುಕಿರಲೋ? ನನ್ನ ನಾಲಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಮುರಿದುದೆಲ್ಲೀ! ಕುವರನೇ, ಹಸುಳೀ, ನಾನು ನಿಭಾಗಗ್ರೀನು! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಏನು ಕೊರತೆ? ಆಹವ ದಲ್ಲಿ ಹಗೆಗಳಿಗೆ ಹಾವಿನಸ್ತ್ರಾಂದ ಹಾನಿಯ ಹೊಂದಿಸಿದೆ. ಅದು ಅಲ್ಲದೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಲ್ಲಿ ವೈರಿಗಳನ್ನು ರಣ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಕೆಡವಿದೆ. ಆಡಲು ನನಗೆ ನಾಲಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಮದನಾತುರನಾಗಿ, ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುಹಿಡಿನು. ನನಗೆ ಮುಂದೆನು ಗತಿ? ಎಂದು ಹಂಬಿಸುತ್ತು, ರಾವಣನು ಹೊರೆ ಇಡುವಾಗ;—

ಮಗ ಸತ್ತು ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮಂಡಿಂದರಿಯು ಮನದಲ್ಲಿ ಮರುಗುತ್ತೆ, ಹೊರೆ ಇಡುತ್ತೆ, ಸೋಸೆಯರೊಡನೆ ಕೂಡಿ, ಅಸವಳಿದು, ಒಸವಳಿದು, ತಲೆಗಳ ಕೆದರಿಕೆಯಿಂದಲೂ, ಬಸುರ ಬಡಿಯುವಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಒಂದು, ಇಂದ್ರಾ ಡಿಯ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಹುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳುತ್ತೆ, ನನ್ನ ರತ್ನದ ಕಲಕವನ್ನು ಸೇಳೆದು ಕೊಂಡರೋ? ನನ್ನ ಮುತ್ತಿನ ಮಣಿಯನ್ನು ಕ್ಷಾಯಿಸಿದು ಕೊಂಡರೋ? ನನ್ನ ಕೈ ಗನ್ನಡಿಯನು ಒಡೆ ಬಡಿದರೋ? ನನ್ನ ಚಿಂತಾಮಣಿಯನ್ನು ಕ್ಷದ್ರಿಸಿದರೋ? ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯದ ನಿಧಿಯನ್ನು ಸೂರೆ ಗೊಂಡರೋ? ಈ ರಾಜ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೊರೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ವಿಳಾರಿಸುವದಿಲ್ಲವೇ? ನೀವರಸುಗಳ ಲಿಲ್ಲವೇ? ಈಗೆ ಪರದೇಶಿಯ ಹೊರೆಯನ್ನು ಆಲಿಸದೆ ಇರುವದು ನಿಮಗೆ ಪಾಪವಲ್ಲವೇ? ನೀವೇ ನನ್ನ ಕಂದನನ್ನು ಕೊಂಡಿರಿ! ಲೇನು ಮಾಡಿದಿರಿ! ಇನ್ನೀ ದೇಶವನ್ನು ನೀವೇ ಪಾಲಿಬಿ! ಎಂದು ಹೊರೆ ಇಡುತ್ತೆ, ಹಗೆಗಳ ಕೊಲೆಗೆ ಮಗನ ಕೆಳುಹಿಸಿ ಬಂದಿರೇ? ಬವರಕ್ಕೆ ಕುವರಸನ್ನು ಬಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರೇ? ಹೊಗು

ವನ್ನು ಮೃತ್ಯುವಿನ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿದಿರೇ? ಕೇಡು ನನಗೊಬ್ಜಳಿಗೆ ಬಂತಲ್ಲ! ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿ ದಿರಿಗೆ ತೋಳೆಲುತ್ತಿದ್ದವನು ಹೋದನು. ಇನ್ನು ನಿಮಗೆ ನಿರ್ತುಲವಾಯಿತು. ಇನ್ನೂಗಿ ಬದುಕಿ! ಮಾನ್ಯೇ, ಸೋದರತ್ತೀಯಾದ ಕೂರ್ಪನಚಿಯು ನಿನಗೆ ಮೃತ್ಯುಹಾಡಳೇ; ತಮ್ಮಣಿನಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿ, ನನ್ನ ಕುಲದ ಬೇರನ್ನು ಕಿತ್ತು, ಬಿಸುಟ್ಟಳೇ? ಹೆತ್ತು ಒಡಲು ಹಾಳಾಯಿತು; ಕಂಡಿರೇ? ಎತ್ತಿ ಸಲಿಂದ ತೋಳು ನೀರೆ ಮುರಿಯಿತು; ಕಂಡಿರೇ? ಎನ್ನತ್ತು, ಸೋಸಿಗಳ ಕೊರಳ್ಳ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡಳುತ್ತು, ಮೂರ್ಖ ಬಿದ್ದಳು.

ಆಗ ರಾವಣನು ಬಂದು, ಆಕೆಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಸೋಸಿಗಳನ್ನು ಸಮಾದಾಯಿಸಿ, ಅಂತಿಪುರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ರಣ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈ ಕೊಂಡು, ಭಲದ ವೂತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತ, ಹೋರಡಲು; ನಾನಾ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸಿದರು. ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಧ್ವಂಜ ಪಟವನ್ನು ಎತ್ತಿ, ಸಂಗರಕ್ಕೆ ಜೀಕಾದ ಸಾಮಾರ್ಗೀಯಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ, ಸಾರಧಿಯು ಸನ್ವದ್ಧನಾಗಿ, ರಥವನ್ನು ತಂದು, ನಿಲ್ಲಿಸಲು; ರಾವಣನು ಆ ತೇರನ್ನು ಪರಿ, ಸಾರಂಭದಿಂದ ರಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರಲು; ಮುಂದಣ ಕಹಳೆಗಳು,—ರಣ ಭ್ಯುರವನಲ್ಲಿ ಕಾಳಗ ಬೇಡ! ಇವು ಭಯಂ ಕರನಲ್ಲಿ ತೋಬಿ ಬೇಡವೆಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗ ರಾವಣನು ಹತ್ತು ತೋಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಧನಸ್ವಾಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಮತ್ತು ಹತ್ತು ತೋಳಿಗಳಿಂದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಡುತ್ತು, ಬರಲು; ಬಂದೊಂದು ಬಾಣಕ್ಕೆ ಹತ್ತು, ನೂರು, ಸಾವಿರ, ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಕಪಿಗಳು ತಲೆಗಳು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗ ಕಪಿ ಸೇನಾ ಪತಿಗಳು ರಾವಣನನ್ನು ತಾಗಿ, ಗವಯನು ನೊಂದನು. ಗಜನು ಅರುಬಿ ಕೊಂಡನು. ವಿನತನ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತುದಿ ಮೂರಿನಲ್ಲಿ ತೆರಳದವು. ಜಾಂಬವಂತನು ನರಳುತ್ತ ನಡಿದನು. ಮಿಕ್ಕ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಸಾಹಸಿಗಳು ರಾವಣನ ಸಮೃದ್ಧಿಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತವರಿಲ್ಲ. ಕರಭನು ಬದೆದು ಕೊಂಡನು. ಗಂಧವಾದನನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಸರಳ ಫಾಯದಿಂದ ರಕ್ತದ ಜಲವು ಜಾರಿತು. ಎರಡನೇ ಕಾಲ ರುದ್ರನಂತೆ ಜಗಳವಾಡಲು ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟಿರೆ, ಮೂರು ಲೋಕದ ಗಂಡನ ಬಾಣಗಳೆಂಬ ಕಿಳ್ಳಿನ ಎದುರೆ ನಿಲ್ಲುವವರ್ವಾರು? ರಾವಣನ ಬಾಣದಿಂದ ಸತ್ತ ಕಪಿಗಳಿಗೆ ಯಮ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇರಲು ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಉಳಿದ ಕಪಿಗಳು ಸುಗ್ರೀವನಾಜ್ಞಿಯನ್ನು ಸದ್ದೇ ಮಾಡದೆ, ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಬುಡಿ ಹೋದವು. ಕಾಡು ಗಿಜ್ಞಾಹತ್ತಿ ಕೊಂಡುರಿಯುವಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಮರಗಳು ಎದುರೆ ನಿಂತಾವು? ಆಗ ಕಪಿ ರಾಜನಾದ ಸುಗ್ರೀವನು

ತಲೆ ಹತ್ತುರ ರಕ್ಷಸನ ರಣವನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೇರಳಾಟೊಲ್ಪದ ಉಬ್ಜಿನಲ್ಲಿ ರಾವಣನ ಎನ್ನರಿಗೆ ಬಂದು, ನಿಂತು,—ಇದೇನ್ನೇ, ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜೀಂದ್ರ/ರೇ, ಬಹಳ ಸುವಾಗ್ರನದಿಂದ ದಯ ಮಾಡುವಿಲಿ! ಜಗತ್ತಕ್ಕೂರ್? ಇಲ್ಲವೇ ರಾಮ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಶರಣಾಗತರಾಗುವದಕ್ಕೂರ್? ಸ್ವಾಲ್ಪ ಹೇಳಿ, ಕೇಳಿವ, ಎನಲು;

ರಾವಣನು—ಯಾಯ್ಲಲ್ಲದೆ ಶರಣ ಹೊಗುವ ಭ್ರಮೆ ಏಕೆ? ಭಾಜ ಬಲ ವಿಕ್ರಮದ ಕುಳೈಪ್ಯೆಯ ಹರಟಿಯು ನಮ್ಮೆಣಿಡನೆ ನಿನಗೆ ಸೊಗಸೇ? ಬ್ರಹ್ಮ ರಾತ್ರೀಂದ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಗೆಲಿದಿ ಭುಜಗಳಿಗೆ ನರಾಧಮರು ಪಾಡೇ? ದಾರಿಯನ್ನು ಬಿಡು! ಬಿಡೆನುತ್ತು, ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಬಾಣಾದಿಂದೆಜ್ಜ್ಞ ನು. ಅವನು ಎಳ್ಳತ್ತ ಬಾಣಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಬಾಹು ದಂಡವನ್ನು ಮರೆ ಮಾಡಿ, ಬಿಡಿಗಣ್ಣಿರು ಬೆಳ್ಳಕಲು ಬೊಬ್ಬಿರಿದು, ಭೂಧರದ ಶಿಲರವನ್ನು ರಾವಣನ ಮೇಲಿ ಹಾಕಲು; ಆತನ ತೇರಿನ ಆಚ್ಚ ಮುರಿಯಿತು. ರಾವಣನು ಮತ್ತೊಂದು ರಥಕ್ಕೆ ಹಾರಿ, ಬೊಬ್ಬಿರಿದು, ಬಾಣದ ಮಳೆಯನ್ನು ಕರೆಯಲು; ಸುಗ್ರೀವನು ಅಪ್ಯಂ ಬಾಣಗಳನ್ನು ತನ್ನ ತೋಳನ ಫ್ರಾಳಿಯಿಂದ ಹಾರಿಸಿ, ಕಡುಹಿನಿಂದ ರಾವಣನ ಕಿರಿಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಎರಗಲು; ದೇಸೆ ದೇಸೆಗೆ ರತ್ನಗಳು ಇಟ್ಟುಡಿದವು. ಮತ್ತು—ಎಲಾ, ಖಾಳಿ ವಿಳಿಸೇ, ಮೊದಲು ನಿನಗೆ ನಾ ಮಾಡಿದ ಕಿರಿಷ್ಟ ಭಂಗವನ್ನು ಮರೇತಯಾ? ನಾವು ಕಾಡಿನ ಸಾಧಾ ರಣದ ಕ್ಷಮಿಗಳೇ? ವಿಭಾರಿಸದೆ, ಗಳಿಹುವೆಯಲ್ಲಾ! ಎಂದು ಹಲ್ಲ ಹೊರೆದು, ಹಲ್ಲ ಗಳು ಕೆಳಬಿ ಬೀಳುವ ಹಾಗೆ ರಾವಣನ ಕರ್ಪಾಲಗಳನ್ನು ಹೊಡಿದನು.

ರಾವಣನು ಆ ಹೆಟ್ನ್ಯಾಸಿಸಲಾರದೆ, ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ, ಬಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಹ, ರಕ್ತವನ್ನು ಕಾರುತ್ತು, ರಥದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು, ಮೂಳಾರ್ಥಗತನಾಗೆಲು; ಕಿರಿ ಗಳಿಲ್ಲ ಆಭರಣಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತು, ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೆಗಡಿದವು. ಸುಗ್ರೀ ವನು—ಅಹಂ! ವೋಸವಾಯಿತು. ಖಾಳಿನು ರಾಷ್ಟ್ರವನ ಬಾಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾ ದವನು. ಇವನನ್ನು ನಾನು ಕೊಲ್ಲ ಬಾರದಾಗಿತ್ತು. ರಾಮನು—ಹಗೆಯನ್ನು ಕೊಂಡದ್ದು ಒಳ್ಳೇದಾಯಿತು! ಅನ್ನವನೇರ್?—ನನ್ನ ಕೇರಿಯನ್ನು ನೀನು ಅಪಹರಿಸಿ ಕೊಂಡೆ, ಅನ್ನವನೇರ್? ಎಂದು ಆತಂಕದಿಂದ ಇದ್ದನು.

ಅಪ್ಯಂ ರಾವಣನ ಸಾರಧಿಯು ಬಂದು, ನೋಡಿ, ಆತನ ಮೂಗಿನ ಸೋಳಿ ಇಗಲ್ಲಿ ಉಸುರು ಹೊರಡುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು, ಬೇಗ ಶೈತ್ಯೇಪಜಾರ ಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು; ರಾವಣನು—ಅಸ್ವಪ್ಣ ಎಂದು ಎದ್ದು, ಸಾರಧಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಹಾಜಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಿನನ್ನು ತರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಕ್ಯೇ ಕಾಲು ಮೈಗಳ ರಕ್ತ ಗಳನ್ನು ತೋಳಿದು ಕೊಂಡು ಬಾಲಿ ಮುಕ್ಕಳಿಸಿ, ಮಾಡಿನ ಗುಳಗೆಯನ್ನು

ತಿಂದು, ಕೆಸ್ತೋರ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಸವಿದು, ರಘಾರೂಧನಾಗಿ, ಸುಗ್ರೀವನೆಡು
ರಿಗೆ ಬಂದು, ನಿಂತು—ಎಲ್ಲೇ, ಕೆವಿ ರಾಜನೇ, ನಾನು ಈ ವರಿಗೆ ಯುದ್ಧ
ವಹಾಡಿದ ವೀರರಲ್ಲಿ ಒಂದಾದರೂ ನನಗೆ ಇಂಥ ನೋವನ್ನು ವಹಾಡಿದವರಿಲ್ಲ.
ನೀನು ನಿಮ್ಮಣ್ಣಿ ವಾಲಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಭಟ್ಟನು. ಶಾಬಡಾ! ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡಿ,
ಬ್ರಹ್ಮಾನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಬಾಣದ ಹೊಸೆಗೆ ಮಂತ್ರಿಸಿ, ಬೊಬ್ರಿರಿದು, ತೆಜಿನ
ಧ್ಯಾನಿಯನ್ನು ತೋರಿ, ಇಗ್ರೋ, ಈ ಬಾಣವನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ! ಎಂದು ದೇಳಿ,
ಸುಗ್ರೀವನ ಎದೆಗೆ ಎಚ್ಚಿಸು. ಆ ಬಾಣವು ತೆಗಲಿ, ಸುಗ್ರೀವನು ಇಳಿಗೆ
ಬರಿದರನು. ಆಗ ಸಮಸ್ತ ಕೆವಿ ಸೇನಾಪತಿಗಳು ಮಾರ, ಕಲ್ಲು, ಗುಂಡು, ಬೆಟ್ಟಿ
ಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ರಾಖಣನನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಕೊಂಡು, ಅತನ ಮೇಲೆ
ಸುರಿದರು. ಬಳಿಕ ರಾಖಣನು ಕಲ್ಲು ಗುಂಡಿನಲ್ಲಿ ತರುಬುವ ಹೊಂತಕಾರಿ
ಗಳನ್ನು ತರಿದು, ಮುಂದಕ್ಕೆ ರಥವನ್ನು ಹರಿಸಿ, ಶ್ರೀರಾಮಾಜಂಪ್ರನನ್ನು ಅರ
ಸುತ್ತು ಬರುತ್ತಿರಲು; ಸರ್ವ ಸೇನಾ ಪತಿಯಾದ ನೀಲನು ವಿಲಯ ಕಾಲದ
ಕಾಲನ ಹಾಗೆ ಹಲ್ಲು ಗಳನ್ನು ಕಂಬ್ಜತ್ವಾ, ದೊಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಿವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು
ಕೊಂಡು, ನೀತಾ ಜೋರನ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು, ನಿಂತು,—ಎಲ್ಲಿಗೆಲೂ, ಹೊಗ್ಗಾಗು
ತ್ತೀಯೇ? ಗರ್ವದ ಕೊಬ್ಬಿ ಯಾರಲ್ಲಿ ಸಡಿಸುತ್ತೀರ್ಯೇ? ನಿಲ್ಲಾ! ನೋಡಾ!
ನಾನು ಯಾರು? ನಿನಗೆ ಅಭಿಮುಖನಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಚಣ್ಣಾಗಿ ಕಣ್ಣಿನ
ಬಿಟ್ಟು ನೋಡಾ! ನಿನಗೆ ಕಾಲ ಮೃತ್ಯುವಾದ ನೀಲನಲ್ಲಾ, ನಾನು! ನಿನಗೆ
ಯುದ್ಧವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗು, ಅಂದನು.

ಆ ವಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ರಾಖಣನು—ಅಹುದಹುದು! ಕೋಡಿಗಳ ಬಲದಲ್ಲಿ
ಕ್ಷಾರ ಪರಾಕ್ರಮಿಯು ನೀನು. ನಿನಗೆ ನಾನು ಹೇದರುವೇನು. ನೀನು ನಮಗೆ
ಉಬ್ಬಿಸವನ್ನು ವಹಾಡಬೇ ಬಿಡೆ, ಎಲಾ, ನೀಜ ಕೋಡಗನೇ, ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಯಾದರೂ, ಮಾಡಿಸಿರುವ ಆನೆಯ ಕುಂಭ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸೀಳಿಸ ಸಿಂದವನ್ನು
ಗುಳ್ಳಿ ನರಿಯು ಹೇದರಿಸಿ, ಜೀವಿಸಿದ್ದುಂಟೇ? ವಿಪಗ್ರೀವನಿಗೆ ಸರಿ ಬಲನಾದ
ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ತಿಂದು ಬರುವ ನನಗೆ ನೀನೆಡುರೇ? ನನ್ನ ಸಂಗಡ ವೈರಧಿಂದ
ದೇವಾಸುರ ನರೋರೆಗರಲ್ಲಿ ಹೋರಿ, ಬಂದುಕಿದವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ, ಮಿಕ್ಕ
ಮೃಗ ಮನುಷ್ಯರು ನನಗೆ ಹಾಡೇ? ದಾರಿಯನ್ನು ತೆಗೆ, ಅಂದನು.

ನೀಲನು—ಕ್ಷಾರ ವಾತು ತಳವಾರರ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಮೇರಿಯುವದೇ ಹೊತ್ತು,
ವೀರರಾದ ಸಮುದ್ರಿ ಈ ಅತ್ಯ ಸ್ತುತ್ಯಾದ ವಾತು ಕೋಭಿಸುವದೇ? ರಥೀ
ರಾಮನ ಭೃತ್ಯರಿಗೆ ಭಯವೆಂದಿಗಾದರೂ ಉಂಟೇ? ನಿನ್ನ ಬಾಯಿ ಬಜುಕೆನ

ವನ್ನು ನಿಸ್ಮಾರಿನವರ ಸಂಗಡ ಗಳಿಹು; ನಮ್ಮೆಡನೆ ಉಸುರ ಬೇಡ. ನಮ್ಮು ರಥೈ ರಾಜನ ಸಂಗಡ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಮುಗುವಳಿಯನ್ನು ವರಾಡಿ ಕೊಂಡು ಬಂದು ಇದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನಂಥಾ ನಾರು ಮಂದಿ ರಾಷಣರು ಬಂದರೂ, ಸದ್ಗೈ ವಾಡುವೇನೇ? ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಿತನಗಳು ದಕ್ಕಿದರೂ, ಕ್ಷಣಿಗೆ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಎಡಿಗೆ ಶೋಲ ಬರುವದು. ಅದರ ಹಾಗೆ ನೀನು ದೇವಾಸುರರಲ್ಲಿ ವಾಯಿಂದ ಕೆಲವರನ್ನು ಜಯಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆ ಜಯವು ನಮ್ಮಲ್ಲಾಗುವದು ಎಂದು ಹಾರ್ಯಸ ಬೇಡ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಎವೆಯು ಶೂಲದ ಹಾಗೆ ಸಿಂತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು, ಬೋಬಿರಿದನು.

ರಾಷಣನು—ಬರೀ ಎಡಿ ಕೆಳಕಿನ ಮಾತಿನಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಜರೆದು ನುಡಿಯುವವನು ನಿನೇ! ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ನೋಡುವಾ! ಎಂದು, ಬಿಲ್ಲಿನ ತೆಳ್ಳಿನಲ್ಲಿ ಭಾಣವನ್ನು ಹೂಡಿ, ನೀಲನನ್ನು ಹೊಡಿದನು. ನೀಲನು—ಸಪ್ತದೀಗಳಿಂದ ಬೆಂಕಿಗೆ ಭಯ ಉಂಟೇ? ನಿನ್ನ ಭಾಣಗಳ ಪೆಟ್ಟು ನನಗೆ ಸಡ್ಡೆಯೇ? ಎಂದು ಹೇಳಿ, ದೇವತೆಗಳು ಮಜಭಾವೆನಲು ದಶಾನನನನ್ನು ತಿವಿದನು. ಬಳಕ ಶ್ರಿಪುರ ದದ ನದಲ್ಲಿ ನಂದಿಶ್ವರನೋಡನೆ ವಿದ್ಯುನಾನ್ಯಾಲಿಗಾದಂತೆ ರಾಷಣನಿಗೆ ನೀಲನೋಡನೆ ಜಗತ್ ವಾಯಿತು. ನೀಲನು ರಾಷಣನ ಮೇಲ್ತೆ ಇಡುವ ಮಾರ ಬೆಟ್ಟೆ ಗುಂಡುಗಳಿಂದಲೂ, ರಾಷಣನು ನೀಲನ ಮೇಲ್ತೆ ಇಡುವ ಭಾಣಗಳಿಂದಲೂ, ಆಕಾಶ ಭೂಮಿಯು ತುಂಬಿತು. ಹೀಗೆ ಉಭಯತ್ವರಿಗೂ ಯಾದ್ವಾಗುವಲ್ಲಿ, ನೀಲನು ತನ್ನ ಭಾಲವನ್ನು ಖದ್ದುವಾಗಿ ಬೆಳ್ಳಿಸಿ ಕೊಂಡು, ರಾಷಣನ ಮೇಲ್ತೆ ಸೆಗೆದು ತನ್ನ ಭಾಲದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ತಾನೂ ಮೇರು ಮಂದರಾಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳ್ಳೆದು,—ಅಳಿದಿರು ಎನ್ನಿಯ ಕಂದಾ; ಎಂದು ಜೋಗುಳವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ, ಮೇಲ್ತೆ ದೇವ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳು ಗಹ ಗಹಿಸಿ ನಗುತ್ತಿರಲು; ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ, ತಿರಿಗಿಸಿ, ಅವನ ರಥದಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿ, ಅವನ ರಥದ ಧ್ವಜದ ಕಂಭದ ಮೇಲ್ತೆ ಕುಳತು ಕೊಂಡು, ರಾಷಣನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲಾ, ರಕ್ಷಸ್, ರಣಕ್ಕೆ ನಾವು ಅತಿ ಇಲರೋ? ಹೀನ ಬಲರೋ? ಮೃಗಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಯಾಳಿಸಿದೆ. ಎಲಾ, ನಾವು ಮಾರದ ಮೇಲ್ತೆ ನೆಗೆದಾಡುವ ಕೋತಿಗಳೇ? ನೀನು ರಾಜ್ಯಸನೇ? ನಾಳಕ ಬೇಡ; ಹೇಳಿ. ವಿಮಾನದ ಅಮರರು ಇನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕಾಣರು. ಜಾನ ಕಿಯನ್ನು ಕ್ಷಣಿತನದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡು ಬಂದ ಸುಮಾತ್ರಾವುವು ಎಲ್ಲಿ? ತೋರು! ಎನುತ್ತ, ಮತ್ತೆ ರಾಷಣನ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ತಿವಿದನು.

ರಾಷಣನು ಮಹಾ ಕೋಪಿಪ್ಪನಾಗಿ, ಉಂದ್ರಹಾಸದಿಂದ ಹೊಡಿಯಲು; ಅದ

ನ್ನ ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಂಡು, ನೀಲನು ಮತ್ತೆ ರಾವಣನನ್ನು ಹೊಯಿದನು. ಆಗೆ ರಾವಣನು ತನ್ನ ಕೈ ಕೆರಾರಿಯಿಂದ ನೀಲನನ್ನು ತಿವಿದನು. ಹೀಗೆ ಯುದ್ಧ ವಾಗುತ್ತಿರಲು; ರಾವಣನು ರಥದಿಂದ ಇಳಿದು ಬಂದು, ನೀಲನನ್ನು ಒದ್ದನು. ಉದದ ಕಾಲಿನ ಪಚ್ಚಿಗೆ ಕೆಳತನು, ಪ್ರಾಣವು ಗಜಬಜಿಸಿ, ಸೋಂದನು. ಆ ನೋಂದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ರಥದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಕೊಂಡು,—ರಾನುನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವೆನೆಂದು, ರಾವಣನು ಉದ್ಯೋಗಿಸುತ್ತಿರಲು; ನೀಲನು ಎಷ್ಟುತ್ತು, ತನ್ನ ಭಾಲವನ್ನು ಬಿಳಿಸಿ, ಕುದುರೆಗಳ ಕಾಲುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಗಿದು, ಹೇಳಿ, ಕಟ್ಟಲು; ಆ ಕುದುರೆಗಳು ಮುಗ್ಗಿರಿಸಿದವು. ಅದನ್ನು ಕೆಂಡು, ರಾವಣನು ಸಾರಧಿಯ ಮೇಲೆ ಕೊಂಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು; ಆತನು ಕುದುರೆಗಳ ಕಡಿವಾಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ಹಿಡಿದು, ಉತ್ತಿಗಳಿಂದ ಹೊಡಿದು, ಎಮ್ಮೆ ಬೋಬಿರಿದು ಆಭರಣಿಸಿದಾಗ್ಯಾ, ಕುದುರೆಗಳು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಯನ್ನು ಕೀಳಿದಿರಲು; ರಾವಣನು ಕೆಳಗೆ ಬೋಗ್ಗಿ, ನೋಡಿ, ಕರ್ಮಿಯ ಭಾಲದಿಂದ ಕಟ್ಟಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು,—ಈ ಕೊಂಡಗವು ಬಹೆಳಕಟ್ಟಿ ಲೇಪ್ಪೆಯುಳ್ಳದ್ದು ಎಂದು, ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ನೀಲನನ್ನು ಹೊಡಿದನು. ನೀಲನು ಆ ಪಚ್ಚಿನನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಆ ರಾವಣನ ಹೆಗಲಿಗೆ ನೆಗೆದು, ಒಂದೊಂದು ತಲೆಯ ಕೀರಿಟವನ್ನು ತೆಗೆದು, ತೆಗೆದು, ಸೂಡಾಡಿ, ರಥದ ಮೂಕಿ ಮರದ ತುದಿಗೆ ನೆಗೆದು, ನೋಗದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಇದ್ದ ಕುದುರೆಗಳ ಜತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು ಸಡಲಿಸಿ, ಸಾರಧಿಯನ್ನು ಕಾಲಲ್ಲಿ ಬದ್ದು, ಭಾವಿಗೆ ಕಡೆವಿ, ರಾವಣನ ಬೆನ್ನಿಸಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಬತ್ತಿಗಳೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತು, ಬಿಸಾಟು, ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಶಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡು, ದೂರಾ ಎಸೆದು, ರಥದ ಭಂಡಿಗಳನ್ನು ಒದ್ದು, ದೂರಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸಿ, ಹಂತುಗಳನ್ನು ಮುರಿದು, ರಾವಣನ ಮುಡುತ್ತು, ಮುಸುಡು, ಎದೆ, ಕೊರಳು, ಕಂಕಳು, ಹೆಡಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾರ್ಷಣ್ಣದುತ್ತು, ರಾವಣನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲಾ, ನೀನು ರಾಘವೇಂದ್ರನೋಡನೆ ಕಾದುವ ಭಂಟನೇ? ಇಂದಿ! ಖೂಳರ ಖೂಳಾ! ಹೋಗೆನುತ್ತು, ತೋಳನ್ನು ಎತ್ತಿ, ಮುಪ್ಪಿಯಿಂದ ರಾವಣನ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ತಿವಿದನು.

ಅದನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ಕಾಶದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳ ಸೂಳೆಯರು ಫೂಲ್‌ನುತ್ತು, ನಗೆಯ ಕಡಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು—ನೀಲನ ಕೆಲಸವು ಲೇಸು! ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡಿದರು. ಮತ್ತು ನೀಲನು ಕೊಳೆಟಿಯ ತನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅಳಿಲುಗಳು ಓಡಣ್ಣದುವಂತೆ, ರಾವಣನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಓಡಣ್ಣದುತ್ತು, ಅವನ ಮೂಗಿನ ಸೋಳ್ಳಿಗಳ ಕೂಡಲು ಗಳನ್ನು ಕೀಳಿತ್ತು—ಇಂದಿಗೆನು ಗಳ್ಳಿ! ಹೋಗೆಂದು, ರಾವಣನನ್ನು ಒದೆದನು.

ಅಗ ರಾವಣನು ನೀಲನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ, ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಆಗ್ನೇಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನು
ಹೂಡಿ, ಅತನ ಮೇಲೆ ಬಿಡಲು; ಆ ಅಸ್ತ್ರದಿಂದ ನೀಲನು, ಅಗ್ನಿಯ ಮಗನಾ
ದ್ವರಿಂದ ಬದುಕ್ಕಿಂದ್ದೇಹೊತ್ತಾ, ಮಿಕ್ಕವರು ಯಾರು ಬದುಕುವರು? ಆ ಅಸ್ತ್ರ
ವು ಎದೆಯಲ್ಲಿ ನಾಟಿ, ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಲು; ನೀಲನು ಮಾಳಿತನಾಗಿ, ನೆಲದ
ಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾವಣನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ರಥವನ್ನು ಸೂಕ್ತತ್ವ, ಕಪಿ ಪತಿಗ
ಳನ್ನು ಸಂಪರಿಸುತ್ತೇ, ಬರುತ್ತಿರಲು; ಫಾಯವು ಬಿರಿಸಾಗಿ, ಕಪಿ ರಾಯ ಸುಗ್ರೀ
ವನು ಬಿದ್ದನು. ಕಪಿ ಸೇನಾಧಿವರ್ತಿಯಾದ ನೀಲನ ಪ್ರಾಣದ ಹವಣಾ ತಿಳಯು
ವದಿಲ್ಲ. ಏನಾಗಿದೆಯೋ? ವಾಲಿಯ ಮಗನಾದ ಅಂಗದನನ್ನು ಸೋಧಿಸಿತು.—
ಇನ್ನೀರ ರಾವಣನ ಬಾಣದ ಎದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿವವರ್ವಾರೆಂದು, ಕಪಿ ಸೇನೆಗಳೆಲ್ಲಾ
ಬಾಯಿಯನ್ನು ಬಡು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು; ಹನುಮಂತನು ಪ್ರಜಯ ಕಾಲದ ರು
ದ್ರಸಂತಿ ಕೋಪಿಸಿ ಕೊಂಡು,—ಕೋರತೆ ಬಂದರೆ, ಬರಲಿ. ರಾಮನು ನನ್ನನ್ನು
ತೋರೆದರೆ, ತೋರೆಯಲಿ. ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮುರಿದನು; ಇವನು ಉನ್ನತ್ತೆ
ನೆಂದು ನೆನಸಿ ಕೊಂಡರೂ ನೆನಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಿ. ಈ ಖಳನ ಎಲುವನ್ನು ಮುರಿಯು
ವೆನು; ರಕ್ತವನ್ನು ಶಾಕಿನಿಯರ ಬಾಯಿಗೆ ರುಭಿಯಾಗುವಂತೆ ಸುರಿಸುವೆನು,
ಇವನು ರಣ ಮೂರಿಸು ಎಂದು, ರಾವಣನ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು, ನಿಂತು,—ಏನೆಲೂ,
ದಶಕಂತಾ, ಯಾರೋಡನೆ ರಣದ ಸುವರ್ಣಾನವು? ಎಂದು ಕೇಳಲು; ರಾವಣನು—
ಏನೋರ್, ಕೋಡಂಗನೋ, ನಮ್ಮನ್ನು ಮರೆತೆಯಾ? ನಮ್ಮಾರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿದಿ ಬ
ಟ್ಯಾಗಳನ್ನು ನಿಸ್ಸು ಬಾಲಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿಸಿ, ಬೆಂಕಿಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದವನಲ್ಲವೇ? ನಮ್ಮೊಡ
ನೆ ಇಪ್ಪು ಕೊಳ್ಳಿನ ಪೂತ್ತೇ, ನಿನಗೆ? ಎನಲು; ತನುಮಂತನು—ಹನ್ನಾದು, ಬಲ್ಲ
ನು. ಹುಲು ರಕ್ತಸರನ್ನು ಜಗಳಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಕೊಲ್ಲಿಸಿದ ಭಂಟ ನೀನು. ಈಗ
ನಿನಗೆ ನನಗೆ ದ್ವಾರಂದ್ವ ಯುದ್ಧವು ದೊರಕಿದೆ. ಕಾದಿ, ಸೋಧುವ. ಈ ಜಗಳ
ವು ನಮಿತ್ವಾಳಿ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತಾಗುವದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಿಡಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ,
ರಾವಣನ ಹೆಗ್ತನ್ನು ಹಿಡಿದು, ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಂಗತೆರಕನಾಗಿ ಬೀಳಿಸಿದನು.
ಮತ್ತು ಅವನ ಸಾರಧಿಯನ್ನು ಸೋಧಿ—ಎಲವೋ, ಸಾರಧಿಯೇ, ನಮ್ಮ ಮಲ್ಲ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮೊಡಿಯನು ಬದುಕಿ, ಬಂದರೆ, ನೀನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಕೊಡು ಎಂ
ದು, ರಾವಣನ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡು, ಸಾರಧಿ
ಯ ಬಳಗೆ ಬಿಸಾಟನು. ಆ ಬಳಕೆ ರಾವಣನನ್ನು ಕುರಿತು—ಕೈದುಗಳನ್ನು
ಶೇಳಿದು ಬಿಸಾಟನೆಂದು, ಶಕ್ತಿ ಗುಂದ ಬೇಡ. ನಿನಗೆ ಮುಷ್ಟಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾ-

ಜುವದಕ್ಕೆ ಸಾಮಧ್ಯ ಉಂಟೇ, ಇಲ್ಲವೇ? ತಳುವನನ್ನು ಮಾಡದೆ, ಹೇಳು. ನೆಮ್ಮೆಬ್ರಹ್ಮ ಜಗತ್ತವನನ್ನು ಸುರರು ನೋಡಲಿ, ಎಂದು ಘೋಜಿಸಿದನು.

ರಾವಣನು—ಎಳೇ ಕೊನೆಯನ್ನು ಚಿಪ್ಪಿತುವದಕ್ಕೆ ಉಕ್ಕಿನ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ತೋಳಿಸುವರೋ? ಕೇಳಿಲಾ, ಕರ್ಮಿಯೇ, ನಿನೆನ್ನದನೆ ಕಾಡುವದಕ್ಕೆ ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಪರ್ಯಂತರ ಬೇಕೇ? ಶಸ್ತ್ರ ಹೀನನಾದ ನಿಸಗೆ ನನ್ನ ಕೈ ತಳದ ಪೆಟ್ಟೇ ಕೈದು, ಎನಲು; ಹನುಮಂತನು ಗಹ ಗಹಿಸಿ, ನಕ್ಕು,—ಬಳರಲ್ಲಿ ನೀನು ಫೆಟ್ಟಿಗನೇ, ಹಿಂದು. ನಿನ್ನ ವಾತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದಿನು. ನೆಮ್ಮೆಬ್ರಹ್ಮಿಗೂ ಯುದ್ಧದ ಖಾಡಾಖಾಡಿ ಯು ಮತ್ತೊಂದರಿಂದ ಬೇಡಿ. ಒಂದೊಂದು ಗುದ್ದನ್ನು ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರು ಹೊಡಿದು, ಮಾರು ಗುದ್ದಿನಲ್ಲಿ ಯಾರು ಸಾಯುವರೋ? ಯಾರು ಬದುಕುವ ರೋ? ನೋಡುವ, ಎನ್ನಲು; ರಾವಣನು,—ಆದರೆಲವೋ, ಕರ್ಮಿಯೇ, ವೋಡಲು ನೀನು ಗುದ್ದು. ಆ ಹೇಳೆ ನಾನು ಗುದ್ದುವೇನು, ಎನಲು; ಹನುಮಂತನು ಘೋಜಿಸುತ್ತೆ, ಕಣ್ಣಿಡಿ ಕೆದರಿ, ಭೋಮಿಯು ಅದರುವ ಹಾಗೆ ಮುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ,—ತೇ ಘೋತವನ್ನು ಆತುಕೋರಿ. ನೀನು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಖೀರಿತನು, ವೀರನು ಎಂದು, ಲೋಕಗಳಿಲ್ಲಾ ಹೊಗಳಿವವು. ನಾವು ಕೋತಿಯ ಕುಲದವರು ಎಂದು, ಒಂದು ಗುದ್ದು ಗುದ್ದಲು; ರಾವಣನು ಭೂಮಿಗೆ ಹಾರಿ ಬಿದ್ದು, ರಕ್ತವ ಕಾರಿ, ಕಾರಿ, ಮೈಲಿಂದ ನೆಣಗಳು ಹೊರಟು, ಇಂಥಿಯಗಳು ಕಳಬಳಿಸಿ, ಕೈ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಬದ್ದು ಕೊಂಡು, ಮೂರಾರ್ಥಗತನಾಗಲು; ಆಗ ಸುರರು ಹನುಮನ ಮೇಲೆ ಹೂಮಳಿಗಳನ್ನು ಕೆರಿದು, ದೇವ ದುಂದುಭಿಗಳನ್ನು ಹೊಡಿದು,—ಒಂದು ಗುದ್ದಿಗೆ ಈ ರಾವಣನಿಗೆ ಈ ಅವಸ್ಥೆ ಆಯಿತು. ಇನ್ನು ಎರಡು ಗುದಿನಲ್ಲಿ ಬಂಡಿತವಾಗಿ ಒದುಕುವದೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು, ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು.

ಆ ಬಳಕ ಅರೆ ಪ್ರಾಗೀನಲ್ಲಿ, ರಾಮನ ಬಾಣದ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೋಗ ತಕ್ಕಿದ್ದಾದ ಕಾರಣ, ರಾವಣನ ಪ್ರಾಣವು ಜೀತರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಕಣ್ಣಿನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನೋಡಿ, ಎದ್ದು, ಹನುಮಂತನನ್ನು—ಕ್ಷಿ ಮೂರು ಲೋಕದೊಳಗೂ ನಿನಗೆ ಸಮಾನರಾದ ವೀರರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಹಂಟಿದಾರಭ್ಯ ಈ ವರಿಗೂ ಒಂದು ವೇಳೆಯಲ್ಲಿನ್ನಿಡರೂ ಇಂಥಾ ಪೆಟ್ಟಿನ್ನು ತಿಂದವನಲ್ಲ ಎಂದು ಹೊಗಳಿಲು; ಹನುಮಂತನು—ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಹೊಗಳಿವದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ನನ್ನಂಥ ಹೀನ ಬಿಲನು ಜಗದೊಳಗೆ ಒಬ್ಬನೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಗುದ್ದಿನಂಥ ಕೇಳು ಪೆಟ್ಟಿಯಾವದೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ನೀನು ತಿರಿಗಿ ಒದುಕಿದ ಮೇಲೆ, ನನ್ನ

ಪೆಟ್ಟನ್ನು ಹೊಗಳುವದು ಎಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರವೂ ನಾಗ್ಯಯವಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಇಗೇರ್ಲೀ, ನಾನು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಇದ್ದೇನೆ. ಈಗ ನಿನ್ನ ಸರತಿಯು, ನಿನ್ನ ಕಚ್ಚಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ತೋರಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ರಾಷಣನು ತನ್ನ ಹತ್ತು ಮುಪ್ಪಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ—ಎಲ್ಲಾ, ಹನುಮಾ, ನೀನು ಬಹಳ ಗರ್ವದಿಂದ ಕಟ್ಟಿಕಿಯಾಗಿ ನವೋಗ್ರಾ ಡನೆ ವಾತಾಡಿದೆ. ನವ್ಯ ಮೂರೆ ಗುಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ನೀನು ಬಹಳಿಕಿದವನಾದರೆ, ನಾನು ಕಸ್ತು ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು ಎಂದು, ಹನುಮಂತನನ್ನು ಗುದ್ದಲು; ಗೋಳಿ ಕುಕ್ಕಿರಿಸಿತು. ಗೋಳಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ತಪು ಹೊರಿಟು. ಆಗ ಹನು ಮನು ಮಾಳಭೇದ ಹೋಡನು. ರಾಷಣನು—ನಿನ್ನ ಈ ಪೆಟ್ಟನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರು ಪರ್ವತವು ಕೂಡ ಪ್ರತಿ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿ ಬೇಕು. ಅಂಥಾದ್ದರಲ್ಲಿ ಈ ಹನು ಮನು ಬಹಳಿ, ಮಾಳಭೇದಿನಲ್ಲಿ! ಇವನು ಎತ್ತಿತ್ತು, ಮತ್ತೆ ಬಂದು, ನಮ್ಮನ್ನು ಗುಬ್ಬಿದವನಾದರೆ, ಆ ಗುಬ್ಬಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ಆಯುಸ್ಪು ಮುಗಿಯು ವದು ಎಂದು, ಸಾರಭಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—ಇದೇ ನೇಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಗ ರಥವನ್ನು ನಡಿಸಿ, ರಾಮನ ಎದುರಿಗೆ ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಿಡು, ಎಂದು ಹೇಳಲು;—

ಸಾರಭಿಯು ಆ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡಲು; ತನ್ನ ಎದುರಿಗೆ ನಡಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬರುವ ರಾಷಣನ ರಥವನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀರಾಮ ಉಂದುನು ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ನೋಡಿ,—ಎಲ್ಲೆ, ಕೆಪಿ ರಾಜನೇ, ಈ ರಾಷಣನ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಾನೇ ನಿಲ್ಲ ತಕ್ಕವನು. ವ್ಯಾಘರಾಗಿ ಕೆಪಿ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ದಣಿಸ ಬೇಡ. ಏಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರಿ. ಈ ರಾಷಣನು ಅಪ್ರತಿಮ ಪರಾಕ್ರಮನು. ಇವನು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲ ರನ್ನು ಸಂದ್ರಿಗೆ ತಾರನು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಕೆಪಿ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ರಾಷಣನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದಂತೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ತನ್ನ ಉಟ್ಟಿ ನಾರು ಮಡಿಯನ್ನು ವೀರ ಫಾಯ ಬಿಗಿದುಟ್ಟು, ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಕಂತಾರಿಯನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿ, ಅಳ್ಳಿಯ ಬಾಣದ ಬತ್ತೆಳಕೆಗಳನ್ನು ಬೆಂದಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ, ಕೆದರಿರುವ ಜಡಿಗಳನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ಸುತ್ತಿ, ಬಿಗಿದು, ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಬಿಲ್ಲಿನ ತಂಕಾರವನ್ನು ತೋರಿಸಲು; ಆ ರಭಸವನ್ನು ಕೇಳಿ,—ಇದು ರಾಷಣನ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಯುದ್ಧವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಆತನ ಭಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅಪ್ಪಿದಿಕ್ಕಾಲಕರೂ, ಏಕಾದಶ ರುದ್ರರೂ, ದ್ಯುದ ಶಾದಿತ್ಯರೂ, ಸಪ್ತ ಮರುತ್ತುಗಳೂ, ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರರೂ, ಸನಕ ನಾರದಾದಿ ಭುಪಿಗಳೂ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ, ವಿಮಾನಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು, ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ರಾಷಣನ ತೇರಿನ ಕುದುರೆಗಳು ರಾಮನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನಲಿದಾಡುತ್ತಿರುವದನ್ನೂ ರಾಮನು ಕೆಳಗೆ ನಿಂತಿರುವದನ್ನೂ ನೋಡಿ, ಸಹಿಸ

ಉರದೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನು—ರಥವನ್ನು ಜೂರು ವಾಡುವೆನೇಂದು, ಧನಸ್ವನಲ್ಲಿ ಬಾಣವನ್ನು ತೊಟ್ಟಿನು. ಆಗ ಮಾಖೀ ತಿಳಿದು, ಎದ್ದು, ಬಂದು ಇದ್ದ ಚನು ಮಂತನು—ಕ್ಯಾ ತೇರನ್ನು ನುಳ್ಳು ನುರಿಯಾಗಿ ವಾಡುವೆನೇಂದು ಮುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿದನು. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಇವರ ಉದ್ದೇಶ್ಯೋವನ್ನು ಸೋಡಿ,—ಸಾಕಾ! ಉಭ್ರವಿನ ಬೇಡಿ. ಕಂಡವರ ಐವ್ಯರ್ಕೆ ಹೊಟ್ಟೀಗಿಜ್ಞಾ ಪಡುವದು ಒಳ್ಳೆಯ ವರಿಗ ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಈಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಯುದ್ಧದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದನ್ನು ಸೋಡಿ, ಎಂದು ಸವಾಧಾನ ಪಡಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು.

ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಸುರರ ಸುಮಾಹವು ಸೋಸಲಿನಲ್ಲಿ ಅಂಜಲಿಗೆ ಸ್ನೇಹಿ ಕೊಂಡು, ಮೆಲ್ಲಿಗ ಮಧುರವಾದ ಮಾತಿನಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರನ್ನು ಕುರಿತು— ಎಲ್ಲೆ, ಸುರ ನಾಯಕನೇ, ಸೋಡು. ರಥ್ಮಾ ರಾಮನು ರಣ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಇದ್ದಾನೆ; ರಾವಣನು ರಥಾರಾಥನಾಗಿ ಹೇರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇದು ನಿನಗೆ ಉಚಿತವೇ? ಎಂದು ಬಿನ್ನೆಪುಸಲು; ಇಂದ್ರನು ಆ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ, ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಅವರ ಸಮ್ಮಾತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಸಾರಧಿಯಾದ ಮಾತಿ ಲಿಯನ್ನು ಕರೆದು, ನನ್ನ ರಥವನ್ನು ಸನ್ಯಾದವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ನೈವೇ ಜೂಡಾ ಮಣಿಯಾದ ರಾಮನಿಗೆ ಸಾರಧಿಯಾಗು; ಹೋಗು, ಎಂದು ಅಪ್ಪೇ ಕೊಟ್ಟಿನು. ಆಗ ಮಾತಲಿಯು ರಥಕ್ಕೆ ಕುಂದುರೆಗಳನ್ನು ಬಿಗಿದು, ಏರಿ ಕೊಂಡು, ರಥ ಸಹಿತವಾಗಿ ರಾಮನ ರಣ ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಬಂದು, ರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ನವಸ್ಕರಿಸಿ—ಎಲ್ಲೆ, ರಾಜೇಂದ್ರನೇ, ಇದು ಇಂದ್ರನ ರಥವು. ನಿನ್ನ ಅಡಿ ದಾವರೆಗಳಿಂದ ಇದನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಆತನು ಕೆಳುಹಿಸಿರುವನು. ಈ ರಥಕ್ಕೆ ಬಿಜಯ ಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ಬಿನ್ನೆವಿಸಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀರಾಮನು ಮಾತಿ ಲಿಯನ್ನು ಕುರಿತು—ಇಂದಿನ ವರಿಗೂ ತೇರಿನ ಬಲದಿಂದ ಹಗೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಕೊಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಇಂದ್ರನ ಹಂಗು ನಮಗೆ ಯಾಕೆ ಬೇಕು? ಆತನು ಮಾಡಿದ ಉಪಭಾರವು ನಮಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ನಾವು ಕಾಲ ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಹೊಳ್ಳಿಸುವ ಹಾಗೆ ಈ ಇಂದ್ರಾರ್ಥಿಯಾಗನೆ ಕಾದುವೆವು. ನೀನು ತಿರುಗು. ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ನಮ್ಮ ಪಾಶ್ವದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಕೊಂಡು, ನಮ್ಮ ಜಗತ್ ವನ್ನು ಸೋಡಿ, ಇಂದ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸು ಎಂದು ಹೇಳುವಪ್ಪುರಲ್ಲಿಯೇ, ನಾರದನು ಬಂದು—ಎಲ್ಲೆ, ನೈವೇಶ್ವಯನೇ, ಬಿತ್ತಿಪ್ಪಸು. ಇಂದ್ರಾರ್ಥಪ್ಪದಿಕಾವಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರರೂ ನಿನ್ನ ಬಳಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕೆಳುಹಿಸಿದರು.—ಈಗ ನಾವು

ಕೆಳುಹಿಸಿದ ರಥದ ಮೇಲೆ ನೀನು ಕುಳತು ಕೊಂಡು, ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವದನ್ನು ನೋಡ ಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವು ಬಳಳೆವಾಗಿ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ಈ ಮನುವೆಯನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಈಡೆರಿಸ ಬೇಕೆಂದು, ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಅ ವರ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ನೆಯನ್ನು ನೀನು ನೆರವೇರಿಸ ಬೇಕೆಂದು, ಬಹು ಪ್ರಕಾರ ಹೇಳಲು; ರಾಮನು ಆ ಮಾತಿಗೆ ಬಳಂಬಿಟ್ಟು, ಇಂದನ ರಥವನ್ನು ಏಡನು.

ಆಗ ಹನುಮಂತನು ಬೊಬ್ಬಿರಿಯುತ್ತು, ಆ ಇಂದ್ರ ರಥದ ಕೇತು ದಂಡದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳತು ಕೊಂಡನು. ರಾಮನ ಅಡಿ ದಾವರೆಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಿಸಿ, ಇಂದ್ರನ ಸಾರಧಿಯಾದ ಮಾತಲಿಯು ರಥಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿ, ಕಡಿವಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಕುದುರೆಗಳ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ತಟ್ಟಿ, ಮೈಗಳನ್ನು ಸವರಿ, ಎದುರಿರುವ ಹಗೆಯು ಸಾರಧಿಯನ್ನು ಮುಡಿದಲಿಸಿ, ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಡಿಸಿದನು. ಆಗ ದೇವತೆಗಳು ಹೂವಿನ ಮಳೆಗಳನ್ನು ರಾಮನ ಮೇಲೆ ಸುರಿದು, ದೇವ ದುಂದು ಭಿಯನ್ನು ಬಳಿದರು. ಆ ಕೂಲದಲ್ಲಿ ರಾಮ ರಾವಣರ ರಥಗಳೆರಡು ಸಮರ ದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ, ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ರಥಕರಿಬ್ಬರ ಬೊಬ್ಬಿಯೂ, ಸಾರಧಿಗಳ ಬ್ಲೂರ ಜಪ್ಪುರಣಿಯೂ, ಉದ್ದಂಡವಾದ ಇಬ್ಬರ ಬಿಲ್ಲಿಗಳ ಅಬ್ಜಿರಣಿಯೂ, ಎರಡು ರಥಗಳ ಭಂಡಿಗಳ ಒಕ್ಕತ್ವಾರವೂ, ಶೂರೆರಿಬ್ಬರು ಬಿಡುವ ಬಾಣಗಳ ಭೀಂಕೃತಿಯೂ, ಕಡೆಯುವ ಕಡಲಿನ ಕಬ್ಬಿಕ್ಕಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ, ಮೂರು ಜಗ ವನ್ನು ತುಂಬಿತು. ಕೆಲಹಗಳು ಬಲವಾಗಲು; ಕದನಕ್ಕೆ ನಿಲುಕಿ, ನಿಂದು, ರಾವಣನು ರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ರಾಮನೇ, ಕೇಳಿ. ಇನ್ನೇಕೆ ಸೀತೆಯ ಅಪೈಕ್ಕೆಯು? ನೀನು ತುದ್ದ ಹುಳ್ಳತನಲಾ! ಇಂದ್ರನು ಕೆಳುಹಿಸಿದ ರಥದ ಬಲುಹು ಉಂಟು, ಎಂದು ಬಿರೆತಿರುವೆಯೋ? ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿ ಸುರರ ಕೊರ್ತಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಮಾಕ್ಕೆ ಎದುರಾದರೂ, ಕಡ್ಡಿಗೆ ಬಗೆಯುವವನಲ್ಲ, ಅಂದನು. ರಾಮನು—ಎಲಾ, ರಾವಣನೇ, ಕೇಳಿ. ಶಂಕರನೇ ವೋದಲಾದ ದಿವಿಜರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬಯಸುವ ಭಟನೇ ನಾನು. ನನ್ನನ್ನು ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವಿ. ಹಲವು ತಲೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ಕೊರಳನಲ್ಲಿ ಅಲಗನ್ನು ಇಂದು ಮಾರುಗಳಂಡ ಹೊರಡಿಸಿ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಪೆಡಿಯುವನೆನು, ನೋಡು! ಎಂದು, ರಾವ ಇನ ಮೇಲೆ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ರಾವಣನು ಆ ಬಾಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೆತ್ತುರಿಸಿ, ಬತ್ತಿಳಕೆಯಿಂದ ಹೊಸ ಸ್ವಾಷಣೆಯ ಬಾಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು, ರಾಮನ ಮೇಲೆ ಹೂಕಿದನು. ಶ್ರೀರಾಮನು ಪ್ರತಿಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ಆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ನಡುವೆಯೇ ಕೆತ್ತುರಿಸಿ,—ಎಲ್ಲೆ, ರಾವ

ಇನ್ನೇ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪರರ ಬಡವೆಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ, ಪರ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳನ್ನು ಕಾಮಿಸದೆ ಪರರಿಗೆ ಹಿತವನ್ನೇ ಮಾಡುವಂಥಾವನಿಗೆ ಒಂದು ಹೇಳೆ ದೈವ ಯೋಗದಿಂದ ವ್ಯಾಧಿ ವಿಷ್ಣುರಾಗಳು ಬಂದಾಗ್ನ್ಯ, ಪರಿಹರಣಾಗುವವು; ಯಾ ದ್ವಾದಲ್ಲಿ ಜಯಿತು ಕ್ಯೇ ಶೇರುವದು. ನಿನ್ನಂಥಾ ಪರಮ ದೈತ್ಯರಿಂದಾದ, ಪರ ರಿಗೆ ದುಖಿವನ್ನು ಮಾಡುವ, ದುಮಾರ್ಗಸ್ವಾಸಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಜಯಿವಾಗಲಾರದು. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ನಿನಗೆ ಹಿತೇಮಿಗಳಾದವರ ಹಿತೇಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದೆ, ವ್ಯಧಿ ವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿ ಮಿತ್ರರೇ ನೊಂಲಾದವರನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡು, ಏಕಾಂಗಿ ಯಾಗಿ ನೀಂತೆ. ಈಗಲಾದರೂ ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ವಿಭೀಷಣನಂತೆ ನಮಗೆ ಶರಣಾಗತನಾಗಿ, ನೀತಿಯನ್ನು ತಂದು, ಉಸ್ಸಿಸಿ, ವಿಭೀಷಣನೊಡನೆ ಕೂಡ ಲಂಕಾ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳ ಕೊಂಡು, ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳು. ನಮ್ಮ ಈ ಹಿತವಾದ ಮಾತನ್ನು ನಿನ್ನ ಕೇಳಿದೆ ಇದ್ದರೆ, ನಿನ್ನ ತಲೆಗಳನ್ನು ಕಡಿದು, ನಿನ್ನ ಮೈಯ ಸ್ವಂತದ್ವ್ಯಾಪಾದ ನಾಯಿ, ನರಿ, ನೊದಲಾದವುಗಳ ಪಾಲು ಮಾಡುವೆನು ಎಂದು ತೀರ್ಕುವಾದ ಬಾಣವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ರಾಷಣನ ಹತ್ತು ತಲೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತಲಿಸಿ, ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸಿದನು. ಮತ್ತೆ ರಾಷಣನ ಮಂಡಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿ, ಬೊಬ್ಬಿರಿದವು. ಕ್ಯೇಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಮಂಡಲವನ್ನು ತುಂಬುವ ಹಾಗೆ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಎಳ್ಳಿಸಿದವು. ಆ ಕ್ಯೇದುಗಳು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ರಾಮನನ್ನು ಫೂತಿಸಿದ್ದಲ್ಲಿದೆ, ಆ ಕಾಶದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಬಡಲಲ್ಲಿ ರಕ್ತದ ತೊರೆಯನ್ನು ಕಾಣಿಸಿದವು.

ಆಗ ಮಾತಲಿಯು ಅವನ ಬಾಣಗಳಂದ ನೊಂದು, ರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು— ಖಳಿನ ಎಸುಗೆಯ ಬೆಟ್ಟನ್ನು ತಾಳಿ ಕೊಡದು; ರಣದಲ್ಲಿ ಅಲಸಿಕೆಯು ರಘು ಕುಲದ ವಿರೇರಿಗೆ ಸಲ್ಲದು. ಬಾಣವನ್ನು ಬಿಡು. ಖಳಿನ ಮಸ್ತಕವನ್ನು ಕಡಿ. ಖಳಿನ ಕೊಳುಗಳ ಸರಿಸದಲ್ಲಿ ಅಲಗುಗಳು ಆಡುತ್ತಿರಲಿ. ಕ್ಯೇ ಗುಂದ ಬೀರಿದನೆಂದು, ತೇರಿನ ತೇಜಿಗಳನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ನೂಕಿದನು. ಮಾತಲಿಯ ಮಾತುಗಳು ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಬೀಳುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಬಿತವಾಗಿಯೇ ರಾಮನ ಬಾಣಗಳು ರಾಷಣನ ತಲೆಗಳನ್ನು ರಚಿಲಿತ್ಯಾಯ ಆಡುವ ಚಂಡುಗಳೇ? ಎಂಬಂತೆ, ಕಡಿದು, ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ನೂರಾರು ಸಾರಿ ತಲೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುತ್ತು ಇದ್ದಾಗ್ನ್ಯ, ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದವು. ಶ್ರೀರಾಮನು ಅದನ್ನು ನೊಂದಿ, ತಪ್ಸಿಸಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಮೆಳ್ಳಿಸಿ, ವರವನ್ನು ಪಡೆದ ರಾಷಣ ಮಹಿಮೆಗೆ ಆಶ್ರೇಷ್ಟ ಪಟ್ಟು,—ಇನ್ನು ಯುದ್ಧದ ಪ್ರಸಾರ. ಲಂಕಾ ರಘುನ ಆಯುಸ್ಯಕ್ಕೆ ಅವಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ. ಇವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಅವಸಾನವನ್ನು

ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇಕೆಂದು, ಧನುಸ್ಯನ್ನ ರಥದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ, ಧ್ವಜ ಸ್ತೋಭಕ್ಕೆ ಬೆನ್ನು
ನ್ನು ಅಂತು, ಬಳಗೆ, -ಪ್ರತುರೆ, ರಾವಣ! ಎನ್ನತ್ತು, ಬೆರಗಳಿದ್ದನು.

ಅಪರೋಳಗೆ ಅಗಸ್ಟ್ಯ ಮಹಾ ಮನಿಯು ರಾಮನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದು, ಆ
ದಿತ್ಯ ಘೃದಯವೆಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ—ಮಾರು ಮಾರ್ತಿಗಳನ್ನು
ನೀನು ಬಿಡುವ ಬಾಣದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ಈ ಖಾಳಿನ ವಹ್ನಿ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋ
ಗಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ರಾಮನನ್ನು ಧೈರ್ಯ ಗೊಳಿಸಿ, ಹೊರಟು ಹೋದನು.
ಆಗ ಶ್ರೀರಾಮನು ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ನಿಷ್ಯ ವಾಗ್ರಣವನ್ನು ತೊಡಿಸಿ, ಹರಿ ಹರ ಬ್ರಹ್ಮ
ದಿಗಳನ್ನು ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅದರೋಳಗೆ ಸಾಧಿಸಿ, ರಾವಣನ ಎದೆಗೆ ಗುರಿ ನೋಡಿ,
ಇಟ್ಟನು. ರಾವಣನು ಕಂಗೆಡದೆ, ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬರುವ ಆ ದಿವ್ಯಾಸ್ತುವನ್ನು
ಅನೇಕ ಮಂತ್ರಾಸ್ತುಗಳಿಂದ ಎಟ್ಟನು. ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರನ್ನು ಹಿಡಿದು ನುಂಗುವ
ರಾಮವನ್ನು ನಷ್ಟತ್ವಗಳು ತಡೆಯುವವೇ? ರಾವಣನು ಬೆಳ್ಳಿ ಮಹಾಸ್ತುಗಳೆ
ನೈಲ್ಲಾ ಕಡಿದೊಟ್ಟುತ್ತ, ಅವನ ವಹ್ನಿ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಬೆನ್ನಿಲ್ಲಿ ಹಾಯ
ಲು; ರಾವಣನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ವಿಭೀಷ
ಣನು ಸೋದರ ವ್ಯವೋದರಿಂದ ಕಣ್ಣಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಸುರಿಸಿದನು. ಲೋ
ಕದಲ್ಲಿ ಎಂಥಾ ದುರ್ಬುಗ್ರಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಹಗೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ರಕ್ತ ಸಮ್ಮಂಧ
ವು ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ. ಈ ರಾವಣನು ಸತ್ತು ಸುರ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆತನ ಪಟ್ಟದ
ರಾಣಿಯಾದ ಮಂಡಿಽಽದರಿಯು ಅನೇಕ ಅಂತಃಪುರ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಕೂಡಿ,
ರಣ ರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು, ರಾವಣನ ಹೊವನ್ನು ಅಪ್ಪಿ ಕೊಂಡು, ಕಲ್ಪರಗಳು
ಕರಗುವಂತೆ ಹೊರೆ ಇಡುತ್ತು ಇದ್ದಳು.

ಆಗ ಶ್ರೀರಾಮನು ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ನೋಡಿ—ಎಲ್ಲೆ, ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜೀಂದ್ರ
ನೇ, ವಿಧಿ ಬರಹವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ತೀರದು. ಜಗದೇಕ
ವೀರನಾದ ರಾವಣನ ರಾಣಿಯಾದ ಮಂಡಿಽಽದರಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿ
ಆತನಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕ್ರಿಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡು, ಎಂದು ಅಪ್ಪೋಣಿ ಕೊಡಲು; ವಿಭೀ
ಷಣನು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು—ಜೀಯಾ, ಜಗತ್ವಾಜ್ಯನೇ, ನನ್ನ ಬಿನ್ನರ
ವನ್ನು ಲಾಲಿಸ ಬೇಕು. ಈ ರಾವಣನು ಬುಹ್ತು ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸುಮಾಗ್ರ
ದಲ್ಲಿ ನಡಿ ಎಂದು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದಕ್ಕೆ ಅಣ್ಣಿನಾದ ಕುಬೀರನೋಡನೆ
ಜಗಳವಾಡಿ, ಆತನ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ವಿವಾಹವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡು, ಭಾರತ ದೈತ್ಯ
ವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೊಂಡನು. ಮತ್ತು, ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಾನಾ ವಿಧ
ವಾದ ದೈತ್ಯಹಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ದೈವ ದೈತ್ಯಹಳಿಯಾದನು. ಇನ್ನೂ ಭೂಮಿ

ಯಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿರುವ ಮುನಿಗಳ ಯಜ್ಞಾದಿ ಕರ್ತೃಗಳನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮ ದೈತ್ಯರಕ್ಷೇತ್ರ ಗುರಿಯಾದನು. ಜಗದೇಕ ರಾಜನಾದ ಸಿನ್ಯ ಅದಿ ಹಾವರೆಗಳಗೆ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿ, ರಾಜ ದೈತ್ಯರಿಂದ ಎನಿಸಿ ಕೊಂಡನು. ಮತ್ತು—ಇಂಥ ದುಬುರ್ದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಡವೆಂದು, ನಾನು ಹಿತವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಹೇಳಿ ಬೂರದ ಸಿಪ್ಪಾರೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ಇಂದಿಯಿಂದ ದೋಷಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಇಂಥ ಪತಿತನು ನನಗೆ ಅಣಿನೂ ಅಲ್ಲ; ನಾನು ಆತನಿಗೆ ತನ್ನನೂ ಅಲ್ಲ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನರು ತಮ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾಗ್ಯಾ ರೋಗಗಳನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಗಿಡ ಮೂಲಿಕೆಗಳಿಂದ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವರು. ಹಾಗೆಯೇ ಇವನು ನನ್ನ ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವನಾಡಾಗ್ಯಾ, ನನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ರೋಗದಂತೆ ಶ್ವಾಜ್ಯಗುಣ. ಅದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಇವನಿಗೆ ವ್ಯೇತ ಕಾರ್ಯ ವನ್ನು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ, ಅಂದನು.

ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶ್ರೀರಾಮನು ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಧರ್ಮ ತ್ವನೇ, ನೀನು ತಿಳಿಯಿದ ಧರ್ಮಗಳು ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ—ಹಗೆತನಕ್ಕೆ ಮರಣವೇ ಕಡೆಯಾಗಿರುವದು, ಎಂದು ಧರ್ಮಜ್ಞರು ಹೇಳುವರು. ಅದು ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ರಾಷಣನು ಸಕಲ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಓದಿದವನು; ಸಕಲ ರಾಜನೀತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನು. ಶೋರರಾದವರಿಗೆ ದೇವಾಸುರ ನರೋರಗರನ್ನೇಲ್ಲಾ ಜ್ಯೇಷ್ಠಿ, ಕೇರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲದೆ, ಅನ್ಯಾಯವಲ್ಲ. ಸುರರಾಜ್ಯಸರುಗಳಿಗೆ ಗಜ ಸಿಂಹಗಳಂತಿಯೂ, ಗರುಡೋರಗಗಳಂತಿಯೂ, ಗೋವಾಪ್ಯಾಗಳಂತಿಯೂ, ಇಲಿ ಬೆಕ್ಕುಗಳಂತಿಯೂ, ಹಗೆತನವು ಆಜನ್ಯ ಸಿದ್ಧಾವಾಗಿರುವದು. ಅದರಿಂದ ಈ ರಾಜ್ಯನ ರಾಜನಾದ ರಾಷಣನು ದೇವಾದಿಗಳನ್ನು ಜ್ಯೇಷ್ಠಿಸಿದನು. ಈ ದೇವಾದಿಗಳಿಗೆ ಮುನಿಗಳ ಯಜ್ಞಾಹಾತಿಯೇ ಜೀವನವಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದನು. ಈ ಲೋಕಕ್ಕೆ ವೀರನಾದ ಇವನ ತಂಗಿ ಶೋರ್ವನಾಶಿಯ ಕಿವಿ ಮೂಗಿಗಳನ್ನು ನಾಪ್ರ ಕೊಯ್ದು, ಮೌದಲು ಈತನಿಗೆ ಅಪವಾನವನ್ನು ವಾಡಿದ್ದರಿಂದ, ನಮಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಈತನು ಅಪವಾನವನ್ನು ವಾಡಿದನು. ಈ ತಪ್ಯ ನಮ್ಮದೇ ಹೊರತು, ಈತನದಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಾತಹ ಬುದ್ಧಿ ವಂತನಾದವನಿಗೆ ನಾನು ವಿಭೀಷಣಾಗಿ ಹೇಳಿ ತಕ್ಕದ್ದೇನು? ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ವಿಭೀಷಣನು ರಾಮ ಜಂತ್ರನ ಅಪ್ಯಾಯನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಂತು, ರಾಷಣನು ಸತ್ತು ಬಿಡ್ಡಿರುವ ಬಳಗೆ ಹೋಗಿ, ಆತನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ಹೊರಳಿ,—ಎಲ್ಲೆ,

ಅಣ್ಣನೇ, ಹೊದಲೇ ಹೀಗಾಗುವದೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದು, ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದಂಥ ಹಿ
ತೋಕ್ಕಿಗಳು ವಿಷವಾಗಿ, ಸಾಯಂವವನಿಗೆ ಹೈದ್ರ್ಯರು ಕೊಟ್ಟ ಮದ್ದಗಳು ಸೂಗ
ಸದ ಹಾಗೆ ಸೋಗಸದೆ ಹೋಯಿತು. ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ನೋಡಲಿ? ದೈವ
ಯತ್ವವನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ವಿಜರುವರು? ಎಂದು, ಬಹು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಹೊ
ರೆ ಇಟ್ಟು, ಮಂಡೋದರಿ ಹೊದಲಾದ ವಾಸನಿಗೆ ಜನರನ್ನು ಸಮಾಯಿಸಿ,
ರಾವಣನ ಹೊವನ್ನು ಪಾಲಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ಅನೇಕ ವಾದ್ಯಗಳೊಜನೆ
ಕೊಡಿ, ಕಾಡುಪುರಕ್ಕೆ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು
ಮಾಡಿ, ತಿಲ ತಪ್ರಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಮತ್ತು ಯುದ್ಧ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ಭೃತ್ಯ,
ಪುತ್ರ, ಮಿತ್ರ, ಜ್ಞಾತಿ, ಬಾಂಧವರಿಗೆಲ್ಲಾ ತಿಲೋದಕವನ್ನು ಇತ್ತು, ಮಂಡೋದ
ರಿ ಹೊದಲಾದ ಮಜದಿಗಳನ್ನು ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ತಾನು ಸ್ತುನ
ವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶುಚಿಭೂತವಾಗಿ, ಪಾಳಿಯದಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀವಾದಿ ಕೆಪಿ ಸೇನಾ ಸ
ಹೀರಿತಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದು, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ನಿಂತು
ಕೊಂಡು ಇದ್ದನು. ಆಗ ಶ್ರೀರಾಮನು ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ನೋಡಿ—ಎಲ್ಲೆ, ಕೆಪಿ
ರಾಜನೇ, ನೀನು ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಕೊಡಿ ಕೊಂಡು, ಕೆಪಿ ಬಲ ಸರಿತವಾಗಿ ವಿಭೀರ್
ಷಣನನ್ನು ಲಂಕೆಗೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ರಾವಣನ ಸಭಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ
ದಿವ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದ ಹೀರೆ ಕುಳಿರಿಸಿ, ಲಂಕಾ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟುಭಿಪ್ರೇಕವನ್ನು
ಮಾಡಿ, ಈ ರಾಜ್ಯ ರಾಜನಾದ ವಿಭೀರಷಣನು ಅಪ್ಯಂತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ, ಮಂಗ
ಳ ಸ್ತುನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬಾ, ಎಂದು
ಹೇಳಿದನು. ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸುಗ್ರೀವನು ರಾಮನ ಅಪ್ಯಂತಿಯ ಹೀರೆಗೆ
ವಿಭೀರಷಣನಿಗೆ ಪಟ್ಟುಭಿಪ್ರೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ವಿಭೀರಷಣನು
ಅತಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಭೋಧನಗಳಿಂದಲೂ, ಗಂಧ ವೂಲ್ಯ ತಾಂಬೂಲಗಳಿಂ
ದಲೂ, ದಿವ್ಯವಾದ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಪೂಜಿಸಿ, ತನ್ನ ಪಟ್ಟದ ರಾಜೀ
ಯಿಂದ ಸೀತೆಗೆ ಮಂಗಳ ಸ್ತುನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂ
ಕರಿಸಿ, ನವರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಪಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಆ ಪಾಲಿಯ
ಮುಂದೆ ತಾನು ಬೆತ್ತುದ ಕೋಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು, ದಾರಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸು
ತ್ತು, ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದು, ರಾಮನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ತಾನೂ ನಮಸ್ಕಾ
ರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕೈ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು, ನಿಂತಿದ್ದನು.

ಆಗ ಶ್ರೀರಾಮನು, ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತಲೆಯನ್ನು ಬೋಗಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಭೂ
ಮಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣೀರುಗಳಿಂದ ನೇನಸುತ್ತು ನಿಂತಿರುವ ಸೀತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ—

ಎಲ್ಲೆ, ಜಾನಕಿಯೇ,—ರಾಜ್ಯಸನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗಿದರೆ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯದೆ, ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಎಂದು, ಲೋಕದ ಜನರು ನನ್ನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸುವರು ಎಂಬುವದಕ್ಕಾಗಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಂಡು ಬಂದ ರಾಷಣನನ್ನು ಕೊಂಡು, ನಿನ್ನನ್ನು ಶೇರಿ ಮನೆಯಿಂದ ಭಿಸಿದೆನೇ ಹೊರತು, ನಿನ್ನಾಡನೆ ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳುವದಕ್ಕಾಗಿ. ಒಂದು ವರುಷದಿಂದ ದುಪ್ಪರಾದ ರಾಜ್ಯಸರ ಶೇರಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಿನ್ನಾಡನೆ ನಾನು ತಿರಿಗಿ ಜೋತೆಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಲೋಕದ ಜನರು ಒಮ್ಮೆರು. ನೀನು ಭಾವಿಯ ಮಗಳು; ಮಹಾ ಪತಿವೃತ್ಯು; ಒಳ್ಳೇ ನಡತಿಯಾಳುವಳು ಎಂಬುವದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೇನು. ಆದಾಗ್ಯ, ಲೋಕಾಪವಾದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೇ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು ಅಂಜಿ, ನಡತಿಯ ಬೇಕು. ನಾನು ಏಕ ಪತ್ರೀ ಪ್ರತಿಸನಾದ್ದ ರಿಂದ, ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಮತ್ತೊಬ್ಬಳ್ಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಅಯೋಧ್ಯೆ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಭರತನನ್ನು ಸಮೃತಿ ಪಡಿಸಿ, ಆತ ನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಪ್ರೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ, ವೃದ್ಧಳಾದ ತಾಯಿ ಕೌಸಲ್ಯೆಯನ್ನು ಸಂಗಡ ಕರೆದು ಕೊಂಡು, ತಪ್ಪೀ ವನಕ್ಕೆ ಬಂದು, ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿರುವೆನು. ನೀನು ನಿವ್ಯತಂದೆಯಾದ ಜನಕ ರಾಯನ ಮನಗಾದರೂ, ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಬಂದ ಕಡೆಗಾದರೂ ಹೋಗಿ ಬಹುದು, ಎಂದು ಹೇಳ, ಸುಮ್ಮಗಾಗಲು;—

ಸೀತೆಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ—ಕ್ಷಿ ರಾಮಾಚಂದ್ರನು ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿ, ಸಕಲ ಜಗತ್ತುಗಳ ಮನೋಗ್ರಾಗತಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದವನಾದಾಗ್ಯ, ಲೋಕವನ್ನು ಮೇಳಿಸುವದಕ್ಕೊಳ್ಳೇನ್ನು ಇಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ನಾನು ಈತನ ಮನೋಗ್ರಾಗತಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆದು, ಜನರನ್ನು ಮೇಳಿಸ ಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಗಡ ಗಡನೆ ನಡುಗುತ್ತು, ಕಣ್ಣೀರುಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತು, ಗದ್ದದ ಸ್ವರ ದಿಂದ ರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಪ್ರಾಣ ಕಾಂತನೇ, ನೀನು ನನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದ ದಿನದಾರಭ್ಯ ಅಯೋಧ್ಯೆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರುಪನ್ನೂ, ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಹದಿಮೂರು ವರುಪನ್ನೂ, ನಿನ್ನಾಡನೆ ಇದೆನಷ್ಟೇ? ನನ್ನ ನಡತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಾದರೂ ತಪ್ಪು ಕಂಡೆಯಾ? ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗ್ಯೆ ನಾನು ಹ್ಯಾಗೆ ಇದೆನೋ, ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಬಂದಿರುವ, ಇಗೋರ್, ನಿನ್ನ ದೂತ ಜನಮಂತನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಇದ್ದಾನೆ. ಆತನು ನಿನಗೆ ಮೋದಲೂ ಹೇಳಿರ ಬಹುದು. ಈಗಲೂ ಬೇಕಾದರೆ ಕೇಳಿ. ನೀನೇ ಗತಿಯಾಗಿರುವ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕರುಣೆಯನ್ನು ಇಡದೆ, ಕಳ್ಳಿದೆಯನಾಗಿ ಇಂಥ ಕರ್ತಿಂಗೋಕ್ಕಿಂಬ ಅಲಗುಗಳಂದ ನನ್ನು

ಎದೆಯನ್ನು ಶೀಳ ಬಹುದೇ? ಇಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತೊರೆದು ಕೊಳ್ಳಿದೆ, ಬಹುಕುವೆನೇ? ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಿಂದ ಸತ್ತರೆ, ನಿನಗೆ ಸ್ತೋರ್ಯದಿಂದ ದೋಷವು ಬರುವದಿಲ್ಲವೇ? ಲೋಕ ಕೆದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯವರಿಗೆ ಕೆರಿಣ ಬುದ್ಧಿಯು ಬರುವದೇ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಬಂದರೆ, ಎಪ್ಪು ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ಮಾತಿನಿಂದಲೂ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ. ಇಗೋರ್, ಈಗ ಅಗ್ನಿ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು. ಧರ್ಮ ಸಾಜ್ಞೀಗಳಾದ ಸೂರ್ಯನು, ಚಂದ್ರನೂ, ಅಗ್ನಿಯೂ, ಆ ಕಾಶವೂ, ಭೂಮಿ ದೇವತೆಯೂ, ಉದಕವೂ, ಮನಸ್ಸು, ಯ ಮನೂ, ನನ್ನ ಸತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಲಿ! ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನನ್ನು ನೋಡಿ— ಎಲ್ಲೆ, ಮೈದುನನೇ, ಬೇಗ ಚಿತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಉರಿಸು, ಅಂದಳು. ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನು ಅಣ್ಣಿನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಲು, ರಾಮನು ಕಣ್ಣಿನ ಸನ್ನೇಯಿಂದ—ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಯು, ಅಪ್ಪೋ ಕೊಟ್ಟೆ ಬಳಕ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನು ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ದೋಷದ ಪ್ರಗಳಾದ ಒಳಗಿದ ಕೊರಡುಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಚಿತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಹತ್ತಿಸಲು; ಉರಿಯು ಆ ಕಾಶದ ತನಕ ಹತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ವಿಭೀಷಣ ಸುಗ್ರೀವಾಭಿಗಳು ರಾಮನ ಕೆರಿಣ ಹೃದಯವನ್ನು ನೋಡಿ, ಚಿತ್ತಾರೆದ ಬೋಂಬಿಗಳಂತೆ ಬೆರಗಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಮೇಲೆ ದೇವತೆಗಳು—ಹೂ ವಿನಂತೆ ಮೈದುವಾದ ರಾಮನ ಮನಸ್ಸು ಹೀಗೆ ಪಬ್ಜಿದಂತೆ ಕೆರಿಣವಾಗಿ ಬಹುದೇ? ಅಯ್ಯೋ! ಎಂದು ಮರುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿವನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಸರಸ್ವತಿಯೂ, ಇಂದ್ರನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಶಂಕರೇ ದೇವಿಯೂ,—ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರಂಭ ಕ್ರಾರರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಲೋಕಾಭಿರಾಮಾದ ರಾಮಜಂಧ್ರನ ಮನಸ್ಸು ಇಂಥ ಮಹಾ ಪತಿಪ್ರತಿಯಾದ ಸೀತೆಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪು ಕೆರಿಣವಾದ ಮೇಲೆ, ಮಿಕ್ಕ ಪುರುಷರನ್ನು ನೆಚ್ಚಿದ್ದರು ಹ್ಯಾಗೇ? ಪುರುಷರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸುವ ಜಾಣಿಯಾದ ಹೆಂಗಸು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇನ್ನಾರು ಇರುವಳ್ಳಾರು? ಕಾಣಿಪು ಎಂದು, ಮನದಲ್ಲಿ ಕೊರಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇಲ್ಲಿ ಜಾನಕಿಯು ಶ್ರೀ ರಾಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಿಸಿ, ಉರಿಯುತ್ತಿಲ್ಲರುವ ಚಿತ್ತಿಯ ಬಳಗೆ ಬಂದು, ಮೂರು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣವನ್ನು ಮಾಡಿ,—ನಾನು ಮನೋ ವಾಕ್ಯಯ ಕರ್ಮಗಳಂದ ರಾಮನಲ್ಲದೆ ಪರ ಪುರುಷನನ್ನು ಅವೇಷಿಸಿದ್ದವಳಿದರೆ, ಈ ಅಗ್ನಿ ದೇವತೆಯು ನನ್ನನ್ನು ಸುಟ್ಟು, ಬೂದಿ ಮಾಡಲಿ! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಕಾಪಾಡಲಿ! ಎಂದು, ರಾಮನ ಅಡಿ ದಾವರೆಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ಚಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು. ಆಗ ಸಕ್ಕಲ ಕಷಿ ಸೇನೆಗಳೂ ವಿಮಾನದ ಸುರರೂ—ಶೋ

ಎಂದು ಕೊಗಿ, ಅತ್ಯರು. ತರುವಾಯ ಆಗ್ನಿ ದೇವತೀಯು ತನ್ನ ದೂಪನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಮುಡಿದ ಹೊಮ್ಮೆ ಬಾಡದಂತೆ, ಉಟ್ಟಿ ವಸ್ತು ಭರಣಗಳು ಕಂಡದಂತೆ, ಸರ್ವಲಂಕಾರ ಭೂಷಿತೀಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೊಂಡು, ಒಟ್ಟಿಯ ನಡುವಿನಿಂದ ಹೊರಟು, ರಾಮನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದು—ಎಲ್ಲೆ, ಶ್ರೀ ರಾಮಭಂದುನೇ, ನೀನೇನು, ಮನುಷ್ಯನೇ? ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲು ವದಕ್ಕೂಗಿ ಮನುಷ್ಯವತಾರವನ್ನು ವಾಹಿದ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವಲ್ಲವೇ? ಈ ಸೀತೆಯು ಮನುಷ್ಯಳೇ? ನಿನಗೆ ಅನುಸಾರಿಯಾಗಿ ನರ ರೂಪಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಹಾ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲವೇ? ನೀನು ಪ್ರಾಕೃತ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಹೀಗೆ ಸಟಿಸ ಬೇಡ. ಸೀತೆಯನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸು, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಸೀತೆಯನ್ನು ರಾಮನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು, ತಾನು ಅದ್ವಿತೀಯಾದನು.

ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರೇಂದ್ರರೇ ನೋಡಲಾದ ಸಕಲ ದೇವತೀಗಳು ತವ್ಯ ತವ್ಯ ವಿಮಾನಗಳ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಕೊಂಡು, ರಾಮನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದು, ಆತನನ್ನು ಬಹುಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ವಾಹಿ—ಎಲ್ಲೆ, ಶ್ರೀ ರಾಮಭಂದುನೇ, ಈ ಜಾನಕಿಯಾ ನೀನೂ ಲೋಕ ಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಅವಶರಿಸಿದವರು. ನೀನು ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವಾಗಿ, ಈ ಮಹಾ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾಗಿರುವ ಸೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಸಂದೇಹ ಪಟ್ಟು—ಲೋಕದ ಜನರು ಲೋಕಾವಾದಕ್ಕೆ ಹೇದರಿ, ನಡೆಯ ಬೇಕೆಂಬುವ ದನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಈ ಸದ್ಗುಣಕ್ಕೂ, ನಿನಗನುಸಾರಿಯಾಗಿ ಸೀತೆಯು ಸಹಿಸಿದ ಈ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾದ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ, ನಾವು ಮೆಚ್ಚಿದ್ದೇವು. ಈ ಎರಡು ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಎರಡು ವರವನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಿ; ಕೊಡುವೆವೆ, ಎನಲು;—

ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಆ ದೇವತೀಗಳಿಗಲೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ,—ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸೀತೆಯು ಪರಿಶುದ್ಧಿಂದು ತೀಳಿದ ಮೇಲೆ, ನಿಮ್ಮಪ್ರಾಣಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಸೀತೆಯನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವೆನು. ನನಗೆ ನೀವು ಕೊಡ ತಕ್ಕ ಎರಡು ವರಗಳು ಯಾವವು ಅಂದರೆ,—ನನ್ನ ನಿಮಿಷ್ಯವಾಗಿ ಯುಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟ ಕಪಿಗಳಿಲ್ಲಾ, ಮಳಗಿಕೊಂಡವರು ಏಳುವ ಹಾಗೆ, ಏಳ ಬೇಕು. ನನಗೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ವಾಹಿದ ಈ ಕಪಿಗಳು ಯಾವ ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇರುವವೋ? ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಮರಗಳು ತವ್ಯ ತವ್ಯ ಫಲಗಳಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಕೂಡಿ ಇದ್ದು, ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸುತ್ತೂ ಇರ ಬೇಕೆಂದು, ಕೇಳಿ ಕೊಂಡನು. ಅವರು ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ವರವನ್ನು ಕೊಡಲು; ಸತ್ತ ಕಪಿಗಳಿಲ್ಲಾ ಎದ್ದು, ರಾಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರವನ್ನು ವಾಹಿದವು. ಆಗ ಈಶ್ವರನು ರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿ—ಎಲ್ಲೆ, ರಾಮನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು

ನೋಡುವ ಉದ್ದಿಷ್ಯ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯಾದ ದರ್ಶಕರಥ ರಾಯನು, ಇಗೋರ್, ವಿವಾ
ನದ ಮೇಲೆ ಬಂಧು ಇದ್ದಾನೆ, ನೋಡು, ಎನ್ನಲು; ದರ್ಶಕರಥ ರಾಯನು ತನ್ನ ವಿ
ವಾನವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಸಿ, ಸೀತಾ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕ್ರಾರೆನ್ನು ವಿವಾನಕ್ಕೆ ಕರೆದು
ಕೊಂಡು, ತಪ್ಪಿ ಕೊಂಡು, ಮುದ್ದಾಡಿ, ರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು—ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರು
ಪವನ ವಾಸದಲ್ಲಿ ಕೆಷ್ಟು ಪಟ್ಟು, ನನ್ನನ್ನು ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞಾನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ಇನ್ನು
ಮೇಲೆ ಅಯೋಧ್ಯೆ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ತಮ್ಮಂದಿರೋಡನೆ ಕೂಡಿ, ಪಟ್ಟು
ಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಿ, ರಾಜ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಇರು ಎಂದು, ಆ
ಶೀರ್ಜಾದವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಇವರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ, ತಾನು ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ
ದನೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಆ ಬಳಕ, ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕ್ರಾರೋ
ಡನೆ ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು, ಸುಗ್ರೀವ ವಿಭೀಷಣಾದಿ ಕೆಪಿ ರಾಜ್ಯನ ಸೇನಾ ಸಮೇತ
ನಾಗಿ, ತನ್ನ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇದ್ದನು.

74. Rama's Coronation.

ಇ. ರಾಮನ ಸಂಪೂರ್ಣಿಷ್ಠಿಕಪು.

ಆ ಬಳಕ, ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕ್ರಾರೋ ಸಮೇತನಾಗಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದಿರುವ ಶ್ರೀ ರಾ
ಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸಂಖ್ಯಾಂಗವಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಕೈ ಮುಗಿದು, ನಿಂತು ಕೊಂಡು,
ವಿಭೀಷಣನು—ಜೀಯಾ, ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಿಜಯ ಮಾಡಿ, ನಿನ್ನ ಶರಣಾಗತನಾದ
ನಾನು ಮಾಡುವ ಉಪಜರಣೆಯನ್ನು ಕೈ ಕೊಂಡು, ಲಂಕಾ ಪುರದ ಜನಗಳ
ನ್ನು ಸಂತೃಪ್ತಿಸಿ, ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಿಜಯ ಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು, ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳಲು;
ಶ್ರೀ ರಾಮನು—ಎಲ್ಲೆ, ರಾಜ್ಯ ರಾಜೀಂದ್ರನೇ, ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಭರತನ ತಾಯಿ
ಯಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಯಿಲ್ಲಿ ನೇರ್ವಿಸಿದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಪ ತುಂಬಾವದಕ್ಕಿಂತ
ಮುಂಜಿ ಹೊಳೆಲುಗಳನ್ನು ಹೊಗುವದಿಲ್ಲ ವೆಂದು, ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆ
ನು. ನೀನು ಹಗೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿ ವದಕ್ಕೆ ಈ ವರಿಗೂ ನನಗೆ ಮಾಡಿದ ಸಹಾ
ಯಕ್ಕಿಂತ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾದ ಉಪಚಾರವು ಏನಿರುವದು? ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ
ನನ್ನ ತಾಯಿಗಳು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವರು. ನನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರು ಭರತ ಶತ್ರುವುರಿಗೆ
ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರುವ ದುಖ್ಯಪು ತುಂಬಿರುವದು. ನಾನು ಈ ದಿವಸವೇ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ
ಹೊರಡ ಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ನೀನು ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡು, ಅಂದನು.

ಆಗ ವಿಭೀಷಣನು ಪುಷ್ಪಕ ವಿವಾನವನ್ನು ತರಿಸಿ, ಮುಂದೆ ನೀಲಿಸಿ,—ಬಿಜ
ಯ ಮಾಡ ಬಹುದಿಂದು, ಕೈ ಮುಗಿದು ಕೊಂಡು, ಬಿನ್ನವಿಸಲು; ಶ್ರೀ ರಾಮ
ನು, ದೇವತೆಗಳ ವಿವಾನಗಳಿಗೆ ಇಮ್ಮುಗಿಲ್ಲಿಸಿ, ಶಂಕರನಿಗೆ ಮನಯಾದ ಕೈ

ಲಾಸದಂತೆಯೂ, ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಮಂದಿರವಾದ ಕ್ಷೇರ ಸಮುದ್ರದಂತೆಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಭವನವಾದ ಸತ್ಯ ಲೋಕದಂತೆಯೂ, ಬಹಳವಾದ ಮನೆಗಳಂದಲೂ, ಅನೇಕವಾದ ಉಪರಿಗಳಂದಲೂ, ಕೆಲುವಾದ ಇಂದ್ರಜಾಲೆಗಳಂದಲೂ, ಕೇಳಿದ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಬಹಳ ಮರಗಳುಳ್ಳ ನಂದನ ವನಗಳಂದಲೂ, ನಿರ್ದ್ವಲವಾದ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕೊಳಗಳಂದಲೂ, ಯಾರ್ಯಾರಿಗೆ ಯಾವ್ಯವ ಉಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರುಚಿಯೋ? ಆಯಾಯ ಉಟ್ಟಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವ ದೇವತಾ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳಂದಲೂ, ಕೂಡಿರುವ ವಿವಾನವನ್ನು ನೋಡಿ, ಅತ್ಯಾಶ್ಚಾರ್ಯ ಪಟ್ಟು ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಮುಂದೆ ಏರಿ, ಆ ಮೇಲೆ ಸೀತೆಗೆ ಕೈ ಕೊಟ್ಟು, ವಿವಾನಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿನಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ತೊಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿ ರಿಸಿ ಕೊಂಡನು. ತರುವಾಯ ಲಷ್ಟು ಇನು ಧನುಭಾಜಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ರಾಮನ ಬೆಸ್ವಿನ ಹಿಂದೆ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡನು. ಬಳಿಕ ಶ್ರೀ ರಾಮನ ಅಪ್ಪಣಿಯಿಂದ ಸುಗ್ರೀವ, ಜಾಂಬವ, ಸುಪ್ರೇಣ, ಮೋದಲಾದ ಕವಿ ಸೇನಾಪತಿಗಳು, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸೇನಾ ಸಹಿತವಾಗಿ, ಕುಬೀರನ ಪುಪ್ಪಕವನ್ನು ಏರಿರು. ಇಮ್ಮು ಜನ ಏರಿದಾಗ್ಯಾ ಆ ವಿವಾನದಲ್ಲಿ ತಿರಿಗಿ ಜನರು ಏರುವದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳವು ತೆರಪಾಗಿ ಇರುವದು. ಆಗ ದೇವತೆಗಳು-ಜಯ, ಜಯ, ಎನ್ನುತ್ತ, ದೇವ ದುಂದುಭಿಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀ ರಾಮನ ಅಪ್ಪಣಿಯಿಂದ ಆ ವಿವಾನವು ಆಕಾಶ ವರಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತು ಕಿಷ್ಮಿತ್ಯಂಥಾ ಪಟ್ಟಣದ ಬಳಗೆ ಬರಲು; ಸೀತೆಯು ರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿ, ಮಾತಾಡುವಪ್ಪರಲ್ಲಿಯೇ, ಕವಿ ರಾಪುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಮನುಪ್ಪ ರಾಪುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಸರ್ವಾಲಂಕಾರ ಶೋಭಿತೆಯರಾಗಿ, ರುಮೆ, ತಾರೆ, ಮೋದಲಾದ ವಾಸರ ನಾರಿಯರು ಅನಘ್ಯಾವಾದ ಫಲ ಪುಪ್ಪದಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಎದುರಾಗಿ ಒಂದು, ಸೀತೆಗೆ ಕೈ ಗಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಮೋದಲು ರಾವಣನು ತನ್ನ ಸ್ವಂತೆಯನ್ನು ಕೊಂಡೊಂಗುವಾಗ, ಸೀತೆಯು ಬಿಸಾಪಿದ್ದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತಂದು, ಸೀತೆಗೆ ಇಟ್ಟು, ಅಲಂಕರಿಸಿದರು. ಆಗ ಸೀತಾ ದೇವಿಯು ಪರಮ ಸಂತೋಧಿ ದಿಂದ ರುಮೆ, ತಾರೆ, ಮೋದಲಾದ ವಾಸರ ನಾರಿಗಳನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿ, ಮನ್ಮಿಸಿದಳು. ಬಳಿಕ, ಸುಗ್ರೀವನು ಎದ್ದು, ರಾಮನಿಗೆ ಸಂಪಾದಗವೆರಗಿ,—ಈ ರಾತ್ರಿ ನಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದು, ಸೇವಕನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಕೈ ಕೊಂಡು, ಮುಂಜಾನೆದಯ ವಾಡ ಬೇಕೆಂದು, ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು; ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಕುರಿತು—ಯಾರು ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ನಮಗೆ ಸತ್ಯಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದವರು? ಇದೇನು? ಉಪಭಾರದ ಮಾತೇ? ಅಲ್ಲ. ನಾನು ಇನ್ನು ಇನ್ನು ದಲ್ಲಿಯು ನೀನು ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ

ಯನನ್ನ ಮರೆಯ ಬಹುದೇ? ಯಾರ ದೇಶೀಯಿಂದ ಹೋಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನವ್ಯ
ತಿರಿಗಿ ನನಗೆ ಕೈಗೊಡಿತು. ನಾನು ಒಂದು ಬಾಯಿಯಿಂದ ನಿಸ್ಪನ್ನ ಹೋಗಳ
ಲಾರೆನು. ಈ ದಿನದಲ್ಲಿ ಭರತನು ನನ್ನನನ್ನ ಕಾಣದೆ ಇದ್ದರೆ, ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬೇ
ರಸಿ ಹೋಗುವನು. ಆತನು ಹೀಗೆ ಹಿಂದೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನನ್ನ ವಾಡಿರುವನು
ನಿನ್ನ ನಾರಿಗಳು ಕೂಡ ಸೀರೆಯಾಡನೆ ಸುಖ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನನ್ನ ವಾಡುತ್ತು
ಬರಲಿ, ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವರು ಸಹಿತವಾಗಿ ವಿಮಾನವನನ್ನ ನಡಿಸುತ್ತು, ಭರ
ದ್ವಾಜರಾಶ್ರಮದ ಸಮಕ್ಕೆ ಬರಲು; ಆತನು ಪರಮ ಹರುಪದಲ್ಲಿ ಸಂವಿರಾರು
ಮುನಿಗಳ ಕೂಡ ರಾಮನಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಬಂದು, ವೇದ ಫೌಂಪರ್ಗಳನನ್ನ ಮಾ
ಡುತ್ತು, ರಾಮನ ಮೇಲೆ ಮಂತ್ರಕ್ಷತೆಗಳನನ್ನ ಎರಚಿ, ಘಲಾಬಿಗಳನನ್ನ ಕೊ
ಟ್ಯೂ—ಲ್ಯಾಪ್, ರಘು ರಾಜೇಂದ್ರನೇ, ಈ ದಿವಸ ನವಮ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು, ನಾವು
ಮಾಡುವ ಆತಿಧ್ಯವನನ್ನ ಕೈ ಕೊಂಡು, ಬೇಳಗೈ ಭರತನನ್ನ ಕಾಣ ಬಹುದು,
ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ,—ತಮ್ಮ ಅಪ್ಯಾಣಿಯ ಪ್ರಕಾಶ ನಡೆಯುವದು ವಿಹಿತವೇ ಸ
ರಿ. ಆದರೆ ಈ ದಿವಸ ನಾನು ಭರತನನ್ನ ಕಾಣದೆ ಇದ್ದರೆ, ಆತನ್ನೇ ಯಜ್ಞೋ
ಶ್ವರನಿಗೆ ಆಹುತಿಯಾಗುವನು. ಇದಕ್ಕೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾಡ ಬೇಕು? ಎಂದು ರಾ
ಮನು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ, ಭರದ್ವಾಜ ಮುನಿಯು—ಭರತನ ಒಳಗೆ ಹನುಮಂತನ
ನನ್ನ ನೀನು ನವಮ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿರುವ ಸುದ್ದಿಯನನ್ನ ತಿಳಿಸುವ ಹಾಗೆ, ಹೇಳಿ ಈ
ಳುಹಿಸು, ಎನಲು; ಶ್ರೀರಾಮನು—ಆಗಲದಕ್ಕೇನೆಂದು, ಆಂಜನೇಯನನನ್ನ ಭ
ರತನ ಬಳಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ತಾನು, ತನ್ನ ಪರಿವಾರ ಸಮೇತನಾಗಿ, ಸುರಾಜಾರ್ಯನ
ವಾಗನಾದ ಭರದ್ವಾಜ ಮುನಿಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಪ್ರಕೆ ವಿಮಾನವನನ್ನ ಇಳಿ
ಸಿದನು.

ಆ ಬಳಕ ಭರದ್ವಾಜ ಮುನಿಯು ಕಾಮ ಧೈನುವನನ್ನ ಸ್ವರಿಸಲು, ಆ ಕಾ
ಮ ಧೈನುವು ಪರಮ ಭೋಧನ ಗಂಥ ವಾಲ್ಯಾಂಬರ ವಿಭಾವಣಾದಿಗಳಿಂದ
ಸೀತಾ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಳಾರನನ್ನು, ಕಪಿ ರಾಜ್ಯ ಸೇನೆಗಳನನ್ನು ಬಂದು, ಸತ್ಯರಿ
ಸಿದ ಬಳಕ, ಮುನಿಯ ಅಪ್ಯಾಣಿಯಿಂದ ರಾಮನು ನಂದಿಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋರಿಟು
ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅತ್ಯಲು ಆಂಜನೇಯನು ರಾಮನ ಅಪ್ಯಾಣಿಯ ವೇರೆಗೆ ನಂ
ದಿಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅಗ್ನಿಯನನ್ನ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಭರತನ ಭಕ್ತಿ
ಯನನ್ನ ಕೆಂಡು, ಜಾಗ್ರತ್ಯಯಲ್ಲಿ ಬೇಗ ಬಂದು, ಆತನ ಕೈಯನನ್ನ ಹಿಡಿದು
ಕೊಂಡು,—ಅಗ್ನಿಯನನ್ನ ಹೋಗ ಬೇಡ! ಇಗೋಽ, ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಬಂದನು. ಕೈ
ಲಾಸದ ಹಾಗ ಕುಬೇರನ ವಿಮಾನವು ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ, ನೋ

ಡು! ಅದರ ಸಟ್ಟುನಡುವೆ ಬಿಳ್ಳೀ ಗೊಡೆಯೂ ಬಿಳ್ಳೀ ಚೂರಿಗಳೂ ಇರುವ ಮಣಿ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವವನು ನಿನ್ನ ಯೈದಯದ ವಲ್ಲಭವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರವೇಶ್ವರನು. ನನ್ನ ಹೇಸರು ಹನುಮಂತನು, ನಿನ್ನ ಮನದ ಸಂಕೆಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ತಂಕೆಗಳ ರಿ ಕ್ಷಿಂ ಕಡೆಯನ್ನು ನೋಡು, ಎನಲು; ಭರತನು ಮುಗಿಲಿನ ನಡೆಯಂತೆ ಆಕಾ ಶದಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿಹಾನವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಇರುವವರಲ್ಲಿಯೇ, ದಿವ್ಯ ವಿಹಾನವು ಸಂದಿಗ್ರಾಮದ ಶೀರ್ಮೇಗೆ ಇಳಿಯಿತು.

ಆಗ ಭರತನು ಬಂಧಳ ಸಂತೋಷಪ ಪಟ್ಟು, ಶ್ರೀ ರಾಮಾಜಂದ್ರನ ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಆಪ್ನಾಗೆಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಯು ಹೇಳಿರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಹೊರಡುವಾಗ, ಆ ಪಾದುಕೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಿನ್ನದ ಹಿಡಿಗಳಂದ ಕೂಡಿರುವ ಬಿಳ್ಳೀ ಚೂಮರಗಳಂದ ಬೀಸಿದರು. ಮತ್ತು ಶರತ್ಕೂಲದ ಹುಣುವೇ ಚಂಸುನ ಹಾಗೆ ಬಿಳ್ಳುಪಾಗಿಯೂ ಬಂಟುಪಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಬಿಳ್ಳೀ ಕೊಡೆಗಳೂ, ಎಳ್ಳೀ ಸೂರ್ಯನಂತಿರುವ ಕೆಂಪು ಕೊಡೆಗಳೂ, ಕಾರ್ಣುಗಿಲಂತೆ ಕಪ್ಪುಗಿರುವ ಕರೀ ಕೊಡೆಗಳೂ, ಪಜ್ಜಿಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಲಿರುವ ಎಲೆ ಹಸುರು ಬ್ರಹ್ಮದ ಕೊಡೆಗಳೂ ಹಿಡಿದವು. ಮುಂದೆ ನವ ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ತಿಡಿಗಳಂದಲೂ, ವಿಚಿತ್ರ ಮಣಿಗಳಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ನೋಕವಾಡಿಂದಲೂ, ಕೆಂಪು ದವೂಸಿನ ಎದೆ ಪಟ್ಟೆಯಿಂದಲೂ, ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಬಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳೀ ಒಡನೆಗಳಂದಲೂ ಅಲಂಕೃತಗಳಾದ ಹಿಡಿಗುಂದುರೆಗಳೂ ನಡೆದವು. ಮತ್ತು, ದಿಗ್ಗಜಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊರುವ ಸಂಕಟವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವದಕ್ಕೋಕ್ಕುರು ನಾನಾ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಾದುಕೆಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇರುವವೋ? ಎಂಬುಂತೆ ಆನೆಗಳು ನಿರಾಜೀ ರಂಜಿಗಳಂದಲೂ, ಬಿನ್ನದ ಕೆರುಫಂಟೆಗಳಂದಲೂ, ಸರಪೆಣಿಗಳಂದಲೂ, ಕಾಲು ಕಡೆಗಳಂದಲೂ, ಕಿವಿಗಳ ಮುಂದುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಜೋಲುತ್ತಲಿರುವ ಬಿಳ್ಳೀ ಚೂಮರಗಳಂದಲೂ, ಅಲಂಕೃತಗಳಾಗಿ, ನವ ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಅಂಬಾರಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಮುಂದೆ ನಡೆದವು. ಅಶ್ವಗಳ ಮುಂದೆ ಹಸುರು ಭಲ್ಲೆಯವರೂ, ಅವರ ಮುಂದೆ ಬೆಳ್ಳೀ ಕಾಟ್ಟಿಯವರೂ, ಅವರ ಮುಂದೆ ಬಾಣದವರೂ, ಎರಡು ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಲು ಹಿಡಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಸಡುವೆ ಶಿಲಗದವರೂ, ಕೊಳ್ಳಲಿನವರೂ, ಕಹಳೆಯವರೂ, ತಂಬೂರಿಯನ್ನೂ, ವೀಣೆಯನ್ನೂ, ಸಾರಂಗಿಯನ್ನೂ, ಸ್ವರಮಂಡಲವನ್ನೂ, ಕಿಂಬುರಿಯನ್ನೂ, ನುಡಿಸುವವರೂ, ಭೇದಿಯನ್ನೂ, ನಗಾರಿಯನ್ನೂ, ಮಾಡುತ್ತೆಯನ್ನೂ, ಹುಟುಲ್ಲು ತಬಟೆಯನ್ನೂ, ಭಾರಿಸುವವರೂ, ಹೋಗು

ಶ್ರೀದ್ವರು. ಮತ್ತು ಭರತ ಕಾಸ್ತ್ರದ ಅಧಿ ದೇವತೆಗಳೋ? ಅಪ್ಯರ ಸ್ವರ್ಯಾಯ ರುಗಳೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಇರುವ ವೇತ್ಯಾ ಸ್ವರ್ಯಾಯ ರುಗಳೂ, ದಿವ್ಯವಾದ ನಾನಾ ಬಣ್ಣಾವಾದ ಶೀರೆಗಳನ್ನು ಉಟ್ಟಿ, ಕಾಶಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು, ಶೀರೇ ಶೇರ ಗನ್ನ ನಡುವಿನ ಒಡ್ಡಣಾದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಿಸಿ, ನವ ರತ್ನಾಭರಣ ಭೂಮಿತರಾಗಿ, ವಿಚ್ಛಿತ್ವಾದ ಕುಪ್ಪಸಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟಿ, ಕಾಲಿಗೆ ಕಿರು ಗೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು, ಎದುರು ಬದರಿಗೆ ಪರಸೀಯಾಗಿ ನಿಂತು, ಕಾಶಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ದಿವ್ಯವಾದ ಬಿಳ್ಳೀ ನಿಲಂಗಿಯನ್ನು ತೊಟ್ಟಿ ನಾನಾ ಬಣ್ಣಾವಾದ ಪಂಗುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು, ಕೊಂಡು, ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳೀ ಕೊಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು, ಜನರು ಒಬ್ಬರೆ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬರು ನುಗ್ಗ ದಂತೆ ಎಳ್ಳಿರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ, ಕಂಬುಕಿಗಳು ಬರುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಮತ್ತು ಕುಶ್ಲೀ ಚಲ್ಲಣಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು, ತುಂಡಂಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಕೊಂಡು, ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳೀ ದೊಣ್ಣಿಗಳನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು, ಅನೇಕರು ಪಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಕೇರು ದಂಡಗಳನ್ನಾಗಿ, ಬಿರಿದು ಬಾವಲಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು, ಅನೇಕ ಜನರು ಬರುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಮತ್ತು ವಂದಿ, ಮಾಗಧ, ವೈತಾಳಕರೂ, ಸ್ತುತಿ ಪಾಠಕರೂ, ಶೀರಾಮನ ಪಾದಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಹಿಂದು ಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಶತ್ರು ಶ್ವೇಸು ಧನುಬಾಣಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬಂದನು. ಮತ್ತು ಮುತ್ತು ದೀಯರಾದ ಪೃಥ್ವಿ ಸ್ವರ್ಯಾಯರು ಕಲತೆ ಕನ್ನಡಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಇಂದ್ರ ನೀಲ ಮಣಿ ಮಾಯವಾದ ನಾಲ್ಕು ಕೊಲುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಡು ಇಪ್ಪರ ವನ್ನು ಶೀರಾಮನ ಪಾದಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಮಾನಿಗಳೂ, ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿಕರೂ, ನಿಂಬೇ ಹಣ್ಣು, ತಂಗಿನ ಕಾಯಿ, ಉತ್ತಮಿ, ಮೋದಲಾದ ಫಲಗಳನ್ನಾಗಿ, ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನಾಗಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಖುಗ್ಯಜಸ್ಪಾವುಗಳಿಂಬ ಮಾರು ವೇದಗಳ ಪರಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಪಾದಕೆಗಳ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿ ಬಂದರು. ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಸಾವಂತರಾಜ ಕುಮಾರರು ತೇಜಿಗಳನ್ನೇರಿ ಕೊಂಡು, ಕತ್ತಿ ಕಾರಾರಿ ಮುಂತಾದ ಆಯು ಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಬೆಂಗಾವಲಾಗಿ ಬರುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಕಾಸಲೆ, ಸುಮಿತ್ರ, ಕೈಕೆಯಿ ಮೋದಲಾದ ಮಾತ್ರ ಜನಗಳೂ, ಅಂತಹಪ್ಪರ ಸ್ವರ್ಯಾಯರೂ, ರಾಮದರುಶನೋತ್ಸುಕರಾಗಿ, ಅಂದಣಗಳನ್ನಾಗಿ ಪಾಲಕಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಏರಿ ಕೊಂಡು ಬಂದರು.

ಆಗ ಶ್ರೀ ರಾಮನು ತನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ ಜಟಾ ಜೀರ್ ಧರನಾಗಿ, ಅನ್ವಾಹಾರಗೆ ಜನ್ಮಿ ಬಿಟ್ಟು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷದಿಂದ ಭಲಾಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಬಡ ವಾದ ಹೈಯುಣಿ ತಮ್ಮಂದಿರಾದ ಭರತ, ಶತ್ರುಫ್ರೇರನ್ನು ನೋಡಿ,—ಅಯ್ಯ್ಯೇ! ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಇವರು ಇಪ್ಪು ಕಪ ಪಟ್ಟರಲ! ನನ್ನ ಹುಟ್ಟು ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳೂ ತಮ್ಮಂದಿರೂ ವೊದಲಾದ ಇಪ್ಪು ಬಂಧುಗಳ ದುಖ ಕ್ಕ ಕಾರಣವಾಯಿತು, ಎಂದು ಮರುಗುತ್ತಾ, ಬೇಗ ವಿವಾನವನ್ನು ಭಾವಿಗೆ ಇಳಿಸಿದನು. ಆಗ ಭರತನು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಅಡಿ ದಾವರೆಗಳಿಗೆ ರತ್ನ ಪಾದು ಕೆಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿ, ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡ ಬಿಡ್ಡನು. ಶತ್ರುಫ್ರೇನು ಸೀತಾ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಭರತ ಶತ್ರುಫ್ರೇ ರನ್ನು ತಬ್ಬಿ ಕೊಂಡು, ಮುದ್ದಾಡಿ, ಮುಂಗುರುಳುಗಳನ್ನು ಆಪ್ರಾಣಿಸಿ, ಕೌಸಲ್ಯೆ ವೊದಲಾದ ಮಾತ್ರ ಜನಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಲು; ಕೌಸಲ್ಯೆಯು ಸೀತಾ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿರನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿ, ಆನಂದ ಬಾಪ್ಪುಗಳಂದ ಅವರನ್ನು ನೆನಸಿದಳು. ಆ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಪರಿಪೂರ್ವಿ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಕೈ ಕೊಂಡು, ಮಿಕ್ಕ ಮಂತ್ರಿ ಸೀನಾ ಪತಿ ಪಾರ ಪರಿಜನಗಳನ್ನು ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಮನ್ಯಿಸಿದನು.

ತರುವಾಯ ಭರತನು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಕ್ಷೇಮಗಿಂದು, ನಿಂತು ಕೊಂಡು,—ಮಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನೇ, ನೀನು ನನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಕ್ಯುಕೆಯಿಯ ಮಾತನ್ನು ಮನ್ಯಿಸಿ, ತಂದೆಯಾದ ದಶರಥ ರಾಯನನ್ನು ಸತ್ಯ ಪೃತಿಜ್ಞನಾಗಿ ನೂಡಲು, ನನಗೆ ನೀನು ಕೊಟ್ಟು ಇದ್ದ ಕೋಸಲ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತಿರಿಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ಪಾದಕ್ಕೂಪ್ರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ದೊಡ್ಡ ಗೂಳಿಯಿಂದ ಹೊತ್ತು ನಿರ್ದಿಷಿಸ ತಕ್ಕುಂಫ ಭಾರವನ್ನು ಹೊರ್ವಿದೆಕ್ಕೆ ಎಳೇ ಕರುವಿಗೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೋ, ಹಾಗೆ ವೂರು ಲೋಕಗಳ ಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸ ತಕ್ಕುವನಾಗಿರುವ ನೀನು ಧರಿಸ ತಕ್ಕು ಈ ಕೋಸಲ ರಾಜ್ಯದ ಭಾರವನ್ನು ನನಗೆ ವಹಿಸುವದಕ್ಕು ಬಲವಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಈದುರೆಯ ಹಾಗೆ ಕತ್ತಿಯೂ, ನವಿಲಿನ ಹಾಗೆ ಕಾಗೆಯೂ ಹ್ಯಾಗೆ ನಡೆಯಲಾರವೋ, ಹಾಗೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ರಾಜ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆಯ ನ್ನು ಮಾಡಲಾರೆನು. ಸೂರ್ಯ ಒಂದುರು ಎಪ್ಪು ದಿವಸ ಪರಿಯಂತರವು ಪ್ರಕಾ ಶಿಸುವರೋ, ಈ ಭಾವಂದಲವನ್ನು ಎಪ್ಪು ದಿವಸ ಪರಿಯಂತರವಿರುವದೇರೋ, ಅಪ್ಪು ದಿವಸ ಪರಿಯಂತರವು ಈ ಕೋಸಲ ರಾಜ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ

ಕೊಂಡು, ನಾನು ವೋದಲಾದ ಸರ್ವೋನ್ಮಾ ಕಾಪಾಡಿ ಕೊಂಡು ಬಾ! ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಲು; ರಾಮನು ಆ ಮಾತಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಕೊಂಡು, ದಿವ್ಯವಾದ ಅಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳತು ಕೊಂಡನು.

ಆ ಬಳಿಕ ಶತ್ರುಷ್ಣನ ಅಪ್ಯಾನೀಯ ಪ್ರಕಾರ ಜಾಣರಾದ ಜಡೇ ಬಿಡಿಸುವ ವರು ಬಂದು, ರಾಮನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತರು. ಮೋದಲು ಭರತನ ಜಡೆಯ ನ್ನೂ, ಆ ಹಿಂದೆ ಲಜ್ಜ್ಯಾಣನ ಜಡೆಯನ್ನೂ, ಆ ಬಳಿಕ ಶತ್ರುಷ್ಣನ ಜಡೆಯನ್ನೂ, ರಾಮನ ಅಪ್ಯಾನೀಯ ಪ್ರಕಾರ ಬಿಡಿಸಿ, ಅವರು ಮಂಗಳ ಸ್ವಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ, ಶ್ರೀ ರಾಮನು ತನ್ನ ಜಡೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಹಾಗೆ ಅಪ್ಯಾನೀ ಕೊಡಲು; ಆ ಜಡೆಯ ಬಿಡಿಸುವವರು ನವ ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಶಿಕ್ಷಣಿಗೆ ಬಾಳಕಿಗೆಳಳಂದಲೂ, ಉಗುರುಗಳಂದಲೂ, ನೋಡಾಗದಂತೆ ಪರಿಮಳವಾದ ಎಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು, ಮೇಲ್ಲನೆ ಜಡೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ರಾಮನು ಮಂಗಳ ಸ್ವಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ ಸುಗ್ರೀವಾದಿ ಈಪಿ ಸೇನಾ ಪತಿಗಳೂ, ವಿಭೀಷಣನೇ ಮೋದಲಾದ ಸರ್ವ ರಾಷ್ಟ್ರಸರೂ, ಮಂಗಳ ಸ್ವಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪಸ್ತ್ರಾ ಭರಣ ಭಾಷಿತರಾದರು.

ಅಪ್ಯಾರಲ್ಲಿಯೇ, ಪಡುವಣ ದಿಕ್ಕೆಂಬ ವಸಿತೆಯು, ಜಡೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಕೊಂಡು ಲೋಕಾಭಿರಾಮನಾಗಿರುವ ರಾಮನಿಗೆ ಮಂಗಳಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಎತ್ತುವ ದಕ್ಕೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವ ಮಾಣಿಕದ ಹರಿವಾಣವೋ? ಎಂಬಂತೆ ಸಂಧ್ಯೆ ರಾಗಿಂದ ಕೆಂಪಾಗಿರುವ ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲವು ಅಸ್ತು ಗಿರಿಯ ಶಿಶಿರ ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ಕೂಡಲೇ ರಾತ್ರೆ ಎಂಬ ರಮಣಿಯು ಗಂಡನಾದ ಇಂದ್ರ ನನ್ನ ಕೂಡುವದಕ್ಕೆ ಕುಸುಂಬಿಯ ಬಣ್ಣದ ಶಿರೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟಿರುವಳೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಸಂಜೀ ಗೆಂಪು ಶೋಭಿಸಿತು. ಮತ್ತು ಆಕೆಯು ಧರಿಸಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂಪುಗಳೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಕಾಳಿಸಿದವು. ಗಾಢಾಂಧಕಾರ ವು—ನನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಿಸಿ, ಸಂಭರಿಸುವ ತಮಶ್ಚ ರರನ್ನು ಈ ರಾಘವನು ಕೊಂಡು ಹಾಕಿದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈತನ ದೇಶವನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಕೊಂಡು, ಮೋಹಿಸುವೆನು ಎಂದು, ಮುತ್ತಿ ಕೊಂಡಿತೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಇತ್ತು.—ಇಂದ್ರಾಧಿಗಳ ನ್ನು ಜೀಸಿದ ನನ್ನೊಳಿಡನೆ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದೆ ಈ ಅಂಧಕಾರವು ಶೋಸುವದಲ್ಲಾ! ಎಂದು, ರಾಮನು ನಕ್ಷತ್ರದ್ವಿಂದ ಆ ನಗುವಿನ ಕಾಂತಿಯೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಜೆಳಿಂಗಳು ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ, ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ಶ್ರೀ ರಾಮಾಂದರನ ಮುತ್ತ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಕುಡಿದು, ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟ ಅಯೋಧ್ಯೆ ಪುರ ವಾಸಿಗಳು

ಕೆಣ್ಣುಗಳ ಹಾಗೆ, ಇಕ್ಕೋಽರ ಪಡ್ಡಿಗಳು ಬೀಳದಿಂಗಳನ್ನು ಕುಡಿದು, ಸಂತೋಽಪ ವೆಟ್ಟವು. ಪೂರ್ವ ದಿಗ್ನಿತೆಯು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಸ್ಥಿರ ದರ್ಶಣವೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಉದಯ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ ಮಂಡಲವು ಇನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಗುರು ಪತ್ತಿಯೋಡನೆ ಕೂಡಿ, ಕಳಂಕಿಯಾದ ಈ ದೋಷಾಕರನನ್ನು ನೋಡ ಬಾರದು ಎಂದು, ಕೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಳ್ಳಿ ಕೊಂಡವೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಪದ್ಮಿ ನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಮುಳ್ಳಿ ಕೊಂಡವು. ತಾನು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ದೆಂಡ ತಿಯಾಗಿ, ಮದ್ದೈ ಪಾರಿಗಳೋಡನೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತು, ತನ್ನ ದೋಽಪ ವನ್ನು ಮರೆತು, ಅನ್ಯರ ದೋಽಪವನ್ನು ಎಣಿಸುವದು ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯಸಿಂದು ನಗುತ್ತದೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ, ಕುಮುದಿನಿಗಳು ಅರಳಿದನ್ನು. ರಾಘವನು ಕೊಂಡ ರಾಜ್ಯಸರ ಮಡಬಿಗಳ ಹಾಗೆ ಇಕ್ಕುವಾಕಿಗಳು ತಮ್ಮ ಗಂಡಂದಿರನ್ನು ಕಾಣಿದೆ, ವಿರಹದಿಂದ ಕೊರಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗ ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಇವು ಬಂಧುಗಳೋಡನೆ ದಿವ್ಯ ಭೋಜನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸೆಜ್ಜೀ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಪೂರ್ತಿಗಳಿಂದ ಲೂ, ಕಾಲು ಸಕಲಾತಿಗಳಿಂದಲೂ, ಕೂಡಿರುವ ರತ್ನದ ಮಂಜದ ಮೇಲೆ ಸೀತೆ ಯೋಡನೆ ಸುಖವಾಗಿ ಮಲಗಿದನು.

ಆ ಬಳಕ್ಕ—ಲೋಕಾಭಿರಾಮನಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮನಿಗೆ ಈ ದಿವಸ ಪಟ್ಟಾಭಿ ಹೇಳ ಮಹಾಽತ್ಮವ ಬೇಳೆಯುತ್ತದೆ; ಮಾರು ಲೋಕದವರು ನೋಡ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಸಾರುತ್ತವೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಮುಂಗೋಳಿಗಳು, ಕೋಕೋಕೋ ಎಂದು, ಮಾರು ಲೋಕವು ಕೇಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾರು ಸಾರಿ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದು ನಿಜವೋ? ಸುಳ್ಳಾರ್ಥಿ? ಎಂಬದಾಗಿ, ವಿಜಾರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬೂ, ಎಂದು, ದೇವ ವೇಂದ್ರನು ಅಪ್ರತ್ಯಾಂಕೋ ಕೊಡಲು; ನಂದನ ವನಧಿಂದ ಹೂರಿಟು, ದೇವ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಹಾದು, ಕೈಲಾಸ ವಾಗ್ವಾಗಿ ಬರುವಲ್ಲಿ, ಶಿವನ ಭಾವಣವಾದ ಹಾವುಗಳು ತನ್ನನ್ನು ನುಂಗುತ್ತಿರಲು; ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಸೂಜ್ಞತ್ವ ದೇಹದಿಂದ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದು, ತಿರುಗಾಡುತ್ತ, ವಿಜಾರಿಸುವದೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಮುಂ ರೂಪದ ಜಿಕ್ಕೆ ಫೂಳಯು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ಕೋಳಿಗಳ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿ,—ನನ್ನ ಜುಲೋಧ್ವಾರಕನಾದ ರಾಮ ಇಂದ್ರನ ಪಟ್ಟಾಭಿಹೇಳ ಮಹಾಽತ್ಮವನ್ನು, ಉದ್ದವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಕೊಂಡು, ನೋಡ ಬೇಕೆಂಬು ಆಶೇಯಿಂದ ಸೂರ್ಯನು ಉದಯ ಗಿರಿಯ ಶಿಖರವನ್ನು ಹತ್ತಿದನು. ಪಟ್ಟಾಭಿಪ್ರಿಕ್ತನಾದ ಗಂಡನಾದ ರಾಮನನ್ನು ನೋಡಿ, ಸೀತೆಯ ಕೆಣ್ಣುಗಳು ಹೀಗೆ ಅರಳುತ್ತವೆ ಎಂದು ತೋಡಿಸುವವೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಪದ್ಮಿನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಅರಳಿಸಿದವು.

ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕೆಂಪಾದ ಸೂರ್ಯನೂ, ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಬಿಳುಪಾಗಿರುವ ಚೆಂದುನೂ, ಈ ಎರಡು, ದಿಗ್ಯನಿತಿಗಳು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಆಜುವದಕ್ಕೆ ಧರಿಸಿರುವ ಮಾನಿಕೆದ ಮುತ್ತಿನ ತಂಡುಗಳೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದವೇ.

ಇಂಥ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳ ವಾದ್ಯ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ, ಭೃತ್ಯಗಳ ಜಯ ತಬ್ಬ ದಿಂದಲು, ರಾಘವನು ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಎದ್ದು, ನಿತ್ಯ ಕರ್ಮಾ ದಿಗಳಿನ್ನು ಸೇರಿರಿಸಿ, ತಮ್ಮಂದಿರು ಮೊದಲಾದ ಸರ್ವರೋಜನೆ ಕೂಡಿ, ಭರತನ ಶುಲಗದ ಭಾವದಿಗೆ ಬಂದು, ದಿವ್ಯಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳಲು; ಭರತನು ಎದ್ದು, ಸಾಮ್ರಾಂಗವಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಕೈಗಳಿನ್ನು ಮುಗಿದು, ನಿಂತು ಕೊಂಡು, -ಎಲ್ಲೆ, ಶ್ರೀ ರಾಮಂದುನೇ, ನನ್ನ ವರಕ್ಕೆ ನೀನು ಅಯ್ಯೋಧ್ಯೀಯ ಸಾಂಬಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದಾಗ ಇದ್ದ ಲೀಖ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಇರುವ ಲೀಖ್ಯ ಕ್ಷಾತ್ರ ಮತ್ತು ಮಾಡಿಯು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಅಗ್ನೇ, ಬೋಕ್ಕಸದ, ಉಗ್ರಾ ಶಾದ, ಚತುರಂಗ ಬಲದ, ರಾಜ್ಯದ, ಕರಣಿಕರುಗಳೇಲೂ ಆದಾಯ, ವೆಳ್ಳಕ್ಕಿ, ನಿಲುವುಗಳ ಲೀಖ್ಯಗಳಿನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಕಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿಜಾರಿಸ ಬಹುದು ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಲು; ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಅವರನ್ನು ಬೀರೆ ಬೀರೆಯಾಗಿ ಕರಿಸಿ, ತಾನು ಮೊದಲು ಹೋದಾಗ್ಯ ಇದ್ದ ನಿಲುವುಗಳು ಇಪ್ಪು, ಈಚೆಗೆ ಭರತನು ಮಾನಿಸಿದ ಆದಾಯವಿಟ್ಟು, ಅಂತು ಮೊತ್ತಕ್ಕೆ ಈ ದಿವಸದ ವರಿಗೆ ವೆಚ್ಚಿದ್ದು ಹೋಗಲಾಗಿ, ನಿಂತ ನಿಲುವನ್ನು ವಿಜಾರಿಸುವಲ್ಲಿ, ಸಕಲದರಲ್ಲಿಯೂ, ಭರತ ತಹೀಳದಂತೆ ಹತ್ತು ಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತಿರೆಲು; ಭರತನನ್ನು ಬಾಚಿ, ತಬ್ಬಿ ಕೊಂಡು, ಆತನ ರಾಜ್ಯಭಾರದ ಜಾಣತನಕ್ಕೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿ, ಕೊಂಡಾಡಿದನು. ಆಗ ಸುಮಂತ್ರನು ರಘವನ್ನು ಸಿದ್ದಾ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಬಂದು, ನಿಲ್ಲಲು; ಶ್ರೀರಾಮನು ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಆಸೆಯ ಅಂಬಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ್ತಿರಿಸಿ, ಮಿಕ್ಕ ಕೆಪಿಸೇನೆಗಳು ಏರುವದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಗಜಗಳಿನ್ನು ತರಿಸಲು; ಕಾವಿಗಳು ಆಸೆಗಳ ಕೊಂಬಾಗಳೆ ಮೇಲೆಯೂ, ಕುಂಭ ಸ್ಥಳಗಳ ಮೇಲೆಯೂ, ಬೆನ್ನುಗಳ ಮೇಲೆಯೂ, ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು, ಹೊರಟಿವು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ, ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಶ್ರೀ ರಾಮಂದುನು ಸೀತಾ ಸಮೀತನಾಗಿ ರಘಾರಾಧನಾಗಲು; ಭರತನು ಕುದುರೆಗಳ ಕಡಿವಾಣಿಗಳಿನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು, ಸಾರಧಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಶರಣಾಗತನಾದ ವಿಭಿಂಧಣನು ಬೆಳ್ಳೋಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ಅಕ್ಕತ್ತಣ ಶತ್ರುಘ್ನರು ಭಾವಾರಗಳಿನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿದರು. ಕೌಸಲ್ಯಾದಿ ರಾಜೀ

ವಾಸಗಳು ಅಂದಣಗಳನ್ನು ಏರಿ ಕೊಂಡು, ಅವೋರ್ನಗಳು ಸಹಿತವಾಗಿ ಹೋ ರಟ್ಟರು.

ಅತ್ಯ ಅಯೋಧ್ಯ್ಯ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನಗರವನ್ನು ಶೃಂಗರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಶಿಲ್ಪಗಾರರು ನಂದಿಗ್ರಾಮದಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಅಯೋಧ್ಯ್ಯಯ ವರಿಗೂ ದಾರಿಗ ಇಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟವಾದ ಬಳಗೆ ತಿಪ್ಪಿಗಳಂದ ಮಣಿ ಅಗಿದು, ತುಂಬಿ, ನೀರು ಇಲ್ಲದ ಬಳಯಲ್ಲಿ ಚಿಲುವೇಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಕಾರೆಂಜಿಗಳಂದ ನೀರನ್ನು ತಂದು, ತುಂಬಿಸಿ, ನೇಳಲು ಇಲ್ಲದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನೇಳಲನ್ನು ವಾಡಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಅರವ ಟ್ರಿಗೆಗಳನ್ನು ವಾಡಿ, ಅಯೋಧ್ಯ್ಯ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಶ್ರೀ ರಾಮನು ವನಕ್ಕೆ ಹೋದಾರಭ್ಯ ಆ ಅಯೋಧ್ಯ್ಯಯ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಉರು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೊರಿಗೆ ಹೋದ್ದರಿಂದ, ನಗರವು ಹಾಳಾಗಿ, ಯಾವ ಮನಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ, ಹೇಗೆ ಇಗಳು ತೋಡಿದ ಮಣಿ ನ ಗುಡ್ಡಿಗಳೂ, ದರುಗಳೂ, ಗೆದ್ದಲು ಹತ್ತಿದ ಕಂಭ, ಗಡಿಗೆ, ಜಕ್ಕಿ, ಚೋಡಿಗೆ, ತೋಲೆ, ಮುಂಡಿಗೆಯ ಸರಗಳೂ, ಬಿದ್ದ ಗೋಡಿಗಳೂ, ಸುರಿದ ಹಂತಗಳೂ, ಸುಲಿದ ಹಂಜರಗಳೂ, ಮುರಿದ ಗಳುವುಗಳೂ, ಕಿತ್ತ ಹಂಬುಗಳೂ, ಬಡೆದ ಮಾಡಿಕೆಗಳೂ, ಈಡ್ಯಾಪುವ ಬೆಕ್ಕುಗಳೂ, ಕಿಂಧಿಷಿಹಾ ಎಂದು ಕೂಗುವ ಇಲಿಗಳೂ, ಮೂಗಿಲಿಗಳೂ, ಸುಂಡಗಳೂ, ತುಂಬಿರುವ ತಿಗಳಿಗಳೂ, ಹಾಡುವ ಸೋಳ್ಳುಗಳೂ, ಹಾರುವ ಚಿಗಟಗಳೂ, ಇಲಿಗಳ ಬಿಲ ಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ ಹಾಪುಗಳೂ, ಫೋತ್ತಾರವನ್ನು ವಾಡುವ ಗೂಬೆಗಳೂ, ಬೋಗುಳುವ ಗುಳ್ಳೇ ಸರಿಗಳೂ, ಬಾಯಿಗಳಂದ ರಕ್ತಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ ಕೂಗುವ ಹಂದಿಕೆರಗಳೂ, ಇನ್ನು ಹಂದಿ, ನಾಯಿ, ನರಿ, ವೋದಲಾದ ವೃಗಳಂದಲೂ, ಕೂಡಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ, ಬಹಳ ವ್ಯಾಸನ ಪಟ್ಟು, ಜಾಗ್ರತೆ ಯಾಗಿ ಪಟ್ಟಣದ ಮನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪರಿಶುದ್ಧ ವಾಡಿ, ಸಕಲ ಮನೆಗಳನ್ನು ತೋರಣಾದಿಗಳಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಅರಮನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶೃಂಗರಿಸಿ,—ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಹೋಸ ಅಯೋಧ್ಯ್ಯಯೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ ವಾಡುತ್ತಿರಲು; ರಾಮನು ತಿರಿಗಿ ಅಯೋಧ್ಯ್ಯಗೆ ಬರುವ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ವೋದಲು ಓಡಿ ಹೋಗಿ ದ್ವಾರೆಲ್ಲಾ ಬೇಗನೆ ಬಂದು, ತನ್ನ ತನ್ನ ಮನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಕೊಂಡರು. ಆಗ ಈ ಶಿಲ್ಪಗಾರರೂ, ಪುರದವರೂ, ಶ್ರೀರಾಮನ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕೊಂಡು ಇದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಗೋ ಧೂಳೀ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಅಯೋಧ್ಯ್ಯ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಹೋಕ್ಕು, ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ದಶರಥ ರಾಯನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಇಳದು

ಕೊಂಡು, ಭರತನನ್ನು ನೋಡಿ,—ಎಲ್ಲೆ, ಭರತನೇ, ನಮ್ಮೆ ಪಿಯ ಸಖಿನಾದ ಸುಗ್ರೀವನು ನಮಗೆ ಪರವೋಽಪಕಾರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಸೇನಾ ಸಹೇಳತಾಗಿ ನೀ ನೇ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ನನ್ನ ವೇದಲಿನರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿ, ಒಂದರ ಲೀಯೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗದಂತೆ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಡ, ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೀ ಕೊಡಲು; ಭರತನು ಸುಗ್ರೀವನ ಬಳಗೆ ಬಂದು, ಆತನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು, ಶ್ರೀ ರಾಮನ ವೇದಲಿನರಮನೆಗೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದು, ಇಳಿಸಿ, ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಪ್ರಿಯ ಸಖಿನೇ, ನೀನು ನಮಗೆ ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ನಾವು ಏನು ಪ್ರತಿ ಉಪಕಾರವನ್ನು ವಾಚೇವು? ನೀನು, ನಾವು ನಾಲ್ಕುರು ಸಹೋದರರಲ್ಲಿ ಐದನೆಯವನಾದಿ ಎಂದು ಹೋಗಳಿ, ನಾಳೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಟ್ಟಾಭಿಪ್ರೇಕಕ್ಕೆ ಸಮುದ್ರೋದಕಗಳನ್ನೂ ಗಂಗಾದಿ ಮಾಹಾ ನದಿಗಳ ಉದಕಗಳನ್ನೂ, ದಿವ್ಯಾಪಧಿ ರಸಗಳನ್ನೂ ತರುವದಕ್ಕೆ ಕರ್ಮ ವೀರರಿಗೆ ಕಟ್ಟೀ ಮಾಡು, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಆ ಜ್ಯೋತಿಲೀಯೇ ಸುಗ್ರೀವನು ಜೊಂಬವಂತನನ್ನು ಮೂಡಣ ನಾವು ದ್ರುಕ್ಕಿ, ವೇಗದರ್ಶಿಯನ್ನು ಪಡುವಣ ಕಡಲಿಗೆ, ವೃಷಭನನ್ನು ತೆಂಕಣ ಕಡಲಿಗೆ, ಹನುಮಂತನನ್ನು ಬಡಗಣ ಕಡಲಿಗೆ,—ಹೋಗಿ, ಸಮುದ್ರದ ಉದಕಗಳ ನ್ನೂ, ನದಿ ಉದಕಗಳನ್ನೂ, ಶೈವಧಿ ರಸಗಳನ್ನೂ, ಈ ರಾತ್ರಿ ಬೀಳಗಾಗುವ ಷ್ವರಲೀಯೇ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಬರ ಬೇಕೆಂದು ನೇಮಿಸಿ, ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಸುವರ್ವದ ಕೊಡಪಾಗಳನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅವರು ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಆ ರಾತ್ರಿ ಎರಡು ರೂಪದ ಹೋತ್ತಿಗೆ ಸಮುದ್ರಾದಿ ಉದಕಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದು, ಭರತನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು.

ಹಾಗೆ ಸೂರೋದಯವಾಗಲು; ಕೌಸಲ್ಯಾ ದೇವಿಯು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮಜಂತ್ರನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಪ್ರೇಕ ಮಹೋತ್ಸವವು ತಡೆ ಇಲ್ಲದೆ ಬೀಳೆಯುವ ದಕ್ಷೀಷ್ವರ ಅರಮನೆಯ ಹಜಾರವನ್ನು ಕಸ್ತೂರಿಯ ರಸದಿಂದ ಸಾರಿಸಿ, ಮಾತ್ರಿನ ದಂಗೋಲೆಗಳನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸಿ, ಹಸೇ ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ಹಸೆಯನ್ನು ಬರಿಸಿ, ನವ ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಹಸೇ ಮಹಿಯನ್ನು ತಂದು, ಹಾಕಿಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ರತ್ನ ಗಂಬಳಯನ್ನು ಹಾಸಿಸಿ, ಅದರ ಮುಂದು ಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಎರಡು ಒನಿಕೆಗಳನ್ನು ಶೃಂಗರಿಸಿ, ಇಡಿಸಿ, ಅದರ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಗಣಿಯ ಉಂಡೆಯಿಂದ ಬೆನಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಅಪ್ರಾಗಳ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಗರಿಕೇ ಹುಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಕಿಸಿ, ಇಡಿಸಿ, ಒಂದು ಪರಾತದಲ್ಲಿ ಬಿಡಿ ಹೂಸುಗಳನ್ನೂ, ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಎಲೆ, ಅಡಿಕೆ, ತಂಗಿನಕಾಯಿ,

ಬಾಳೇ ಹೆಣ್ಣು ಗಳನ್ನೂ, ಒಂದು ತಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನೂ, ಮತ್ತೊಂದು ಹರಿವಾಣಿದಲ್ಲಿ ಅರಿಸಿನದ ಪ್ರತಿಯನ್ನೂ, ಇನ್ನೊಂದು ತಾಂಬಾಣಿದಲ್ಲಿ ಗೋಧಿ ಹಿಂದಿನ್ನೂ, ಬೇರೊಂದು ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ಗಂಥವನ್ನೂ, ನವ ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಕೆಣ್ಣಿದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ಪರಿಮಳವಾದ ಎಣ್ಣಿಯನ್ನೂ ಇರಿಸಿ, ಉರಲ್ಲಿರುವ ಮುತ್ತೆಪ್ಪದೆಯರಾದ ವೈದ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ಅವ್ಯೋರುಗಳನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸಿ, ಕರಿಸಿ ಕೊಂಡು,—ಸೀತಾ ರಾಮರನ್ನು ಹಸೇ ಮಹಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ, ಶುಲಗ, ತಾಳ, ಮೇಳ ಮುಂತಾದ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಎಣ್ಣೀ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಬೆಳ್ಳಿಸಿರಿ ಎಂದು, ಮುದುಕರಾದ ಮುತ್ತೆಪ್ಪದೆಯರಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ಕುಲದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದಂಥ ಬದು ಜನ ವೈದ್ಯ ಸುವಾಸಿನಿಗಳು ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಇಡ್ಡ ಸಗರೀ ಬೆನಕೆಗಳನ್ನೂ ಗಂಥ ಪ್ರಮಾಣತೆಗಳಿಂದ ಪೂರಿಸಿ, ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯನ್ನೂ ಒಡಿದು, ಆ ಹೋಳಿಗಳನ್ನೂ ಬಾಳೇ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಸ್ನೇಹಿತ್ಯ ಮಾಡಿ,—ಸ್ವಾವಿಂ, ಬೆನಕನೇ, ನವನ್ನು ರಾಮಭಂಪ್ರನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಪ್ರೇಕ ಮಹೋತ್ಸವನ್ನ ತಡೆ ಇಲ್ಲದೆ ಬೆಳ್ಳಿಯು ವಂತೆ ನೀನು ದಯ ಮಾಡು, ಎಂದು ಬೇಡಿ ಕೊಂಡು, ಆ ಬೆನಕೆಗಳನ್ನೂ ಬಲಗೊಂಡು, ನಮಸ್ಕಾರಿಸಿ, ಇಬ್ಬರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೆನಕೆಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಸುವ್ಯೀ ಪದಗಳನ್ನೂ ಹಾಡುತ್ತು, ಅರಿಸಿನವನ್ನೂ ಕುಟ್ಟಿ, ಆ ಬಳಕ ಗೋಧಿ ಕಲ್ಲಿಗಳಿಗೆ ಗೋಧಿ ಹಿಂಟ್ಟಿನ್ನು ಹಾಕಿ, ಬೀಸುವ ಪದಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿತ್ತು, ಬೀಸಿ, ತರುವಾಯ ಇಬ್ಬರು ಮುತ್ತೆಪ್ಪದೆಯರು ಸೀತಾ ರಾಮರಿಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನೂ ಮಾಡಿ, ಸೀತೆಗೆ ಒಬ್ಬಳು, ರಾಮಸಿಗೆ ಒಬ್ಬಳು, ಚಿನ್ನದ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿರುವ ಪರಿಮಳದ ಎಣ್ಣಿಯನ್ನೂ, ಒತ್ತಿ, ಆರತಿಗಳೇತ್ತಿದರು.

ಆ ಹೇಳೆ ಕೌಸಲ್ಯಾ ದೇವಿಯು ಅವರನ್ನೀಲ್ಲಾ ಅರಿಸಿನ, ಗಂಥ, ಹೊನ್ನು, ಕುಂಕುಮ, ಹೆಣ್ಣು, ಕಾಯಿ, ದಕ್ಕಿಳೆ, ತಾಂಬಾಣಿಲಗಳಿಂದ ಸತ್ತೆರಿಸಿ, ಆ ಮುತ್ತೆಪ್ಪದೆಯರನ್ನೂ ಅವರವರ ಮನಸೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು, ತರುವಾಯ ಅವ್ಯೀರುಗಳನ್ನೂ ಕುರಿತು—ಸೀತಾ ರಾಮರಿಗೆ ಮಂಗಳ ಮಜ್ಜನವನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿ, ವಸ್ತ್ರಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿರಿ, ಎಂದು ಅಪ್ಪಣಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ಆ ಬಳಕ ಜಾಣರೂ ಹಿರಿಯರೂ ಅಗಿರುವ ಅವ್ಯೋರುಗಳು ಸೀತಾ ರಾಮರನ್ನು ಮಜ್ಜನದ ಮನಸೆಗೆ ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿ, ಸ್ವರ್ಪಿಕದ ಕಲ್ಲಿಗಳಿಂದ ಮಾಡಿರುವ ಬಂಡಲಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲ್ಷಾ ಮಯವಾಗಿರುವ ಕಾಲು ಮಹಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ, ನವ ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಕರಗಗಳಿಂದ ಬಂಡಳ ಬಿಸಿಯೂ ಬಂಡಳ ತಣ್ಣಿಗೂ ಆಗದೆ ಇರುವ

ಪರಿವುಳೋದಕೆವನ್ನು ಎರೆದು, ಅರಿಸಿನ ಹೊದಲಾದ ಅಂಗ ರಾಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು, ಮತ್ತೆ ಮಂಗಳ ಸ್ವಾನವನ್ನು ವಾಡಿಸಿ, ದಿವ್ಯವಾದ ಒಣಿದ ಬೀಳೇ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಮೈಗಳ ನೀರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒರಿಸಿ, ರಾಮನಿಗೆ ದಿವ್ಯ ಪೀಠಾಂಬರಗ ಳನ್ನು ಉಡಿಸಿ, ಹೊದಿಸಿ, ಕೀರ್ತಿ, ಕುಂಡಲ, ಭಾಷ್ಯರಿ, ಕಡಗ, ಉಂಗುರ, ಉಡುಧಾರ, ಹಾರ ವೊದಲಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿ, ದಿವ್ಯ ಗಂಧ ವಾಲ ಕೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಜಜಾರದಲ್ಲಿ ನವ ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಮಂಜದ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ, ತರುವಾಯ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

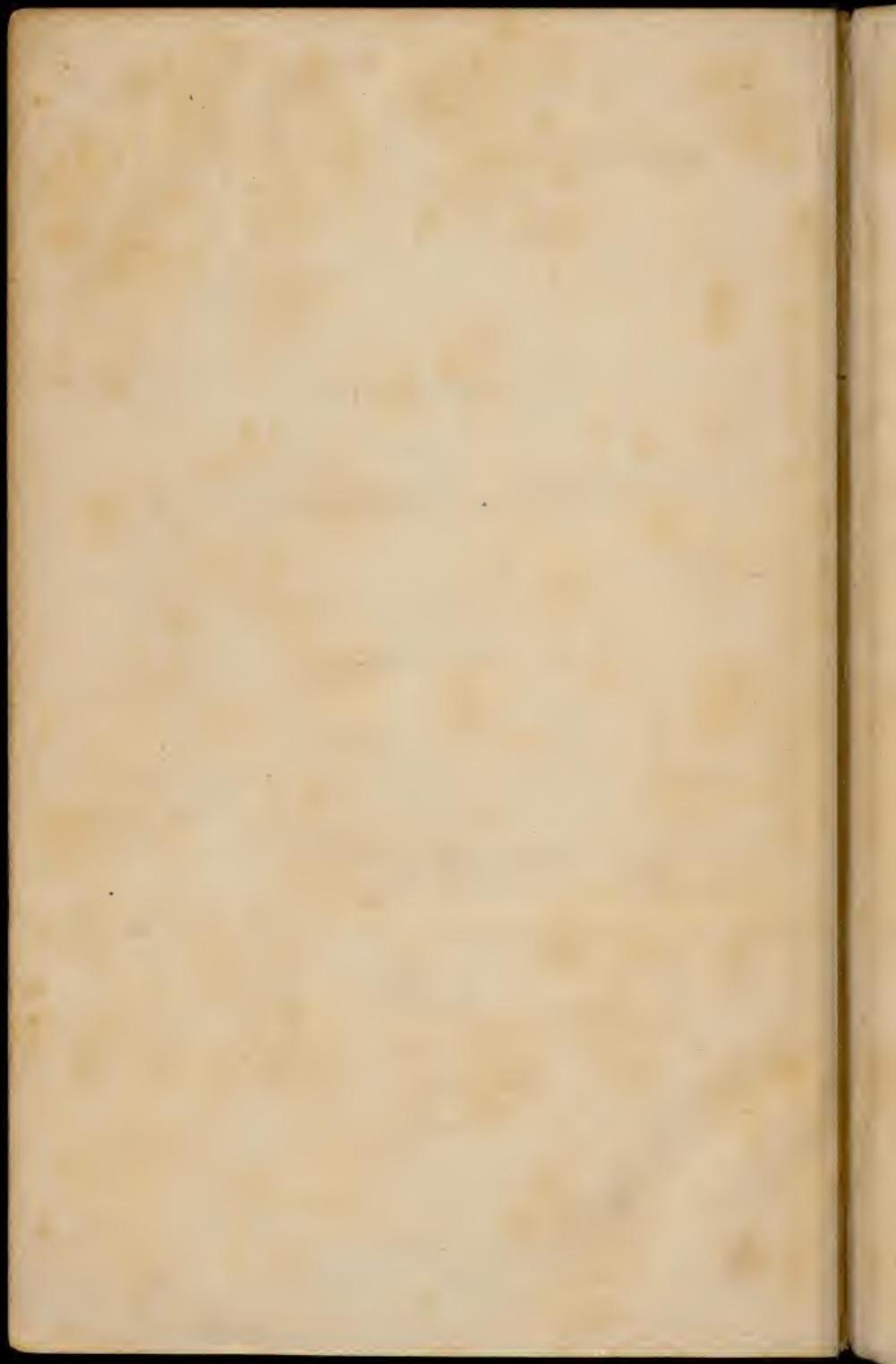
ಅದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಜಾಣಳು ಸೀತೆಯ ಅಂದ ಚಂಡಗಳನ್ನು ನೋಡಿ—ಎಲ್ಲೇ, ಅಕ್ಕಂದಿರಾ, ಲೋಕದ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿದ ರೆ, ಅವುಗಳಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಚೆಲುವು ಉಂಟಾಗುವದು. ಈ ಚೆಲುವಾದ ಸೀತೆಗೆ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟರೆ, ಈಕೆಯ ರೂಪು ಲಾವಣ್ಯಗಳಿಂದ ಆ ಒಡವೆಗ ಳಗೆ ಜೀಲುವು ಉಂಟಾಗುವದೇ ಹೊರತು, ಇವಳಿಗೇನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ, ಎನಲು; ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು—ಎಲ್ಲೇ, ತಂಗೀ, ನೀನು ಆಡಿದ ವಾತು ನಿಜವೇ ಸರಿ. ಅದಾಗ್ಯೂ ಲೋಕದ ನಟನೀಯ ಪ್ರಕಾರ ಮರಣದೀಗಾದರೂ ತೊಡಿಸ ಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಸೀತೆಯ ಕಾಲು ಬೆರಳುಗಳಿಗೆ ವಜ್ರಾದ ಅಣಿವೆಟ್ಟು, ಕಾಲುಂಗರ, ಬೊಬ್ಬಳೀಕಾಯಿ, ಅಕ್ಕಿಪಿಲ್ಲಿ, ಕಿರು ಪಿಲ್ಲಿಗಳೆಂಬ ಉಡುವೆಗಳನ್ನು ಇಕ್ಕಿಂದಿರಿಂದ, ಆ ಬೆರಳುಗಳ ಉಗುರಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಪರಾಜಿತವಾಗಿ ನಷ್ಟತ್ವಗಳು ಬಂದು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ, ಆ ಬೆರಳೋಡವೆಗಳು ಹೊಳೆದ ವು. ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಅರಿಸಿ ರಸವನ್ನು ಬಲ್ಲಿಯಿಂದ ಅದ್ದಿ, ತೆಗೆದು, ಸೀತೆಯ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಶೃಂಗರಿಸಲು; ಆ ಅರಿಸಿ ರಸದ ಕಾಂತಿ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಇಡುವ ಮಾಣಿಕದ ಕಾಲು ಕಡಗವೆಂಬ ಸೂರ್ಯನು ಹುಟ್ಟುವದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಕಾಣಿಸುವ ಪ್ರತಿಕಾಲದ ಸಂಚೆ ಗೆಂಪ್ರೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಇತ್ತು. ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಇಟ್ಟ ಕಾಲು ಕಡಗವೆಂಬ ಸೂರ್ಯನ ಪರಿವೇಷಪ್ರೋ? ಎಂಬ ಹಾಗೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಇಟ್ಟ ಒನ್ನೆಡ ಲಾಳಯು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ಬೇರೊಬ್ಬಳು ದಿವ್ಯವಾದ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಶೀರೆಯನ್ನು ಜನ್ಮಾಗಿ ನೇರಿ ಹಿಡಿದು, ಕೃಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು, ಸೀತೆಗೆ ಉಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಆಕೆಯ ನಡುವನ್ನು ಕಾಣದೆ, ಸ್ವಾಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುವ್ಯಾಸ ನಿಂತು ಇದ್ದು, ಬಹಳ ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ನಡುವಿನ ಗುರುತು ಹಿಡಿದು, ಉಡಿಸಿದಳು. ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಇನ್ನೆಡ ನಾಗವಣಿದಲೂ ಕಿರು ಫೆಂಟೆಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರುವ ನವ ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಒಡ್ಡುಣಿವನ್ನು

ಇಟ್ಟಿಳು. ಒಬ್ಬಿಳು ಕೈಗೆ ಬೀರಳುಗಳಿಗೆ ಮುದ್ರೀ ಉಂಗುರಗಳನ್ನು, ಹಸ್ತಕ್ಷೇತ್ರ ಕೆಡಗು, ಹಿಂಬಕೆ, ಜಳಕೆ ಮುಂತಾದ ಒಡವೆಗಳನ್ನು, ತೋಳಗೆನಾಗಮುರಿ, ಭಾಜಿಬಂದುಗಳನ್ನು, ಕೊರಳುಗೆ ಕಂತೀ ಸರ, ಕಡ್ಡೀ ಕಾಯಿ ಸರ, ಜೀರೀ ಸರ, ಮುತ್ತಿನ ಸರ, ಜೋವರುಲೆ, ಅಡ್ಡಿಕೆ, ಬಂದಿ, ತಾಳಗಳನ್ನು, ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನ ಚುಟ್ಟಿಯನ್ನು, ಮಾಗಿನಲ್ಲಿ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು, ನಡುತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಳಕು, ಗೊಂದೇ ಧಾರಗಳನ್ನು, ಹಿಂದಲಿನಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಭಂಗಾರಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಶೈಂಗರಿಸಿದೆಳು. ಮತ್ತೊಬ್ಬಿಳು ದಿವ್ಯವಾದ ರತ್ನಗಳು ಕ್ಷತ್ರಿರುವ ಕುಪ್ಪಸವನ್ನು ತೋಡಿಸಿದೆಳು.

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಶೈಂಗಾರವಾದ ಸೀರೀಗೆ ಆರತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ, ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಕುಳತಿರುವ ರಾಮನ ಬಳಗೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಅವನ ಬಲ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿ, ಇಬ್ಬಿಳಗೂ ಸೂರಾರತಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿದರು. ಅಪ್ಪರಲ್ಲಿಯೇ ವಚಿಪ್ಪರು ಬಂದು, ಸೀತಾ ರಾಮರನ್ನು ವೇದ ಘೋಷಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾಣರ ಕಡೆಯಿಂದ ವಾಡಿಸುತ್ತಾ, ಖಲಗದ ಭಾವದಿಗೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಕೂರಿಸಿದರು. ತರುವಾಯ ಒಳ್ಳೇ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ವಚಿಪ್ಪಾದಿ ಎಂಬು ಜನ ಯುವಿಗಳು ಸೀತಾ ರಾಮರಿಗೆ ನಿರ್ದೂಲಜಾಗಿಯೂ ಪರಿಮಳ ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಉದಕದಿಂದ, ಅಪ್ಪ ವಸುಗಳು ಇಂದ್ರನನ್ನು ತಾಂಗೋ, ಹಾಗೆ ಅಭಿಪ್ರೇಕವನ್ನು ವಾಡಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಣರೂ, ಮಂತ್ರಿಗಳೂ, ದಳವಾಯಿಗಳೂ, ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧರೂ, ವರ್ಯೋ ವೃದ್ಧರೂ, ಮುಂತಾದ ಸರ್ವರೂ, ಸಮುದ್ರೋದಕದಿಂದಲೂ, ಗಂಗಾ ನಾದಿಯ ಮಹಾ ಜಲಗಳಿಂದಲೂ, ಅಲಿಳ್ಳಾವಧಿ ರಸಗಳಿಂದಲೂ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಭಿಪ್ರೇಕವನ್ನು ವಾಡಿದರು! ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಣ ದೇವನು ತಾನೇ ರತ್ನ ಮಯವಾದ ಕಿರಿಣವನ್ನು ಸ್ಥಿರಿಸಿ, ರಥು ಕುಲಕ್ಕೆ ವೋದಲನೇ ಪುರುಷನಾದ ಸ್ವೇವಸ್ವಿತ ಮನುವಿಗೆ ಇಟ್ಟು ಇದ್ದನು. ಆ ಕಿರಿಣವನ್ನು ಪುರೋಹಿತ ವಚಿಪ್ಪಾದ ತಂದು, ರಾಮನ ತಲೆಗೆ ಇಟ್ಟರು. ಆಗ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸ್ವೇತಭರ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ಸುಗ್ರೀವ ವಿಭಿಂಧಣರು ಇಮರೀ ಮೃಗದಕೂದಲಿನ ಬಿಳ್ಳಿ ಇಕ್ಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು, ಎರಡು ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವಾಯುಪು ಇಂದ್ರನಿಂದ ಪೇರಿರಿತನಾಗಿ, ಬಂದು ದಿವ್ಯ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರವನ್ನು ತಂದು, ಶ್ರೀತಾಮನ ಕೊರಳುಗೆ ಹಾಕಿದನು. ದೇವ ಗಂಥರ್ವರು ಗಾನವನ್ನು ವಾಡಿದರು. ಅಪ್ಪರ ಸ್ತ್ರೀಯರು ನರ್ತನವನ್ನು ವಾಡಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ರಾಮನು ನಾಲ್ಕು ಜಾತಿಯವರಿಗೂ, ಬೀನಾನಾಫರಿಗೂ, ಯಾಜಕಸ್ತುರಿಗೂ, ಕರುಜರೇ ನೋದಲಾದ ಅಂಗ ಹೀನರಿಗೂ, ಅನೇಕ ಧನ ಕನಕ ವಸ್ತು

ಭರತಣಗಳನ್ನು ದಾಸಾ ಮಾಡಿದನು. ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಅಹ್ಮತ್ವಣನ್ನು ನೋಡಿ—ಎಲ್ಲೆ, ತಮ್ಮನೇ, ನೀನು ಹಬಿನಾಲ್ಕು ವರುಷ ನನೆಂಬಿಡನೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟಿ. ಈಗ ಯುವ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿ, ನನೆಂಬಿಡನೆ ಸುಖವಾಗಿ ಇರು ಎಂದು, ಎಪ್ಪು ವಿಧಾದಲ್ಲಿ ಒಡಂಬಡಿಸಿದಾಗ್ಯಾ, ಅಹ್ಮತ್ವಣನು ಒಪ್ಪೆದೆ—ನಿನ್ನ ಪಾದದ ಸೇ ಹೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವದೇ ನನಗೆ ಸ್ಯಾಗ್ರ ಪದವಿಯು, ಎಂದು ಹೇಳಲು; ತರುವಾಯ ಭರತನಿಗೆ ಯುವ ರಾಜ್ಯ ಪಟ್ಟಾಭಿಪ್ರೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಸುಗ್ರೀವ ಹನುಮ ಜಾಂಬಿವಂತಾದಿ ಕಾಮಿಗಳಿಗೂ, ವಿಭೀಷಣಾದಿ ರಾಜೈಸರಿಗೂ, ಅವರವರ ಮನ ಸ್ನಿನ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಮನಸ್ಸಿನಿ, ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು, ತಮ್ಮಂದಿರೋಡನೆ ಕೂಡಿ, ಕೋಸಲ ರಾಜ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ಧರ್ಮ ದಿಂದ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ರಾಮನು ರಾಜ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಆತನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾಲಾಸುಸಾರವಾಗಿ ಮುಗಿಲುಗಳು ಮಳೆಗಳನ್ನು ಕರೆಯತ್ತು ಇದ್ದವು. ಭೂ ಮಿಯು ಸಕೆಲವಾದ ಬೆಳ್ಗಸುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು. ಧನಿಕರಿಂದ ದರಿದ್ರರಿಗೆ ಉಪ ದ್ರವಿಲ್ಲದೆ ಇತ್ತು. ನೆರೆಯವರ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು, ಹಿಗ್ಗುವವರೇ ಹೊತ್ತು, ಒಬ್ಬರಾದರೂ ಹೊಟ್ಟೇಕಿಳ್ಳಿ ಪಡುವವರಿಲ್ಲ. ಮುದುಕರೂದವರು ಬೆಂಕ್ಕುವ ರಿಗೆ ಪ್ರೇತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದವರೇ ಇಲ್ಲ. ಉಂಡ ಮನೆಗೆ ಎರಡು ಬಗೆ ಯುವಂಥಾವರೂ, ಕೊಂಡ ಸಾಲ ಕೊಡದೆ ಇರುವವರೂ, ಭಂಡತನದಲ್ಲಿ ಬಾ ಇಂವಂಥಾವರೂ, ಕ್ಷತಿತನದಲ್ಲಿ ಕಂಡವರ ಮನೆಗೆ ಕನ್ನವಿಕ್ಕಿ, ಕಳುವವರೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಜನಾಧಿರೂವವರನ್ನು ನೋಡಿ, ಭಾಡಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ಒಡಿ ಸುವ ಚಾಡಿಕಾರರ ಮುಟ್ಟೇ ಇಲ್ಲ. ಸುಳ್ಳಾದುವವರ ಸುಳವು ಕಾಣಬೇ ಹೋಡಿಯಿತು. ಸರ್ವರು ಪರರ ದುಖವನ್ನು ಸಹಿಸದೆ ಇರುವಂಥಾವರಾಗಿಯೂ, ಪರಿಗೆ ವ್ಯಾಧಿ ವಿಷ್ಣುರಗಳು ಬಂದಾಗ್ನಿ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೈಲಾದ ಮತ್ತಿಗೂ ಉಪಕಾರಾ ಮಾಡುವಂಥಾವರಾಗಿಯೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಿಂಬಿರು ಸ್ವೇಧಿತರಾಗಿಯೂ, ಇದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಜಂಂಡುನಂತೆ ಸರ್ವ ಜನರಿಗೂ ಸಂತೋಷಕರ ನಾಗಿ, ಪ್ರಜೆ ಪರಿವಾರಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳೋಧಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಪಾಡುತ್ತೆ, ಮುದುಕರನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಸುತ್ತೆ, ಹಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತೆ, ಮನಿಗಳನ್ನು ವಂದಿ ಸುತ್ತೆ, ಪರ ನಾರಿಗಳನ್ನು ತಾಯಿ, ಅಕ್ಷ್ಯ, ತಂಗಿಗಳ ಹಾಗೆ ಭೂವಿಸುತ್ತೆ, ಸರೋವರಕ್ಕು ಪ್ರಾಗಿದ್ದನು.

45300

ART IV.

In the Ramayana.

onquest of the Universe.

ಎವೇನ ದಿಗ್ಂಜಯ.

ಎನ್ನೇ ವೊದಲಾದ ಖುಮಿಗಳು ಲಕ್ಷ್ಯೀವ
ಉಪದಕ್ಷೇ ಬಂದಾನೆಂದು ದಿನ ಹೈಕುಂತ
ಹೋಗುತ್ತಿರಲು; ಬಾಗಿಲು ಕಾವಲುಗಾರ
ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗ ಕೂಡದೆಂದು ತಡೆದ್ದಿಂದ,
ಂದ—ಭಾಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೀವು ರಾಕ್ಷಸರಾಗಿ
ಉಡಲು; ಆ ಜಯ ವಿಜಯರು ಹೆರಿ, ಆ
ಎರು ಒಳ ಹೊಕ್ಕು, ವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಸೇವಿಸಿ,
ತೆರುವಾಯ ಜಯ ವಿಜಯರು ವಿಚ್ಛಿನ್ನ
ನ ಖುಮಿಗಳ ರಾಪದ ವಿಳಾರವನ್ನು ಹೇಳಿ
ವರನ್ನು ಕುರಿತು—ಎಲ್ಲೆ, ಜಯ ವಿಜಯ
ಾರದು. ನನಗೆ ಸ್ವೇಹಿತರಾಗಿ ಏಳು ಜನ್ಮಿ
ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಬರುವಿರೋ? ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ
ಗೆಗಳಾಗಿದ್ದು, ತಿಳಿಗಿ ನನ್ನ ಬಳಗೆ ಬರುವಿ
ಮಂಗೆ ಒಪ್ಪಿತವಾದದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅಂದನು.
ಬಿಬ್ರಿಲಾರೆಪು. ಸಿನಗೆ ಹಾಗೆಳಾದಾಗ್ನಾ
ಗ್ರಾಯೇ ತಿರಿಗಿ ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬರುವ ಹಾಗೆ
ಶಾಳ್ಳುಲು; ವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಪ್ರ—ಹಾಗೆ ಅಗಲಿ; ಹೋಗಿ,
ಕಳುಹಿಸಿದನು.

ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಕಶ್ಯಪ ಮುನಿಯು ಹೆಂಡತಿಯಾ
ಣ್ಣಿಷ್ಟ ಹಿರಣ್ಯಕ್ಷಿಪು ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ
ಉತ್ತ್ರಾ ಬಂದರು. ಆಗ ವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಪ್ರ ವರಹಾವ
ನೆವ್ವಿ, ನರಸಿಂಹಾನ್ನಾವತಾರ ಮಾಡಿ, ಹಿರಣ್ಯ